

6 ULUSLARARASI ÇOCUK GELİŞİMİ KONGRESİ

16-18 EKİM 2025 / KONYA

6th INTERNATIONAL
CONGRESS ON CHILD DEVELOPMENT
16-18 OCTOBER 2025

“Köklerden Geleceğe;
Çocuğun Korunması ve Refahı”

Kongre Özet Kitabı / Conference Abstract Book

eğiten kitap

Ankara, 2025

ULUSLARARASI 6. ÇOCUK GELİŞİMİ KONGRESİ

(6th INTERNATIONAL CONGRESS ON CHILD DEVELOPMENT)

KONGRE ÖZET KİTABI / CONFERANCE ABSTRACT BOOK

Editörler: Prof. Dr. Kezban TEPELİ - Uzm. Hümeysra Nur ŞEN

Copyright 2025, Eğiten Kitap Yayıncılık Org. Tic. Ltd. Şti. Bu kitabın basım, yayın, satış hakları Eğiten Kitap Yayın Organizasyon Ltd. Şti.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri fotokopi yoluyla, mekanik, elektronik, manyetik ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

ISBN: 978-625-5974-99-0

Bölümlerin içeriğinden ve görsellerinden yazarları sorumludur.

Genel Yayın Koordinatörü,	Özgür DOĞAN
Genel Yayın Yönetmeni,	Aydın TEKİN
Grafik Tasarım,	Eğiten Kitap Grafik Birimi
1. Baskı,	Eğiten Matbaacılık
Ankara,	2025
Yayınevi Sertifika No,	47083
Matbaa Sertifika No,	47083

Eğiten Kitap Yayıncılık & Egiten Publishing Book Zübeyde Hn.
Mah. Süzğün Sokak No: 17-A • Altındağ/Ankara T: 0312 433 08 93
(pbx) • F: 0312 433 07 92 www.egitenkitap.com •
egitenkitap@gmail.com

Değerli Bilim İnsanları ve Araştırmacılar,

Selçuk Üniversitesi ev sahipliğinde, **16-18 Ekim 2025** tarihleri arasında Konya’da düzenlenecek olan **Uluslararası 6. Çocuk Gelişimi Kongresi**’ne sizleri davet etmekten büyük onur ve mutluluk duyuyoruz.

Kongremizin ana teması **"Köklerden Geleceğe; Çocuğun Korunması ve Refahı"** olarak belirlenmiştir. Çocuk gelişimi alanındaki güncel bilimsel araştırmaları, yenilikçi uygulamaları ve disiplinlerarası çalışmaları ele almayı amaçlayan kongremiz, çocukların korunması, iyi olma hali ve refahına ilişkin farkındalığı artırmayı hedeflemektedir.

Kongremiz, bilim insanlarını, araştırmacıları, akademisyenleri, uygulayıcıları ve çocuk gelişimi alanına ilgi duyan tüm paydaşları bir araya getirerek bilimsel bilgi alışverişine zemin hazırlayacaktır. **Selçuk Üniversitesi’nin köklü akademik geleneği ve Konya’nın tarihsel ve kültürel zenginliği**, kongremize ayrı bir değer katacaktır. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî’nin hoşgörü ve bilgelik mirasını taşıyan bu kadim şehirde, bilim ve deneyimlerimizi paylaşmak için sizleri aramızda görmekten büyük mutluluk duyacağız.

Bilimsel ve sosyal açıdan zengin bir programla gerçekleşecek olan kongremizde buluşmak dileğiyle, katkılarınızı ve katılımınızı bekler, saygılarımızı sunarız.

Düzenleme Kurulu Adına
Kongre Düzenleme Kurulu Başkanı
Prof. Dr. Kezban TEPELİ

KONGRE KURULU

KONGRE ONURSAL BAŞKANI

Prof. Dr. Hüseyin Yılmaz (Selçuk Üniversitesi Rektörü)

ONUR KURULU ÜYELERİ

Prof. Dr. Duyan MAĞDEN ATAMAN (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Emine Nilgün METİN (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Makbule Meziyet ARI (İstanbul Gelişim Üniversitesi)

Prof. Dr. Ramazan ARI (Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi)

KONGRE DÜZENLEME KURULU

Kongre Başkanı

Prof. Dr. Nur Feyzal KESEN (Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı)

Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Kezban TEPELİ (Selçuk Üniversitesi)

Düzenleme Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Gökhan KAYILI (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Filiz ERBAY (KTO Karatay Üniversitesi)

Doç. Dr. Özden KUŞCU (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Devlet ALAKOÇ (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. F. Ülkü YILDIZ (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Gülay TEMİZ (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Mehmet MART (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Doç. Dr. Ayşe ALPTEKİN (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Alper Yusuf KÖROĞLU (Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi)

Doç. Dr. Özlem YILMAZ DEMİREL (Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül SARIKAYA (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Canan KELEŞ ERTÜRK (KTO Karatay Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin YÜZBAŞIOĞLU (KTO Karatay Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Ayber ACAR (KTO Karatay Üniversitesi)

Dr. Cengiz ÇELİK (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Ömer Faruk DOĞAN (Selçuk Üniversitesi)

Dr. Akın GÖNEN (Selçuk Üniversitesi)

Uzm. Hümeysra Nur ŞEN (Selçuk Üniversitesi)

Arş. Gör. Esra ÖNSOY (Selçuk Üniversitesi)

Miraç DİZ (Selçuk Üniversitesi)

Kongre Sekretervası

Arş. Gör. Esra ÖNSOY (Selçuk Üniversitesi)

Uzm. Hümeysra Nur ŞEN (Selçuk Üniversitesi)

Miraç DİZ (Selçuk Üniversitesi)

ULUSLARARASI BİLİM KURULU ÜYELERİ

Adrijana Višnjić Jevtić (Ph.D., Assoc. Prof., University of Zagreb, Croatia, OMEP Dünya
Konseyi Başkanı)

Ahmet Simsar (Ph.D., Assoc. Prof. Dr., Sharjah Education Academy, UAE)

Anikó Varga Nagy (Ph.D., Assoc. Prof., University of Debrecen, Hungary)

Ayten Ahmedova (Ph.D., Assoc. Prof. Dr. Gence Devlet Üniversitesi, Azerbaijan)

Canan Karatekin (Ph.D., Assoc. Prof., University of Minnesota, USA)

Ertuğrul Usta (Ph.D., Prof. Dr., University of North Texas, USA)

Erzsébet Rákó (Ph.D., Dean, Prof. Dr, University of Debrecen, Hungary)

Eunice Lumsden (Ph.D., Prof. Dr., University of Northampton, UK)

Fathi Ihmeideh (Ph.D., Prof. Dr., The Hashemite University, Jordan)

Nóra Veronika Németh (Ph.D., Assoc. Prof., University of Debrecen, Hungary)

Mindy Blaise (Ph.D., Prof. Dr., Edith Cowan University, Australia)

Samuel Stinson (Ph.D., Assoc. Prof. Dr., Minot State University, USA)

Stamatis Papadakis (Ph.D., Assist. Prof. Dr., University of Crete, Greece)

Şeyma İnan (Ph.D., Assist. Prof., Mercyhurst University, USA)

ULUSAL BİLİM KURULU ÜYELERİ

Prof. Dr. Abdülkadir Kabadayı (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Prof. Dr. Adalet Kandır (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Arzu Özyürek (Karabük Üniversitesi)

Prof. Dr. Arzu Yükselen (İstanbul Medipol Üniversitesi)

Prof. Dr. Aygen Çakmak (Kırıkkale Üniversitesi)

Prof. Dr. Aynur Bütün Ayhan (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Ayperi Sığirtmaç (Çukurova Üniversitesi)

Prof. Dr. Ayşe Belgin Aksoy (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Ayşe Dilek Öğretir Özçelik (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Ayşe Güler Küçükturan (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Ayşe Öztürk Samur (Aydın Adnan Menderes Üniversitesi)

Prof. Dr. Aysel Köksal Akyol (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Bedriye Tuğba Karaaslan (İstanbul Okan Üniversitesi)

Prof. Dr. Belma Tuğrul (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Prof. Dr. Berrin Akman (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Dilara Fatoş Özer (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Prof. Dr. Durmuş Aslan (Çukurova Üniversitesi)

Prof. Dr. Ebru Aktan Acar (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)

- Prof. Dr. Ebru Deretarla Gül** (Çukurova Üniversitesi)
Prof. Dr. Ebru Ersay (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Ebru Hasibe Tanju Aşışen (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Elçin Yazıcı Arıcı (Düzce Üniversitesi)
Prof. Dr. Elif Çelebi Öncü (Kocaeli Üniversitesi)
Prof. Dr. Elif Dağlıoğlu (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Emel Arslan (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Prof. Dr. Emine Ahmetoğlu (Trakya Üniversitesi)
Prof. Dr. Emine Yılmaz Bolat (Mersin Üniversitesi)
Prof. Dr. Ender Durualp (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Esra Ömeroğlu (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Fahriye Figen Turan (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatma Alisinanoğlu (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatma Çalışandemir (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatma Elif Ergin (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatma Tezel Şahin (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Figen Gürsoy (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Filiz Erbay (KTO Karatay Üniversitesi)
Prof. Dr. Gökhan Kayılı (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Gözde Akoğlu (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi)
Prof. Dr. Gülден Uyanık (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Gülen Baran (Ankara Üniversitesi)
Prof. Dr. Gülümser Gültekin Akduman (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Hale Dere Çiftçi (İstanbul Arel Üniversitesi)
Prof. Dr. Hatice Bekir (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Hava Özkan (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Havise Güleç (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Prof. Dr. Hülya Gülay Ogelman (Sinop Üniversitesi)
Prof. Dr. Hüseyin Kotaman (Harran Üniversitesi)
Prof. Dr. İbrahim Hakkı Acar (Özyeğin Üniversitesi)
Prof. Dr. İlkay Ulutaş (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. İsmihan Artan (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Kezban Tepeli (Selçuk Üniversitesi)

Prof. Dr. Maide Orçan Kaçan (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Kanak (Sivas Cumhuriyet Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Sağlam (İnönü Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Toran (İstanbul Kültür Üniversitesi)

Prof. Dr. Mesude Atay (Başkent Üniversitesi)

Prof. Dr. Müdriye Yıldız Bıçakçı (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Münevver Can Yaşar (Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa Damar (Sağlık Bilimleri Üniversitesi (Gülhane))

Prof. Dr. Nefise Semra ERKAN (İstanbul Gelişim Üniversitesi)

Prof. Dr. Neriman Aral (Ankara Üniversitesi)

Prof. Dr. Neslihan Avcı (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Neslihan Durmuşoğlu Saltalı (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Prof. Dr. Nesrin Işıkoğlu (Pamukkale Üniversitesi)

Prof. Dr. Nilgün Sarp (Bilgi Üniversitesi)

Prof. Dr. Nilüfer Darıca (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

Prof. Dr. Nurper Ülküer (Üsküdar Üniversitesi)

Prof. Dr. Oğuz Serdar Kesicioğlu (Giresun Üniversitesi)

Prof. Dr. Özcan Doğan (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Özge Sakaryalı (Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi)

Prof. Dr. Özgül Polat (Marmara Üniversitesi)

Prof. Dr. Perihan Ünüvar (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)

Prof. Dr. Pınar Bayhan (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Refika Olgan (Orta Doğu Teknik Üniversitesi)

Prof. Dr. Rengin Zembat (Maltepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Saide Özbey (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Şehnaz Ceylan (Karabük Üniversitesi)

Prof. Dr. Selvinaz Saçan (Aydın Adnan Menderes Üniversitesi)

Prof. Dr. Sema Soydan (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

Prof. Dr. Serap Erdoğan (Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Serap Özbaş (İstanbul Beykent Üniversitesi)

Prof. Dr. Serdal Seven (İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa)

Prof. Dr. Serpil Pekdoğan (İnönü Üniversitesi)

Prof. Dr. Servet Bal (İstanbul Okan Üniversitesi)

Prof. Dr. Sezai Koçyiğit (Aydın Adnan Menderes Üniversitesi)

Prof. Dr. Sinan Koçyiğit (Atatürk Üniversitesi)

Prof. Dr. Şükran Kılıç (Aksaray Üniversitesi)

Prof. Dr. Sunay Yıldırım Doğru (Dokuz Eylül Üniversitesi)

Prof. Dr. Tülin Güler Yıldız (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Ümit Deniz (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Vuslat Oğuz Atıcı (Mersin Üniversitesi)

Prof. Dr. Yaşare Aktaş Arnas (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

Prof. Dr. Yasemin Aydoğan (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Zarife Seçer (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)

Prof. Dr. Zeliha Yazıcı (Akdeniz Üniversitesi)

Prof. Dr. Zeynep Çetin (Hacettepe Üniversitesi)

Prof. Dr. Zeynep Kurtulmuş (Gazi Üniversitesi)

Prof. Dr. Zülfiye Gül Ercan (Trakya Üniversitesi)

Prof. Dr. Z. Fulya Temel (Gazi Üniversitesi)

Doç. Dr. Alev Üstündağ (Sağlık Bilimleri Üniversitesi (Gülhane))

Doç. Dr. Alper Yusuf Köroğlu (Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi)

Doç. Dr. Asya Çetin (Karabük Üniversitesi)

Doç. Dr. Ayhan Babaroğlu (Hitit Üniversitesi)

Doç. Dr. Ayşe Alptekin (Selçuk Üniversitesi)

Doç. Dr. Ayten Doğan Keskin (Sağlık Bilimleri Üniversitesi (Gülhane))

Doç. Dr. Burçin Aysu (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Doç. Dr. Büşra Kaynak Ekici (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Doç. Dr. Celal Gülşen (İstanbul Beykent Üniversitesi)

Doç. Dr. Cumhur Güngör (Afyon Kocatepe Üniversitesi)

Doç. Dr. Çiğdem Aytekin (Hacettepe Üniversitesi)

Doç. Dr. Derya Evgin (Kayseri Üniversitesi)

- Doç. Dr. Devlet Alakoç** (Selçuk Üniversitesi)
- Doç. Dr. Dudu Melek Er** (Atılım Üniversitesi)
- Doç. Dr. Elif Sezgin** (Mudanya Üniversitesi)
- Doç. Dr. Emine Gülriz Akaroğlu** (Tarsus Üniversitesi)
- Doç. Dr. Erhan Alabay** (Sağlık Bilimleri Üniversitesi (Hamidiye))
- Doç. Dr. Esin Sezgin** (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
- Doç. Dr. Esra Işık** (Hitit Üniversitesi)
- Doç. Dr. Fatma Elibol Oklan** (Sağlık Bilimleri Üniversitesi (Gülhane))
- Doç. Dr. F. Ülkü Yıldız** (Selçuk Üniversitesi)
- Doç. Dr. Gönül Şener** (Munzur Üniversitesi)
- Doç. Dr. Gül Kadan** (Çankırı Karatekin Üniversitesi)
- Doç. Dr. Gülay Temiz** (Selçuk Üniversitesi)
- Doç. Dr. Halil Karadaş** (Mardin Artuklu Üniversitesi)
- Doç. Dr. Halil Uzun** (Tarsus Üniversitesi)
- Doç. Dr. Haktan Demircioğlu** (Hacettepe Üniversitesi)
- Doç. Dr. Hatice Merve İmir** (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)
- Doç. Dr. Hülya Yılmaz Önal** (İstanbul Medeniyet Üniversitesi)
- Doç. Dr. İrem Pamuk** (Sağlık Bilimleri Üniversitesi (Hamidiye))
- Doç. Dr. Kevser Tozduman Yaralı** (Aydın Adnan Menderes Üniversitesi)
- Doç. Dr. Kızbes Meral Kılıç** (Akdeniz Üniversitesi)
- Doç. Dr. Medera Halmatov** (Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi)
- Doç. Dr. Mehmet Mart** (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
- Doç. Dr. Nazan Kaytez** (Çankırı Karatekin Üniversitesi)
- Doç. Dr. Nihan Feyman Gök** (Çankırı Karatekin Üniversitesi)
- Doç. Dr. Oğuz Emre** (İnönü Üniversitesi)
- Doç. Dr. Özden Kuşcu** (Selçuk Üniversitesi)
- Doç. Dr. Özlem Gözün Kahraman** (Karabük Üniversitesi)
- Doç. Dr. Raif Zileli** (Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi)
- Doç. Dr. Rıdvan Karabulut** (Kayseri Üniversitesi)
- Doç. Dr. Seda Sakarya** (Kırıkkale Üniversitesi)

- Doç. Dr. Sibel Atlı** (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi)
- Doç. Dr. Sırma Seda Bapoğlu Dümenci** (Tarsus Üniversitesi)
- Doç. Dr. Taşkın Taştepe** (Ankara Üniversitesi)
- Doç. Dr. Utku Beyazıt** (Akdeniz Üniversitesi)
- Doç. Dr. Ümit Kahraman** (Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi)
- Doç. Dr. Yeliz Bolat** (Hitit Üniversitesi)
- Doç. Dr. Yaşar Barut** (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
- Doç. Dr. Zeynep Dere** (Ege Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Alper Evinç** (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Ayber Acar** (KTO Karatay Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Aybüke Yurteri Tiryaki** (Sağlık Bilimleri Üniversitesi (Gülhane))
- Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül Sarıkaya** (Selçuk Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Berrin Somer Ölmez** (Hitit Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Belgin Liman** (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Binhan Koyuncuoğlu** (Sinop Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Buket Şen Montazerirad** (Munzur Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Canan Keleş Ertürk** (KTO Karatay Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Cansu Yıldız Taşdemir** (Sağlık Bilimleri Üniversitesi (Gülhane))
- Dr. Öğr. Üyesi Çetin Çoban** (Sinop Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem Çam Türkan** (Iğdır Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Demet Gülaldı** (Üsküdar Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Didem Yüksel** (Atılım Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Elifcan Cesur** (Kırklareli Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Emin Demir** (Tarsus Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Emine Akkaş Baysal** (Afyon Kocatepe Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Emrullah Can Yavuz** (Kırklareli Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Ersin Palabıyık** (Munzur Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Ezgi Akıncı Demirbaş** (Kırıkkale Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Ezgi Fındık** (Ankara Üniversitesi)
- Dr. Öğr. Üyesi Güldal Aybaş** (İstanbul Aydın Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Gülден Öztürk Serter (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Habibe Dilsiz (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Hamza Öz (Yozgat Bozok Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Kübra Özkan Kunduracı (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Kart (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mine Ayanoğlu (Mardin Artuklu Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Neslihan Gözübüyük Hazen (İstanbul Beykent Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Nuray Öztürk (Kırıkkale Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Nursel Bektaş (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Özge Ruken Ergün (Şırnak Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Özgür Tural (Hakkari Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Özlem Yılmaz Demirel (Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Perihan Civelek (Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Seçil Cengizoğlu (Atılım Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Sema Sal (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Şeyma Şimşirgil Kara (Sinop Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Şenay Aras Doğan (Yozgat Bozok Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Serdal Deniz (Kayseri Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Pınar Demir Asma (Üsküdar Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Şule Namlı (Artvin Çoruh Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Tuba Mumcu (Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Karahan (İstanbul Gedik Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Yüzbaşıoğlu (KTO Karatay Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Enver Türksoy (Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Pelin Pekince (Kırklareli Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Yeşim Yurdakul (Akdeniz Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Şebnem Kurt (İstanbul Okan Üniversitesi)

Dr. Semra Şahin (Hacettepe Üniversitesi)

İÇİNDEKİLER

KONGRE KURULU	3
ÇAĞRILI KONUŞMACILAR	26
PANELLER	27
ATÖLYELER	29
BİLDİRİLER	32
TEMA 1: ÇOCUĞUN GELİŞİMİ VE DESTEKLENMESİ	32
ÇOCUKLUK DÖNEMİ DİL VE KONUŞMA DESTEK PROGRAMLARINI İÇEREN TÜRKİYE'DE YAPILAN LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ	33
MONTESSORI YAKLAŞIMI İLE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİMİN ÇOCUKLARIN TEMEL BECERİLERİNE KATKISI	35
SAĞLIK İÇİN HAREKET ET: TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİ DENEYİMİ	37
ÖN ERGENLİK DÖNEMİNDE AKRAN İLİŞKİLERİ: ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ*	39
GELİŞTİREN BAKIMA İLİŞKİN YEREL VE KÜRESEL PERSPEKTİFLER: BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ	41
PISA 2022 VERİLERİYLE TÜRK ÖĞRENCİLERİN PSİKOSOSYAL ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ	43
OYUN TEMELLİ YAKLAŞIMLA MOTOR GELİŞİMİN DESTEKLENMESİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ: NİTEL BİR İHTİYAÇ BELİRLEME ÇALIŞMASI	45
ERKEN ÇOCUKLUKTA SAĞLIKLI YAŞAM DAVRANIŞLARINI DESTEKLEMEDE ULUSAL KAYNAKLARIN ROLÜ: SAĞLIK BAKANLIĞI DOKÜMANLARININ ANALİZİ	47
EBEVEYN VE ÖĞRETMENLERİN DUYGU SOSYALLEŞTİRME DAVRANIŞLARININ OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM EDEN ÇOCUKLARIN SOSYAL BİLGİ İŞLEME BECERİSİNE ETKİSİ	49
6-14 YAŞ ARASI ÇOCUKLARIN SOSYAL BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ	51
ÖĞRETMENLERİN SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİ VE ÖZ-DÜZENLEME BECERİLERİNİ DESTEKLEME YETERLİLİKLERİNİN ÇOCUKLARIN DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	53
OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ TASARRUFA YÖNELİK DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ*	55
ERGENLERE YÖNELİK PSİKOEĞİTSEL-GELİŞİMSEL DESTEK PROGRAMI GELİŞTİRME SÜRECİNDE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN ANALİZİ*	57

TÜRKİYE'DE 0-36 AYLIK ÇOCUKLARIN YETERLİ BESLENME DURUMU: GELİŞTİREN BAKIM ÇERÇEVESİ KAPSAMINDA BİR DEĞERLENDİRME	59
ERKEN ÇOCUKLUKTA CİNSEL EĞİTİM: ANNE VE BABALARIN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	61
SPİNAL MUSCULAR ATROPHY (SMA) TİP 1 TANISI ALMIŞ BEBEĞİ OLAN ANNELERE YÖNELİK GELİŞİMSEL DESTEK PROGRAMI GELİŞTİRME SÜRECİNDE, ANNELERİN VE UZMANLARIN DENEYİM VE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ*	63
ERKEN ÇOCUKLUKTA STEM EĞİTİMİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ÜZERİNDEN UYGULAMA, ALGI VE ETKİLERİN İNCELENMESİ	65
BEBEKLİKTEN YÜRÜME ÇAĞINA GEÇİŞTE KURUM BAKIMI VE GEREKSİNİMLER ÜZERİNE BİR İNCELEME: İZMİR İLİ ÖRNEĞİ	67
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE İSİM YAZMA BECERİLERİ ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR: BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ	69
MINDFULNESS (BİLİNÇLİ FARKINDALIK) TEMELLİ OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMININ ÇOCUKLARDA DİKKAT VE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİNE ETKİSİ	71
TÜRKİYE'DE ÇOCUK VE ERGENLERDE MİZAH KONULU LİSANSÜSTÜ TEZLERİN SİSTEMATİK İNCELENMESİ	73
ERGENLERDE SAĞLIKLI YAŞAM TARZI İNANCININ BENLİK ALGISI, EBEVEYN ALGISI VE AKRAN İLİŞKİLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	75
ETKİLEŞİMLİ KİTAP OKUMA TEMELLİ GELİŞİMSEL DESTEK PROGRAMININ OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN BESLENMESİNE ETKİSİ	77
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI'NIN 'BENİM OYUN SANDIĞIM' PROJESİNE KATILAN AİLELERİN GÖRÜŞLERİ: ÇANKIRI ÖRNEĞİ	79
BAĞLANMADAN BİLİŞE: ZİHİNSEL İŞLEVLERİMİZ BAĞLANMA MOTİFİMİZDEN ETKİLENİR Mİ?	81
ETKİLEŞİMLİ KİTAP OKUMA YÖNTEMİNİN 4-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARDA DİŞ FIRÇALAMA BECERİSİNE ETKİSİ	83
ÇOCUKLARDA VESTİBÜLER BOZUKLUKLARIN ERKEN TANISININ ÖNEMİ: GELİŞİMSEL VE PSİKOSOSYAL REFAH AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME	85
ERKEN ÇOCUKLUKTA ÇALIŞMA BELLEĞİ VE DUYGU DÜZENLEME: ÇOCUĞA VE ANNEYE AİT DEĞİŞKENLER BAĞLAMINDA BİR İNCELEME	87
BAĞLANMA, DUYGU DÜZENLEME VE EBEVEYN-ÇOCUK ETKİLEŞİMİ BAĞLAMINDA MİZAHIN GELİŞİMSEL İŞLEVİ	89
KAPSAYICI EĞİTİME GİDEN YOLDA NORMAL GELİŞİM GÖSTEREN ÇOCUKLARIN KAYNAŞTIRMAYA BAKIŞI	91
TÜRKİYE'DE ÇOCUK VE ERGENLERDE YÜRÜTÜCÜ İŞLEVLERİ İNCELEYEN ARAŞTIRMALAR: BİR KAPSAM DERLEMESİ	93
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE YÜRÜTÜCÜ İŞLEV BECERİLERİNİN SİSTEMATİK İNCELENMESİ	95
ÖZ DÜZENLEME VE ERKEN OKURYAZARLIK BECERİLERİ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALARIN BELİRLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ: SİSTEMATİK DERLEME	97

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN ÇALIŞMA BELLEĞİ İLE DUYGU DÜZENLEMELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE ANNELERİN DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜKLERİNİN ARACI ROLÜ	99
ÇOCUKLARIN ÇALIŞMA BELLEĞİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ YORDAYICILIĞININ İNCELENMESİ	101
ÇOCUKLARIN BİLİŞSEL ÖZELLİKLERİNİN SOSYAL BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ YORDAYICILIĞI	103
OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARIN YÜRÜTÜCÜ İŞLEV BECERİLERİ İLE SINIFA UYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	105
KANSERLİ ÇOCUKLARIN HASTANE ALGILARI VE İDEAL HASTANE ORTAMI HAKKINDA NİTEL BİR ARAŞTIRMA	107
KAYNAŞTIRMA SINIFLARINDA ÖĞRETMENİN ETKİN ROLÜ	109
PIAGET VE KOHLBERG'İN AHLAK GELİŞİM KURAMLARI ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE'DE YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ	111
EBEVEYNLERİN ÇOCUKLUK ANILARINI HATIRLAMA VE PAYLAŞMA BİÇİMLERİ İLE KENDİ ÇOCUKLARIYLA GEÇMİŞİ KONUŞMA SÜREÇLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ	113
SELÇUK KARAR VERME BECERİLERİ ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI	115
TEMA 2: GELİŞİMSEL DEĞERLENDİRME VE İZLEME	117
NADİR GÖRÜLEN MOPD2 TANILI ÇOCUK HASTANIN GELİŞİMSEL DEĞERLENDİRİLMESİ VE İZLEMİ BİR OLGU SUNUMU	118
GELİŞİMSEL DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ	120
BİRİNCİ BASAMAKTA ÇOCUK GELİŞİMİNİN İZLENMESİ: MEVCUT DURUM VE GÜÇLÜKLER	122
BİRİNCİ BASAMAKTA ÇOCUĞUN KORUNMASI: KORUYUCU SAĞLIK HİZMETLERİ GELİŞİMSEL DEĞERLENDİRME SÜRECİNDE ÖZEL GEREKSİNİM TANILAMASINA YÖNELİK KULLANILAN ÖLÇME ARAÇLARININ KAPSAMLI İNCELENMESİ	124
ERKEN ÇOCUKLUKTA DİKKAT BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK DİSİPLİNLER ARASI UZMAN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	126
OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNDA ERKEN TARAMA UYGULAMALARI: SAĞLIK SİSTEMİNDE NEREDE DURUYORUZ?	128
ERKEN ÇOCUKLUK ÜNİTESİNE DİL VE KONUŞMA BOZUKLUĞU ŞİKAYETİYLE BAŞVURAN VAKALARIN İNCELENMESİ	130
OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU TANISINDA ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ DEĞERLENDİRME ARAÇLARI	132
ÇOCUK PSİKİYATRİ POLİKLİNİĞİNE YAPILAN BAŞVURULARIN PROFİLİ: KLİNİK TEMELLİ RETROSPEKTİF BİR ARAŞTIRMA	134
BAKICI ETKİLEŞİMLİ BEBEK ORTAMI ÖLÇEĞİ-BAKEB: GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI	136
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA ÇOCUK GELİŞİMCİ OLMAK: İSTANBUL İLİ PİLOT UYGULAMASI (ÇOCUK ÇALIŞMALARI)	138

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM 60-72 AY GRUBU ÇOCUKLARDA ÖZGÜL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ RİSK FAKTÖRLERİNİN EBEVEYN ARACILIĞI İLE TARANMASI VE ÖĞRETMEN BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: KOCAELİ ÖRNEĞİ	142
ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN VE OLMAYAN ÇOCUKLARIN SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	144
OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNDA GÖZ TAKİBİ VE YÜZ İFADESİ BİYOBELİRTEÇLERİNİN EĞİTİM VE MÜDAHALE SÜREÇLERİNDEKİ ROLÜ: SİSTEMATİK BİR DERLEME	146
TEMA: ÇOCUKLARDA DAVRANIŞ SORUNLARI VE YÖNETİMİ	148
SOSYAL MEDYA ETKİLEŞİMİNİN ÇOCUKLARDA PROBLEMLİ DAVRANIŞLAR ÜZERİNDEKİ GÖRÜNMEYEN ETKİLERİ: DERLEME ÇALIŞMASI	149
3-6 YAŞ OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ İZLEDİKLERİ POPÜLER ÇİZGİ FİLMLER İLE SERGİLEDİKLERİ SALDIRGANLIK YÖNELİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	151
3-6 YAŞ ARASI ÇOCUKLARIN ANKSİYETE VE SALDIRGANLIK DÜZEYLERİ İLE EBEVEYNLERİNİN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ	153
EĞİTİM POLİTİKALARI BAĞLAMINDA ÇOCUKLARDA DAVRANIŞ PROBLEMLERİNE KÜRESEL YAKLAŞIM: ALMANYA, FİNLANDİYA VE İSVEÇ ÖRNEĞİ	155
ÇOCUK REFAHINA İYİLEŞTİRİCİ BİR BAKIŞ: KORUYUCU AİLE HİZMET MODELİNİN ÇOCUKLARIN DAVRANIŞ YÖNETİMİNE ETKİSİ	157
LİSELERDE GÖREV YAPAN PSİKOLOJİK DANIŞMAN VE REHBERLİK ÖĞRETMENLERİNİN AKRAN ZORBALIĞINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	159
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUKLUK ÇAĞI MASTÜRBASYONU: SÜREÇ TEMELLİ TEKİL VAKA ÇALIŞMASI	161
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE AKRAN ZORBALIĞI İLE İLGİLİ YAPILAN GÜNCEL ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ	163
TEMA: ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARIN GELİŞİMİ	166
OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU VE TİPİK GELİŞİM BAĞLAMINDA EBEVEYNLİK: LİSANSÜSTÜ TEZLERİN SİSTEMATİK İNCELEMESİ	167
OTİZMİN DEĞİŞEN EPİDEMİYOLOJİSİ: DÜNYA ÇAPINDA TAHMİNLERİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ	169
OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNDA ERKEN MÜDAHALENİN ÖNEMİ: ÖRNEK VAKA ANALİZİ	171
OTİZMİN TARİHÇESİ VE EVRİMİ: KANNER'DEN DSM-5'E	173
TASARIM TABANLI ARAŞTIRMAYA DAYALI ARTTIRILMIŞ GERÇEKLİK UYGULAMASI: ZİHİN ENGELLİ ÇOCUKLAR İÇİN MOBİL EĞİTİM ARACI GELİŞTİRME	175
ZİHİN YETERSİZLİĞİ OLAN ÖĞRENCİLER İÇİN SANAL GERÇEKLİK DESTEKLİ FEN ÖĞRETİMİ: DÜNYA'NIN ŞEKLİ, YAPISI VE HAREKETLERİ ÜNİTESİ ÜZERİNE BİR TASARIM ARAŞTIRMASI	177
İŞİTME YETERSİZLİĞİ OLAN ÇOCUKLARIN DİL GELİŞİMİNDE ETKİLEŞİMLİ KİTAP OKUMA*	179
OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU TANISI ALAN ÇOCUĞA SAHİP AİLELERİN KAYGILARI: KALİTATİF BİR ÇALIŞMA	181

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ YAŞAYAN ÇOCUKLARIN DESTEKLENMESİNDE AİLE VE UZMAN İŞ BİRLİĞİ: ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON MERKEZLERİNE YÖNELİK NİTEL BİR İNCELEME	183
ÖZEL EĞİTİM ALANINDA GÖREVLİ ÇOCUK GELİŞİMCİLERİN ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜNE DAİR YETERLİK ALGILARI	185
ÜSTÜN ZEKALİ ÇOCUKLARDA AKRAN İLİŞKİLERİ, SOSYAL ETKİLEŞİM VE PROBLEM DAVRANIŞLAR: NİTEL BİR İNCELEME	187
OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNUN NEDENLERİ: BİLİMSEL BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ	189
OTİZMLİ ÇOCUKLARIN REFAHINI DESTEKLEMEDE DİRFLOORTIME: GELİŞİM TEMELLİ BİR YAKLAŞIM	191
GELİŞİMSSEL GECİKME RİSKİ OLAN VEYA ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARIN AİLELERİ İÇİN BAKIM VEREN BECERİLERİ EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÇOCUK GELİŞİMCİLERİN ROLÜ	193
ÖZGÜL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÇOCUKLARIN EV, OKUL VE TOPLUMA KATILIMINDA ÇEVRESEL KOLAYLAŞTIRICI VE ENGELLERİN EBEVEYN PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ	195
OSB TANILI ÇOCUK VE ERGENLERİN YÜRÜTÜCÜ İŞLEVLERİNE YÖNELİK DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	197
KOKLEAR İMPLANT KULLANIMININ PEDİATRİK POPÜLASYONDA YAŞAM KALİTESİNE ETKİLERİ	199
ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÇOCUKLARIN SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ ÜZERİNE ARAŞTIRMALARIN SİSTEMATİK DERLEMESİ	201
GELİŞİMSSEL YETERSİZLİĞİ OLAN ÇOCUKLARINI CİNSEL İSTİSMARDAN KORUMADA BABALARIN DENEYİMLERİ	203
ERİŞİM, KATILIM VE EŞİTSİZLİK: ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARDA ÖZEL OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU TANISI ALMIŞ ÇOCUĞA SAHİP EBEVEYNLERİN GELİŞTİREN BAKIM KAPSAMINDA KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER ÜZERİNE BİR İNCELEME	207
0-3 YAŞ ÇOCUKLARDA BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ AİLE EĞİTİM PLANLARININ RİSK GRUBUNDA OLAN ÇOCUKLARIN GELİŞİMLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ: KONYA ÖRNEĞİ	209
İNTERAKTİF DİJİTAL SOSYAL ÖYKÜLERLE 12-15 YAŞ KIZ ÇOCUKLARINDA ÖZBAKIM VE REGL DÖNEMİ BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ	211
KANIT TEMELLİ UYGULAMALARDA DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMLARI: WWC VE NPDC RAPORLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	213
AİLE DİNAMİKLERİ, YAŞAM TARZI VE DİKKAT EKSİKLİĞİ HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU (DEHB) ARASINDAKİ ETKİLEŞİM: SOSYO-DEMOGRAFİK RİSK FAKTÖRLERİNE İLİŞKİN BİR VAKA-KONTROL ÇALIŞMASI	215
FARKLI BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRETMEN ADAYLARININ KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE İLİŞKİN YETERLİK DÜZEYLERİNİN VE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	217
TEMA: ERKEN MÜDAHALE	219
ÇOCUĞUN İLK EVİ OLARAK RAHİM: DOĞAL BİR SİĞİNAKTA REFAHIN TEMELLERİ	220

DUYU BÜTÜNLEME YAKLAŞIMLARININ ERKEN MÜDAHALE SÜRECİNDEKİ YERİ: DERLEME ÇALIŞMASI	222
ÇOCUKLAR İÇİN TASARLANMIŞ YAPAY ZEKA TEMELLİ MÜDAHALELER: ERKEN MÜDAHALE VE EĞİTİM YAKLAŞIMLARI	224
OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU İÇİN ERKEN TANI VE YAPAY ZEKÂNIN ROLÜ	226
OTİZMLİ BİR ÇOCUKTA DIR/FLOORTIME MÜDAHALESİNİN SOSYAL VE İLETİŞİMSEL ETKİLERİ: OLGU SUNUMU	228
6-12 AYLIK BEBEĞİ OLAN EBEVEYNLERDE ÖZYETERLİK VE STRES DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	230
PRENATAL VE POSTANAL STRESİN BEBEK BEYİN GELİŞİMİ VE GELİŞİMSEL SONUÇLARINA ETKİLERİ: SON ON YILIN BULGULARI	232
TEMA: ÇOCUK HAKLARI VE HUKUKU	247
ÇOCUK ADALET SİSTEMLERİNİN GELİŞİMSEL DEĞERLENDİRMESİ	248
EĞİTİM ORTAMLARINDA ÇOCUK KATILIMI	250
GÖRSEL SENARYO TABANLI ÇOCUK HAKLARI ÖLÇEĞİ PİLOT UYGULAMASINDA HAK ALGISINA DAİR ÇARPICI YANITLAR: ARAŞTIRMACI GÜNLÜĞÜ BULGULARI	252
ULUSLARARASI ÇOCUK HAKLARI ÇERÇEVESİNDE GAZZE'DE RİSK ALTINDAKİ ÇOCUKLARIN EĞİTİME, SAĞLIĞA VE GÜVENLİĞE ERİŞİMİ	254
TÜRKİYE'DE OKUL SAĞLIĞI POLİTİKALARININ GÜÇLENDİRİLMESİ: MEVCUT DURUM, ÖNCELİKLER VE STRATEJİK ÖNERİLER	256
SOSYAL YETİMLİK Mİ, YOKSUNLUK MU? KAVRAMSAL BİR ELEŞTİRİ VE SOSYAL REFAH PERSPEKTİFİ	258
TEMA: ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI	260
CİNSEL İSTİSMARIN NÖROBİYOLOJİK ETKİLERİ	261
ÇOCUK GELİŞİMİ ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK İSTİSMAR VE İHMALİNE YÖNELİK FARKINDALIKLARI İLE ÇOCUKLARDA CİNSEL İSTİSMARA KARŞI TUTUM DÜZEYLERİ	263
CİNSEL İSTİSMARA İLİŞKİN BİLGİ VE FARKINDALIK DÜZEYİ ÖLÇEĞİ-ÇOCUK FORMUNUN GELİŞTİRİLMESİ*	265
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA KULLANIM AMAÇLARINA GÖRE ÇOCUK İSTİSMARI FARKINDALIKLARININ İNCELENMESİ	267
COVID-19 PANDEMİSİNİN ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNE ETKİSİ: SÜREGELEN SONUÇLAR VE KORUYUCU YAKLAŞIMLAR	269
ÇOCUK CİNSEL İSTİSMARINI ÖNLEME: ÇOCUK, EBEVEYN VE ÖĞRETMENE YÖNELİK ERKEN MÜDAHALE PROGRAMLARININ GELİŞTİRİLMESİ	271
ÇOCUKLARDA CİNSEL İSTİSMAR: FRANSA ÖRNEĞİ	274
ÇOCUKLARDA FİZİKSEL İSTİSMAR: KANADA ÖRNEĞİ	276
MAĞDUR, FAİL VE AİLE ÜÇGENİNDE ÇOCUK İSTİSMARINA YÖNELİK SÖYLEM DİNAMİKLERİ	278
OLUMSUZ ÇOCUKLUK DENEYİMLERİ VE TOKSİK STRESİN ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	280
ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİN BELİRTİ VE RİSKLERİNİ TANILAMADA ÇOCUK GELİŞİMİ VE HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	282

TEMA: RİSK ALTINDAKİ ÇOCUKLAR	284
TÜRK VE GÖÇMEN ÇOCUKLARIN OKULA DEVAM ETMEME NEDENLERİ İLE RİSK FAKTÖRLERİNİN BELİRLENMESİ VE UYGULANAN MÜDAHALE ÇALIŞMALARI	285
TÜRKİYE'DE YAŞAYAN SURİYELİ GENÇLERİN TERSİNE GÖÇE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	287
KURUM BAKIMI ALTINDA KALAN ERGENLERİN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIĞI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	289
SOSYOEKONOMİK DÜZEY AÇISINDAN RİSK ALTINDA OLAN ÇOCUKLARDA EBEVEYN UYGULAMALI PAYLAŞIMLI KİTAP OKUMA: EV ERKEN OKURYAZARLIK ORTAMI VE YAZI FARKINDALIĞI BECERİLERİNE ETKİSİ	291
SOSYOEKONOMİK AÇIDAN DEZAVANTAJLI OLAN ÇOCUKLARIN ANLATI BECERİLERİ İLE ERKEN OKURYAZARLIK BECERİLERİNİN İNCELENMESİ	293
PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK PERSPEKTİFİNDEN EBEVEYN KAYBI YAŞAYAN ÇOCUK VE ERGENLERDE YAS SÜRECİ	295
BİR EBEVEYNİNİ KAYBETMİŞ ÇOCUK VE ERGENLERİN İYİ OLUŞUNDA HAYATTA KALAN EBEVEYNİN ETKİSİ	297
KURUM BAKIMI DENEYİMİ YAŞAMIŞ GENÇ YETİŞKİNLERİN SOSYAL HAYATTA PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE ÖZ ŞEFKAT DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	299
SAVAŞ ORTAMINDA ÇOCUK OLMAK: SAVAŞ TEMALİ FİMLERDE ÇOCUK KARAKTERLERİN TEMSİLİ ÜZERİNE NİTEL BİR ANALİZ	301
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE ZORBALIK MAĞDURİYETİ VE ALGILANAN SOSYAL DESTEK	303
FREUDYEN BİR PERSPEKTİFTEN SUÇA SÜRÜKLENMİŞ ÇOCUĞU İNCELEMEK	305
GÖÇ VE ÇOCUK: ULUSLARARASI ALAN DİZİN TARAMASI (2020-2024)	307
ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ RİSKİ OLDUĞU DÜŞÜNÜLEN OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ ÖĞRETMEN VE EBEVEYN GÖZÜNDEN İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ	309
BİYOEKOLOJİK PERSPEKTİFTEN ÇOCUKLARIN GÖÇ DENEYİMİNDE KÜLTÜRLEŞME VE UYUM	311
ENGELLER VE KÖPRÜLER: KENYA'DA YAŞAYAN KIZ ÇOCUKLARININ REFAHI ÜZERİNE BİR İNCELEME	313
TÜRKİYE'DE SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLAR: TÜİK VERİLERİYLE ÇOCUK YOKSULLUĞU, EĞİTİM SORUNLARI VE REFAHIN İLİŞKİSİ (2015-2024)	315
HASTANE YATIŞINDA ÇOCUKLARIN RESİM YOLUYLA DIŞA VURUMLARININ İNCELENMESİ	317
TEMA: DİJİTAL DÜNYADA ÇOCUK	319
ENDÜSTRİLEŞME (4.0) DEVRİMİ İLE HOMO DİJİTALE DÖNÜŞÜM VE ÇOCUK: JOHANNES HEPP	320
SOSYAL MEDYA VE KİMLİK GELİŞİMİ: GEN Z ÇOCUKLARININ TÜRKİYE VE HOLLANDA'DAKİ DUYGUSAL ZORLUKLARI	322
INSTAGRAM'DA ANNELİK TEMSİLİ	324
DOĞA İLE SANATIN DİJİTAL DANSI: ERKEN ÇOCUKLUKTA DİSİPLİNLERARASI BİR ÖĞRENME DENEYİMİ	326

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLAR VE ANNELERİ ARASINDAKİ EKRA SÜRESİ DİNAMİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI: NİTEL BİR ANALİZ	328
GÜNLÜK RUTİNİNDE EKRA MARUZ BIRAKILAN 12-24 AYLIK BEBEKLERİN İLETİŞİM BECERİLERİNİN EBEVEYN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ	330
ELEŞTİREL MEDYA OKURYAZARLIĞI PERSPEKTİFİNDEN ANNELİK: TELEVİZYON İZLEME ALIŞKANLIKLARINA YÖNELİK BİR NİTEL ANALİZ	332
“SHARENTING” KAVRAMI ÜZERİNE BİR DERLEME	334
ÇOCUKLARIN YENİ OYUNCAĞI YOUTUBE	336
İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNDE AKADEMİK AZMİN YORDAYICILARI: AİLE İLİŞKİLERİ, OKUL YAŞANTILARI, ZORBALIK VE İNTERNET OYUN BAĞIMLILIĞI	338
ÖĞRETMENLERİN YAPAY ZEKA KULLANIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ VE UYGULAMALARI	340
MEDYA OKURYAZARLIĞI KONULU TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ	342
DİJİTALLEŞEN ÇOCUK KORUMA SİSTEMLERİ: TARİHSEL EVRİM, YAPAY ZEKA OKUL DÖNEMİ ÇOCUKLARIN “DİJİTAL OYUN” KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ	344
DİJİTAL ÇAĞDA DÖNÜŞEN EBEVEYNLİK STİLLERİ: KLASİK MODELLERDEN DİJİTAL STRATEJİLERE	346
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE DİJİTAL HİKAYELERLE MATEMATİK EĞİTİMİ	348
ERGENLERDE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE GELECEK KAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	350
14-17 YAŞ ARASI ERGENLERDE SOSYAL MEDYA KULLANIMI İLE SİBER ZORBALIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	352
BEBEKLERİN GELİŞİMİNDE SOSYAL MEDYANIN DOLAYLI ETKİLERİ: EBEVEYN KULLANIMI, MARUZİYET VE MEDYA EBEVEYNLİĞİ	354
SHARENTING KAVRAMININ EBEVEYN VE ÇOCUK BAKIŞ AÇISIYLA İNCELENMESİ	356
OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞI EĞİLİMLERİ, EBEVEYN REHBERLİK STRATEJİLERİ VE DİL GELİŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	358
DİJİTAL EBEVEYNLİK: INSTAGRAM ANNELERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME*	360
6 ŞUBAT 2023 DEPREMİNDE ÇOCUKLARA İLİŞKİN HABERLERİN	362
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOSOSYAL GELİŞİM DÜZEYİ İLE SOSYAL MEDYA KULLANIM AMAÇLARININ İNCELENMESİ	364
DİJİTAL BAĞIMLILIĞIN ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: KORUYUCU AİLE TEMELLİ MÜDAHALELERİ	366
ERKEN ÇOCUKLUKTA EKRA MARUZİYETİNİN DUYGUSAL VE BİLİŞSEL GELİŞİM ÜZERİNDEKİ UZUN VADELİ SONUÇLARI	368
ERKEN ÇOCUKLUK VE DİJİTAL EKRA KULLANIMI: EBEVEYN DENEYİMLERİNİN NİTEL BİR İNCELEMESİ	370
YOUTUBE KULLANIMININ ÇOCUKLARIN DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE İLİŞKİN ANNELERİN GÖRÜŞLERİ	372
TEKNOFERANS VE EBEVEYN SOSYOTELİZMİ (PHUBBING) ÜZERİNE ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİ: BİBLİYOMETRİK İNCELEME	374
	376

BEBEKLİK DÖNEMİNDE DİJİTAL MEDYA KULLANIMI	378
YOUTUBE'DA ÇOCUKLARA YÖNELİK ANİMASYONLARIN VE GERÇEK GÖRÜNTÜYE DAYALI VİDEOLARIN ÇOCUĞA UYGUNLUK AÇISINDAN İNCELENMESİ	380
ERGENLERDE BENLİK SAYGISI İLE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİDE SOSYAL MEDYA KULLANIMININ ARACI ROLÜ	382
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE TANI ALMIŞ ÇOCUKLARIN DİJİTAL DÜNYALARINA BAKIŞ	384
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE DİJİTAL OYUNLARIN ÇOCUKLARIN AKRAN İLİŞKİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: VELİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	386
7-11 YAŞ ARASI ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIKLARININ VE ÇOCUKLARINDAKİ İNTERNET BAĞIMLIĞININ AİLE UYUMUNA ETKİSİ	388
DİJİTAL EBEVEYNLİK EĞİTİM PROGRAMINA YÖNELİK EBEVEYN İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ	390
ERGENLERİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE SOSYAL DUYGUSAL SAĞLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	392
ERGENLERİN BENLİK ALGISI, SOSYAL MEDYADA DIŞ GÖRÜNÜŞ ALGISI VE BEĞENİLMEME KORKUSU	394
ÇOCUKLARIN YAPAY ZEKÂYI ALGILAMA BİÇİMLERİ	396
TEMA: ÇOCUK GELİŞİMİNDE İNOVASYON	398
ÇOCUK GELİŞİMİ BÖLÜMÜ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN 21.YÜZYIL BECERİLERİ İLE DİJİTAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	399
ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMLARINDA İNOVASYON VE YARATICILIK YANSIMALARI: DERS İÇERİKLERİNİN DOKÜMAN ANALİZİ	401
ERKEN MÜDAHALEDE YAPAY ZEKA KULLANIMI	403
YAPAY ZEKÂ VE ÇOCUK GELİŞİ: 0-6 YAŞ ARASINDAKİ AKADEMİK ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ	405
TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ FEN BİLİMLERİ MÜFREDATININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ BAĞLAMINDA Q METODOLOJİSİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ	407
TARSUS UZAY BİLİM OKULU*	409
ÇOCUK GELİŞİMİ ALANINDA LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BECERİLERİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ*	412
TEMA: ÇOCUK EDEBİYATI	414
ERKEN ÇOCUKLUKTA BEDEN ALGISININ GELİŞİMİNDE ÇOCUK KİTAPLARININ ROLÜ: HİKAYE TEMELLİ EĞİTİM PROGRAMI ÖNERİSİ	415
HAYALİ ARKADAŞLAR VE BENLİK: ÇOCUK EDEBİYATINDA JUNG'UN SELF (BENLİK) KAVRAMININ İZLERİ	417
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUĞU BULUNAN EBEVEYNLERİN KİTAP SEÇİM KRİTERLERİNİN İNCELENMESİ	419
ADALETİN KÜÇÜK YOLCULARI: KÜÇÜK PRENS HAKEM OLSUN- İLKOKUL DÜZEYİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN ADALET ALGISINA ÖYKÜ TEMELLİ NİCEL BİR YAKLAŞIM	421
OKUL ÖNCESİ DÖNEM RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARINDA AKRAN ZORBALIĞI	423

ÇOCUK EDEBİYATINDA KORUMA VE REFAH TEMALARININ TEMSİLİ: TÜRK VE DÜNYA ESERLERİNE DAYALI NİTEL BİR İNCELEME	425
FERİDUN ORAL'IN ÇOCUK KİTAPLARINDA DOĞA UNSURLARININ KULLANIMI: ANLATI VE GÖRSEL TASARIM AÇISINDAN BİR İNCELEME	427
SAĞLIK TEMALİ RESİMLİ KİTAPLARIN SAĞLIK OKURYAZARLIĞI PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ	429
TEMA: ÇOCUK VE SANAT	431
ÖĞRETMENLERİN ÇOCUK RESİMLERİNE YÖNELİK YAKLAŞIMLARI İLE YARATICILIĞI BESLEME DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ	432
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDEKİ ÇOCUKLARIN DUYGUSAL BAKIŞ AÇISI ALMA BECERİLERİ İLE AKRAN İLİŞKİLERİNE YÖNELİK ÇOCUK RESİMLERİNİN İNCELENMESİ	434
ÇOCUK, SANAT VE YARATICILIK ALANINDAKİ ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİ: BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ	436
ERKEN ÇOCUKLUK VE ERGENLİKTE DUYGUSAL OKURYAZARLIĞIN ÇOCUK FİLMLERİNDE TEMSİLİ: TERS YÜZ 1 VE TERS YÜZ 2 ÖRNEĞİ	438
TEMA: ÇOCUK VE OYUN	440
RİTME DAYALI MÜZİK ETKİNLİKLERİNİN OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN OYUN KURGULAMA BECERİLERİNE ETKİSİ*	441
ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE OYUN TÜRLERİNİN KULLANIMI: NİTEL BİR İNCELEME	443
TEDAVİ ÖNCESİ ÇOCUKLARA UYGULANAN TERAPÖTİK OYUNUN AĞRI, KORKU, FİZYOLOJİK PARAMETRELER İLE EBEVEYNLERİN MEMNUNİYETİNE ETKİSİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMA	445
YAŞLI BİREYLERİN OYUN VE OYUNCAK ALGILARININ İNCELENMESİ	447
OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARINDA OYUN TERCİHLERİ VE DUYGUSAL DENEYİMLER: AİLE-OKUL-DİJİTAL ORTAMLAR ARASI KARŞILAŞTIRMALI DURUM ÇALIŞMASI	449
OYUN TERAPİSİ ALANINDA NELER ÇALIŞILIYOR? TÜRKİYE'DEKİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İÇERİK ANALİZİ	451
GELENEKSEL OYUNLARIN ÇOCUK GELİŞİMİNE ETKİSİ	453
OYUN TEMELLİ ÖĞRENME YAKLAŞIMLARIYLA ERKEN ÇOCUKLUKTA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK OKURYAZARLIĞI	455
TEMA: ÇOCUK VE ÇEVRE	457
BIOMİMİCRY TEMELLİ STEM EĞİTİM UYGULAMALARININ OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN BİLİMSEL SÜREÇ BECERİLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ	458
KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EĞİTİM PROGRAMININ ÇOCUKLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR DAVRANIŞLARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ	460
OKUL ORTAMINDA ERKEN OKURYAZARLIK KALİTESİNE İLİŞKİN ARAŞTIRMALAR: SİSTEMATİK DERLEME	462
DOĞA İLE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRENME DENEYİMLERİ: ERKEN ÇOCUKLUKTA FELSEFİ SORGULAMA VE GÖZLEM	464

OKUL BAHÇESİNDE YAPILAN MATEMATİK ETKİNLİKLERİNİN OKUL ÖNCESİ DÖNEMDEKİ ÇOCUKLARIN MATEMATİK BECERİLERİNE ETKİSİ	466
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ DOĞAYA BAĞLILIK EĞİLİMLERİ: ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN BİR İNCELEME	468
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL DESTEK İLE MUTLULUKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	470
ORMAN YANGINLARININ 4-6 YAŞ ÇOCUKLARIN DUYGU DÜNYASINA ETKİSİ: KÜÇÜK ÖLÇEKLİ BİR ÇALIŞMA	472
DOĞA TEMELLİ ETKİNLİKLERİN ÇOCUKLARIN YARATICILIK GELİŞİMİNE ETKİSİNE İLİŞKİN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ	474
YARATICI DRAMA YÖNTEMİNE DAYALI STEM TEMELLİ ÇEVRE EĞİTİM PROGRAMININ OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ BİLİMSEL SÜREÇ BECERİLERİNE ETKİSİ	476
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EKOLOJİK OKURYAZARLIK VE SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE EĞİTİMİ TUTUMU ARASINDA ÜSTBİLİŞSEL FARKINDALIĞIN ARACI ROLÜ	478
KIRSAL BÖLGEDE FEN VE DOĞA EĞİTİMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ: ÖĞRETMEN VE ÇOCUK DENEYİMLERİNE DAYALI BİR EYLEM ARAŞTIRMASI	480
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMADA TASARRUF ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ, GEÇERLİLİĞİ VE GÜVENİRLİĞİ	482
TEMA: ÇOCUK VE KÜLTÜR	484
YÖRÜKLERDE (SARIKEÇİLİ, VARSAK, AYDINLI, HACI ESELİ, KARAÇULPA VE KARAKOYUNLU) ÇOCUĞA YÖNELİK DOĞAYLA İLGİLİ İNANÇ VE UYGULAMALAR	485
ÇİZGİ FİLMER YOLUYLA DEĞER AKTARIMI: KÜLTÜREL VE TEMATİK BİR İNCELEME	487
ERKEN ÇOCUKLUKTA ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK VE SOSYAL UYUM: ÖĞRETMEN VE EBEVEYN GÖRÜŞLERİNE DAYALI BİR ANALİZ	489
ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE YIL SONU GÖSTERİLERİ HAKKINDAKİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ: BİLECİK İLİ ÖRNEĞİ	491
KUŞAKLAR ARASI ÇOCUĞUN KORUNMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ: ÜÇ KUŞAKTAN KADINLARIN DENEYİMLERİ	493
ÇOCUKLARDA ÖLÜM VE YAS ALGISI: BİTLİS İLİ ÖRNEĞİ	495
TEMA: AİLE VE ÇOCUK	594
AİLE İÇİ ŞİDDETİN ÇOCUĞUN GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ	595
BİLİM EVDE BAŞLAR: ANNELERİN ÇOCUKLARIYLA GÜNLÜK YAŞAMDAKİ BİLİMSEL ETKİLEŞİMLERİ ÜZERİNE BİR DURUM ÇALIŞMASI	597
EBEVEYN DUYGU SOSYALLEŞTİRME DAVRANIŞLARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*	599
BABA ADAYLARININ VE İLK KEZ BEBEK SAHİBİ OLAN BABALARIN BABALIK ROLÜ ALGILARI	601
ANNELERİN GÖZÜNDEN ŞEFKAT ODAKLI EBEVEYNLİK	603
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE AİLE ORTAMININ OKUL UYUM DURUMUNA ETKİSİ	605
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN STRES DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	607

TÜRKİYE’DE BİR CİNSİYET YÖNLENDİRMESİZ EBEVEYNLİK DENEYİMİ	609
ANNE-BABA-ÇOCUK İLETİŞİMİ İLE 60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN SAĞLIK EĞİTİMİ BİLGİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	611
DEPREMDEN ETKİLENEN 6-24 AYLIK BEBEKLERİ OLAN ANNELER İÇİN HIZLANDIRILMIŞ EBEVEYNLİK BECERİLERİ GELİŞTİRME DESTEK PROGRAMININ ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	613
ERGENLERİN BENLİK SAYGILARININ SOSYODEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	615
BABA-ÇOCUK ETKİLEŞİMİNDE OYUN TÜRÜ VE ETKİLEŞİM KALİTESİ	617
BEBEĞİ OLAN ANNELERİN BOŞ ZAMAN ETKİNLİĞİNE KISITLILIĞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ	619
AİLE YAŞAM KALİTESİ ÇALIŞMALARININ SİSTEMATİK DERLEMESİ: ÖZEL GEREKSİNİMLİ VE TİPİK GELİŞİM GÖSTEREN ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÇOCUKLARIN AİLELERİ	621
BABANIN BEBEĞE BAKIM VERME DURUMUNUN BABA- BEBEK BAĞLANMASI İLE EBEVEYNLİK MÜKEMMELİYETÇİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	623
ERGENLERİN PHUBBING (SOSYOTELİZM) DÜZEYLERİ İLE EBEVEYNLERİNİN İHMALKAR DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ	625
OKUL ÖNCESİNDE ÇOCUĞU OLAN BABALARIN ÇOCUKLARIYLA OLAN İLİŞKİLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ	627
KİMLİKLERİN KESİŞİMİ: AKADEMİSYEN ANNELER	629
AKRAN ZORBALIĞI, BAĞLANMA VE EBEVEYNLİK; BİBLİYOMETRİK ANALİZ	631
BABALARIN BİLİNÇLİ FARKINDALIKLI EBEVEYNLİK DAVRANIŞLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ	633
OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUĞU OLAN AİLELERE VERİLEN CİNSEL EĞİTİM PROGRAMININ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ	635
OKUL-AİLE İLETİŞİMİNDE MESAJLAŞMA KULLANIMININ OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDEKİ YERİNİN İNCELENMESİ	637
EBEVEYN PSİKOLOJİK KONTROLÜ: SİSTEMATİK BİR GÖZDEN GEÇİRME	639
ANNE BEKÇİLİĞİ ÖNCÜLLERİNE YÖNELİK BİR REGRESYON ÇALIŞMASI	641
ANNE-BABA ADAYLARININ DOĞUM ÖNCESİ BİRLİKTE EBEVEYNLİK ALGI VE BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ	643
3-12 AYLIK BEBEKLERİN POZİTİF VE NEGATİF DUYGULANIMI İLE ANNELERİN POSTPARTUM DEPRESYONU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	645
48-72 AYLIK ÇOCUKLARIN ANNELERİNİN ANNE BEKÇİLİĞİ DAVRANIŞLARI İLE EBEVEYN ÖZ YETERLİĞİ VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	647
ERKEN ÇOCUKLUK VE EBEVEYNLERİN SOSYAL MEDYA KULLANIMI: ULUSAL VE ULUSLARARASI ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ	649
SAĞLIK ÇALIŞANLARININ EBEVEYN TÜKENMİŞLİKLERİNİN İNCELENMESİ	651
OTİZMLİ ÇOCUKLARIN ANNE VE BABALARINDA EBEVEYNLİK STRESİNİN İNCELENMESİ; BİYOKİMYASAL BAKIŞ	653

36-72 AYLIK ÇOCUĞU OLAN AKADEMİSYENLERİN CİNSEL GELİŞİME İLİŞKİN GÖRÜŞ VE YAKLAŞIMLARI	655
GELİŞİMSEL YETERSİZLİĞİ OLAN ÇOCUKLARA SAHİP AİLELERDE ORTAK EBEVEYNLİK	657
EBEVEYN-ÇOCUK İLETİŞİMİNİN 60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN YARATICILIKLARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ	659
BABALARIN BABALIK ROLÜ ALGILARI İLE TOPLUMSAL CİNSİYET ROL TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE GELİŞİMSEL NİŞLERİNİN ARACI ROLÜ	661
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARIYER YETKİNLİĞİNİN HELİKOPTER EBEVEYNLİK BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	663
TÜRKİYE'DE ANNE-ÇOCUK ETKİLEŞİMİ KONUSUNDA YAPILAN TEZLERİN İNCELENMESİ	665
EBEVEYN DESTEK PROGRAMLARI İÇİN ÇOCUĞU 0-6 YAŞ ARASINDA OLAN EBEVEYNLERİN GELİŞTİREN BAKIM ÇERÇEVESİNDE DESTEK İHTİYAÇLARINI BELİRLEME ÇALIŞMASI (ADALAR/İSTANBUL ÖRNEĞİ)	667
ERKEN ÇOCUKLUKTA BABALARIN ÇOCUKLARIN DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI	669
KÖKLERDEN GELECEĞE TÜRKİYE'DE ÇOCUK REFAHI: GELENEKSEL AİLEDEN DİJİTAL AİLEYE GEÇİŞ	671
ÇOCUKLARIN AKADEMİK BAŞARILARI ÜZERİNDE BOŞANMANIN ETKİSİ	673
BOŞANMA SÜRECİNİN ÇOCUK GELİŞİMİNE ETKİSİ	675
ÇOCUKLARIN İYİLİK HALİNİN GÜÇLENDİRİLMESİNDE AİLE EĞİTİM PROGRAMLARININ ROLÜ	677
ANNELERİN ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI VE ÖZYETERLİKLERİ İLE PAYLAŞAN EBEVEYNLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ	679
GEÇİCİ KORUYUCU AİLE MODELİ UYGULAMALARINA DAİR ULUSLARARASI BİR İNCELEME	681
EBEVEYNLERİN ÇOCUKLUK YAŞANTILARI İLE ERGENLERİN KRİZLERLE BAŞ EDEBİLME POTANSİYELLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: EBEVEYNLERİN PSİKOLOJİK KONTROLÜ VE ERGENLERİN PSİKOLOJİK ZİHNİLLİĞİNİN SERİ ARACI ROLÜ*	683
EMZİK VE EMZİK KULLANIMI HAKKINDA EBEVEYN BİLGİ VE TUTUMLARI	685
ÇOCUĞU OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM EDEN ANNELERDE İSTİHDAM SUÇLULUĞU İLE EBEVEYN TUTUMU İLİŞKİSİ	687
EBEVEYNLERİN BİLİNÇLİ FARKINDALIK DÜZEYLERİ İLE EBEVEYN STRESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	689
TEMA: ÇOCUK GELİŞİMCİ YETİŞTİRME: POLİTİKALAR VE EVRENSEL UYGULAMALAR	691
ÇOCUK GELİŞİMİ LİSANS PROGRAMLARI YETERLİKLERİNİN TEMATİK VE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ	692
ÖN LİSANS ÇOCUK GELİŞİMİ MEZUNLARININ YAŞAM BOYU ÖĞRENME YETERLİLİKLERİ VE KARIYER STRESLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	694
SAĞLIK KURULUŞLARINDA KLİNİK UYGULAMA/ALAN ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA ADAY ÇOCUK GELİŞİMCİ YETİŞTİRME SÜRECİ: ÇOCUK GELİŞİMCİ VE AKADEMİSYEN GÖRÜŞLERİ	696

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE GÖREV YAPAN ÇOCUK GELİŞİMİ ÖĞRETMENLERİNİN ALANA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	698
OKUL ÖNCESİ KURUMLARDA YÖNETİM YAKLAŞIMLARININ ÇOCUKLARIN SOSYAL- DUYGUSAL GELİŞİMİNE ETKİSİ: ULUSAL VE ULUSLARARASI ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ	700
TEMA: ÇOCUK GELİŞİMİ MESLEĞİ VE ETİK	702
ÜNİVERSİTELERİN SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÇOCUK GELİŞİMİ BÖLÜMÜ KADROSUNDAKİ ÖĞRETİM ELEMANLARININ ÇALIŞTIKLARI ALANA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ	703
ÇOCUK GELİŞİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ İLE İYİ OLUŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	705
ÇOCUKLARLA YAPILAN ARAŞTIRMALARDA ARAŞTIRMACI DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ: FENOMENOLOJİK ÇALIŞMA	707
ÇOCUK GELİŞİMİ UZMANLARININ MESLEKİ ETİK İLKELERİNE DAİR ÇERÇEVE ÖNERİSİ	709
FARKLI ALANLARDA ÇALIŞAN ÇOCUK GELİŞİMCİLERİN MESLEKİ YILGINLIKLARININ İNCELENMESİ	711
TEMA: ÇOCUK İLE İLGİLİ DİĞER KONULAR	713
OKULDA GÜVENDE HİSSETMENİN YORDAYICILARI: AİDİYET DUYGUSU, ÖĞRENCİ- ÖĞRETMEN İLİŞKİLERİ VE OKUL GÜVENLİĞİ RİSKLERİ	714
OTİZM VE BESLENME YAKLAŞIMLARI	716
MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN YAPAY ZEKÂYA YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	718
DEĞİŞEN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMLARINA GÖRE OKUMA-YAZMA ETKİNLİKLERİNİN İNCELENMESİ	720
OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE 'ÇOCUKLARLA FELSEFE' (P4C) YÖNTEMİNİN SORGULAMA VE DÜŞÜNME BECERİLERİNE ETKİSİ	722
TÜRKİYE'DE 2015-2024 YILLARI ARASINDA YARATICI DRAMANIN OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ GELİŞİM ALANLARINA ETKİSİ ÜZERİNE YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ: GELENEKSEL DERLEME	724
ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DEĞER ALGILARI: METAFORLARA YANSIYANLAR	726
ERKEN ÇOCUKLUKTAN ERGENLİĞE: FARKLI KADEMELERDE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN DEĞERLER EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	728
0-2 YAŞ ARALIĞINDA BEBEĞİ OLAN ANNELERİN EMZİRME ÖZ YETERLİLİK ALGISI VE EBEVEYNLİK STRES DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	730
OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARINA YÖNELİK GELİŞTİRİLEN WEB TABANLI MASAL OKUMA TAKVİMİNİN ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ	732
TÜRKİYE'DE GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMDE KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLERİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ TEMELİNDE İNCELENMESİ	734
ÇOCUK GELİŞİMİ ÖĞRENCİLERİNİN YARATICI KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE EMPATİ BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	736
AFET SONRASI KAYGI DÜZEYLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: KARAR AĞACI VE PARETO ANALİZİ İLE BİR DEĞERLENDİRME	738

HASTANEDE YATAN ÇOCUKLARIN EĞİTİMİNİN DESTEKLENMESİ: HASTANE OKULLARININ ROLÜ	740
ERGENLERDE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ İLE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİNİN BELİRLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ	742
ÇOCUK GELİŞİMİ BÖLÜMÜNDE ÖĞRENİM GÖREN ERKEK ÖĞRENCİLERİN MESLEĞE İLİŞKİN ALGILARININ İNCELENMESİ -NİTEL BİR ÇALIŞMA	744
ÇOCUK GELİŞİMİ ALANINDA INDEXLİ DERGİLERDE YAYINLANAN ARAŞTIRMALARIN EĞİLİMLERİ: BİR DOKÜMAN ANALİZİ	746
İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BESLENME SAATİ İÇİNDE ÇANTALARINDA BULUNAN YİYECEKLERİN TESPİTİ	748
ERGENLERDE ADİL DÜNYA İNANCI, PROSOSYAL DAVRANIŞLAR VE AHLAKİ ÇÖZÜMLER ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ	750
2-6 AYLIK BEBEKLERDE ANNE-BEBEK BAĞLANMASI İLE ANNENİN BEBEĞİNİ BESLEMESİNE YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	752
LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN MİZAHİ TARZLARI, GELECEĞE YÖNELİK TUTUMLARI VE AKADEMİK BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	754
TÜRKİYE'DE 2002-2024 YILLARI ARASINDA MOTOR GELİŞİM ALANINDA YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ	756
ORTA ÇOCUKLUK VE ERGENLİKTE ADALET DUYARLILIĞININ GELİŞİMİ VE İLİŞKİLİ DEĞİŞKENLER	758
BİREYCİLİK VE TOPLULUKÇULUK PERSPEKTİFİNDEN "BELİREN YETİŞKİNLİKTE ÖZGEÇİLİK"	760
OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERE VYGOTSKY'NİN KÜLTÜREL-TARİHSEL KURAMI BAĞLAMINDA "DİLİN KULLANIMINA" YÖNELİK SAĞLANAN MENTÖRLÜĞÜN ETKİSİ	762
ÖĞRETMEN DUYARLILIĞI İLE ÖĞRETMEN SABRİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ	764
LÖSEMİLİ ÇOCUKLARDA TIBBİ ARAÇLARI TANIMA DÜZEYİNİN DURUMLUK KAYGI İLE İLİŞKİSİ	766
5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ İLETİŞİM BECERİLERİ İLE YARATICI EV ORTAMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ	768
ÇOCUKLARIN SOSYAL COĞRAFYALARI: AYRIŞMIŞ MEKANLARDA ÇOCUKLARIN KENT HAKKINA ERİŞİMİ	770
AKRAN İLİŞKİLERİNİN BİR YORDAYICISI OLARAK SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME: ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	772
OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUĞU OLAN ANNELERİN ÇOCUK BESLENMESİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ	774
IRAK'TAN TÜRKİYE'YE GÖÇ ETMİŞ AİLELERİN ÇOCUKLARININ OKULA UYUM DENEYİMLERİ	776

ÇAĞRILI KONUŞMACILAR

1. GÜN - 16 EKİM PERŞEMBE (30 AĞUSTOS SALONU)		
10.15-11.00	Parenting Apps: Solution or Risk?	Çağrılı Konuşmacı: Assoc. Prof. Dr. Adrijana Višnjic
11.00-11.45	Ödül ve Övgü Öğrencileri Neden Motive Etmez	Çağrılı Konuşmacı: Doç. Dr. Özgür Bolat
14.30-15.15	Step Back. Re-think Children's Lives From Global to Local	Çağrılı Konuşmacı: Assoc. Prof. Dr. Anikó Varga Nagy
15.15-16.00	Çocuk Edebiyatında Folklor Motifleri	Çağrılı Konuşmacı: Ayten Ahmedova
2. GÜN - 17 EKİM CUMA (30 AĞUSTOS SALONU)		
12.30-13.15	İhmali İhmal Etme; Çocuklukta Duygusal İhmal	Çağrılı Konuşmacı: Prof. Dr. İsmihan Artan
14.30-16.00	Erken Müdahalede Oyunun Gücü	Çağrılı Konuşmacı: Prof. Dr. Nur Pınar Bayhan
16.15-17.45	Early Childhood Development: From Science to Practice	Çağrılı Konuşmacı: Sachly Duman

PANELLER

1. GÜN - 16 EKİM PERŞEMBE (30 AĞUSTOS SALONU)		
12.00-13.30	Panel: Köklerimiz Konuşuyor	Prof. Dr. Makbule Meziyet ARI (İstanbul Gelişim Üniversitesi) Prof. Dr. Duyan MAĞDEN ATAMAN (Hacettepe Üniversitesi) Prof. Dr. Ramazan ARI (Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi) Prof. Dr. Emine Nilgün METİN (Hacettepe Üniversitesi)
16.15-17.45	Panel: Gelişimsel Erken Müdahalede Yol Haritası Çizmek	Moderatör: Prof. Dr. N. Pınar BAYHAN (Hacettepe Üniversitesi) Prof. Dr. Arzu YÜKSELEN (İstanbul Medipol Üniversitesi) Prof. Dr. Müdriye YILDIZ BIÇAKCI (Ankara Üniversitesi) Prof. Dr. İbrahim H. DİKEN (Anadolu Üniversitesi)

2. GÜN - 17 EKİM CUMA (30 AĞUSTOS SALONU)		
09.00-10.30	Panel: Erken Çocuklukta Nörogelişimsel Bozukluklar ve Yürütücü İşlevler	Doç. Dr. Fatih Hilmi ÇETİN (DiaMind Zihin Akademisi Çocuk-Ergen Psikiyatri & Psikoterapi Kliniği) Doç. Dr. Halit Necmi UÇAR (DiaMind Zihin Akademisi Çocuk-Ergen Psikiyatri & Psikoterapi Kliniği) Uzm. Dr. Merve KUZ KELEŞ (DiaMind Zihin Akademisi Çocuk-Ergen Psikiyatri & Psikoterapi Kliniği) Uzm. Dr. Ece Merve YAZAR KAHRAMAN (DiaMind Zihin

		Akademisi Çocuk-Ergen Psikiyatri & Psikoterapi Kliniği)
10.45-12.15	Panel: Dijital Dünyada Çocuğun Korunması ve Refahı	Moderatör: Prof. Dr. Neriman ARAL (Ankara Üniversitesi) Prof. Dr. Cengiz ŞAHİN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi) Prof. Dr. Emine AHMETOĞLU (Trakya Üniversitesi) Doç. Dr. Haktan DEMİRCİOĞLU (Hacettepe Üniversitesi) Doç. Dr. Fatih Hilmi ÇETİN (DiaMind Zihin Akademisi Çocuk-Ergen Psikiyatri & Psikoterapi Kliniği)
16.15-17.45	Panel: Çocuğun Gelişimi İçin Koruyucu ve Duyarlı Çevre: Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinin Rolü	Moderatör: Prof. Dr. Fatma OKLAN (Sağlık Bilimleri Üniversitesi) Moderatör: Dr. Öğr. Üyesi Demet GÜLALDI (Üsküdar Üniversitesi) Dr. Öğr. Üyesi Ayhan ÖZŞAHİN (Üsküdar Üniversitesi) Uzm. Sevilcan Başak ÜNAL (UNICEF) Uzm. Gözde Handan SOYAKER (Bergama Sağlıklı Hayat Merkezi)

2. GÜN - 17 EKİM CUMA (MALAZGİRT SALONU)		
14.30-15.15	Özel Oturum: Sağlık Bakanlığının Okul Sağlığını Geliştirme Kapsamında Yürüttüğü Çalışmalar	Dr. Fatma Sena Konyalıoğlu (Sağlık Bakanlığı Temsilcisi)
16.15-17.45	Panel: Dezavantajlı Çocukların Korunmasının ve Refahının Savunucuları	Moderatör: Prof. Dr. Nur Feyzal KESEN (Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı) Hasan DENİZ (Anne Çocuk Eğitim Vakfı / AÇEV)) Av. Ruhsar TANRIKULU (Saadet Öğretmen Çocuk İstismarı ile Mücadele Derneği / UCİM)) Dr. Nursinem ŞİRİN (Tohum Otizm Vakfı)

3. GÜN - 18 EKİM CUMARTESİ (30 AĞUSTOS SALONU)		
10.30-12.00	Panel: Değerlendirme ve Geleceği Bakış	Moderatör: Prof. Dr. Aysel KÖKSAL AKYOL (Ankara Üniversitesi) Prof. Dr. Nur Pınar BAYHAN (Hacettepe Üniversitesi) Prof. Dr. Kezban TEPELİ (Selçuk Üniversitesi) Prof. Dr. Münevver CAN YAŞAR (Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi)

ATÖLYELER

1. GÜN - 16 EKİM PERŞEMBE (MÜZE SALONU)		
14.30-16.00	Atölye 1: Refleksoloji ile Dokunuşun Gücü: Çocuklarda Gelişimi Destekleyen Bütüncül Yaklaşımlar	Öğr. Gör. Şenay Şirin (Şişli Meslek Yüksekokulu), Prof. Dr. Arzu Özyürek (Karabük Üniversitesi)
16.15-17.45	Atölye 8: Bütüncül Bakışla Çocuk Tanıma Aracı; İşlevsellik Yetiştirimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırması-ICF	Doç. Dr. D. Melek Er (Atılım Üniversitesi), Doç. Dr. Filiz Aslan (Hacettepe Üniversitesi)

1. GÜN - 16 EKİM PERŞEMBE (25 NOLU DERSLİK)		
14.30-16.00	Atölye 12: Tekerlemeden Müziğe Yaratıcı Bir Yol	Birgül Berna Uysal (Mustafa Pars Anaokulu Müdürü, Arzu Aydın Şehit İbrahim Yılmaz Anaokulu Müdürü)

2. GÜN - 17 EKİM CUMA (MÜZE SALONU)		
09.00-10.30	Atölye 4: Fonolojik Farkındalık Destek Programı (FonFar-Dp)	Doç. Dr. Asya Çetin (Karabük Üniversitesi), Tuğba Ünal Keleş (Cansu Özcan Disleksi Merkezi)

10.45-12.15	Atölye 6: Okul Öncesi Dönemde Dikkat Sorunları ve Öğrenme Güçlüklerini Yürütücü İşlev Temelli Müdahalelerle Önleme ve Destekleme: Teoriden Uygulamaya	Uzm. Dr. Ece Merve Yazar Kahraman, Çocuk Gelişimi Uzmanı Beyza Yenibağcı Bozdağ (DiaMind Zihin Akademisi Çocuk-Ergen Psikiyatri & Psikoterapi Kliniği)
12.30-13.30	Atölye 7: Zihin Kuramı ve Sosyal Biliş Becerilerinin Yürütücü İşlevler Perspektifinden Geliştirilmesi: Teoriden Uygulamaya	Uzm. Dr. Merve Kuz Keleş, Çocuk Gelişim Uzmanı Songül Kızı (DiaMind Zihin Akademisi Çocuk-Ergen Psikiyatri & Psikoterapi Kliniği)
14.30-16.00	Atölye 9: Ölçek Geliştirmede ve Uyarlamada Madde Oluşturma ve İstatistiksel Süreçler Arasındaki İlişkiler	Doç. Dr. Fatma Betül Kurnaz (Karabük Üniversitesi)
16.15-17.45	Atölye 11: Theraplay ve Bağlanma	Doç. Dr. Ayşe Alptekin (Selçuk Üniversitesi)

2. GÜN - 17 EKİM CUMA (2 NOLU TOPLANTI SALONU)

09.00-12.00	Atölye 3: Sanat Terapi	Doç. Dr. Gülriz Akaroğlu (Tarsus Üniversitesi)
14.30-17.45	Atölye 10: Çocuk Gelişiminde STORIGAMI	Prof. Dr. Ebru Hasibe Tanju Aslışen (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)

2. GÜN - 17 EKİM CUMA (25 NOLU DERSLİK)

09.00-12.00	Atölye 13: Geleceğe Bilinçli Adımlarla: Cinsel Eğitim Paketi	Prof. Dr. İsmihan Artan (Hacettepe Üniversitesi), Dr. Zülfiye Güzin Arslan (Çankırı Karatekin Üniversitesi), Dr. Uğur Hassamancıoğlu (Manisa Celal Bayar Üniversitesi)

3. GÜN - 18 EKİM CUMARTESİ (25 NOLU DERSLİK)

09.00-10.15	Atölye 5: Orff Eğitimi Atölyesi	Doç. Dr. Özden Kuşçu (Selçuk Üniversitesi)

3. GÜN - 18 EKİM CUMARTESİ (24 NOLU DERSLİK)

09.00-10.15	Atölye 2: Çocuklarda Gelişimi Destekleyen Oyun Terapisi Uygulamaları	Dr. Cengiz Çelik (Selçuk Üniversitesi)

BİLDİRİLER

TEMA 1: ÇOCUĞUN GELİŞİMİ VE DESTEKLENMESİ

THEME: DEVELOPMENT AND SUPPORT OF THE CHILD

ÇOCUKLUK DÖNEMİ DİL VE KONUŞMA DESTEK PROGRAMLARINI İÇEREN TÜRKİYE’DE YAPILAN LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

Şuheda Kayhan¹

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’de çocukluk çağı dil gelişimini desteklemeye yönelik programları konu edinen lisansüstü çalışmaların incelenmesidir. İletişim, dil ve konuşma gelişimini destekleyen programları ve bu alanındaki eğilimleri, kullanılan yöntemleri, hedef kitleleri ve elde edilen temel bulguları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma, çocukluk dönemi dil ve konuşma destek programları ile ilgili yapılan çalışmaların bütüncül bakış açısıyla sistematik olarak incelenmesi ve çocuklar üzerindeki etkilerinin belirlenmesi hedefiyle yapılmıştır. Bu kapsamda gerçekleştirilen dahil etme ve hariç tutma süreçlerinin ardından konu ile ilgili yapılan 30 çalışma incelenmiş ve betimsel olarak analiz edilmiştir. Çocukluk dönemi dil ve konuşma destek çalışmaları içeren araştırmalar hakkında kapsamlı bilgi sunulmuş ve ileri araştırmalar için uygulamacılara ve araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur. Araştırmanın örneklemini YÖK Ulusal Tez Merkezi ve üniversite kütüphaneleri taranarak ulaşılan yüksek lisans, doktora ve tıpta uzmanlık çalışmaları oluşturmaktadır. İncelenen tezler; program türleri, uygulama süreçleri ve etkililikleri açısından analiz edilmiştir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından araştırmanın amacına uygun hazırlanan veri toplama formu oluşturulmuştur. Çalışma neticesinde çocukluk çağı dil ve konuşma gelişimini desteklemeye yönelik program içeren en fazla çalışmanın yüksek lisans tezleri olduğu; yıllara göre bakıldığında ise özellikle 2019-2024 yılları arasında dil destek programları içeren çalışmalarda önemli bir artış olduğu görülmüştür. İncelenen çalışmalarda en fazla amaçsal örnekleme tekniğinin kullanıldığı görülmüştür. Araştırmada dil ve konuşma bozukluğu harici birden fazla bozukluk türünü aynı anda çalışılan lisansüstü tezlere rastlanmıştır. Yapılan çalışmanın sonucunda Türkiye’de çocuk çağı dil gelişimini desteklemeye yönelik programları konu alan tezler, bu alanda çeşitli ve etkili müdahalelerin geliştirildiğini aynı zamanda önemli bilgi birikiminin oluştuğunu göstermiştir. Erken çocukluk ve okul öncesi dönemde odaklanılan; ebeveyn eğitimi ve okul öncesi dönemde uygulanan oyun ve etkileşim temelli programların dil, konuşma gelişiminde olumlu sonuçlar verdiği ve etkililikleri kanıtlanmıştır. Ancak, bununla birlikte programların sürdürülebilirliği, daha geniş kitlelere yaygınlaştırılması ve farklı kültürel/sosyoekonomik bağlamlara uyarlanması konusunda daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Dil ve Konuşma Bozuklukları, Dil Gelişimi Destek Programları, Erken Müdahale.

REVIEW OF GRADUATE STUDIES CONDUCTED IN TURKEY INCLUDING CHILDHOOD SPEECH AND LANGUAGE SUPPORT PROGRAMS

The purpose of this research is to examine postgraduate studies on programs to support childhood language development in Turkey. It aims to reveal programs that support communication, language and speech development and the trends in this field, the methods used, the target audiences and the basic findings obtained. The research was conducted with the aim of systematically examining the studies on childhood language and speech support programs from a holistic perspective and determining their effects on children. Within this scope, following the inclusion and exclusion processes, 30 studies on the subject were examined and descriptively analyzed. Comprehensive information was provided on studies that included childhood language and speech support studies and suggestions were made to practitioners and researchers for further research. The sample of the research consisted of master's, doctorate and medical specialization studies reached by scanning the National Thesis Center of the Council of Higher Education and university libraries. The examined theses were analyzed in terms of program types, application processes and effectiveness. The descriptive scanning model, one of the quantitative research methods, was used in the research. A data collection form prepared by the researcher in accordance with the purpose of the research was created as the data collection tool in the research. As a result of the study, the most studies that included programs to support childhood language and speech development were master's theses; when examined by years, it was seen that there was a significant increase in studies including language support programs, especially between 2019-2024. It was seen that the purposeful sampling technique was used the most in the examined studies. In the study, postgraduate theses that studied more than one disorder type other than language and speech disorders at the same time were encountered. As a result of the study, theses on programs to support childhood language development in Türkiye showed that various and effective interventions were developed in this field and that significant knowledge was accumulated. Focusing on early childhood and preschool period; parent education and play and interaction-based programs implemented in preschool period have been proven to yield positive results in language and speech development and their effectiveness. However, it was determined that more studies are needed on the sustainability of the programs, their dissemination to wider audiences and their adaptation to different cultural/socioeconomic contexts.

Keywords: *Speech and Language Disorders, Language Development Support Programs, Early Intervention.*

[1] Öğrenci, İnönü Üniversitesi, 0009-0001-8562-3148, suhedakayhan59@gmail.com.

MONTESORİ YAKLAŞIMI İLE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİMİN ÇOCUKLARIN TEMEL BECERİLERİNE KATKISI

Zafer Ebinç¹, Gülçin Güven²

Bu araştırmanın amacı, Montessori yaklaşımı temelli eğitim uygulamalarının okul öncesi dönemdeki çocukların matematik, yazmaya hazırlık ve öz bakım becerileri üzerindeki etkilerini incelemektir. Van ili İpekyolu ilçesindeki iki anaokulunda öğrenim gören toplam 106 çocuk (deney grubu: 47, kontrol grubu: 59) çalışmaya dahil edilmiştir. Araştırma, nicel yöntem ve deneysel desen çerçevesinde yürütülmüş, grupların ön test ve son test sonuçları karşılaştırılmıştır. Veri toplamak için “Yazmaya Hazırlık Becerileri Kontrol Listesi”, “Erken Sayı Testi” ve “Öz Bakım Becerileri Değerlendirme Testi” kullanılmış; veriler SPSS 25.0 programı ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, grupların ön test puanları arasında anlamlı fark yoktur. Montessori yöntemiyle eğitim alan çocuklar, özellikle eşleştirme ve serileme becerilerinde önemli gelişmeler göstermiştir ($p<0.05$). Kontrol grubundaki çocuklar ise tahmin yapma becerilerinde daha başarılı performans sergilemiştir. Öz bakım becerileri açısından, her iki grup benzer düzeyde başlamış; Montessori grubunda genel bir ilerleme gözlenmiş olsa da yemek yeme, dinlenme ve kazalardan korunma becerilerinde kontrol grubu öne çıkmıştır. Yazmaya hazırlık alanında Montessori grubu daha yüksek puanlar almış olsa da bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Sonuçlar, Montessori yaklaşımının bazı bilişsel becerileri desteklediğini; geleneksel yöntemlerin ise farklı gelişim alanlarında etkili olduğunu göstermiştir. Bu doğrultuda, farklı eğitim yaklaşımlarının çocuk gelişiminde birbirini tamamlayıcı şekilde kullanılabileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Montessori, Geleneksel Eğitim, Yazma, Matematik, Öz Bakım.

MONTESSORI-BASED ENRICHED EDUCATION AND ITS CONTRIBUTION TO CHILDREN'S CORE SKILLS

The aim of this study is to examine the effects of Montessori-based educational practices on preschool children's mathematics, pre-writing, and self-care skills. The study was conducted with a total of 106 children (experimental group: 47, control group: 59) enrolled in two different kindergartens in the İpekyolu district of Van province. The research employed a quantitative method and experimental design, comparing pre-test and post-test results of the groups. Data were collected using the "Pre-Writing Skills Checklist," "Early Number Test," and "Self-Care Skills Assessment Test"; analyses were performed using the SPSS 25.0 software. According to the findings, there was no significant difference between the pre-test scores of the experimental and control groups. Children who received education based on the Montessori method showed significant improvement particularly in matching and sequencing skills ($p < 0.05$). In contrast, children in the control group demonstrated higher performance in estimation skills. Although both groups began at a similar level in terms of self-care skills, general progress was observed in the Montessori group; however, the control group outperformed in eating, resting, and safety skills. In the area of pre-writing skills, the Montessori group achieved higher scores, although the difference was not statistically significant ($p > 0.05$). The results indicate that both Montessori and traditional approaches contribute positively to various aspects of child development. While the Montessori method supports skills like matching, sequencing, and pre-writing, traditional methods appear to be more effective in estimation and certain self-care domains. These findings suggest that diverse educational approaches may complement each other in supporting children's development.

Keywords: *Montessori, Traditional Education, Pre-Writing, Mathematics, Self-Care.*

[1] Uzm., İstanbul Kent Üniversitesi, 0009-0008-8487-3664, nurunzaferi@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, 0000-0002-9638-025X, gulcinm@marmara.edu.tr.

SAĞLIK İÇİN HAREKET ET: TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI DERSİ DENEYİMİ

D. Esra Angın¹, Gözde İnal², Ayşe Öztürk Samur³

Erken çocukluk döneminde kazanılan aktif yaşam alışkanlıkları sürdürülebilir sağlık davranışlarının temelini oluşturur. Bu dönemdeki düzenli fiziksel aktivitenin çocukların gelişim alanları ve genel sağlık durumları üzerinde olumlu etkileri vardır. Bu noktadan hareketle araştırma, Topluma Hizmet Uygulamaları dersi kapsamında okul öncesi öğretmen adaylarının, 10 Mayıs Sağlık için Hareket Et Günü kapsamında hazırlanan “Hareket Et, Sağlıklı Kal” programının uygulanmasına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu doğrultuda, yedi farklı okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 48-72 aylık çocuklarla açık havada gerçekleştirilen, fiziksel aktiviteyi desteklemeye yönelik oyunlar planlanmış ve uygulanmıştır. Oyunların planlanmasında Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Daire Başkanlığı tarafından hazırlanmış olan “Türkiye Fiziksel Aktivite Rehberi”nin bir bölümü olan Çocuk ve Ergenlerde Fiziksel Aktivite broşüründe yer alan oyun örneklerinden yararlanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseniyle yürütülen araştırmanın katılımcıları, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Lisans Programı’nda 2. Sınıfta Topluma Hizmet Uygulamaları dersini takip eden 40 okul öncesi öğretmen adayıdır. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan “Sağlık İçin Hareket Et Günü Topluma Hizmet Uygulamaları Dersi Değerlendirme Formu” aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler, refleksif tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Analiz sonucunda beş ana tema belirlenmiştir: Kişisel Gelişim, Duygusal Deneyimler, Fiziksel Aktivite Farkındalığı, Çocukların Katılım Davranışları ve Toplum Sağlığına Etki. Ortaya çıkan temalar doğrultusunda analiz süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel Aktivite, Erken Çocukluk Dönemi, Topluma Hizmet Uygulamaları.

MOVE FOR HEALTH: A COMMUNITY SERVICE PRACTICES COURSE EXPERIENCE

Active living habits acquired during early childhood lay the foundation for sustainable health behaviors. Regular physical activity during this period has positive effects on children's developmental domains and overall health status. From this perspective, this study aimed to examine the opinions of preschool teacher candidates regarding the implementation of the "Move for Health, Stay Healthy" program, prepared as part of the Community Service Practices course and carried out within the scope of Move for Health Day on May 10. Accordingly, plays supporting physical activity were planned and implemented with children aged 48-72 months attending seven different preschool institutions, conducted outdoors. In planning the plays, examples from the "Physical Activity in Children and Adolescents" brochure, which is a section of the "Türkiye Physical Activity Guide" prepared by the Ministry of Health's General Directorate of Public Health Nutrition and Physical Activity Department, were utilized. The participants of the study, which was conducted with a phenomenological design from qualitative research methods, are 40 preschool teacher candidates who are following the Community Service Practices course in the 2nd grade at Aydın Adnan Menderes University, Faculty of Education, Preschool Education Undergraduate Program. Data were collected using the "Move for Health Day Community Service Practices Course Evaluation Form" developed by the researchers. The data were analyzed using reflexive thematic analysis. As a result of the analysis, five main themes were identified: Personal Development, Emotional Experiences, Physical Activity Awareness, Children's Participation Behaviors, and Impact on Public Health. The analysis process continues in line with these emerging themes.

Keywords: *Physical Activity, Early Childhood Period, Community Service Practices.*

-
- [1] Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 0000-0001-6601-4892, esra.angin@adu.edu.tr.
[2] Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 0000-0002-5943-0537, gozde.inal@adu.edu.tr.
[3] Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 0000-0003-1976-3078, ayseozturksamur@yahoo.com

ÖN ERGENLİK DÖNEMİNDE AKRAN İLİŞKİLERİ: ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ*

Hilal Mercan Akçay¹, Haktan Demircioğlu²

Ön ergenlik dönemindeki çocukların gün içerisindeki vakitlerinin çoğu okulda geçirmektedir. Çok sayıda akranın bir arada bulunmasını sağlayan sınıf ve okul ortamı akademik becerilerin yanı sıra akran ilişkilerinin gelişimi ve şekillenmesi için de önemlidir. Bu durum aynı zamanda kimlik gelişimi ve grup dinamiklerini açısından duyarlılığın ön plana çıktığı ön ergenlik döneminde, akran ilişkilerinde problemler yaşanmasına da neden olabilmektedir. Öğretmenler öğrencilerin sosyal gelişim sürecine de yakından tanıklık ederek öğrencilerin sınıf içindeki ilişki ve iletişim kurma biçimlerini, çatışma çözme becerilerini ve empati düzeylerini gözlemleme imkanına sahiptir. Bu sayede sınıf ortamında yaşanan sorunlara dair gerçekçi bilgiler sunarak uygulanabilir stratejilerin geliştirilmesine katkı sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğretmenlerinin ön ergenlik dönemindeki çocukların akran ilişkilerini güçlendirmeye yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmada karma yöntem deseni kullanılmıştır. Araştırmanın nicel boyuttaki örneklemini 2024-2025 eğitim öğretim yılı güz döneminde Sakarya ili Sapanca ilçesi ortaokullarında görev yapan 74 öğretmen oluşturmuştur. Nitel boyutta ise eş zamanlı olarak her okuldan en az bir öğretmen olacak şekilde toplamda 14 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirmiştir. Nicel kısımda “Akran İlişkilerini Güçlendirmeye Yönelik İhtiyaç Belirleme Formu” ile öğretmenlerin, ortaokul öğrencilerinin empati, problem çözme, iletişim, zorbalığı tanıma ve anlama, zorbalıkla baş etme, yardım isteme, sosyal destek arama, öz düzenleme, zamanı yapılandırma, duyguları tanıma, duygu düzenleme, hayır diyebilme, öz yeterlik, çatışma çözme becerileri ve prososyal davranışlar, öfke kontrolü, özsaygı, iletişim engelleri kategorilerindeki destek ihtiyacına yönelik görüşleri belirlenmiştir. Nitel kısımda ise öğretmenlerin, ortaokul öğrencilerinin bireysel özellikleri, akran ilişkilerini etkileyen faktörler, akran ilişkilerini güçlendirmeye yönelik yapılabilecek çalışmalar ve akran zorbalığı temalarındaki görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın nitel kısmında tematik analiz yöntemi, nicel kısmında SPSS programı kullanılmıştır. Araştırma bulguları doğrultusunda ön ergenlik dönemindeki çocukların akran ilişkilerinde duyguları tanıma, empati kurma, iletişim kurma, problem çözme, zamanı yapılandırma, akran zorbalığını tanıma ve zorbalıkla baş etme becerilerinin güçlendirilmesine yönelik uygulamalara ihtiyaç duyduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Akran İlişkileri, Öğretmen Görüşleri, Ön Ergenlik Dönemi.

PEER RELATIONSHIPS IN EARLY ADOLESCENCE: AN EXAMINATION OF MIDDLE SCHOOL TEACHERS' PERSPECTIVES

Children in early adolescence spend most of their day at school. The classroom and school environment, where many peers interact in the same setting, is not only essential for the development of academic skills but also plays a critical role in the formation and development of peer relationships. Given that early adolescence is a period marked by heightened sensitivity in terms of identity development and group dynamics, challenges in peer relationships may frequently arise. Teachers closely witness students' social development processes and can observe how students establish and maintain relationships and communication within the classroom, as well as their conflict resolution skills and levels of empathy. In doing so, they provide realistic insights into the issues experienced in the classroom and contribute to the development of practical strategies. The aim of this study is to examine middle school teachers' perspectives on strengthening peer relationships among early adolescents. A mixed-methods research design was employed. The quantitative sample of the study consisted of 74 teachers working in middle schools in the Sapanca district of Sakarya Province during the fall semester of the 2024–2025 academic year. For the qualitative component, semi-structured interviews were conducted with a total of 14 teachers, including at least one teacher from each participating school. In the quantitative phase, the “Needs Assessment Form for Strengthening Peer Relationships” was used to identify teachers' views regarding middle school students' needs for support in categories such as empathy, problem-solving, communication, recognizing and understanding bullying, coping with bullying, help-seeking, seeking social support, self-regulation, time management, recognizing and regulating emotions, assertiveness, self-efficacy, conflict resolution skills, prosocial behaviors, anger management, self-esteem, and communication barriers. In the qualitative phase, teachers' views were examined under themes including individual characteristics of students, factors affecting peer relationships, possible interventions to strengthen peer relationships, and peer bullying. Thematic analysis was used for the qualitative data, while the quantitative data were analyzed using the SPSS software. Based on the findings, it was revealed that early adolescents need practices that enhance their abilities to recognize emotions, empathize, communicate effectively, solve problems, manage time, recognize peer bullying, and cope with bullying to strengthen peer relationships.

Keywords: *Early Adolescence, Peer Relationships, Teacher Perspectives.*

[1] Öğr. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0002-4202-3230, hmercan@medipol.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-5092-1698, hdemircioglu@hacettepe.edu.tr.

**Bu çalışma Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde hazırlanmakta olan Doktora Tezinin bir kısmından üretilmiştir.*

GELİŞTİREN BAKIMA İLİŞKİN YEREL VE KÜRESEL PERSPEKTİFLER: BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

Sinem Karaoğlu¹, Elif İpek Güney², Aysel Köksal Akyol³

Geliştiren bakım; kamu politikaları, programlar ve hizmetler tarafından oluşturulan koşulları ifade eder. Bu koşullar, toplumların ve bakım verenlerin çocukların sağlıklı büyümesini, yeterli beslenmesini sağlamasına ve onları çeşitli tehditlerden korumasına imkân tanır. Aynı zamanda geliştirici bakım, küçük çocuklara duyarlı ve duygusal olarak destekleyici etkileşimler yoluyla erken öğrenme fırsatları sunmayı da kapsar. Bu bibliyometrik çalışmada 2010-2025 yılları arasında geliştiren bakım bağlamında yayınlanmış Web of Science Core Collection indeksli belgeler ($n = 2358$) üzerinde analizler gerçekleştirilerek konuya ilişkin araştırma eğilimlerini incelemek amaçlandı. Veri analizi aşamasında Bibliometrix R paketi kullanılarak yıllara göre yayın dağılımı, en üretken ülkeler, kurumlar, yazarlar, iş birlikleri ve tematik eğilimler belirlendi. Buna göre, geliştiren bakım konusundaki bilimsel üretimin Yousafzai AK, Wang X, Black MM yazarları ve Toronto Üniversitesi (Kanada), Emory Üniversitesi (ABD) ve Londra Hijyen ve Tropikal Tıp Okulu (Birleşik Krallık) kurumları etrafında yoğunlaştığını ve küresel düzeyde Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Çin ve Hindistan gibi ülkelerin ön planda olduğunu göstermektedir. Tematik analiz sonuçları ise 2010–2015, 2016–2018 ve 2019–2025 dönemlerinde farklılaşan önceliklerin ortaya çıktığını ve kavramın zaman içinde yeni araştırma alanlarıyla çeşitlendiğini göstermektedir. Özellikle erken dönemde "nutrition", "caregiving", "children" gibi temel kavramların öne çıktığı görülürken, 2016–2018 döneminde "nurturing care", "resilience", "schools" gibi gelişimsel bağlamlar ağırlık kazanmıştır. 2019 sonrası dönemde ise "health", "nurturing care", "nutrition", "pediatric", "sustainable development goals" gibi daha geniş kapsamlı ve çok sektörlü temaların ön plana çıktığı dikkat çekmektedir. Elde edilen bulgular doğrultusunda, geliştirici bakım alanındaki yerel ve küresel bilimsel üretimin mevcut durumu ortaya kondu ve gelecekteki araştırmalara yönelik öneriler sunuldu.

Anahtar Kelimeler: Geliştiren Bakım, Bibliyometrik Analiz, Çocuk Sağlığı ve Gelişimi.

LOCAL AND GLOBAL PERSPECTIVES ON NURTURING CARE: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Nurturing care refers to the conditions created by public policies, programs, and services that support the well-being of children and families. These conditions enable communities and caregivers to ensure children's healthy growth, adequate nutrition, and protection from various threats. Nurturing care also encompasses providing young children with early learning opportunities through sensitive and emotionally supportive interactions. This bibliometric study aimed to examine research trends on the topic by conducting analyses of Web of Science Core Collection-indexed documents ($n = 2358$) published between 2010 and 2025 in the context of nurturing care. The data analysis phase utilized the Bibliometrix R package to identify the distribution of publications by year, the most productive countries, institutions, authors, collaborations, and thematic trends. This suggests that scholarly production on nurturing care is concentrated around authors Yousafzai AK, Wang X, Black MM, and institutions at the University of Toronto (Canada), Emory University (USA), and the London School of Hygiene and Tropical Medicine (UK), with countries such as the United States, the United Kingdom, China, and India at the global level. Thematic analysis results indicate that different priorities emerged in the 2010–2015, 2016–2018, and 2019–2025 periods, and that the concept has diversified over time with the emergence of new research areas. While core concepts such as "nutrition," "caregiving," and "children" were particularly prominent in the early period, developmental contexts, including "nurturing care," "resilience," and "schools," gained prominence in the 2016–2018 period. In the post-2019 period, broader, multisectoral themes such as "health," "nurturing care," "nutrition," "pediatrics," and "sustainable development goals" have become prominent. Based on the findings, the current status of local and global scientific production in the field of nurturing care is presented, along with recommendations for future research.

Keywords: *Nurturing Care, Bibliometric Analysis, Child Health and Development.*

[1] Arş. Gör., Ankara Üniversitesi, Kırklareli Üniversitesi, 0000-0002-7787-0798, sinemkaraoglu@klu.edu.tr.

[2] Öğr. Gör., Ankara Üniversitesi, Üsküdar Üniversitesi, 0000-0001-5464-3915, elifipek.guney@uskudar.edu.tr.

[3] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-1500-2960, ayselkoksakalyol@ankara.edu.tr.

PISA 2022 VERİLERİYLE TÜRK ÖĞRENCİLERİN PSİKOSOSYAL ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Merve Pehlivan¹, Fatma Betül Kurnaz²

Bu araştırmanın temel amacı, PISA 2022 uygulamasından elde edilen veriler ışığında, öğrencilerin sahip olduğu bazı duyuşsal özellikler arasındaki ilişkileri kapsamlı bir şekilde incelemektir. Araştırmada odağa alınan duyuşsal özellikler; azim, merak, işbirliği, iddiacılık ve stresle başa çıkma becerileridir. Bu özellikler, öğrencilerin yalnızca akademik başarılarında değil, aynı zamanda sosyal ilişkilerinde, öğrenmeye yönelik tutumlarında ve yaşamla başa çıkma süreçlerinde de belirleyici bir rol oynamaktadır. Günümüzde eğitim sistemlerinin sadece bilişsel kazanımlara değil, aynı zamanda öğrencilerin sosyal-duygusal gelişimlerine de odaklanması gerektiği düşünülmektedir. Bu doğrultuda yapılan çalışmada, OECD tarafından geliştirilen ve PISA kapsamında uygulanan öğrenci anketlerinden elde edilen veriler analiz edilmiştir. Türkiye örneklemine ait toplam 6695 öğrencinin verileri, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonuçları, incelenen tüm değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler bulunduğunu ortaya koymuştur. Özellikle azim ile merak arasındaki ilişki orta düzeyde güçlüdür ve bu iki özellik arasında dikkat çekici bir etkileşim olduğu görülmektedir. İşbirliği, iddiacılık ve stresle başa çıkma becerileri ise diğer boyutlarla daha düşük düzeyde ilişki göstermektedir. Bu bulgular, öğrencilerin sadece akademik değil, sosyal ve duygusal becerilerinin de eğitim sürecine entegre edilmesinin önemini vurgulamaktadır. Eğitim programlarının azim, merak ve stresle başa çıkma gibi becerileri destekleyecek şekilde yeniden yapılandırılması, öğrencilerin bütüncül gelişimlerini destekleyecek ve onları yaşamın farklı alanlarına daha donanımlı bireyler olarak hazırlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: PISA 2022, Azim, Merak, İşbirliği, İddiacılık, Stres Direnci, Psikososyal Değişkenler.

EXAMINING THE RELATIONSHIPS BETWEEN THE PSYCHOSOCIAL CHARACTERISTICS OF TURKISH STUDENTS USING PISA 2022 DATA

The main purpose of this study is to comprehensively examine the relationships between some affective characteristics of students in the light of the data obtained from PISA 2022. The affective characteristics focused in the study are perseverance, curiosity, cooperation, assertiveness, and stress coping skills. These characteristics play a decisive role not only in students' academic achievement but also in their social relationships, attitudes towards learning and coping with life. Today, it is thought that education systems should focus not only on cognitive achievements but also on students' social-emotional development. In this study, the data obtained from the student questionnaires developed by the OECD and administered within the scope of PISA were analyzed. The data of a total of 6695 students belonging to the Turkish sample were analyzed by regression analysis, which is one of the quantitative research methods. The results of the study revealed that there were statistically significant and positive relationships between all the variables analyzed. In particular, the relationship between perseverance and curiosity is moderately strong and there is a remarkable interaction between these two traits. Collaboration, assertiveness, and coping with stress skills showed lower correlations with the other dimensions. These findings suggest that it is important to integrate not only academic but also social and emotional skills of students into the educational process.

Keywords: *Perseverance, Curiosity, Cooperation, Assertiveness, Stress Resistance, Psychosocial Variables.*

[1] Öğr. Gör., İstanbul Kent Üniversitesi, 0009-0000-7482-7789, merve.pehlivan@kent.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, 0000-0002-7042-2159, betulkurnaz@karabuk.edu.tr.

OYUN TEMELLİ YAKLAŞIMLA MOTOR GELİŞİMİN DESTEKLENMESİNE YÖNELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ: NİTEL BİR İHTİYAÇ BELİRLEME ÇALIŞMASI

Yağmur Başaran¹, Rüya Can²

Oyun, erken çocukluk döneminde çocukların gelişim alanlarını çok yönlü destekleyen temel bir öğrenme yöntemi olarak kabul edilmektedir. Bu süreçte motor gelişim, çocukların fiziksel çevreleriyle etkileşim kurabilmeleri ve bağımsız hareket edebilmeleri açısından önemli role sahiptir. Literatürde oyun temelli yaklaşımların motor becerilerin gelişiminde etkili olduğu belirtilmekle birlikte, bu yaklaşımların eğitim ortamındaki uygulanışı ve öğretmenlerin bu süreçteki deneyimlerine yönelik ihtiyaçlar yeterince araştırılmamıştır. Bu durum, kuramsal bilgiler ile uygulamalar arasında bir boşluk oluşmasına neden olmakta, öğretmenlerin oyun temelli motor gelişim etkinliklerine ilişkin destek gereksinimlerini ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda, bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin oyun temelli yaklaşımlarla motor gelişimi desteklemeye yönelik görüşlerini inceleyerek alana yönelik ihtiyaçları belirlemektir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni ile yürütülmektedir. Katılımcılar, Düzce ve Kırşehir illerinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinden amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmakta; analiz süreci ise betimsel analiz tekniğiyle sürdürülmektedir. Bu analiz sonucunda, okul öncesi eğitimde oyun temelli yaklaşımlarla motor gelişimin desteklenmesi konusunda mevcut durum, karşılaşılan güçlükler ve ihtiyaç duyulan unsurlar (örneğin uygun eğitim materyalleri, fiziksel ortam düzenlemeleri ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim gereksinimleri) ortaya konulacaktır. Araştırma süreci halen devam etmektedir. Araştırmanın bulgularının, öğretmenlerin oyun temelli etkinlikleri etkili biçimde kullanabilmeleri için ihtiyaç duydukları rehberlik, kaynak ve mesleki gelişim alanlarını belirleyerek literatüre ve uygulamaya önemli katkılar sunması beklenmektedir. Sonuç olarak, bu çalışmanın okul öncesi eğitimde oyun temelli yaklaşımlar yoluyla motor gelişimin desteklenmesi konusunda bir rehber olacağı ve gelecekteki araştırma ve uygulamalara yön verecek öneriler sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Oyun Temelli Öğrenme, Motor Gelişim, Erken Çocukluk.*

TEACHERS' VIEWS ON SUPPORTING MOTOR DEVELOPMENT THROUGH PLAY-BASED APPROACHES: A QUALITATIVE NEEDS ASSESSMENT STUDY

Play is recognized as a fundamental learning method that supports multiple developmental domains in early childhood. Within this process, motor development plays a crucial role in enabling children to interact with their physical environments and move independently. Although the literature highlights the effectiveness of play-based approaches in fostering motor skills, there is a lack of research on how these approaches are implemented in educational settings and on the needs arising from teachers' experiences. This gap between theoretical knowledge and practice reveals the necessity of understanding the support requirements of teachers in facilitating play-based motor development activities. Accordingly, the aim of this study is to explore preschool teachers' views on supporting motor development through play-based approaches and to identify the associated needs in the field. The research is designed using the phenomenological pattern, one of the qualitative research methods. Participants were selected through purposive sampling and consist of preschool teachers working in the provinces of Düzce and Kırşehir, Turkey. Data are being collected through a semi-structured interview form, and the analysis process is carried out using descriptive analysis techniques. The study aims to reveal the current situation, challenges faced, and the necessary components for effectively supporting motor development through play-based approaches in preschool education—such as appropriate educational materials, adjustments to physical environments, and in-service training needs for teachers. The research process is still ongoing. The findings are expected to contribute significantly to both the literature and practical field by identifying the guidance, resources, and professional development support teachers need to effectively implement play-based activities. Ultimately it is thought that this study will provide a guide to supporting motor development through play-based approaches in preschool education and to provide recommendations that may guide future research and practice.

Keywords: Play-Based Learning, Motor Development, Early Childhood.

[1] Öğr. Gör., Düzce Üniversitesi, 0000-0002-0629-0278, yagmurbasaran@duzce.edu.tr.

[2] Öğr. Gör., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, 0009-0007-6692-3368, ruya.can@ahievran.edu.tr.

ERKEN ÇOCUKLUKTA SAĞLIKLI YAŞAM DAVRANIŞLARINI DESTEKLEMEDE ULUSAL KAYNAKLARIN ROLÜ: SAĞLIK BAKANLIĞI DOKÜMANLARININ ANALİZİ

D. Esra Angın¹, Nazan Aktaş²

Sağlıklı bireylerden sağlıklı toplumların ortaya çıkmasında erken çocukluk dönemi, bireyin yaşam boyu devam edebilecek sağlık davranışlarının temellerinin atıldığı ve çevresel etkilerle şekillendiği kritik bir gelişim evresidir. Bu dönemde kazanılan doğru beslenme alışkanlıkları ve düzenli fiziksel aktivite davranışları ile sağlıklı büyüme ve gelişmenin desteklenmesi obezite, kardiyovasküler hastalıklar ve diyabet gibi beslenmeyle ilişkili bulaşıcı olmayan hastalıkların ve diğer kronik sağlık sorunlarının önlenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Erken çocukluk dönemine yönelik beslenme ve fiziksel aktivite müdahalelerin uzun vadeli sağlık çıktıları üzerindeki etkisine DSÖ, UNICEF, FAO gibi uluslararası organizasyonlar dikkat çekmekte ve ülkelerin hükümet politikaları arasında yer verilmektedir. Türkiye’de Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Beslenme ve Hareketli Hayat Dairesi Başkanlığı, erken çocukluk dönemine yönelik olarak geliştirdiği rehberler, broşürler ve eğitim materyalleri ile sağlığın korunmasına ve geliştirilmesine yönelik olarak çocuklar, çocukla ilgili çalışan profesyoneller ve ebeveynlerin sağlıklı yaşam becerilerini desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmanın amacı söz konusu materyallerin kapsamını tanıtmak ve çocukla çalışan profesyonellerin bu kaynakları etkili bir şekilde kullanabilmelerini için öneriler sunmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılarak yürütülen çalışmada Beslenme ve Hareketli Hayat Dairesi Başkanlığı web sayfasında yer alan dokümanlar araştırmacılar tarafından hazırlanan “Ulusal Sağlık Materyalleri Değerlendirme Formu” aracılığıyla incelenmiştir. Bu doğrultuda bulaşıcı olmayan hastalıkların azaltılmasında ve fiziksel aktivitenin teşvik edilmesi boyutlarında çalışmada ele alından ulusal kaynaklara dair farkındalığın artırılması, kullanımlarının yaygınlaştırılması, profesyonellere yönelik olarak hizmet içi eğitimlerin artırılması ve uygulamaya dair örneklerle zenginleştirilmesi önerilmektedir. Bu tür stratejik adımların erken çocukluk döneminde sağlıklı yaşam davranışlarının kazandırılmasına ve uzun vadede toplum sağlığının iyileştirilmesine önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk Dönemi, Sağlıklı Beslenme, Fiziksel Aktivite, Ulusal Sağlık Materyalleri.

THE ROLE OF NATIONAL RESOURCES IN SUPPORTING HEALTHY LIFE BEHAVIORS IN EARLY CHILDHOOD: ANALYSIS OF MINISTRY OF HEALTH DOCUMENTS

In the emergence of healthy societies from healthy individuals, early childhood is a critical developmental period, where the foundations for lifelong health behaviors are laid and shaped by environmental influences. Supporting healthy growth and development through healthy eating habits and regular physical activity behaviors acquired during this period is crucial for preventing nutrition-related noncommunicable diseases such as obesity, cardiovascular disease, and diabetes, as well as other chronic health problems. The impact of nutrition and physical activity interventions in early childhood on long-term health outcomes is highlighted by international organizations such as WHO, UNICEF, and FAO, and is incorporated into national government policies. In Türkiye, the Department of Healthy Nutrition, General Directorate of Public Health of the Ministry of Health, aims to support children, professionals working with children, and families in developing healthy living skills for the protection and promotion of health through guidelines, brochures, and educational materials developed for early childhood. This study aims to introduce the scope of these materials and offer recommendations for professionals working with children to effectively utilize these resources. The study conducted using document analysis, a qualitative research method, examined documents on the Department of Healthy Nutrition's website using the "National Health Materials Evaluation Form" developed by the researchers. In this context, it is recommended that awareness of the national resources discussed in the study be raised, their use expanded, in-service training for professionals be increased, and the data be enriched with practical examples, in terms of reducing non-communicable diseases and promoting physical activity. It is believed that such strategic steps will significantly contribute to gain healthy life behaviors in early childhood and the long-term improvement of public health.

Keywords: *Early Childhood Period, Healthy Nutrition, Physical Activity, National Health Materials.*

[1] Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 0000-0001-6601-4892, esra.angin@adu.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-5400-6104, naktas@selcuk.edu.tr.

EBEVEYN VE ÖĞRETMENLERİN DUYGU SOSYALLEŞTİRME DAVRANIŞLARININ OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM EDEN ÇOCUKLARIN SOSYAL BİLGİ İŞLEME BECERİSİNE ETKİSİ

Dilara Bacak¹, Sema Büyüктаşkapu Soydan²

Bu çalışma, ebeveyn ve öğretmenlerin duygu sosyalleştirme davranışlarının okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal bilgi işleme becerisine etkisi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın temel amacı çocukların sosyal bilgi işleme becerilerini etkileyen faktörleri incelemek ve ebeveyn duygu sosyalleştirme davranışlarının okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal bilgi işleme becerisine etkisinde öğretmen duygu sosyalleştirme davranışlarının düzenleyici etkisini araştırmaktır. Çalışma nicel yöntemle gerçekleştirilmiş, 114 okul öncesi eğitime devam eden çocuk, bu çocukların anneleri, 12 okul öncesi öğretmeni araştırmaya dahil edilmiştir. Veriler, öğretmenlerin duygu sosyalleştirme davranışlarını ölçmek için; Çocukların Olumsuz Duygularıyla Başa Çıkma Ölçeği (Öğretmen Formu), annelerin duygu sosyalleştirme davranışlarını ölçmek için; Çocukların Olumsuz Duygularıyla Başa Çıkma Ölçeği (Ebeveyn Formu); çocukların sosyal bilgi işleme becerilerini ölçmek için ise Okul Öncesi Dönem Çocukları İçin Sosyal Bilgi İşleme Süreci Testi (Social Information Processing Interview–Preschool Version) ve araştırmacı tarafından hazırlanan Anne -Çocuk, Öğretmen Bilgi Formu aracılığı ile toplanmıştır. Analizler sonucunda annelerin duygu sosyalleştirme davranışlarının çocukların sosyal bilgi işleme becerisi üzerinde anlamlı bir etkisinin olduğu, öğretmen duygu sosyalleştirme davranışlarının bu ilişkide düzenleyici rolü olduğu bulunmuştur. Ayrıca, sosyo-ekonomik durum, kardeş sayısı, anne eğitim durumu gibi demografik değişkenlere göre annelerin duygu sosyalleştirme davranışlarında buna bağlı olarak çocuğun sosyal bilgi işleme becerilerinde farklılıklar gözlemlenmiştir. Araştırmanın sonuçları, erken çocukluk döneminde sosyal bilgi işleme becerisini desteklemede öğretmenlerin ve annelerin rolüne dikkat çekilerek; uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik çeşitli öneriler sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Duygu Sosyalleştirme, Sosyal Bilgi İşleme, Okul Öncesi Eğitim.*

THE EFFECT OF PARENTS' AND TEACHERS' EMOTION SOCIALIZATION BEHAVIORS ON THE SOCIAL INFORMATION PROCESSING SKILLS OF PRESCHOOL CHILDREN

This study was conducted to examine the effect of parents' and teachers' emotion socialization behaviors on the social information processing skills of children attending preschool education. The main objective of the research is to investigate the factors that influence children's social information processing skills and to explore the moderating role of teachers' emotion socialization behaviors in the effect of parents' emotion socialization behaviors on these skills. The study was carried out using a quantitative research method and included 114 preschool children, their mothers, and 12 preschool teachers. The data were collected using the following tools: the Coping with Children's Negative Emotions Scale (Teacher Form) to measure teachers' emotion socialization behaviors; the Coping with Children's Negative Emotions Scale (Parent Form) to measure mothers' emotion socialization behaviors; the Social Information Processing Interview–Preschool Version to assess children's social information processing skills; and a Parent-Child and Teacher Information Form developed by the researcher. The analyses revealed that mothers' emotion socialization behaviors had a significant effect on children's social information processing skills, and that teachers' emotion socialization behaviors played a moderating role in this relationship. Additionally, differences were observed in mothers' emotion socialization behaviors—and consequently in children's social information processing skills—based on demographic variables such as socio-economic status, number of siblings, and mothers' educational background. The findings highlight the roles of both teachers and mothers in supporting social information processing skills during early childhood and offer various recommendations for practitioners and researchers.

Keywords: *Emotion Socialization, Social Information Processing, Preschool Education.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0000-0002-4393-5450, dilaragulec92@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0000-0003-0232-3818, sema.soydan@erbakan.edu.tr.

6-14 YAŞ ARASI ÇOCUKLARIN SOSYAL BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Dinara Yertargynkyzy¹, Madina Suleimen²

Makalede 6-14 yaş arası öğrencilerde sosyal becerilerin geliştirilmesi konusu ele alınmaktadır. Çalışmanın teorik kısmında sosyal beceri kavramı kapsamlı bir şekilde analiz edilmekte ve yerli ve yabancı bilim insanlarının çalışmaları incelenmektedir. Uygulama kısmında ise 2023-2024 yıllarında Almatı şehri ve bölgesindeki (Kazakistan) El-Farabi Kazak Milli Üniversitesi ve SDÜ üniversitelerinde düzenlenen yaz gündüz kampının programı sunulmakta ve uygulanma süreci tartışılmaktadır. İki yıl boyunca 6-14 yaş arası 50 öğrenci yaz kampına katılmıştır. Yaş gruplarına göre iki gruba ayrılmıştır. 6-9 yaş arası çocuk grubunda bağımsızlık, öz hizmet ve grup içinde ilişki kurma gibi becerilerin geliştirilmesine vurgu yapılırken, 10-14 yaş arası ergen grubunda akademik, yaratıcı, çevresel, finansal, ev işleri vb. becerilerin geliştirilmesine katkıda bulunan etkinlikler düzenlenmiştir. Sosyal beceriler, çocukların çevreye uyum sağlamalarına ve diğer çocuklarla ve yetişkinlerle ilişki kurmalarına yardımcı olan önemli bir beceridir. Bu çalışma kapsamında, sadece öğrencilerin becerilerinin geliştirilmesi değil, aynı zamanda SDÜ Üniversitesi'nin "Pedagoji ve Psikoloji" ve "Sosyal Pedagoji" eğitim programlarında öğrenim gören 2. ve 3. sınıf öğrencileri de mentorluk becerilerini geliştirme fırsatı bulmuş, öğretim görevlileri ise çeşitli atölyeler düzenleyerek üniversite öğrencileri ve okul çocuklarıyla iş birliği yapma fırsatı yakalamıştır. Akademik, sanat, yaşam becerileri, sosyal beceriler ve spor bölümlerinden oluşan yaz kampına öğrencilerin katılımının izlenmesi ve veliler ve çocuklarla yapılan gayri resmî görüşmelerin sonuçlarına dayanarak, programın sosyal becerilerin gelişimi üzerinde olumlu bir etkisi olduğu sonucuna varılabilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal ve Yaşam Becerileri, İletişim, Öz-hizmet, Bağımsızlık.

ENHANCING OF SOCIAL SKILLS OF CHILDREN AGED 6-14

The article is devoted to the study of the problem of development of social skills of students aged 6-14. The theoretical part of the study provides a comprehensive analysis of the concept of social skills and a review of the works of domestic and foreign scientists. The practical part presents and examines the implementation of a summer day camp program held at the Al-Farabi Kazakh National University and SDU Universities in Almaty region (Kazakhstan) in 2023-2024. Over the course of two years, 50 students aged 6-14 participated in the summer camp. They were divided into two groups depending on their age category. For children aged 6 to 9, the focus was on developing skills such as independence, self-service, and building communication within a group. For the 10 to 14 age group, activities were designed to foster academic, creative, environmental, financial, and household skills. Social skills are essential competencies that help children adapt to their environment and build relationships with peers and adults. The study not only focused on developing these skills among schoolchildren but also provided an opportunity for 2nd and 3rd – year students from SDU University ‘Pedagogy and Psychology’ and ‘Social Pedagogy’ educational programs to enhance their mentoring abilities. Thus, based on the observation of children participation during 10 days the summer camp, which included academic, art, life skills, social skills, and sports components, as well as informal interviews conducted with parents and children, it can be concluded that the program had a positive impact on the development of children social skills.

Keywords: *Social and Life skills, Communication, Self-service, Independence.*

[1] Doç. Dr., SDÜ Üniversitesi Eğitim ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Sosyal ve Kapsayıcı Eğitim Araştırma Merkezi, Almatı, Kazakistan, 0000-0003-0269-4010, dinara.yertargynkyzy@sdu.edu.kz.

[2] Doç. Dr., SDÜ Üniversitesi Eğitim ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Sosyal ve Kapsayıcı Eğitim Araştırma Merkezi, Almatı, Kazakistan, 0000-0002-3252-7881, madina.suleimen@sdu.edu.kz.

ÖĞRETMENLERİN SINIF YÖNETİMİ STRATEJİLERİ VE ÖZ-DÜZENLEME BECERİLERİNİ DESTEKLEME YETERLİLİKLERİNİN ÇOCUKLARIN DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Elif Kayhan¹, Sema Büyüктаşkapu Soydan²

Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi stratejileri ve öz-düzenleme becerilerini destekleme yeterliliklerinin çocukların duygu düzenleme becerileri üzerindeki etkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Konya ili Beyşehir ilçesinde Millî Eğitim Bakanlığı resmi ve özel ana sınıflarında 2024-2025 eğitim-öğretim yılı içerisinde görev yapan 34 okul öncesi öğretmeni ve 48-72 ay aralığındaki 169 çocuk oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde, nicel yaklaşımlar kapsamında ilişkisel tarama yöntemi uygulanmıştır. Veri toplama araçları olarak öğretmenlerin sınıf yönetimi stratejilerini belirlemek amacıyla “Sınıf Yönetimi Stratejileri Ölçeği (Okul Öncesi Öğretmen Formu)”, öğretmenlerin öz düzenleme becerilerini destekleme yeterliliklerini belirlemek amacıyla “Öz-Düzenleme Bilgi, Tutum ve Öz Yeterlilik Ölçeği” ve çocukların duygu düzenleme becerilerini belirlemek amacıyla “Duygu Düzenleme Becerileri Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler, SPSS 24.0 istatistiksel paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çocukların duygu düzenleme becerilerinin yaş ve cinsiyet değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla, bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü varyans analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Ayrıca, araştırmada yer alan değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi aracılığıyla değerlendirilmiştir. Ayrıca, öğretmenlerin destekleyici stratejilerinin bu ilişki üzerindeki düzenleyici etkisi test edilmiş ve bu etkinin düzeylerine ilişkin detaylı bilgi eğitim analizi ile elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin destekleyici sınıf yönetimi stratejilerinin çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin öz düzenlemeye yönelik olumlu tutumları, özellikle destekleyici stratejilerin düşük ve orta düzeyde kullanıldığı sınıflarda, çocukların duygu düzenleme becerilerini daha güçlü biçimde yordarken; bu ilişki, strateji düzeyi yüksek olduğunda anlamlı bulunmamıştır. Ayrıca, öğretmenlerin destekleyici stratejileri ile öz düzenleme tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmış; destekleyici sınıf uygulamalarının öğretmenlerin öz düzenleme becerilerini desteklemeye yönelik tutumlarını güçlendirdiği tespit edilmiştir. Ancak öğretmen öz yeterlilik algılarının, çocukların duygu düzenleme becerilerini doğrudan yordamadığı tespit edilmiştir. Araştırma, çocukların duygu düzenleme becerilerinin geliştirilmesinde öğretmen davranışlarının bütüncül bir bakış açısıyla ele alınması gerektiğini vurgulamakta ve öğretmen eğitim programlarına yönelik öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk, Öz Düzenleme, Duygu Düzenleme Becerileri, Sınıf Yönetimi.

THE EFFECT OF TEACHERS' CLASSROOM MANAGEMENT STRATEGIES AND THEIR COMPETENCIES IN SUPPORTING SELF-REGULATION SKILLS ON CHILDREN'S EMOTION REGULATION SKILLS

The aim of this study was to examine the effect of preschool teachers' classroom management strategies and their competence in supporting self-regulation skills on children's emotion regulation skills. The study group consisted of 34 preschool teachers working in official and private kindergartens affiliated with the Ministry of National Education in Beyşehir district of Konya province during the 2024–2025 academic year, and 169 children aged between 48–72 months. Within the scope of quantitative approaches, the relational survey model was employed. As data collection tools, the "Classroom Management Strategies Scale (Preschool Teacher Form)" was used to determine teachers' classroom management strategies, the "Self-Regulation Knowledge, Attitude, and Self-Efficacy Scale" was used to assess teachers' competence in supporting self-regulation skills, and the "Emotion Regulation Skills Scale" was used to measure children's emotion regulation skills. The data obtained in the study were analyzed using the SPSS 24.0 statistical package program. To investigate whether children's emotion regulation skills differed according to age and gender variables, independent samples t-test and one-way ANOVA methods were applied. In addition, relationships among the study variables were examined through Pearson correlation analysis. Furthermore, the moderating effect of teachers' supportive strategies on these relationships was tested, and detailed information regarding the levels of this effect was obtained through slope analysis. According to the results of the study, it was found that teachers' supportive classroom management strategies had a statistically significant effect on children's emotion regulation skills. Teachers' positive attitudes toward supporting self-regulation predicted children's emotion regulation skills more strongly, especially in classrooms where supportive strategies were used at low and medium levels; however, this relationship was not significant when the level of strategy use was high. Moreover, a statistically significant relationship was identified between teachers' supportive strategies and their attitudes toward self-regulation, indicating that supportive classroom practices strengthened teachers' attitudes toward supporting self-regulation skills. However, teachers' self-efficacy perceptions were not found to directly predict children's emotion regulation skills. The study emphasizes that teachers' behaviors should be addressed from a holistic perspective in the development of children's emotion regulation skills and offers recommendations for teacher training programs.

Keywords: *Early Childhood, Self-Regulation, Emotion Regulation Skills, Classroom Management.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0000-0002-3804-459X, elif199507@icloud.com.

[2] Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0000-0003-0232-3818, sema.soydan@erbakan.edu.tr.

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ TASARRUFA YÖNELİK DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ*

Ümmü Gül Bora¹, Perihan Ünüvar²

Bireylerin hayatlarındaki gelecek kaygısı ve belirsizliğe karşılık olarak aldıkları tedbirler tasarruf olarak bilinmektedir. İnsanoğlunun bitmek bilmeyen hatta giderek artan ihtiyaçları karşısında sınırlı olan dünya kaynaklarının azalması, günümüzde karşılaştığımız büyük sorunlardan biridir. Bu aşamada insanlara düşen görev, tasarruf bilincini sağlayarak kaynakları ihtiyaca uygun ve sürdürülebilir biçimde kullanabilmeyi öğrenmeleridir. Kişinin yaşamında kritik dönem olarak bilinen ve alışkanlıkların kazanıldığı erken çocukluk döneminde, çocukların tasarruf kavramını, tasarruf bilincini ve tasarrufun ne denli önemli olduğunu kavramaları sağlanmalıdır. Bu bilinç, hem bireysel hem toplumsal refah için çocukluktan itibaren yapılandırılmalıdır. Bu amaçla çocukların tasarruf yapma davranışlarının genel kategorileri ve kategorilerde hangi davranışlarının tasarrufu gösterdiğini incelemeyi amaçlayan çalışma yapılmıştır. Nitel araştırma deseninin kullanıldığı çalışma betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubunu Isparta ilinde çocuğu okul öncesi eğitime devam eden 18 anne ve 9 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama araçları olarak gönüllü katılım formu, kişisel bilgi formu ve araştırmacılar tarafından hazırlanan ve uzman görüşleri alınan çocukların tasarruf davranışlarına yönelik görüşme formu kullanılmıştır. Veriler betimsel analiz yoluyla analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda çocukların tasarruf yaptığını gösteren davranışlarında oluşturulan kategorilerden en sık tekrarlanan davranışın enerji, oyuncak, su ve maddiyat olduğu; en az ifadenin ise gıdadan tasarruf olduğu görülmüştür. Çalışma kapsamında her bir kategoriye yönelik davranışların bulguları ayrı ayrı incelenmiş ve literatür çerçevesinde tartışılmıştır. Çalışmanın bulgularına yönelik önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tasarruf Davranışları, Erken Çocukluk, Aile Görüşleri, Öğretmen Görüşleri.

EXAMINATION OF BEHAVIOURS OF PRESCHOOL CHILDREN TOWARDS SAVING

The measures taken by individuals in response to future anxiety and uncertainty in their lives are known as savings. One of the major problems we face today is the depletion of the limited world resources in the face of the endless and even increasing needs of human beings. At this stage, the task of people is to learn how to use resources in a sustainable and sustainable manner by providing savings awareness. In early childhood, which is known as the critical period in a person's life and where habits are acquired, children should be made to understand the concept of saving, saving awareness and the importance of saving. This awareness should be built from childhood for both individual and social welfare. For this purpose, the study aimed to examine the general categories of children's saving behaviours and which behaviours in the categories indicate saving. The study using qualitative research design is a descriptive study. The study group of the research consists of 18 mothers and 9 preschool teachers whose children attend preschool education in Isparta province. Voluntary participation form, personal information form and an interview form about children's saving behaviours prepared by the researchers and the opinions of the experts were taken were used as data collection tools in the study. The data were analysed through descriptive analysis. As a result of the study, it was seen that the most frequently repeated behaviours among the categories formed in the behaviours of children showing that they save money were energy, toys, water and material things, and the least frequently repeated behaviour was saving from food. Within the scope of the study, the findings of the behaviours for each category were examined separately and discussed within the framework of the literature. Suggestions regarding the findings of the study are given.

Keywords: *Saving Behaviours, Early Childhood, Family Opinions, Teacher Opinions.*

[1] Öğretmen – Doktora Öğrencisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, 0000-0001-5729-9849, guulbora@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, 0000-0002-6285-5181, perihanunuvar@mehmetakif.edu.tr.

* “4-6 Yaşları Arasındaki Çocukların Tasarruf Yapmaya Yönelik Davranışlarının Anne ve Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi” başlıklı seminer çalışmasından üretilmiştir.

ERGENLERE YÖNELİK PSİKOEĞİTSEL-GELİŞİMSEL DESTEK PROGRAMI GELİŞTİRME SÜRECİNDE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN ANALİZİ*

Aziz Küçükkeleşçi¹, Haktan Demircioğlu²

Ergenlik dönemi, bireyin fiziksel, duygusal, bilişsel ve sosyal alanlarda yoğun değişim ve dönüşümler yaşadığı, gelişimsel açıdan kritik bir evredir. Bu dönemde bireyler, kimlik oluşturma, aidiyet geliştirme, akran ilişkilerini yönetme ve akademik başarıya yönelme gibi çok boyutlu gelişimsel görevlerle karşı karşıya kalmaktadır. Bu süreçte yaşanan zorluklar, yalnızca bireysel değil, çevresel faktörlerle de şekillenmekte; aile, okul ve öğretmen desteği bu noktada önemli bir rol oynamaktadır. Öğretmenler, öğrencilerin psiko-sosyal ihtiyaçlarını gözlemleyebilen ve bu ihtiyaçlara yanıt geliştirebilecek bir konumdadır. Bu bağlamda, ergenlere yönelik etkili bir psikoeğitsel-gelişimsel destek programının oluşturulabilmesi için, sürecin ilk adımı olarak sahadaki ihtiyaçların doğru şekilde belirlenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı ergenlere yönelik hazırlanacak olan psikoeğitsel-gelişimsel destek programına temel oluşturmak amacıyla öğretmenlerin görüşünün incelenmesidir. Araştırmanın nicel boyutundaki örneklemini İstanbul ili Çekmeköy ilçesi Anadolu liselerinde görev yapan 89 öğretmen oluşturmuştur. Nitel boyutta toplamda 11 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Nicel kısımda öğretmenlerin ergenlerin benlik, medya, problem çözme, sosyal destek kategorilerindeki destek ihtiyacına yönelik görüşleri belirlenmiştir. Nitel kısımda ise ergenlerin bireysel özellikleri, akran ilişkileri ve sosyal davranışlar, öğrencilerin görece yoksunluk durumu, öğrencilerin stres durumu, teknoloji kullanımı, psikoeğitsel-gelişimsel destek programı temalarında öğretmenlerin görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın nitel kısmında tematik analiz yöntemi, nicel kısmında SPSS programı kullanılmıştır. Araştırma bulguları doğrultusunda ergenlerin özgüven, benlik saygısı, iletişim, akran ilişkileri ve akran zorbalığı, görece yoksunluk, stresle baş etme, sınav kaygısı, medya bağımlılığı, medya okuryazarlığı, siber zorbalık temalarında uygulamalara ihtiyaç duyduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik, Öğretmen Görüşleri, Psikoeğitsel-Gelişimsel Destek Programı.

AN ANALYSIS OF TEACHERS' OPINIONS IN THE DEVELOPMENT PROCESS OF A PSYCHOEDUCATIONAL AND DEVELOPMENTAL SUPPORT PROGRAM FOR ADOLESCENTS

Adolescence is a critical developmental phase in which individuals undergo significant physical, emotional, cognitive, and social changes. During this period, individuals face multidimensional developmental tasks such as identity formation, developing a sense of belonging, managing peer relationships, and striving for academic success. The challenges experienced in this period are shaped not only by individual factors but also by environmental influences, with family, school, and teacher support playing an essential role. Teachers are in a position to observe the psychosocial needs of students and develop responses to these needs. In this context, correctly identifying the needs in the field as the first step is crucial for creating an effective psychopedagogical-developmental support program for adolescents. The aim of this study is to examine teachers' views in order to lay the groundwork for the development of a psychopedagogical-developmental support program for adolescents. The quantitative sample of the research consisted of 89 teachers working in Anatolian high schools in the Çekmeköy district of Istanbul. Qualitative data were gathered through semi-structured interviews with 11 teachers. In the quantitative part, the teachers' opinions on the support needs of adolescents in the areas of self-concept, media, problem-solving, and social support were analyzed. In the qualitative part, teachers' views were examined regarding themes such as adolescents' individual characteristics, peer relationships and social behaviors, students' relative deprivation, students' stress levels, technology use, and the psychopedagogical-developmental support program. Thematic analysis was used for the qualitative part, and the SPSS program was used for the quantitative analysis. Based on the research findings, it was determined that adolescents need interventions in the areas of self-confidence, self-esteem, communication, peer relationships, peer bullying, relative deprivation, coping with stress, exam anxiety, media addiction, media literacy, and cyberbullying.

Keywords: *Adolescence, Teacher Opinions, Psychoeducational and Developmental Support Program.*

[1] Öğr. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0002-7200-9392, akucukkelepce@medipol.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-5092-1698, hdemircioglu@hacettepe.edu.tr.

*Bu çalışma Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde hazırlanmakta olan Doktora Tezinin bir kısmından üretilmiştir.

TÜRKİYE'DE 0–36 AYLIK ÇOCUKLARIN YETERLİ BESLENME DURUMU: GELİŞTİREN BAKIM ÇERÇEVESİ KAPSAMINDA BİR DEĞERLENDİRME

Seçil Cengizoğlu¹, Dudu Melek Er², Fatih Tank³, Sinem İşlek⁴, Büşra Yılmaz⁵, Başak Baydar⁶

Bu çalışma, Geliştiren Bakım (Nurturing Care) çerçevesinin “yeterli beslenme” bileşeni odağında, Türkiye Çocuk Araştırması 2022 mikro veri setinden elde edilen veriler aracılığıyla, Türkiye’de yaşayan 0–36 aylık çocukların beslenme durumunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Türkiye genelinde yürütülen bu kesitsel araştırma, erken çocukluk döneminde çocukların yeterli ve dengeli beslenme pratiklerine ilişkin kapsamlı veriler sunmaktadır. Çalışmada, çocukların yaş gruplarına (0–12 ay, 13–24 ay, 25–36 ay) göre anne sütü alma durumları ile birlikte; günlük olarak meyve, sebze, tahıl, et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, atıştırmalık, tatlı ve alkolsüz içecek tüketim sıklıkları analiz edilmiştir. Bulgular, çocukların anne sütüyle beslenme süresinin ortalama 12 ay civarında olduğunu ve bu sürenin bireyler arasında farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur. Meyve, sebze ve tahıllar, çocukların günlük beslenmesinde daha düzenli yer almakta olup, ortalama tüketim sıklıklarının yüksek olduğu elde edilmiştir. Buna karşılık, et, tavuk, balık ve kuru baklagiller gibi protein kaynaklarının tüketiminin daha seyrek ve değişkenlik gösterdiği belirlenmiştir. Tatlılar, atıştırmalıklar ve şekerli içecekler ise genel olarak daha az tüketilmekte, ancak bu gıdaların tüketiminde bireysel farklılıkların belirleyici olduğu bulunmuştur. Veriler, çocukların temel besin gruplarına erişiminin sağlandığını göstermesine karşın, protein ve işlenmiş gıda tüketiminde yaşa bağlı farklılıkların bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular, çocukların sağlıklı beslenme alışkanlıkları kazanmalarını desteklemek amacıyla, yaşa uygun ve uyarlanmış beslenme stratejilerinin geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Geliştiren Bakım, Yeterli Beslenme, Erken Çocukluk.

NUTRITIONAL STATUS OF CHILDREN AGED 0–36 MONTHS IN TÜRKİYE: AN EVALUATION WITHIN THE NURTURING CARE FRAMEWORK

This study aims to assess the nutritional status of children aged 0–36 months living in Türkiye, focusing on the “adequate nutrition” component of the Nurturing Care framework, utilizing data derived from the Turkey Child Survey 2022 microdata set. Conducted as a nationwide cross-sectional study, it provides comprehensive insights into the nutritional practices ensuring adequacy and balance during early childhood. The analysis examines breastfeeding status alongside age groups (0–12 months, 13–24 months, and 25–36 months), as well as the frequency of daily consumption of fruits, vegetables, grains, meat and meat products, dairy products, snacks, sweets, and non-alcoholic beverages. Results indicate that the average duration of breastfeeding is approximately 12 months, with considerable variation among individuals. Fruits, vegetables, and grains are regularly included in children’s daily diets, as reflected by high average consumption frequencies. However, protein sources such as meat, poultry, fish, and legumes are consumed less frequently and demonstrate greater variability. Snacks, sweets, and sugar-sweetened beverages are generally less consumed, although notable individual differences in their intake are evident. While the data confirm that children have access to essential food groups, age-related differences in the consumption of protein and processed foods were identified. These results highlight the critical need for age-appropriate nutritional strategies to support the development of healthy eating habits in early years.

Keywords: Nurturing Care, Adequate Nutrition, Early Childhood.

-
- [1] Dr. Öğr. Üyesi, Atılım Üniversitesi, 0000-0002-6899-2531, secil.cengizoglu@atilim.edu.tr.
 - [2] Doç. Dr., Atılım Üniversitesi, 0000-0002-3609-4534, melek.er@atilim.edu.tr.
 - [3] Prof. Dr., Atılım Üniversitesi, 0000-0003-3758-396X, fatih.tank@atilim.edu.tr.
 - [4] Öğr. Gör. Dr., Atılım Üniversitesi, 0000-0002-8595-8001, sinem.islek@atilim.edu.tr.
 - [5] Arş. Gör., Atılım Üniversitesi, 0000-0003-0123-6333, busra-yilmaz@atilim.edu.tr.
 - [6] Arş. Gör., Atılım Üniversitesi, 0009-0006-1355-0118, basak.baydar@atilim.edu.tr.

ERKEN ÇOCUKLUKTA CİNSEL EĞİTİM: ANNE VE BABALARIN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Şerife Eraslan¹

Bu araştırma, çocukları okul öncesi eğitim kurumuna devam eden ebeveynlerinin cinsel eğitime ilişkin görüş ve deneyimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseninin kullanıldığı bu çalışmada, Ankara ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 18 çocuğun ebeveynleri (10 anne ve 8 baba) araştırmanın katılımcılarını oluşturmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiş; veriler yarı yapılandırılmış görüşme ile toplanmış ve içerik analizi tekniği ile değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, cinsel eğitim denildiğinde ebeveynlerin aklına öncelikle cinsellik ve üreme kavramlarının geldiği belirlenmiştir. Bazı babalar bu eğitimin ergenlik döneminde verilmesi gerektiğini ifade ederken, çoğunluk erken yaşta ve aile tarafından verilmesi gerektiğini savunmuştur. Ancak ebeveynlerin bu eğitime nereden ve nasıl başlayacaklarını bilmedikleri ve bilgi eksikliği nedeniyle çocuklarıyla bu konuda konuşmaktan çekindikleri bulunmuştur. Ebeveynlerin, cinsel eğitimin çocuğun kendi bedenini tanıması ve cinsel istismardan korunması açısından gerekli olduğunu vurguladıkları tespit edilmiştir. Bazı anneler, çocukluk dönemlerinde abla, arkadaş veya okul gibi kaynaklardan sınırlı da olsa cinsellikle ilgili bilgi edindiklerini belirtmiştir. Buna karşılık, babaların çoğu bu konuda kimseyle konuşmadığını ya da herhangi bir bilgi almadığını ifade etmiştir. Bu bulgular, erkek çocukların cinsel eğitim sürecinde büyük ölçüde yalnız bırakıldığını göstermektedir. Sonuç olarak, anne ve babaların çocukların cinsel eğitimi konusunda genel olarak benzer görüşlere sahip oldukları; ancak babaların daha çok mahremiyet ve istismar konularına odaklandıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Eğitim, Cinsel Gelişim, Okul Öncesi Dönem.

SEXUAL EDUCATION IN EARLY CHILDHOOD: AN EXAMINATION OF PARENTS' PERSPECTIVES

This study aims to examine the views and experiences of parents whose children attend preschool education institutions regarding sex education. Using the case study design, one of the qualitative research methods, this study includes 18 children (10 mothers and 8 fathers) attending preschool education institutions affiliated with the Ministry of National Education in Ankara as participants. Participants were selected using purposive sampling; data were collected through semi-structured interviews and analyzed using content analysis techniques. The results of the study revealed that when parents hear the term “sexual education,” the concepts of sexuality and reproduction first come to mind. While some fathers stated that this education should be provided during adolescence, the majority argued that it should be provided at an early age and by the family. However, it was found that parents did not know where and how to start this education and were reluctant to talk to their children about this subject due to a lack of information. It was determined that parents emphasized that sex education was necessary for children to understand their own bodies and protect themselves from sexual abuse. Some mothers stated that they had acquired limited information about sexuality during their childhood from sources such as older sisters, friends, or school. In contrast, most fathers stated that they had not discussed this topic with anyone or received any information about it. These findings indicate that boys are largely left alone in the process of sexual education. In conclusion, it was observed that mothers and fathers generally share similar views on children's sexual education; however, fathers tend to focus more on issues of privacy and abuse.

Keywords: *Sexual Education, Sexual Development, Preschool Period.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Mudanya Üniversitesi, 0000-0003-2569-6983,
serife.eraslan@mudanya.edu.tr.

SPİNAL MUSCULAR ATROPHY (SMA) TİP 1 TANISI ALMIŞ BEBEĞİ OLAN ANNELERE YÖNELİK GELİŞİMSEL DESTEK PROGRAMI GELİŞTİRME SÜRECİNDE, ANNELERİN VE UZMANLARIN DENEYİM VE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ*

Ayşıl Seda Togur¹, Aysel Köksal Akyol²

Spinal musküler atrofi (SMA), otozomal resesif geçişli, omurilikteki motor nöronların kaybına yol açarak ilerleyici kas zayıflığı ve atrofisiyle karakterize olan nörodejeneratif, kalıtsal, genetik bir hastalıktır. Dünyada ve ülkemizde taşıyıcılık ve tanı sayısı gün geçtikçe artmaktadır, ancak halen SMA'lı çocukların motor gelişimleri dışında genel gelişimleri üzerine yapılan araştırmalar oldukça sınırlıdır. SMA tanılı bebekler için birincil bakım verenin desteği yadsınamaz bir önem taşımaktadır. Bu bebeklerin bakım desteği, maddi destek vb. ihtiyaçları olduğu gibi gelişimsel destek ihtiyaçlarının da karşılanmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda SMA Tip 1 tanılı bebeği olan annelere yönelik etkili bir gelişimsel destek eğitim programı hazırlanabilmesi için; sürecin ilk adımında ihtiyacı belirlemek adına annelerin ve uzmanların deneyimlerinin ve görüşlerinin önemi büyüktür. Bu çalışmayla SMA Tip 1 tanısı almış bebeği olan annelerin ve bu bebeklerle çalışan uzmanların deneyimlerinin ve görüşlerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Anneler ve uzmanlar için iki ayrı görüşme formu hazırlanmıştır. Çalışmaya; anne görüşmeleri için, katılımcılar, bir özel hastanenin Çocuk Göğüs Hastalıkları Polikliniğine başvuran ve bebekleri SMA tanısı almış olan anneler arasından amaçlı örnekleme yöntemi ile 8 anne dahil edilmiştir. Uzman görüşmeleri için ise aynı hastanedeki, SMA tanısı almış bebeklerle çalışan 8 uzman dahil edilmiştir. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla yüz yüze görüşmeler yapılarak cevaplar doygunluğa ulaşıncaya kadar toplanmıştır. Elde edilen veriler, kayıt altına alınarak sözel ifadeler yazıya aktarılmış ve içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Anne ve uzman görüşlerinin analizleri sonucunda; annelerin, bebeklerinin tüm gelişim alanlarına (bilişsel, dil, sosyal-duygusal, motor) yönelik desteğe ihtiyaç duydukları; özellikle dil gelişimiyle ilgili bebeklerinin yaşadıkları gecikme için neler yapabilecekleri konusunda belirgin bir talepleri bulunurken fizik tedavi desteği alıyor olsalar da, bebeklerinin motor becerilerini destekleyecek oyunları ve yatak başı etkinlikleri etkileşimli bir şekilde nasıl planlayacakları, ekran kullanımı ve izolasyon engeline karşı bebeklerinin sosyal becerilerini nasıl destekleyebilecekleri konularında bilgi ve uzman desteğine ihtiyaç duydukları saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spinal Muscular Atrophy, Bebek, Gelişim, Gelişimsel Destek.

DETERMINING THE SUPPORT NEEDS OF MOTHERS OF INFANTS DIAGNOSED WITH SPINAL MUSCULAR ATROPHY (SMA) REGARDING THEIR INFANTS' OVERALL DEVELOPMENT

Spinal muscular atrophy (SMA) is an autosomal recessive, neurodegenerative, hereditary genetic disorder characterized by the loss of motor neurons in the spinal cord, leading to progressive muscle weakness and atrophy. The number of carriers and diagnosed cases has been steadily increasing both worldwide and in our country; however, research focusing on the overall development of children with SMA, apart from their motor development, remains quite limited. The support of the primary caregiver plays an indisputable role in the care of infants diagnosed with SMA. While these infants require caregiving and financial support, it is also considered essential to address their developmental support needs. In this context, in order to design an effective developmental support training program for mothers of infants with SMA Type 1, the experiences and perspectives of both mothers and professionals are of great importance as a first step in identifying needs. The present study aims to examine the experiences and views of mothers of infants diagnosed with SMA Type 1, as well as the professionals working with these infants. A qualitative research design was employed, utilizing semi-structured interview techniques. Two separate interview forms were prepared, one for mothers and one for professionals. For the maternal interviews, participants were selected through purposive sampling, and the study included eight mothers of infants diagnosed with SMA who had presented to the Pediatric Pulmonology Outpatient Clinic of a private hospital. For the professional interviews, eight specialists working with SMA-diagnosed infants at the same hospital were included. Data were collected through face-to-face interviews using semi-structured interview forms developed by the researcher, until data saturation was reached. The obtained data were audio-recorded, transcribed verbatim, and analyzed using content analysis. The analysis of maternal and professional perspectives revealed that mothers expressed a need for support across all developmental domains of their infants (cognitive, language, socio-emotional, and motor). In particular, mothers reported a strong demand for guidance on addressing their infants' delays in language development. Although their infants were receiving physiotherapy, the mothers also indicated a need for expert support and information on how to plan interactive games and bedside activities to promote motor development, as well as strategies to foster their infants' social skills in the face of screen use and social isolation challenges.

Keywords: *Spinal Muscular Atrophy, Infant, Development, Developmental Support.*

[1] Doktora Programı Öğrencisi-Öğr. Gör., Ankara Üniversitesi-İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0003-1386-1435, asakar@medipol.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-1500-2960, koksalsaysel@gmail.com.

*Bu çalışma Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde hazırlanmakta olan Doktora Tezinin bir kısmından üretilmiştir.

ERKEN ÇOCUKLUKTA STEM EĞİTİMİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ ÜZERİNDEN UYGULAMA, ALGI VE ETKİLERİN İNCELENMESİ

Gülay Uslu¹, Yasemin Yüzbaşıoğlu²

Bu araştırma, erken çocukluk döneminde STEM (Fen, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik) eğitiminin öğretmenler tarafından nasıl algılandığını, sınıf içi uygulamalara nasıl yansıtıldığını ve bu uygulamaların çocuklar üzerindeki etkilerini öğretmenlerin nasıl değerlendirdiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma deseninde yürütülen çalışmada, farklı kurumlarda görev yapan ve mesleki deneyimleri çeşitlilik gösteren 23 okul öncesi öğretmenin görüşleri alınmıştır. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan açık uçlu sorular aracılığıyla toplanmış, öğretmenlerin ayrıntılı yanıtları içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, öğretmenlerin STEM kavramına dair genel bir farkındalığa sahip olduklarını, ancak uygulama aşamasında bütüncül bir STEM yaklaşımını sınıflarına entegre etmekte zorlandıklarını ortaya koymuştur. Sınıf içi uygulamaların daha çok fen ve sanat etkinlikleri etrafında şekillendiği, matematik, mühendislik ve teknolojiyi kapsayan etkinliklerin ise sınırlı düzeyde kaldığı belirlenmiştir. Öğretmenler; materyal eksikliği, zaman yetersizliği, mesleki bilgi ve deneyim eksikliği ile idari destek yoksunluğunu STEM uygulamalarının önündeki temel engeller olarak ifade etmişlerdir. Buna karşın, STEM uygulamalarının çocukların merak duygusunu artırdığı, problem çözme becerilerini geliştirdiği, yaratıcılıklarını desteklediği ve işbirliğine dayalı öğrenme süreçlerini güçlendirdiği görülmüştür. Öğretmenlerin bu olumlu katkılara dikkat çekmesi, erken çocuklukta STEM eğitiminin önemini bir kez daha vurgulamaktadır. Sonuç olarak, öğretmenlerin STEM eğitimi konusunda desteklenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Uygulamaların yaygınlaştırılabilmesi için örnek etkinliklerin hazırlanması, materyal desteğinin sağlanması, hizmet içi eğitimlerin çeşitlendirilerek öğretmenlere sunulması ve idari desteğin artırılması önerilmektedir. Çalışma, erken çocuklukta STEM eğitiminin etkili biçimde uygulanabilmesi için öğretmen görüşlerinin dikkate alınmasının ve uygulama alanında karşılaşılan sorunlara çözüm üretilmesinin önemine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: STEM Eğitimi, Erken Çocukluk, Öğretmen Görüşleri, Sınıf İçi Uygulamalar, Problem Çözme Becerileri.

AN EXAMINATION OF THE IMPLEMENTATION, PERCEPTIONS, AND EFFECTS OF STEM EDUCATION IN EARLY CHILDHOOD THROUGH TEACHERS' PERSPECTIVES

This study aims to examine how STEM (Science, Technology, Engineering, and Mathematics) education in early childhood is perceived by teachers, how it is reflected in classroom practices, and how teachers evaluate the effects of these practices on children. Conducted using a qualitative research design, the study collected the opinions of 23 preschool teachers working in different institutions with diverse professional experiences. The research data were gathered through open-ended questions in a semi-structured interview form prepared by the researchers, and the teachers' detailed responses were analyzed using content analysis. The findings indicate that teachers have a general awareness of the STEM concept, yet they face difficulties in integrating a holistic STEM approach into their classroom practices. Classroom activities were observed to focus primarily on science and art, while activities covering mathematics, engineering, and technology remained limited. Teachers identified the lack of materials, insufficient time, limited professional knowledge and experience, and absence of administrative support as the main obstacles to STEM implementation. Nevertheless, STEM applications were reported to enhance children's curiosity, improve problem-solving skills, foster creativity, and support collaborative learning processes. Teachers' attention to these positive outcomes further highlights the importance of STEM education in early childhood. In conclusion, the necessity of supporting teachers in STEM education has emerged. To facilitate the widespread implementation of STEM practices, it is recommended to prepare sample activities, provide material support, expand in-service training, and increase administrative support. The study emphasizes the importance of considering teachers' perspectives and addressing the challenges encountered in practice to ensure effective STEM education in early childhood.

Keywords: *STEM Education, Early Childhood, Teacher Perspectives, Classroom Practices, Problem-Solving Skills.*

[1] Öğrenci KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0003-6576-4271, gulayuslu2024@gmail.com.

[2] Dr, KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0002-2493-7784, yasemin.yuzbasioglu@karatay.edu.tr.

BEBEKLİKTE YÜRÜME ÇAĞINA GEÇİŞTE KURUM BAKIMI VE GEREKSİNİMLER ÜZERİNE BİR İNCELEME: İZMİR İLİ ÖRNEĞİ

Duygu Akagündüz Eğrikılıncı¹, Kezban Tepeli²

Bu araştırmada, İzmir ilinde koruma altında bulunan 12–24 aylık bebeklere bakım veren bakım elemanları ve meslek elemanlarının görüşlerinden yola çıkarak, kurumsal ortamdaki erken çocukluk dönemi bakım uygulamalarını anlamaya ve kurum çalışanlarının bebeklerin gelişimini destekleyici eğitim gereksinimlerini belirlemeye odaklanılmıştır. Bebeklikten yürüme çağına geçişte çevre ile etkileşim hızlanır. Bu etkileşimin bir sonucu olarak bilişsel, sosyal ve dil gelişimi gibi alanlarda gelişimsel ivme kazanılan bir döneme geçilir. Bu dönemde sağlanan bakımın niteliği, çocuğun gelişimsel sonuçlarını doğrudan etkilemektedir. Aile yanında bakım görme imkânı bulunmayan küçük çocuklar için bu gelişimsel sürecin, kurumsal bakım ortamlarında sağlıklı şekilde desteklenmesi büyük önem taşır. Bu sebeple kurum çalışanlarının gereksinimlerinin belirlenmesi önemli görülmüştür. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış, İzmir ilinde Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı kurumsal bakım kuruluşunda görev yapan bakım elemanları ve meslek elemanları ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Sonuç olarak kurumlarda günlük rutinleri belirleyen bir günlük yaşam programı olduğu, bu günlük yaşam programı çerçevesinde bakım elemanlarının ağırlıklı olarak fiziksel bakım ve temel ihtiyaçların karşılanması ile ilgilendiği, diğer zamanlarda ise fiziksel hareket içeren kaba motor alana yönelik gelişimsel aktivitelerin tercih edildiği; kurum çalışanlarının eğitim gereksinimlerinin “bebekle iletişim kurma” üzerine yoğunlaştığı, bebeklerin en fazla dil ve ince motor alanda desteğe ihtiyacı olduğu değerlendirilmiş olup, çalışmanın bulguları kongrede tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kurum Bakımı, Bakım Elemanı, Bebek, Yeni Yürüyen Çocuk.

A STUDY ON INSTITUTIONAL CARE AND NEEDS IN THE TRANSITION FROM INFANCY TO TODDLER: THE CASE OF İZMİR PROVINCE

In this study, based on the opinions of caregivers and professionals caring for infants aged 12–24 months under protection in the province of Izmir, the focus was on understanding early childhood care practices in institutional settings and determining the educational needs of institutional officials to support infant development. During the transition from infancy to toddler, interaction with the environment accelerates. As a result of this interaction, a period of developmental acceleration is entered in terms of cognitive, social, and language development. The quality of care provided during this period directly affects the child's developmental outcomes. It is of great importance that this developmental process is supported in a healthy manner in institutional care settings for young children who do not have the opportunity to be cared for by their families. For this reason, it is considered important to identify the needs of institutional officials. A qualitative research method was used in the study, and semi-structured interviews were conducted with caregivers and professionals working at an institutional care facility affiliated with the Provincial Directorate of Family and Social Services in Izmir. The data obtained were evaluated using content analysis. As a result, it was understood that there is a daily life program that determines daily routines in institutions. Within the framework of this daily life program, it was determined that care staff were mainly concerned with physical care and meeting basic needs. It was also found that developmental activities involving physical movement were preferred at other times. Additionally, it was observed that the educational needs of caregivers are concentrated on “communicating with infants.” It was assessed that infants require the most support in language and fine motor skills. The findings of the study will be discussed at the conference.

Keywords: *Institutional Care, Caregiver, Infant, Toddler.*

[1] Bil. Uzm, Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-1545-4588, duygu.egrikilinc@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0003-3403-3890, ktepli@selcuk.edu.tr.

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE İSİM YAZMA BECERİLERİ ÜZERİNE ARAŞTIRMALAR: BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

Naze Deniz Doğan¹, Figen Turan²

Çocukların erken yazma gelişiminin temel göstergelerinden biri olan isim yazma becerileri, son yıllarda araştırmacılar tarafından artan bir ilgiyle ele alınmaktadır. İsim yazma, erken okuryazarlığın kritik bir parçası olarak değerlendirilmekte; yazı farkındalığı, harf bilgisi ve yazı yazma becerileri ile güçlü ilişkiler göstermektedir. Her ne kadar erken okuryazarlık üzerine bibliyometrik çalışmalar mevcut olsa da, yalnızca isim yazma becerilerini merkeze alan bir bibliyometrik analize rastlanmamıştır. Bu çalışma, Web of Science (WoS) veri tabanında 09.08.2025 tarihine kadar yayımlanan ve çocukların isim yazma becerilerine ilişkin literatürü analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında toplam 360 makale incelenmiştir. Makale seçimi PRISMA akış şeması doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Seçilen belgelerin analizi ve görselleştirilmesi R paketi (Biblioshiny, sürüm 4.4.2) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar, yayın sayısının yıllar içinde düzenli olarak arttığını ortaya koymuştur. Analiz sonuçlarına göre, en üretken ülke, en çok atıf alan yazarlar ve en fazla atıf alan dergi belirlenmiştir. Ayrıca, çalışmalarda öne çıkan anahtar temalar ortaya konmuştur. Bu bibliyometrik çalışma, çocukların isim yazma becerileri üzerine yapılan araştırmaların mevcut durumunu, entelektüel yapısını ve gelişen araştırma ağlarını ortaya koymakta ve gelecekteki çalışmalara yön verecek önemli ipuçları sunmaktadır. Aynı zamanda isim yazma becerileri üzerine yapılan çalışmaların yıllar içindeki gelişimini sistematik biçimde ortaya koyarak literatüre bütüncül bir bakış sağlamaktadır. Elde edilen bulgular, gelecekteki çalışmalar için yeni araştırma konularının ve iş birliklerinin geliştirilmesine zemin hazırlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *İsim Yazma, Erken Yazma, Yazı Farkındalığı, Erken Okuryazarlık, Bibliyometrik Analiz.*

RESEARCH ON NAME WRITING SKILLS IN EARLY CHILDHOOD: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Name writing, one of the fundamental indicators of early writing development, has attracted increasing attention from researchers in recent years. As a critical component of early literacy, name writing is strongly associated with print awareness, letter knowledge, and handwriting skills. Although bibliometric studies on early literacy exist, no bibliometric analysis has been found that focuses specifically on name writing skills. The present study aims to analyze the literature on children's name writing skills published in the Web of Science (WoS) database up to August 9, 2025. A total of 360 articles were included in the study. Article selection was conducted in accordance with the PRISMA flow diagram. The analysis and visualization of the selected documents were carried out using the R package (Biblioshiny, version 4.4.2). The findings revealed a steady increase in the number of publications over the years. Furthermore, the most productive countries, the most frequently cited authors, and the most highly cited journals were identified, along with the key themes that emerged in the studies. This bibliometric analysis highlights the current state, intellectual structure, and evolving research networks of studies on children's name writing skills, and provides important insights to guide future research in the field. At the same time, it systematically reveals the development of studies on name writing skills over the years, providing a comprehensive perspective on the literature. The findings also lay the groundwork for the development of new research topics and collaborations in future studies.

Keywords: *Name Writing, Early Writing, Print Awareness, Early Literacy, Bibliometric Analysis.*

[1] Arş. Gör., Ege Üniversitesi, 0000-0002-7870-1048, naze.deniz.dogan@ege.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-9785-105X, figen.turan@gmail.com.

MINDFULNESS (BİLİNÇLİ FARKINDALIK) TEMELLİ OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMININ ÇOCUKLARDA DİKKAT VE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİNE ETKİSİ

Ersen Baran¹, Demet Gülaldı²

Bu araştırmada, mindfulness (bilinçli farkındalık) temelli okul öncesi eğitim programının okul öncesi çocuklarda dikkat ve duygu düzenleme becerilerine etkisi incelenmiştir. Katılımcıların yaşları 60 – 72 ay arasında değişmektedir. Araştırma, Kocaeli Darıca’da bulunan özel bir anaokulunda uygun örneklem yoluyla belirlenen 8 çalışma (4 kız, 4 erkek) ve 8 kontrol grubu (4 kız, 4 erkek) olmak üzere toplam 16 çocuk ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma, kontrol gruplu ön test-son test modelinin kullanıldığı deneysel bir çalışmadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Okul Öncesi Duygu Düzenleme Ölçeği ve Frankfurter Tests für Fünffährige – Konzentration – FTF-K (5 yaşındaki Çocuklar İçin Konsantrasyon Testi) kullanılmıştır. Çalışma grubuna araştırmacı tarafından geliştirilen “Mindfulness Temelli Okul Öncesi Eğitim Programı” 8 oturum olarak uygulanmıştır. Program her hafta, haftada 1 ders saati olacak şekilde uygulanmıştır. Program için araştırmacı mindfulness eğitmenlik eğitimi almıştır. Program içerisindeki etkinlikler okul öncesi eğitim programına ve çocukların gelişimsel özelliklerine dikkat edilerek hazırlanmıştır. Çalışmadan önce çocukların ailelerinden ve programın uygulanacağı özel anaokulundan resmi izinler alınmıştır. Araştırmada nicel veriler elde edilmiştir. Çalışma ve kontrol gruplarının mindfulness ve dikkat, duygu düzenleme beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı belirlemek amacıyla, t-testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda elde edilen bulgular, 8 haftalık mindfulness temelli okul öncesi eğitim programının çocuklarda dikkat ve duygu düzenleme becerileri üzerine etkili olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Mindfulness, Okul Öncesi, Dikkat, Duygu Düzenleme, Bilinçli Farkındalık.

THE EFFECT OF MINDFULNESS (CONSCIOUS AWARENESS) BASED PRESCHOOL EDUCATION PROGRAM ON ATTENTION AND EMOTION REGULATION SKILLS IN CHILDREN

In this study, the effect of a mindfulness-based preschool education program on attention and emotion regulation skills of preschool children was examined. The participants were between 60–72 months of age. The study was conducted with a total of 16 children, consisting of 8 children (4 girls, 4 boys) in the experimental group and 8 children (4 girls, 4 boys) in the control group, selected through convenience sampling from a private preschool in Darica, Kocaeli. This research employed an experimental design with a pre-test–post-test control group model. Data were collected using the Preschool Emotion Regulation Scale and the Frankfurter Tests für Fünfjährige – Konzentration – FTF-K (Concentration Test for Five-Year-Old Children). The “Mindfulness-Based Preschool Education Program,” developed by the researcher, was implemented in the experimental group over 8 sessions. The program was applied once a week for one class hour. The researcher had received training in mindfulness instruction prior to implementing the program. The activities within the program were prepared in accordance with the preschool curriculum and the developmental characteristics of the children. Before the study, official permissions were obtained from the children’s families and the private preschool where the program was to be implemented. Quantitative data were collected in the study. To determine whether there was a significant difference between the experimental and control groups in terms of mindfulness, attention, and emotion regulation skills, a t-test was conducted. The findings indicated that the 8-week mindfulness-based preschool education program had a positive effect on children’s attention and emotion regulation skills.

Keywords: Mindfulness, Preschool, Attention, Emotion Regulation, Conscious Awareness.

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Üsküdar Üniversitesi, 0009-0004-8313-0026, ersenbrn53@gmail.com.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, Üsküdar Üniversitesi, 0000-0002-8971-9737, demet.gulaldi@uskudar.edu.tr.

TÜRKİYE’DE ÇOCUK VE ERGENLERDE MİZAH KONULU LİSANSÜSTÜ TEZLERİN SİSTEMATİK İNCELENMESİ

Elif Demir¹, Beyhan Özge Yersel²

Mizah temelde gülme duygusuna dayanan ve sosyal bir varlık olan insanın ilişkilerinde önemli bir yere sahip bir olgudur. Mizah gelişimi küçük yaşlardan itibaren başlar. Yapılan araştırmalar mizahın çocuk ve ergenlerin bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklediğini göstermektedir. Bu nedenle erken çocukluk döneminden itibaren mizah gelişiminin de diğer gelişim alanları gibi desteklenmesi gereklidir. Mizahın çocuk ve ergenler üzerindeki önemi göz önünde bulundurulduğunda konunun üzerinde durulması gerektiğini söylemek mümkündür. Bu doğrultuda bu araştırmada Türkiye’de çocuk ve ergenlerde mizah konulu lisansüstü tezlerin sistematik olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma modeliyle desenlenmiş ve doküman analizinden yararlanılmıştır. Araştırmanın örnekleme ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi veri tabanına “mizah gelişimi”, “çocuklarda mizah” ve “ergenlerde mizah” anahtar kelimeleri yazılmış ve bu anahtar kelimelerden oluşan 11 tez araştırmaya dahil edilmiştir. Verilerin toplanması için araştırmacılar tarafından “Tez Değerlendirme Formu” geliştirilmiş ve çocuk gelişimi alanında akademisyen bir uzmandan uzman görüşü alınarak dokuz soruluk son hali oluşturulmuştur. Veriler Ağustos 2025 tarihinde toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre mizah konulu tezlerin en çok 2023 yılında yapıldığı, bu tezlerin çoğunun yüksek lisans tezi olduğu görülmüştür. İlgili tezlerin en çok sosyal bilimler enstitüsü, anabilim dalı olarak da çocuk gelişimi anabilim dalında yayınlandığı tespit edilmiştir. Dokuz tez nicel araştırma ile yürütülmüş, nitel araştırmayla yürütülen iki tezin olduğu saptanmıştır. Veri toplama aracı olarak en çok “ölçek” kullanılmıştır. Çalışmaların çoğunda örneklem ergenlerden oluşmuştur. Tezlerin konusu “mizah duygusu”, “mizah eğilimi”, “mizah gelişimi” gibi konulardan oluşmaktadır. Sonuç olarak çocuk ve ergenlerde mizah konulu nitel araştırmaların arttırılması, okul öncesi dönemdeki çocuklarla çalışmaların yaygınlaştırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Mizah, Çocuk, Ergen, Lisansüstü Tezler.

A SYSTEMATIC ANALYSIS OF POSTGRADUATE THESES ON HUMOR IN CHILDHOOD AND ADOLESCENCE IN TURKIYE

Humor is fundamentally based on the feeling of laughter and holds an important place in the relationships of humans as social beings. The development of humor begins at an early age. Research shows that humor supports the cognitive, social, and emotional development of children and adolescents. Therefore, it is essential to support the development of humor from early childhood, just as with other developmental domains. Considering the significance of humor for children and adolescents, it is evident that this subject deserves attention. Accordingly, this study aimed to systematically review postgraduate theses on humor in children and adolescents in Türkiye. The study was designed using a qualitative research model and employed document analysis. The sample was determined using criterion sampling. The data were obtained from the National Thesis Center database of the Council of Higher Education (YÖK) using the keywords "humor development," "humor in children," and "humor in adolescents." A total of 11 theses matching these criteria were included in the study. A "Thesis Evaluation Form" was developed by the researchers for data collection, and its final version consisted of nine questions after expert opinion was obtained from an academic in the field of child development. The data were collected in August 2025 and analyzed using content analysis. Findings revealed that the highest number of theses on humor were completed in 2023, most of which were master's theses. It was found that the majority of the theses were published in institutes of social sciences, particularly under the department of child development. Nine of the theses used quantitative research methods, while two employed qualitative designs. The most frequently used data collection tool was "scale." Most of the study samples consisted of adolescents. The thesis topics included themes such as "sense of humor," "humor tendency," and "humor development." As a result, it is recommended to increase the number of qualitative studies on humor in children and adolescents and to promote studies involving preschool-aged children.

Keywords: *Humor, Child, Adolescent, Postgraduate Theses.*

[1] Öğr. Gör., Uşak Üniversitesi Ulubey, 0000-0003-2949-4393 elif.demir@usak.edu.tr.

[2] Dr., Başkent Üniversitesi, 0000-0003-4736-1391, bozgeyersel@baskent.edu.tr.

ERGENLERDE SAĞLIKLI YAŞAM TARZI İNANCININ BENLİK ALGISI, EBEVEYN ALGISI VE AKRAN İLİŞKİLERİ BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Çiğdem Aytekin¹, Elif Tarhan², Samet Ata³

Ergenlik dönemi, insan yaşamının en çalkantılı dönemlerinden birisidir. Ergen, fiziksel büyüme ve değişimlerle birlikte duygusal, psikolojik, bilişsel, sosyal açıdan değişimler yaşar. Bu değişimlerle kimliğini bulmaya çabalayan, gelişiminin doğası gereği çelişkiler yaşayan ergende sağlığını riske atan davranışlara yönelme olasılığı artmaktadır. Ergende sağlıklı yaşam davranışlarının pekişmesinde, davranışları etkileme potansiyeli olan sağlıklı yaşam inancı ön plana çıkmaktadır. Çünkü sağlıklı yaşama ilişkin olumlu inançları olan bireylerin sağlıklı davranışlar sergilemesi olasıdır. Ergenin gelişiminde etkili olan diğer faktörler olarak ergenin benliğini nasıl algıladığı, ebeveynleriyle ilişkileri, akranlarıyla ilişkileri ön plana çıkmaktadır. Literatürde bu faktörlerin ergenin gelişimi üzerindeki etkileri önemsenmiş, araştırmalarla desteklenmiştir. Literatür bilgilerinden yola çıkıldığında ergenin; sağlıklı davranışlar sergilemesinde sağlıklı yaşam tarzı inancının önemli rol oynadığı, benlik algısının fiziksel ve ruh sağlığı üzerinde etkisi olduğu, ebeveynlerin ve akranların hem benlik algısı hem sağlıklı veya riskli davranışlar göstermesi üzerinde önemli birer etken olduğu sonucuna varılabilmektedir. Her açıdan sağlıklı bireylerin yetişmesi, ergenin hayatı boyunca sağlıklı davranışlar kazanarak bunları sürdürmesi açısından bu inanın var olması önemli olmakla birlikte, bu inanış üzerinde kendisine yönelik benlik algısı, ebeveyn algısı ve akran ilişkilerinin nasıl bir rol oynadığının bilinmesi ergeni destekleyici müdahale çalışmaları açısından önemli olacaktır. Buradan hareketle, bu araştırmada, ergenlerin sağlıklı yaşam tarzı inancını benlik algısı, ebeveyn algısı ve akran ilişkileri bağlamında incelemek, değişkenler arasındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde planlanmıştır. Çalışma grubunu 14-17 yaş aralığındaki 700 ergen oluşturmaktadır. Araştırma verileri Demografik Bilgi Formu, Adolesanlar için Sağlıklı Yaşam Tarzı İnancı Ölçeği, Ergenler için Benlik Algısı Ölçeği, Ebeveyn Algısı Ölçeği, Akran İlişkileri Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın verileri analiz aşamasındadır. Verilerin analizinde; verilerin normal dağılıma uyması durumunda parametrik, normal dağılıma uymaması durumunda non-parametrik istatistiksel yöntemler kullanılacaktır. Sonuçlar tablolaştırılarak yorumlanacak, literatür kapsamında tartışılacaktır. Analizler sonucunda ergenlerin sağlıklı yaşam tarzı inancının hangi değişkenlerle nasıl bir ilişkisinin olduğu ortaya konulmuş olacak ve ergenlerle yapılacak destekleyici çalışmalar açısından önemli bilgiler sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sağlıklı Yaşam İnancı, Ergenlik Dönemi, Akran İlişkileri, Ebeveyn Algısı, Benlik Algısı.

EXAMINATION OF ADOLESCENTS' HEALTHY LIFESTYLE BELIEFS IN THE CONTEXT OF SELF-PERCEPTION, PARENTAL PERCEPTION, AND PEER RELATIONSHIPS

Adolescence is one of the most turbulent stages of human life. During this period, adolescents strive to establish their identity, while also facing contradictions inherent to development, which increases the likelihood of engaging in health-risk behaviors. The belief in a healthy lifestyle, which has the potential to influence behaviors, becomes prominent in reinforcing healthy lifestyle practices. Individuals with positive beliefs about healthy living are more likely to display healthy behaviors. Other factors that play a significant role in adolescent development include self-perception, relationships with parents, and relationships with peers. The literature emphasizes the impact of these factors on adolescent development and provides empirical support for their significance. Based on the literature, it can be concluded that healthy lifestyle belief plays an important role in adolescents' engagement in healthy behaviors, that self-perception affects both physical and mental health, and that parents and peers serve as important influences on both self-perception and the exhibition of healthy or risky behaviors. Raising healthy individuals in every aspect requires adolescents to adopt and maintain healthy behaviors throughout life; thus, understanding the roles of self-perception, parental perception, and peer relationships on this belief is critical for supportive intervention studies. Building on this perspective, the present study aims to examine adolescents' healthy lifestyle beliefs in the context of self-perception, parental perception, and peer relationships, and to reveal the relationships among these variables. The research was designed in the relational survey model, one of the quantitative research methods. The study group consists of 700 adolescents aged 14–17 years. Research data were collected using the Demographic Information Form, the Healthy Lifestyle Belief Scale for Adolescents, the Self-Perception Scale for Adolescents, the Parental Perception Scale, the Peer Relationships Scale. Data analysis is currently in progress. In the analysis phase, parametric statistical methods will be used if the data show normal distribution, and non-parametric statistical methods will be applied otherwise. The analyses will reveal which variables are associated with adolescents' healthy lifestyle beliefs and in what ways, providing valuable insights for supportive practices with adolescents.

Keywords: *Healthy Lifestyle Belief, Adolescence, Peer Relationships, Parental Perception, Self-Perception.*

[1] Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-2967-6456, cgdmc@hacettepe.edu.tr.

[2] Çocuk Gelişimci, Hacettepe Üniversitesi, 0009-0004-4636-7323, eliif.tarrhann@gmail.com.

[3] Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, 0000-0002-9212-1285, sata@agri.edu.tr.

ETKİLEŞİMLİ KİTAP OKUMA TEMELLİ GELİŞİMSEL DESTEK PROGRAMININ OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN BESLENMESİNE ETKİSİ

Hülya Yılmaz Önal¹, Müberra Demirbaş², Melike Ediş Karaman³, Sakine Asya Evcı Güney⁴

Bu çalışma etkileşimli kitap okuma temelli gelişimsel destek programının okul öncesi çocukların beslenme bilgisi ve besin çeşitliliği düzeylerini artırmadaki etkinliğini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada, yarı deneysel ön test-son test tasarımı kullanılmıştır. İstanbul ilinde bulunan iki anaokulundan 26'sı deney grubu, 20'si kontrol grubu olmak üzere toplam 46 çocuk (60-66 aylık) çalışmaya katılmıştır. Deney grubuna, etkileşimli kitap okuma temelli gelişimsel destek programı aracılığıyla gerçek gıdalarla temas etme, duyuşal oyunlar, masa başı etkinlikler ve aile katılımını birleştiren sekiz haftalık bir beslenme eğitimi uygulanmıştır. Beslenme eğitimi, tüm gelişim alanlarını desteklemeyi hedefleyerek 2024 yılı Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı kazanımlarına uyumlu şekilde hazırlanmıştır. Veriler, Aile Bilgi Formu, Çocuk Beslenme Bilgisi Formu, Beslenme Çeşitliliği Ölçeği ve antropometrik ölçümler kullanılarak yüz yüze toplanmıştır. İstatistiksel analizler, IBM SPSS 27.0 programı ile yapılmış; verilerin dağılımına göre grup içi ve gruplar arası karşılaştırmalarda uygun parametrik veya non-parametrik testler kullanılmıştır. Farkların büyüklükleri (Cohen's d ve r) hesaplanmış ve anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. Deney grubu, kontrol grubuna kıyasla beslenme bilgisi puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir artış göstermiştir ($p = 0,019$; Cohen's d = 0,72). Bazı gıda gruplarında iyileşmeler gözlemlenmesine rağmen, genel beslenme çeşitliliği puanlarında ise önemli bir fark bulunmamıştır. Deney grubu ile kontrol grubu arasında antropometrik ölçümlerin son test karşılaştırmaları arasında önemli farklılıklar ortaya çıkmıştır. Vücut ağırlığı ve boydaki değişikliklerin etki büyüklükleri sırasıyla 0,62 ve 0,65 (orta düzey etki) olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak, etkileşimli kitap okuma temelli ve çok bileşenli gelişimsel destek programıyla verilen beslenme eğitiminin, okul öncesi çocukların beslenme bilgilerini etkili bir şekilde geliştirdiği görülmüştür. Beslenme çeşitliliği ve antropometrik ölçümlerdeki kısa vadeli değişiklikler sınırlı olmakla birlikte, sonuçlar bu tür etkileşimli ve gelişimsel destek sunan bir yaklaşımın erken çocukluk dönemi beslenme eğitimi için umut verici olduğunu göstermektedir. Kalıcı davranışsal ve fiziksel sonuçlar elde etmek için ise ilerleyen çalışmalarda ebeveyn eğitimi de içeren uygulamalar gerekli olabilir.

Anahtar Kelimeler: Etkileşimli Kitap Okuma, Okul Öncesi Dönem, Beslenme Eğitimi, Besin Bilgisi, Besin Çeşitliliği.

THE EFFECT OF A DIALOGIC READING-BASED DEVELOPMENTAL INTERVENTION PROGRAM ON PRESCHOOL CHILDREN'S NUTRITION

This study aimed to evaluate the effectiveness of a dialogic reading-based nutrition education program in improving nutrition knowledge and dietary diversity among preschool children. A quasi-experimental pre-test post-test design was employed with a sample of 46 children (60-66 months old) recruited from two preschools in Istanbul, including 26 in the intervention group and 20 in the control group. The intervention group participated in an eight-week, multi-component nutrition education program that integrated dialogic reading activities with real food exposure, sensory play, table-top tasks, and parental involvement. The program was designed to support multiple developmental domains and was aligned with the 2024 Ministry of National Education Preschool Education Curriculum outcomes. Data collection was conducted face-to-face through the Family Information Form, Child Nutrition Knowledge Form, Nutrition Diversity Scale, and anthropometric measurements. Statistical analyses were performed using IBM SPSS 27.0, with appropriate parametric or non-parametric tests applied based on data distribution. Effect sizes (Cohen's d and r) were calculated, and statistical significance was set at $p < 0.05$. Results indicated that the intervention group demonstrated a significant increase in nutrition knowledge scores compared to the control group ($p = 0.019$; Cohen's $d = 0.72$). Although improvements were observed in some food group categories, no significant differences were found in overall dietary diversity scores. Posttest comparisons of anthropometric measures revealed significant differences between groups, with effect sizes of 0.62 for body weight and 0.65 for height, indicating moderate effects. In conclusion, the dialogic reading-based, multi-component developmental intervention effectively improved preschool children's nutrition knowledge. While short-term changes in dietary diversity and anthropometric outcomes were limited, the findings highlight the promise of interactive and developmentally oriented approaches in early childhood nutrition education. Future interventions incorporating parent education may be necessary to achieve more sustainable behavioral and physical outcomes.

Keywords: *Dialogic Reading, Preschool Children, Nutrition Education, Nutrition Knowledge, Dietary Diversity.*

-
[1]	Doç. Dr., İstanbul	Medeniyet	Üniversitesi,	0000-0001-8424-2661,
	hulya.onal@medeniyet.edu.tr.			
[2]	Arş. Gör., İstanbul	Medeniyet	Üniversitesi,	0009-0008-9921-7061,
	muberra.demirbas@medeniyet.edu.tr.			
[3]	Arş. Gör., İstanbul	Medeniyet	Üniversitesi,	0000-0002-3874-1424,
	melike.edis@medeniyet.edu.tr.			
[4]	Arş. Gör., İstanbul	Medeniyet	Üniversitesi,	0000-0003-4142-3301,
	sakine.evci@medeniyet.edu.tr.			

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI'NIN 'BENİM OYUN SANDIĞIM' PROJESİNE KATILAN AİLELERİN GÖRÜŞLERİ: ÇANKIRI ÖRNEĞİ

Filiz İpekçioğlu ¹, Nihan Feyman Gök ²

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2023 Eğitim Vizyonu kapsamında dezavantajlı ve kırsal bölgelerdeki çocuklara ev ortamında nitelikli öğrenme fırsatları sunmayı amaçlayan “Benim Oyun Sandığım” Projesi yürütülmüştür. Proje aile eğitim seti, oyuncaklar, çeşitli materyaller ve çocuk kitapları aracılığıyla çocukların bilişsel, sosyal, duygusal, dil ve motor gelişimlerini destekleyen eğlenceli etkinlikler ve günlük aktivite önerileri sunarak öğrenme deneyimlerini zenginleştirmektedir. Bu araştırma, projeye katılan ailelerin deneyim ve görüşlerini derinlemesine incelemek amacıyla olgu bilim deseninde nitel bir araştırma olarak yürütülmüş ve ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, projeye Çankırı ili Kızılırmak ilçesinden katılan beş yaş grubunda dokuz çocuğun aileleri oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiş, betimsel ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak MaxQDA 2020 yazılımı aracılığıyla çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, ‘Benim Oyun Sandığım’ Projesi’nin çocukların bilişsel-dil, sosyal-duygusal, fiziksel gelişimleri ve özbakım becerilerine olumlu katkılar sağladığını ve aileler tarafından olumlu değerlendirildiğini göstermektedir. Süreçte görevlendirilen öğretmenlerin ailelere pedagojik yönlendirmeler yaptığı, aile oyunlarını desteklediği, materyallerin tanıtımını gerçekleştirdiği ve iletişim kanallarını etkili kullandığı belirlenmiştir. Bununla birlikte, projenin daha verimli yürütülebilmesi için öğretmenlerin ev ziyaretlerinin planlı hale getirilmesi, kitap ve materyal çeşitliliğinin artırılması, okul öncesi eğitim kurumu-proje iş birliğinin güçlendirilmesi ve 5 yaş grubu dışında kalan 3 ve 4 yaş gruplarına da uygun kapsayıcı bir gelişim desteği geliştirilmesi önerilmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı’nın okul öncesi eğitime yönelik çocuk gelişimini destekleyici projelerinde, çocukların gelişimsel kazanımlarını ve uygulamaların sürdürülebilirliğini ortaya koyabilmek için sistematik izleme ve bilimsel etki analizi mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Benim Oyun Sandığım Projesi, Çocuk Gelişim Desteği, Aile Görüşleri.

OPINIONS OF FAMILIES PARTICIPATING IN THE MEB 'MY PLAY BOX' PROJECT: THE CANKIRI EXAMPLE

The Ministry of National Education implemented the "My Play Box" Project, which aims to provide quality learning opportunities in the home environment for disadvantaged and rural children as part of its 2023 Education Vision. The project enriches learning experiences by offering fun activities and daily activity suggestions that support children's cognitive, social, emotional, language, and motor development through a family education set, toys, various materials, and children's books. This qualitative research was conducted using a phenomenological design and criterion sampling method to in-depth examine the experiences and opinions of participating families. The study group consisted of families of nine five-year-old children participating in the project from the Kızılırmak district of Çankırı province. Data were obtained through a semi-structured interview form and analyzed using descriptive and content analysis methods using MaxQDA 2020 software. The research findings indicate that the "My Play Box" Project positively contributes to children's cognitive-linguistic, social-emotional, physical development, and self-care skills, and that it has been positively evaluated by families. It was determined that the teachers assigned to the process provided pedagogical guidance to families, supported family games, promoted materials, and used communication channels effectively. Furthermore, for the project to be implemented more efficiently, it is recommended that teachers' home visits be structured, the variety of books and materials be increased, preschool-project collaboration be strengthened, and comprehensive developmental support be developed for 3- and 4-year-olds beyond the 5-year-old age group. In the Ministry of National Education's child development support projects for preschool education, systematic monitoring and scientific impact analysis mechanisms should be strengthened to demonstrate children's developmental gains and the sustainability of the practices.

Keywords: *My Play Box Project, Child Development Support, Family Views.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, 0009-0007-8158-1108, kaktus5518@gmail.com.

[2] Doç., Çankırı Karatekin Üniversitesi, 0000-0002-0838-6791, nfeymangok@karatekin.edu.tr.

BAĞLANMADAN BİLİŞE: ZİHİNSEL İŞLEVLERİMİZ BAĞLANMA MOTİFİMİZDEN ETKİLENİR Mİ?

Yasemin Karahan¹

Nörobiyopsikolojik bir mekanizma olan bağlanma, bebeğin kendisini güvende hissettiği kişi ile kurduğu duygusal bir bağıdır. Sağlıklı bağlanma, çocuğun bilişsel, psikolojik, sosyal-duygusal gelişimini pek çok yönden olumlu etkiler. Bebeğin keşif ve merak duygusunun da gelişmesinde etkili olan bağlanma, bebeğin bilişsel süreçlerini de etkilemektedir. Yürütücü işlevler, zihinsel esneklik ve problem çözme becerileri, hafıza, dil, dikkat, odaklanma ve öğrenme becerileri bilişsel işlevlere örnek olarak verilebilir. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılarak bağlanma-zihinsel işleyiş arasındaki ilişkiye dair ilgili literatür taranmıştır. Çalışmanın örneklemini; “bağlanma”, “DEHB”, “Öğrenme güçlüğü”, “yürütücü işlevler” anahtar kelimelerini içeren, YÖKTEZ’de yer alan tezler ve DERGİPARK’ta yer alan makaleler oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucunda, bağlanma-zihinsel işleyiş arasında güçlü bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur. İlgili literatür incelendiğinde, gecikmiş konuşma problemi olan çocuklarda, DEHB tanılı çocuklarda güvensiz bağlanma örüntülerinin daha sıklıkla görüldüğüne dair çalışmalar mevcuttur. Ayrıca, güvenli bağlanan çocukların bilişsel becerilerinin, metabilişsel becerilerinin ve duygusal becerilerinin daha ileri olduğu literatürde belirtilmiştir. Öğrenme güçlüğü ile bağlanma arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar, bu ikisi arasında anlamlı bir ilişki bulamamış olsa da, bağlanmanın beyin gelişimine etkisi inkar edilemeyeceğinden daha kapsamlı çalışmalar önerilmiştir. Bu bağlamda; ilk bebeklikte oluşan, daha sonra çocuklukta, ergenlikte ve yetişkinlikte yaşantılara göre şekillenebilen bağlanma motifleri, bireyin bilişsel kapasitesini, öğrenme becerilerini, zihinsel esnekliğini etkileyebilmektedir. Bu gerçeğin ışığında, aile-çocuk arasında sağlıklı bağlanmayı sağlamaya ve güçlendirmeye yönelik erken müdahale programlarının geliştirilmesi ve uygulanması önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma, Yürütücü İşlevler, DEHB, Dil Gelişimi, Erken Müdahale Programları, Aile Eğitimi Programları.

ATTACHMENT TO COGNITION: THE EFFECTS OF RELATIONSHIPS ON MENTAL PROCESSING

Attachment, a neurobiopsychological mechanism, is an emotional bond formed between an infant and a person with whom they feel safe, providing comfort, security, and protection. Healthy attachment positively influences a child's cognitive, psychological, and social-emotional development in many ways. Securely attached children have a positive perception of both themselves and the outside world, as well as a positive mental representation. It has been suggested that because they view the world as a safe place to achieve their goals, it becomes easier for them to reach those goals. In the area of social and emotional development, it is known that securely attached individuals are able to form healthier relationships. Attachment, which is also effective in the development of the baby's sense of discovery and curiosity, affects the baby's cognitive processes. Executive functions, mental flexibility and problem-solving skills, memory, language, attention, focus and learning skills are examples of cognitive functions. This study reviewed the relevant literature on the relationship between attachment and mental functioning using qualitative research methods. The study sample consisted of theses in YÖKTEZ and articles in DERGİPARK that included the keywords 'attachment', 'ADHD', 'learning difficulties' and 'executive functions'. The results revealed a strong relationship between attachment and mental functioning. A review of the literature indicates that insecure attachment patterns are more frequently observed in children with delayed speech and in those diagnosed with ADHD. Furthermore, the literature indicates that children with secure attachment patterns demonstrate more advanced cognitive, metacognitive and emotional skills. While studies examining the relationship between learning difficulties and attachment have not found a significant link, more comprehensive research is recommended given the undeniable effect of attachment on brain development. In this context, attachment patterns formed in infancy and shaped by experiences in childhood, adolescence, and adulthood can affect an individual's cognitive capacity, learning skills, and mental flexibility. In light of this fact, it is important to develop and implement early intervention programmes aimed at establishing and strengthening healthy attachment between parents and children.

Keywords: Attachment, Executive Functions, ADHD, Language Development, Early Intervention Programmes, Family Education Programmes.

[1] Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Gedik Üniversitesi, 0009-0006-8294-0734, yasemin.karahan@gedik.edu.tr.

ETKİLEŞİMLİ KİTAP OKUMA YÖNTEMİNİN 4-6 YAŞ GRUBU ÇOCUKLARDA DIŞ FIRÇALAMA BECERİSİNE ETKİSİ

Asya Çetin¹, Feyza Yalman Çetinkaya², Kifayet Ahsen Öncülokur³

Bu çalışma, 4-6 yaş grubundaki çocuklarda diş fırçalama becerisinin geliştirilmesinde etkileşimli kitap okuma yönteminin etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Erken çocukluk döneminde ağız ve diş sağlığı alışkanlıklarının kalıcı hale getirilmesi, bireylerin yaşam boyu sağlık düzeylerini doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda, çocukların aktif katılımını destekleyen, eğlenceli ve çok yönlü yöntemlerin kullanılması önemlidir. Araştırma, Karabük ilindeki bir okul öncesi eğitim kurumunda yürütülmüş ve ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen ile tasarlanmıştır. Çalışma grubunu 20'si deney, 21'i kontrol grubunda olmak üzere toplam 41 çocuk oluşturmuştur. Veri toplama araçları olarak "Diş Sağlığı ve Hijyeni Değerlendirme Formu" ve "Okul Öncesi Öz Bakım Becerileri Ölçeği" kullanılmıştır. Deney grubuna, okuma öncesi, okuma sırası ve okuma sonrası etkinliklerden oluşan etkileşimli bir kitap okuma programı uygulanmıştır. Program kapsamında hedef sözcük çalışmaları, drama etkinlikleri, kukla gösterileri, uygulamalı diş fırçalama uygulamaları, sanat etkinlikleri ve oyunlar yer almıştır. Kontrol grubuna ise herhangi bir eğitim verilmemiştir. Bulgular, deney grubunda diş fırçalama sıklığı ve süresinde olumlu değişimler olduğunu, diş macunu kullanımının ve diş fırçalama zamanının daha uygun hale geldiğini göstermektedir. Bununla birlikte, öz bakım becerileri ölçeği ön test ve son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Sonuçlar, etkileşimli kitap okuma yönteminin çocuklarda diş fırçalama davranışının niteliğini artırmada ve ağız-diş sağlığına ilişkin farkındalığı geliştirmede etkili olabileceğini göstermektedir. Çalışma, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında desteklenmiş ve başarıyla tamamlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etkileşimli Kitap Okuma, Okul Öncesi Dönem, Diş Fırçalama Becerisi.

THE EFFECT OF INTERACTIVE BOOK READING METHOD ON TOOTH BRUSHING SKILLS OF CHILDREN AGED 4–6

This study aims to examine the effect of the interactive book reading method on the development of tooth brushing skills in children aged 4–6 years. Establishing oral and dental health habits in early childhood directly influences individuals' lifelong health levels. In this context, it is important to employ enjoyable, multifaceted methods that encourage children's active participation. The research was conducted in a preschool institution in Karabük and was designed as a quasi-experimental study with a pre-test–post-test control group design. The study group consisted of a total of 41 children, with 20 in the experimental group and 21 in the control group. The “Dental Health and Hygiene Assessment Form” and the “Preschool Self-Care Skills Scale” were used as data collection tools. An interactive book reading program, consisting of pre-reading, during-reading, and post-reading activities, was implemented with the experimental group. The program included target word studies, drama activities, puppet shows, practical tooth brushing applications, art activities, and games. The control group did not receive any intervention. The findings revealed positive changes in the experimental group regarding the frequency and duration of tooth brushing, as well as more appropriate use of toothpaste and improved timing of brushing. However, no statistically significant difference was found between the pre-test and post-test scores on the self-care skills scale. The results suggest that the interactive book reading method can be effective in improving the quality of tooth brushing behavior in children and in enhancing their awareness of oral and dental health. The study was supported and successfully completed within the scope of the TÜBİTAK 2209-A University Students Research Projects Support Program.

Keywords: *Interactive Book Reading, Preschool Period, Tooth Brushing Skills.*

[1] Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, 0000-0002-2756-5322, cetin.asya@gmail.com.

[2] Arş. Gör., Karabük Üniversitesi, 0000-0002-8787-6624, feyzaylmn@gmail.com.

[3] Okul Öncesi Öğretmeni, Kahramanmaraş, 0009-0005-0238-5332, ahsenonculokur9@gmail.com.

ÇOCUKLARDA VESTİBÜLER BOZUKLUKLARIN ERKEN TANISININ ÖNEMİ: GELİŞİMSEL VE PSİKOSOSYAL REFAH AÇISINDAN BİR DEĞERLENDİRME

Fatma Zehra Gümüş Selek¹, Sare Nur Kayacık²

Vestibüler sistem, insan vücudunun denge, hareket ve uzaysal farkındalık gibi temel işlevlerinde merkezi bir rol oynayan ve özellikle çocukluk döneminde motor gelişimden bilişsel süreçlere, sosyal uyumdan akademik başarıya kadar geniş bir yelpazede kritik öneme sahip bir duyu sistemidir. Çocuklarda vestibüler sistemde meydana gelen bozukluklar, baş dönmesi, dengesizlik, düşmeler, motor gelişim gecikmeleri ve dikkat sorunları gibi belirtilerle kendini gösterebilir; ancak bu semptomlar sıklıkla farklı nedenlere bağlandığı için tanı süreci gecikebilmektedir. Vestibüler sistemdeki fonksiyonel bozukluklar fiziksel etkilerinin yanı sıra çocuğun psikososyal refahını ve toplumsal uyumunu da olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, pediatrik vestibüler bozuklukların erken dönemde fark edilmesi, çocuğun genel sağlık ve yaşam kalitesi açısından önem taşımaktadır. Bu bildiride, pediatrik dönemde vestibüler bozuklukların erken tanısının neden önemli olduğu, tanı gecikmesinin gelişimsel ve psiko-sosyal sonuçları, vestibüler sistemin çocuk sağlığındaki yeri ve değerlendirme sürecinde karşılaşılan klinik zorluklar ele alınmaktadır. Ayrıca, erken tanının çocuğun yaşam kalitesi üzerindeki olumlu etkileri vurgulanmakta; sağlık profesyonellerinin, ebeveynlerin ve eğitimcilerin farkındalığını artırmaya yönelik öneriler sunulmaktadır. Vestibüler bozuklukların erken fark edilmesi, yalnızca bir sağlık sorununun çözümü değil, çocuğun korunması ve potansiyelinin desteklenmesi açısından da hayati önem taşımaktadır. Bu bağlamda, multidisipliner yaklaşım ve toplum temelli farkındalık çalışmaları, çocuğun bütüncül refahını sağlamada kritik rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vestibüler Sistem, Pediatrik Vestibüler Bozukluklar, Tanısal Zorluklar.

THE IMPORTANCE OF EARLY DIAGNOSIS OF VESTIBULAR DISORDERS IN CHILDREN: DEVELOPMENTAL AND PSYCHOSOCIAL PERSPECTIVES

The vestibular system is fundamental for balance, movement, and spatial orientation, and during childhood it contributes significantly to motor development, cognition, social integration, and academic performance. Pediatric vestibular disorders may present with dizziness, imbalance, falls, motor delays, and attention difficulties; however, these symptoms are often misattributed, delaying diagnosis. Such functional impairments can adversely affect both physical abilities and psychosocial well-being. Early identification is therefore essential for safeguarding health and quality of life. This paper outlines the developmental and psychosocial consequences of delayed diagnosis, the role of the vestibular system in pediatric health, and the challenges in clinical assessment. It also highlights the benefits of early diagnosis and proposes strategies to raise awareness among healthcare providers, parents, and educators. A multidisciplinary approach and community-based initiatives are emphasized as critical to promoting holistic well-being in affected children.

Keywords: *Vestibular System, Pediatric Vestibular Disorders, Diagnostic Challenges.*

[1] Arş. Gör., KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0002-5811-0734, fzehragumuss@gmail.com.

[2] Öğr. Gör., KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0002-3481-5342, sare.karakol@gmail.com.

ERKEN ÇOCUKLUKTA ÇALIŞMA BELLEĞİ VE DUYGU DÜZENLEME: ÇOCUĞA VE ANNEYE AİT DEĞİŞKENLER BAĞLAMINDA BİR İNCELEME

Seden Abacı Karadeniz¹, Kezban Tepeli²

Bu araştırmada, erken çocukluk döneminde çalışma belleği ve duygu düzenleme becerilerinin çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada çocukların çalışma belleği ve duygu düzenleme puanlarının; cinsiyet, doğum sırası, daha önce okul öncesi eğitim kurumuna gitme durumu, annelerinin eğitim düzeyi ve hanedeki çocuk sayısı değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Araştırma genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modelinde desenlenmiş olup; araştırmanın çalışma grubunu, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden toplam 379 çocuk (60-72 aylık) oluşturmaktadır. Veriler Okul Öncesi Duygu Düzenleme Ölçeği, Çalışma Belleği Ölçeği ve Anne-Çocuk Bilgi Formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma bulgularına göre, çocukların çalışma belleği puanları; doğum sırası, daha önce okul öncesi eğitim kurumuna gitme durumu, annelerinin eğitim düzeyi ve hanedeki çocuk sayısı değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermiştir; ancak cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Benzer şekilde, çocukların duygu düzenleme puanları da doğum sırası, daha önce okul öncesi eğitim kurumuna gitme durumu, annelerinin eğitim düzeyi ve hanedeki çocuk sayısı değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermiş; cinsiyet değişkenine göre ise anlamlı farklılık göstermemiştir. Bu bulgular, okul öncesi dönemde çocukların bilişsel ve duygusal becerilerinin gelişiminde hem çocuklara hem de aileye ait bazı demografik değişkenlerin etkili olabileceğine işaret etmektedir. Araştırma sonuçlarının, erken müdahale programlarının geliştirilmesine katkı sağlayacağı ve aile eğitimi uygulamalarını destekleyeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çalışma Belleği, Duygu Düzenleme, Erken Çocukluk, Demografik Değişkenler.

WORKING MEMORY AND EMOTION REGULATION IN EARLY CHILDHOOD: AN INVESTIGATION IN THE CONTEXT OF CHILD- AND MOTHER-RELATED VARIABLES

In this study, it was aimed to examine working memory and emotion regulation skills in early childhood in terms of various demographic variables. In the study, it was investigated whether children's working memory and emotion regulation scores showed significant differences according to gender, birth order, previous attendance at a preschool institution, mothers' educational level, and the number of children in the household. The research was designed in the relational survey model, one of the general survey models; and the study group of the research consisted of a total of 379 children (60–72 months old) attending preschool education institutions. The data were collected through the Preschool Emotion Regulation Scale, the Working Memory Scale, and the Mother–Child Information Form. According to the research findings, children's working memory scores showed significant differences in terms of birth order, previous attendance at a preschool institution, mothers' educational level, and the number of children in the household; however, no significant difference was found according to the gender variable. Similarly, children's emotion regulation scores showed significant differences in terms of birth order, previous attendance at a preschool institution, mothers' educational level, and the number of children in the household; whereas no significant difference was found according to the gender variable. These findings indicate that certain demographic variables related both to children and their families may play a role in the development of cognitive and emotional skills in early childhood. It is considered that the results of the study will contribute to the development of early intervention programs and support family education practices.

Keywords: *Working Memory, Emotion Regulation, Early Childhood, Demographic Variables.*

[1] Dr., MEB, 0000-0002-1475-4378, sedenabacii@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0003-3403-3890, ktepeli@selcuk.edu.tr.

BAĞLANMA, DUYGU DÜZENLEME VE EBEVEYN-ÇOCUK ETKİLEŞİMİ BAĞLAMINDA MİZAHIN GELİŞİMSEL İŞLEVİ

Şuheda Bozkurt Yükçü¹, A. Elif Işık Uslu²

Mizah, çocukluk döneminde yalnızca eğlence aracı olmanın ötesinde; psikolojik dayanıklılık, duygusal güvenlik ve sosyal ilişkilerin gelişiminde rol oynayan çok boyutlu bir gelişimsel alandır. Bu çalışma, mizahın gelişimsel temellerini bağlanma kuramı, duygu düzenleme becerileri ve ebeveyn-çocuk etkileşimi çerçevesinde ele alarak, alan yazındaki mevcut bulguları bütüncül bir bakış açısıyla sentezlemeyi amaçlamaktadır. Gelişimsel bağlamda mizah, çocuğun hem bireysel hem de sosyal işlevselliğini destekleyen özgün bir ifade biçimidir. Güvenli bağlanma, mizahın duygusal paylaşım, yakınlık kurma ve sosyal oyunlarda ortak dikkat geliştirme gibi işlevlerini güçlendirir. Buna karşılık, güvensiz bağlanma örüntülerinde mizah; çoğu zaman mesafe koyma, kontrol kurma veya onay arama gibi savunmacı işlevlerle kullanılabilir. Mizah aynı zamanda etkili bir duygu düzenleme stratejisidir. Stresle başa çıkma, olumsuz duyguları yeniden çerçeveleme ve sosyal gerilimi azaltma gibi işlevleriyle çocukların duygusal esnekliğini destekler. Bu süreçte ebeveynin duyarlılığı ve duygusal erişilebilirliği belirleyici bir rol oynar. Duyarlı ve etkileşime açık ebeveynlik, mizahın gelişimini destekleyerek işlevselliğini artırırken; duygusal olarak mesafeli veya tepkisiz ebeveynlik, mizahın daha çok savunma mekanizması olarak kullanılmasına yol açabilir. Bu çalışma, mizahı yalnızca bilişsel veya sosyal bir beceri olarak değil; çocukların duygusal esnekliğini, sosyal uyumunu ve psikolojik sağlığını şekillendiren temel bir gelişimsel kaynak olarak konumlandırarak alana özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Mizah Gelişimi, Ebeveyn-Çocuk Etkileşimi, Bağlanma, Duygu Düzenleme.

THE DEVELOPMENTAL FUNCTION OF HUMOR IN THE CONTEXT OF ATTACHMENT, EMOTION REGULATION, AND PARENT-CHILD INTERACTION

Humor, beyond being merely a source of entertainment in childhood, is a multifaceted developmental domain that plays a crucial role in fostering psychological resilience, emotional security, and the formation of social relationships. This study aims to synthesize existing findings in the literature from a holistic perspective by examining the developmental foundations of humor through the lenses of attachment theory, emotion regulation, and parent-child interaction. In a developmental context, humor serves as a unique form of expression that supports both individual and social functioning in children. Secure attachment enhances the emotional and social functions of humor, such as emotional sharing, fostering closeness, and establishing joint attention during social play. In contrast, under insecure attachment patterns, humor is often employed defensively—to create distance, assert control, or seek approval. Moreover, humor also functions as an effective emotion regulation strategy. It promotes children's emotional flexibility by helping them cope with stress, reframe negative emotions, and alleviate social tension. In this process, parental sensitivity and emotional availability play a determining role. Responsive and interaction-oriented parenting supports the development and constructive use of humor, whereas emotionally distant or unresponsive parenting may lead children to use humor more defensively. This study aims to make a unique contribution to the field by positioning humor not merely as a cognitive or social skill, but as a fundamental developmental resource that shapes children's emotional flexibility, social adaptation, and psychological well-being.

Keywords: *Humor Development, Parent-Child Interaction, Attachment, Emotion Regulation.*

[1] Arş. Gör. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, 0000-0001-6611-4113, suhedabozkurtyukcu@gmail.com.

[2] Arş. Gör. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0001-5115-485X, a.elifisik@gmail.com.

KAPSAYICI EĞİTİME GİDEN YOLDA NORMAL GELİŞİM GÖSTEREN ÇOCUKLARIN KAYNAŞTIRMAYA BAKIŞI

Şuheda Bozkurt Yükçü¹, Raziye Yüksel Doğan²

Kaynaştırma uygulamaları, özel gereksinimli çocukların sosyal ve akademik gelişimlerini desteklemenin yanı sıra normal gelişim gösteren çocukların farklılıklara yönelik tutumlarını da şekillendirmektedir. Bu çalışmanın amacı, normal gelişim gösteren çocukların kaynaştırmaya karşı tutumlarını ele alan literatürü gözden geçirmek ve elde edilen bulguları değerlendirmektir. Derleme kapsamında hem ulusal hem de uluslararası araştırmalar incelenmiş; tutumların bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutları üzerinde özellikle durulmuştur. Bulgular, çocukların özel gereksinimli akranlarına ilişkin tutumlarının yaş, cinsiyet, önceki deneyimler, aile ve öğretmen tutumları gibi pek çok değişkenden etkilendiğini ortaya koymaktadır. Özellikle erken yaşlarda farklı gelişim gösteren akranlarla tanışma fırsatı bulan, onlarınla birlikte olumlu sosyal etkileşimler yaşayan çocukların daha empatik, daha kabul edici ve destekleyici tutumlar geliştirdikleri görülmektedir. Buna karşılık, olumsuz akran deneyimlerinin yaşandığı ya da öğretmen rehberliğinin yetersiz kaldığı durumlarda bu tutumların olumsuz yönde şekillendiği belirlenmiştir. Ayrıca sınıf içi etkinlikler, işbirliğine dayalı öğrenme yöntemleri, akran destekli uygulamalar ve farkındalık artırıcı programların bu tutumların geliştirilmesine kayda değer katkılar sunduğu vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, normal gelişim gösteren çocukların kaynaştırmaya yönelik tutumları, kapsayıcı eğitimin başarısı açısından kritik bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin kapsayıcı stratejilerle sınıf yönetimini zenginleştirmeleri, ailelerin bilinçlendirilmesi ve politika yapıcıların destekleyici düzenlemeler geliştirmesi gerektiği söylenebilir. Çalışmanın gelecekte yürütülecek araştırmalara yön verici nitelikte olacağı ve kapsayıcı eğitim uygulamalarının niteliğini güçlendireceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma, Normal Gelişim Gösteren Çocuklar, Tutum, Kapsayıcı Eğitim, Sosyal Kabul.

ON THE PATH TO INCLUSIVE EDUCATION AND PERSPECTIVES OF TYPICALLY DEVELOPING CHILDREN ON MAINSTREAMING

Mainstreaming practices not only enhance the social and academic development of children with special needs but also influence how typically developing children perceive and respond to individual differences. The aim of this study is to review the literature on the attitudes of typically developing children towards mainstreaming and to synthesize the main findings. Both national and international studies were examined, with a particular focus on the cognitive, affective, and behavioral dimensions of attitudes. The findings highlight that children's perspectives toward their peers with special needs are shaped by a variety of factors including age, gender, previous experiences, family support, and teacher guidance. It has been shown that children who are exposed to diversity at an early age and who are provided with opportunities for meaningful and positive social interactions tend to develop more empathetic, tolerant, and supportive attitudes toward their peers. On the other hand, negative peer experiences, exclusion, lack of role models, or a lack of sufficient teacher guidance may lead to the development of unfavorable perceptions towards inclusion. Furthermore, classroom practices such as cooperative learning, peer-supported activities, and awareness-raising programs are emphasized as effective strategies in fostering positive attitudes. These approaches not only improve the acceptance of children with special needs but also contribute to the social and emotional development of typically developing children. Taken together, the findings suggest that the perspectives of typically developing children towards mainstreaming represent a critical determinant in the success of inclusive education. Therefore, it is essential for teachers to integrate inclusive strategies into their classroom practices, for families to receive adequate support in raising awareness, and for policymakers to create sustainable frameworks that strengthen inclusive education. This study is expected to provide guiding insights for future research and contribute to the long-term improvement of inclusive practices in educational settings.

Keywords: *Mainstreaming, Typically Developing Children, Attitudes, Inclusive Education, Social Acceptance.*

[1] Arş. Gör. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, 0000-0001-6611-4113, suhedabozkurtyukcu@gmail.com.

[2] Arş. Gör. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-9620-9081, raziyeuyksel7@gmail.com.

TÜRKİYE’DE ÇOCUK VE ERGENLERDE YÜRÜTÜCÜ İŞLEVLERİ İNCELEYEN ARAŞTIRMALAR: BİR KAPSAM DERLEMESİ

Merve Meral İçilensu¹, Zeynep Şebnem Kurt²

Bu kapsam derlemesinde, Türkiye’de çocuk ve ergenlerde yürütücü işlevler alanında gerçekleştirilen araştırmaların sistematik biçimde haritalanması amaçlanmaktadır. Ayrıca mevcut çalışmaların güçlü ve geliştirilmesi gereken yönleri görünür kılınarak, gelecekteki araştırmalara metodolojik çeşitlilik ve ekolojik geçerlik kazandırılmasına yönelik bir çerçeve sunulması hedeflenmektedir. Yürütücü işlevler; ketleme, çalışma belleği ve bilişsel esneklik gibi üst düzey bilişsel süreçleri içerir ve akademik başarı, sosyal uyum, psikolojik işlevsellik ile sağlıkla ilişkili yaşam biçimi davranışları açısından kritik bir rol oynamaktadır. Uluslararası alanda yürütücü işlevler üzerine çok sayıda çalışma bulunmasına karşın, Türkiye’de bu alandaki araştırmaların kapsamı, yöntemleri ve kullanılan ölçme araçlarına ilişkin sınırlı sayıda bütüncül değerlendirmeye ulaşılabilmektedir. Buna istinaden bu kapsam derlemesinde Joanna Briggs Institute metodolojisi ve PRISMA-ScR yönergeleri izlenerek araştırma makaleleri incelenmiştir. Veri tabanı taramaları sonucunda ulaşılan çalışmalar, belirlenen dahil edilme kriterlerine göre incelenmiştir. İnceleme sonucunda 0–18 yaş aralığındaki çocuk ve ergenlerle yürütülen toplam 40 araştırmaya ulaşılmış olup analiz süreci devam etmektedir. Çalışmanın bu aşamasına dek değerlendirilen bulgular, Türkçeye uyarlanan ölçme araçlarının artmasıyla birlikte bu konudaki araştırmaların da arttığını göstermektedir. Klinik örneklemelerde yürütücü işlev bozulmalarının raporlandığı; toplum örneklemelerinde ise yürütücü işlevlerin okul davranışları, dijital medya maruziyeti ve uyku düzeni ile ilişkilerinin incelendiği görülmüştür. Bununla birlikte çalışmaların büyük bölümü kesitsel tasarımlara ve yetişkin raporlarına dayalıdır. Boylamsal, deneysel ve çoklu bilgi kaynağı içeren çalışmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Ön bulgular, Türkiye’de yürütücü işlevler literatürünün ivme kazandığını ancak yöntemsel çeşitliliğin artırılması gerektiğini işaret etmektedir. Bu nedenle gelecek çalışmalarda boylamsal ve deneysel yaklaşımlar, çoklu bilgi kaynağı ve standartlaştırılmış ölçüm protokollerinin kullanımı önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Ergen, Yürütücü İşlevler, Kapsam Derlemesi.

EXECUTIVE FUNCTIONS IN CHILDREN AND ADOLESCENTS: A SCOPING REVIEW OF RESEARCH CONDUCTED IN TÜRKİYE

This scoping review aims to systematically map studies on executive functions conducted with children and adolescents in Türkiye. In addition, it seeks to highlight the strengths and areas for improvement within the existing literature and to provide a framework for guiding future studies toward greater methodological diversity and ecological validity. Executive functions, encompassing higher-order cognitive processes such as inhibition, working memory, and cognitive flexibility, play a critical role in academic achievement, social adjustment, psychological functioning, and health-related lifestyle behaviors. Although a substantial body of research on executive functions exists internationally, in Türkiye comprehensive syntheses addressing the scope, methodologies, and measurement tools remain limited. Accordingly, this scoping review was conducted in line with the Joanna Briggs Institute methodology and the PRISMA-ScR guidelines. Studies identified through database searches were evaluated against predefined inclusion criteria, and a total of 40 studies involving children and adolescents aged 0–18 years were included in the review, while the analysis process is still ongoing. Preliminary findings suggest that, alongside the increasing adaptation of executive function measurement tools into Turkish, there has been a noticeable growth in related research. In clinical samples, impairments in executive functions have been frequently reported, whereas studies in community samples have examined the associations of executive functions with school behaviors, digital media exposure, and sleep patterns. Nevertheless, the majority of studies rely on cross-sectional designs and parent reports. Longitudinal, experimental, and multi-informant studies remain scarce. Preliminary evidence indicates that while the literature on executive functions in Türkiye has gained momentum, there is a pressing need to enhance methodological diversity. Future research is therefore encouraged to employ longitudinal and experimental approaches, integrate multiple informants, and adopt standardized measurement protocols.

Keywords: *Child, Adolescent, Executive Functions, Scoping Review.*

[1] Öğrenci, İstanbul Okan Üniversitesi, 0009-0007-2304-6318, micilensu@stu.okan.edu.tr.

[2] Dr., İstanbul Okan Üniversitesi, 0000-0002-9032-0010, zeynep.kurt@okan.edu.tr.

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE YÜRÜTÜCÜ İŞLEV BECERİLERİNİN SİSTEMATİK İNCELENMESİ

Deniz Toprak¹, Figen Turan²

Yürütücü işlevler, bireyin günlük hayatında da sıklıkla kullandığı, hedefe yönelik davranışlarını düzenlemesine olanak sunan üst düzey bilişsel beceriler olarak ifade edilmektedir. Bu beceriler ketleme, bilişsel esneklik ve çalışma belleğini içermektedir. Yürütücü işlevlerin gelişimi, çocuklarda akademik başarı, problem çözme becerisi ve sosyal uyum için önemli bir temel oluşturmaktadır. Bu araştırmada erken çocukluk döneminde yürütücü işlev becerileri üzerine yapılmış deneysel, yarı deneysel ve korelasyonel çalışmalar mevcut literatür ışığında sistematik olarak incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma, erken çocukluk döneminde yürütücü işlevlerin farklı bileşenlerinin (bilişsel esneklik, ketleme, çalışma belleği) gelişimsel özellikleri ve etkilerini, yürütücü işlevlerin değerlendirilmesinde kullanılan yaygın yöntemler ve araçlar ile mevcut literatürdeki boşluklar ve gelecekteki araştırma yönelimlerini belirlemeyi de kapsamaktadır. Çalışmanın deseni sistematik literatür derlemesi olarak tasarlanmıştır. Bu kapsamda PubMed, Scopus, Web of Science, PsycINFO gibi uluslararası akademik veri tabanları taranacaktır. Araştırma sürecinde kullanılacak anahtar kelimeler arasında “yürütücü işlevler”, “erken çocukluk”, “bilişsel esneklik”, “ketleme”, “çalışma belleği” yer alacaktır. Belirlenen veri tabanlarında 2020-2025 yılları arasında yayımlanmış, hakemli dergilerde yer alan Türkçe veya İngilizce dillerindeki ampirik çalışmalar dahil edilecektir. Araştırmaya dahil edilen çalışmaların metodolojileri, katılımcı özellikleri, kullanılan ölçüm araçları, temel bulgular ve sonuçları detaylı bir şekilde özetlenecektir. Yürütücü işlevlerini etkileyen faktörler tematik olarak analiz edilecek ve tablolar halinde sunulacaktır. Mevcut literatürdeki tutarlılıklar ve çelişkiler vurgulanacaktır. Bu çalışmada, erken çocukluk döneminde yürütücü işlev becerilerinin gelişimine dair kapsamlı ve güncel bir bakış açısı sunulacaktır. Elde edilecek bulgular, yürütücü işlevlerin farklı bileşenlerinin gelişim süreci ve bu süreci desteklemek amacıyla yapılabilecek destek süreçlerine dair kanıta dayalı bilgiler sunulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yürütücü İşlevler, Çalışma Belleği, Erken Çocukluk.*

SYSTEMATIC EXAMINATION OF EXECUTIVE FUNCTIONING SKILLS IN EARLY CHILDHOOD

Executive functions are defined as high-level cognitive skills that enable individuals to regulate their goal-directed behaviors, which they frequently use in their daily lives. These skills include inhibition, cognitive flexibility, and working memory. The development of executive functions forms an important foundation for academic achievement, problem-solving skills, and social adjustment in children. This study aims to systematically review experimental, quasi-experimental, and correlational studies on executive function skills in early childhood in light of the existing literature. The study also aims to determine the developmental characteristics and effects of different components of executive functions (cognitive flexibility, inhibition, working memory) in early childhood, common methods and tools used in the assessment of executive functions, gaps in the existing literature, and future research directions. The study design is a systematic literature review. In this context, international academic databases such as PubMed, Scopus, Web of Science, and PsycINFO will be searched. Keywords to be used in the research process will include “executive functions,” “early childhood,” “cognitive flexibility,” “inhibition,” and “working memory.” Empirical studies published in peer-reviewed journals in Turkish or English between 2020 and 2025 in the identified databases will be included. The methodologies, participant characteristics, measurement tools used, key findings, and conclusions of the studies included in the research will be summarized in detail. Factors affecting executive functions will be analyzed thematically and presented in tables. Consistencies and contradictions in the existing literature will be highlighted. This study will provide a comprehensive and up-to-date perspective on the development of executive function skills in early childhood. The findings obtained should provide evidence-based information on the development process of the different components of executive functions and the support processes that can be implemented to facilitate this process.

Keywords: *Executive Functions, Working Memory, Early Childhood.*

[1] Arş. Gör., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, 0000-0002-2969-4873,
deniz.toprak@ahievran.edu.tr.

[2] Prof., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-9785-105X, fturan@hacettepe.edu.tr.

ÖZ DÜZENLEME VE ERKEN OKURYAZARLIK BECERİLERİ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALARIN BELİRLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ: SİSTEMATİK DERLEME

Çağla Duran Yurdacan¹, H. Kübra Özkan Kunduracı²

Öz düzenleme ve erken okuryazarlık becerilerinin gelişimi erken çocukluk döneminde kritik bir öneme sahiptir. Öz düzenleme; sosyal uyum, öğrenmeye hazırlık, akademik başarı alanlarında önemli bir rol oynamaktadır. Erken okuryazarlık ise okuryazarlığın öncül becerilerini kapsamakta olup, ileriki okuma yazma becerilerinin temelini oluşturmaktadır. Araştırmalar, öz düzenleme becerileri yüksek olan çocukların yönergeler uyma, dikkatini sürdürme ve öğrenme fırsatlarını daha etkin değerlendirme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Bu bulgular, öz düzenleme ve erken okuryazarlık arasındaki ilişkinin, çocukların gelişimi açısından ne kadar kritik olduğunu vurgulamaktadır. Ancak literatürde, bu becerilerin belirli değişkenler açısından nasıl etkileşim gösterdiğini bütüncül olarak ortaya koyan sistematik incelemeler sınırlıdır. Bu boşluktan hareketle, erken çocukluk döneminde çocukların öz düzenleme ve erken okuryazarlık becerilerini inceleyen çalışmaların sistematik olarak değerlendirilmesinin, etkili uygulamaların belirlenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda, araştırmanın amacı 2-8 yaş aralığında olan çocukların öz düzenleme ve erken okuryazarlık becerileri üzerine yapılan araştırmaları belirli değişkenler açısından sistematik olarak gözden geçirmektir. Bu çalışma, sistematik incelemeler için tercih edilen raporlama öğelerinden PRISMA yönergelerine uygun olarak tasarlanmıştır. Altı veri tabanında (ERIC, PsycARTICLES, Scopus, Web of Science, PubMed, TR Dizin) sistematik aramalar yapılarak yayın tarihi son on beş yıl olan, Türkçe ve İngilizce dillerinde yazılmış, hakemli bir dergide yayınlanmış makaleler incelenmiştir. İncelemeye, cinsiyet, etnik köken veya sosyoekonomik durum gözetilmeksizin 2-8 yaş aralığındaki çocukların yer aldığı araştırmalar dâhil edilmiştir. Dahil etme kriterlerini karşılayan çalışmalar sistematik olarak toplanarak örneklem özellikleri, kullanılan ölçüm araçları, yöntem ve bulgular açısından analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarının, gelecekte yürütülecek araştırmalara, eğitim programları, erken müdahale uygulamaları ve politika geliştirme süreçlerine rehberlik etmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öz Düzenleme, Erken Okuryazarlık Becerileri, Sistematik Derleme.

A SYSTEMATIC REVIEW OF STUDIES ON SELF-REGULATION AND EARLY LITERACY SKILLS IN TERMS OF SPECIFIC VARIABLES

The development of self-regulation and early literacy skills is critically important in early childhood. Self-regulation plays a significant role in social adaptation, school readiness, and academic achievement. Early literacy encompasses the precursor skills of literacy and forms the foundation for later reading and writing abilities. Research indicates that children with higher self-regulation skills tend to follow instructions, sustain attention, and take advantage of learning opportunities more effectively. These findings highlight the critical importance of the relationship between self-regulation and early literacy for children's overall development. However, systematic reviews that comprehensively examine how these skills interact in terms of specific variables remain limited in literature. In this regard, the aim of the study is to systematically review the research conducted on self-regulation and early literacy skills of children aged 2 to 8 in terms of specific variables. The study was designed in accordance with the Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses (PRISMA) guidelines. Systematic searches were conducted in six databases (ERIC, PsycARTICLES, Scopus, Web of Science, PubMed, and TR Dizin) for peer-reviewed articles published in Turkish or English over the past fifteen years. Studies involving children aged 2 to 8, regardless of gender, ethnicity, or socioeconomic status, were included in the review. Eligible studies were systematically compiled and analyzed in terms of sample characteristics, measurement tools, methodology, and findings. The results of this review are expected to guide future research, educational programs, early intervention practices, and policy development processes.

Keywords: *Self-Regulation, Early Literacy Skills, Systematic Review.*

[1] Öğr. Gör., Başkent Üniversitesi, 0000-0001-5825-1310, cduranyurdacan@baskent.edu.tr.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0002-1682-8908, hkozkan@aybu.edu.tr.

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN ÇALIŞMA BELLEĞİ İLE DUYGU DÜZENLEMELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE ANNELERİN DUYGU DÜZENLEME GÜÇLÜKLERİNİN ARACI ROLÜ

Seden Abacı Karadeniz¹, Kezban Tepeli²

Bu araştırma, okul öncesi dönemdeki çocukların çalışma belleği ile duygu düzenlemeleri arasındaki ilişkide annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin aracı rolünü incelemiştir. Bu doğrultuda, araştırmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini ise, İzmir ili Buca ilçe Millî Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına devam etmekte olan 60-72 aylık 379 çocuk ve bu çocukların anneleri oluşturmaktadır. Verilerin toplanması, "Okul Öncesi Duygu Düzenleme Ölçeği", "Çalışma Belleği Ölçeği", "Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği-Kısa Form (DDGÖ-16)" ve "Anne-Çocuk Bilgi Formu" aracılığıyla sağlanmıştır. Araştırmada bulgular, Okul Öncesi Duygu Düzenleme Ölçeği puanları ile Çalışma Belleği Ölçeği puanları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki, Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği puanları ile Çalışma Belleği Ölçeği puanları arasında negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki, ayrıca Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği puanları ile Okul Öncesi Duygu Düzenleme Ölçeği puanları arasında da negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu yönündedir. Anne duygu düzenleme güçlüğü'nün, çocuğun çalışma belleği ile duygu düzenlemesi arasındaki ilişkide aracılık rolüne sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar, çocukların gelişimleri üzerinde annelerin duygu düzenleme güçlüklerinin önemli bir etken olduğunu göstermektedir. Okul öncesi eğitim sürecinde çocukların duygu düzenleme ile çalışma belleğinin bütüncül biçimde desteklenmesi ve ebeveyn eğitimlerinde annelerin duygu düzenleme becerilerini geliştirmeye yönelik içeriklerin yer alması hem ebeveynlerin psikolojik iyi oluşuna hem de çocukların sağlıklı gelişimine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Çalışma Belleği, Duygu Düzenleme, Duygu Düzenleme Güçlüğü, Okul Öncesi, Aracı Etki.*

THE MEDIATING ROLE OF MOTHERS' EMOTION REGULATION DIFFICULTIES IN THE RELATIONSHIP BETWEEN WORKING MEMORY AND EMOTION REGULATION OF PRESCHOOL CHILDREN

This study examined the mediating role of mothers' emotion regulation difficulties in the relationship between working memory and emotion regulation of preschool children. Accordingly, the research was conducted using the relational survey model, one of the general survey models. The sample of the study consisted of 379 children aged 60–72 months who were attending preschool education institutions affiliated with the Buca District Directorate of National Education in İzmir, and their mothers. The data were collected through the Preschool Emotion Regulation Scale, the Working Memory Scale, the Difficulties in Emotion Regulation Scale–Short Form (DERS-16), and the Mother–Child Information Form. The findings of the study indicate that there is a positive and statistically significant relationship between the Preschool Emotion Regulation Scale scores and the Working Memory Scale scores, a negative and statistically significant relationship between the Difficulties in Emotion Regulation Scale scores and the Working Memory Scale scores, and also a negative and statistically significant relationship between the Difficulties in Emotion Regulation Scale scores and the Preschool Emotion Regulation Scale scores. It was determined that mothers' emotion regulation difficulties had a mediating role in the relationship between children's working memory and emotion regulation. These results show that mothers' emotion regulation difficulties are an important factor in children's development. In the preschool education process, supporting children's emotion regulation and working memory in an integrated manner, and including content aimed at improving mothers' emotion regulation skills in parent education programs, will contribute both to parents' psychological well-being and to children's healthy development.

Keywords: *Working Memory, Emotion Regulation, Difficulties In Emotion Regulation, Preschool, Mediating Effect.*

[1] Dr., MEB, 0000-0002-1475-4378, sedenabacii@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0003-3403-3890, ktepeli@selcuk.edu.tr.

ÇOCUKLARIN ÇALIŞMA BELLEĞİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ YORDAYICILIĞININ İNCELENMESİ

Ayça Bayer¹, Kezban Tepeli²

Bu araştırma, çocukların çalışma belleğinin problem çözme becerileri üzerindeki yordayıcılığını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu genel amaç doğrultusunda, çalışma belleğinin alt boyutları olan sözel ve görsel çalışma belleğinin problem çözme becerilerini ne ölçüde yordadığı ve yordama güçleri araştırılmıştır. İlişkisel tarama modelinde desenlenen araştırmanın örneklemini, Konya ilindeki okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5 yaş grubundan 268 çocuk oluşturmuştur. Araştırmacı tarafından çocuklarla bireysel görüşmeler yoluyla toplanan veriler, Çalışma Belleği Ölçeği ve Problem Çözme Becerisi Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Toplanan verilerin analizinde Pearson korelasyon analizi, basit ve çoklu doğrusal regresyon analizleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre değişkenlerin tamamının birbiri ile pozitif yönde anlamlı ilişkiye sahip olduğu ve 5 yaş çocukların çalışma belleği becerilerinin problem çözme becerilerini yordadığı ($\beta = 0,37$; $p < 0,05$) görülmüştür. Ayrıca çoklu doğrusal regresyon sonuçları, sözel çalışma belleğinin ($\beta = 0,28$; $p < 0,05$), görsel çalışma belleğine ($\beta = 0,20$; $p < 0,05$) kıyasla problem çözme becerileri üzerinde daha güçlü bir yordayıcı olduğunu göstermiştir. Genel olarak elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, çalışma belleğinin erken çocukluk dönemindeki çocukların problem çözme becerilerinin gelişiminde olumlu katkıya sahip olduğu söylenebilir. Erken çocukluk döneminde çalışma belleği, bilgiyi geçici olarak saklayıp işlemeyi sağlayarak çocuğun çevresel uyaranlara hızlı ve esnek yanıt vermesine olanak tanır; bu işlev, problem çözme becerilerinin gelişiminde temel bir bilişsel yapı taşı oluşturur. Bu kapsamda, okul öncesi dönemde çalışma belleğini destekleyen öğrenme ortamlarının oluşturulmasının çocukların problem çözme becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlayacağı önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Problem Çözme Becerisi, Çalışma Belleği, Sözel Çalışma Belleği, Görsel Çalışma Belleği.

EXAMINING THE PREDICTIVE VALUE OF CHILDREN'S WORKING MEMORY ON PROBLEM-SOLVING SKILLS

This study was conducted to examine the predictive role of working memory in children's problem-solving skills. In line with this general aim, the study investigated the extent to which verbal and visual working memory, as sub-dimensions of working memory, predict problem-solving skills and their relative predictive power. Designed within the correlational survey model, the sample consisted of 268 five-year-old children attending preschool institutions in Konya. Data were collected through individual interviews with the children, using the Working Memory Scale and the Problem-Solving Skills Scale. Pearson correlation analysis, simple linear regression, and multiple linear regression analyses were employed for data analysis. The findings revealed that all variables were positively and significantly correlated, and that working memory skills of five-year-old children predicted their problem-solving skills ($\beta = 0.37$; $p < 0.05$). Moreover, the results of multiple regression analysis indicated that verbal working memory ($\beta = 0.28$; $p < 0.05$) was a stronger predictor of problem-solving skills compared to visual working memory ($\beta = 0.20$; $p < 0.05$). Overall, the findings suggest that working memory contributes positively to the development of problem-solving skills in early childhood. During this period, working memory allows children to temporarily store and process information, enabling them to respond to environmental stimuli flexibly and efficiently; this function constitutes a fundamental cognitive basis for the development of problem-solving skills. Accordingly, it is recommended that preschool learning environments should be designed to support working memory, thereby fostering the development of children's problem-solving skills.

Keywords: *Early Childhood, Problem-Solving Skills, Working Memory, Verbal Working Memory, Visual Working Memory.*

[1] Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-6936-5866, ayca_bayer@hotmail.com.tr.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0003-3403-3890, ktepli@selcuk.edu.tr.

ÇOCUKLARIN BİLİŞSEL ÖZELLİKLERİNİN SOSYAL BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ YORDAYICILIĞI

Ayça Bayer¹, Kezban Tepeli²

Bu araştırma, çocukların bilişsel özelliklerinin sosyal beceriler üzerindeki yordayıcı etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubunu Konya ili Selçuklu, Meram ve Karatay ilçelerinde okul öncesi eğitimi alan 60-71 aylık 377 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmada, çocukların bilişsel özelliklerinden eleştirel düşünme, problem çözme, bağımsız öğrenme ve çalışma belleği becerileri bağımsız değişkenler, sosyal beceriler ise bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Veri toplama aracı olarak; 5-6 Yaş Çocukları İçin Eleştirel Düşünme Becerileri Testi, Problem Çözme Becerisi Ölçeği, Bağımsız Öğrenme Davranışları Ölçeği, Çalışma Belleği Ölçeği ile Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (4-6 Yaş) kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda araştırmada yer alan tüm değişkenlerin birbiri ile pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğu bulunmuştur. Ayrıca araştırmada her bir bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki yordayıcılığını belirlemek üzere basit doğrusal regresyon analizleri, bağımsız değişkenlerin birlikte bağımlı değişken üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Basit doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre eleştirel düşünme, problem çözme, bağımsız öğrenme ve çalışma belleği becerilerinin her birinin sosyal becerileri anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanında araştırmada yer alan eleştirel düşünme, problem çözme, bağımsız öğrenme ve çalışma belleği becerilerinin birlikte sosyal becerileri yordayıp yordamadığı incelenmiş ve sadece bağımsız öğrenme becerilerinin sosyal becerileri anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, sosyal becerilerin gelişiminin bilişsel becerilerle yakından ilişkili olduğu; özellikle bağımsız öğrenme becerisinin sosyal becerilerin desteklenmesinde kritik bir rol oynadığı görülmektedir. Bu nedenle, ailelerin ve öğretmenlerin rehberliğinde, çocukların bilişsel açıdan zengin öğrenme ortamlarına erişimlerinin sağlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağımsız Öğrenme, Bilişsel Özellikler, Çalışma Belleği, Eleştirel Düşünme, Sosyal Beceriler.

THE PREDICTIVE ROLE OF CHILDREN'S COGNITIVE CHARACTERISTICS ON THEIR SOCIAL SKILLS

This study was conducted to examine the predictive effect of children's cognitive characteristics on their social skills. Designed within the correlational survey model, the study group consisted of 377 children aged 60–71 months attending preschool education in the Selçuklu, Meram, and Karatay districts of Konya. In the study, cognitive characteristics—critical thinking, problem solving, independent learning, and working memory—were considered as independent variables, while social skills were treated as the dependent variable. Data were collected using the Critical Thinking Skills Test for Children Aged 5–6, the Problem-Solving Skills Scale, the Independent Learning Behaviors Scale, the Working Memory Scale, and the Social Skills Evaluation Scale (Ages 4–6). The findings revealed that all variables were positively and significantly correlated. In addition, simple linear regression analyses were conducted to determine the predictive power of each independent variable on the dependent variable, and multiple linear regression analysis was used to examine the combined effect of the independent variables on the dependent variable. Results from the simple regression analyses indicated that critical thinking, problem solving, independent learning, and working memory skills each significantly predicted social skills. However, when tested together, only independent learning skills were found to significantly predict social skills. In conclusion, the findings highlight that the development of social skills is closely associated with cognitive skills, and that independent learning skills, in particular, play a critical role in supporting social skills. Therefore, it is recommended that children be provided access to cognitively enriched learning environments under the guidance of families and teachers.

Keywords: *Independent Learning, Cognitive Characteristics, Working Memory, Critical Thinking, Social Skills.*

[1] Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-6936-5866, ayca_bayer@hotmail.com.tr.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0003-3403-3890, ktepli@selcuk.edu.tr.

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARIN YÜRÜTÜCÜ İŞLEV BECERİLERİ İLE SINIFA UYUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Merve Aykaş¹, Devlet Alakoç²

Bu araştırmanın amacı; 5-6 yaş grubu çocukların yürütücü işlev becerilerinin sınıfa uyumları üzerindeki yordayıcı etkisini incelemektir. Araştırmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmış olup; araştırmanın örneklem grubunu okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş grubu 319 çocuk oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem grubunda yer alan çocukların 161 (%50.5)'nin kız, 158 (%46.5)'inin erkek çocuktan oluştuğu; çocukların 187 (%58.6)'sinin 5 yaş grubunda, 132 (%41.4)'ünün ise 6 yaş grubunda olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Çocukluk Dönemi Yürütücü İşlev Envanteri, Sınıfa Uyum Öğretmen Gözlem Kontrol Listesi aracılığı ile toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde Pearson korelasyon analizi, doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Çocukluk Dönemi Yürütücü İşlev Envanterinin ketleyici kontrol ve çalışan bellek alt boyutlarının, Sınıfa Uyum Öğretmen Gözlem Kontrol Listesi toplam puanlarını, konsantrasyon problemleri ve prososyal davranışlar alt boyutlarını yordadıkları saptanmıştır. Çocukluk Dönemi Yürütücü İşlev Envanterinin ketleyici kontrol alt boyutunun, Sınıfa Uyum Öğretmen Gözlem Kontrol Listesi agresif/yıkıcı davranışlar, duygu düzenleme problemleri ve aile sorunları alt boyutlarını yordadığı belirlenmiştir. Ayrıca araştırma sonucunda; Çocukluk Dönemi Yürütücü İşlev Envanterinin çalışma belleği alt boyutunun Sınıfa Uyum Öğretmen Gözlem Kontrol Listesi içselleştirme problemleri ve aile katılımı alt boyutlarını da yordadığı saptanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda çocukların sınıfa uyum sürecine yönelik ortaya çıkan problem durumlarının önlenmesinde çocukların yürütücü işlev becerilerinin desteklenmesine yönelik çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yürütücü İşlevler, Çalışan Bellek, Ketleyici Kontrol, Sınıfa Uyum.

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PRESCHOOL CHILDREN'S EXECUTIVE FUNCTION SKILLS AND THEIR ADAPTION TO THE CLASSROOM

This study explores the predictive effect of executive function skills on the classroom adaptation of preschool children. The study employed a correlational research design and the sample consisted of 319 preschool children aged 5–6. Within the sample, 161 (50.5%) were girls and 158 (49.5%) were boys; 187 (58.6%) were 5 years old and 132 (41.4%) were 6 years old. Data were collected using the Personal Information Form, the Childhood Executive Function Inventory, and the Teacher Observation Checklist for Classroom Adaptation, and were subsequently analysed using Pearson correlation and linear regression. The findings indicated that the inhibitory control and working memory predicted the total scores, concentration problems, and prosocial behaviour. The inhibitory control was also found to predict aggressive/disruptive behaviours, emotion regulation problems, and family problems, the working memory predicted the internalizing problems and family involvement. Based on the findings, it is recommended that interventions be developed to support children's executive function skills in order to prevent problem situations that may arise in their classroom adaptation process.

Keywords: *Executive Functions, Working Memory, Inhibitory Control, Classroom Adaptation.*

[1] Çocuk Gelişimcisi, Niğde Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü Korunmaya İhtiyacı Olan Çocuk Birimi, 0009-0001-4442-7773, merveaykas42@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-5132-9020, devletalakoc@gmail.com.

* Bu çalışma, ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazar tarafından hazırlanan “Okul Öncesi Dönem Çocukların Yürütücü İşlev Becerileri ile Sınıfa Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

KANSERLİ ÇOCUKLARIN HASTANE ALGILARI VE İDEAL HASTANE ORTAMI HAKKINDA NİTEL BİR ARAŞTIRMA

İrem Özkale¹, Sena Nur Tonbil², Arzu Yükselen³

Kanser tedavisi gören çocuklar, uzun süreli hastane yatışları nedeniyle hem fiziksel hem de psikososyal açıdan çeşitli güçlükler yaşamaktadır. Çocuk dostu hastane ortamlarının oluşturulması, çocukların tedavi sürecini daha az stresli hale getirmekte ve tedaviye uyumu kolaylaştırmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, hastanede yatarak tedavi gören 5–17 yaş arasındaki onkoloji hastası çocukların hastane ortamına dair algılarını ve onların bakış açısından ideal bir hastane ortamının nasıl olması gerektiğini ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma deseninde planlanmıştır ve veriler İstanbul’da bir özel hastanenin onkoloji servisinde yatarak tedavi görmekte olan 5–17 yaş aralığındaki çocuklardan toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan Demografik Bilgi Formu, çocuklar tarafından önceden belirlenmiş yönergelerle uygun olarak çizilen resimler ve araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çocuklardan “hastane algıları”, “hayallerindeki hastane” ve “hastane deneyimleri”ni betimleyen resimler çizmeleri ve çizdikleri resimleri anlatmaları istenmiştir. Elde edilen veriler, resim analizi ve söylem analizi yöntemleriyle değerlendirilecektir. Araştırma verilerinin analizi halen devam etmektedir. Ön bulgular, çocukların hastane ortamına dair algılarında fiziksel çevre (oda düzeni, oyun alanları), sosyal destek (aile ve arkadaş etkileşimi) ve duygusal deneyimlerin (kaygı, güven, mutluluk) öne çıktığını göstermektedir. Çocukların gözünden hastane ortamını anlamaya yönelik bu çalışma, sağlık hizmetlerinin çocuk odaklı geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Bulguların, pediatrik onkoloji hastanelerinin tasarımında ve çocukların psikososyal ihtiyaçlarını karşılayacak ortamların oluşturulmasında önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Onkoloji, Hastane Algısı.

A QUALITATIVE STUDY ON THE HOSPITAL PERCEPTIONS OF CHILDREN WITH CANCER AND THEIR VIEWS ON THE IDEAL HOSPITAL ENVIRONMENT

Children undergoing cancer treatment experience various physical and psychosocial challenges due to prolonged hospital stays. Creating child-friendly hospital environments makes the treatment process less stressful and facilitates treatment adherence. Accordingly, the aim of this study is to reveal the perceptions of oncology patients aged 5–17 who are hospitalized and to identify how an ideal hospital environment should be from their perspective. The study was designed using a qualitative research approach, and data were collected from children aged 5–17 who were receiving inpatient treatment in the oncology unit of a private hospital in Istanbul. The data collection tools included a Demographic Information Form developed by the researchers, drawings created by children in line with predetermined instructions, and a semi-structured interview form prepared by the researchers. The children were asked to draw and explain pictures describing their “perceptions of the hospital,” “imagined hospital,” and “hospital experiences.” The data obtained are being evaluated through picture analysis and discourse analysis methods. The analysis of the research data is still ongoing. Preliminary findings indicate that children’s perceptions of the hospital environment emphasize the physical environment (room arrangement, play areas), social support (family and peer interactions), and emotional experiences (anxiety, security, happiness). This study, which aims to understand the hospital environment from the children’s perspective, is expected to contribute to the development of child-centered healthcare services. The findings are anticipated to provide important insights for the design of pediatric oncology hospitals and the creation of environments that address the psychosocial needs of children.

Keywords: *Pediatric Oncology, Hospital Perception.*

[1] Arş. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0001-5207-1503, irem.ozkale@medipol.edu.tr.

[2] Çocuk Gelişimci, İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0001-7339-538X, senanurtonbil@gmail.com.

[3] Prof. Dr., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0002-3522-865X, ayukselen@medipol.edu.tr.

KAYNAŞTIRMA SINIFLARINDA ÖĞRETMENİN ETKİN ROLÜ

Didem Aslanyürek¹, Raziye Yüksel Doğan²

Kaynaştırma, özel gereksinimi olan öğrencilerin destek hizmetler eşliğinde akranlarıyla birlikte eğitim aldığı ve kapsayıcı eğitimin temelini oluşturan bir uygulamadır. Ancak özel gereksinimi olan öğrencilerin sınıf içi etkinliklere aktif katılımı, yalnızca bireysel özelliklerine değil, öğretmenin sınıf içi uygulamalarına ve tutumuna da bağlıdır. Bu gözden geçirme çalışmasının amacı, kaynaştırma sınıflarında öğretmenin rolünü literatür ışığında ele almak ve öğrencilerin etkin katılımını destekleyen faktörleri değerlendirmektir. Bulgular, öğretmenin sınıf yönetimi becerileri, öğretimsel uyarlamalar yapabilmesi ve olumlu sınıf iklimi oluşturmalarının öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimini doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin bireysel özelliklerine uygun öğretim yöntemlerinin seçilmesi, iş birliğine dayalı öğrenme, akran öğretimi ve sosyal etkileşimi artırıcı etkinlikler sürecin başarısına katkı sunmaktadır. Ayrıca, öğretmenin ailelerle iş birliği kurması, okul personeliyle koordinasyonu ve özel eğitim alanındaki bilgi düzeyi kaynaştırma sürecini güçlendiren unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Kaynaştırma sürecinde öğretmenin yalnızca bilgi aktaran değil, aynı zamanda farklılıklara değer veren, sosyal kabulü artıran ve öğrencilerin sınıfa aidiyet duygusunu destekleyen bir rehber olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi, özel eğitim konularında bilgilendirilmeleri ve mesleki gelişimlerinin sürekli kılınması kapsayıcı eğitimin niteliğini artırmaktadır. Sonuç olarak, öğretmenin etkin rolü, özel gereksinimi olan öğrencilerin sınıf içi uygulamalara katılımını belirleyen en önemli unsur olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın, öğretmenlerin kaynaştırma sınıflarındaki işlevine dikkat çekerek ileride yapılacak araştırmalar ve uygulamalar için yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma, Öğretmen, Özel Gereksinimli Çocuk, Etkin Katılım, Kapsayıcı Eğitim.

THE EFFECTIVE ROLE OF TEACHERS IN MAINSTREAMING CLASSROOMS

Mainstreaming refers to the practice of educating students with special needs alongside their peers with the support of complementary services, forming the foundation of inclusive education. However, the active participation of these students in classroom activities depends not only on their individual characteristics but also on teachers' practices and attitudes. The aim of this review study is to examine the role of teachers in mainstreaming classrooms and to identify the factors that support students' active participation. Findings indicate that teachers' classroom management skills, ability to implement instructional adaptations, and creation of a positive classroom climate have a direct impact on students' academic and social development. Selecting teaching methods suitable for students' individual needs, cooperative learning, peer tutoring, and activities that foster social interaction contribute to the success of the process. In addition, collaboration with families, coordination with school staff, and teachers' knowledge in special education strengthen inclusive practices. In this context, teachers are not merely knowledge transmitters but also facilitators who value diversity, promote social acceptance, and enhance students' sense of belonging in the classroom. Therefore, continuous professional development and in-service training on special education are essential to improve the quality of inclusive education. In conclusion, the effective role of teachers emerges as the most critical factor in ensuring the active participation of students with special needs in mainstreaming classrooms. This review is expected to highlight teachers' functions and provide guidance for future research and educational practices.

Keywords: *Mainstreaming, Teacher, Students with Special Needs, Active Participation, Inclusive Education.*

[1] Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-1249-148X, didem.aslanyurek@gmail.com.

[2] Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-9620-9081, eraziyeysel7@gmail.com.

PIAGET VE KOHLBERG'İN AHLAK GELİŞİM KURAMLARI ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE'DE YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

Didem Aslanyürek¹, Raziye Yüksel Doğan²

Ahlak gelişimi, bireylerin toplumsal yaşama uyum sağlamaları, değerler oluşturmaları ve sağlıklı bir kişilik geliştirmeleri açısından kritik öneme sahiptir. Çocukluk ve ergenlik döneminde ahlaki gelişim, bireylerin sosyal ilişkilerini düzenlemeleri, değerler sistemi oluşturmaları ve sağlıklı kimlik gelişimini desteklemeleri açısından belirleyici bir rol üstlenmektedir. Bu sebeple, bu alanda yapılacak çalışmalar hem kuramsal bilgiye hem de uygulamaya yönelik önemli katkılar sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Piaget ve Kohlberg'in ahlak gelişim kuramları temelinde Türkiye'de yapılmış lisansüstü tezleri inceleyerek mevcut eğilimleri ve bulguları ortaya koymaktır. Bu kapsamda, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi (YÖK Tez Merkezi) veri tabanı kullanılarak ulaşılan lisansüstü tezler incelenmiştir. Bulgular, çocuk ve ergenlerin ahlaki yargı düzeylerinin yaşla birlikte gelişim gösterdiğini, ancak büyük ölçüde geleneksel düzeyde yoğunlaştıklarını ortaya koymaktadır. Piaget'in evreleriyle uyumlu olarak küçük yaşlarda otoriteye dayalı kuralların ön planda olduğu, ilerleyen yaşlarda ise işbirliği ve özerkliğe dayalı ahlaki anlayışların geliştiği görülmektedir. Kohlberg'in evrelerinde ise katılımcıların çoğunluğunun geleneksel düzeyde kaldığı, yalnızca sınırlı sayıda bireyin gelenek sonrası düzeye ulaştığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, Türkiye'de yapılan lisansüstü tezler Piaget ve Kohlberg'in kuramsal yaklaşımlarıyla büyük ölçüde örtüşmektedir. Bununla birlikte, farklı örneklem ve yöntemlerle yürütülecek yeni araştırmaların mevcut bilgi birikimini genişleteceği, eğitim uygulamalarına katkı sağlayacağı, alan uzmanlarının çalışmalarına yön vereceği ve alan yazına daha bütüncül bir bakış kazandıracağı düşünülmektedir. Ayrıca, bu alanda yapılacak disiplinler arası çalışmaların, ahlak gelişiminin farklı boyutlarını ortaya koyarak araştırmalara derinlik kazandıracağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Ahlak gelişimi, Piaget, Kohlberg, lisansüstü tezler, gözden geçirme*

A REVIEW OF GRADUATE THESES CONDUCTED IN TURKEY WITHIN THE FRAMEWORK OF PIAGET'S AND KOHLBERG'S THEORIES OF MORAL DEVELOPMENT

Moral development is critically important for individuals in terms of adapting to social life, forming values, and developing a healthy personality. During childhood and adolescence, moral development plays a decisive role in regulating social relationships, establishing a system of values, and supporting healthy identity formation. Therefore, studies in this field provide significant contributions to both theoretical knowledge and practical applications. The aim of this study is to examine graduate theses conducted in Turkey within the framework of Piaget's and Kohlberg's theories of moral development and to reveal current trends and findings. For this purpose, graduate theses accessed through the Council of Higher Education (CoHE) Thesis Center database were reviewed. Findings indicate that the moral judgment levels of children and adolescents improve with age, yet remain largely concentrated at the conventional level. In line with Piaget's stages, authority-based rules dominate at younger ages, while cooperation and autonomy-based moral reasoning emerge in later years. Within Kohlberg's stages, most participants remained at the conventional level, with only a limited number reaching the post-conventional level. In conclusion, graduate theses conducted in Turkey largely align with the theoretical approaches of Piaget and Kohlberg. Nevertheless, future studies with different samples and methodologies are thought to expand the existing body of knowledge, contribute to educational practices, guide professionals in their work, and provide a more comprehensive perspective to the literature. Furthermore, interdisciplinary research in this field is anticipated to reveal different dimensions of moral development and add depth to ongoing studies.

Keywords: *Moral Development, Piaget, Kohlberg, Graduate Theses, Review.*

[1] Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-1249-148X, didem.aslanyureek@gmail.com.

[2] Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-9620-9081, raziyeysel7@gmail.com.

EBEVEYNLERİN ÇOCUKLUK ANILARINI HATIRLAMA VE PAYLAŞMA BİÇİMLERİ İLE KENDİ ÇOCUKLARIYLA GEÇMİŞİ KONUŞMA SÜREÇLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Elif Özaydın Demirbaş¹, H. Merve İmir²

Bu çalışma, ebeveynlerin çocuklarıyla gerçekleştirdikleri anı paylaşımlarının, kendi çocukluk dönemlerinde ebeveynleriyle yaşadıkları anı paylaşımı biçimleriyle benzerlik gösterip göstermediğini incelemektedir. Araştırmalar, açıklayıcı ve duygusal yönü güçlü anlatım tarzlarının çocukların otobiyografik bellek gelişimini, olayları organize etme becerilerini ve duygusal anlamlandırma süreçlerini desteklediğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda araştırma, ebeveynlerin anlatım tarzlarının çocukların bellek performansı ve anı paylaşım biçimleri üzerindeki etkilerini açığa çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu araştırma “Ebeveynlerin çocukluk anılarını hatırlama ve paylaşma biçimleri ile kendi çocuklarıyla geçmişi konuşma süreçleri arasındaki ilişki nedir?” Sorusunun cevabını ortaya koyacaktır. Ebeveynlerin çocukluk dönemlerinde kendi anne babalarıyla geçmiş hakkında yaptıkları konuşmaların, onların kendi çocuklarıyla geçmişi konuşma biçimlerini ve bu konuşmaların ilişkiyi güçlendirme veya duygusal bağ kurma gibi işlevlerini nasıl şekillendirdiğinin yeterince bilinmemesi araştırmanın problemi oluşturmaktadır. Bu araştırmayı incelemek üzere “Otobiyografik Bellek İşlevleri Ölçeği”, “Ebeveyn-Temelli Hatırlama Ölçeği” ve “Ebeveyn Anı Anlatım İşlevleri Ölçeği” kullanılmıştır. Bu araçlar, ebeveynlerin geçmişe yönelik anısal paylaşımlarının, kendi çocuklarıyla iletişim ve ilişki kurma süreçlerini nasıl etkilediğini anlamamıza olanak sağlayacaktır. Bu araştırma, nicel bir araştırma olup, ilişkisel tarama modeline dayanmaktadır. Veriler, ebeveynlerden anket ve ölçekler aracılığıyla toplanmış, elde edilen sonuçlar betimsel ve korelasyonel analiz yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Araştırmanın ilk bulgusu gündelik yaşam anılarını çocuklukta daha fazla paylaşmış ebeveynlerin, kendi çocuklarıyla daha öğretici ve duygusal bağ kurma odaklı anlatılar kurmaya daha yatkın olmasıdır ancak bu etki sınırlıdır. Araştırmanın diğer bir bulgusu çocuklukta anılarını daha fazla paylaşan ebeveynlerin, bu anıları duygularını düzenlemek ve anlamlandırmak amacıyla kullanmaya daha yatkın olmasıdır. Araştırmanın son bulgusu ise kendisiyle ilgili anılarını daha sık hatırlayan ebeveynlerin, çocuklarıyla sosyal bağ kurma odaklı anlatılar geliştirmesi ve geçmişi ipucu olarak kullanan ebeveynlerin, anlatılarını daha çok öğretici ve yönlendirici amaçlarla yapılandırmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn-Çocuk Anı Paylaşımı, Otobiyografik Bellek, Anlatım Tarzı.

THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTS' WAYS OF REMEMBERING AND SHARING THEIR CHILDHOOD MEMORIES AND THE PROCESS OF DISCUSSING THE PAST WITH THEIR OWN CHILDREN

This study examines whether the ways in which parents share memories with their children resemble the ways in which they themselves shared memories with their parents during their own childhood. Research has shown that narrative styles with strong explanatory and emotional dimensions support children's autobiographical memory development, their ability to organise events, and their emotional meaning-making processes. In this context, the research aims to reveal the effects of parents' narrative styles on children's memory performance and memory sharing patterns. This research will answer the question: 'What is the relationship between parents' ways of remembering and sharing childhood memories and their processes of talking about the past with their own children?' The problem addressed by this research is that there is insufficient knowledge about how parents' conversations about the past with their own parents during their childhood shaped the ways in which they talk about the past with their own children and the functions of these conversations, such as strengthening relationships or forming emotional bonds. The 'Autobiographical Memory Function Scale,' the 'Parent-Based Recall Scale,' and the 'Parental Memory Narration Function Scale' were used to examine this research. These tools will enable us to understand how parents' sharing of memories about the past affects their communication and relationship-building processes with their own children. This research is quantitative and based on a correlational survey model. Data were collected from parents through questionnaires and scales, and the results obtained were evaluated using descriptive and correlational analysis methods. The first finding of the research is that parents who shared more everyday life memories during childhood are more inclined to construct narratives focused on establishing more instructive and emotionally bonding relationships with their own children, but this effect is limited. Another finding of the study is that parents who shared their memories more frequently during childhood are more inclined to use these memories to regulate and make sense of their emotions. The final finding of the study is that parents who recall memories about themselves more frequently develop narratives focused on establishing social bonds with their children, while parents who use the past as a cue structure their narratives more for educational and guiding purposes.

Keywords: *Parent-Child Memory Sharing, Autobiographical Memory, Narrative Style.*

[1] Öğr. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0001-5238-3996, elifozaydindemirbas@aybu.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0001-6230-3195, hmimir@aybu.edu.tr.

SELÇUK KARAR VERME BECERİLERİ ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Türkan Yiğit Kolçak¹, Gökhan Kayılı²

Bu çalışmanın amacı üç-altı yaş çocuklarının karar verme becerilerini değerlendirmeye yönelik bir ölçme aracı geliştirmektir. Madde havuzu çocukların günlük hayatta sık karşılaştıkları durumlar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Katılımcılar tesadüfi küme örnekleme yöntemiyle seçilmiş, hazırlanan form Konya ilinde okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 208'i (%53,1) kız, 184'ü (%46,9) erkek olmak üzere toplam 392 öğrenciye uygulanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .971, test-tekrar test güvenirliği korelasyon katsayısı .815'dir ($p>0,05$). Ölçeğin faktör analizi sonuçlarına göre maddeler giyecek seçiminde, yiyecek seçiminde, etkinlik seçiminde, alışverişte, sorumluluk seçiminde ve problem çözmede karar verme becerisi olarak altı boyutta kümeleşmektedir. Bu altı faktörlü yapı, toplam varyansın yaklaşık %63'ünü açıklamaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre ölçeğin uyum indekslerinin $RMSEA \leq 0,05$ olarak, IFI, TLI, CFI $\geq 0,90$ ve GFI $\geq 0,85$ kabul edilebilir düzeydedir. Ölçeğin güvenirliğini değerlendirmek için maddeler tek-çift sıra numarasına göre iki gruba ayrılmıştır. İlk yarının Cronbach Alpha değeri 0,932, ikinci yarının Cronbach Alpha değeri 0,932; Guttman Cronbach's Alpha değeri ise 0,974'dür. Yarılar arasındaki korelasyon katsayısı ise 0.950'dir. Madde ayırt edicilik analizi alt grup puan ortalaması $32,82 \pm 10,20$, üst grup puan ortalaması $74,28 \pm 2,53$ ve iki grup arasında t değeri $t = -40,640$ 'dir ($p < 0,001$). Ölçeğin en düşük skoru sıfır puan en yüksek skoru 78 puandır. Ölçek toplam skoru ortalaması $54,96 \pm 17,43$, medyan skoru 56 puandır. Sonuç olarak "Selçuk Karar Verme Becerisi Ölçeği" nin geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Karar verme Becerisi, Ölçek Geliştirme.

DEVELOPMENT OF THE SELÇUK DECISION-MAKING SKILLS SCALE: VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

The purpose of this study was to develop a measurement tool for assessing decision-making skills in children aged three to six. The item pool was based on everyday situations children often encounter. Participants were selected using random cluster sampling, and the final version of the scale was administered to 392 preschool children (208 females, 53.1%; 184 males, 46.9%) attending preschools in Konya. The Cronbach's alpha for internal consistency was .971, and the test-retest reliability correlation was .815 ($p > 0.05$). Factor analysis showed that the items clustered into six dimensions: decision-making in clothing, food, activity selection, shopping, responsibility, and problem-solving, accounting for 63% of the variance. Confirmatory factor analysis indicated acceptable goodness-of-fit indices: $RMSEA \leq 0.05$, IFI, TLI, and $CFI \geq 0.90$, and $GFI \geq 0.85$. Reliability was further assessed by dividing the items into odd and even groups, with Cronbach's alpha values of 0.932 for both halves, and Guttman's Cronbach's alpha for split-half reliability of 0.974. The correlation coefficient between the halves was 0.950. Item discriminant analysis showed a significant difference between the upper group (74.28 ± 2.53) and lower group (32.82 ± 10.20), with a t-value of $t = -40.640$ ($p < 0.001$). The scale's total score ranged from 0 to 78, with a mean score of 54.96 ± 17.43 and a median of 56. In conclusion, the "Selçuk Decision-Making Skills Scale" is a valid and reliable tool for assessing decision-making skills in preschool children.

Keywords: *Early Childhood Education, Decision-Making Skills, Scale Development.*

[1] Uzman Öğretmen, Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-7286-433X, kolcakturkan@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-7959-4128, gokhankayili@selcuk.edu.tr.

TEMA 2: GELİŞİMSEL DEĞERLENDİRME VE İZLEME

THEME: DEVELOPMENTAL EVALUATION AND MONITORING

NADİR GÖRÜLEN MOPD2 TANILI ÇOCUK HASTANIN GELİŞİMSEL DEĞERLENDİRİLMESİ VE İZLEMİ BİR OLGU SUNUMU

Ayşenur Karaaslan Türker¹

MOPD2, genetik bir hastalık olan Mikrosefali Osteodisplastik Primordial Cücelik Tip II'nin (MOPD2) kısaltılmasıdır. Genetik geçişli, nadir görülen, mikrosefali, iskelet anomalileri ile nörolojik gelişim geriliği gibi özelliklerle karakterize edilen bir cücelik tipidir. Otozomal resesif kalıtım gösteren bu sendrom, çocukların gelişimsel süreçlerini çok yönlü olarak etkilemektedir. Bu olgu sunumunda MOPD2 tanılı üç yaşında bir kız çocuğunun gelişimsel değerlendirilmesi ve izlem süreci bildirilmektedir. Olgu, çocuk ergen psikiyatrisi bölümünden çocuk gelişimi bölümüne gelişimsel değerlendirme için yönlendirilmiştir. Klinik öyküsünde prematüre doğum öyküsü ve sonraki süreçte yüksek ateşe bağlı nöbet geçirme öyküsü bulunmaktadır. Gözlem ve değerlendirme sürecinde sendromundan kaynaklı karakteristik yüz şekli ve belirgin büyüme geriliği olduğu görülmüştür. Ayrıca yüksek ateşe bağlı nöbet sonrası olgunun kaba motor ve dil gelişimi alanlarında gelişimsel regresyon yaşadığı bildirilmiştir. Olguya uygulanan Denver II Gelişim Tarama Testi sonucunda tüm gelişim alanlarında gelişimsel gecikmeler olduğu saptanmış, özellikle desteklenmesi gereken gelişim alanları belirlenerek aileye öneriler verilmiş ve farklı disiplinlere yönlendirmeler yapılmıştır. Aileye ev içi gelişimsel etkinlikler, kardeş çatışmaları ve ebeveyn tutumlarına yönelik psikoeğitim verilmiştir. MOPD2 sendromlu çocukların gelişim sürecinde düzenli aralıklarla gelişimsel değerlendirmelerinin ve takibinin yapılması erken müdahale açısından oldukça önemlidir. İlaveten MOPD2 tanılı hastaların gelişimsel olarak dezavantajlı olduğu alanların belirlenip, bu alanların desteklenmesi ve gelişimsel süreçlerini daha sağlıklı sürdürebilmeleri açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: MOPD2, Gelişimsel Değerlendirme, Gelişimsel İzlem.

EVALUATION AND FOLLOW-UP OF A CHILD PATIENT DIAGNOSED WITH RARE MOPD2: A CASE REPORT

MOPD2, the abbreviation for Microcephalic Osteodysplastic Primordial Dwarfism Type II, is a rare genetic disorder characterized by microcephaly, skeletal anomalies, and neurodevelopmental delay. As an autosomal recessive condition, MOPD2 significantly affects the developmental processes of children in a multidimensional manner. This report presents the developmental evaluation and follow-up of a three-year-old girl diagnosed with MOPD2. The child, initially referred from the child psychiatry unit to the child development department, had a history of prematurity and recurrent seizure activity. Observations during developmental follow-up revealed global growth retardation, distinctive dysmorphic features, and marked motor and cognitive delays. Additionally, regression in acquired skills was reported, particularly in association with seizure episodes. The Denver II Developmental Screening Test indicated delays in multiple domains, and specific areas requiring developmental support were identified. Recommendations were provided to the family regarding stimulation, structured play, sibling interaction, and strategies for managing parent–child conflicts. Regular developmental evaluations and continuous monitoring were emphasized as crucial for early intervention in MOPD2 cases. Tailored psychoeducation for parents, as well as planned therapeutic and educational programs, were considered essential to support the child’s developmental trajectory. Furthermore, systematic monitoring and individualized intervention may help mitigate the disadvantages associated with MOPD2, thereby contributing to the child’s ability to sustain developmental gains over time.

Keywords: MOPD2, Developmental Assessment, Developmental Follow-Up.

[1] Uzm., Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi, 0000-0003-4656-3493, aysenurkaraaslan94@gmail.com.

GELİŞİMSEL DEĞERLENDİRME İLE İLGİLİ YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Azize Arı Özcan¹, Ayber Acar²

Bu çalışma, çocuklarda gelişimsel değerlendirme konusundaki bilimsel literatürün bibliyometrik analizini yaparak, alandaki temel eğilimleri, öne çıkan aktörleri ve entelektüel yapıyı ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmanın veri seti, 10.05.2025 tarihinde Web of Science Core Collection'dan elde edilen ve ilgili WoS kategorileriyle filtrelenen toplam 2760 araştırma makalesinden oluşmaktadır. Bibliometrix R Studio kullanılarak üretkenlik, etki, işbirliği ve tematik eğilimler analiz edilmiştir. Analizler sonucunda, bilimsel üretimin 1980'lerden başlayarak özellikle 2000'lerin ortalarından itibaren belirgin bir artış gösterdiği tespit edilmiştir. Pediatrics (Pediatri), Early Human Development (Erken İnsan Gelişimi) ve Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics (Gelişimsel ve Davranışsal Pediatri Dergisi) gibi dergiler en sık yayın platformları olarak belirlenmiştir. Glascoe FP ve Squires J gibi yazarlar öne çıkarken, Duby JC (2006) ve Frankenburg WK (1992)'nin yayınları en çok atıf alan çalışmalar arasında yer almaktadır. Amerika Birleşik Devletleri (USA) en üretken ülke olup, uluslararası işbirliklerinde merkezi konumdadır. Tematik analizler, "child development" (çocuk gelişimi), "autism" (otizm) ve "early intervention" (erken müdahale) gibi temel konular etrafında yoğunlaşma göstermiştir. Temaların yapısal olarak Motor, Temel ve Niş kategorilerine ayrıldığı; COVID-19, telehealth (teletıp) ve executive function (yönetici işlevler) gibi konuların son yıllarda yükselişe geçtiği tespit edilmiştir. Bu çalışma, çocuklarda gelişimsel değerlendirme alanındaki literatürün niceliksel yapısını, temel dinamiklerini ve güncel eğilimlerini haritalandırarak, alandaki araştırmacılara kapsamlı bir bakış açısı sunmaktadır. Elde edilen bulgular, mevcut durumu anlama ve gelecek araştırmalarını planlama konularında önemli bilgiler sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Gelişimsel Değerlendirme, Çocuk Gelişimi, Bibliyometrik Analiz, Bibliometrix.*

A BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF POSTGRADUATE STUDIES ON DEVELOPMENTAL ASSESSMENT

This study aimed to conduct a bibliometric analysis of the scientific literature on developmental assessment in children, with the goal of revealing key trends, prominent actors, and the intellectual structure within the field. The study's dataset comprised a total of 2760 research articles, obtained through a systematic search conducted on May 10, 2025, from the Web of Science Core Collection and filtered by relevant WoS categories. Analyses were performed using Bibliometrix R Studio to examine productivity, impact, collaboration, and thematic trends. The analyses revealed a significant increase in scientific production in the field, starting from the 1980s and particularly accelerating from the mid-2000s, reaching its peak in 2024. Pediatrics, Early Human Development, and Journal of Developmental and Behavioral Pediatrics were identified as the most frequent publication platforms; Pediatrics also emerged as the most locally cited journal. Prominent authors include Glascoe FP and Squires J, while publications by Duby JC (2006) and Frankenburg WK (1992) were among the most locally cited works. The United States (USA) was found to be the most productive country, holding a central position in international collaboration networks with countries like Canada, the United Kingdom, and Australia. Thematic analyses indicated a concentration around core topics such as "child development," "autism," and "early intervention." Themes were structurally categorized as Motor, Basic, and Niche categories. Trend analyses further demonstrated a recent rise in topics like COVID-19, telehealth, executive function, and disparities within the literature. This study maps the quantitative structure, fundamental dynamics, and current trends of the global literature in the field of developmental assessment in children, offering a comprehensive perspective to researchers. The findings provide valuable insights for understanding the current state and planning future research.

Keywords: *Developmental Assessment, Child Development, Bibliometric Analysis, Bibliometrix.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0007-3922-3702, azizeariozcan@gmail.com.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0003-2784-8098, ayber.acar@karatay.edu.tr.

BİRİNCİ BASAMAKTA ÇOCUK GELİŞİMİNİN İZLENMESİ: MEVCUT DURUM VE GÜÇLÜKLER

Feriha Bükel¹, Ayten Doğan Keskin²

Birinci basamak sağlık hizmetleri, toplumun sağlık sistemine ilk temas noktası olması nedeniyle çocukluk döneminde gelişimin izlenmesinde stratejik bir role sahiptir. Bu çalışmada, Türkiye’de aile sağlığı merkezlerinde (ASM) çocuk gelişiminin izlenmesine yönelik mevcut durum ve karşılaşılan güçlükler incelenmiştir. Sağlam çocuk izlemi ve gelişimsel tarama uygulamaları, gelişimsel bozuklukların erken tanınması ve müdahale edilmesi açısından hayati önemdedir. Gelişimsel izlem süreçlerinin başarıyla yürütülmesi hem çocukların sağlıklı gelişimini desteklemekte hem de toplumsal sağlık yükünü azaltmaktadır. Çocuk sağlığı, bireyin tüm yaşam döngüsünü etkileyen temel bir halk sağlığı alanıdır. Bu bağlamda erken yaşlarda sunulan koruyucu sağlık hizmetleri hem fiziksel hem de zihinsel gelişimi destekleyerek kronik hastalıkların önlenmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Çalışmada ulaşılan bulgulara göre mevcut durum ve güçlükler incelendiğinde; birinci basamakta görev yapan sağlık profesyonellerinin gelişimsel tarama testleri hakkında yeterli bilgiye ve uygulama pratiğine sahip olmadığını, aynı zamanda eğitim eksikliği, iş yükü fazlalığı, multidisipliner ekip yapısının yeterince gelişmemiş olması gibi faktörler de gelişimsel izlemin sistematik biçimde yürütülmesini engellemektedir. Tıp eğitimi sürecinde sağlam çocuk izlemi konusunun yeterince yer almaması, uygulamadaki eksiklikleri derinleştirdiği belirlenmiştir. Gelişimsel izlemin çok disiplinli ve bütüncül bir yaklaşımla yürütülmesini engellediğini ve tıp eğitimi sürecinde çocukların gelişimsel risklerinin erken tespiti ve etkin müdahale mekanizmalarının devreye girmesi açısından kritik öneme sahiptir. ASM’lere çocuk gelişimcilerin görev alması ve gelişimsel tarama ve izlemin çocuk gelişimciler tarafından yürütülmesine yönelik, yapısal düzenlemeler gerekmektedir. Gelişimsel gecikme ya da sağlık sorunları erken tespit edildiğinde, ilgili destek mekanizmalarının hızlıca devreye gireceği koordineli bir sistem kurulmalıdır. ASM’lerde gelişimsel tarama ve gelişimsel izlemin uygulandığı ve denetlenebildiği yeni bir model geliştirilmelidir. Birinci basamakta yapılan gelişimsel tarama, değerlendirme ve izlem sonuçları dijital sağlık kayıt sistemleriyle entegre edilerek ikinci ve üçüncü basamakla bilgi akışı sağlanmalıdır. Bu entegrasyon, gelişimsel izlem süreçlerinin daha sağlıklı yürütülmesine olanak tanıyabilir.

Anahtar Kelimeler: Birinci Basamak, Çocuk Gelişimi, Tarama, İzlem.

MONITORING CHILD DEVELOPMENT IN PRIMARY CARE: CURRENT STATUS AND CHALLENGES

Primary healthcare services play a strategic role in monitoring child development, as they are the first point of contact within the healthcare system. This study examines the current status and challenges related to monitoring child development in Family Health Centers (FHCs) in Turkey. Well-child visits and developmental screening practices are of vital importance for the early identification and intervention of developmental disorders. The effective implementation of developmental monitoring processes supports healthy child development and reduces the overall burden on public health. Child health is a fundamental area of public health that influences the entire life course of an individual. In this context, preventive health services offered at an early age play a critical role in supporting both physical and mental development and in preventing chronic diseases. The findings of the study indicate that healthcare professionals working in primary care often lack sufficient knowledge and practical experience regarding developmental screening tools. Furthermore, factors such as lack of training, excessive workload, and an underdeveloped multidisciplinary team structure hinder the systematic implementation of developmental monitoring. The inadequate emphasis on well-child monitoring during medical education further exacerbates these shortcomings in practice. The absence of a multidisciplinary and holistic approach negatively impacts the effectiveness of developmental surveillance. Early identification of developmental risks and the activation of effective intervention mechanisms are of critical importance and should be embedded within medical education. Structural reforms are needed to enable child development specialists to be integrated into FHCs and to assign them responsibility for conducting developmental screening and monitoring. A coordinated system should be established that allows for the rapid mobilization of support mechanisms when developmental delays or health issues are identified early. A new model should be developed in which developmental screening and monitoring can be effectively implemented and supervised in FHCs. The results of developmental assessments and follow-ups conducted at the primary care level should be integrated with digital health record systems to facilitate information flow with secondary and tertiary care services. This integration would allow developmental monitoring processes to be carried out more effectively and systematically.

Keywords: *Primary Care, Child Development, Screening, Monitoring.*

-
- [1] Arş. Gör., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, 0009-0001-0515-3386, feriha.bukel@ahievran.edu.tr.
[2] Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, 0000-0002-1163-4856, ayten.dogankeskin@sbu.edu.tr.

BİRİNCİ BASAMAKTA ÇOCUĞUN KORUNMASI: KORUYUCU SAĞLIK HİZMETLERİ

Burcu Bülbün Aktı¹, Ayten Doğan Keskin², Öykü Kılıç³

Bu çalışmanın amacı, birinci basamak sağlık hizmetlerinde çocuklara yönelik sunulan koruyucu sağlık hizmetlerinin kapsamını değerlendirmektir. Erken çocukluk dönemindeki her çocuğu izleyen tek sistem, sağlık sistemidir. Çocukların sağlıklı büyüme ve gelişimlerini desteklemek amacıyla Aile Sağlığı Merkezlerinde yürütülen koruyucu sağlık hizmetleri; hastalıkların önlenmesi kapsamında aşıları, büyüme ve gelişmenin izlenmesini, beslenme danışmanlığını ve sağlık eğitimini; hastalıkların erken tanı ve tedavisi kapsamında fiziki muayaneyi ve gelişimsel taramayı; çocuğun sağlıklı yetişmesi konusunda aileye destek kapsamında sağlık eğitimini, çocuk yetiştirilmesi danışmanlığı ve aile planlaması danışmanlığı gibi çok yönlü uygulamaları içermektedir. Sağlık Bakanlığı'nın yayımladığı Bebek, Çocuk ve Ergen İzlem Protokolleri doğrultusunda, çocuklar yaşamlarının farklı dönemlerinde yapılandırılmış izlemler kapsamında görüşme, tarama ve değerlendirmeye alınmaktadır. Bu kapsamda; 0–1 yaş arasındaki bebekler için 9 ayrı izlem yapılmakta (doğum, 1. hafta, 15. gün, 41. gün, 2., 3., 4., 6. ve 9. ay), 1–5 yaş çocuklar için 7 izlem öngörülmekte (12., 18., 24., 30., 36., 48. ve 60. ay), 6–21 yaş arası çocuk ve ergenler için ise her yıl 1 izlem planlanmakta ve hedeflenmektedir. Her izlem; baş çevresi, boy ve ağırlık ölçümü, beden kitle indeksi ve kan basıncı değerlendirmesi gibi ölçümleri; işitme değerlendirmesi ve görme taraması gibi duyuşal taramaları; fiziksel gelişimin değerlendirilmesi, sosyal-davranışsal değerlendirmeyi, otizm spektrum değerlendirmesi ve HEADSSS: ev (Home), eğitim/iş (Education/Employment), yeme tutumu (Eating), akranlarla aktivite (Activities), madde kullanımı (Drugs), cinsellik (Sexuality), intihar ve depresyon (Suicide/depression) ve güvenlik (Safety) gibi değerlendirmeleri; yenidoğan topuk kanı taraması, bağışıklama, demir ve D vitamini desteği, gelişimsel kalça displazisi taraması, hematokrit ölçümü, hiperlipidemi risk değerlendirmesi gibi çok boyutlu uygulamaları içermektedir. Bu yapılandırılmış ve düzenli izlem sistemi, çocukluk çağı hastalıklarının erken tanı ve müdahale ile önlenmesine, çocuğun gelişiminin sağlıklı biçimde desteklenmesine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda, literatür ve güncel izlem protokollerine dayanan bu derleme, birinci basamakta çocuk koruyucu sağlık hizmetlerinin kapsamını ve kritik rolünü vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gelişimsel İzlem, Gelişimsel Tarama, Gelişimsel Değerlendirme.

PROTECTING CHILDREN IN PRIMARY HEALTH CARE: SCOPE OF PREVENTIVE SERVICES

The aim of this study is to evaluate the scope of preventive health services provided to children within primary health care. The only system that monitors every child during early childhood is the health system. In order to support the healthy growth and development of children, preventive health services delivered through Family Health Centers include a wide range of practices such as immunization, monitoring of growth and development, nutritional counseling, and health education for disease prevention; physical examination and developmental screening for early diagnosis and treatment; and health education, parenting counseling, and family planning guidance to support families in raising healthy children. In line with the Infant, Child, and Adolescent Monitoring Protocols published by the Ministry of Health, children are subject to structured monitoring, screening, and evaluation processes at various stages of their lives. Accordingly, infants aged 0–1 year undergo 9 follow-up visits (at birth, 1st week, 15th day, 41st day, and at 2, 3, 4, 6, and 9 months); children aged 1–5 years are scheduled for 7 visits (at 12, 18, 24, 30, 36, 48, and 60 months); and children and adolescents aged 6–21 years are monitored annually. Each follow-up includes head circumference, height, and weight measurements, body mass index and blood pressure evaluations; sensory screenings such as hearing and vision assessments; evaluations of physical development, social-behavioral status, and autism spectrum disorders; as well as HEADSSS assessments covering home, education/employment, eating habits, activities with peers, drug use, sexuality, suicide/depression, and safety. Additional procedures include newborn heel-prick screening, immunization, iron and vitamin D supplementation, developmental hip dysplasia screening, hematocrit testing, and hyperlipidemia risk assessment. This structured and regular monitoring system contributes significantly to the prevention of childhood diseases through early diagnosis and intervention, and supports children's development in a healthy manner. Based on current literature and monitoring protocols, this review highlights the scope and critical role of child-focused preventive health services in primary care.

Keywords: *Developmental Monitoring, Developmental Screening, Developmental Assessment.*

[1] Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0003-4152-580X, burcu.bulbun@hacettepe.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, 0000-0002-1163-4856, ayten.dogankeskin@sbu.edu.tr.

[3] Çocuk Gelişimci, Hacettepe Üniversitesi, 0009-0007-3163-8102, oykukilic@hacettepe.edu.tr.

GELİŞİMSEL DEĞERLENDİRME SÜRECİNDE ÖZEL GEREKSİNİM TANILAMASINA YÖNELİK KULLANILAN ÖLÇME ARAÇLARININ KAPSAMLI İNCELENMESİ

Burcu Bülbün Aktı¹, Ebru Tetik², Ayten Doğan Keskin³

Bu çalışmanın amacı, özel gereksinim tanılmasında kullanılan gelişimsel değerlendirme araçlarını inceleyerek, değerlendirme sürecinde bütüncül ve etkili uygulamaların önemini ortaya koymaktır. Araştırma, betimleyici tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini, özel gereksinimi olan çocukların değerlendirilmesinde kullanılan ve ilgili literatürde sıkça referans verilen gelişimsel değerlendirme araçları oluşturmuştur. Çalışmada hem formal hem de informal değerlendirmenin birlikte kullanılması, bireyin gelişimsel ihtiyaçlarının doğru belirlenmesi açısından ele alınmıştır. Bulgular, çeşitli geçerliliği ve güvenilirliği kanıtlanmış ölçme araçlarının değerlendirme sürecinde kritik rol oynadığını göstermiştir. Sıklıkla kullanılan gelişimsel değerlendirme araçları arasında; Ankara Artikülasyon Testi (AAT), Ankara Gelişim Tarama Envanteri (AGTE), Bayley Bebekler için Gelişimi Değerlendirme Ölçeği, Denver-II Gelişimsel Tarama Testi, Gelişimi İzleme ve Destekleme Rehberi (GİDR), Yaşlar ve Dönemler Soruları (Ages and Stages Questionnaires - ASQ), Ebeveynin Gelişimsel Durumu Değerlendirmesi (Parents' Evaluation of Developmental Status - PEDS), Türkçe Erken Dil Gelişim Testi (TEDİL), Türkçe İletişim Gelişimi Envanteri (TİGE), Vineland Uyum Davranış Ölçeği, Peabody Resim-Kelime Tanıma Testi, Çocukların Yeti Yitimi Değerlendirme Ölçeği, Stanford Binet Zekâ Ölçeği ve Wechsler Çocuklar için Zekâ Ölçekleri (WISC) gibi araçlar yer almaktadır. Bunlara ek olarak; motor gelişim alanında Kaba Motor Fonksiyon Sınıflandırma Sistemi (Gross Motor Function Classification System - GMFCS) gibi sınıflayıcı sistemler de değerlendirme sürecine katkı sunmaktadır. Bu araçların yanı sıra, alan yazında yer alan ve geçerlik-güvenirliği yüksek, kanıta dayalı diğer ölçme araçları da süreçte kullanılabilir. Ayrıca, doğal gözlem, yapılandırılmış görüşmeler ve oyun temelli yaklaşımlar gibi bütüncül yöntemlerin de erken tanı ve etkili müdahale planlarının oluşturulmasında önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Gelişimsel Değerlendirme, Tanılama, Özel Gereksinim.*

A COMPREHENSIVE REVIEW OF ASSESSMENT TOOLS USED FOR SPECIAL NEEDS DIAGNOSIS IN THE DEVELOPMENTAL EVALUATION PROCESS

The purpose of this study is to examine developmental assessment tools used in the diagnosis of special needs and to highlight the importance of holistic and effective practices in the evaluation process. The research was conducted using a descriptive survey design. The sample comprised frequently referenced developmental assessment tools utilized in the evaluation of children with special needs, as documented in the relevant literature. The study emphasizes the combined use of both formal and informal assessment methods to accurately identify the developmental needs of individuals. Findings indicate that various assessment instruments with established validity and reliability play a critical role in the evaluation process. Commonly used developmental assessment tools include the Ankara Articulation Test (AAT), Ankara Developmental Screening Inventory (AGTE), Bayley Scales of Infant Development, Denver-II Developmental Screening Test, Developmental Monitoring and Support Guide (GİDR), Ages and Stages Questionnaires (ASQ), Parents' Evaluation of Developmental Status (PEDS), Turkish Early Language Development Test (TEDİL), Turkish Communication Development Inventory (TİGE), Vineland Adaptive Behavior Scales, Peabody Picture Vocabulary Test, Children's Loss of Skills Assessment Scale, Stanford-Binet Intelligence Scales, and the Wechsler Intelligence Scale for Children (WISC). Additionally, classification systems such as the Gross Motor Function Classification System (GMFCS) contribute significantly to the assessment of motor development. Beyond these standardized tools, other evidence-based instruments with high validity and reliability reported in the literature may also be employed. Furthermore, holistic approaches—including naturalistic observation, structured interviews, and play-based methods—are emphasized as essential for early diagnosis and the development of effective intervention plans.

Keywords: *Development Assessment, Diagnosis, Special Needs.*

[1] Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0003-4152-580X, burcu.bulbun@hacettepe.edu.tr.

[2] Arş. Gör., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, 0000-0002-3059-2612, ebru.tetik@sbu.edu.tr.

[3] Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, -0000-0002-1163-4856, ayten.dogankeskin@sbu.edu.tr.

ERKEN ÇOCUKLUKTA DİKKAT BECERİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK DİSİPLİNLER ARASI UZMAN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Fatmanur Öztoklu Durmuş¹

Bu araştırmanın amacı, erken çocukluk döneminde dikkat becerilerinin değerlendirilmesine ilişkin farklı disiplinlerden uzmanların görüşlerini incelemek ve bu alandaki değerlendirme yaklaşımlarını bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koymaktır. Erken çocukluk dönemi, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimin hızla gerçekleştiği kritik bir evredir ve bu dönemde dikkat becerilerinin gelişimi, çocuğun öğrenme süreçleri, akademik uyumu ve sosyal etkileşimleri açısından belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu nedenle dikkat becerilerinin doğru ve kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi, olası gelişimsel risklerin erken dönemde tespit edilmesine ve uygun müdahalelerin planlanmasına katkı sağlamaktadır. Ülkemizde erken çocukluk döneminde çocukların gelişimsel takibinde aktif rol oynayan farklı disiplinlerden uzmanlar bulunmaktadır. Bu uzmanlar değerlendirme sürecini farklı yaklaşımlarla ele almakta ve uygulamada çeşitli zorluklar yaşanabilmektedir. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması yaklaşımı benimsenmiştir. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemi kapsamında maksimum çeşitlilik örnekleme stratejisi ile belirlenmiş olup okul öncesi öğretmenleri, çocuk gelişimi uzmanları, sınıf öğretmenleri, anaokulu psikolojik danışmanları, psikologlar ve çocuk ve ergen psikiyatristleri gibi farklı disiplinlerden toplam 20 uzmanı içermektedir. Veri toplama sürecinde, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun hazırlanmasında literatürde dikkat becerileri, dikkat becerilerinin gelişimi ve değerlendirilmesine ilişkin kavramlar incelenmiş; farklı disiplinlerde kullanılan yöntemler ve araçlar analiz edilmiştir. Form, katılımcıların demografik bilgilerini, dikkat becerilerinin değerlendirilmesine ilişkin temel görüşlerini ve meslek gruplarına özgü deneyimlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan sorulardan oluşmaktadır. Veriler, bireysel görüşmeler yoluyla toplanacak ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenecektir. Araştırmanın bulguları sonucunda, farklı meslek gruplarının dikkat becerilerinin değerlendirilmesine yönelik bakış açıları, benzerlik ve farklılıklar ile uygulamada karşılaşılan güçlükler ortaya konulacaktır. Ayrıca, disiplinler arası iş birliğini güçlendirmeye yönelik öneriler geliştirilerek, erken çocukluk döneminde dikkat becerilerinin daha kapsamlı ve etkili bir biçimde değerlendirilmesine katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Erken Çocukluk Döneminde Dikkat Becerileri, Dikkat Becerilerinin Değerlendirilmesi, Disiplinler Arası Değerlendirme.*

ANALYSIS OF INTERDISCIPLINARY EXPERT OPINIONS ON THE ASSESSMENT OF ATTENTION SKILLS IN EARLY CHILDHOOD

The aim of this study is to examine the perspectives of experts from different disciplines regarding the assessment of attention skills in early childhood and to present evaluation approaches from a holistic perspective. Early childhood is a critical developmental stage characterized by rapid cognitive, social, and emotional growth, during which attention skills play a key role in children's learning, academic adjustment, and social interactions. Accurate and comprehensive assessment of these skills is crucial for identifying potential developmental risks at an early stage and planning appropriate interventions. In Turkey, various professionals contribute to developmental monitoring in early childhood, including preschool teachers, child development specialists, classroom teachers, kindergarten counselors, psychologists, and child and adolescent psychiatrists. These professionals approach the assessment process from different perspectives, which can enrich evaluation practices but may also create challenges in implementation. The present study was designed as qualitative research using a case study approach. The study group was selected through purposive sampling with a maximum variation strategy and consists of 20 experts representing different disciplines. Data will be collected through a semi-structured interview form developed by the researcher. The form was prepared by reviewing concepts in the literature regarding attention skills, their development, and assessment methods, as well as by analyzing tools and approaches used in different professional fields. It includes questions to gather participants' demographic information, their views on the assessment of attention skills, and their discipline-specific experiences. Data will be obtained through individual interviews and analyzed using content analysis. Findings are expected to reveal the similarities and differences among professional perspectives, as well as challenges encountered in practice. Furthermore, recommendations will be developed to strengthen interdisciplinary collaboration, thereby contributing to a more comprehensive and effective assessment of attention skills in early childhood.

Keywords: *Attention Skills in Early Childhood, Assessment of Attention Skills, Interdisciplinary Assessment.*

[1] Dr., Pamukkale Üniversitesi, 0000-0003-2924-5290, fdurmus@pau.edu.tr.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNDA ERKEN TARAMA UYGULAMALARI: SAĞLIK SİSTEMİNDE NEREDE DURUYORUZ?

Filiz Düştü¹, Ayten Doğan Keskin²

Otizm spektrum bozukluğu (OSB); sosyal/ duygusal veya iletişimde güçlükler ve sınırlı ilgi alanları veya tekrarlayan/ törensel davranışların varlığı ile tanımlanan bir nörogelişimsel bozukluktur. Dünya genelinde OSB prevalansı giderek artmakta olup son araştırmalarda yaygınlığı 36 çocukta 1 olarak saptanmıştır. OSB'nin erken tanınması ve müdahalesi, çocuğun gelişimsel kazanımlarını artırmak açısından kritik öneme sahiptir. Bu çalışmanın amacı, OSB' de erken tarama uygulamalarının mevcut durumunu incelemek; güçlü ve zayıf yönlerini ortaya koyarak sağlık sistemi içinde tarama süreçlerine yönelik öneriler sunmaktır. Literatür taramasında, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ve Amerikan Pediatri Akademisi (AAP) gibi uluslararası kuruluşların kılavuzları ile Sağlık Bakanlığı (SB) periyodik muayene rehberleri, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB) Ulusal Eylem Planı ve sivil toplum kuruluşlarının projeleri incelenmiştir. İkinci düzey OSB gelişimsel tarama araçları kapsamında, uluslararası alanda M-CHAT-R/F, STAT, ESAT, ITC, ABC, CARS 2, OSA ve ASIEP-3; Türkiye'de ise M-CHAT-R/F, CARS 2, SCQ, Otizm için Davranış Gözlem Ölçeği ve Çocukluk Çağı Otizm Derecelendirme Ölçeği ve Sağlık Bakanlığı rehber kitapları ön çıkmaktadır. Gelişimsel taramada hem maliyet hem de zaman açısından tasarruf sağlama amacıyla Türkiye'de M-CHAT ve Sağlık Bakanlığı rehber kitapları ön plana çıkmaktadır. SB erken tarama kapsamında kullanılan İzlem Protokolleri rehber kitapçığına göre 5 madde ve Aile Hekimliği Uygulamasında Önerilen Periyodik Sağlık Muayeneleri rehber kitapçığında ise 3 madde ile OSB taraması sınırlandırılmıştır. Birinci basamak sağlık hizmeti tarama uygulamaları hâlen sınırlı olup, sistematik bir biçimde yürütülmekte güçlük çekilmektedir. Türkiye'de mevcut durumda sağlık çalışanlarının eğitim eksiklikleri, aile katılımının sınırlılığı veya gösterdikleri tepkiler (kabullenememe, depresyon, kaygı, sorulara tedirgin cevap verme, endişe, vb.), zaman kısıtlılığı, tarama protokollerinin standardizasyonundaki yetersizlikler ve en önemlisi sağlık hizmetimizdeki köklü reformun yakın tarihte gerçekleşmesidir. Bu doğrultuda, sağlık kuruluşlarında alan uzmanlarının istihdam edilmesi, sağlık çalışanlarına yönelik OSB eğitimlerinin düzenlenmesi, materyal eksikliklerinin giderilmesi, ebeveyn farkındalık programları ve ulusal düzeyde standart protokollerin oluşturulması, OSB'de erken tarama süreçlerinin güçlendirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, Erken Tanı, Gelişimsel Tarama, Sağlık Hizmeti.

EARLY SCREENING PRACTICES IN AUTISM SPECTRUM DISORDER: WHERE DO WE STAND IN THE HEALTHCARE SYSTEM?

Autism spectrum disorder (ASD) is a neurodevelopmental disorder characterized by difficulties in social/emotional or communication skills and the presence of limited interests or repetitive/ritualistic behaviors. The prevalence of ASD is increasing worldwide, with recent studies finding a prevalence of 1 in 36 children. Early diagnosis and intervention for ASD are critical in enhancing a child's developmental gains. The aim of this study is to examine the current status of early screening practices for ASD, identify their strengths and weaknesses, and provide recommendations for screening processes within the healthcare system. The literature review examined guidelines from international organizations such as the World Health Organization (WHO) and the American Academy of Pediatrics (AAP), as well as periodic examination guidelines from the Ministry of Health (MoH), the National Action Plan of the Ministry of Family and Social Services (MFSS), and projects from civil society organizations. At the second level of OSB developmental screening tools, the following were examined internationally: M-CHAT-R/F, STAT, ESAT, ITC, ABC, CARS 2, OSA, and ASIEP-3; while in Turkey, M-CHAT-R/F, CARS 2, SCQ, the Behavior Observation Scale for Autism, the Childhood Autism Rating Scale, and the Ministry of Health's guidebooks are prominent. In developmental screening, M-CHAT and Ministry of Health guidebooks are prominent in Turkey due to their cost and time savings. According to the Monitoring Protocols handbook used in SB early screening, OSB screening is limited to 5 items, and according to the Recommended Periodic Health Examinations in Family Medicine handbook, it is limited to 3 items. Primary health care screening practices are still limited and difficult to implement systematically. In Turkey, the current situation is characterized by a lack of training for healthcare workers, limited family participation or negative reactions (rejection, depression, anxiety, nervous responses to questions, concern, etc.), time constraints, insufficient standardization of screening protocols, and, most importantly, the recent implementation of fundamental reforms in our healthcare system. In this regard, the employment of field experts in healthcare institutions, the organization of ASD training for healthcare workers, the elimination of material deficiencies, parent awareness programs, and the establishment of national standard protocols are important for strengthening early screening processes in ASD.

Keywords: *Autism Spectrum Disorder, Early Diagnosis, Developmental Screening, Healthcare.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Okan Üniversitesi, 0009-0007-0438-432X, fdustu@stu.okan.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, 0000-0002-1163-4856, ayten.dogankeskin@sbu.edu.tr.

ERKEN ÇOCUKLUK ÜNİTESİNE DİL VE KONUŞMA BOZUKLUĞU ŞİKAYETİYLE BAŞVURAN VAKALARIN İNCELENMESİ

Selen Gündüz¹

Bu araştırma, 2017-2025 yılları arasında erken çocukluk ünitesine dil ve konuşma bozukluğu şikayetiyle başvuran çocukların demografik, gelişimsel ve dil-konuşma özelliklerini inceleyen nicel, tanımlayıcı ve retrospektif dosya tarama türündedir. Araştırmanın evrenini 2017-2025 yılları arasında ünitemize başvuran tüm 0-6 yaş arası çocuklar oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde dahil edilme kriterleri olarak (1) çocukların 0-6 yaş arasında olması, (2) ailelerinin çocuklarında dil ve konuşma bozukluğu şikayetiyle başvuru yapmış olması, (3) çocukların dosyasında demografik bilgilerinin, gelişimsel bilgilerinin ve dil veya konuşmaya ilişkin standardize testlerle elde edilmiş değerlendirme verilerinin bulunması şartları aranmıştır. Eksik ya da okunaksız dosyalar ve dil-konuşma bozukluğu şikayeti dışında başka bir nedenle başvuru (örneğin yalnızca davranışsal sorunlar) ise hariç tutma kriterleri kapsamında ele alınmıştır. Çalışma kapsamında, arşivlenen dosyalardan 2017-2025 tarihleri arasında başvuran danışanların değerlendirme formları, gelişim ölçekleri, test sonuçları ve görüşme kayıtları incelenecektir. Bu amaçla, her vaka için anonimleştirilmiş bir veri formu hazırlanarak incelenen ölçek, test ve görüşme kayıtlarının standart bir şekilde her vaka için kaydedilmesi sağlanacaktır. Bu çalışmada; (1) Başvuran çocukların demografik dağılımı nasıldır?, (2) Hangi yaşta başvuru daha sık görülmektedir?, (3) En sık görülen dil-konuşma bozukluğu türleri nelerdir? (4) Dil-konuşma bozukluğu türleri cinsiyet ya da sosyoekonomik düzeyle ilişkili midir? sorularının cevabı aranacaktır. Demografik bilgilerin yorumlanmasında tanımlayıcı istatistikler (yüzde, ortalama ve standart sapma), cinsiyete dayalı farklılıkları ortaya koymak için ki-kare testi, yaşa dayalı farklılıkları ortaya koymak için pearson korelasyon katsayısı, sosyoekonomik faktörlerin etkilerini ortaya koymak için ise t testi kullanılacaktır. Bu çalışmadan elde edilecek bulguların dil ve konuşma bozukluğu yaşayan 0-6 yaş arasındaki çocukların; destek hizmetlerine erişim yaşları, tanı çeşitlilikleri, destek hizmetlerine erişimde karşılaştıkları sosyo-ekonomik bariyerler ve dil ve konuşma bozukluklarına eşlik eden gelişimsel göstergeler konusunda derinlemesine bilgi sağlayacağı öngörülmektedir. Bu yönüyle, çalışmanın erken tanı ve müdahale açısından riskli grupların belirlenmesi ve gruplara yönelik önleyici hizmetlerin planlanması açısından klinik bilgi birikiminin sistematik olarak incelenmesi yoluyla literatüre katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dil Gelişimi, Gelişimsel Dil Bozukluğu, Artikülasyon Bozukluğu, Gecikmiş Konuşma.

AN ANALYSIS OF CASES REFERRED TO THE EARLY CHILDHOOD UNIT WITH SPEECH AND LANGUAGE DISORDER COMPLAINTS BETWEEN 2017 AND 2025

This study is a quantitative, descriptive, and retrospective file review that examines the demographic, developmental, and speech-language characteristics of children who applied to the early childhood unit with complaints of speech and language disorders between 2017 and 2025. The population of the study consists of all children aged 0–6 who applied to the unit between 2017 and 2025. Inclusion criteria for sample selection are as follows: (1) the child must be between 0–6 years of age, (2) the application must have been made by the family due to complaints related to speech and language disorders, and (3) the child's file must include demographic information, developmental information, and speech or language assessment scores which are acquired through standardized tests. Files that are incomplete, illegible, or pertain to referrals made for reasons other than speech and language disorders (e.g., behavioral problems only) are excluded based on exclusion criteria. Within the scope of the study, evaluation forms, developmental scales, test results, and interview notes of clients who applied between 2017 and 2025 will be examined from archived files. To ensure standardization, an anonymized data form will be prepared for each case, in which the reviewed scales, tests, and interview records will be systematically recorded. This study seeks to answer the following research questions: (1) What is the demographic distribution of children who applied?, (2) At what age are applications most frequently made?, (3) What are the most common types of speech and language disorders?, (4) Are the types of speech and language disorders associated with gender or socioeconomic status? Descriptive statistics (percentage, mean, and standard deviation) will be used to interpret demographic data. Chi-square tests will be used to identify gender-based differences, Pearson correlation coefficients will be used to identify age-related differences, and t-tests will be used to examine the effects of socioeconomic factors. It is anticipated that the findings of this study will provide in-depth information regarding the age of access to support services, diversity of diagnoses, socioeconomic barriers in accessing support services, and developmental indicators accompanying speech and language disorders in children aged 0–6. In this regard, the study aims to contribute to the literature by systematically analyzing clinical data to identify high-risk groups for early diagnosis and intervention and to inform the planning of preventive services targeted at these groups.

Keywords: *Language Development, Developmental Language Delay, Articulation Disorder, Speech Delay.*

[1] Arş. Gör. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-5562-1731,
selen.gunduz@hacettepe.edu.tr.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU TANISINDA ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ DEĞERLENDİRME ARAÇLARI

Emre Demirtaş¹, Gökhan Kayılı²

Bu çalışma, otizm spektrum bozukluğunun (OSB) erken çocukluk döneminde tanınmasında kullanılan ölçme araçlarını kapsamlı biçimde ele almaktadır. OSB, yaşamın ilk yıllarında ortaya çıkan ve sosyal iletişimde sınırlılıklar ile tekrarlayıcı davranış örüntüleriyle karakterize bir nörogelişimsel bozukluk olarak tanımlanmaktadır. Araştırmada, ebeveyn bildirimine dayalı tarama araçları (M-CHAT-R/F, AQ, ESAT), gözleme dayalı derecelendirme ölçekleri (CARS, GARS-3, ABC, ODGÖ) ve uzmanlarca yürütülen yarı yapılandırılmış görüşme formları (ADI-R, ADOS-2, 3Di) sistematik biçimde incelenmiştir. Bu araçların içerikleri, psikometrik özellikleri, uygulanabilirlik düzeyleri ve kültürel uyarlamaları karşılaştırmalı bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Bulgular, erken tanı sürecinde tek bir ölçme aracına bağımlı kalmanın tanısız isabeti sınırladığına; çoklu yöntem kullanımının ise duyarlılık ve özgüllüğü artırarak daha güvenilir sonuçlar sağladığına işaret etmektedir. Türkiye bağlamında ise geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış ölçeklerin (ör. ABC, M-CHAT-R/F, CARS) klinik uygulamalarda etkili biçimde kullanıldığı, ancak bazı araçların (ör. ADI-R, ADOS-2) henüz kapsamlı bir standardizasyon sürecinden geçmediği vurgulanmaktadır. Bu durum, tanısız süreçte kültürel faktörlerin dikkate alınmasının önemini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, OSB'nin erken tanısı yalnızca bilimsel güvenilirliği yüksek ölçme araçlarının kullanımıyla değil; aynı zamanda birey merkezli yaklaşımların benimsenmesi, kültürel farklılıkların gözetilmesi ve yapay zekâ tabanlı teknolojik yeniliklerin sürece entegre edilmesiyle daha etkin hale getirilebilir. Çalışma, erken tanının çocukların gelişimsel seyrine doğrudan katkı sunduğunu ve müdahale programlarının etkinliğini artırdığını ortaya koymakta; bu nedenle profesyonellerin çok boyutlu, bütüncül ve kültürel olarak duyarlı değerlendirme yöntemlerine yönelmesini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, Erken Tanı, Değerlendirme.

EARLY CHILDHOOD ASSESSMENT TOOLS IN THE DIAGNOSIS OF AUTISM SPECTRUM DISORDER

This study provides a comprehensive analysis of the assessment tools employed in the early diagnosis of Autism Spectrum Disorder (ASD) during childhood. ASD is a neurodevelopmental condition that emerges in the early years of life and is characterized by persistent deficits in social communication alongside repetitive and restrictive patterns of behavior. Within this research, parent-report screening instruments (e.g., M-CHAT-R/F, AQ, ESAT), observation-based rating scales (e.g., CARS, GARS-3, ABC, ODGÖ), and semi-structured clinical interviews (e.g., ADI-R, ADOS-2, 3Di) are systematically examined. The review evaluates these instruments in terms of their content, psychometric properties, applicability, and cultural adaptations. The findings highlight that relying on a single assessment tool limits diagnostic accuracy, whereas employing multiple complementary methods enhances both sensitivity and specificity, thereby yielding more reliable outcomes. In the Turkish context, some measures (e.g., ABC, M-CHAT-R/F, CARS) have undergone validity and reliability studies and are effectively used in clinical practice, while others (e.g., ADI-R, ADOS-2) lack comprehensive standardization. This underscores the importance of considering cultural factors in diagnostic processes. In conclusion, the early diagnosis of ASD requires not only the use of psychometrically robust tools but also approaches that are individual-centered, culturally responsive, and supported by technological innovations. Early identification has a direct impact on developmental trajectories, increasing the effectiveness of intervention programs. Consequently, professionals are encouraged to adopt multidimensional, holistic, and culturally sensitive assessment strategies to improve diagnostic precision and strengthen the outcomes of early intervention.

Keywords: *Autism Spectrum Disorder, Early Diagnosis, Assessment.*

[1] Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi / Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-7524-6361, emre.demirtas@omu.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-7959-4128, gokhankayili@selcuk.edu.tr.

ÇOCUK PSİKİYATRİ POLİKLİNİĞİNE YAPILAN BAŞVURULARIN PROFİLİ: KLİNİK TEMELLİ RETROSPEKTİF BİR ARAŞTIRMA

Bezza Nur Ersoy¹, Özge Şahin², Serdar Karatoprak³, Aynur Bütün Ayhan⁴

Çocuk Psikiyatri Poliklinikleri'ne başvuru nedenleri arasında dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, zihinsel yetersizlik, gelişimsel değerlendirme, okula hazır bulunuşluk, davranış sorunları, dil-konuşma problemleri, enürezis, enkoprezis, tırnak yeme, beslenme problemleri ve çeşitli gelişimsel zorluklar yer almaktadır. Bu tür problemlerle Çocuk Psikiyatri Polikliniği'ne başvuran çocuklar, hekim muayenesi sonrası gerekli görülen durumlarda ayrıntılı inceleme ve destek amacıyla Çocuk Gelişimi Birimi'ne yönlendirilmektedir. Çocuk Gelişimi Birimleri, gelişimsel ihtiyaçların erken fark edilmesi, risklerin belirlenmesi ve uygun müdahalelerin zamanında başlatılmasında kritik rol üstlenmektedir. Ayrıca çocuk gelişimciler; poliklinik hizmetlerinin yanı sıra gelişimsel pediatri, yatan hasta servisleri ve oyun odalarında da görev almakta, 0–18 yaş aralığındaki tipik/atipik gelişim gösteren ya da özel gereksinimli çocukların değerlendirilmesi ve desteklenmesini sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, bir şehir hastanesinde Çocuk Psikiyatri Polikliniği'nden Çocuk Gelişimi Birimi'ne yönlendirilen çocuklara ilişkin tanımlayıcı ve istatistikî veriler elde ederek yönlendirme süreçlerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sunmaktır. Çalışma retrospektif olarak planlanmış olup 2024–2025 yıllarında yönlendirilen çocukların yaş, cinsiyet, başvuru ve yönlendirilme nedenleri incelenmiştir. Klinik uygulamalardaki hızlı değişimler, eski kayıtlardaki eksiklikler ve güncel verilerin homojenliği nedeniyle yalnızca son bir yılın verileri kullanılmıştır. Veriler, birim arşiv kayıtlarından anonimleştirilerek toplanmış, frekans ve yüzde dağılımlarıyla betimsel olarak analiz edilmiştir. Bu kapsamda, 2024–2025 yılları arasında Çocuk Psikiyatri Polikliniği'nden Çocuk Gelişimi Birimi'ne yönlendirilen toplam 1475 çocuk çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırmanın veri analizi süreci hâlâ devam etmektedir. Bu çalışmanın, yönlendirme süreçlerini görünür kılarak multidisipliner iş birliği farkındalığını artırması, gelişimsel değerlendirme uygulamalarının daha etkin planlanmasına katkı sunması ve benzer kurumlarda hizmet kalitesine yönelik düzenlemelere yol göstermesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi, Hastane, Gelişimsel Değerlendirme.

PROFILE OF APPLICATIONS TO THE CHILD PSYCHIATRY OUTPATIENT CLINIC: A CLINIC-BASED RETROSPECTIVE STUDY

Reasons for referral to Child Psychiatry Outpatient Clinics include attention deficit and hyperactivity disorder, mental disability, developmental assessment, school readiness, behavioural problems, language and speech problems, enuresis, encopresis, nail biting, eating problems and various developmental difficulties. Children who visit the Child Psychiatry Outpatient Clinic with such problems are referred to the Child Development Unit for detailed examination and support when deemed necessary after a medical examination. Child Development Units play a critical role in the early detection of developmental needs, identification of risks, and timely initiation of appropriate interventions. In addition to outpatient services, child development specialists also work in developmental paediatrics, inpatient services and playrooms, assessing and supporting children aged 0–18 with typical/atypical development or special needs. The aim of this study is to contribute to a better understanding of referral processes by obtaining descriptive and statistical data on children referred from the Child Psychiatry Outpatient Clinic to the Child Development Unit at a city hospital. The study was planned retrospectively, and the age, gender, referral and referral reasons of children referred in 2024–2025 were examined. Due to rapid changes in clinical practices, deficiencies in old records and the homogeneity of current data, only data from the last year were used. The data were collected from unit archive records in an anonymised form and analysed descriptively using frequency and percentage distributions. In this context, a total of 1,475 children referred from the Child Psychiatry Outpatient Clinic to the Child Development Unit between 2024 and 2025 formed the sample of the study. The data analysis process for the study is still ongoing. This study is expected to increase awareness of multidisciplinary collaboration by making referral processes visible, contribute to the more effective planning of developmental assessment practices, and guide regulations regarding service quality in similar institutions.

Keywords: *Child Development, Hospital, Developmental Assessment.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, 0009-0007-7770-8778, beyzarsy@icloud.com.

[2] Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, 0000-0002-9821-3711, ozge.sahin2@sbu.edu.tr.

[3] Uzm. Dr., Konya Şehir Hastanesi, 0000-0001-6319-8948, srdrkrtrpk@hotmail.com.

[4] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0003-3306-9672, aayhan@ankara.edu.tr.

BAKICI ETKİLEŞİMLİ BEBEK ORTAMI ÖLÇEĞİ-BAKEB: GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Duygu Akagündüz Eğrikılınç¹, Kezban Tepeli²

Türkiye'de bakım veren-bebek etkileşimi araştırmaları genellikle ebeveyn odaklıdır. Oysa kurumsal bakım başta olmak üzere bakıcı bakımında olan pek çok çocuk ve bebek bulunmaktadır. Kurumların çevresel özelliklerinin bilinmesi, kurum bakımı altındaki çocukların gelişiminin desteklenmesi ve uygun müdahale programlarının geliştirilmesi açısından önemlidir. Bu da bakıcı-çocuk etkileşimini değerlendirecek bir ölçme aracı ile mümkündür. Bu sebeple, bu araştırmada Bradley ve Caldwell tarafından geliştirilmiş Çocuk Bakım Ortamı Envanteri'nin (The Child Care HOME Inventory) Türk kültürüne uyarlama çalışması yapılmıştır. Çalışmada, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı olarak kurumsal bakımda kalan bebeklere bakım veren 200 bakıcıdan, bakıcı-bebek etkileşimlerinin gözlemlenmesiyle veri toplanmıştır. Cronbach Alfa güvenirlik analizi, açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yöntemleri kullanılarak geliştirilen yeni ölçek Bakıcı Etkileşimli Bebek Ortamı Ölçeği-BAKEB olarak Türkçe'ye çevrilmiştir. Ölçeğin ülkemizde bakıcı-çocuk etkileşimlerini değerlendirmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir değerlendirme aracı olduğu sonucuna varılmıştır. Bu çalışma, Türkiye'de kurumsal bakımdaki bebek ve bakıcıları ile geliştirilmiş ilk örnektir. Çalışmanın bu alanda önemli bir ilerlemeyi temsil edeceği düşünülmektedir. Çalışmanın bulguları kongrede tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kurum bakımı, Bebeklik dönemi, Bakıcı- Bebek etkileşimi, Bakım ortamı, Geçerlilik, Güvenirlik.

CAREGIVER INTERACTIVE INFANT ENVIRONMENT SCALE-BAKEB: VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

In Turkey, caregiver-infant interaction studies are generally parent-focused. However, there are many children and infants in care, especially in institutional care. Knowing the environmental characteristics of institutions is important for supporting the development of children under institutional care and developing appropriate intervention programs. This is possible with a measurement tool that will assess caregiver-child interaction. For this reason, in this study, an adaptation of the Child Care Environment Inventory (The Child Care HOME Inventory), developed by Bradley and Caldwell, was conducted to Turkish culture. Data were collected by observing caregiver-infant interactions from 200 caregivers providing care to infants residing in institutional care under the Ministry of Family and Social Services. Cronbach's Alpha reliability analysis, exploratory and confirmatory factor analysis methods were used. The new scale was translated into Turkish as the Caregiver Interactive Infant Environment Scale-BAKEB. The BAKEB was determined to be a highly reliable tool. Consequently, it can be said that this scale is a valid and reliable assessment tool that can be used to assess caregiver-child interactions in our country. Furthermore, this study is the first to be developed with infants and caregivers in institutional care in Turkey. It is believed that this study will represent a significant advance in this field. The findings of the study will be discussed at the conference.

Keywords: *Institutional Care, Infancy, Caregiver-Infant interaction, Care environment, Validity, Reliability.*

[1] Bil. Uzm, Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-1545-4588, duygu.egrikilinc@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0003-3403-3890, ktepli@salcuk.edu.tr.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINDA ÇOCUK GELİŞİMCİ OLMAK: İSTANBUL İLİ PİLOT UYGULAMASI (ÇOCUK ÇALIŞMALARI)

**Hale Dere Çiftçi¹, Adalet Biltekin², Birgül Berna Uysal³, Elif Gülbani⁴, Gamze Ağıl⁵,
Gülbahar Karataş⁶**

Okul öncesi dönem çocukların gelişiminin hızlı olduğu en önemli dönemlerden biridir. Bu dönemde çocukların gelişiminin düzenli olarak değerlendirilmesi ve izlenmesi, olası gelişimsel gecikmelerin veya risk faktörlerinin zamanında belirlenmesi açısından kritik öneme sahiptir. Dünya Sağlık Örgütü de 0–6 yaş arasında çocukların düzenli gelişim izleminin, hem bilişsel hem de sosyal-duygusal sonuçlar üzerinde uzun vadeli olumlu etkiler yarattığını vurgulamaktadır. Gelişimsel değerlendirme; psikomotor, dil, bilişsel, sosyal-duygusal ve özbakım alanlarında çocuğun yaşına uygun becerilerinin ölçülmesini içerir. Gözlem ve oyun yolu gibi yöntemlerin yanı sıra Denver II ve GEÇDA gibi standart tarama araçlarının kullanımı da çocukların gelişimlerinin objektif verilerle izlemesini sağlamaktadır. Bu araştırma “Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çocuk Gelişimci Olmak: İstanbul İli Pilot Uygulaması (Öğretmen, Çocuk ve Aile Çalışmaları)” adlı projenin kapsamında çocuklarla yapılan ön uygulama sonuçlarını içermektedir. Araştırmanın amacı okul öncesi eğitim kurumlarında çocuk gelişimcilerin temel görevlerinden biri olan çocukların gelişimsel taraması, gelişimsel değerlendirme ve destekleme konusunda örnek bir model oluşturmaktadır. Bu amaçla projenin bu pilot uygulaması İstanbul il merkezi Bakırköy İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı bir anaokulunda yürütülmüştür. Çalışmada verileri toplamak amacı ile Demografik Bilgi Formu ve Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı (GEÇDA) kullanılmıştır. Zayıf deneysel desende uygulanan çalışmada, ailelere proje hakkında bilgi verildikten sonra, gönüllü ailelerin 3-5 yaş aralığında olan toplam 104 çocuğa “Gazi Erken Çocukluk Değerlendirme Aracı (GEÇDA)” uygulanarak gelişimsel tarama yapılmıştır. Gelişimsel tarama sonucunda psikomotor, bilişsel, dil ve sosyal-duygusal gelişimlerinde desteğe ihtiyacı olan çocuklar belirlenmiştir. Yani, GEÇDA sonucunda gelişimsel olarak alt sınır ve riskli düzeydeki çocuklara sekiz hafta süren gelişimsel destek programı uygulanmıştır. Uygulamalar sonucunda ise gelişimi desteklenen çocuklara tekrar GEÇDA uygulanarak, gelişimindeki ilerleme izlenmiş ve uygulanan gelişimsel destek programının etkisi değerlendirilmiştir. Uygulanan GEÇDA sonucu bu çocukların kısa bir süre desteklenmesine rağmen gelişimsel önemli gelişimsel ilerlemeler olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçları kongrede ayrıntılı olarak sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Gelişimsel Değerlendirme, İzlem, Gelişimsel Destek.*

BEING A CHILD DEVELOPMENT SPECIALIST IN PRESCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTIONS: ISTANBUL PROVINCE PILOT IMPLEMENTATION (CHILD STUDIES)

The preschool period represents one of the most critical period in which children experience rapid developmental progress. During this period, regular assessment and monitoring of children's development are essential for the early detection of potential developmental delays or risk factors. The World Health Organization also emphasizes that developmental monitoring between the ages of 0–6 has long-term positive effects on both cognitive and socio-emotional outcomes. Developmental assessment encompasses the evaluation of age-appropriate skills across psychomotor, language, cognitive, socio-emotional, and self-care domains. In addition to naturalistic methods such as observation and play-based activities, standardized screening tools, including the Denver II and GEÇDA, provide objective data to systematically track and evaluate children's developmental progress. The present study includes the results of a preliminary implementation conducted with children as part of the project titled "Being a Child Development Specialist in Preschool Education Institutions: Istanbul Province Pilot Implementation (Teacher, Child, and Family Studies)". The study aims to establish an exemplary model for the developmental screening, assessment, and support of children, one of the fundamental duties of child development specialists in preschool education institutions. For this purpose, this pilot implementation of the project was conducted at a kindergarten affiliated with the Bakırköy District National Education Directorate in Istanbul's provincial center. Data were collected using a Demographic Information Form and the Gazi Early Childhood Assessment Tool (GEÇDA). In this study, which is employed a weak experimental design, after families were informed about the project, a total of 104 children aged 3-5 from volunteer families were administered the Gazi Early Childhood Assessment Tool (GECAT-GEÇDA in Turkish). The developmental screening identified children who needed support in their psychomotor, cognitive, language, and social-emotional development and an eight-week developmental support program was implemented for children who were at the developmental threshold and at-risk levels. Following the implementation, the GEÇDA program was re-administered to the children whose development had been supported, monitoring their developmental progress and evaluating the impact of the program. Despite the short duration of support provided to these children, the GEÇDA program demonstrated significant developmental progress. The research results will be presented in detail at the congress and the necessary suggestions will be made.

Keywords: *Developmental Assessment, Follow-Up, Developmental Support.*

-
- [1] Prof. Dr., Arel Üniversitesi, 0000-0003-4524-4685, haledereciftci@arel.edu.tr.
[2] Öğr. Gör. Uzm., Arel Üniversitesi, 0000-0002-5624-507X, adaletbiltekin@arel.edu.tr.
[3] Mustafa Pars Anaokulu Müdürü, Mustafa Pars Anaokulu, 0000-0002-4519-2312, bernauysal@hotmail.com.
[4] Çocuk Gelişimci, Küçükçekmece Bi'Mola Engelsiz Yaşam Merkezi, 0009-0001-7579-877X, elif.gulbani@hotmail.com.
[5] Çocuk Gelişimci, Abademy Aile Danışma Merkezi, 0009-0001-0065-7374, gamzeagil28@gmail.com.
[6] Nartanesi Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, 0009-0001-7650-2870, baharkaratas242@gmail.com.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM 60-72 AY GRUBU ÇOCUKLARDA ÖZGÜL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ RİSK FAKTÖRLERİNİN EBEVEYN ARACILIĞI İLE TARANMASI VE ÖĞRETMEN BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ: KOCAELİ ÖRNEĞİ

Zehra Genç¹, Handan Doğan²

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitime devam eden 60-72 aylık çocukların ebeveynleri aracılığıyla Özgül Öğrenme Güçlüğü risklerinin taranması ve okul öncesi öğretmenlerinin Özgül Öğrenme Güçlüğü risk faktörlerine ilişkin bilgi düzeylerini incelemektir. Betimsel tarama modeline dayalı çalışmada öğretmenlere “Özgül Öğrenme Güçlüğüne İlişkin Soru Listesi” (Yiğiter, 2005), ebeveynlere ise “Özgül Öğrenme Bozukluğu Tarama Ölçeği” (Oral, 2017) uygulanmıştır. Kocaeli ilindeki bağımsız anaokullarında görev yapan 395 öğretmen ve okul öncesi eğitime devam eden 60-72 ay grubundaki çocuğa sahip 557 ebeveyninden elde edilen veriler analiz edilmiştir. Verilerin analizi sonucunda, öğretmenlerin büyük bir bölümünün Özgül Öğrenme Güçlüğü konusunda bilgi sahibi olduğunu ifade etmesine rağmen özellikle zekâ düzeyi, fark edilme dönemi gibi kavramsal konularda ciddi bilgi eksikliklerinin bulunduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, Özgül Öğrenme Güçlüğü alt boyutlarından kavramsal becerilerde ebeveynlerden elde edilen verilere göre çocukların risk puanlarının kişilik özellikleri ve sosyal beceriler gibi alanlara göre yüksek olduğu görülmüştür. Demografik değişkenler açısından değerlendirildiğinde, öğretmenlerin yaş, kıdem ve öğrenim düzeyi gibi değişkenlerine göre bilgi düzeylerinde anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Ebeveynler aracılığıyla elde edilen verilere göre genç yaş grubundaki ebeveynlerin Özgül Öğrenme Güçlüğü risk faktörleri hakkında yüksek puan aldıkları görülmüştür. Ayrıca özel eğitim alan çocukların ebeveynlerinden elde edilen verilerde ebeveynlerin çocuklarını daha yakından takip ettikleri ve risk puanlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özgül Öğrenme Güçlüğü, Okul Öncesi Eğitimi, Öğrenme Güçlükleri Belirtileri.

SCREENING OF SPECIFIC LEARNING DISABILITY RISK FACTORS IN 60-72 MONTH OLD CHILDREN CONTINUING PRESCHOOL EDUCATION THROUGH PARENTS AND EXAMINATION OF TEACHERS KNOWLEDGE LEVELS: KOCAELI EXAMPLE

The aim of this study is to screen the risks of Specific Learning Disability through the parents of 60-72 month old children attending preschool education and to examine the knowledge levels of preschool teachers regarding the risk factors for Specific Learning Disability. In the study based on the descriptive screening model, the "Question List on Specific Learning Disability" (Yigiter, 2005) was applied to teachers and the "Specific Learning Disability Screening Scale" (Oral, 2017) was applied to parents. Data obtained from 395 teachers working in independent kindergartens in Kocaeli province and 557 parents of children aged 60-72 months attending preschool education were analyzed. As a result of the data analysis, it was determined that although the majority of teachers stated that they had knowledge about Specific Learning Difficulty, there were serious knowledge gaps, especially in conceptual issues such as intelligence level and period of recognition. Similarly, according to data obtained from parents, children's risk scores in conceptual skills, one of the sub-dimensions of Specific Learning Difficulty, were found to be higher than in areas such as personality traits and social skills. When evaluated in terms of demographic variables, significant differences were observed in the knowledge levels of teachers according to variables such as age, seniority and education level. According to the data obtained from parents, it was seen that parents in the younger age group received high scores on the risk factors for Specific Learning Disability. In addition, data obtained from parents of children receiving special education revealed that parents monitor their children more closely and their risk scores are higher.

Keywords: *Specific Learning Disability, Preschool Education, Symptoms of Learning Disabilities.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Okan Üniversitesi, 0009-0006-2766-5215, zehragenc5408@gmail.com.

[2] Dr., Maltepe Üniversitesi, 0000-0002-5776-8649, handandogan@maltepe.edu.tr.

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN VE OLMAYAN ÇOCUKLARIN SOSYODEMOGRAFIK ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Esma Pikel Demircan¹, Kezban Tepeli²

7-10 yaş aralığında öğrenme güçlüğü olan ve olmayan çocukların gebelik, doğum ve doğum sonrası bilgileri, anne baba kardeş bilgileri, gelişimsel öyküleri, özbakım becerileri, kavram ve beceri kazanımları açısından incelenmesini amaçlayan bu araştırma ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmada 107 öğrenme güçlüğü olan, 107 olmayan; 90 kız, 124 erkek çocuk; 78-95 ay grubunda 62, 96-107 ay grubunda 70, 108-120 ay grubunda 82 olmak üzere toplam 214 çocuk ve veli ile çalışılmıştır. Kişisel bilgi formunda yer alan sosyodemografik bilgiler ve gelişimsel özellikler velilerden alınmış ve amaçlar doğrultusunda analiz edilmiştir. Sürekli verilerin analizinde t ve Mann Whitney U Testi, süreksiz verilerin analizinde ise Ki Kare Testi kullanılmıştır. Analizler sonucunda öğrenme güçlüğü olan ve olmayan çocukların sosyodemografik ve gelişimsel öyküsüne bakıldığında öğrenme güçlüğü olan grup doğum sırasında daha çok problem yaşamış, daha geç emeklemiş ve yürümüş, daha geç konuşmuş, daha fazla konuşma sorunu yaşamış, giyinmeyi, düğme iliklemeyi, tuvalet alışkanlığını daha geç öğrenmiş, kavram-beceri öğreniminde ve tuvalet alışkanlığı kazanma sürecinde daha çok sorun yaşamıştır. Öğrenme güçlüğü olan çocukların ailelerinde özel eğitim gereksinimi olan birey sayısı daha fazladır, olmayan gruba göre sürekli ilaç kullanımı daha yüksektir ve en çok kullandıkları ilaç DEHB için kullanılan ilaçlardır. Öğrenme güçlüğü olan ve olmayan çocukların annelerinin gebelik döneminde sorun yaşama durumları, doğum şekilleri, çocukluk çağında hastalık geçirme durumları, anne sütü alma ayları, annelerinin gebelik babalarının baba olma yaşı, ilk cümlelerini kurma ayları, ayakkabı bağlama yaşları arasında ise bir farklılık görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Gelişimsel Özellikler, Sosyodemografik Özellikler, Öğrenme Güçlüğü.

COMPARISON OF SOCIO-DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF CHILDREN WITH AND WITHOUT LEARNING DIFFICULTIES

This study, designed within a relational survey model, aims to examine the socio-demographic characteristics and developmental features of children aged 7–10 years with and without learning difficulties. The sample included 107 children with learning difficulties and 107 without, totaling 214 children and their parents. Participants were divided into three age groups: 78–95 months (62 children), 96–107 months (70 children), and 108–120 months (82 children). Socio-demographic data and developmental histories were collected from parents using a personal information form and analyzed accordingly. For continuous data analysis, the t-test and Mann-Whitney U Test were employed, while the Chi-Square Test was used for categorical data. The findings revealed that children with learning difficulties experienced more complications at birth, exhibited delayed crawling and walking, delayed speech onset, and higher rates of speech disorders. They also demonstrated delayed acquisition of self-care skills such as dressing, buttoning, and toilet training, alongside greater challenges in concept and skill learning and toilet training processes. Families of children with learning difficulties reported a higher number of individuals requiring special education and greater continuous medication use, predominantly for ADHD-related treatments. However, no significant differences were observed between the groups regarding maternal pregnancy complications, mode of delivery, childhood illnesses, breastfeeding duration, maternal age at pregnancy, age at fatherhood, age of first sentence formation, or age of shoe-tying.

Keywords: *Developmental Characteristics, Socio-Demographic Characteristics, Learning Difficulty.*

[1] Uzm. Çocuk Gelişimci, Ankara Keçiören İlçe Sağlık Müdürlüğü, 0000-0002-4856-8311, esmapekel97@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, 0000-0003-3403-3890, ktepli@selcuk.edu.tr.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNDA GÖZ TAKİBİ VE YÜZ İFADESİ BİYOBELİRTEÇLERİNİN EĞİTİM VE MÜDAHALE SÜREÇLERİNDEKİ ROLÜ: SİSTEMATİK BİR DERLEME

Buket Tan Yavuz¹, Polen Çinguloğlu², Figen Gürsoy³

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), bireylerin sosyal etkileşim, iletişim ve duyuşal işleme alanlarında zorluklar yaşadığı nörogelişimsel bir durumdur. Son yıllarda OSB'nin yaygınlığı dikkat çekici düzeyde artış göstermektedir. Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi'nin 2020 raporuna göre OSB, her 56 çocuktan birinde görülmekteyken; 2023 yılında yayımlanan raporda bu oranın her 31 çocuktan birinde görüldüğünün açıklanması bu duruma kanıt niteliğindedir. Öte yandan, OSB'ye ilişkin tanı kriterlerindeki gelişmeler incelendiğinde, Amerikan Psikiyatri Birliği tarafından yayımlanan Mental Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı'nda (DSM-5), otizmin artık daha özelleştirilmiş ve bütüncül bir spektrum anlayışıyla ele alındığı görülmektedir. OSB tanı kriterlerinin daha spesifik ve bütünleştirici bir çerçeveye ele alınması ve artan farkındalık sayesinde de aileler ve uzmanlar belirtileri daha erken dönemde fark ederek tanı sürecine yönlendirebilmektedir. Bununla birlikte, artan teknolojik gelişmelerin sağlık alanına entegre edilerek tanı sürecine yeni bir boyut kazandırıldığı düşünülmektedir. OSB'de davranışsal biyobelirteçlerin (göz bakış örüntüleri, ortak dikkat göstergeleri, yüz ifadeleri, hareket örüntüleri vb.) tarama ve tanı süreçlerinde uzman görüşüne öncelik verilerek yer aldığı görülmektedir. Bu sistematik derlemenin amacı, Otizm Spektrum Bozukluğunda (OSB) davranışsal biyobelirteçlerin tanımını, rolünü ve işlevini incelemektedir. Söz konusu yaklaşımların kuramsal temelleri ve literatürde tartışılan uygulama boyutları, yöntemsel nitelikleriyle birlikte sistematik olarak bir araya getirilecektir. Web of Science veri tabanında PRISMA akışına uygun olarak yürütülen tarama kapsamında dahil edilme ölçütleri; OSB tanılı ya da OSB açısından riskli örneklem, davranışsal biyobelirteçlerin açık tanımı ve doğrulaması, hakemli ve İngilizce yayınlardır. Dahil etme ve hariç tutma kriterleri çalışma içerisinde detaylıca raporlanmıştır. Elde edilen bulgular literatür kapsamında değerlendirilerek mevcut kanıtlar sistematik biçimde haritalandırılmıştır. Bu çalışmanın bulguları ışığında tanı ve tedavi yöntemlerine farkındalığın artacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, Davranışsal Biyobelirteçler, Tanı Süreçleri.

THE ROLE OF EYE-TRACKING AND FACIAL EXPRESSION BIOMARKERS IN EDUCATIONAL AND INTERVENTION PROCESSES IN AUTISM SPECTRUM DISORDER: A SYSTEMATIC REVIEW

Autism Spectrum Disorder (ASD) is a neurodevelopmental condition characterized by difficulties in social interaction, communication, and sensory processing. In recent years, its prevalence has increased significantly. According to the Centers for Disease Control and Prevention (CDC), ASD was reported in 1 of every 56 children in 2020, while in 2023 it was identified in 1 of every 36 children. This indicates a notable rise in prevalence. Diagnostic developments also highlight changes in the understanding of ASD. The *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders* (DSM-5), published by the American Psychiatric Association, conceptualizes autism within a more specialized and holistic spectrum framework. This specificity, combined with growing awareness, allows families and professionals to identify symptoms earlier and facilitate timely diagnosis. At the same time, technological advances have introduced new opportunities in the diagnostic process. Machine learning and artificial intelligence tools are increasingly used in health sciences, including studies focusing on ASD. In particular, behavioral biomarkers—such as gaze patterns, joint attention indicators, facial expressions, and motor behaviors—are being integrated into screening and diagnostic processes, while expert evaluation remains central. This systematic review aims to examine the definition, role, and function of behavioral biomarkers in ASD. The review was conducted using the Web of Science database in accordance with PRISMA guidelines. Inclusion criteria consisted of studies involving individuals diagnosed with or at risk for ASD, a clear definition and validation of behavioral biomarkers, peer-reviewed status, and English-language publication. Findings were synthesized to systematically map current evidence. It is anticipated that the results will contribute to raising awareness and improving diagnostic and treatment practices in ASD.

Keywords: *Autism Spectrum Disorder, Behavioral Biomarkers, Diagnostic Processes.*

-
- [1] Bilim Uzm., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-4809-5366, bukettan1997@gmail.com.
[2] Bilim Uzm., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-4664-4704, polencengoglu@gmail.com.
[3] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-6199-4024, gursoy.f@gmail.com.

TEMA: ÇOCUKLARDA DAVRANIŞ SORUNLARI VE YÖNETİMİ

THEME: MANAGEMENT OF BEHAVIORAL PROBLEMS IN CHILDREN

SOSYAL MEDYA ETKİLEŞİMİNİN ÇOCUKLARDA PROBLEMLİ DAVRANIŞLAR ÜZERİNDEKİ GÖRÜNMEYEN ETKİLERİ: DERLEME ÇALIŞMASI

Mine Ayanoğlu¹

Bu araştırmanın amacı, sosyal medya kullanımının 6–12 yaş arası çocuklarda sorunlu davranışlara yol açabilecek örtük etkileri incelenmiştir. Araştırmada, dikkat eksikliği, dürtüsellik, saldırganlık, içe kapanma gibi sorunlu/problemleri davranışların sosyal medya ile nasıl bağlantılı olduğu analiz edilmiştir. Veri kaynağı olarak 2013–2024 yılları arasında yayımlanmış, hakemli dergilerde yer alan 38 özgün araştırma ve 6 sistematik derleme makalesi taranmıştır. Yayınlar; PubMed, ERIC, Web of Science, Google Scholar ve Scopus veri tabanlarından, “social media”, “child”, “problem behavior”, “behavioral regulation” ve “digital exposure” gibi anahtar kelimeler aracılığıyla elde edilmiştir, içerik analizi yoluyla incelenmiş ve tematik başlıklar altında betimsel olarak analiz edilmiştir. Bu çalışmalar; dikkat süresi, dürtüsellik, siber zorbalık, sosyal onay bağımlılığı, saldırganlık ve sosyal medya bağımlılığı gibi konuları çocuk örneklemiyle ele almış. Elde edilen bulgulara göre, sosyal medyada geçirilen sürenin yanı sıra içeriklerin türü ve etkileşim biçimi de çocukların davranışları üzerinde önemli etkilere sahiptir. Özellikle sürekli beğeni alma isteği, paylaşım yapma baskısı ve çevrimiçi görünür olma çabası gibi etmenlerin, çocuklarda öz kontrol becerilerini zayıflatılabildiği ve duygusal dalgalanmalara neden olabildiği tespit edilmiştir. Ayrıca siber zorbalığa maruz kalma ya da dahil olma gibi durumların, çocuklarda saldırgan tutumlara ve sosyal geri çekilmeye yol açtığı görülmüştür. Bununla birlikte, ebeveyn denetiminin, dijital içeriklerin filtrelenmesi ve çocukla kurulan açık iletişim sürecinin, bu olumsuz etkileri azaltmada etkili olabileceği belirlenmiştir. Çalışma sonucunda, sosyal medya kullanımının çocuk gelişimi üzerindeki etkilerinin yalnızca kullanım süresiyle değil, aynı zamanda içerik kalitesi, çocukla kurulan iletişim biçimi ve dijital ortamın ruhsal etkileriyle birlikte değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu çerçevede, çocuklara uygun sosyal medya politikalarının oluşturulması ve aile-okul-teknoloji iş birliğine dayalı önleyici yaklaşımların geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Çocuk, Problemleri Davranış, Dijital Etkileşim, Görünmeyen Etkiler.

THE INVISIBLE EFFECTS OF SOCIAL MEDIA INTERACTION ON PROBLEMATIC BEHAVIORS IN CHILDREN: A LITERATURE REVIEW

This study aims to examine the implicit effects of social media use on behavioral issues in children aged 6 to 12. Specifically, the research analyzes how problematic behaviors such as attention deficits, impulsivity, aggression, and social withdrawal may be associated with various forms of social media engagement. A total of 38 original research articles and 6 systematic reviews published in peer-reviewed journals between 2013 and 2024 were reviewed. The publications were accessed through databases such as PubMed, ERIC, Web of Science, Google Scholar, and Scopus using keywords including “social media,” “child,” “problem behavior,” “behavioral regulation,” and “digital exposure.” The studies were examined through content analysis and descriptively categorized under thematic headings. They addressed issues such as attention span, impulsivity, cyberbullying, social approval dependency, aggression, and social media addiction within child samples. Findings indicate that, beyond screen time, both the nature of the content and the mode of interaction significantly affect children’s behavior. Factors such as the desire for constant approval, pressure to share, and the need for online visibility were found to weaken self-control and contribute to emotional instability. Additionally, exposure to or involvement in cyberbullying was associated with increased aggression and social withdrawal in children. Conversely, parental supervision, content filtering, and open communication were identified as effective protective factors. In conclusion, the impact of social media on child development should be assessed not solely in terms of usage duration but also considering content quality, modes of interaction, and the psychological context of digital engagement. It is recommended that child-specific social media policies be developed and that preventive strategies be implemented through sustained collaboration among families, schools, and digital platforms.

Keywords: *Social Media, Children, Problematic Behavior, Digital Interaction, Invisible Effects.*

[1] Dr. Öğretim Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, 0000-0002-5602-4752, mineayanoglu@artuklu.edu.tr.

3-6 YAŞ OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ İZLEDİKLERİ POPÜLER ÇİZGİ FİLMLER İLE SERGİLEDİKLERİ SALDIRGANLIK YÖNELİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Rabia Cemre Arslan Bozkurt¹, Cansu Bayramlı², Vildan Koman³

TÜBİTAK tarafından desteklenen bu araştırma, okul öncesi dönemde (3-6 yaş) çocukların izledikleri çizgi filmler ile sergiledikleri saldırganlık eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yürütülmüştür. Betimsel tarama modelinde desenlenen araştırmada, nicel veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket formu ile Saldırganlık Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır. Veriler, İstanbul'da farklı sosyoekonomik düzeylerden seçilen 384 ebeveyn aracılığıyla toplanmış; analizler SPSS 25.0 programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çizgi filmler, erken çocukluk dönemindeki çocukların dünyayı algılamasında ve davranış biçimlerinin şekillenmesinde etkili olabilmektedir. Görsel medya aracılığıyla çocuklar birçok olumlu veya olumsuz davranış biçimini gözlemleyebilmekte ve modelleyebilmektedir. Bulgular, çocukların en sık izledikleri çizgi filmlerin *Maşa ile Koca Ayı*, *Tom ve Jerry*, *Pepee* ve *Caillou* olduğunu göstermektedir. Bu çizgi filmlerin bazı bölümlerinde yer alan fiziksel ya da sözel şiddet öğeleri, çocukların saldırgan davranışlarını etkileyebilmektedir. Araştırma bulguları, günlük çizgi film izleme süresi ile saldırganlık puanları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğunu göstermiştir ($r = .38, p < .01$). Özellikle fiziksel içerikli çizgi filmleri izleyen çocukların saldırganlık puan ortalamaları anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur ($t(98) = 2.79, p < .01$). Sonuçlar, erken çocukluk döneminde medya içeriklerinin çocuk davranışları üzerinde belirleyici bir rol oynayabildiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda ailelerin çocuklarının medya tüketimini dikkatle takip etmeleri ve içerik seçimi konusunda bilinçli davranışları gerektiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çizgi Film, Saldırganlık, Okul Öncesi, Medya, Çocuk Gelişimi.

THE RELATIONSHIP BETWEEN POPULAR CARTOONS WATCHED BY 3-6 YEARS OLD PRESCHOOL CHILDREN AND THEIR AGGRESSION TENDENCIES

This research, supported by TÜBİTAK, was conducted to examine the relationship between cartoons watched by preschool children (ages 3–6) and their tendencies toward aggressive behavior. Designed using the descriptive survey model, the study employed a quantitative research approach. Data were collected using a questionnaire developed by the researcher along with the Aggression Tendency Scale. A total of 384 parents from different socioeconomic backgrounds in Istanbul participated in the study. The data were analyzed using SPSS 25.0. Cartoons play a significant role in shaping children's perception of the world and their behavioral patterns during early childhood. Through visual media, children are exposed to various positive and negative behaviors, which they may internalize and imitate. Findings revealed that the most frequently watched cartoons were *Masha and the Bear*, *Tom and Jerry*, *Pepee*, and *Caillou*. Some episodes of these cartoons include physical or verbal violence, which may influence children's aggression levels. The analysis showed a significant and positive correlation between the amount of daily cartoon viewing and aggression scores ($r = .38$, $p < .01$). Furthermore, children who frequently watched cartoons with physical violence content had significantly higher average aggression scores ($t(98) = 2.79$, $p < .01$). These findings demonstrate that media content during early childhood can play a determining role in shaping behavior. The study emphasizes the importance of parental awareness regarding media consumption and content selection for young children. Monitoring and guiding children's exposure to visual media can help reduce the potential negative effects of aggressive content. This research contributes to the literature by underlining the influence of media on child development and highlights the need for increased media literacy among caregivers and educators.

Keywords: *Cartoon, Aggression, Preschool, Media, Child Development.*

-
- [1] Arş. Gör., İstanbul Gedik Üniversitesi, 0000-0002-7768-2789, cemre.arslan@gedik.edu.tr.
[2] Çocuk Gelişimci, Özel Egemen Anaokulu, 0009-0004-2428-384X, cansu.bayramli.2002@gmail.com.
[3] Çocuk Gelişimci, Özel Eren Anaokulu, 0009-0000-8149-7618, 1vildankoman@gmail.com.

3-6 YAŞ ARASI ÇOCUKLARIN ANKSİYETE VE SALDIRGANLIK DÜZEYLERİ İLE EBEVEYNLERİNİN TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Nurten Elkin¹, Buse Bulat², Hatice Zelal Bingöl³, Kevser Tuğba Çınar Karasu⁴, Rabia Ceren Çavga⁵, Aişe Büşra Cığır⁶, Makbule Meziyet Arı⁷

Erken çocukluk döneminde, çocuğun ilk sosyal çevresini ailesi oluşturur. Bu durum, ailenin çocuğun yaşamındaki kritik önemini açıkça ortaya koymaktadır. Çocuk, aile ortamında bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, zihinsel ve dil gelişimlerinin büyük ölçüde tamamlandığı, kişiliğin şekillendiği ve sürekli değişim gösterdiği bir gelişim süreci geçirir. Çocuğun yaşamındaki en önemli çevresel faktör, ona model yaşantılar sunan ve en çok zaman geçirdiği topluluk olan ailedir. Çocuklar için ilk rol model konumundaki ebeveynlerin, yalnızca davranışları değil, çocuklarına yönelik tutumları da son derece belirleyicidir. Alan yazında yer alan araştırmalar, olumlu, dengeli ve demokratik tutumların hâkim olduğu ailelerde yetişen çocukların daha olumlu kişilik özellikleri ve davranış örüntüleri sergilediğini; buna karşın olumsuz tutumların egemen olduğu aile ortamlarında yetişen çocukların ise olumsuz kişilik özellikleri ve davranış örüntülerine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Günümüzde giderek artan araştırmalar, erken yaşlarda öğrenilerek kazanılan ve yalnızca fiziksel değil, ilişkisel boyutta da yaygın olarak gözlenen davranış değişikliklerinin, model alma ya da doğrudan yaşantılar yoluyla öğrenildiğini ve önemli ölçüde çevresel faktörlerden etkilendiğini savunmaktadır. Bu araştırmada da, 3-6 yaş grubu çocukların anksiyete ve saldırganlık düzeyleri ile ebeveynlerinin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, 3-6 yaş arası çocukların ebeveynleri oluşturmaktadır. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama ile desenlenen çalışmada veri toplama aracı olarak “Okul Öncesi Çocuklarda Anksiyete Ölçeği” ve “36 72 Aylık Çocuklara Yönelik Saldırganlık Yönelim Ölçeği” ve Çocukluk Dönemi Ebeveyn Tutumlarının Değerlendirilmesi: Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları-Çocuk Formu” kullanılmıştır. Araştırma verileri Spss paket programı ile analiz edilecektir. Elde edilecek bulguların, çocukların anksiyete, saldırganlık davranışları ve ebeveyn tutumları hakkında öneriler sunmak açısından literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Anksiyete, Saldırganlık, Ebeveyn Tutumu.

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ANXIETY AND AGGRESSION LEVELS OF CHILDREN AGED 3–6 AND THEIR PARENTS' ATTITUDES

In early childhood, the family constitutes the child's first social environment. This highlights the critical importance of the family in the child's life. Within the family setting, children undergo a developmental process in which their physical, psychomotor, social-emotional, cognitive, and language development is largely completed, their personality is shaped, and continuous changes occur. The most significant environmental factor in a child's life is the family, which provides model experiences and is the community where the child spends the most time. Parents, who serve as the first role models for children, have a highly influential impact not only through their behaviors but also through their attitudes toward their children. Studies in the literature reveal that children raised in families characterized by positive, balanced, and democratic attitudes tend to display more positive personality traits and behavioral patterns, whereas those raised in families dominated by negative attitudes tend to exhibit negative personality traits and behavioral patterns. Increasingly, recent research suggests that behavioral changes learned and acquired at an early age—observed not only physically but also relationally—are largely learned through modeling or direct experiences and are significantly influenced by environmental factors. The present study aims to examine the relationship between the anxiety and aggression levels of children aged 3–6 and their parents' attitudes. The study group consists of parents of children in the 3–6 age group. Designed using the relational survey model, one of the quantitative research methods, the study employs the *Preschool Anxiety Scale*, the *Aggression Tendency Scale for Children Aged 36–72 Months*, and the *Assessment of Parental Attitudes in Childhood: Short Form of Perceived Parental Attitudes – Child Form* as data collection tools. The research data will be analyzed using the SPSS statistical package program. It is expected that the findings will contribute to the literature by providing recommendations regarding children's anxiety, aggressive behaviors, and parental attitudes.

Keywords: *Preschool Period, Anxiety, Aggression, Parental Attitude.*

-
- [1] Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0002-9470-2702, nelkin@gelisim.edu.tr.
[2] Öğr. Gör, İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0002-1228-0906, bkerigan@gelisim.edu.tr.
[3] Arş. Gör, İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0001-8733-7834, hzbingöl@gelisim.edu.tr.
[4] Arş. Gör, İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0003-4726-2705, ktcinar@gelisim.edu.tr.
[5] Arş. Gör, İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0009-0004-4236-183X, rcates@gelisim.edu.tr.
[6] Arş. Gör, İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0009-0003-9427-807X, abciger@gelisim.edu.tr.
[7] Prof. Dr, İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0002-0283-6341, mmari@gelisim.edu.tr.

EĞİTİM POLİTİKALARI BAĞLAMINDA ÇOCUKLARDA DAVRANIŞ PROBLEMLERİNE KÜRESEL YAKLAŞIM: ALMANYA, FİNLANDİYA VE İSVEÇ ÖRNEĞİ

Fevziye Karaca¹

Bu araştırmanın amacı, Almanya, Finlandiya ve İsveç'in eğitim sistemlerinde çocuklardaki davranış problemlerine yönelik okul temelli yaklaşımları gözleme dayalı olarak incelemektir. Davranış problemleri, öğrencilerin akademik başarıları kadar sosyal gelişimlerini ve okul iklimini de doğrudan etkileyen çok boyutlu bir konudur. Bu bağlamda, farklı eğitim sistemlerinde uygulanan stratejilerin karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesi, etkili ve sürdürülebilir müdahale modellerinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Araştırma, nitel yöntem ve durum çalışması deseni temelinde yürütülmüştür. Almanya, Finlandiya ve İsveç'teki çeşitli ilköğretim kurumları çalışma grubu olarak seçilmiştir. Veriler, araştırmacı tarafından gerçekleştirilen doğal ortam gözlemleri yoluyla toplanmıştır. Gözlem sürecinde öğretmen-öğrenci etkileşimleri, sınıf yönetimi uygulamaları, okulun disiplin anlayışı ve destek hizmetlerinin işleyişi gözlemlenmiştir. Toplanan veriler, betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Gözlemler sonucunda, Almanya'da davranış problemlerine yönelik bireyselleştirilmiş müdahale planlarının yaygın olduğu, okul psikolojik danışmanları, özel eğitim öğretmenleri ve sosyal hizmet uzmanlarından oluşan çok disiplinli ekiplerin aktif rol oynadığı görülmüştür. Finlandiya'da ise erken müdahale sistemleri, öğrenci refah ekipleri ve empati temelli yaklaşımların öne çıktığı; öğretimin bireysel ihtiyaçlara göre farklılaştırıldığı belirlenmiştir. İsveç'te kapsayıcı eğitim politikaları, demokratik okul kültürü ve öğrenci katılımına verilen önem sayesinde davranışsal sorunların önlenmesinde etkili sonuçlar elde edildiği gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, üç ülke de davranış problemlerine yalnızca bireysel değil, yapısal ve sistemik bir perspektiften yaklaşmakta; okul temelli, önleyici ve bütüncül stratejilerle bu sorunlara etkili çözümler geliştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Davranış Problemleri, Eğitim Politikası, Almanya, Finlandiya, İsveç, Okul Temelli Destek, Öğrenci Refahı.

A GLOBAL APPROACH TO CHILDREN'S BEHAVIORAL PROBLEMS IN THE CONTEXT OF EDUCATIONAL POLICIES: THE EXAMPLE OF GERMANY, FINLAND AND SWEDEN

The purpose of this research is to examine observationally school-based approaches to addressing behavioral problems in children in the education systems of Germany, Finland, and Sweden. Behavior problems are a multidimensional issue that directly impacts students' academic achievement, social development, and school climate. In this context, a comparative evaluation of strategies implemented in different education systems contributes to the development of effective and sustainable intervention models. The research was conducted using qualitative methods and a case study design. Various primary schools in Germany, Finland, and Sweden were selected as the study group. Data were collected through naturalistic observations conducted by the researcher. During the observation process, teacher-student interactions, classroom management practices, the school's understanding of discipline, and the functioning of support services were observed. The collected data were analyzed using descriptive analysis. The observations revealed that individualized intervention plans for behavioral problems are common in Germany, with multidisciplinary teams consisting of school counselors, special education teachers, and social workers playing an active role. In Finland, early intervention systems, student well-being teams, and empathy-based approaches are prominent, and instruction is differentiated according to individual needs. In Sweden, inclusive education policies, a democratic school culture, and the emphasis placed on student participation have been observed to achieve effective results in preventing behavioral problems. Consequently, all three countries approach behavioral problems not only from an individual perspective but also from a structural and systemic perspective, developing effective solutions through school-based, preventive, and holistic strategies.

Keywords: *Behavior Problems, Education Policy, Germany, Finland, Sweden, School-Based Support, Student Well-Being.*

[1] Uzm. Öğretmen, Aydın Ada Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, 0009-0003-6354-3723, fevziyekaraca44@gmail.com.

ÇOCUK REFAHINA İYİLEŞTİRİCİ BİR BAKIŞ: KORUYUCU AİLE HİZMET MODELİNİN ÇOCUKLARIN DAVRANIŞ YÖNETİMİNE ETKİSİ

Özlem Karakuş¹, Lütfi Yıldız²

5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu, farklı nedenlerle bakım ve gözetim yükümlülüğü yerine getirilemeyen çocuklar adına, çeşitli koruyucu ve önleyici tedbirlerin yer aldığı yasal düzenleme olarak geçerliliğini sürdürmektedir. İhmal ve istismara maruz kalan çocuklar hakkında görevli mahkemelerce bakım tedbiri kararı verilmektedir. Hakkında bakım tedbiri kararı uygulanan pek çok çocuk, ebeveynlerinden yeterli desteği alamamaları ve travmaya maruz bırakılmalarından kaynaklı olumsuz yaşam deneyimleri nedeniyle parmak emme, alt ıslatma, yalan söyleme veya saldırganlık gösterme gibi davranış sorunları yaşamaktadır. Bakım tedbiri kararı verilen çocukların biyo-psikososyal gelişimlerine destek olunmaya çalışılsa da, kendileriyle biyolojik aileleri kadar evlat-ebeveyn ilişkisi geliştirilememektedir. Davranış sorunları yaşamaya devam eden bu çocuklar ise daha nitelikli bir hizmet modeli olarak koruyucu aile hizmet modelinden yararlandırılmaktadır. Koruyucu aile hizmet modelinden yararlanan çocukların koruyucu aileleri vasıtasıyla kişisel gelişimleri desteklenmekte, bu sayede travmatik öykülerinden kaynaklı davranış sorunları giderek azalmaktadır. Bu çalışma, koruyucu aile hizmet modelinden yararlanan çocukların davranış sorunlarının büyük ölçüde azaldığını belirten pek çok çalışma incelenerek koruyucu aile hizmetinin özellikle çocuklar özelinde önemini vurgulamak amacıyla yapılmıştır. Çalışmada, koruyucu aile yanına yerleştirilmiş olan çocukların gelişim dönemleri değerlendirilmekte, literatürde konu hakkında yapılan çalışmalar incelenmektedir. Bu bakımdan koruyucu aile hizmet modeliyle çocukların kişisel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlandığı vurgulanmakta, çocuklarda gözlemlenen davranış sorunlarına karşı koruyucu ailelerce yönetim sisteminin geliştirildiği dile getirilerek söz konusu hizmet modelinin yaygınlaştırılması gerektiği açıklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Refahı, Bakım Tedbiri Kararı, Koruma Altındaki Çocuk, Koruyucu Aile, Davranış Sorunları, Davranış Yönetimi.

A POSITIVE PERSPECTIVE ON CHILD WELFARE: THE IMPACT OF THE FOSTER FAMILY SERVICE MODEL ON CHILDREN'S BEHAVIOR MANAGEMENT

The Child Protection Law No. 5395 remains in force as a legal regulation containing various protective and preventive measures on behalf of children whose care and supervision obligations cannot be fulfilled for various reasons. The competent courts issue care measures for children who are neglected or abused. Many children subject to care measures experience behavioral problems such as thumb sucking, bedwetting, lying, or aggression due to negative life experiences resulting from a lack of adequate support from their parents and exposure to trauma. Although efforts are made to support the bio-psychosocial development of children who have been placed under protective care, it is not possible to develop the same parent-child relationship with them as with their biological families. Children who continue to experience behavioral problems are provided with the foster care service model as a more qualified service model. The personal development of children benefiting from the foster care service model is supported through their foster families, thereby gradually reducing behavioral problems stemming from their traumatic histories. This study was conducted to emphasize the importance of foster care services, particularly for children, by reviewing numerous studies indicating that behavioral problems in children benefiting from the foster care service model have significantly decreased. The study evaluates the developmental stages of children placed in foster care and reviews studies conducted on the subject in the literature. In this regard, it is emphasized that the foster family service model contributes to children's personal and social development. It is stated that foster families have developed a management system to address behavioral problems observed in children, and it is explained that this service model should be expanded.

Keywords: *Child Welfare, Care Order, Child in Care, Foster Family, Behavioral Problems, Behavior Management.*

[1] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-9375-559X, ozikarakus@gmail.com.

[2] Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0009-0000-5138-0419, ltfyildiz42@gmail.com.

LİSELERDE GÖREV YAPAN PSİKOLOJİK DANIŞMAN VE REHBERLİK ÖĞRETMENLERİNİN AKRAN ZORBALIĞINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Emine Sena Doygun¹, Dilek Çiçek², Neslihan Özgül Çakmak³

Bu araştırmada, liselerde görev yapan Psikolojik Danışman ve Rehberlik (PDR) öğretmenlerinin akran zorbalığına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Akran zorbalığı, öğrencilerin eğitim ortamlarında sık karşılaşılan önemli bir psikososyal sorun olup; süreçte zorba, mağdur ve seyirci olmak üzere üç temel unsur bulunmaktadır. Zorbalık faaliyetleri, bu unsurların her biri üzerinde kısa ve uzun vadede farklı etkiler yaratabilmektedir. Mağdurlar genellikle okul ortamında kendilerini güvensiz hissetmekte, akademik başarıları düşmekte ve sosyal ilişkilerinde çeşitli problemler yaşamaktadır. Zorbalar saldırgan davranış kalıplarını pekiştirme ve empati yoksunluğu geliştirme riski taşıırken; seyirciler çoğunlukla çaresizlik duygusu yaşamakta veya zorbalığın normalleşmesine katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda araştırmada, PDR öğretmenlerinin zorbalığa ilişkin farkındalık düzeyleri, karşılaşma sıklıkları ve uyguladıkları önleyici stratejiler incelenmiştir. Çalışma, nicel araştırma deseniyle yürütülmüş ve veri toplama süreci iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada üç PDR öğretmeniyle yapılan uzman görüşmeleri sonucunda anket formu geliştirilmiş; ikinci aşamada ise form, farklı liselerde görev yapan toplam 30 PDR öğretmenine uygulanmıştır. Bulgular, öğretmenlerin çoğunluğunun akran zorbalığını okul ortamında ciddi bir sorun olarak algıladığını göstermektedir. Müdahalelerin daha çok bireysel görüşmeler yoluyla gerçekleştirildiği; seminer, grup çalışmaları ve okul çapındaki önleyici uygulamaların ise sınırlı kaldığı belirlenmiştir. Ayrıca, okullarda uygulanan yaptırımların genellikle cezai odaklı olduğu; empati eğitimi ve rehberlik temelli müdahalelerin düşük düzeyde kaldığı görülmüştür. Zorbalık olaylarına müdahalede en büyük engelin ise iş birliği yapmayan veliler olduğu saptanmıştır. Katılımcılar, rehberlik hizmetlerinin etkinliğinin artırılması, öğretmen-veli-öğrenci iletişiminin güçlendirilmesi ve önleyici programların yaygınlaştırılması gerektiğini vurgulamıştır. Sonuç olarak, araştırma, okul rehberlik hizmetlerinin akran zorbalığını önlemedeki kritik rolünü ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akran Zorbalığı, Ergenlik, Lise, Psikolojik Danışman ve Rehberlik.

EXAMINING THE PERCEPTIONS OF HIGH SCHOOL GUIDANCE AND PSYCHOLOGICAL COUNSELORS REGARDING PEER BULLYING İNCELENMESİ

This study aims to examine the views of Psychological Counseling and Guidance (PCG) teachers working in high schools regarding peer bullying. Peer bullying is a significant psychosocial problem frequently encountered in educational settings and involves three main actors: the bully, the victim, and the bystander. Bullying activities can have different short- and long-term effects on each of these actors. Victims often feel unsafe in the school environment, experience a decline in academic achievement, and face various problems in their social relationships. Bullies, on the other hand, run the risk of reinforcing aggressive behavior patterns and developing a lack of empathy, while bystanders may experience feelings of helplessness or contribute to the normalization of bullying. In this context, the study investigated PCG teachers' levels of awareness, frequency of encounters, and preventive strategies related to bullying. The research was conducted within the framework of a quantitative design, and data collection was carried out in two stages. In the first stage, an expert opinion process with three PCG teachers was used to develop a questionnaire. In the second stage, the finalized form was administered to 30 PCG teachers working in different high schools. Findings revealed that most teachers perceive peer bullying as a serious problem in schools. Interventions were found to be predominantly based on individual counseling, whereas preventive practices such as seminars, group work, and school-wide programs were implemented at a limited level. In addition, school sanctions against bullying were largely punitive, while empathy training and guidance-based interventions were rarely applied. The biggest obstacle to intervention was identified as the lack of cooperation from parents. Participants emphasized the need to strengthen guidance services, enhance teacher-parent-student communication, and expand preventive programs. In conclusion, the study highlights the critical role of school guidance services in preventing peer bullying.

Keywords: *Peer Bullying, Adolescence, High School, Guidance and Psychological Counseling.*

-
- [1] Çocuk Gelişimci, İstanbul Kent Üniversitesi, 0009-0004-7172-9058, 220202502@ogr.kent.edu.tr.
[2] Çocuk Gelişimci, İstanbul Kent Üniversitesi, 0009-0007-7850-9017, dlk.cck34@gmail.com.
[3] Öğretim Görevlisi, İstanbul Kent Üniversitesi, 0000-0002-2388-182X, neslihan.ozgul@kent.edu.tr.

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUKLUK ÇAĞI MASTÜRBASYONU: SÜREÇ TEMELLİ TEKİL VAKA ÇALIŞMASI

Didem Türkoğlu¹, Melike Yaman²

Bu çalışma, okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 4-6 yaş arası bir çocuğun sık ve tekrarlayıcı biçimde sergilediği kendini uyarma davranışını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında bir eğitim-öğretim yılı boyunca, yaklaşık sekiz aylık süreçte çocuğun davranışlarına ilişkin öğretmenin düzenli olarak tuttuğu ayrıntılı gözlem notları, olay kayıtları ve müdahale denemeleri toplanmıştır. Süreçte ayrıca çocuğun destek aldığı gelişim uzmanlarıyla yapılan iş birliği görüşmeleri ve öğretmenin bu görüşmelere ilişkin kayıtları da incelenmiştir. Toplanan tüm nitel veriler MAXQDA programı kullanılarak çözümlenmiş ve betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden tekil vaka çalışması olarak yapılandırılmış; davranışın ortaya çıktığı bağlamlar, sıklığı, tetikleyici durumlar ve öğretmenin uyguladığı müdahale biçimleri tematik kodlama yoluyla analiz edilmiştir. Bulgular, davranışın gelişimsel özellikler, duygusal düzenleme güçlükleri ve çevresel etmenlerin etkileşimi sonucunda ortaya çıktığını göstermektedir. Öğretmenin müdahalelerinin süreç içinde değişim gösterdiği, zamanla çocuğun öz düzenleme becerilerini destekleyen daha kapsayıcı stratejilere dönüştüğü belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenin düzenli gözlemlerinin, aile ve uzman görüşmeleriyle birlikte ele alındığında, çocuğun bireysel ihtiyaçlarının daha doğru tanımlanmasına olanak sağladığı görülmüştür. Bu bulgu, öğretmen-uzman-aile iş birliğinin önemine dikkat çekmektedir. Sonuç olarak, öğretmen gözlemleri ve uzman iş birliğine dayalı bu vaka analizi, davranışın daha bütüncül biçimde anlaşılmasına ve etkili destek stratejileri geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Bulguların, benzer durumlarla karşılaşan okul öncesi öğretmenlerine yol gösterici olması ve sınıf içi uygulamalara ışık tutması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi, Mastürbasyon, Çocukluk Çağı Mastürbasyonu.

CHILDHOOD MASTURBATION IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION: A PROCESS-BASED SINGLE CASE STUDY

This study aims to examine the self-stimulatory behavior frequently and repeatedly exhibited by a child aged 4-6 attending a preschool education institution. Within the scope of the research, detailed observation notes, incident records, and intervention attempts regularly kept by the teacher regarding the child's behavior were collected over an approximately eight-month period during one academic year. The process also included collaboration meetings with developmental specialists who supported the child and the teacher's records of these meetings. All qualitative data collected were analyzed using the MAXQDA program and evaluated using descriptive analysis methods. The research was structured as a single case study from qualitative research designs; the contexts in which the behavior emerged, its frequency, triggering situations, and the intervention methods applied by the teacher were analyzed through thematic coding. The findings show that the behavior emerged as a result of the interaction between developmental characteristics, emotional regulation difficulties, and environmental factors. It was determined that the teacher's interventions changed over time, evolving into more inclusive strategies that supported the child's self-regulation skills. Furthermore, it was observed that the teacher's regular observations, when considered together with family and expert interviews, enabled a more accurate identification of the child's individual needs. This finding highlights the importance of teacher-specialist-family collaboration. Consequently, this case analysis, based on teacher observations and specialist collaboration, contributes to a more comprehensive understanding of behavior and the development of effective support strategies. The findings are expected to guide preschool teachers encountering similar situations and shed light on classroom practices.

Anahtar Kelimeler: *Preschool, Masturbation, Childhood Masturbation.*

[1] Doç. Dr., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, 0000-0003-2866-598X, didem.turkoglu.@alanya.edu.tr.

[2] Yüksek Lisans Öğrencisi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, 0009-0001-7719-7345, melikeceyaman@gmail.com.

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE AKRAN ZORBALIĞI İLE İLGİLİ YAPILAN GÜNCEL ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

Merve Başer¹, Gizem Türitoğlu², Zeynep Şebnem Kurt³

Okul öncesi dönemde akran zorbalığı, küçük yaşta çocukların birbirlerine karşı tekrarlayan ve saldırgan davranışlar sergilemesiyle ortaya çıkan; bu davranışların diğer çocuklar üzerinde olumsuz etkiler yaratması durumudur. Zorbalık davranışları, güç dengesizliği olduğunda ve bir çocuğun diğerine zarar verme, tehdit etme, alay etme ya da dışlama gibi eylemleri tekrar tekrar gerçekleştirmesiyle görülür. Bu çalışmada, Türkiye’de 2015–2025 yılları arasında yapılan okul öncesi dönemde akran zorbalığı konulu tezlerin betimsel içerik incelenmesi, bu konudaki eğilimlerin belirlenmesi ve çalışmalar arasındaki benzerliklerin ile farklılıkların ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışma kapsamında tezlerden elde edilen veriler, betimsel istatistiksel yöntemler (yüzde ve frekans analizi) kullanılarak değerlendirilmiştir. Çalışmada Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanında 2015-2025 yılları arasında yapılmış tezlerde “okul öncesi” ve “akran zorbalığı” anahtar kelimeleri ile tarama yapılmış ve 13 tez kaydına ulaşılmıştır. 1 tez çalışması okul öncesinde akran zorbalığı konusunda yapılmış tez ve makaleleri inceleme üzerinde yapıldığından çalışmaya dâhil edilmemiştir. Çalışmaya dâhil edilen 12 tez yayımlandıkları yıla, araştırmada kullanılan yöntemlere, örneklem grubuna, veri toplama aracına, anahtar kelimelerine ve incelenen değişkenlere göre analiz edilmiştir. Tezlerde örneklem gruplarının ağırlıklı olarak okul öncesi çocuklar ve öğretmenlerden oluştuğu; örneklem büyüklüklerinin 45 ile 529 arasında değiştiği görülmüştür. Araştırmalarda basit tesadüfi, uygun ve gönüllülük esaslı örnekleme yöntemleri tercih edilmiştir. Nicel ağırlıklı çalışmaların çoğunda ilişkisel tarama, betimsel tarama ve yarı deneysel desenler kullanılmış; yalnızca birkaç çalışmada nitel veya karma yöntemlere yer verilmiştir. Veri toplama araçları arasında en sık kullanılanlar “Okul Öncesi Akran Zorbalığı Ölçeği”, “Sosyal Yetkinlik ve Davranış Değerlendirme Ölçeği”, “Duygu Düzenleme Ölçeği” ve çeşitli görüşme formlarıdır. En sık rastlanan anahtar kelimelerin “okul öncesi dönem akran zorbalığı”, “iletişim becerileri”, “öğretmen tutumları”, “sınıf yönetimi stratejileri”, “sosyal bilgi işleme süreci”, “medya kullanımı” ve “ebeveyn ilgisi” olduğu görülmüştür. Analiz süreci henüz tamamlanmamış olup, bulgular geçici niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Akran Zorbalığı, Saldırganlık.

EXAMINATION OF RECENT STUDIES ON PEER BULLYING IN EARLY CHILDHOOD

Peer bullying in early childhood is defined as repeated aggressive behaviors among children that negatively affect the targeted child. These behaviors are defined by a power imbalance, where one child repeatedly engages in actions such as harming, threatening, mocking, or excluding another. This study aims to conduct a descriptive content analysis of postgraduate theses on peer bullying in early childhood education published in Turkey between 2015 and 2025. The objective is to identify prevailing trends, and to reveal similarities and differences among the studies. Data obtained from the theses were analyzed using descriptive statistical methods, specifically percentage and frequency analysis. Within the scope of the study, a search was conducted in the Council of Higher Education (YÖK) National Thesis Center database using the keywords “early childhood” and “peer bullying,” yielding 13 thesis records. One thesis, which focused on reviewing existing theses and articles on peer bullying in early childhood, was excluded from the analysis. The remaining 12 theses were examined based on publication year, research methods, sample groups, data collection tools, keywords, and investigated variables. The sample groups in these theses predominantly consisted of preschool children and teachers, with sample sizes ranging from 45 to 529 participants. The studies employed various sampling techniques, including simple random sampling, convenience sampling, and voluntary participation-based sampling. Most of the research was quantitative in nature, utilizing relational screening, descriptive screening, and quasi-experimental designs. Only a few studies adopted qualitative or mixed-method approaches. The most frequently encountered keywords include peer bullying in early childhood, communication skills, teacher attitudes, classroom management strategies, social information processing, media use, and parental involvement. As the analysis is still ongoing, the findings are considered preliminary.

Keywords: *Early Childhood, Peer Bullying, Aggression.*

[1] Çocuk Gelişimci, İstanbul Okan Üniversitesi, 0009-0008-0887-6628, cgu.mervebaser@gmail.com.

[2] Öğr. Gör., İstanbul Okan Üniversitesi, 0000-0003-3224-6921, gizem.turitoglu@okan.edu.tr.

[3] Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi, 0000-0002-9032-0010, zeynep.kurt@okan.edu.tr.

TEMA: ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARIN GELİŞİMİ

THEME: DEVELOPMENT OF CHILDREN WITH DISABILITIES

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU VE TİPİK GELİŞİM BAĞLAMINDA EBEVEYNLİK: LİSANSÜSTÜ TEZLERİN SİSTEMATİK İNCELEMESİ

Simendam Rüveyda Doğan¹

Otizm spektrum bozukluğu (OSB), sadece bireyin değil, bütün ailenin yaşamını derinden etkileyen nörogelişimsel bir farklılıktır. Otizm tanısı almış çocuğa sahip ebeveynler; duygusal, sosyal ve ekonomik boyutları içeren birden fazla zorlukla karşı karşıyadır. Bu çalışmanın amacı, otizmlı çocuklara ve normal gelişim gösteren çocuklara sahip ebeveynlerin yaşadığı deneyimlerin karşılaştırılmasını baz alan lisansüstü tezlerin sistematik olarak incelenmesi ve mevcut tezlerin sunduğu veriler üzerinden ebeveynlik dinamiklerine dair kapsamlı bir bakış açısı sunmaktır. Bu çalışmada Türkiye’de “Otizm spektrum bozukluğu ve tipik gelişim bağlamında ebeveynlik” ile ilgili YÖK Ulusal Tez Merkezine kayıtlı, erişime açık, elektronik olarak ulaşılabilen lisansüstü tezler incelenmiştir. Tarama modelinde yapılan çalışmada nitel araştırma tekniklerinden doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Tamamı yüksek lisans tezi olan 16 tez incelenmiştir. İncelenen lisansüstü tezlerde model ve desen olarak en fazla betimsel model çalışıldığı; yöntemine bakıldığında en fazla nicel araştırma yönteminin kullanıldığı görülmüştür. Alana göre dağılımda çalışmalar en çok psikoloji alanında yapılmıştır. Yapılan çalışmaların bulgularından yola çıkılarak ileri araştırmalar için uygulamacılara ve araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Otizm, Normal Gelişim, Ebeveyn, Kanıt Temelli Uygulamalar.

PARENTING IN THE CONTEXT OF AUTISM SPECTRUM DISORDER AND TYPICAL DEVELOPMENT: A SYSTEMATIC REVIEW OF POSTGRADUATE THESES

Autism spectrum disorder (ASD) is a neurodevelopmental difference that profoundly affects the lives of not only the individual but also the whole family. Parents of children with autism face multiple challenges including emotional, social and economic dimensions. The aim of this study is to systematically examine graduate theses based on the comparison of the experiences of parents of children with autism and children with normal development and to provide a comprehensive perspective on parenting dynamics through the data provided by the existing theses. In this study, postgraduate theses on "Parenting in the context of autism spectrum disorder and typical development" in Turkey, registered in YÖK National Thesis Center, open to access and electronically accessible, were examined. Document analysis technique, one of the qualitative research techniques, was used in the study conducted in the survey model. Sixteen theses, all of which were master's theses, were examined. It was seen that descriptive model was used as the most common model and design in the analyzed postgraduate theses, and quantitative research method was used the most in terms of method. According to the distribution by field, most of the studies were conducted in the field of psychology. Based on the findings of the studies, suggestions were made to practitioners and researchers for further research.

Keywords: *Autism, Normal Development, Parents, Evidence-Based Practices.*

[1] Çocuk Gelişimci, İnönü Üniversitesi, 0009-0004-7684-3853,
38241801009@ogr.inonu.edu.tr.

OTİZMİN DEĞİŞEN EPİDEMİYOLOJİSİ: DÜNYA ÇAPINDA TAHMİNLERİN GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

Hümeysra Nur Şen¹, Gökhan Kayılı²

Bu çalışmanın amacı, otizm spektrum bozukluğu (OSB) epidemiyolojisinde Türkiye ve Dünya'daki yaygınlığının zaman içerisinde meydana gelen değişimleri ortaya koymak ve bu değişimlerin olası nedenlerinin değerlendirilmesidir. Bu kapsamda 2008-2025 yılları arasında yayımlanan epidemiyolojik araştırmaları rapor eden nicel araştırmalar sistematik olarak taranmış ve kümülatif olarak analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında dahil edilen araştırmalar farklı coğrafi bölgeler ve demografik gruplarla yapılan araştırmalar değerlendirilerek yıllara oranla değişen otizm spektrum bozukluğunun (OSB) epidemiyolojisi, yaş grupları, örneklem büyüklüğü ve çeşitli değişkenler açısından ele alınmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde otizmin yaygınlığı son yıllarda giderek arttığı görülmektedir. Son yıllardaki oranın ise her 31 çocuktan birinde otizm spektrum bozukluğu (OSB) tanısının olduğunu ortaya koymuştur. Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) epidemiyolojisi cinsiyetler açısından incelendiğinde erkek çocuklarda kızlara göre daha yüksek düzeyde görüldüğü saptanmıştır. Kızlarda görülen otizmin ise erkeklere göre daha ağır düzeyde gelişim gösterdiği belirtilmektedir. Otizm Spektrum Bozukluğundaki (OSB) bu sayı artışının tanı kriterlerinin genişlemesi, ailelerin farkındalık düzeylerinin artması ve erken tanı yöntemlerindeki gelişmelerle ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma alana yönelik güncel gelişmeleri ve mevcut literatürdeki eğilimleri bütüncül olarak sunmayı hedeflemektedir. Bunun yanı sıra araştırmalar incelendiğinde Türkiye'de otizm spektrum bozukluğunun (OSB) epidemiyolojisine yönelik bir çalışma bulunmadığı görülmüştür. Bu doğrultuda Türkiye'de otizm spektrum bozukluğuna (OSB) ilişkin yaygınlık verilerinin elde edilmesine yönelik kapsamlı epidemiyolojik çalışmalara ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Epidemiyoloji, Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), Yaygınlık.

THE CHANGING EPIDEMIOLOGY OF AUTISM: A REVIEW OF WORLDWIDE ESTIMATES

The aim of this study is to reveal the changes in the prevalence of autism spectrum disorder (ASD) in Turkey and the world over time and to evaluate the possible causes of these changes. In this context, quantitative studies reporting epidemiological studies published between 2008 and 2025 have been systematically screened and cumulatively analyzed Dec. The research included in the scope of the study was evaluated by evaluating the research conducted with different geographical regions and demographic groups in terms of the epidemiology of autism spectrum disorder (ASD), age groups, sample size and various variables that change compared to the years. When the findings are examined, it is seen that the prevalence of autism has been increasing gradually in recent years. It has been revealed that the rate in recent years is that one out of every 31 children has an autism spectrum disorder (ASD) diagnosis. When the epidemiology of Autism Spectrum Disorder (ASD) was examined in terms of genders, it was found that it is seen at a higher level in boys compared to girls. It is stated that autism seen in girls shows a more severe level of development compared to boys. It is believed that this increase in the number of Autism Spectrum Disorders is related to the expansion of diagnostic criteria, increased awareness levels of families and improvements in early diagnosis methods. This study aims to present the current developments in the field and the trends in the current literature holistically. In addition, when the research was examined, it was found that there were no studies on the epidemiology of autism spectrum disorder (ASD) in Turkey. In this direction, it can be said that comprehensive epidemiological studies are needed to obtain prevalence data related to autism spectrum disorder (ASD) in Turkey.

Keywords: *Epidemiology, Autism Spectrum Disorder (ASD), Prevalence.*

-
- [1] Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-7398-1979, humeyranursenn@gmail.com.
[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-7959-4128, gokhankayili@selcuk.edu.tr.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNDA ERKEN MÜDAHALENİN ÖNEMİ: ÖRNEK VAKA ANALİZİ

Şerife Kaya¹, Gökhan Kayılı²

Bu çalışma, Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) olan çocukların ihtiyaçları için en uygun müdahalenin ve destek yaklaşımının uygulanması, tipik gelişim gösteren akranlarına göre farklılıklarının bilinmesi, gelişim alanlarının gözlenmesi ve gerekli müdahale programının uygulanmasını amaçlamaktadır. Yaşlara göre belirtiler ve gelişimsel özelliklerin doğru tanınması hem ebeveynlerin hem de alandaki uzmanların erken müdahale programlarına yönelmesine, çocuğun sosyal ve bilişsel gelişimine katkı sağlayacaktır. Bu amaçla, OSB bulunan farklı yaş gruplarındaki çocukların gelişimsel özellikleri tespit edilmiş ve bir örnek vaka analizi ile erken müdahalenin önemine vurgu yapılmıştır. Bu çalışmada otizm bulguları ile örtüşen belirtiler gösteren 24 aylık ikiz bebeklerde anne baba merkezli üç ay süren danışmanlık ve erken müdahalenin gelişimsel yeterlilik düzeyine ulaşma süreci incelenmiştir. Araştırma sürecinde ikiz bebeklere DENVER II Gelişimsel Tarama Envanteri ve M-CHAT Erken Çocukluk Otizm Tarama Ölçeği uygulanmış, ayrıca DSM-IV tanı kriterleride dikkate alınmıştır. Yapılan değerlendirmeler ve aileden alınan ayrıntılı bilgiler ışığında anne-babaya belirli aralıklarda gelişimsel destek ve uyaran artışına yönelik öneriler sunulmuş ve gelişimsel seyrin yaşitlarından beklenen düzeye ulaştığı tespit edilmiştir. Bu vaka çalışmasında risk altındaki bebeklerin tanınması ve gerekli desteğin verilmesi açısından alana katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu çalışmanın ayrıca OSB ile ilişkili farkındalık oluşturulması ve otizmlili bireylere yönelik toplumda daha kapsayıcı ve aileyi de merkeze alan yaklaşımın gelişimini destekleyeceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, Gelişim Özellikleri, Erken Müdahale, Vaka Analizi.

THE IMPORTANCE OF EARLY INTERVENTION IN AUTISM SPECTRUM DISORDER: CASE ANALYSIS

This study aims to implement the most appropriate intervention and support approach for the needs of children with Autism Spectrum Disorder (ASD), identify their differences from typically developing peers, monitor their developmental areas, and implement the necessary intervention program. Accurately identifying symptoms and developmental characteristics across age groups will encourage both parents and professionals to consider early intervention programs and contribute to the child's social and cognitive development. To this end, the developmental characteristics of children with ASD across different age groups were identified, and a case study emphasized the importance of early intervention. This study examined the process of achieving developmental competence through three months of parent-centered counseling and early intervention in 24-month-old twin infants exhibiting symptoms consistent with autism. The DENVER II Developmental Screening Inventory and the M-CHAT Early Childhood Autism Screening Scale were administered to the twins during the research process, and DSM-IV diagnostic criteria were also considered. Based on the assessments and detailed information received from the family, recommendations for increased developmental support and stimulation were made to the parents at regular intervals, and it was determined that the developmental progress had reached the expected level for their peers. This case study is anticipated to contribute to the field by identifying at-risk infants and providing the necessary support. It is also anticipated that this study will raise awareness of ASD and support the development of a more inclusive, family-centered approach to individuals with autism.

Keywords: *Autism Spectrum Disorder, Developmental Characteristics, Early Intervention, Case Analysis.*

[1] Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-9600-4633, serifekaya4660@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-7959-4128, gokhankayili@selcuk.edu.tr.

OTİZMİN TARİHÇESİ VE EVRİMİ: KANNER'DEN DSM-5'E

Büşra Paş¹, Gökhan Kayılı²

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), ilk kez 1943 yılında Leo Kanner tarafından “erken çocukluk otizmi” olarak tanımlanmış ve bu tarihten itibaren hem tanı ölçütleri hem de klinik yaklaşımlar bağlamında köklü değişimlere uğramıştır. Bu çalışma, otizmin tarihsel süreç içerisindeki kavramsal dönüşümünü incelemekte; başlangıçtaki psikodinamik açıklamalardan, günümüzde nörogelişimsel bir bozukluk olarak ele alınmasına kadar uzanan evrimi, tarihsel ve kuramsal bir çerçevede analiz etmektedir. 20. yüzyılın ortalarında otizm, büyük ölçüde çevresel etkenlere dayalı ve bilimsel temelden yoksun açıklamalarla, özellikle “buzdolabı anne” kavramı ekseninde yorumlanmıştır. Ancak 1980 yılında yayınlanan DSM-III ile birlikte otizm, ilk kez psikiyatrik sınıflandırma sistemlerinde tanımlanarak standartlaştırılmış tanı ölçütleriyle ele alınmaya başlanmıştır. DSM-IV’te ise otizm, Asperger sendromu, Rett sendromu, çocukluk dezintegratif bozukluğu ve atipik otizm gibi ayrı tanımlarla “Yaygın Gelişimsel Bozukluklar” kategorisi altında yer almıştır. Bu çoklu sınıflandırma yaklaşımı, klinik uygulamada tanısal belirsizliklere ve uygulama güçlüklerine yol açmıştır. 2013 yılında yürürlüğe giren DSM-5 ile bu alt kategoriler kaldırılarak, tüm bu tanımlar “Otizm Spektrum Bozukluğu” (OSB) çatısı altında birleştirilmiş; tanı kriterleri ise sosyal iletişim ve etkileşimde yetersizlik ile sınırlı, tekrarlayıcı davranış örüntüleri olmak üzere iki temel boyutta yeniden düzenlenmiştir. Bu yapısal değişiklik, hem tanı süreçlerinde tutarlılığı artırmayı hedeflemiş hem de çağdaş bilimsel bulgularla daha uyumlu bir sınıflama modeli sunmuştur. Bu derleme, otizmin tarihsel gelişim süreci ve tanı ölçütlerinde yaşanan evrimsel değişimleri inceleyerek, alandaki bilimsel paradigma kaymalarını gözler önüne sermektedir. Ayrıca, nörobiyolojik çalışmaların giderek artan etkisini, tanı kriterlerindeki değişimlerin yaygınlık oranlarına etkisini ve otizmin toplumsal bağlamda yeniden tanımlanma süreçlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, Tarihçe, Leo Kanner, DSM-V.

HISTORY AND EVOLUTION OF AUTISM: FROM KANNER TO DSM-5

Autism Spectrum Disorder (ASD) was first defined as “early childhood autism” by Leo Kanner in 1943, and since then, it has undergone fundamental changes in terms of both diagnostic criteria and clinical approaches. This study examines the conceptual transformation of autism throughout history, analyzing its evolution from initial psychodynamic explanations to its current treatment as a neurodevelopmental disorder within a historical and theoretical framework. In the mid-20th century, autism was largely interpreted based on environmental factors and unscientific explanations, particularly the concept of the “refrigerator mother.” However, with the publication of DSM-III in 1980, autism was defined for the first time in psychiatric classification systems and began to be addressed with standardized diagnostic criteria. In DSM-IV, autism, Asperger syndrome, Rett syndrome, childhood disintegrative disorder, and atypical autism were classified separately under the category of “Pervasive Developmental Disorders.” This multiple classification approach led to diagnostic uncertainties and difficulties in clinical practice. With the DSM-5, which came into effect in 2013, these subcategories were removed, and all these diagnoses were combined under the umbrella of “Autism Spectrum Disorder” (ASD); the diagnostic criteria were reorganized into two basic dimensions: deficiencies in social communication and interaction, and repetitive behavior patterns. This structural change aimed to increase consistency in diagnostic processes and provide a classification model more consistent with contemporary scientific findings. This compilation examines the historical development of autism and the evolutionary changes in diagnostic criteria, revealing the scientific paradigm shifts in the field. It also aims to highlight the growing influence of neurobiological studies, the impact of changes in diagnostic criteria on prevalence rates, and the processes of redefining autism in a social context.

Keywords: *Autism Spectrum Disorder, History, Leo Kanner, DSM-V.*

[1] Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-4021-4500, busrapas96@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-7959-4128, gokhankayili@selcuk.edu.tr.

TASARIM TABANLI ARAŞTIRMAYA DAYALI ARTTIRILMIŞ GERÇEKLİK UYGULAMASI: ZİHİN ENGELLİ ÇOCUKLAR İÇİN MOBİL EĞİTİM ARACI GELİŞTİRME

Rıdvan Karabulut¹, Serdal Deniz², Enver Türksoy³

Özel eğitime ihtiyacı olan çocukların bir grubunu zihinsel engelli bireyler oluşturmaktadır. Zihinsel engelli çocuklar dört grupta değerlendirilmektedir. Bunlar hafif, orta, ağır ve çok ağır zihinsel engelliliktir. Geleneksel öğretim yöntemlerinin Zihin Engelli bireylere yeterli düzeyde destek sağlayamadığı bilinmektedir. AR teknolojileri ise eğitimi somutlaştırarak öğrencinin dikkatini yoğunlaştırmada ve derin öğrenmeyi desteklemede önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu çalışma, Hafif Düzey Zihin Engelli çocuklar için geliştirilen Arttırılmış Gerçeklik (AR) tabanlı mobil öğrenme uygulamasının tasarımı, uygulama süreci ve etkililiğinin Tasarım Tabanlı Araştırma yöntemiyle değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Geliştirilen AR uygulaması, kullanıcı dostu arayüz, basit navigasyon ve görsel ipuçları üzerine odaklanarak tasarlanmıştır. Toplamda 25 kare kod (tetikleyici) ile çalışacak şekilde, 20 etkileşimli AR içerik hazırlanmıştır. Geliştirilen prototip üç farklı uzmandan (özel eğitim öğretmeni, bilgisayar mühendisi, sınıf öğretmeni) geri bildirim alınarak iyileştirilmiştir. Daha sonra uygulama, pilot aşamasında 4 öğrenci üzerinde 6 oturum şeklinde test edilmiştir. Bu aşamada öğrencilerin teknolojiyle etkileşimleri, motivasyonları ve dikkat gelişimleri gözlemlenmiştir. Elde edilen bulgular, AR tabanlı öğretimin Zihin Engelli çocukların dikkat düzeylerini anlamlı ölçüde artırdığını göstermiştir. Ayrıca öğrencilerin büyük çoğunluğunun teknolojiyi kolayca benimsediği ve öğretmenlerin de teknoloji temelli çalışmalara yönelik olumlu tutumlar geliştirdiği belirlenmiştir. Bu araştırma sonucunda geliştirilen AR tabanlı mobil öğrenme uygulaması, özel eğitim öğretmenleri için etkili bir öğretim aracı olarak değerlendirilmiştir. Uygulamanın diğer özel eğitim kurumlarında yaygınlaştırılabileceği ve farklı engel gruplarına uyarlanabileceği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Tasarım Tabanlı Araştırma, Arttırılmış Gerçeklik, Mobil Öğrenme, Özel Eğitim, Zihinsel Yetersizlik, Teknoloji Destekli Eğitim.*

VIRTUAL REALITY SUPPORTED SCIENCE TEACHING FOR STUDENTS WITH INTELLECTUAL DISABILITIES: A DESIGN RESEARCH ON THE EARTH'S SHAPE, STRUCTURE AND MOVEMENTS UNIT

Mentally disabled individuals constitute a group of children in need of special education. Children with intellectual disabilities are evaluated in four groups. These are mild, moderate, severe and very severe intellectual disabilities. It is known that traditional teaching methods cannot provide sufficient support to individuals with intellectual disabilities. AR technologies, on the other hand, have an important potential to intensify student attention and support deep learning by concretizing education. However, studies in this field in Turkey are quite limited. This study aims to evaluate the design, implementation process and effectiveness of an Augmented Reality (AR) based mobile learning application developed for children with mild intellectual disabilities using Design-Based Research method. The AR application was designed by focusing on user-friendly interface, simple navigation and visual cues. In total, 20 interactive AR contents were prepared to work with 25 frame codes (triggers). The prototype was improved by receiving feedback from three different experts (special education teacher, computer engineer, classroom teacher). Then, the application was tested in 6 sessions on 4 students in the pilot phase. At this stage, students' interactions with technology, motivation and attention development were observed. The findings showed that AR-based instruction significantly increased the attention levels of children with intellectual disabilities. In addition, it was determined that the majority of the students easily adopted the technology and the teachers developed positive attitudes towards technology-based studies. The AR-based mobile learning application developed as a result of this study was evaluated as an effective teaching tool for special education teachers. It is suggested that the application can be disseminated in other special education institutions and can be adapted to different disability groups.

Keywords: *Design-Based Research, Augmented Reality, Mobile Learning, Special Education, Intellectual Disability, Technology Supported Education.*

[1] Doç. Dr., Kayseri Üniversitesi, 0000-0002-6682-2520, ridvan_karabulut@yahoo.com.

[2] Dr., Kayseri Üniversitesi, 0000-0001-6606-9308, serdaldeniz1@mail.com.

[3] Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, 0000-0003-4321-3017, enverturksoy@gmail.com.

ZİHİN YETERSİZLİĞİ OLAN ÖĞRENCİLER İÇİN SANAL GERÇEKLİK DESTEKLİ FEN ÖĞRETİMİ: DÜNYA'NIN ŞEKLİ, YAPISI VE HAREKETLERİ ÜNİTESİ ÜZERİNE BİR TASARIM ARAŞTIRMASI

Serdal Deniz¹, Enver Türksoy², Rıdvan Karabulut³

Hafif düzey zihinsel engelli öğrenciler genellikle sınıf seviyesinin altında akademik becerilere sahip olma eğilimindedir. Ancak bu öğrencilere, gerekli destek sağlandığında, akademik becerileri birçok açıdan geliştirilebilir. Bu araştırma, hafif düzeyde zihin yetersizliği tanısı konulmuş ilkokul 4. sınıf öğrencileri için “Dünya’mızı Keşfedelim” ünitesine yönelik sanal gerçeklik (VR) destekli bir öğretim uygulamasının tasarımını ve etkililiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Tasarım temelli araştırma yaklaşımıyla geliştirilen uygulama, ilköğretim fen bilimleri müfredatında yer alan FB.4.3.1, FB.4.3.2 ve FB.4.3.3 kazanımlarını kapsayan öğrenme çıktılarına destekleyecek şekilde yapılandırılmıştır. Bu kazanımlar; Dünya’nın şekli, yapısı ve hareketleri ile ilgili gözlemlere dayalı tahminler yapma, modeller oluşturma ve çıkarımlarda bulunma becerilerini içerir. Uygulamanın tasarımı sürecinde özel eğitim, temel eğitim ve bilgisayar programcılığı alanlarında üç uzmandan görüş alınarak içerik ve ara yüz açısından bilişsel yükün azaltılması ve erişilebilirliğin artırılması sağlanmıştır. Geliştirilen VR uygulaması, görsel ipuçları, interaktif simülasyonlar ve adım adım yönergelerle öğrencilerin kavramları daha somut ve yaşantısal olarak öğrenmelerini sağlamayı hedeflemektedir. Pilot uygulama kapsamında üç öğrenciyle yapılan değerlendirmede, öğrencilerin etkileşimli ortamda dikkatlerinin yoğunlaştığı, öğrenme sürecine aktif katıldıkları ve kazanımlara ilişkin olumlu geri bildirimler sundukları gözlenmiştir. Elde edilen ön veriler, sanal gerçeklik teknolojisinin bu öğrenci grubu için anlamlı öğrenme fırsatları sunabileceğini göstermektedir. Çalışmanın bundan sonraki aşamalarında örneklem genişletilerek nicel ve nitel verilerle daha kapsamlı bir değerlendirme yapılması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sanal Gerçeklik, Tasarım Tabanlı Araştırma, Teknoloji Destekli Eğitim, Etkileşimli Öğrenme, Zihin Yetersizliği, Fen Öğretimi.

VIRTUAL REALITY SUPPORTED SCIENCE TEACHING FOR STUDENTS WITH INTELLECTUAL DISABILITIES: A DESIGN RESEARCH ON THE EARTH'S SHAPE, STRUCTURE AND MOVEMENTS UNIT

Students with mild intellectual disabilities tend to have academic skills below grade level. However, when these students are provided with the necessary support, their academic skills can be improved in many ways. This study aims to examine the design and effectiveness of a virtual reality (VR)-supported instructional application for the “Let's Explore Our World” unit for 4th grade primary school students diagnosed with mild intellectual disability. The application, which was developed with a design-based research approach, was structured to support the learning outcomes of FB.4.3.1, FB.4.3.2 and FB.4.3.3.3 in the primary science curriculum. These outcomes include the skills of making predictions, creating models and making inferences based on observations about the shape, structure and movements of the Earth. During the design process of the application, three experts in the fields of special education, basic education and computer programming were consulted to reduce the cognitive load and increase accessibility in terms of content and interface. The developed VR application aims to enable students to learn concepts more concretely and experientially through visual cues, interactive simulations and step-by-step instructions. In the evaluation conducted with three students within the scope of the pilot application, it was observed that students' attention was concentrated in the interactive environment, they actively participated in the learning process and provided positive feedback about the gains. The preliminary data obtained show that virtual reality technology can provide meaningful learning opportunities for this group of students. In the next stages of the study, it is planned to expand the sample and make a more comprehensive evaluation with quantitative and qualitative data.

Keywords: *Virtual Reality, Design-Based Research, Technology Supported Education, Interactive Learning, Mental Disability, Science Teaching.*

[1] Dr., Kayseri Üniversitesi, 0000-0001-6606-9308, serdaldeniz1@gmail.com.

[2] Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, 0000-0003-4321-3017, enverturksoy@gmail.com.

[3] Doç. Dr., Kayseri Üniversitesi, 0000-0002-6682-2520, ridvan_karabulut@yahoo.com.

İŞİTME YETERSİZLİĞİ OLAN ÇOCUKLARIN DİL GELİŞİMİNDE ETKİLEŞİMLİ KİTAP OKUMA*

Beyhan Özge Yersel¹, Ender Durualp²

Etkileşimli kitap okuma, tipik gelişen ve özel gereksinimli çocukların dil gelişimini desteklemek amacıyla kullanılan bir müdahale yöntemidir. Tipik gelişen çocuklar, ebeveynleri tarafından düzenli aralıklarla okunan kitaplar sayesinde ebeveynleriyle yakın temas kurmaktadır. Çocuklar açık uçlu sorularla konuşmaya teşvik edilmekte ve okudukları kitabın resimleri hakkında ebeveynleriyle konuşmaktadır. Ancak, işitme yetersizliği olan çocuklar ve ebeveynleri işitme ve dinleme gelişiminde yaşanan zorluklardan dolayı etkileşimli kitap okuma sürecinde çeşitli zorluklarla karşılaşabilmekte ve bu nedenle uzmanlar tarafından özel yönlendirilmeye ihtiyaç duymaktadır. İşitme yetersizliği olan çocukların ebeveynleri için çocuğun liderliğini takip etme, görsel materyal kullanımı, kitabın içeriğini çocuğun deneyimleriyle ilişkilendirme gibi adımların kullanılması tavsiye edilmektedir. Bununla birlikte işitme yetersizliği olan çocuklar için çocuğun yetersizliğine göre okuma esnasında sadece bir-iki sayfanın incelenmesi, hikaye akışını bozan sayfaların atlanması, dilde çocuğa göre sadeleştirmeler yapılması, kitap başlığını değiştirmek gibi çeşitli uyarlamaların yapılabilmesi de mümkündür. İlgili alanyazın incelendiğinde etkileşimli kitap okumanın işitme yetersizliği olan çocukların dil ve erken okuryazarlık becerileri olmak üzere pek çok gelişim alanını desteklediğini gösteren bulgular mevcuttur. Bu çalışmada amaç, işitme yetersizliği olan çocukların ebeveynlerine önerilen etkileşimli kitap okuma stratejilerini açıklamak ve bu uygulamaların dil gelişimi üzerindeki etkilerine dair literatür bulgularını değerlendirmektir. Literatür derlemesine dayalı olarak gerçekleştirilen araştırmada, yurt içi ve yurt dışındaki çalışmalar incelenmiştir. Bulgular, etkileşimli kitap okumanın yurt dışında yaygın kullanılan bir müdahale yöntemi olduğunu, ülkemizde ise araştırmaların sınırlı kaldığını ortaya koymuştur. Türkiye'deki çalışmalar daha çok erken okuryazarlık becerileri ve annelere yönelik aile eğitimi programlarına odaklanırken; yurt dışında ebeveyn-çocuk etkileşimi, ebeveyn eğitimi, dil girdisi ve kalitesi ile erken okuryazarlık kaynaklarının ön planda olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, etkileşimli kitap okuma işitme yetersizliği olan çocukların dil gelişiminde etkili bir yöntem olduğu ve başarısında ebeveyn katılımının kritik bir rol oynadığı söylenebilir. Ebeveynlere strateji öğretiminin sağlanması, okuma etkinliklerinin niteliğini artırarak çocukların dil, sosyal ve bilişsel gelişimlerini destekleyeceğinden, uzmanların bu stratejileri öğretmeleri önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Dil Gelişimi, Etkileşimli Kitap Okuma, İşitme Yetersizliği.

INTERACTIVE BOOK READING IN THE LANGUAGE DEVELOPMENT OF DEAF AND HARD OF HEARING CHILDREN

Interactive book reading is an intervention method used to support the language development of both typically developing and children with special needs. Typically developing children establish close contact with their parents through regularly scheduled reading activities, are encouraged to speak through open-ended questions, and engage in conversations about the pictures in the books they read. However, children who are deaf and hard of hearing (DHH) and their parents often face challenges in this process due to difficulties in hearing and listening skills, and therefore require specific guidance from specialists. For parents of DHH children, strategies such as following the child's lead, using visual materials, and relating the content of the book to the child's personal experiences are recommended. In addition, adaptations such as examining only one or two pages, skipping pages that disrupt the storyline, simplifying the language according to the child's level, or even changing the title of the book can be applied. Findings from the literature indicate that interactive book reading supports receptive and expressive language skills as well as early literacy and other developmental areas. It also enhances parents' interaction behaviors and strengthens intuitive parenting skills. The aim of this study is to explain interactive book reading strategies recommended for parents of DHH children and to evaluate literature findings on the effects of these practices on children's language development. This study is based on a literature review including both national and international research. The findings revealed that while interactive book reading is widely used as an intervention method abroad, studies in Turkey remain limited. Research in Turkey has mainly focused on early literacy skills and mother-centered family training programs, whereas international studies emphasize parent-child interaction, parental education, language input and quality, and access to early literacy resources. In conclusion, interactive book reading is an effective method for supporting the language development of DHH children, and parental involvement plays a critical role in its success. Providing parents with strategy training can improve the quality of reading activities, thereby supporting children's language, social, and cognitive development. For this reason, it is recommended that specialists teach these strategies to families.

Keywords: *Deaf and Hard of Hearing, Interactive Book Reading, Language Development.*

[1] Dr., Başkent Üniversitesi, 0000-0003-4736-1391, bozgeyersel@baskent.edu.tr

[2] Prof Dr, Ankara Üniversitesi, 0000-0002-6645-6815, endora2212@hotmail.com.

**Bu çalışma birinci yazarın doktora tezinden bir bölüm içermektedir.*

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU TANISI ALAN ÇOCUĞA SAHİP AİLELERİN KAYGILARI: KALİTATİF BİR ÇALIŞMA

Murat Özpolat¹, Gökhan Kayılı²

Otizm spektrum bozukluğu tanısı alan çocuğa sahip ailelerin kaygılarının belirlenmesi amacı ile yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme yolu ile veriler toplanmış ve tümevarımsal analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme yöntemi ile seçilmiş Osmaniye ili merkezinde yaşayan OSB tanısı alan çocuklara sahip 11 aileden oluşmaktadır. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan Otizm spektrum bozukluğu tanısı alan çocuğa sahip ailelerin kaygılarına ilişkin ebeveyn görüşlerinin belirlenmesine yönelik bilgi formu kullanılarak elde edilmiştir. OSB'nin ebeveyn tarafından fark edilişi, OSB'nin tanılama süreci, ebeveyninin OSB karşısındaki tepki ve duyguları, ebeveynlerin OSB'nin nedenlerine ilişkin görüşleri, OSB'nin aile ve sosyal ilişkiler üzerindeki etkileri, süreç içerisinde alınan uzman destekleri ve desteğe ilişkin görüşleri ve OSB tanılı çocuğu ile ilgili ileriye yönelik kaygı ve gelecek planları soruların ana iskeletini oluşturmaktadır. Elde edilen veriler sonucunda OSB tanılı çocuğa sahip ebeveynlerin çocuğundaki gelişimsel farklılıkları iki üç yaş döneminde fark ettikleri ve bir yıl içerisinde tanı aldıkları belirlenmiştir. Ebeveynlerin çoğu, OSB karşısındaki tepki ve duygularının kendilerini kötü hissetme, şaşırma, şok, tanıyı reddetme, üzüntü olduğunu ifade etmişlerdir. Kendilerinden sonra çocuğuna ne olacağı, yaşanılan çevre, özel gereksinimli bireylere olan yaklaşım, özel gereksinimli bireyin kendi kendine yetememesi gibi durumların kaygı yarattığını belirtmişlerdir. Ebeveynlerin OSB'li çocuklarının eğitim desteğine devam edeceklerini, çocuğunun ilgi alanını belirleyip bu alanda ilerlemesini sağlayacaklarını ve kendi kendine yetebilen bir birey olması için çaba harcadıklarını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, Ebeveyn Kaygısı, Kalitatif Araştırma.

CONCERNS OF FAMILIES WITH CHILDREN DIAGNOSED WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER: A QUALITATIVE STUDY

This study, conducted to determine the concerns of families with children diagnosed with autism spectrum disorder, employed the interview technique, a qualitative research method. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using inductive analysis. The study group consisted of 11 families with children diagnosed with ASD living in the city center of Osmaniye, selected using snowball sampling, a purposive sampling method. Data were collected using an information form prepared by the researcher to determine parents' views on the concerns of families with children diagnosed with autism spectrum disorder. The main framework of the questions included the parent's recognition of ASD, the process of diagnosis, parents' reactions and feelings toward ASD, parents' views on the causes of ASD, the effects of ASD on family and social relationships, views on professional support received during the process and support, and future concerns and plans for their child with ASD. The data obtained indicated that parents of children with ASD often notice developmental differences in their children around the age of two or three and receive a diagnosis within a year. Most parents expressed feelings of distress, surprise, shock, denial of the diagnosis, and sadness regarding ASD. They also stated that they were anxious about what would happen to their children after they were born, their environment, the approach to individuals with special needs, and the individual's lack of self-sufficiency. They stated that parents would continue to support their children with ASD in their education, identify their child's interests, ensure their progress in these areas, and strive to help them become self-sufficient.

Keywords: *Autism Spectrum Disorder, Parental Anxiety, Qualitative Research.*

[1] Öğr. Gör., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, 0000-0002-7917-6345, murat.ozpolat2@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-7959-4128, gokhankayili@selcuk.edu.tr.

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ YAŞAYAN ÇOCUKLARIN DESTEKLENMESİNDE AİLE VE UZMAN İŞ BİRLİĞİ: ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON MERKEZLERİNE YÖNELİK NİTEL BİR İNCELEME

Gülpınar Bilecen¹

Öğrenme güçlüğü yaşayan çocuklar, gelişimsel olarak desteklenmeleri gereken özel bir öğrenci grubunu oluşturmaktadır. Bu çocukların akademik, sosyal ve duygusal gelişimlerinin sağlıklı bir biçimde sürdürülebilmesi, yalnızca bireysel eğitim programlarıyla sınırlı olmayan yani aile, uzman ve kurumlar arası etkili bir iş birliğini içeren çok yönlü bir yaklaşım gerektirir. Özellikle özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, bu sürecin en önemli bileşenlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu merkezler ailelerin desteği ve uzmanların profesyonel bilgi birikimiyle çocuğun gelişimini birlikte şekillendiren önemli sosyal alanlar hâline gelmektedir. Aile ve uzman iş birliği, sadece bilginin paylaşımını değil; aynı zamanda karşılıklı güven, iletişim becerileri ve ortak hedeflere yönelik tutarlı bir çalışma kültürünü de benimsemektedir. Bu bağlamda, çocuğun çevresel destek sistemi ne kadar güçlü ve tutarlı bir yapı sergilerse, eğitim sürecinden alınan verim de o derece yüksek olmaktadır. Bu çalışmada, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde öğrenme güçlüğü yaşayan çocukların desteklenme süreçlerinde aile ile uzmanlar arasındaki iş birliği ilişkileri ele alınacaktır. Araştırmanın temel amacı, bu iş birliğinin nasıl kurulduğunu, ne tür zorluklar içerdiğini ve hangi faktörlerin iş birliğini kolaylaştırdığını derinlemesine analiz etmektir. Nitel araştırma desenine göre tasarlanmış olan bu çalışmada, veri toplama sürecinde merkezlerde görev yapan özel eğitim uzmanları, psikologlar, rehabilitasyon personeli ve bu merkezlerden hizmet alan ebeveynlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Elde edilecek veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilecek ve iş birliği sürecine dair temalar ortaya konacaktır. Araştırmanın, öğrenme güçlüğü yaşayan çocukların eğitiminde etkili destek modellerinin geliştirilmesine katkı sağlaması, aile-eğitim kurumu ilişkilerini güçlendirecek öneriler sunması ve özel eğitimde paydaş temelli uygulamaların önemini vurgulaması beklenmektedir. Aynı zamanda, uzmanların karşılaştıkları uygulama sorunları ile ailelerin yaşadığı iletişim engelleri arasında nasıl bir etkileşim bulunduğu da bu araştırma kapsamında irdelenecek önemli bir sorunsal olarak öne çıkmaktadır. Böylelikle hem kuramsal hem de uygulamalı düzeyde yeni bir bakış açısı geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme Güçlüğü, Özel Eğitim, Aile Katılımı, Uzman İş Birliği, Nitel Araştırma.

FAMILY AND PROFESSIONAL COLLABORATION IN SUPPORTING CHILDREN WITH LEARNING DIFFICULTIES: A QUALITATIVE STUDY IN SPECIAL EDUCATION AND REHABILITATION CENTERS

Children with learning disabilities constitute a special group of students who require developmental support. Sustaining the healthy academic, social, and emotional development of these children requires a multifaceted approach that goes beyond individual educational programs and includes effective collaboration among families, professionals, and institutions. Special education and rehabilitation centers, in particular, stand as a crucial component of this process. With the support of families and the professional knowledge of professionals, these centers become important social spaces that jointly shape the child's development. Family-professional collaboration embraces not only the sharing of information but also mutual trust, communication skills, and a consistent working culture focused on shared goals. In this context, the stronger and more consistent the child's environmental support system, the higher the educational outcome. This study will examine the collaborative relationships between families and professionals in the support process for children with learning disabilities in special education and rehabilitation centers from a qualitative perspective. The primary objective of this research is to provide an in-depth analysis of how this collaboration is established, the challenges it presents, and the factors that facilitate it. This research is structured according to a qualitative research design, and semi-structured interviews are planned for data collection with special education specialists, psychologists, rehabilitation personnel working at the centers, and parents receiving services from these centers. The data will be analyzed using descriptive analysis, and themes related to the collaborative process will be identified. The research is expected to contribute to the development of effective support models for the education of children with learning disabilities, offer suggestions for strengthening family-educational relationships, and highlight the importance of stakeholder-based practices in special education. Furthermore, the interaction between practical challenges faced by specialists and the communication barriers experienced by families stands out as an important issue to be explored within the scope of this research. This aims to develop a new perspective on both theoretical and practical aspects.

Keywords: *Learning Difficulties, Special Education, Parental Involvement, Expert Collaboration, Qualitative Study.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0009-0256-0697, glpinarb@gmail.com.

ÖZEL EĞİTİM ALANINDA GÖREVLİ ÇOCUK GELİŞİMCİLERİN ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜNE DAİR YETERLİK ALGILARI

Tuğçe Sünbül Akbaş¹, Nefise Semra Erkan²

Öğrenme güçlüğü bireyin normal zekâ seviyesine sahip olmasına rağmen bilgi edinme süreçlerinde, dinleme, anlama, konuşma, yazma, dikkat gösterme ve matematik gibi alanlarda beklenen seviyede ilerleme gösterememesi durumu olarak tanımlanmaktadır. Bireysel özellikleri, gelişimsel aşamaları ve eğitimsel yeterlik bakımından akranlarından farklı olan “özel öğrenme güçlüğü” yaşayan bireylerin eğitimleri bu amaç doğrultusunda tasarlanan eğitim programları ve bu alanda uzmanlaşmış eğitimciler tarafından gerçekleştirilmektedir. Normal gelişim gösteren öğrencilerle karşılaştırıldığında özel öğrenme güçlüğü yaşayan öğrencilerin öğretmenlerine olan ihtiyaçlarının daha fazla olduğu açıktır. Bu kapsamda bu alanda çalışan çocuk gelişimi mezunu öğretmenlerin yeterliklerinin belirlenmesi; hem çocuk gelişimi mezunu öğretmenlerin eğitimsel yeterliklerinin artırılması hem de özel öğrenme güçlüğü olan çocukların eğitim kalitelerinin artırılması açısından önemli görülmektedir. Bu araştırmanın amacı özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde öğretmen olarak çalışan çocuk gelişimi mezunlarının özel öğrenme güçlüğü alanındaki yeterlik algılarını ortaya koymaktır. Araştırmanın örneklemini 2023-2024 eğitim-öğretim yılında İstanbul'daki özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışan 200 çocuk gelişimi mezunu öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden olan betimsel tarama modeliyle yapılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu ve Özel Öğrenme Güçlüğü Alanı Öğretmen Yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde t-testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Post-Hoc testleri gibi istatistiksel tekniklerden yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışan çocuk gelişimi mezunu öğretmenlerin özel öğrenme güçlüğü alanındaki yeterlik algılarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğretmenlerin yeterlik algılarının cinsiyet, yaş, sahip oldukları çocuk sayısı ve mesleki deneyim gibi demografik değişkenlere göre istatistiki olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu çalışmada özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde çalışan çocuk gelişimi mezunu öğretmenlerle çalışılmıştır. Gelecek çalışmalarda çocuk gelişimi mezunu olmayan farklı alanlardan mezun öğretmenler ve yöneticilerle, farklı yöntem ve tekniklerle kapsamı genişleten ve özel öğrenme güçlüğü alanında desteğe ihtiyaç duyulan alanlar belirlenebilir. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışan çocuk gelişimi mezunu öğretmenler gerekli destek ve farkındalıkla, hizmet içi eğitimlerle, erken çocukluk programlarıyla, medya ve toplum çalışmalarıyla, yerel ve kamu desteğiyle, öğretmen becerilerini güçlendirerek ve müfredatı zenginleştirerek desteklenebilir.

Anahtar sözcükler: Özel Öğrenme Güçlüğü, Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri, Çocuk Gelişimi, Öğretmen.

COMPETENCE PERCEPTIONS OF CHILD DEVELOPMENT SPECIAL EDUCATION SPECIAL LEARNING DISABILITIES

A learning disability is defined as a condition in which an individual, despite having a normal intelligence level, fails to make expected progress in areas such as listening, comprehension, speaking, writing, attention, and mathematics in the process of acquiring knowledge. Individuals with "specific learning disabilities," who differ from their peers in terms of individual characteristics, developmental stages, and educational competence, are educated through educational programs designed for this purpose and by educators specialized in this field. It is clear that students with specific learning disabilities have greater needs for their teachers compared to typically developing students. In this context, determining the competencies of child development graduates working in this field is considered important both for improving the educational competencies of child development graduate teachers and for improving the quality of education for children with specific learning disabilities. The purpose of this research is to reveal the competency perceptions of child development graduates working as teachers in special education and rehabilitation centers in the field of specific learning disabilities. The research sample consisted of 200 child development graduate teachers working in special education and rehabilitation centers in Istanbul during the 2023-2024 academic year. The research was conducted using the descriptive survey model, a quantitative research method. A Personal Information Form and the Specific Learning Disability Teacher Competency Scale were used as data collection tools in the study. Statistical techniques such as t-tests, one-way analysis of variance (ANOVA), and post-hoc tests were used in data analysis. The findings indicated that child development graduate teachers working in special education and rehabilitation centers had a high perception of competence in the area of specific learning disabilities. Statistically significant differences were found in teachers' perceptions of competence based on demographic variables such as gender, age, number of children, and professional experience. This study included child development graduate teachers working in special education and rehabilitation centers. Future studies could broaden the scope of support by using different methods and techniques, including teachers and administrators who are not child development graduates, and identify areas where support is needed in the area of specific learning disabilities. Child development graduate teachers working in special education and rehabilitation centers can be supported with the necessary support and awareness, in-service training, early childhood programs, media and community engagement, local and public support, and by strengthening teacher skills and enriching the curriculum.

Keywords: *Specific Learning Disability, Special Education and Rehabilitation Centers, Child Development, Teacher.*

[1] Çocuk Gelişimi Uzmanı, Özel Eğitimi Öğretmeni, 0009-0002-0427-3746, tugcesakbas@hotmail.com.

[2] Prof. Dr., İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0001-8968-7926, nserkan@gelisim.edu.tr.

ÜSTÜN ZEKALİ ÇOCUKLARDA AKRAN İLİŞKİLERİ, SOSYAL ETKİLEŞİM VE PROBLEM DAVRANIŞLAR: NİTEL BİR İNCELEME

Nida Kılınç¹, Arzu Aydın², Şehnaz Ceylan³

Bu araştırmanın amacı, üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocukların akran ilişkileri, sosyal davranışları ve problem davranışlarını inceleyerek, bu çocukların karşılaştıkları sosyal zorlukların kökenlerini anlamak ve onlara yönelik destek sistemlerinin geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımıyla ve fenomenolojik desen kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma grubunu, tanılama sürecinden geçmiş ve en az bir yıldır üstün zekâlı/üstün yetenekli olarak eğitim alan çocukların ebeveynleri arasından, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen 21 ebeveyn oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen ve literatür ile uzman görüşleri doğrultusunda hazırlanan 10 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşmeler ortalama 20-30 dakika sürmüştür, ses kaydıyla alınan veriler yazıya dökülmüştür. Veriler, Braun ve Clarke'ın (2006) tanımladığı altı aşamalı tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Analiz sonucunda üç ana tema belirlenmiştir: (1) Akran İlişkileri ve Sosyal Davranışlar (arkadaş edinme biçimleri, grup içi roller, uyum ve anlaşmazlık yönetimi), (2) Problem Davranışlar ve Üstün Zekâdan Kaynaklanan Zorluklar (kurallara uyma sorunları, duygusal tepkiler, zekâ farkının sosyal etkisi) ve (3) Duygusal İhtiyaçlar, Destek Mekanizmaları ve Zorbalık Deneyimleri (aile ve okul desteği, uzman desteği, akran zorbalığı ve başa çıkma). Bulgular, üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocukların sosyal ilişkilerinde hem güçlü hem de zorlayıcı yönler bulunduğunu göstermektedir. Liderlik eğilimi, kurallara uyma konusundaki seçicilik, ilgi alanı farklılıkları ve duygusal yoğunluk akran ilişkilerinde belirleyici unsurlar olarak öne çıkmıştır. Araştırma, ailelerin, öğretmenlerin ve uzmanların bu çocukların sosyal gelişimini destekleyecek stratejiler geliştirmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Üstün Zekâlı Çocuklar, Sosyal Beceriler, Akran İlişkileri, Problem Davranışlar, Tematik Analiz.

PEER RELATIONS, SOCIAL INTERACTION, AND PROBLEM BEHAVIORS IN GIFTED CHILDREN: A QUALITATIVE INQUIRY

The aim of this study is to examine the peer relationships, social behaviors, and problem behaviors of gifted and talented children, to understand the origins of the social challenges they face, and to contribute to the development of support systems for these children. The study was conducted using a qualitative research approach with a phenomenological design. The study group consisted of 21 parents, selected through criterion sampling, whose children had been identified as gifted/talented and had been receiving education for at least one year. Data were collected using a semi-structured interview form, developed by the researcher based on a literature review and expert opinions, consisting of 10 open-ended questions. Interviews lasted approximately 20–30 minutes, and audio-recorded data were transcribed verbatim. Data were analyzed using the six-phase thematic analysis framework proposed by Braun and Clarke (2006). The analysis yielded three main themes: (1) Peer Relationships and Social Behaviors (friendship patterns, group roles, adaptation and conflict management), (2) Problem Behaviors and Challenges Stemming from Giftedness (rule compliance issues, emotional reactions, social effects of intelligence differences), and (3) Emotional Needs, Support Mechanisms, and Bullying Experiences (family and school support, professional support, peer bullying and coping). The findings revealed that gifted and talented children possess both strengths and challenges in their social interactions. Leadership tendencies, selectivity in complying with rules, differences in interests, and high emotional intensity emerged as key factors influencing peer relationships. The study highlights the need for families, teachers, and professionals to develop strategies that support the social development of gifted and talented children.

Keywords: *Gifted Children, Social Skills, Peer Relationships, Problem Behaviors, Thematic Analysis*

-
- [1] Dr. Öğretim Üyesi, Karabük Üniversitesi, 0000-0002-9092-9301, nidakilinc@karabuk.edu.tr.
[2] Öğr. Gör., Karabük Üniversitesi, 0000-0002-3047-0308, arzuucar@karabuk.edu.tr.
[3] Prof. Dr., Karabük Üniversitesi, 0000-0001-9313-7353, sehnazc@gmail.com.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞUNUN NEDENLERİ: BİLİMSEL BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ayşe Sena Bilgin¹, Gökhan Kayılı²

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), iletişim ve sosyal etkileşim becerilerinde yetersizlikler ile kısıtlı, tekrarlayan ve basmakalıp davranış, ilgi ve aktivite kalıplarıyla karakterize, yaşam boyu süren nörogelişimsel bir bozukluktur. Yalnızca etkilenen bireyi değil, aynı zamanda aileyi ve toplumu da psikososyal, ekonomik ve eğitimsel açıdan etkileyen OSB'nin etyolojisinde genetik yatkınlık, belirli genetik değişiklikler ve çeşitli çevresel faktörler bir arada rol oynamaktadır. Bu çalışmanın amacı, OSB'nin ortaya çıkmasına neden olabilecek faktörleri, literatürde yer alan güncel araştırmalar ışığında inceleyerek mevcut bilgi birikimini derlemek ve çocuk gelişimi ile özel gereksinimli çocuklar alanına bilimsel katkı sağlamaktır. Çalışmada, doğum öncesi ve doğum sonrası risk faktörleri ayrı başlıklar altında ele alınmıştır. Doğum öncesi nedenler arasında genetik faktörler, ileri anne yaşı, gebelik sürecinde yaşanan sağlık sorunları, beslenme yetersizlikleri, hormonal dengesizlikler ve çevresel kimyasallara maruziyet yer almaktadır. Ayrıca gebelik sırasında geçirilen viral veya bakteriyel enfeksiyonlar, belirli ilaçların kullanımı, ağır metal maruziyeti ve annenin yaşadığı yüksek düzeyde stresin OSB riskini artırabileceği literatürde belirtilmektedir. Doğum sonrası nedenler kapsamında ise erken doğum, düşük doğum ağırlığı, beyin gelişiminde görülen yapısal veya işlevsel anomaliler, beslenme sorunları, hava kirliliği, toksik maddelere maruziyet ve olumsuz aile dinamikleri öne çıkmaktadır. Araştırmalarda, özellikle erken doğan veya düşük doğum ağırlığı ile dünyaya gelen bebeklerde OSB gelişme riskinin anlamlı derecede arttığı, çevresel kirlleticilerle temasın ise nörogelişimsel süreci olumsuz etkileyebildiği vurgulanmaktadır. Bu çalışma, mevcut bulguları bütüncül bir perspektifle sunarak OSB'nin etiyolojik faktörlerine yönelik farkındalığı artırmayı hedeflemekte ve elde edilen bilgilerin, çocuk gelişimi ile özel gereksinimli çocuklar alanındaki gelecekteki araştırmalara bilimsel kaynak oluşturacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, Gelişimsel Yetersizlik, Otizmin Etiyolojisi.

CAUSES OF AUTISM SPECTRUM DISORDER: EVALUATION OF SCIENTIFIC FINDINGS

Autism Spectrum Disorder (ASD) is a lifelong neurodevelopmental condition characterized by impairments in communication and social interaction, alongside restricted, repetitive, and stereotyped patterns of behavior, interests, and activities. ASD affects not only the individual but also impacts families and society across psychosocial, economic, and educational dimensions. The etiology of ASD involves a combination of genetic predispositions, specific genetic variations, and diverse environmental factors. The aim of this study is to examine the factors contributing to the development of ASD by reviewing current research in the literature, thereby compiling the existing body of knowledge and providing scientific contributions to the fields of child development and special needs education. The study addresses risk factors categorized under prenatal and postnatal periods. Prenatal factors include genetic components, advanced maternal age, maternal health complications during pregnancy, nutritional deficiencies, hormonal imbalances, and exposure to environmental chemicals. Additionally, viral or bacterial infections during pregnancy, the use of certain medications, heavy metal exposure, and high levels of maternal stress are reported in the literature as increasing the risk of ASD. Postnatal risk factors encompass preterm birth, low birth weight, structural or functional brain abnormalities, nutritional problems, air pollution, exposure to toxic substances, and adverse family dynamics. Research consistently emphasizes that infants born prematurely or with low birth weight have a significantly higher risk of developing ASD, and exposure to environmental pollutants may negatively affect neurodevelopmental processes. This study aims to present the current findings within a comprehensive framework to raise awareness regarding the etiological factors of ASD, and it is anticipated that the information obtained will provide a scientific foundation for future research in child development and special needs education.

Keywords: *Autism Spectrum Disorder, Developmental Disability, Etiology of Autism.*

[1] Arş. Gör., KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0001-7646-9428, ayse.sena.bilgin@karatay.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-7959-4128, gokhankayili@selcuk.edu.tr.

OTİZMLİ ÇOCUKLARIN REFAHINI DESTEKLEMEDE DIRFLOORTIME: GELİŞİM TEMELLİ BİR YAKLAŞIM

Fatma Şenel¹

Çocuğun gelişimsel gereksinimlerinin bütüncül bir perspektifle değerlendirilmesi, psikososyal iyilik hâlinin sürdürülebilir biçimde desteklenmesinde temel bir unsurdur. Özellikle otizm spektrum bozukluğu tanısı almış çocuklarda, duygusal, sosyal ve iletişimsel alanlara odaklanan, yapılandırılmış ancak aynı zamanda esnek müdahale yaklaşımlarına duyulan ihtiyaç belirgindir. Günümüzde otizm spektrum bozukluğu tanısı alan çocukların sayısında belirgin bir artış gözlenmektedir. Bu durum, gelişim temelli yaklaşımların önemini vurgulamakta ve bireyselleştirilmiş müdahale modellerine olan gereksinimi artırmaktadır. Bu bağlamda, gelişim temelli ve bireyselleştirilmiş bir yöntem olan DIRFloortime modeli, çocukların refahını güçlendirme açısından araştırmaya konu edilmiştir. Araştırmanın amacı, otizm spektrum bozukluğuna sahip çocukların DIRFloortime temelli terapilerine ilişkin ebeveyn görüşlerini ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, yöntemin çocukların sosyal, duygusal, iletişimsel ve davranışsal gelişimleri üzerindeki etkilerinin, aile deneyimleri üzerinden değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Çalışma, tanımlayıcı nitelikte olup nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel model esas alınarak yürütülmüştür. Örneklem grubunu, 2025 yılı içerisinde bir özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde DIRFloortime eğitimi alan otizm spektrum bozukluğu tanılı çocukların ebeveynlerinden rastgele seçilen 50 kişi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, Burak Bilgiç tarafından geliştirilen “Otizm Spektrum Bozukluğu Yaşayan Çocukların DIRFloortime Müdahale Yöntemiyle Almış Oldukları Terapilere Dair Ailelerin Görüşlerinin İncelenmesi Anketi” kullanılmıştır. Toplanan veriler, SPSS 25 paket programı aracılığıyla analiz edilecektir. Araştırmanın tamamlanmasıyla birlikte, DIRFloortime yaklaşımının çocukların göz teması, iletişim, sosyal etkileşim ve duygusal düzenleme becerilerinde iyileşmeler sağlaması; ebeveyn-çocuk ilişkisini güçlendirmesi ve ihtiyaç ifade etme becerilerini desteklemesi beklenmektedir. Ayrıca yöntemin, ailelerce olumlu karşılanarak tavsiye edilmesi ve erken dönemde başladığında daha yüksek yarar sağlaması öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, DIR Floortime, Aile Görüşleri, Erken Müdahale, Sosyal-Duygusal Gelişim, Özel Eğitim.

DIRFLOORTIME IN SUPPORTING THE WELL-BEING OF CHILDREN WITH AUTISM: A DEVELOPMENTAL APPROACH

The holistic evaluation of children's developmental needs is a fundamental component in sustainably supporting their psychosocial well-being. Particularly in children diagnosed with autism spectrum disorder, the need for structured yet flexible intervention approaches that focus on emotional, social and communicative domains is evident. In recent years, the number of children diagnosed with autism spectrum disorder has significantly increased. This highlights the importance of developmental approaches and underscores the growing need for individualized intervention models. In this context, the DIRFloortime model, a developmental and individualized approach, has been examined as a method for strengthening children's well-being. The aim of this study is to reveal parents' perspectives on DIRFloortime-based therapies for children with autism spectrum disorder. Accordingly, it seeks to evaluate the method's effects on children's social, emotional, communicative, and behavioral development through the lens of family experiences. The research is descriptive in nature and was conducted using a cross-sectional model, one of the quantitative research methods. The sample group consists of 50 parents, randomly selected, whose children with autism spectrum disorder received DIRFloortime training at a special education and rehabilitation center in 2025. As the data collection tool, the "Survey on Parents' Views Regarding the Therapies Received by Children with Autism Spectrum Disorder through the DIRFloortime Intervention Method," developed by Burak Bilgiç, was employed. The collected data will be analyzed using the SPSS 25 software package. Upon completion of the study, it is expected that the DIRFloortime approach will enhance children's eye contact, communication, social interaction, and emotional regulation skills, while also strengthening the parent-child relationship and supporting children's ability to express their needs. Furthermore, the method is anticipated to be positively received by families, to be recommended by them, and to provide greater benefits when introduced at an early stage.

Keywords: *Autism Spectrum Disorder (ASD), DIR/Floortime, Parental Perspectives, Early Intervention, Social-Emotional Development, Special Education.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0009-5259-836X, fm_senel@hotmail.com.

GELİŞİMSEL GECİKME RİSKİ OLAN VEYA ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARIN AİLELERİ İÇİN BAKIM VEREN BECERİLERİ EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÇOCUK GELİŞİMCİLERİN ROLÜ

Semra Şahin¹, Fatma Oklan²

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) verilerine göre dünya genelinde engelli sayısının 1 milyarı aştığı belirtilmektedir. Türkiye nüfusunun da yaklaşık %12'sinin engelli olduğu tahmin edilmektedir. Dolayısıyla ülkemizde ortalama 3 milyon özel gereksinimli çocuk olduğu düşünülebilir. Gelişimi risk altında olan ve özel gereksinimli çocukların gelişimsel açıdan erken müdahale çalışmaları büyük öneme sahiptir. Alanın profesyonelleri, çocukların gelişimsel ihtiyaçlarına odaklanırken, ebeveynlerinin ve bakım verenlerin de ihtiyaçlarını göz ardı etmemelidir. Çünkü çocuğu en iyi tanıyanlar arasında ebeveynler ve bakım verenler ilk sırayı almaktadır. Ayrıca gelişimsel destek çalışmalarında çocuk gelişimi uzmanlarının çocuk ve aileyi birlikte değerlendirdiği ve desteklediği düşünüldüğünde; ebeveynlerin ve bakım verenlerin farkındalığı ve eğitimi önem kazanmaktadır. Gelişimsel problemi olan bu çocukların bakıcıları ve ebeveynleri için verilecek "ebeveynlik programları", onların özgüvenini ve ebeveynlik becerilerini arttırmada özellikle faydalı olacaktır. Ayrıca bu programlar ebeveynlere bilgi ve farkındalık sağlayacak, çocukları ile etkileşimlerini güçlendirecek, psikolojik destek sağlayacaktır. Dolayısıyla gelişimsel gecikme riski veya özel gereksinimli çocukların aileleri için bakım veren beceri eğitimleri önemli olmaktadır. Yapılan bu çalışmada konu ile ilgili eğitim programlarından örnekler verilerek programların ortak yönlerine vurgu yapılacaktır. Aynı zamanda bu programlarda çocuk gelişimcilerin rolüne ilişkin bilgi verilecektir. Sonuç olarak; özel gereksinimli çocukların bakımını üstlenen kişilerin desteklenmesi, yalnızca bireysel bir ihtiyaç değil, aynı zamanda toplumsal bir sorumluluktur. Bakım veren programları hem çocukların sağlıklı gelişimine hem de ailelerin güçlenmesine yardımcı olmaktadır. Bu nedenle bu programların yaygınlaştırılması, ulaşılabilir hâle getirilmesi ve güncellenmesi büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Özel Gereksinimli Çocuklar, Bakım Veren Eğitimi.

CAREGIVER SKILLS TRAINING PROGRAMS FOR FAMILIES OF CHILDREN AT RISK OF DEVELOPMENTAL DELAYS OR WITH SPECIAL NEEDS AND THE ROLE OF CHILD DEVELOPMENT SPECIALISTS

According to World Health Organization (WHO) data, the number of people with disabilities worldwide exceeds 1 billion. It is estimated that approximately 12% of Turkey's population has a disability. Therefore, it can be assumed that there are approximately 3 million children with special needs in our country. Early developmental interventions for children with developmental risks and special needs are of great importance. While focusing on the developmental needs of children, professionals in the field should not overlook the needs of their parents and caregivers. Because parents and caregivers are among those who know the child best. Furthermore, considering that child development specialists evaluate and support the child and family together in developmental support efforts, the awareness and training of parents and caregivers becomes crucial. Parenting programs for caregivers and parents of these children with developmental disabilities will be particularly beneficial in increasing their self-confidence and parenting skills. These programs will also provide parents with information and awareness, strengthen their interactions with their children, and provide psychological support. Therefore, caregiver skills training is important for families of children at risk of developmental delays or with special needs. This study will highlight common aspects of these programs by providing examples from relevant educational programs. It will also provide information on the role of child development specialists in these programs. In conclusion, supporting caregivers of children with special needs is not only an individual need but also a societal responsibility. Caregiver programs contribute to both the healthy development of children and the strengthening of families. Therefore, disseminating, making accessible, and updating these programs is crucial.

Keywords: *Children with Special Needs, Caregiver Training.*

[1] Dr. Öğr. Gör., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0001-5132-1451, semra.sahin@hacettepe.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, 0000-0001-7979-4701, fatma.elibol@sbu.edu.tr.

ÖZGÜL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÇOCUKLARIN EV, OKUL VE TOPLUMA KATILIMINDA ÇEVRESEL KOLAYLAŞTIRICI VE ENGELLERİN EBEVEYN PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ

Başak Baydar¹, Aysel Köksal Akyol²

Katılım, İşlevsellik, Yeti Yitimi ve Sağlığın Uluslararası Sınıflandırması (ICF) bakış açısına göre bireyin bir yaşam durumuna dâhil olması olarak tanımlanır. Bireyin yaşam durumlarına katılım düzeyinin belirleyicisi çevresel etmenlerdir. Özgül öğrenme güçlüğü olan çocukların katılımı da çevresel faktörlere bağlı olarak kolaylaşabilir veya engellenebilir. Bu çalışmanın amacı, özgül öğrenme güçlüğü olan çocukların ev, okul ve topluma katılımında çevresel kolaylaştırıcı ve engelleri ebeveyn perspektifinden incelemektir. Araştırma temel nitel desende planlanmıştır. Çalışma grubu, çocuğu 7-12 yaş aralığında olup özgül öğrenme güçlüğü tanısı almış olan sekiz anneden oluşmaktadır. Katılımcılar amaçlı uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Uzman görüşleri alınarak geliştirilen yarı yapılandırılmış form aracılığıyla özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerindeki gönüllü katılımcılarla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Kaydedilen görüşmeler yazıya dökülerek tematik analizle incelenmiştir. Analiz sonucunda yedi kategori ortaya çıkmıştır. Kategoriler “Bir gün, bir çocuk, bir ev” “Eğitim ortamına katılım: Dik yokuşlar ve düzlükler” ve “Etkileşim ve çevre: Katılımın kesişim noktası” olmak üzere üç tema altında birleştirilmiştir. Araştırma sonuçları, çocukların ev, okul ve topluma katılımlarında çocukların bireysel ve gelişimsel özellikleri, öğretmen tutumları, destek eğitim politikaları, içinde yaşadıkları çevrenin fiziksel özellikleri, ekran süreleri ve akran ilişkileri gibi pek çok faktörün ortama, faaliyete ve duruma bağlı olarak kolaylaştırıcı veya engel olabildiğini göstermektedir. Bulgular doğrultusunda çocukla çalışan uzmanlara katılım temelli destek ve müdahale uygulamaları geliştirme, öğretmenlere sınıf ortamında özgül öğrenme güçlüğü olan çocuğun ihtiyaçlarına yönelik çevresel düzenleme yapma, politika yapıcılara katılımı maksimum seviyede sağlayacak biçimde destek ve rehberlik hizmetleri sunma, araştırmacılara ise çocukların katılımına ilişkin kendi bakış açılarını inceleyen araştırmalar yapmaya yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Özgül Öğrenme Güçlüğü, Katılım, Çevre.

EXAMINATION OF ENVIRONMENTAL FACILITATORS AND BARRIERS IN THE PARTICIPATION OF CHILDREN WITH SPECIFIC LEARNING DISABILITIES IN HOME, SCHOOL AND COMMUNITY FROM THE PERSPECTIVE OF PARENTS

Participation is defined, from the perspective of the International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF), as an individual's involvement in a life situation. The determinants of an individual's level of participation in life situations are environmental factors. The participation of children with specific learning disabilities can also be facilitated or hindered depending on these environmental factors. The aim of this study is to examine, from the perspective of parents, the environmental facilitators and barriers to the participation of children with specific learning disabilities in home, school, and community life. The research was designed within a basic qualitative framework. The study group consisted of eight mothers whose children were diagnosed with specific learning disabilities and were between the ages of 7 and 12. Participants were selected using purposive sampling. Face-to-face interviews were conducted with volunteer participants at special education and rehabilitation centers using a semi-structured interview form developed based on expert opinions. The recorded interviews were transcribed and analyzed through thematic analysis. The analysis revealed seven categories, which were grouped under three overarching themes: "A day, a child, a home," "Participation in educational settings: Steep slopes and flat paths," and "Interaction and environment: The intersection of participation." The findings indicate that children's participation in home, school, and community is influenced by a wide range of factors—including children's individual and developmental characteristics, teacher attitudes, support education policies, physical features of the environment, screen time, and peer relationships—which can act either as facilitators or barriers depending on the context, activity, or situation. Based on these results, recommendations were made for professionals working with children to develop participation-based support and intervention practices; for teachers to implement environmental adaptations in the classroom to meet the needs of children with specific learning disabilities; for policymakers to provide support and guidance services that maximize participation; and for researchers to conduct further studies examining children's participation from their own perspectives.

Keywords: *Specific learning disability, Participation, Environment.*

[1] Arş. Gör., Atılım Üniversitesi, 0009-0006-1355-0118, basak.baydar@atilim.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-1500-2960, ayselkoksalkyol@ankara.edu.tr.

OSB TANILI ÇOCUK VE ERGENLERİN YÜRÜTÜCÜ İŞLEVLERİNE YÖNELİK DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Emre Fidan¹, Esra Fidan²

Bu çalışmada çocuk ve ergen popülasyonunda Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) tanısı olan bireylerin yürütücü işlevlerine yönelik davranışlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemiyle desenlenen çalışmada 5-18 yaşları arasında OSB tanılı çocuğu bulunan 84 ebeveyne Yönetici İşlevlere Yönelik Davranış Değerlendirme Envanteri (YİYDDE) uygulanmıştır. Nörogelişimsel sorunları olan bireylerin yürütücü işlevleri değerlendirilirken yetersiz kaldığı düşünülen davranış sorunlarının değerlendirilmesi amacıyla geliştirilen YİYDDE'nin hem ebeveyn hem de öğretmen formu olmasına karşın bu çalışmada yalnızca ebeveyn formuna yer verilmiştir. 8 alt ölçek ve 2 kapsamlı indeksten oluşan YİYDDE'ye göre ortalamaların ve ham puanlarının yüksek olması yüksek yürütücü işlev bozukluğunu ifade etmektedir. Elde edilen araştırma bulguları neticesinde Bastırma alt ölçeğinin ortalamasının 23,69 Set Değiştirme alt ölçeğinin ortalamasının 14,98 Duygusal Kontrol alt ölçeğinin ortalamasının 19,65 Başlatma alt ölçeğinin ortalamasının 16,02 Çalışma Belleği alt ölçeğinin ortalamasının 20,62 Planlama/Organize Etme alt ölçeğinin ortalamasının 10,99 ve İzleme alt ölçeğinin ortalamasının 17,32 olduğu belirlenmiştir. Davranışsal Düzenleme ve Üst Biliş indeksleri incelendiğinde ise Davranışsal Düzenleme indeksi ortalamasının 58,32 ve Üst Biliş indeksi ortalamasının 90,96 olduğu belirlenmiştir. Bu hususta Üst Biliş indeksinin T puanının ($t > 65$) olmasından dolayı OSB tanılı çocuk ve ergenlerin Üst Bilişi ilgilendiren Başlatma, Çalışma Belleği, Planlama/Organize Etme, Düzenli Olma ve İzleme düzeyinde yüksek yürütücü işlev bozukluğuna sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, Yürütücü İşlev, Çocuk ve Ergen.

ASSESSMENT OF BEHAVIORS RELATED TO EXECUTIVE FUNCTIONS IN CHILDREN AND ADOLESCENTS DIAGNOSED WITH ASD

This study aimed to evaluate the executive function behaviors of individuals diagnosed with Autism Spectrum Disorder (ASD) in the child and adolescent population. Using the correlational survey method, one of the quantitative research methods, the study was designed to administer the Executive Function Behavior Assessment Inventory (EFBAI) to 84 parents of children aged 5–18 with ASD. Although the EFBA was developed to assess behavioral problems that are considered to be deficient in the executive functions of individuals with neurodevelopmental disorders, and although it has both parent and teacher forms, only the parent form was used in this study. According to the YİYDDE, which consists of 8 subscales and 2 comprehensive indices, high mean and raw scores indicate high executive function impairment. The results of the study showed that the mean score for the Inhibition subscale was 23.69, the mean score for the Set Shifting subscale was 14.98, the Emotional Control subscale average was 19.65, the Initiation subscale average was 16.02, the Working Memory subscale average was 20.62, the Planning/Organizing subscale average was 10.99, and the Monitoring subscale average was 17.32. When examining the Behavioral Regulation and Metacognition indices, the average score for the Behavioral Regulation index was found to be 58.32, and the average score for the Metacognition index was found to be 90.96. In this regard, due to the Metacognition index's T score ($t > 65$), it was concluded that children and adolescents diagnosed with ASD have high executive function impairments in the areas of Initiation, Working Memory, Planning/Organization, Organization, and Monitoring, which are related to Metacognition.

Keywords: *Autism Spectrum Disorder, Executive Function, Children and Adolescents.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0009-0002-0545-6165, emrefidanefys@gmail.com.

[2] Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0009-0008-6553-1650, onureresra.eo@gmail.com.

KOKLEAR İMPLANT KULLANIMININ PEDIATRİK POPÜLASYONDA YAŞAM KALİTESİNE ETKİLERİ

Sare Nur Kayacık¹, Fatma Zehra Gümüş Selek²

Bu araştırmanın amacı, koklear implant kullanımının pediatrik popülasyonda yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini kapsamlı biçimde değerlendirmektir. Çalışmada, 2000–2025 yılları arasında yayımlanmış ve tam metnine erişilebilen Türkçe ve İngilizce makaleler sistematik olarak incelenmiştir. Literatür taramasında “koklear implant, yaşam kalitesi, işitme kaybı, pediatrik popülasyon” anahtar sözcükleri kullanılmış olup, araştırma literatür incelemesi deseni ile yürütülmüştür. Bu çerçevede, çocuklarda koklear implant kullanımının sağlıkla ilişkili yaşam kalitesi boyutlarına olan yansımaları ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, koklear implantın yalnızca işitme ve konuşma gelişimini desteklemekle kalmayıp, aynı zamanda sosyal etkileşim, aile içi iletişim, akademik başarı ve psikososyal uyum gibi çok yönlü yaşam alanlarını da olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Özellikle erken yaşta yapılan implantasyonun, çocukların yaşam kalitesi puanlarını yükselttiği ve normal işiten akranlarına daha yakın bir gelişim süreci izlemelerini sağladığı saptanmıştır. Ayrıca ebeveynlerin karar alma süreçlerinde, çocuklarının sosyal çevreye uyumu, güvenlik algısı ve gelecekteki yaşam beklentilerinin belirleyici olduğu görülmüştür. Bulgular, çocukların eğitim ortamlarına katılımı ve bağımsızlık düzeylerinin arttığını, ancak sosyal entegrasyon ve akademik başarı alanlarında hâlâ bazı güçlüklerin devam ettiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, koklear implant kullanımı çocukların yaşam kalitesinde anlamlı iyileşmeler sağlamakla birlikte, sosyal katılım ve akademik performansın desteklenmesi için ek müdahalelere gereksinim vardır. Bu nedenle, tıbbi tedavilerin yanı sıra psikososyal destek, bireyselleştirilmiş rehabilitasyon ve özel eğitim programlarının klinik sürece entegre edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Koklear İmplant, Pediatrik İşitme Kaybı, Yaşam Kalitesi.

EFFECTS OF COCHLEAR IMPLANT USE ON QUALITY OF LIFE IN THE PEDIATRIC POPULATION

This study aims to comprehensively evaluate the impact of cochlear implant use on quality of life in the pediatric population. Articles published between 2000 and 2025 in Turkish and English, with full-text availability, were systematically reviewed using the keywords “cochlear implant, quality of life, hearing loss, pediatric population,” and the study was conducted following a literature review design. Findings indicate that cochlear implantation not only supports auditory and speech development but also positively affects multiple aspects of life, including social interaction, family communication, academic achievement, and psychosocial adjustment. Early implantation was consistently associated with higher quality of life scores and developmental trajectories closer to those of normal-hearing peers. Parental decision-making was largely influenced by children’s social integration, perceived safety, and expectations regarding future opportunities. The review also highlighted that, although participation in educational settings and independence improved, challenges in social inclusion and academic performance persist. These findings suggest that while cochlear implant use significantly enhances the overall quality of life in children, additional interventions are necessary to support social participation and educational outcomes. Therefore, integrating psychosocial support, individualized rehabilitation, and specialized educational programs into the clinical pathway is strongly recommended to optimize long-term developmental outcomes.

Keywords: *Cochlear Implant, Pediatric Hearing Loss, Quality of Life.*

[1] Öğr. Gör., KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0002-3481-5342, sare.karakol@gmail.com.

[2] Arş. Gör., KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0002-5811-0734, fzehragumuss@gmail.com.

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN ÇOCUKLARIN SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME BECERİLERİ ÜZERİNE ARAŞTIRMALARIN SİSTEMATİK DERLEMESİ

Gizem Yağmur Değirmenci¹

Sosyal-Duygusal Öğrenme (Social Emotional Learning-SEL) öz ve sosyal farkındalık, düzenleme, sorumlu karar verme ve problem çözme, kişiler arası ilişki yönetimi gibi becerilerin kazanılması için çerçeve bir terimi tanımlar. SEL programlarının kısa vadede okula bağlılığı arttırma, akademik başarıyı geliştirme, anksiyete gibi içselleştirilmiş, saldırganlık gibi dışsallaştırılmış birçok problem davranışta azalma etkileri bulunurken uzun dönem etkileri arasında yüksek öğretime devam etme farkındalığı, ruh sağlığını destekleme, özel gereksinimlilik ihtiyaçlarını azaltma gibi oldukça önemli roller üstlendiği görülmektedir. SEL her türde gelişimsel özellik sergileyen çocuklar için hayati bir beceri olmakla birlikte özel gereksinimliliği bulunan çocuklar için akademik beceriler yanında öznel iyi oluş ve sosyal uyum gibi çok önemli beceriler için de vazgeçilmezdir. Ayrıca çalışmalar SEL'nin etkilerinin uzun süre devam ettiği gibi güçlü bir koruyucu faktör olduğuna dair sonuçlar da sunmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde 1994'den günümüze anaokulundan liseye kadar tüm öğrenim kademelerinde yüksek kaliteli ve kanıta dayalı SEL'i temel bir unsur olarak okullara yerleştirmek için Akademik, Sosyal ve Duygusal Öğrenme İş birliği (Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning- CASEL) kurulmuştur. CASEL okul temelli SEL için standartları oluşturur ve programların bilimsel temelli, etik ve kapsamlı yapılar sergilediğini gösteren önemli bir referanstır. CASEL'e göre SEL becerileri: Öz Farkındalık, Öz Yönetim, Sosyal Farkındalık, İlişki Becerileri, Sorumlu Karar Verme becerileridir. Bu araştırmanın amacı öğrenme güçlüğü olan çocuklar konulu araştırmalarda SEL becerilerine ilişkin sonuçların sistematik olarak derlenmesidir. Bu amaçtan hareket ile öğrenme güçlüğü alanında Web of Science veri tabanında taranan ve en yüksek etki büyüklüğüne sahip üç dergi olan Journal Of Learning Disabilities, Learning Disabilities Research & Practice ve Learning Disability Quarterly Dergilerinde 2019-2024 yılları arasında yayınlanan araştırma makalesi türündeki yayınlarda SEL becerilerinin ele alınış biçimi, ölçüm araçları, örneklem özellikleri ve araştırma sonuçları gibi değişkenlere dair bir inceleme yapılmıştır. Makalelerin sistematik derlemesinde PRISMA kılavuzuna uyulmuştur. Sonuçlar SEL becerilerinin öğrenme güçlüğü araştırmalarındaki kritik yeri ve önemine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme Güçlüğü, Sosyal Duygusal Öğrenme, Sistematik Derleme.

A SYSTEMATIC REVIEW OF RESEARCH ON SOCIAL EMOTIONAL LEARNING SKILLS OF CHILDREN WITH LEARNING DISABILITIES

Social and Emotional Learning (SEL) is a term that describes the acquisition of skills such as self and social awareness, regulation, responsible decision-making and problem-solving, and interpersonal relationship management. While SEL programs have been found to have short-term effects such as increasing school engagement, improving academic achievement, and reducing many internalized problem behaviors like anxiety and externalized problem behaviors like aggression, their long-term effects include highly important roles such as awareness towards pursuing higher education, supporting mental health, and reducing the need for special education services. Furthermore, studies also present results indicating that SEL is a strong protective factor, with its effects persisting for a long time. In the United States, the Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning (CASEL) was established in 1994 to integrate high-quality, evidence-based SEL as a core element into schools across all educational levels from kindergarten to high school. CASEL sets standards for school-based SEL and is an important reference indicating that programs are scientific, ethical, and comprehensive. According to CASEL, SEL skills are: Self-Awareness, Self-Management, Social Awareness, Relationship Skills, and Responsible Decision-Making. This research aims to systematically review the results related to SEL skills in studies concerning children with learning disabilities. For this purpose, an examination of variables such as the way SEL skills are addressed, measurement tools, sample characteristics, and research findings was conducted in research articles published between 2019 and 2024 in three journals with the highest impact factor in the field of learning disabilities, scanned in the Web of Science database: the Journal of Learning Disabilities, Learning Disabilities Research & Practice, and Learning Disability Quarterly. The systematic review of the articles adhered to the PRISMA guidelines. The results point to the critical place and importance of SEL skills in learning disability research.

Keywords: *Learning Disability, Social Emotional Learning, Systematic Review.*

[1] Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-7690-7931, gytuncer@hacettepe.edu.tr.

GELİŞİMSEL YETERSİZLİĞİ OLAN ÇOCUKLARINI CİNSEL İSTİSMARDAN KORUMADA BABALARIN DENEYİMLERİ

Fidan Güneş Gürgör Kılıç¹, Sevcan Yağan², Hediye Karaarslan Karakaş³

Gelişimsel yetersizliği olan çocuklar, tipik gelişim gösteren akranlarına kıyasla cinsel istismara maruz kalma açısından daha yüksek risk altındadır. Bu durum, gelişimsel yetersizliği olan çocukların kendini koruma becerilerinin sınırlı olması, cinsel istismar durumlarını fark etme ve bildirme konusunda güçlükler yaşamaları gibi nedenlerle daha da önemli hale gelmektedir. Dolayısıyla gelişimsel yetersizliği olan çocukların cinsel istismardan korunma becerilerine yönelik desteklenmesinde ebeveyn desteği kritik bir rol oynamaktadır. Literatürdeki araştırmalar incelendiğinde, gelişimsel yetersizliği olan çocuklara kapsamlı cinsellik eğitiminin verilmesinde ve cinsel istismardan korunma süreçlerinin desteklenmesinde ağırlıklı olarak annelerin öne çıktığı görülmektedir. Ancak babaların bu süreçteki deneyimlerinin yeterince ele alınmadığı dikkati çekmektedir. Bu araştırmada, babaların çocuklarını cinsel istismardan korumaya yönelik deneyimlerini ortaya koymak ve bu konudaki duygu, tutum ve ihtiyaçlarını anlamak amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni ile yürütülmüştür. Araştırma kapsamında 12 baba ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış, elde edilen veriler tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda; babaların cinsel istismarı nasıl tanımladıkları, çocuklarını cinsel istismardan korumaya yönelik uygulama deneyimleri, bu süreçte yaşadıkları duygusal deneyimler ve destek ihtiyaçları olmak üzere dört ana tema belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçları kongrede sunulacaktır. Bu araştırmanın sonuçlarının, gelişimsel yetersizliği olan çocukların korunmasına yönelik ebeveyn rollerinin yeniden ele alınmasına katkı sağlayacağı ve alandaki uygulamalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Gelişim Yetersizliği, Özel Gereksinimli Çocuklar, Cinsel İstismardan Korunma, Gelişimsel Yetersizliği Olan Çocukların Babaları, Kapsamlı Cinsellik Eğitim.*

FATHERS' EXPERIENCES IN PROTECTING THEIR CHILDREN WITH DEVELOPMENTAL DISABILITIES FROM SEXUAL ABUSE

Children with developmental disabilities are at a higher risk of sexual abuse compared to their typically developing peers. This risk is further heightened by their limited self-protection skills and the difficulties they face in recognizing and reporting situations of sexual abuse. Therefore, parental support plays a critical role in strengthening the protective skills of children with developmental disabilities against sexual abuse. A review of the literature shows that mothers predominantly take the lead in providing comprehensive sexuality education and supporting children in the process of protection from sexual abuse. However, it is noteworthy that fathers' experiences in this process have not been sufficiently explored. The purpose of this research is to examine fathers' experiences in protecting their children from sexual abuse and to understand their feelings, attitudes, and needs in this regard. The research was designed as a case study, one of the qualitative research methods. Within the scope of the research, semi-structured interviews were conducted with 12 fathers, and the data obtained were analyzed using thematic analysis. The analysis revealed four main themes: fathers' definitions of sexual abuse, their practical experiences in protecting their children from sexual abuse, their emotional experiences during this process, and their support needs. The results of the research will be presented at the congress. It is anticipated that the findings will contribute to reconsidering parental roles in protecting children with developmental disabilities and provide valuable insights for practices in the field.

Keywords: *Developmental Disability, Children with Special Needs, Protection from Sexual Abuse, Fathers of Children with Developmental Disabilities, Comprehensive Sexuality Education.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, 0000-0002-0568-5825, f.kilic@iku.edu.tr.

[2] Doç. Dr., İstanbul Kültür Üniversitesi, 0000-0002-6423-3693, s.yagan@iku.edu.tr.

[3] Uzm., Özel Reha Akademi Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi, 0000-0001-8368-7087, hediyeakarslan@gmail.com.

ERİŞİM, KATILIM VE EŞİTSİZLİK: ÖZEL GEREKSİNİMLİ ÇOCUKLARDA ÖZEL DERS UYGULAMALARI

Fatma Canan Durgungöz¹

Bu araştırmanın amacı, özel gereksinimli çocukların desteklenmesi için başvurulmuş özel ders uygulamalarına ilişkin ebeveyn ve özel eğitim öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koymaktır. Çalışma nitel araştırma kapsamında fenomenolojik desende yürütülmüştür. Çalışma grubunu yirmi ebeveyn ile iki özel eğitim öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler, katılımcılarla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Görüşmelerin her biri ortalama elli beş dakika sürmüştür. Görüşmelerden elde edilen kayıtlar yazıya aktarılmış ve içerik analiziyle çözümlenmiştir. Analiz sürecinde temalar ve alt temalar tümevarımsal bir yaklaşımla belirlenmiş, ebeveyn ve öğretmen görüşleri karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Bulgular, özel dersin çocukların akademik becerilerinde (okuma-yazma, dikkat, iletişim) ve sosyal-duygusal gelişimlerinde (özgüven, sosyalleşme, travma sonrası toparlanma) önemli katkılar sağladığını göstermiştir. Bununla birlikte, yüksek maliyet, nitelikli öğretmen eksikliği, devlet desteğinin yetersizliği ve toplumsal damgalama gibi önemli engellerin varlığı ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerin sürece aktif katılımının öğrenmeleri pekiştirdiği, ailelerin çoğunlukla ekonomik zorluklara rağmen erken müdahaleyi tercih ettikleri görülmüştür. Öğretmenler ise sınıf mevcutlarının kalabalık olması, destek eğitiminin yetersizliği ve öğretmen yetiştirme sürecindeki sorunların özel ders ihtiyacını artırdığını vurgulamıştır. Sonuç olarak, özel ders uygulamalarının özel gereksinimli çocuklar için önemli fırsatlar sunduğu, ancak erişim ve eşitlik açısından ciddi yapısal sorunların bulunduğu belirlenmiştir. Çalışma, erken müdahale, aile eğitimi, devlet destekli hizmetlerin artırılması ve öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin güçlendirilmesine yönelik öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Özel Gereksinimli Çocuklar, Özel Ders, Kapsayıcı Eğitim, Erken Müdahale.

ACCESS, PARTICIPATION AND INEQUALITY: SHADOWING PRACTICES FOR CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

This study aims to reveal the views of parents and special education teachers on shadowing practices used to support the development of children with special needs. The research was conducted within the scope of qualitative research using a phenomenological design. The study group consisted of twenty parents and two special education teachers. Data were collected through semi-structured interviews with the participants. The interviews lasted an average of fiftyfive minutes for each participant. The interviews were transcribed and analysed through content analysis. In the analysis process, themes and subthemes were identified through thematic inductive analysis, and the views of parents and teachers were comparatively examined. The findings indicated that shadowing made significant contributions to children's academic skills (literacy, attention, communication) and socio-emotional development (self-confidence, socialisation, post-trauma recovery). However, significant barriers such as high cost, lack of qualified teachers, insufficient state support, and social stigma were also identified. It was observed that active parental involvement increased learning and that families often preferred early intervention despite economic difficulties. Teachers emphasised that crowded classrooms, insufficient support for education, and problems in teacher training processes increased the need for shadowing practices. In conclusion, it was found that private tutoring practices offer essential opportunities for children with special needs. However, it also involves serious structural problems in terms of access and equity. The study presents recommendations for early intervention, parent education, strengthening statesupported services, and improving teachers' professional development.

Keywords: *Children with Special Needs, Private Tutoring, Inclusive Education, Early Intervention.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Mersin Üniversitesi; Postdoctoral Research Fellow, University of Bath, 0000-0001-8758-1861, cdurgungoz@mersin.edu.tr-fcd25@bath.ac.uk.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU TANISI ALMIŞ ÇOCUĞA SAHİP EBEVEYNLERİN GELİŞTİREN BAKIM KAPSAMINDA KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER ÜZERİNE BİR İNCELEME

Merve Kılcan¹, Nurper Ülküer²

Otizm, sosyal etkileşim ve iletişimde sınırlılık, sözel iletişimde yetersizlik, sınırlı ve tekrarlayıcı davranışların görüldüğü nörogelişimsel bir bozukluktur. Geliştiren bakım, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), UNICEF ve diğer ortaklarla düzenlenen, çocukların yaşamları ve gelişimini, iyi bir düzeye getirmeyi hedefleyen bir politikadır. 0/8 yaş aralığını kapsayan erken çocukluk, çocukların gelişim ve büyümelerindeki en hızlı dönemi içine almaktadır. Bu dönem gelişimsel olarak önemli dönemlerden biridir. Otizm spektrum bozukluğu tanısı almış çocuğa sahip ebeveynler bazı güçlüklerle karşılaşmaktadır. Bu çalışmada geliştiren bakımın duyarlı bakım bileşeni çerçevesinde ebeveynlerin karşılaştığı güçlüklerin neler olduğuna dair görüşleri incelenmiştir. Çalışma erken çocuklukta (0-8) geliştiren bakımın erken öğrenme bileşeni çerçevesinde otizm spektrum bozukluğu tanısı almış çocuğa sahip ailelerin karşılaştıkları güçlüklerin neler olduğunu incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmamız nitel bir çalışma olup derinlemesine mülakat yapılarak veriler elde edilmiştir. İstanbul ilinde erken çocuklukta (0-8 yaş) OSB tanılı çocuğa sahip 30 ebeveyn ile görüşülmüştür. Veriler, “Demografik Bilgiler Formu” ve araştırmacı tarafından oluşturulan “Görüşme Soruları” kullanılarak toplanmış ve içerik analizi ile MAXQDA 2022 yazılımı kullanılarak verilerin analizi gerçekleştirilmiştir. Duyarlı bakım bileşeni kapsamında; tanı öğrenme anında hissedilen duygular konusunda, stres yönetimi, çocuğun bakımı, iletişim, maddi konuda, destekleyici kişilerin olmaması, dışarıdaki insanların tepki göstermesi, korumacı aile yapısı ve OSB tanılı çocukların kardeşlerinin olmasından kaynaklı ailelerin çocuklarının gelişimini ve eğitimini etkileyen etmenler gibi konularda güçlük yaşadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Erken Çocukluk, Otizm Spektrum Bozukluğu, Geliştiren Bakım, Duyarlı bakım, Ebeveyn.

A STUDY ON THE CHALLENGES FACED BY PARENTS OF CHILDREN DIAGNOSED WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER IN THE CONTEXT OF DEVELOPMENTAL CARE

Autism is a neurodevelopmental disorder characterized by limitations in social interaction and communication, deficiencies in verbal communication, and restricted and repetitive behaviors. Developmental care is a policy organized by the World Health Organization (WHO), UNICEF, and other partners that aims to improve the lives and development of children to a good level. Early childhood, covering the 0-8 age range, encompasses the period of most rapid development and growth in children. This period is one of the most developmentally significant periods. Parents of children diagnosed with autism spectrum disorder face certain difficulties. This study examined parents' views on the difficulties they encounter within the framework of the responsive care component of nurturing care. The study was conducted to examine the difficulties faced by families with children diagnosed with autism spectrum disorder within the framework of the early learning component of developmental care in early childhood (0-8). Our study is a qualitative study, and data were obtained through in-depth interviews. Thirty parents of children diagnosed with ASD in early childhood (0-8 years) in Istanbul were interviewed. Data were collected using a "Demographic Information Form" and "Interview Questions" created by the researcher and analyzed using content analysis with MAXQDA 2022 software. Within the scope of the responsive care component, it was determined that parents experienced difficulties in areas such as feelings experienced at the time of diagnosis, stress management, child care, communication, financial issues, lack of supportive individuals, reactions from outsiders, protective family structure, and factors affecting the development and education of children due to having siblings with ASD.

Keywords: *Early Childhood, Autism Spectrum Disorder, Developmental Care, Sensitive Care, Parent.*

[1] Uzm., Üsküdar Üniversitesi, 0009-0006-4707-2863, merve_kilcan@hotmail.com.

[2] Prof. Dr., Üsküdar Üniversitesi, 0000-0002-9454-7693, nurperulkuer@uskudar.edu.tr.

0-3 YAŞ ÇOCUKLARDA BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ AİLE EĞİTİM PLANLARININ RİSK GRUBUNDA OLAN ÇOCUKLARIN GELİŞİMLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ: KONYA ÖRNEĞİ

Aliye Çoban Bayramoğlu¹

Bu araştırmanın amacı, 0–3 yaş aralığındaki çocuklarda bireyselleştirilmiş aile eğitim planlarının uygulanmasının çocuğun gelişimine olan etkilerini incelemektir. Araştırma, ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma grubunu toplam 10 çocuk ve aileleri oluşturmuş, çocuklar rastgele deney ve kontrol gruplarına dağıtılmıştır (deney grubu n=5, kontrol grubu n=5). Deney grubu ailelere, çocuklarının bireysel gelişim ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlanmış haftalık aile eğitim planları sunulmuş ve 8 hafta boyunca uygulanması sağlanmıştır. Kontrol grubuna ise standart aile rehberliği verilmiştir. Veri toplama sürecinde, çocukların dil gelişimi, motor gelişimi, sosyal-duygusal gelişimi ve bilişsel gelişim düzeyleri, standart gelişim ölçekleri, gözlem kayıtları ve aile raporları kullanılarak ölçülmüştür. Analiz sürecinde betimsel istatistikler, bağımsız ve bağımlı örneklem t-testleri uygulanmıştır. Bulgular, deney grubundaki çocukların tüm gelişim alanlarında kontrol grubuna göre anlamlı ilerleme gösterdiğini ortaya koymuştur ($p<0,05$). Sosyal etkileşim, dil gelişimi ve problem çözme becerilerindeki ilerlemeler özellikle belirgin bulunmuştur. Ayrıca, ailelerin eğitim planını uygulama sürecindeki tutarlılık, kararlılık, düzenli takip ve yüksek katılım düzeyi, çocukların gelişiminde önemli bir etki faktörü olarak ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak, 0–3 yaş çocuklarda bireyselleştirilmiş aile eğitim planlarının uygulanması, çok alanlı gelişimi desteklemekte, erken dönemde müdahale etkinliğini artırmakta ve aile merkezli eğitim uygulamalarının önemini vurgulamaktadır. Bu bulgular, bireyselleştirilmiş yaklaşımların standart uygulamalara kıyasla daha etkili olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Bireyselleştirilmiş Aile Eğitimi, 0–3 Yaş, Erken Müdahale, Çocuk Gelişimi, Gelişimsel İzleme.

INVESTIGATION OF THE EFFECT OF INDIVIDUALISED FAMILY EDUCATION PLANS ON THE DEVELOPMENT OF CHILDREN IN THE RISK GROUP IN 0-3 YEARS OLD CHILDREN: THE CASE OF KONYA

The purpose of this study was to examine the effects of implementing individualized family education plans on the development of children aged 0–3 years. The study was conducted using a pretest-posttest control group experimental design. The study group consisted of a total of 10 children and their families, who were randomly assigned to the experimental group (n=5) and the control group (n=5). Families in the experimental group were provided with weekly family education plans tailored to the individual developmental needs of their children, which were implemented over a period of 8 weeks. The control group received standard family guidance. During the data collection process, children's language development, motor skills, socio-emotional development, and cognitive development were assessed using standardized developmental scales, observation records, and family reports. Descriptive statistics and independent and paired-sample t-tests were applied for data analysis. The results indicated that children in the experimental group showed significant progress in all developmental areas compared to the control group ($p<0.05$). Improvements were particularly notable in social interaction, language development, and problem-solving skills. Additionally, the consistency, commitment, regular follow-up, and high participation of families in implementing the education plan emerged as important factors influencing children's development. In conclusion, implementing individualized family education plans for children aged 0–3 years supports multi-domain development, enhances the effectiveness of early intervention, and highlights the importance of family-centered educational practices. These findings demonstrate that individualized approaches are more effective compared to standard applications.

Keywords: *Individualized Family Education, 0–3 Years, Early Intervention, Child Development, Developmental Monitoring.*

[1] Uzm., KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0005-7860-380X, aliye905@gmail.com.

İTERAKTİF DİJİTAL SOSYAL ÖYKÜLERLE 12–15 YAŞ KIZ ÇOCUKLARINDA ÖZBAKIM VE REGL DÖNEMİ BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Aliye Çoban Bayramoğlu¹

Bu araştırmanın amacı, dijital ortamda sunulan interaktif katılımlı dijital sosyal öykülerin, 12–15 yaş arası iki kız çocuğunda özbakım ve regl dönemi becerilerinin öğretimindeki etkilerini incelemektir. Araştırma, tek grup tek vaka tasarımı ile yürütülmüştür. Katılımcılar, özel eğitim kurumuna devam eden ve bağımsız özbakım becerilerini geliştirmeye ihtiyaç duyan iki kız çocuğundan oluşmaktadır. Uygulama süreci 6 hafta sürmüş olup, haftada dört kez, dijital platform üzerinden video ve seslendirme destekli sanal sosyal öyküler kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde çocukların özbakım ve regl dönemi becerileri, bağımsız görev tamamlama oranları ve günlük rutinleri, yapılandırılmış gözlem kayıtları ve değerlendirme ölçekleri aracılığıyla izlenmiştir. Elde edilen veriler, görsel analiz yöntemi ve kullanılan uygulamanın gelişim grafiği yorumlanarak incelenmiş; bireysel kazanım trendleri çizelgeler ve grafiklerle sunulmuştur. Bulgular, her iki çocuğun da hijyen ve regl dönemi ürünlerini kullanma ve günlük rutinleri bağımsız tamamlama becerilerinde belirgin ilerleme kaydettiğini göstermektedir. Özellikle hijyen ve regl dönemi ürünlerinin kullanımı alanında hızlı kazanımlar gözlenmiştir. Araştırma, interaktif dijital sosyal öykü uygulamasının, tek vaka düzeyinde de 12–15 yaş kız çocuklarında özbakım ve regl dönemi becerilerinin geliştirilmesinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, çalışmada kullanılan dijital sosyal hikâye uygulamasının hem eğitsel hem de pratik açıdan önemli bir araç olduğunu desteklemektedir ve erken planlama ile bireyselleştirilmiş eğitim programlarına entegre edilebileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanal Sosyal Öykü, Regl Dönemi, Dijital Eğitim.

DEVELOPMENT OF SELF-CARE AND MENSTRUAL PERIOD SKILLS IN 12-15 YEARS OLD GIRLS WITH INTERACTIVE DIGITAL SOCIAL STORIES

The purpose of this study is to examine the effects of interactive digital social stories on the teaching of self-care and menstrual hygiene skills in two girls aged 12–15 years. The study was conducted using a single-group, single-case design. The participants consisted of two girls attending a special education institution who required support to develop independent self-care skills. The intervention lasted six weeks, with four sessions per week, using video- and narration-supported digital social stories delivered via a digital platform. During the data collection process, the children's self-care and menstrual hygiene skills, rates of independent task completion, and daily routines were monitored through structured observation records and assessment scales. The collected data were analyzed using visual analysis methods and by interpreting the development graphs generated by the application; individual progress trends were presented through tables and charts. The findings indicate that both children showed significant improvement in hygiene, use of menstrual products, and independent completion of daily routines. Notably, rapid gains were observed in hygiene and menstrual product usage. The study demonstrates that interactive digital social story applications are effective in enhancing self-care and menstrual hygiene skills even at the single-case level for girls aged 12–15 years. These results support the educational and practical value of the digital social story application used in this study and suggest that it can be integrated into individualized education programs with early planning.

Keywords: *Virtual Social Story, Menstrual Period, Digital Education.*

[1] Uzm. Aliye Çoban Bayramoğlu, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0005-7860-380X, aliye905@gmail.com.

KANIT TEMELLİ UYGULAMALARDA DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMLARI: WWC VE NPDC RAPORLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Burcu Yapar Öz¹

Son zamanlarda özel gereksinimli öğrencileri de dahil eden çeşitli eğitim reformları ve yeniden yapılanma çabaları gündeme gelmiştir. Bu yeniden yapılandırma çabaları arasında eğitimcilerin araştırmalarla desteklenen uygulamaları benimsemelerini gerektiren girişimler öne çıkmaktadır. Bu bağlamda eğitimciler ve engelli öğrencilerle bağlantılı diğer kişiler tarafından etkili uygulama yöntemlerinin kullanılmasına yönelik çağrılar karşımıza çıkmaktadır. Bu karmaşık süreç, araştırmacıları farklı bakış açılarına yöneltmiş ve öğrenciler üzerinde anlamlı etkileri olduğu yüksek kaliteli araştırmalarla belirlenen uygulamalar olarak tanımlanan kanıt temelli uygulamaların değerlendirmelerinde de farklı kriterlerin esas alınmasına yol açmıştır. Kanıt temelli uygulamaların (KTU) öğrenciler üzerinde olumlu çıktılar sağlaması, araştırmacıların ve kurumların bu uygulamaların değerlendirilmesine yönelik çalışmalara yönelmelerine neden olmuştur. Literatürde KTU'ların değerlendirilmesinde farklı bakış açılarının bulunduğu ve bir fikir birliğinin sağlanmadığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, erken çocukluk özel eğitiminde kullanılan uygulamaların değerlendirilmesine katkı sağlamak üzere, Otizm Spektrum Bozukluğu Ulusal Mesleki Gelişim Merkezi (NPDC) ile What Works Clearinghouse (WWC) kuruluşlarının kullandıkları kriterlerin karşılaştırılmasıdır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi deseni kullanılmıştır. İnceleme kapsamında NPDC'nin 2020 yılında yayınladığı rapor, Council for Exceptional Children dergisinin 71(2) sayısında yayımlanan makaleler ve WWC'nin web sitesinde yer alan dokümanlar seçilmiştir. Bu seçimlerde, KTU'ları raporlayan en bilindik kuruluşların ve araştırmacıların olması gözetilmiştir. Araştırmacı tarafından oluşturulan bir değerlendirme formu aracılığıyla, raporlar ve makalelerde yer alan kriterler sistematik biçimde karşılaştırılmıştır. NPDC'de yer alan uygulamaların WWC'de bulunup bulunmadığı, hangi noktalarda benzerlik ve farklılık gösterdiği içerik analizi yoluyla ortaya konulacaktır. Çalışmanın ön bulguları WWC ve NPDC'nin farklı önceliklere sahip olduğunu ancak birbirini tamamlayan yönlerinin bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Kanıt Temelli Uygulamalar, Erken Çocukluk Özel Eğitimi, Erken Müdahale.*

EVALUATION APPROACHES IN EVIDENCE-BASED PRACTICES: A COMPARISON OF WWC AND NPDC REPORTS

In recent times, various educational reforms and restructuring efforts that include students with special needs have come to the fore. Among these restructuring efforts, initiatives that require educators to adopt research-supported practices stand out. In this context, calls have emerged for the use of effective practices by educators and other individuals connected with students with disabilities. This complex process has led researchers to different perspectives and has also resulted in the use of different criteria in the evaluation of evidence-based practices, which are defined as practices determined by high-quality research to have meaningful effects on students. The fact that evidence-based practices (EBPs) yield positive outcomes for students has led researchers and institutions to engage in studies evaluating these practices. In the literature, it is observed that there are different perspectives on the evaluation of EBPs and that no consensus has been reached. The purpose of this study is to contribute to the evaluation of practices used in early childhood special education by comparing the criteria employed by the National Professional Development Center on Autism Spectrum Disorder (NPDC) and What Works Clearinghouse (WWC). The research employed a document analysis design, one of the qualitative research methods. Within the scope of the review, the NPDC's 2020 report, articles published in volume 71(2) of the journal *Council for Exceptional Children*, and documents available on the WWC website were selected. In these selections, it was taken into consideration that these are the most well-known organizations and researchers reporting on EBPs. Through an evaluation form created by the researcher, the criteria included in the reports and articles were systematically compared. Whether the practices identified by NPDC were also included in WWC, and the similarities and differences between them, were revealed through content analysis. Preliminary findings of the study indicate that WWC and NPDC have different priorities but also possess complementary aspects.

Keywords: *Evidence-Based Practices, Early Childhood Special Education, Early Intervention.*

[1] Arş. Gör. Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0000-0002-0307-9004, byapar35@gmail.com.

AİLE DİNAMİKLERİ, YAŞAM TARZI VE DİKKAT EKSİKLİĞİ HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU (DEHB) ARASINDAKİ ETKİLEŞİM: SOSYO-DEMOGRAFİK RİSK FAKTÖRLERİNE İLİŞKİN BİR VAKA-KONTROL ÇALIŞMASI

Hülya Tercan¹, Pınar Bayhan²

Bu çalışma, Türkiye’deki çocuklarda Dikkat Eksikliği/Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) ile ilişkili ailevi, çevresel özellikleri ve günlük yaşam rutinlerini (beslenme, uyku, ekran süresi) değerlendirmeyi ve bu özellikleri tipik gelişim gösteren akranlarıyla karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Araştırma, 106 DEHB tanılı çocuk ve 100 tipik gelişim gösteren akranlarıyla yürütülen bir olgu-kontrol tasarımına dayanmaktadır. Veriler, betimsel istatistikler ve lojistik regresyon modelleri kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel analizler genel verileri özetlerken, lojistik regresyon analizleri DEHB varlığı ile ailevi ve çevresel faktörler arasındaki ilişkileri tahmin etmiştir. Daha düşük ebeveyn eğitimi düzeyi ve istihdam oranları, artan ekran süresi ve sağlıksız beslenme alışkanlıkları DEHB riskinin artmasıyla ilişkili bulunmuştur. DEHB tanılı çocukların ebeveynlerinde hiperaktivite ve dürtüsellik oranları kontrol grubuna kıyasla anlamlı derecede daha yüksektir ($P<0.01$). Ayrıca, DEHB grubundaki çocukların ekran süresi, atıştırmalık ve şeker tüketimi kontrol grubuna göre belirgin biçimde fazladır (tümü için $P<0.001$). Bulgular, DEHB riskinin çok boyutlu doğasını vurgulayarak genetik yatkınlık, çevresel etkiler ve değiştirilebilir yaşam tarzı faktörleri arasındaki etkileşime dikkat çekmektedir. Aile temelli müdahalelerin ve hedeflenmiş halk sağlığı stratejilerinin, bu ilişkili faktörlerin yönetilmesinde ve DEHB’li çocukların gelişimsel çıktılarının desteklenmesinde kritik öneme sahip olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: DHEB, Risk Faktörleri, Ailevi ve Çevresel Etkiler, Ekran Süresi, Uyku, Beslenme.

THE INTERPLAY OF FAMILY DYNAMICS, LIFESTYLE, AND ADHD: A CASE-CONTROL STUDY ON SOCIO-DEMOGRAPHIC RISK FACTORS

The study aims to assess familial, environmental characteristics, and daily routines (nutrition, sleep, screen time) associated with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) in Turkish children and compare them with typically developing peers. A case-control study was conducted with 106 ADHD-diagnosed children and 100 typically developing peers. Data were analyzed using descriptive statistics and logistic regression models to determine risk factors for ADHD. Descriptive analyses summarized data, and logistic regression estimated ADHD associations between ADHD status and familial environmental factors. Lower parental education and employment rates, alongside increased screen time and unhealthy dietary habits, were associated with ADHD risk. Rates of hyperactivity and impulsivity were higher in parents of ADHD-diagnosed children than in the control group ($P < 0.01$). Additionally, ADHD children had significantly higher screen time, snack, and sugar consumption compared to controls (all $P < 0.001$). These findings highlight the multifaceted nature of ADHD risk, emphasizing the interplay between genetic predisposition, environmental influences, and modifiable lifestyle factors. Integrating family-based interventions and targeted public health strategies may be crucial in addressing these associated factors and supporting developmental outcome for children with ADHD.

Keywords: *ADHD, Risk Factors, Familial and Environmental Influences, Screen Time, Sleep, Nutrition.*

[1] Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0001-7969-6095, hulya.tercan@hacettepe.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0001-9455-6154, pinars@hacettepe.edu.tr.

FARKLI BÖLÜMLERDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRETMEN ADAYLARININ KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE İLİŞKİN YETERLİK DÜZEYLERİNİN VE GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Gökhan Şengün¹, Figen Durkaya²

Bu araştırmanın amacı, farklı bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlik düzeyleri ve görüşlerini incelemektir. Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli öğrencilerin, en az kısıtlayıcı ortam ilkesine uygun olarak tam ya da yarı zamanlı olarak genel eğitim sınıflarında, özel eğitim gereksinimleri olmayan öğrencilerle birlikte öğretmen ve öğrencilerin gereksinim duyabilecekleri destek hizmetlerinin sağlanması yoluyla eğitim almalarıdır. Literatür incelendiğinde, farklı bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin yeterlik düzeyleri ve görüşlerine yönelik araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Araştırma, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde 2024-2025 eğitim-öğretim yılında 4. sınıfta farklı bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarından elde edilmiştir. Araştırmada, Açıklayıcı Sıralı Karma Yöntem kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak, Kişisel Bilgi Formu, Kaynaştırma Uygulamalarında Öğretmen Yeterliği Ölçeği ve Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Görüşler Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın nicel çalışma grubu 261 öğretmen adayı ile nitel çalışma grubu ise 19 öğretmen adayı ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde; t-testi, tek yönlü (one-way) ANOVA ve regresyon analizi gibi istatistiksel yöntemlerden yararlanılmıştır. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler, nitel içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Tümevarımsal veri analizi sonucunda veriler temalara dönüştürülmüş ve araştırmanın bulgularına ulaşılmıştır. Araştırmanın nicel bulguları incelendiğinde; farklı bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının cinsiyetlerine,ve anne-baba eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık olmadığı, öğrenim görülen bölümlere göre anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın nitel bulguları incelendiğinde ise kaynaştırma eğitiminin öğrencilerin sosyalleşmesine katkı sağladığı, aidiyet duygularını geliştirdiği, güven duygularını artırdığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, kaynaştırma öğrencilerine yönelik bazı sorunların olduğu da vurgulanmıştır. Ailelerin çocuklarına tanı konulmasını istemedikleri, Bireyselleştirilmiş Eğitim Planlarının (BEP) hazırlanmasında ve uygulanmasında ve öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine nasıl yaklaşmaları gerektiği konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları bu sorunlar arasında yer almaktadır. Farklı üniversitelerdeki öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimine ilişkin görüş ve yeterlik düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik araştırmalar yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma Eğitimi, Özel Gereksinimli Öğrenci, En Az Kısıtlayıcı Eğitim Ortamı.

EXAMINATION OF THE COMPETENCY LEVELS AND OPINIONS OF PROSPECTIVE TEACHERS STUDYING IN DIFFERENT DEPARTMENTS ON INCLUSIVE EDUCATION

The aim of this study is to examine the competence levels and opinions of pre-service teachers studying in different departments regarding inclusive education. Inclusive education is the education of students with special needs full or part-time in general education classrooms, in accordance with the principle of the least restrictive environment, along with students without special educational needs, by providing support services that teachers and students may need. When the literature is examined, it is seen that research on the competence levels and opinions of pre-service teachers studying in different departments regarding inclusive education is limited. The research was obtained from fourth-year pre-service teachers studying in different departments in the 2024-2025 academic year at the faculty of education of a state university. Explanatory Sequential Mixed Method was used in the research. The data collection tools in the research were Personal Information Form, Teacher Competence Scale in Inclusive Practices, and Opinions Scale on Inclusive Education. The quantitative study group of the study was carried out with 261 pre-service teachers, and the qualitative study group was carried out with 19 pre-service teachers. In the analysis of the data; Statistical methods such as t-test, one-way ANOVA, and regression analysis were utilized. The data obtained from the interviews were analyzed using qualitative content analysis. As a result of inductive data analysis, the data were transformed into themes, and the findings of the study were reached. An examination of the quantitative findings of the study revealed that there was no significant difference based on the gender and parental education level of prospective teachers studying in different departments, but there was a significant difference based on the departments they were studying in. An examination of the qualitative findings of the study revealed that inclusive education contributed to the socialization of students, fostered their sense of belonging, and increased their sense of trust. However, some problems related to inclusive students were also highlighted. These problems include families' reluctance to have their children diagnosed, a lack of sufficient knowledge about the preparation and implementation of Individualized Education Plans (IEPs), and teachers' lack of understanding about how to approach inclusive students. Research could be conducted to compare the opinions and competence levels of prospective teachers at different universities regarding inclusive education.

Keywords: *Inclusive Education, Special Needs Student, Least Restrictive Educational Environment.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Orcid:, 0000-0001-6304-4199, e-posta: gkhansengun@gmail.com

[2] Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Orcid: 0000-0002-5639-717X, e-posta: figendurkaya@kku.edu.tr

TEMA: ERKEN MÜDAHALE

THEME: EARLY INTERVENTION

ÇOCUĞUN İLK EVİ OLARAK RAHİM: DOĞAL BİR SİĞİNAKTA REFAHIN TEMELLERİ

Damla Pektaş¹

Bu çalışma, çocuğun refahını yalnızca doğumdan sonra başlayan bir süreç olarak değil, rahimde başlayan ve hatta gebelik öncesine kadar uzanan çok katmanlı bir gelişimsel yolculuk olarak ele almaktadır. Geleneksel derleme yöntemiyle yürütülen bu çalışmada, gebelik öncesi ve gebelik sürecinde annenin yaşadığı stres ve kaygının çocukların nörogelişimi, duygusal düzenleme becerileri ve genel psikososyal gelişimi üzerindeki etkileri, alanyazındaki güncel bulgular ışığında değerlendirilmektedir. Güncel literatür, gebelik sürecindeki ve doğumu takip eden ilk aylardaki optimal bakımın, çocuğun gelişimi üzerinde sonraki yıllarda sağlanan uyarıcı çevreden çok daha kritik bir öneme sahip olduğunu göstermektedir. Araştırmalar, annenin psikolojik iyi oluşunun fetüsün gelişimsel çevresini doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda erken müdahale kavramı yeniden ele alınmakta; doğum öncesi döneme uzanan önleyici ve destekleyici uygulamaların çocuk gelişimi ve refahı üzerindeki rolü vurgulanmaktadır. Anne ruh sağlığını desteklemeye yönelik psikoeğitim programları, farkındalık temelli uygulamalar, sosyal destek mekanizmaları ve bağlanmayı kolaylaştıran psiko-sosyal yaklaşımlar, çocuk gelişimi açısından ele alınmaktadır. Ayrıca, doğa ile kurulan etik ve pedagojik bağlar üzerinden şekillenen ekofeminist yaklaşımlar, annenin rahmini yalnızca biyolojik değil, duygusal olarak da hazırlanmış bir sığınak haline getirerek çocuğun gelişimsel refahı için bütüncül bir temel oluşturma potansiyeline sahiptir. Bu çalışma, alanyazındaki bulguları bir araya getirerek çocuk gelişimine yönelik müdahalelerin zamanlaması ve içeriği hakkında bütüncül bir farkındalık oluşturmaya amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Erken Müdahale, Anne Stresi, Gebelik, Doğum Öncesi Müdahaleler, Ekofeminizm.*

THE WOMB AS THE CHILD’S FIRST HOME: FOUNDATIONS OF WELL-BEING IN A NATURAL SHELTER

This study approaches child well-being not as a process that begins only after birth, but as a multilayered developmental journey that starts in the womb and extends even into the preconception period. Conducted as a traditional literature review, this study examines the effects of maternal stress and anxiety experienced before and during pregnancy on children’s neurodevelopment, emotional regulation, and overall psychosocial growth, based on current literature. Recent findings suggest that optimal care during pregnancy and the early postnatal months plays a far more critical role in child development than stimulating environments provided in later years. Research indicates that the mother’s psychological well-being directly shapes the developmental environment of the fetus. In this context, the concept of early intervention is re-evaluated to include preventive and supportive practices during the prenatal period, emphasizing their role in enhancing both child development and overall well-being. Psychoeducational programs, mindfulness-based practices, social support mechanisms, and psychosocial approaches that facilitate bonding are considered in relation to their developmental benefits. Furthermore, ecofeminist perspectives shaped by ethical and pedagogical connections with nature conceptualize the womb not only as a biological space but also as an emotionally prepared shelter. This study aims to contribute to a holistic understanding of the timing, content, and developmental impact of early interventions in the context of child well-being.

Keywords: *Early Intervention, Maternal Stress, Pregnancy, Prenatal Interventions, Ecofeminism.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Biruni Üniversitesi, 0000-0002-7923-9983, dpektas@biruni.edu.tr.

DUYU BÜTÜNLEME YAKLAŞIMLARININ ERKEN MÜDAHALE SÜRECİNDEKİ YERİ: DERLEME ÇALIŞMASI

Yasemin Yılmaz¹, Merve Pehlivan²

Duyu bütünleme, bireyin çevresel uyaranları algılama, yorumlama ve bu uyaranlara uygun şekilde tepki verebilme sürecidir. Bu süreç; dikkat, öğrenme, motor koordinasyon, sosyal etkileşim ve duygusal düzenleme gibi birçok gelişim alanının sağlıklı şekilde işlenmesini destekler. Özellikle erken çocukluk döneminde, gelişimsel risk altında bulunan çocuklarda duyu bütünleme sistemlerindeki işlev bozuklukları; günlük yaşam becerilerinde, davranışsal tepkilerde ve sosyal ilişkilerde belirgin güçlükler yaratabilmektedir. Bu nedenle, yaşamın ilk yıllarında uygulanan erken müdahale hizmetleri, gelişimsel gecikmelerin etkilerini azaltmak ve çocukların potansiyellerini desteklemek açısından büyük önem taşır. Bu çalışma, duyu bütünleme yaklaşımlarının erken müdahale sürecindeki yerini ele alan bir derleme niteliğindedir. Literatür taraması 2014–2024 yılları arasında yayımlanmış ulusal ve uluslararası makalelerden oluşmaktadır. Çalışmalar, “duyu bütünleme”, “erken müdahale”, “çocuk gelişimi”, “nörogelişimsel bozukluklar” anahtar kelimeleri kullanılarak PubMed, Google Scholar ve TR Dizin veri tabanlarında taranmıştır. Dahil etme kriterleri olarak erken çocukluk döneminde uygulanan duyu bütünleme temelli veya destekleyici müdahaleleri içeren araştırmalar seçilmiş, erişilemeyen tam metinler ve yalnızca yetişkin örneklemeleri içeren çalışmalar dışlanmıştır. Bulgular, içerik analizi yöntemiyle tematik olarak incelenmiştir. Elde edilen veriler, özellikle otizm spektrum bozukluğu, dikkat eksikliği ve gelişimsel koordinasyon bozukluğu gibi nörogelişimsel durumlarda uygulanan duyu bütünleme temelli terapi yaklaşımlarının; motor planlama, ince ve kaba motor beceriler, sosyal-duygusal etkileşim, dikkat süresi ve davranış kontrolü gibi alanlarda olumlu sonuçlar doğurduğunu göstermektedir. Ayrıca bu terapilerin, çocuğun çevreyle etkileşimini ve oyun temelli öğrenme süreçlerini güçlendirdiği görülmektedir. Sonuç olarak, duyu bütünleme yaklaşımları ve terapi uygulamaları erken müdahale hizmetlerinde tamamlayıcı ve bütüncül bir destek aracı olarak değerlendirilmektedir. Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmaların artırılması, uygulayıcı eğitimlerinin yaygınlaştırılması ve erken çocukluk hizmet modellerine entegrasyonunun güçlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Duyu Bütünleme, Erken Müdahale, Çocuk Gelişimi, Derleme, Terapi.*

THE PLACE OF SENSORY INTEGRATION APPROACHES IN EARLY INTERVENTION PROCESS: A REVIEW STUDY

Sensory integration is the process through which an individual perceives, interprets, and responds appropriately to environmental stimuli. This process supports the healthy functioning of many developmental domains, including attention, learning, motor coordination, social interaction, and emotional regulation. In early childhood, dysfunctions in sensory integration systems among children at developmental risk may lead to significant difficulties in daily living skills, behavioral responses, and social relationships. Therefore, early intervention services provided during the first years of life are of great importance in reducing the effects of developmental delays and supporting children's potential. This study is a review that addresses the role of sensory integration approaches within early intervention processes. The literature review consists of national and international articles published between 2014 and 2024. Studies were identified using the keywords "sensory integration," "early intervention," "child development," and "neurodevelopmental disorders" across PubMed, Google Scholar, and TR Index databases. Inclusion criteria comprised research on sensory integration-based or supportive interventions applied in early childhood, while studies with inaccessible full texts and those involving only adult samples were excluded. Findings were thematically analyzed through content analysis. The results indicate that sensory integration-based therapy approaches implemented in neurodevelopmental conditions—particularly autism spectrum disorder, attention deficit, and developmental coordination disorder—yield positive outcomes in areas such as motor planning, fine and gross motor skills, social-emotional interaction, attention span, and behavior regulation. Furthermore, these therapies have been shown to strengthen children's interactions with their environment and their play-based learning processes. In conclusion, sensory integration approaches and therapy practices are considered complementary and holistic support tools within early intervention services. It is recommended that studies in this field be increased in Turkey, practitioner training be expanded, and integration into early childhood service models be strengthened.

Keywords: *Sensory Integration, Early Intervention, Child Development, Review, Therapy.*

[1] Arş. Gör., İstanbul Kent Üniversitesi, 0009-0005-5428-025X, yasemin.yilmaz@kent.edu.tr.

[2] Öğr. Gör., İstanbul Kent Üniversitesi, 0009-0000-7482-7789, merve.pehlivan@kent.edu.tr.

ÇOCUKLAR İÇİN TASARLANMIŞ YAPAY ZEKA TEMELLİ MÜDAHALELER: ERKEN MÜDAHALE VE EĞİTİM YAKLAŞIMLARI

Fatma Güngören Gökaslan¹, Şenay Şirin², Kübra Aldırmaz³, Hatice Keser⁴

Bu çalışma, çocuklar için tasarlanan yapay zeka (YZ) temelli müdahaleleri erken müdahale ve eğitim ekseninde kavramsallaştırarak tarihsel gelişimini, kuramsal dayanaklarını, etkinlik bulgularını ve etik/sınırlılık boyutlarını bütüncül biçimde tartışmaktadır. 1990’lardan günümüze Project LISTEN/RoboTutor, ECA’lar, BabyX, Cozmo, Squirrel AI ve 2023 sonrası üretken YZ ile avatar temelli akıllı tutorlar gibi örneklerle alan hızla çeşitlenmiş; öğretim desteği, operasyonel planlama, aile danışmanlığı ve içerik üretimi gibi dört ana kullanım hattı öne çıkmıştır. Piaget’nin bilişsel gelişim evreleri, Vygotsky’nin Yakınsak Gelişim Alanı ve bilişsel çıraklık, davranışçılığın (ABA) pekiştirme–geri bildirim ilkeleri ve yapılandırmacı, oyun tabanlı ve adaptif öğrenme yaklaşımları YZ entegrasyonunun pedagojik çerçevesini oluşturmaktadır. Gelişimsel etkiler çok katmanlıdır: Bilişsel ve dil gelişiminde kişiselleştirme ve anlık geri bildirim güçlü kazanımlar üretirken; sosyal-duygusal gelişimde özellikle OSB’li çocuklarda sosyal robot ve avatarların yararı, nörotipik çocuklarda ise aşırı ekran süresi ve sosyal izolasyon riski vurgulanmaktadır. 0–6 yaşta insan etkileşiminin yerini alamayan, tamamlayıcı; 7–12 yaşta bireyselleştirilmiş öğrenmeyi ve eleştirel düşünmeyi destekleyen; 13–18 yaşta ise sınav başarısını artırsa da kimlik gelişimi ve etik riskler açısından yetişkin gözetimi gerektiren kullanımlar önerilmektedir. Araştırma bulgularında; Duolingo ve Duolingo ABC çalışmalarında fonolojik farkındalık, kelime bilgisi ve okuma becerilerinde anlamlı artışlar; Khan Academy/Khanmigo araştırmalarında düşük başarı düzeyindeki öğrencilerde belirgin matematik kazanımları; YanYana’nın OSB’li çocuklarda yönerge izleme ve yanıt verme becerilerini geliştirdiği bulunmuştur. DreamBox ve benzeri adaptif platformlar, gerçek zamanlı veriyle zorluk düzeyini uyarlayarak öğretmen yükünü hafifletmektedir. Bununla birlikte mahremiyet, algoritmik önyargı, erişim eşitsizlikleri ve bağımlılık riski; veri güvenliği politikalarının şeffaflığı ve ebeveyn/öğretmen denetiminin zorunluluğu etik gündemin merkezindedir. Çalışma, YZ’nin çocuk gelişiminde yüksek potansiyel taşıdığını, ancak pedagojik ilkeler, gelişimsel duyarlılık ve güçlü etik yönetimle uygulanması gerektiğini savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yapay Zeka, Erken Müdahale, Eğitim Yaklaşımları.*

AI-BASED INTERVENTIONS DESIGNED FOR CHILDREN: EARLY INTERVENTION AND EDUCATIONAL APPROACHES

This study provides a comprehensive discussion of artificial intelligence (AI)-based interventions designed for children, conceptualizing them within the framework of early intervention and educational approaches. It examines their historical development, theoretical foundations, evidence of effectiveness, and ethical considerations and limitations. Since the 1990s, the field has rapidly diversified through examples such as Project LISTEN/RoboTutor, Embodied Conversational Agents (ECAs), BabyX, Cozmo, Squirrel AI, and more recently, avatar-based intelligent tutors powered by generative AI. These systems have evolved around four main areas of application: instructional support, operational planning, parental guidance, and automated content generation. The integration of AI in education is framed through pedagogical lenses such as Piaget's cognitive development stages, Vygotsky's Zone of Proximal Development and cognitive apprenticeship, behaviorist reinforcement-feedback principles (e.g., ABA), and constructivist, game-based, and adaptive learning models. Developmental impacts are multifaceted: while personalized instruction and real-time feedback yield significant gains in cognitive and language development, social-emotional effects vary—social robots and avatars show benefits for children with ASD, but risks such as excessive screen time and social isolation are noted for neurotypical children. AI tools are seen as complementary (not substitutive) in the 0–6 age group, supportive of individualized learning and critical thinking in ages 7–12, and requiring adult supervision in ages 13–18 due to identity formation and ethical concerns. Research findings indicate significant improvements in phonological awareness, vocabulary, and reading skills in studies on Duolingo and Duolingo ABC; notable gains in math achievement for low-performing students using Khan Academy/Khanmigo; and enhanced instruction-following and response skills in children with ASD using YanYana. Adaptive platforms like DreamBox reduce teacher workload by adjusting difficulty in real time. However, issues of privacy, algorithmic bias, access inequality, and dependency remain central ethical concerns, emphasizing the need for transparent data policies and adult supervision. The study concludes that AI holds great potential in supporting child development, but its application must align with sound pedagogical principles, developmental sensitivity, and robust ethical governance.

Keywords: *Artificial Intelligence, Early Intervention, Educational Approaches.*

[1] Bilim Uzm., Ankara Üniversitesi, 0000-0003-0771-4033, fgungoren@ankara.edu.tr.

[2] Öğr. Gör., Şişli Meslek Yüksekokulu, 0000-0001-9294-3855, senay.sirin@sisli.edu.tr.

[3] Arş. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0002-7403-5324, kaldirmaz@gelisim.edu.tr.

[4] Öğr. Gör., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, 0000-0002-8283-7394, haticekeser@cumhuriyet.edu.tr.

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU İÇİN ERKEN TANI VE YAPAY ZEKÂNIN ROLÜ

Akın Gönen¹

Bu çalışmanın amacı, erken tanının önemini ve yapay zekanın tanı prosedürlerini geliştirmede ortaya çıkan rolünü vurgulayarak otizm spektrum bozukluğu hakkında genel bir durumu incelemektir. Otizm spektrum bozukluğu, iletişim becerileri, öğrenme ve davranışları etkileyen nörogelişimsel bir bozukluktur. Sosyal etkileşimdeki zorluklar, sınırlı ilgi alanları ve tekrarlayan davranışlarla da karakterize edilir. Ayrıca okul ve iş hayatı dahil olmak üzere yaşamın çeşitli yönlerini etkiler. Erken tanı, zamanında yapılan müdahaleler sayesinde gelişimsel sonuçları iyileştirdiği için büyük önem taşır. Gerçekleşen tarama yönergelerine rağmen farkındalıkta yaşanan zorluklar, tanıda yaşana belirsizlikler ve uzmanlara erişimdeki sınırlılıklar genellikle otizm spektrum bozukluğunun tanısını geciktirebilir. Araştırmada makine öğrenimi ve doğal dil işleme dahil olmak üzere yapay zekâ teknolojilerinin, standartlaşan davranışları, konuşmayı ve sosyal etkileşimi artan doğrulukla analiz ederek otizm tanımını kolaylaştırabileceği üzerinde durulmaktadır. Robotik etkileşimler ve video analizi gibi yapay zekâ uygulamaları, otizm spektrum bozukluğunun erken belirtilerini tespit etmek amacıyla geliştirilmektedir. Bu bağlamda var olan değerlendirmeleri tamamlayabilir ve sağlık uzmanlarına değerlendirme aşamalarında destek sunabilir. Yapay zekanın klinik uygulamaya dahil edilmesi tanıya yönelik tutarlı kararlardaki artış, yönlendirmede zamanlama ve bireye özgü müdahale gibi avantajlar sağlayabilir. Ancak etik hususlar, veri gizliliği, yapay zekâ araçlarının doğrulanması ve profesyonel eğitim ihtiyacı gibi sınırlılıkları mevcuttur. Yapay zekanın potansiyelini en üst düzeye çıkarmak için araştırmacılar, sağlık ve teknoloji uzmanlarının iş birliği içinde bulunması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, Yapay Zekâ, Erken Tanı, Erken Müdahale.

EARLY DIAGNOSIS OF AUTISM SPECTRUM DISORDER AND THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

The purpose of this study is to provide a general overview of autism spectrum disorder, emphasizing the importance of early diagnosis and the emerging role of artificial intelligence in improving diagnostic procedures. Autism spectrum disorder is a neurodevelopmental disorder that affects communication skills, learning, and behavior. It is characterized by difficulties in social interaction, restricted interests, and repetitive behaviors. It also impacts various aspects of life, including school and work. Early diagnosis is crucial because it improves developmental outcomes through timely intervention. Despite established screening guidelines, challenges in awareness, diagnostic uncertainty, and limited access to specialists can often delay the diagnosis of autism spectrum disorder. The study emphasizes that artificial intelligence technologies, including machine learning and natural language processing, can facilitate the diagnosis of autism by analyzing standardized behaviors, speech, and social interaction with increased accuracy. Artificial intelligence applications, such as robotic interactions and video analysis, are being developed to detect early signs of autism spectrum disorder. In this context, they can complement existing assessments and support healthcare professionals during the assessment process. Incorporating AI into clinical practice may offer advantages such as increased diagnostic accuracy, timely referrals, and personalized interventions. However, there are limitations, including ethical considerations, data privacy, validation of AI tools, and the need for professional training. To maximize the potential of AI, collaboration among researchers, healthcare professionals, and technology experts is essential.

Keywords: *Autism Spectrum Disorder, Artificial Intelligence, Early Diagnosis, Early Intervention.*

[1] Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0003-1346-8975, akin.gonen@selcuk.edu.tr.

OTİZMLİ BİR ÇOCUKTA DIR/FLOORTİME MÜDAHALESİNİN SOSYAL VE İLETİŞİMSEL ETKİLERİ: OLGU SUNUMU

Melike Durdane Gürbüz Ünal¹, Gökhan Kayı²

Bu vaka çalışması, Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB) tanısı almış 2 yaş 8 aylık bir erkek çocuğun sosyal gelişim ve sosyal iletişim becerilerini desteklemek amacıyla yürütülen aile katımlı DIR/Floortime müdahalesinin sürecini ayrıntılı olarak incelemektedir. OSB; sosyal etkileşim, iletişim ve davranış alanlarında süregelen yetersizliklerle karakterize edilen, yaşam boyu devam eden nörogelişimsel bir bozukluktur. Güncel araştırmalar, erken dönemde başlatılan yoğun ve bireyselleştirilmiş müdahalelerin çocukların gelişiminde kritik rol oynadığını, ebeveynlerin sürece aktif katılımının ise bu etkinin kalıcılığını artırdığını ortaya koymaktadır. Çalışmada, müdahale öncesinde Denver II Gelişimsel Tarama Testi ve Sosyal İletişim Kontrol Listesi (SCQ-R) uygulanmış; sosyo-duygusal gelişim ile iletişim alanlarında belirgin gecikmeler tespit edilmiştir. Müdahale programı, haftada iki gün 45 dakikalık birebir DIR/Floortime seansları şeklinde yürütülmüştür. Seanslar çocuğun ilgileri doğrultusunda yapılandırılmış; ortak dikkat, sıra alma, sosyal etkileşim başlatma ve duygusal paylaşım becerilerinin geliştirilmesine odaklanılmıştır. Ebeveynler sürece aktif olarak dâhil edilmiş, Floortime yaklaşımının ilkeleri konusunda bilgilendirilmiş ve ev ortamında da uygulama yapmaları desteklenmiştir. İlerleme; ebeveyn gözlemleri, video kayıtları ve seans değerlendirme formları aracılığıyla izlenmiştir. Çalışma hâlen devam etmekte olup, 8. hafta sonunda ön değerlendirme sonuçları alınmış; 12. hafta sonunda nihai değerlendirme yapılarak bulguların raporlanması planlanmaktadır. Bu çalışmanın, OSB'li çocuklarda aile katımlı Floortime uygulamalarının sosyal gelişim ve iletişim becerileri üzerindeki etkilerine ilişkin hem ulusal hem uluslararası literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Otizm Spektrum Bozukluğu, Floortime, Erken Müdahale, Sosyal İletişim.

THE EFFECTS OF DIR/FLOORTIME INTERVENTION ON SOCIAL AND COMMUNICATIVE SKILLS IN A CHILD WITH AUTISM: A CASE REPORT

This case study provides a detailed examination of the implementation process of a parent-mediated DIR/Floortime intervention designed to support the social development and social communication skills of a 2-year-8-month-old boy diagnosed with Autism Spectrum Disorder (ASD). ASD is a lifelong neurodevelopmental condition characterized by persistent impairments in social interaction, communication, and patterns of behavior. Current research highlights that early, intensive, and individualized interventions play a critical role in promoting developmental outcomes, and that active parental engagement enhances the durability and effectiveness of such interventions. Prior to the intervention, the Denver II Developmental Screening Test and the Social Communication Questionnaire–Revised (SCQ-R) were administered, revealing significant delays in socio-emotional development and communication domains. The intervention program consisted of twice-weekly, 45-minute one-on-one DIR/Floortime sessions. Each session was tailored to the child’s interests and focused on fostering joint attention, turn-taking, initiation of social exchanges, and emotional reciprocity through play-based engagement. Parents were actively involved in every stage, receiving structured training on the principles of the Floortime approach and being encouraged to consistently apply these strategies at home. Progress was monitored through parental observation logs, session records, and systematic video analyses. At the time of reporting, the intervention had reached week eight, with preliminary assessment results obtained; final evaluations are planned for week twelve. It is anticipated that the findings will contribute to the growing body of national and international literature on the effectiveness of parent-mediated Floortime interventions in improving social development and communication skills in young children with ASD.

Keywords: *Autism Spectrum Disorder, Floortime, Early Intervention, Social Communication.*

[1] Uzm., Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-0463-6503 , uzm.melikegurbuz@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-7959-4128 gokhankayili@selcuk.edu.tr.

6-12 AYLIK BEBEĞİ OLAN EBEVEYNLERDE ÖZYETERLİK VE STRES DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Münevver Emir¹, Pınar Bayhan²

Ebeveyn olmak heyecanlı ve benzersiz deneyimleri barındıran yeni bir başlangıçtır. Ebeveynleri saran bu büyük mutluluğun yanı sıra zaman zaman stres ve çatışmalar yaşanabilmektedir. Aile içinde yeni oluşan rollerin neden olabildiği stres; ebeveynliğin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uyum sağlamaya karşı verilen fizyolojik ve psikolojik reaksiyonlardan oluşan sürecin tümüdür. Bu çalışmanın amacı, 6-12 ay bebeği olan ebeveynlerin ebeveyn özyeterlik düzeyi ile stres düzeyleri arasındaki ilişki incelenmek amaçlanmıştır. Çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel desende tasarlanmış olup örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme kullanılmıştır. İstanbul’ da bulunan özel bir hastaneye muayene ya da kontrole gelen 6-12 ay bebeği olan ebeveynler oluşturmaktadır. Örneklem sayısının hesaplanmasında GPower 3.1. Analiz Programı kullanılmıştır. Veri toplama araçları olarak, araştırmacıların hazırlamış olduğu ‘Aile Bilgi Formu’ ‘Erken Ebeveynlik ve Öz Yeterlik Kontrol Listesi’ ve ‘Algılanan Stres Ölçeği (ASÖ)’ kullanılmıştır. Veri analizi SPSS ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlar uygulanmıştır. Ardından normal dağılım incelenmesi için Kolmogorov Simirnov- Shapiro Wilk testleri yapılmıştır. Veriler normal dağılım göstermediği için “Mann Whitney U” “Kruskal Wallis” testleri ile analiz edilmiştir. Değişkenler arasında ilişki olup olmadığı Spearman korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Ebeveyn öz yeterlik toplam skorlarının annelerde anlamlı derecede yüksek olduğu, güven ve başarı alt skorlarının da annelerde anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur (p:0.017). Anne ve babaların ASÖ toplam puanları ile ilişkisine bakıldığında ise anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (p:0.218). Ebeveynlerin özyeterlik düzeyleri ile algıladıkları stres düzeyleri arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p:0.009). Bebeklerin doğum zamanı ve yybü deneyimi ile ebeveynlerin özyeterlik ve algılanan stres düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu bulgular, ebeveynlere yönelik destek programlarının yalnızca bilgi verme değil, aynı zamanda ebeveynlik yeterlik algısını güçlendirme yönünde yapılandırılmasının önemini vurgulamaktadır. Özellikle doğum sonrası dönemde sunulacak öz-yeterlik temelli müdahaleler, hem ebeveynin çocukla olan etkileşimini olumlu yönde etkileyebilir hem de psikolojik sağlamlığı artırarak stres düzeylerini düşürebilir.

Anahtar Kelimeler: *Bebek, Ebeveyn, Öz yeterlik, Stres.*

EXAMINATION OF SELF-EFFICACY AND STRESS LEVELS IN PARENTS OF 6–12-MONTH-OLD INFANTS

Becoming a parent is a fresh start filled with exciting and unique experiences. Despite the immense joy that surrounds parents, stress and conflict can also occur from time to time. Stress, which can be caused by newly formed roles within the family, is the entire process consisting of physiological and psychological reactions to adapting to the duties and responsibilities required by parenthood. This study aimed to examine the relationship between parental self-efficacy and stress levels in parents of 6-12-month-old babies. The study was designed with a correlational design, a quantitative research method, and convenience sampling, a sampling method, was used. The sample consisted of parents of 6-12-month-old babies who came to a private hospital in Istanbul for an examination or check-up. GPower 3.1 Analysis Program was used to calculate the sample size. Data collection tools included the Family Information Form, the Early Parenting and Self-Efficacy Checklist, and the Perceived Stress Scale (PSS), all developed by the researchers. Data analysis was conducted using SPSS. Descriptive statistical methods were applied to analyze the study data. Kolmogorov-Smirnov-Shapiro-Wilk tests were then conducted to examine normal distribution. Because the data did not show a normal distribution, they were analyzed using the Mann Whitney U and Kruskal Wallis tests. The Spearman correlation coefficient was used to examine the relationship between the variables. Total parental self-efficacy scores were found to be significantly higher in mothers, and confidence and achievement subscores were also significantly higher in mothers ($p: 0.017$). When the relationship between the mothers' and fathers' PSS total scores was examined, no significant difference was found ($p: 0.218$). A negatively significant relationship was found between parents' self-efficacy levels and perceived stress levels ($p: 0.009$). No significant relationship was found between the time of birth and the child's first day of school experience and parents' self-efficacy and perceived stress levels. These findings emphasize the importance of structuring parental support programs not only to provide information but also to strengthen parenting competence perceptions. Self-efficacy-based interventions, particularly in the postpartum period, can positively impact parent-child interactions and reduce stress levels by increasing psychological resilience.

Keywords: *Infant, Parent, Self-efficacy, Stress.*

[1] Arş. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0001-8370-2910, munevver.emir@medipol.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0001-9455-6154, pinarbayhan@hacettepe.edu.tr.

PRENATAL VE POSTANAL STRESİN BEBEK BEYİN GELİŞİMİ VE GELİŞİMSEL SONUÇLARINA ETKİLERİ: SON ON YILIN BULGULARI

Süreyya Özdeş¹

Prenatal ve postnatal dönemde maruz kalınan stres, bebeklerin beyin yapısının şekillenmesinde (hipokampus, amigdala, prefrontal korteks gelişimi), stres yanıt sisteminin düzenlenmesinde ve bununla ilişkili duygusal düzenleme, öğrenme, bellek ve sosyal işlevler gibi davranışsal çıktılarda kritik rol oynamaktadır. Bu derlemenin amacı, son on yılda gerçekleştirilen araştırmalar ışığında gebelikten itibaren maruz kalınan stresin bebeklerin beyin yapıları, işlevleri ve gelişimsel sonuçlar üzerindeki etkilerini çok yönlü olarak ele almak ve bu süreç için uygulanabilecek erken müdahale hizmetlerini incelemektir. Türkçe ve İngilizce literatür taraması yapılmış, son on yıl içerisinde yayımlanan çalışmalar incelenmiştir. Prenatal stres, gebelik döneminde fetal ortamdaki kortizol seviyelerini artırarak, özellikle beyin büyümesi ve olgunlaşmasını içeren fetal gelişimin karmaşık düzenini bozabilmektedir. Bu değişiklikler çocuklarda davranışsal, bilişsel ve duygusal sonuçlar olarak ortaya çıkmaktadır. Postnatal stres ise ebeveyn duygu durumunu ve bakım kalitesini etkileyerek çocuklarda beyin gelişimini olumsuz yönde etkilemekte, duygusal gelişim açısından risk oluşturmakta ve yaşam boyu sürebilen olumsuz sonuçlarla ilişkilendirilmektedir. Stres yanıt sistemindeki bozulmalar ebeveyn-bebek bağlanmasını ve bilişsel gelişimi de zayıflatmaktadır. İncelenen müdahale çalışmalarında ebeveyn destek programları, prekonsepsiyonel bakım ve erken gelişimsel destek uygulamalarının bu olumsuz etkileri azaltabildiği görülmüştür. Prenatal ve postnatal stres, hem anne hem de bebek açısından çok boyutlu ve kalıcı etkiler yaratmaktadır. Bu etkileri azaltmak için biyolojik ve çevresel faktörleri dikkate alan, ebeveyn ve bebeklere yönelik önleyici erken müdahale programlarının geliştirilmesi kritik önem taşımaktadır. Bulgular, çocuk gelişimi alanında klinik uygulamalar ve politika geliştirme süreçlerinde erken müdahalenin önemine dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Prenatal ve Postnatal Stres, Bebek Beyin Gelişimi, Nörogelişim, Çocuk Gelişimi, Erken Müdahale.

THE EFFECTS OF PRENATAL AND POSTNATAL STRESS ON INFANT BRAIN DEVELOPMENT AND DEVELOPMENTAL OUTCOMES: FINDINGS FROM THE LAST DECADE

Stress experienced during the prenatal and postnatal periods plays a critical role in shaping the brain structure of infants (development of the hippocampus, amygdala, and prefrontal cortex), regulating the stress response system, and related behavioral outcomes such as emotional regulation, learning, memory, and social functioning. The aim of this review is to comprehensively examine the effects of stress experienced from pregnancy onwards on infants' brain structures, functions, and developmental outcomes in light of research conducted over the past decade, and to explore early intervention services that can be implemented for this process. A literature review was conducted in Turkish and English, and studies published in the last ten years were examined. Prenatal stress can disrupt the complex regulation of fetal development, particularly brain growth and maturation, by increasing cortisol levels in the fetal environment during pregnancy. These changes manifest as behavioral, cognitive, and emotional outcomes in children. Postnatal stress, on the other hand, affects parental mood and quality of care, negatively impacting brain development in children, posing a risk to emotional development, and being associated with adverse outcomes that can last throughout life. Disruptions in the stress response system also weaken parent-infant bonding and cognitive development. Intervention studies have shown that parent support programs, preconception care, and early developmental support interventions can reduce these adverse effects. Prenatal and postnatal stress have multidimensional and lasting effects on both mothers and infants. Developing preventive early intervention programs that consider biological and environmental factors and target both parents and infants is critical to reducing these effects. The findings highlight the importance of early intervention in clinical practice and policy development in the field of child development.

Keywords: *Prenatal and Postnatal Stress, Infant Brain Development, Neurodevelopment, Child Development, Early Intervention.*

[1] Arş. Gör., İstanbul Gedik Üniversitesi, 0009-0007-3366-3766, sureyya.nalci@gedik.edu.tr.

TEMA: ÇOCUK HAKLARI VE HUKUKU

THEME: CHILD RIGHTS AND LAW

ÇOCUK ADALET SİSTEMLERİNİN GELİŞİMSEL DEĞERLENDİRMESİ

Alp Aslandoğan¹

Suç, evrensel bir olgu olup, çocukların gelişimsel farklılıkları, onlara özgü adalet sistemlerinin oluşturulmasını zorunlu kılmıştır. Bu gereklilik doğrultusunda ülkeler, cezalandırıcı ve onarıcı modeller arasında değişen yasal düzenlemeler geliştirmiştir; ancak bu sistemler, ülkelerin yasa yapma pratikleri, toplumsal yapıları ve kaynaklarına bağlı olarak önemli farklılıklar göstermektedir. Bu çalışma; Türkiye, İngiltere, Almanya ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki çocuk adalet sistemlerini, Türkiye'nin 2005 tarihli ve refah odaklı 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nu (ÇKK) referans alarak gelişimsel bir bakış açısıyla karşılaştırmaktadır. Analiz, ülkelerin yasal düzenlemelerini dört ana tema altında incelemektedir: "çocuk" tanımı ile cezai sorumluluk yaşı, soruşturma ve kovuşturma süreçleri, uygulanan koruyucu-cezai tedbirler ve kurumsal yapı. Karşılaştırma sonucunda, Almanya'nın eğitim odaklı felsefesi ve esnek yaş sınırları ile gelişimsel ilkelere en uyumlu sistem olduğu görülmüştür. Türkiye'nin ÇKK'sı teoride modern ve güçlü bir çerçeve sunsa da uygulama ve kaynak eksiklikleri nedeniyle potansiyelini tam olarak gerçekleştirememektedir. İngiltere'nin sistemi, "Önce Çocuk" felsefesi ile Avrupa'nın en düşük cezai sorumluluk yaşlarından birini benimsemesi arasında bir çelişki barındırmaktadır. ABD sistemi ise güçlü federal ilkelere rağmen, eyalet düzeyinde süregelen cezalandırıcı kültür ve derin ırksal eşitsizliklerle zayıflamaktadır. Çalışma, sistemlerdeki en temel eksikliklerin; ilerici yasalar ile uygulama arasındaki uçurum, hukuk ile bilimsel veriler arasındaki kopukluk ve sistemik eşitsizlikler olduğunu tespit etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Suça Sürüklenen Çocuk, Çocuk Hakları, Çocuk Adaleti.

A DEVELOPMENTAL PERSPECTIVE ON THE EVALUATION OF JUVENILE JUSTICE SYSTEMS

Crime is a universal phenomenon, and the developmental differences of children have necessitated the creation of justice systems specific to them. In line with this necessity, countries have developed legal regulations that vary between punitive and restorative models; however, these systems show significant differences depending on the countries' law-making practices, social structures, and resources. This study comparatively analyzes the child justice systems in Turkey, England, Germany, and the United States from a developmental perspective, using Turkey's 2005 welfare-oriented Child Protection Law (ÇKK) No. 5395 as a reference. The analysis examines the legal regulations of the countries under four main themes: the definition of a "child" and the age of criminal responsibility, investigation and prosecution processes, the protective and punitive measures applied, and the institutional structure. As a result of the comparison, it has been observed that Germany's system, with its education-oriented philosophy and flexible age limits, is the most compatible with developmental principles. Although Turkey's ÇKK presents a modern and strong framework in theory, it cannot fully realize its potential due to implementation and resource deficiencies. The English system contains a contradiction between its "Child First" philosophy and its adoption of one of the lowest ages of criminal responsibility in Europe. The U.S. system, despite strong federal principles, is weakened by a persistent punitive culture and deep racial inequalities at the state level. The study has identified that the most fundamental shortcomings in the systems are the gap between progressive laws and their implementation, the disconnect between law and scientific data, and systemic inequalities.

Keywords: *Juvenile Pushed to Crime, Child Rights, Juvenile Justice.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi, 0000-0002-4248-4336, alpaslandogan.pd@gmail.com.

EĞİTİM ORTAMLARINDA ÇOCUK KATILIMI

Neslihan Avcı¹, Fadime Kaplan²

Bu derleme çalışması, çocuk hakları ve demokratik eğitim perspektifinde eğitim ortamlarında çocuk katılımını çok boyutlu biçimde ele almaktadır. Temel dayanak, BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin özellikle 12. maddesinde güvence altına alınan, çocukların kendilerini ilgilendiren konularda görüşlerini özgürce ifade etme ve karar süreçlerine etkili biçimde katılma hakkıdır. Çalışmada Hart'ın Katılım Merdiveni, Treseder'in Katılım Dereceleri ve Lundy'nin Katılım Modeli karşılaştırmalı olarak tartışılmakta; katılımın düzeyi, niteliği ve karar alma üzerindeki etkisi kuramsal ve uygulamalı örnekler üzerinden açıklanmaktadır. Ayrıca Eğitimde Evrensel Tasarım yaklaşımının erişilebilir, esnek ve kapsayıcı öğrenme düzenlemeleriyle tüm çocukların katılımını artırmadaki rolü vurgulanmaktadır. Literatür bulguları, öğretmenlerin demokratik ve çocuk merkezli pedagojileri benimsediklerinde çocukların ifade, iş birliği ve sorumluluk üstlenme becerilerinin güçlendiğini; otoriter ve yetişkin merkezli pratiklerin ise çocukların sesini sınırladığını göstermektedir. Özellikle okul öncesi bağlamda seçim hakkı tanıma, akranlar arası diyalog ve oyun temelli etkileşimleri kolaylaştırma gibi uygulamaların, çocukların görüşlerinin dikkate alınmasını ve sınıf içi kararların paylaşılmasını desteklediği görülmektedir. Derleme, katılımın bir tek seferlik etkinlik değil, bilgi paylaşımı, geri bildirim ve hesap verebilirlik içeren süreklilik gerektiren bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak çocuk katılımının güçlendirilmesi, yalnızca çocuk haklarının yaşama geçirilmesi açısından değil, aynı zamanda kapsayıcı, nitelikli ve demokratik bir eğitim ekosisteminin inşası için zorunludur. Bu doğrultuda öğretmenlerin çocukların sesini duyurabilecekleri güvenli, saygılı ve destekleyici öğrenme ortamları tasarlamadaki dönüştürücü rolleri belirleyici bir önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Katılımı, Çocuk Hakları, Eğitim Ortamları, BMÇHS.

CHILDREN'S PARTICIPATION IN EDUCATIONAL SETTINGS

This review study examines the concept of child participation in educational settings within the framework of children's rights and democratic education. The primary foundation is Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child (UNCRC, 1989), which guarantees children the right to freely express their views on matters affecting them and to be meaningfully involved in decision-making processes. The study discusses Roger Hart's Ladder of Participation, Phil Treseder's Degrees of Participation, and Laura Lundy's Model of Participation, comparing their contributions to understanding the levels, quality, and impact of participation on decision-making. In addition, the Universal Design for Learning (UDL) approach is highlighted, emphasizing its role in ensuring accessibility, flexibility, and inclusivity so that all children can participate equitably in the learning process. Findings from national and international research indicate that when teachers adopt democratic and child-centered pedagogies, children's skills in self-expression, collaboration, and responsibility are significantly enhanced. Conversely, authoritarian and adult-centered practices tend to restrict children's voices and hinder the development of democratic learning environments. In early childhood education, practices such as granting children the right to choose, encouraging peer dialogue, and facilitating play-based interactions have been shown to support the recognition of children's views and the sharing of classroom decision-making processes. The review underlines that participation should not be understood as a one-off activity but rather as an ongoing process that requires information sharing, feedback, and accountability. In conclusion, strengthening child participation is not only essential for realizing children's rights but also a critical prerequisite for building an inclusive, high-quality, and democratic educational ecosystem. Within this process, teachers play a transformative role in designing safe, respectful, and supportive environments where children's voices can genuinely be heard.

Keywords: *Children's Participation, Children's Rights, Educational Settings, UNCRC.*

[1] Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, 0000-0001-7988-3923 , navci@gazi.edu.tr.

[2] Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, 0000-0001-6063-9920, 24810301008@gazi.edu.tr.

GÖRSEL SENARYO TABANLI ÇOCUK HAKLARI ÖLÇEĞİ PİLOT UYGULAMASINDA HAK ALGISINA DAİR ÇARPICI YANITLAR: ARAŞTIRMACI GÜNLÜĞÜ BULGULARI

Feyza Yalman Çetinkaya¹, Şehnaz Ceylan²

Bu çalışma, okul öncesi dönemde çocukların hak farkındalığını ölçmeye yönelik görsel senaryo tabanlı bir ölçek geliştirmeyi amaçlayan doktora tezinin ölçek geliştirme sürecinin bir parçası olarak gerçekleştirilmiştir. Erken çocukluk dönemi, çocukların sosyal, bilişsel ve ahlaki gelişimlerinin hızla şekillendiği kritik bir evredir. Bu nedenle çocuk haklarına ilişkin farkındalığın bu dönemde değerlendirilmesi ve desteklenmesi, ilerleyen yaşam süreçlerinde hak temelli bir bakış açısının gelişmesine katkı sunmaktadır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması yöntemi ile yürütülmüştür. Bu kapsamda, 5–6 yaş aralığında okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların görsel senaryo tabanlı ölçeğe verdikleri yanıtlar ve süreçteki etkileşimleri derinlemesine incelenmiştir. Çalışma grubunu 312 çocuk oluşturmuştur. Ölçek uygulamaları bireysel görüşme yöntemiyle gerçekleştirilmiş; her uygulamada çocukların verdikleri yanıtlar, soruları yorumlama biçimleri ve görsellerle kurdukları etkileşimler araştırmacı günlüğüne sistematik olarak kaydedilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, çocukların hak algılarında dikkate değer farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Bazı çocuklar eğitim hakkı, sağlık hakkı, ifade özgürlüğü ve çocuk işçiliğine karşı korunma gibi konularda yüksek farkındalık sergilerken; bazı çocuklar hak ihlallerini olağanlaştıran ya da yanlış anlamlandıran açıklamalar yapmıştır. Yanıtlardaki bu çeşitlilik, bireysel yaşam deneyimlerinin, aile tutumlarının ve toplumsal normların hak algısı üzerindeki belirleyici rolünü göstermektedir. Çalışmanın ön bulguları, okul öncesi dönemde çocuk hakları eğitiminde bireysel farklılıkların ve toplumsal bağlamın dikkate alınması gerektiğini vurgulamakta; aynı zamanda hak temelli eğitim programlarının geliştirilmesinin gerekliliğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Hakları, Okul Öncesi Dönem, Hak Algısı.

STRIKING CHILD RESPONSES ON RIGHTS PERCEPTIONS IN THE PILOT IMPLEMENTATION OF THE VISUAL SCENARIO-BASED CHILD RIGHTS SCALE: FINDINGS FROM THE RESEARCHER'S JOURNAL

This study was conducted as part of a doctoral dissertation focusing on the development of a visual scenario-based scale designed to measure preschool children's awareness of rights. Early childhood is a critical period in which children's social, cognitive, and moral development rapidly takes shape. Therefore, assessing and supporting awareness of children's rights during this stage is considered essential for fostering a rights-based perspective in later stages of life. The research was carried out using a case study design, one of the qualitative research methods. Within this scope, the responses and interactions of preschool children aged 5–6 who attended early childhood education institutions were examined in depth through the administration of the visual scenario-based scale. The study group consisted of 312 children. The scale was administered individually, and during each session, children's responses, ways of interpreting the questions, and their interactions with the visual materials were systematically recorded in a researcher's journal. The collected data were analyzed through descriptive analysis. The findings revealed notable differences in children's perceptions of rights. Some children demonstrated high awareness in areas such as the right to education, the right to health, freedom of expression, and protection against child labor. In contrast, others provided responses that normalized or misinterpreted rights violations. This diversity in responses highlights the significant influence of individual life experiences, parental attitudes, and broader social norms on children's awareness of rights. The preliminary findings emphasize the necessity of considering individual differences and social context in rights education during the preschool period, and they also underline the importance of developing rights-based educational programs.

Keywords: *Child Rights, Preschool Period, Rights Perception.*

[1] Arş. Gör., Karabük Üniversitesi, 0000-0002-8787-6624, feyzaylmn@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Karabük Üniversitesi, 0000-0001-9313-7353, sehnazc@gmail.com.

ULUSLARARASI ÇOCUK HAKLARI ÇERÇEVESİNDE GAZZE’DE RİSK ALTINDAKİ ÇOCUKLARIN EĞİTİME, SAĞLIĞA VE GÜVENLİĞE ERİŞİMİ

Aleynanur Yavru¹, Ayşenur Kale²

Bu çalışma, uluslararası çocuk hakları çerçevesinde Gazze’de risk altındaki çocukların temel haklara erişim durumunu incelemektedir. Araştırma nitel yöntemle yürütülmüş; doküman ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Başta Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi olmak üzere UNICEF, Save the Children, OCHA ve WHO gibi uluslararası kuruluşların raporları, insan hakları belgeleri, medya içerikleri ve akademik literatür sistematik biçimde analiz edilmiştir. Bulgular, çocukların en temel hakları olan yaşama hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı ve güvenlik hakkının ciddi biçimde ihlal edildiğini ortaya koymaktadır. Eğitim hakkı bağlamında, okulların bombalanması, eğitime erişimin sürekli kesintiye uğraması, öğretmen eksikliği ve öğrenme materyallerine ulaşımında yaşanan sıkıntılar dikkat çekmektedir. Sağlık hakkı açısından, ilaç, tıbbi cihaz ve uzman personel eksikliğinin yanı sıra temiz suya erişimdeki yetersizlikler ve beslenme bozuklukları çocukların tedavi ve bakım süreçlerini sekteye uğratmaktadır. Güvenlik hakkı bağlamında ise bombardımanlar, zorunlu göçler, barınma koşullarındaki olumsuzluklar ve sürekli şiddet tehdidi öne çıkmaktadır. Ayrıca çocukların oyun hakkı, psikososyal destek alma hakkı, ifade özgürlüğü ve kültürel etkinliklere katılım hakkı gibi gelişimleri için gerekli diğer temel haklarının da engellendiği saptanmıştır. Ön bulgular, Gazze’de çocukların çok boyutlu bir hak ihlali ile karşı karşıya olduklarını göstermektedir. Bu çalışma, çocuk hakları bağlamında yaşanan ihlalleri görünür kılmayı, ulusal ve uluslararası karar alıcı mekanizmalara öneriler sunmayı ve çatışma bölgelerinde çocukların korunmasına yönelik farkındalık geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Hakları, Risk Altındaki Çocuklar, Eğitim, Sağlık, Güvenlik, Temel Haklar.

ACCESS TO EDUCATION, HEALTH, AND SECURITY FOR AT-RISK CHILDREN IN GAZA WITHIN THE FRAMEWORK OF INTERNATIONAL CHILD RIGHTS

This study examines the situation of at-risk children in Gaza regarding their access to fundamental rights within the framework of international child rights. The research was conducted using a qualitative methodology, applying document and content analysis techniques. Key sources included the United Nations Convention on the Rights of the Child, reports from international organizations such as UNICEF, Save the Children, OCHA, and WHO, as well as human rights documents, media materials, and academic literature that were systematically analyzed. The findings indicate that the most basic rights of children, namely the right to life, the right to education, the right to health, and the right to security, are being seriously violated. In the context of education, the destruction of schools, repeated interruptions in learning, the shortage of teachers, and difficulties in accessing educational materials were highlighted. Regarding health, the lack of medicine, medical equipment, and specialized staff, in addition to limited access to clean water and nutritional deficiencies, severely hinder children's treatment and care processes. Concerning security, children are exposed to bombings, forced displacement, poor housing conditions, and constant threats of violence. Furthermore, other essential rights such as the right to play, the right to receive psychosocial support, freedom of expression, and participation in cultural activities are also severely restricted. Preliminary findings reveal that children in Gaza are confronted with multidimensional violations of their rights. This study aims to make these violations visible, provide recommendations to national and international decision-making mechanisms, and raise awareness of the urgent need to protect children in conflict zones.

Keywords: *Child Rights, At-risk Children, Education, Health, Security, Fundamental Rights.*

[1] Çocuk Gelişimci, Üsküdar Üniversitesi, 0009-0008-1132-7216, aleynayavru5@gmail.com.

[2] Çocuk Gelişimci, Üsküdar Üniversitesi, 0009-0005-9254-6856, aysenur.kale.457@gmail.com.

TÜRKİYE’DE OKUL SAĞLIĞI POLİTİKALARININ GÜÇLENDİRİLMESİ: MEVCUT DURUM, ÖNCELİKLER VE STRATEJİK ÖNERİLER

Evrım Durgut Şakrucu¹, Fatma Sena Konyahoğlu², Çağrı Emin Şahin³, Muhammed Atak⁴

2024 yılı itibarıyla 27 AB ülkesinde çocuklar toplam nüfusun %17,8’ini oluştururken, Türkiye’de bu oran %25,5’tir. 10-19 yaş grubunda 12,8 milyon, 6-7 yaş grubunda ise 16,36 milyon çocuk bulunmaktadır. Bu geniş çocuk ve genç nüfus grubu, ülkemizde etkili okul sağlığını politikaları geliştirilerek hayata geçirilmesini stratejik bir öncelik haline gelmektedir. Bu çalışma, Türkiye’de okul sağlığı politikalarının mevcut durumunu ve yakın dönemdeki kurumsal gelişmeleri özetlemektedir. Okul sağlığı hizmetlerini güçlendirmek ve genişletmek amacıyla Sağlık Bakanlığı ile Millî Eğitim Bakanlığı arasında ‘Sağlıklı Çocuk, Sağlıklı Gelecek Okul Sağlığı Hizmetleri İş Birliği Protokolü Nisan 2025’te imzalanmıştır. Protokol doğrultusunda, Dünya Sağlık Örgütü’nün Sağlığı Geliştiren Okullar ve CDC’nin Tüm Okul, Tüm Toplum, Tüm Çocuk yaklaşımları esas alınarak yedi bileşende (sağlık hizmetleri, sağlıklı ve güvenli okul çevresi, sağlıklı beslenme, fiziksel aktivite, sağlık eğitimi, psiko-sosyal destek ile aile-toplum katılımı) Okul Sağlığı Rehberi hazırlık süreci başlatılmıştır. Bu amaçla 14 Ağustos 2025’te 96 kişinin katıldığı çok paydaşlı bir çalıştay düzenlenmiş, mevcut durum, sorun alanları, iyileştirme önerileri ve izleme-değerlendirme yapıları tartışılmıştır. Nihai rehberin ülke genelinde uygulanmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir. Ayrıca protokol kapsamında ‘Sağlıklı Çocuk, Sağlıklı Gelecek Programı’ hayata geçirilmiştir. İlkokul öğrencilerini hedefleyen program, teorik ve uygulamalı eğitimlerle erken yaşta sağlık bilinci geliştirmeyi ve sağlık okuryazarlığını artırmayı amaçlamaktadır. Eğitimlerde 112 acil, afet bilinci, aile hekimliği, sağlıklı beslenme, fiziksel aktivite, ağız ve diş sağlığı, hijyen ve enfeksiyonlardan korunma konuları işlenmekte; okul bahçesinde kurulan istasyonlarda el yıkama ve sağlıklı beslenme çantası hazırlığı gibi uygulamalar yapılmaktadır. Her öğrenci bilgilerini akranları ve ailesiyle paylaşmak üzere birer ‘Sağlık Elçisi’ rolü üstlenmiş olmaktadır. 2024-2025 eğitim-öğretim döneminde 81 ilde daha çok okula yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. Sonuç olarak, okul sağlığı konusunda çok paydaşlı şekilde yapılan bu çalışmalar ile Türkiye’de okul sağlığı konusundaki geliştirilmekte olan program ve politikalar bütüncül, uygulanabilir, sürdürülebilir ve değerlendirilebilir bir yaklaşımla ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Sağlığı, Çocuk Sağlığı, Sağlık Okuryazarlığı.

STRENGTHENING SCHOOL HEALTH POLICIES IN TURKEY: CURRENT SITUATION, PRIORITIES AND STRATEGIC RECOMMENDATIONS

As of 2024, children represent 17.8% of the total population in the 27 EU countries, while in Turkey this share is 25.5%. In Turkey, there are 12.8 million individuals aged 10–19 and 16.36 million children aged 6–7. This large child and youth population makes the development and implementation of effective school health policies a strategic priority. In April 2025, the Ministry of Health and the Ministry of National Education signed the “Healthy Child, Healthy Future School Health Services Cooperation Protocol.” The protocol is based on the World Health Organization’s *Health Promoting Schools* framework and the CDC’s *Whole School, Whole Community, Whole Child (WSCC)* model. As part of this initiative, a School Health Guide has been drafted, structured around seven components: health services, safe and healthy school environments, healthy nutrition, physical activity, health education, psychosocial support, and family-community participation. On 14 August 2025, a multi-stakeholder workshop with 96 participants was held to discuss the current situation, problem areas, recommendations, and monitoring structures. Work continues toward nationwide implementation. The protocol also introduced the “Healthy Child, Healthy Future Program” targeting primary school students. The program aims to foster health awareness and health literacy from an early age through theoretical and practical training. Topics include emergency response, disaster preparedness, family medicine, healthy nutrition, physical activity, oral health, hygiene, and infection prevention. Practical activities, such as handwashing and preparing a healthy lunchbox, are conducted in schoolyard stations. Each student acts as a “Health Ambassador,” sharing knowledge with peers and families. The program is expected to expand to more schools in all 81 provinces during the 2024–2025 academic year. In conclusion, Turkey’s emerging school health policies and programs reflect a comprehensive, feasible, sustainable, and evaluable approach to improving child and youth well-being nationwide.

Keywords: *School Health, Child Health, Health Literacy.*

[1] Uzm. Çocuk Gelişimci, Sağlık Bakanlığı Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü, 0000-0003-0208-4191, edsakrucu@gmail.com.

[2] Uzm. Dr., Sağlık Bakanlığı Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü, 0000-0002-5922-8048, f.sena.konya@gmail.com.

[3] Dr. Öğr. Üyesi, Sağlık Bakanlığı Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü, Sağlığın Teşviki Dairesi, 0000-0001-5854-6549 8048, drceminsahin@gmail.com.

[4] Doç. Dr., Sağlık Bakanlığı Sağlığın Geliştirilmesi Genel Müdürü, 0000-0002-8545-3660, muhammedmatak@gmail.com.

SOSYAL YETİMLİK Mİ, YOKSUNLUK MU? KAVRAMSAL BİR ELEŞTİRİ VE SOSYAL REFAH PERSPEKTİFİ

Emine Ebru Bozçelik¹

“Sosyal yetimlik” kavramı, ebeveynleri hayatta olmasına rağmen bakım, ilgi veya ekonomik imkanlardan yoksun kalan çocukları tanımlamak için giderek daha sık kullanılmaktadır. Ancak bu kullanım, kavramsal açıdan sorunlu olup “yetimlik” olgusunun biyolojik anlamı ile “yoksunluk” durumunu birbirine karıştırmaktadır. Yetimlik, tarihsel ve kültürel olarak ebeveyn kaybı ile özdeşleşmiş bir durum iken, yoksunluk; ekonomik, sosyal veya psikososyal destek eksikliğinden kaynaklanan bir refah problemidir. Dolayısıyla “sosyal yetimlik” ifadesi, hem toplumsal hafızada vicdani duyguları tetikleyen hem de politika ve uygulamalarda yanlış yönlendirmelere sebep olan bir kavram olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışma eleştirel kavramsal bir yaklaşım benimsemekte, öncelikle kavramın tarihsel, sosyolojik ve kültürel kökenlerini inceleyerek “yetimlik” ile “yoksunluk” arasındaki ayrımı ortaya koymaktadır. Ardından, kavramın toplumsal hafızadaki duygusal yükünü, politika uygulamalarındaki sakıncalarını ve damgalama boyutunu tartışmaktadır. Çalışmada ayrıca uluslararası çerçeveler (ör. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme), ulusal mevzuat (özellikle 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu) ve güncel literatürü birlikte ele almakta, UNICEF, OECD ve ulusal raporlardan güncel verilerle kurum bakımına yönlendirme pratikleri analiz edilmekte; damgalamanın çocukların psikososyal refahı üzerindeki etkileri literatür taramasıyla ortaya konmaktadır. Son bölümde ise yoksunluk odaklı politikaların aile refahı, toplumsal refah ve kalkınma üzerindeki olumlu etkileri ele alınmakta; sosyo-ekonomik destekler, aile danışmanlığı, 5395 sayılı ÇKK kapsamında öngörülen danışmanlık tedbiri, topluluk temelli hizmetler gibi önleyici tedbirlerin çocukların aile yanında korunmasını sağlayan etkili mekanizmalar olduğu gösterilmektedir. Sonuç olarak, “sosyal yetimlik” kavramının terk edilerek yerine “yoksunluk” merkezli bir yaklaşımın benimsenmesi, kavramsal doğruluk, çocuk haklarının korunması ve aile destekleyici sosyal politikaların güçlendirilmesi açısından zorunludur. Bu yaklaşım, yalnızca çocukların bireysel iyilik halini değil, aynı zamanda 12. Kalkınma Planı ve Aile Yılı hedefleriyle bütünleştirilmesi aile refahını, toplumsal dayanışmayı ve sürdürülebilir kalkınmayı güçlendirecek yapısal bir dönüşümün anahtarıdır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Yetimlik, Yoksunluk, Çocuk Hakları, Aile Refahı, Sosyal Refah, 12. Kalkınma Planı.

SOCIAL ORPHANHOOD OR DEPRIVATION? A CONCEPTUAL CRITIQUE AND A SOCIAL WELFARE PERSPECTIVE

The concept of “social orphanhood” has increasingly been used to describe children who, despite having living parents, are deprived of care, attention, or economic resources. However, this usage is conceptually problematic, as it conflates the biological meaning of orphanhood with the condition of deprivation. While orphanhood has historically and culturally been associated with the loss of parents, deprivation refers to a welfare problem arising from deficiencies in economic, social, or psychosocial support. Thus, the expression “social orphanhood” simultaneously triggers moral sentiments in collective memory and leads to misguidance in policy and practice. Adopting a critical conceptual approach, this study first examines the historical, sociological, and cultural roots of the concept, highlighting the distinction between orphanhood and deprivation. It then discusses the emotional weight of the term within collective memory, the risks it generates in policy implementation, and its role in fostering stigmatization. Furthermore, the study integrates international frameworks (e.g., the United Nations Convention on the Rights of the Child), national legislation (particularly Law No. 5395 on Child Protection), and current literature. Drawing on updated data from UNICEF, OECD, and national reports, it analyzes institutionalization practices and demonstrates, through a literature review, the negative psychosocial consequences of stigmatization for children’s well-being. In the final section, the study explores the positive impacts of deprivation-focused policies on family welfare, social welfare, and development. Preventive measures such as socio-economic support, family counseling, the counseling measure envisaged under Law No. 5395, and community-based services are shown to be effective mechanisms for ensuring that children are protected within their families. In conclusion, abandoning the concept of “social orphanhood” in favor of a deprivation-centered approach is essential for conceptual accuracy, the protection of children’s rights, and the strengthening of family-supportive social policies. Such an approach not only promotes children’s individual well-being but, when aligned with the goals of the 12th Development Plan and the Family Year initiative, also serves as a key driver of structural transformation, reinforcing family welfare, social cohesion, and sustainable development.

Keywords: *Social Orphanhood, Deprivation, Child Rights, Family Welfare, Social Welfare, 12th Development Plan*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Antakya Belek Üniversitesi, 0000-0001-6491-0140, ebrubaydak@gmail.com.

TEMA: ÇOCUK İHMAL VE İSTİSMARI

THEME: CHILD NEGLECT AND ABUSE

CİNSEL İSTİSMARIN NÖROBİYOLOJİK ETKİLERİ

Ayşe Nur Aydın¹

Bu derleme çalışması, çocukluk çağında maruz kalınan cinsel istismarın beyin gelişimi üzerindeki biyolojik ve nörolojik etkilerini multidisipliner bir bakış açısıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma modeli kapsamında yapılandırılmış olup, literatür incelemesine dayalı derleme deseni benimsenmiştir. Veri toplama sürecinde 2003 ve 2022 yılları arasında yayımlanmış toplam 23 bilimsel kaynak değerlendirmeye alınmış; bunların 18'i ulusal, 5'i uluslararası literatürden seçilmiştir. Kaynak seçimi psikiyatri, nörobilim, çocuk gelişimi, epigenetik ve klinik psikoloji alanlarında yapılmış hakemli dergiler, bilimsel kitaplar ve güncel derlemeler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Literatür taraması Google Scholar, ULAKBİM, TR Dizin, PubMed ve APA PsycNet veri tabanları aracılığıyla yapılmış; “çocukluk çağı travması”, “cinsel istismar”, “beyin gelişimi”, “nörobiyolojik etkiler”, “kortizol”, “epigenetik” ve “nörogörüntüleme” gibi anahtar kelimeler kullanılmıştır. Elde edilen veriler tematik analiz yöntemiyle sınıflandırılmış ve betimleyici analiz tekniğiyle raporlanmıştır. Bulgulara göre, cinsel istismara maruz kalan çocuklarda limbik sistem, hipokampus, amigdala ve prefrontal korteks gibi beyin bölgelerinde yapısal küçülmeler, hiperaktivite ve işlevsel bozulmalar görülmektedir. Bu nöroanatomik değişikliklerin; duygu düzenleme, bellek, dikkat, öğrenme ve karar verme işlevlerinde kalıcı bozulmalara neden olduğu belirlenmiştir. Ayrıca HPA eksenini aracılığıyla kortizol salgılamasında meydana gelen düzensizliklerin; uyku ve iştah problemleri, stresle baş edememe ve kaygı bozuklukları gibi psikofizyolojik sonuçlara yol açtığı gözlemlenmiştir. Epigenetik düzeyde ise cinsel istismarın DNA metilasyonu ve gen ifadesinde değişimlere neden olarak yalnızca bireyin değil, sonraki kuşakların da biyolojik stres yanıtlarını etkileyebildiği belirlenmiştir. Genetik aktarımın özellikle bağışıklık sistemi, stres tepkileri ve psikiyatrik yatkınlık üzerinde kalıcı etkiler oluşturabileceği saptanmıştır. Sonuç olarak, çocukluk çağı cinsel istismarı bireyin nörogelişimsel sürecini biyolojik, hormonal, psikolojik ve genetik düzeyde derinden etkilemekte; yalnızca bireysel değil, toplumsal ve kuşaklararası etkiler de yaratmaktadır. Bu nedenle, müdahale ve değerlendirme süreçlerinde nörobiyolojik ve epigenetik boyutlar da dikkate alınmalı; travmaya yönelik önleme, erken tanı ve iyileştirme çalışmalarında disiplinlerarası bir yaklaşım benimsenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel İstismar, Beyin Gelişimi, Epigenetik, Nörobiyolojik Etkiler, Çocukluk Çağı Travması.

NEUROBIOLOGICAL EFFECTS OF SEXUAL ABUSE

This literature review aims to examine the biological and neurological effects of childhood sexual abuse on brain development from a multidisciplinary perspective. The study is structured within the framework of a qualitative research model and is based on a literature analysis design. During the data collection process, a total of 23 scientific sources published between 2003 and 2022 were reviewed, 18 of which are national and 5 international. The sources were selected from peer-reviewed journals, scholarly books, and recent reviews in the fields of psychiatry, neuroscience, child development, epigenetics, and clinical psychology. The literature search was conducted through databases such as Google Scholar, ULAKBİM, TR Dizin, PubMed, and APA PsycNet, using keywords including “childhood trauma,” “sexual abuse,” “brain development,” “neurobiological effects,” “cortisol,” “epigenetics,” and “neuroimaging.” The data obtained were categorized using thematic analysis and reported through descriptive analysis techniques. According to the findings, children exposed to sexual abuse exhibit structural reductions, hyperactivity, and functional impairments in brain regions such as the limbic system, hippocampus, amygdala, and prefrontal cortex. These neuroanatomical changes have been found to cause persistent dysfunctions in emotional regulation, memory, attention, learning, and decision-making processes. Furthermore, dysregulations in cortisol secretion via the HPA axis have been observed to result in psychophysiological outcomes such as sleep and appetite disturbances, difficulties in coping with stress, and anxiety disorders. At the epigenetic level, it has been determined that sexual abuse leads to changes in DNA methylation and gene expression, thereby affecting not only the biological stress responses of the individual but also those of subsequent generations. Genetic transmission may produce lasting effects particularly on immune functioning, stress reactivity, and susceptibility to psychiatric conditions. In conclusion, childhood sexual abuse profoundly affects an individual’s neurodevelopmental process at biological, hormonal, psychological, and genetic levels, creating not only individual but also societal and intergenerational consequences. Therefore, neurobiological and epigenetic dimensions should be considered in assessment and intervention processes, and a multidisciplinary approach should be adopted in prevention, early diagnosis, and treatment strategies for trauma.

Keywords: *Sexual Abuse, Brain Development, Epigenetics, Neurobiological Effects, Childhood Trauma.*

[1] Çocuk Gelişimi Uzmanı, İstanbul Kent Üniversitesi, 009-0003-6555-7977, aydinaysenur1734@gmail.com.

ÇOCUK GELİŞİMİ ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUK İSTİSMAR VE İHMALİNE YÖNELİK FARKINDALIKLARI İLE ÇOCUKLARDA CİNSEL İSTİSMARA KARŞI TUTUM DÜZEYLERİ

Büşra Uzunoglu Bağcı¹, Yaşar Barut²

Bu araştırmanın amacı çocuk gelişimi öğrencilerinin çocuk istismar ve ihmaline yönelik farkındalıkları ile çocuklarda cinsel istismara karşı tutum düzeylerini incelemektir. Araştırmada nicel araştırma modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Samsun ve Konya ilinde öğrenimine devam etmekte olan 319 çocuk gelişimi lisans programı öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veriler Çocuk İstismarı ve İhmali Farkındalık Ölçeği, Çocuğa Yönelik Cinsel İstismar Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu uygulanarak katılımcılardan yüz yüze toplanmıştır. Araştırma verilerinin istatistiksel değerlendirilmesinde ilk olarak normallik varsayımı Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testi ile incelenmiştir ($p>0,05$). Çalışmada, ölçek toplam puanlarının cinsiyet ve çocuk istismarı ile ilgili herhangi bir eğitim veya ders alma durumuna göre farklılık gösterip göstermediği Student t testi, anne ve baba eğitim durumu, çocuk koruma kanunu hakkında bilgi sahibi ve çocuklarda cinsel istismar belirtilerini tanımlamada kendilerini yeterli hissetme durumuna göre farklılık gösterip göstermediği ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey çoklu karşılaştırma testi ile belirlenmiştir. Ayrıca, Çocuğa Yönelik Cinsel İstismar Tutum Ölçek ve Çocuk İstismarı ve İhmali Farkındalık Ölçek toplam puanları arasındaki ilişki Pearson korelasyon katsayısı ile belirlenmiştir. Çocuğa yönelik cinsel istismar tutum ile çocuklarda istismar ve ihmale yönelik farkındalık düzeyi toplam puan arasında zayıf negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çocuğa yönelik cinsel istismar tutum ile cinsiyet, daha önce çocuk istismarı ile ilgili eğitim alma ve sınıf düzeyi değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çocuk istismar ve ihmaline yönelik farkındalıkları ile anne eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Çocuk istismar ve ihmaline yönelik farkındalıkları ile Çocuk Koruma Kanunu hakkında bilgi sahibi olma, daha önce çocuk istismarı ile ilgili eğitim veya ders alma, cinsel istismar belirtilerini tanımlamada yeterli hissetme değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Bu sonuçlardan yola çıkılarak çocuk gelişimciler, öğretmenler gibi çocukla çalışan tüm uzmanlara yönelik düzenli ve zorunlu farkındalık eğitimlerinin müfredata entegre edilmesi önerilmektedir. Erkek bireylere yönelik istismarla ilgili empati ve bildirim eğitimi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk İstismarı, Çocuk İhmali, Çocuk Cinsel İstismarı, Çocuk Gelişimi Öğrencileri.

AWARENESS LEVELS OF CHILD DEVELOPMENT STUDENTS REGARDING CHILD ABUSE AND NEGLECT AND THEIR ATTITUDES TOWARDS CHILD SEXUAL ABUSE

The purpose of this study is to examine the awareness levels of child development students regarding child abuse and neglect, and their attitudes toward child sexual abuse. The research was conducted using a quantitative approach, specifically the relational screening model. The study group consisted of 319 undergraduate students enrolled in child development programs at universities in the provinces of Samsun and Konya, Turkey. Data were collected face-to-face using the *Child Abuse and Neglect Awareness Scale*, the *Attitude Scale Toward Child Sexual Abuse*, and a *Personal Information Form*. To analyze the data, normality assumptions were tested using the Kolmogorov-Smirnov and Shapiro-Wilk tests. Independent samples t-tests were conducted to examine differences in scale scores based on gender and prior education or coursework on child abuse. One-Way ANOVA and Tukey's post-hoc test were used to analyze differences according to parental education levels, knowledge of child protection laws, and participants' self-perceived ability to recognize signs of child sexual abuse. Pearson correlation analysis was conducted to examine the relationship between attitudes toward child sexual abuse and awareness of child abuse and neglect. The findings revealed a weak but significant negative correlation between attitudes toward child sexual abuse and awareness of abuse and neglect. Significant differences were found in attitudes based on gender, prior training, and academic year level. Awareness levels also varied significantly with the mother's education level. However, no significant differences were found in awareness levels based on knowledge of the Child Protection Law, prior education on child abuse, or self-perceived competence in identifying abuse symptoms. Based on the results, it is recommended that regular and compulsory awareness training programs be integrated into the curriculum for all professionals working with children. Additionally, training programs focused on empathy, ethical responsibility, and reporting obligations, especially for male individuals, are suggested.

Keywords: *Child Abuse, Child Neglect, Child Sexual Abuse, Child Development Students.*

[1] Çocuk Gelişimci, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 0009-0007-8168-3999, uzunoglubagcibusra@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 0000-0002-5027-2536, ybarut@omu.edu.tr.

CİNSEL İSTİSMARA İLİŞKİN BİLGİ VE FARKINDALIK DÜZEYİ ÖLÇEĞİ-ÇOCUK FORMUNUN GELİŞTİRİLMESİ*

Selda Balta¹, Gülçin Güven², Elif Yılmaz İlter³, Vildan Apaydın Cırık⁴, Güçlü Şekercioğlu⁵

Çocukların cinsel istismara ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerini ölçmek amacıyla, görsel ve hikâye temelli bir ölçme aracı geliştirmek amaçlanmıştır. Nicel araştırma desenlerinden betimsel araştırma/tarama modelinde tasarlanan araştırmanın çalışma grubuna 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Karaman ilinde iki farklı devlet ilkokulunda öğrenim gören, 7-9 yaş aralığındaki 1., 2. ve 3. sınıf öğrenciler arasından aileleri tarafından izin verilen 369 çocuk dahil edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, ebeveynlerin kişisel bilgilerini belirlemek amacıyla “Kişisel Bilgi Formu”, araştırma kapsamında geliştirilen “Cinsel İstismar Bilgi ve Farkındalık Düzeyi Ölçeği-Çocuk Formu” ve kriter/dış ölçüt geçerliği için “Çocukların Cinsel İstismar Bilgi Düzeyi Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek özel bölgelere ilişkin bilgi, tanımadığı kişilerle iletişim, sır saklama, özel alana ilişkin farkındalık, bedenini koruma olmak üzere beş tema ve toplam on üç maddeden oluşmaktadır. Geliştirilen Cinsel İstismara İlişkin Bilgi ve Farkındalık Düzeyi Ölçeği-Çocuk Formu’nun geçerlik-güvenirlik analizleri kapsamında ilk olarak uzman görüşleri alınarak kapsam geçerlilik indeksi .86 olarak hesaplanmış; açıklayıcı faktör analizi tek faktörlü yapı ve %36 varyans açıklaması ile yapı geçerliğini göstermiştir. İç tutarlılık için KR-20 katsayısı .60, test-tekrar test güvenirliliği .46 olarak bulunmuştur; bu değerler çocuk örneklemine göre kabul edilebilir düzeydedir. Bunun yanı sıra dış ölçüt geçerliği sınanan ölçme aracının kriter geçerliğini de sağladığı saptanmıştır. Çocukların cinsel istismara ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermezken yaşa göre farklılaştığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel İstismar, Çocuk, Geçerlik-Güvenirlik, Ölçek.

DEVELOPMENT OF THE CHILDREN'S KNOWLEDGE AND AWARENESS OF SEXUAL ABUSE SCALE-CHILD FORM

The aim of this study was to develop a visual and story-based measurement tool to measure children's knowledge and awareness of sexual abuse. Designed using a descriptive research/survey model, one of the quantitative research designs, the study included 369 children aged 7-9, in first, second, and third grades, attending two different public primary schools in Karaman province during the 2024-2025 academic year, with their families' consent. The data collection tools used in the study were a "Personal Information Form" to determine the parents' personal information, the "Sexual Abuse Knowledge and Awareness Level Scale-Child Form" developed within the scope of the study, and the "Children's Sexual Abuse Knowledge Level Scale" for criterion/external criterion validity. The scale consisted of five themes, including information on private areas, communication with strangers, keeping secrets, awareness of private space, and body protection, and a total of thirteen items. Within the scope of validity and reliability analyses of the developed Scale for Knowledge and Awareness of Sexual Abuse-Child Form, expert opinions were first obtained, and the content validity index was calculated as .86. Exploratory factor analysis demonstrated construct validity with a single-factor structure and 36% variance explanation. The KR-20 coefficient for internal consistency was .60, and test-retest reliability was .46; these values are acceptable for a child sample. In addition, the external criterion validity of the measurement tool was tested, and it was determined that it also met criterion validity. While children's knowledge and awareness levels regarding sexual abuse did not differ significantly by gender, they did differ by age.

Keywords: *Sexual Abuse, Child, Validity-Reliability, Scale.*

[1] Bil. Uzm., İstanbul Kent Üniversitesi, 0009-0003-0758-415X, selda.balta@hotmail.com.

[2] Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, 0000-0002-9638-025X, gulcinm@marmara.edu.tr.

[3] Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, 0000-0002-1364-6359 elifyilmaz@kmu.edu.tr.

[4] Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, 0000-0002-9494-7283, vildan.isil42@gmail.com.

[5] Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, 0000-0003-1806-7003, guclus@akdeniz.edu.tr.

** Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından 223K978 numaralı projenin bir çıktısı olarak; "Bu çalışma, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından 223K978 numaralı proje ile desteklenmiştir. Projeye verdiği destekten ötürü TÜBİTAK'a teşekkürlerimizi sunarız."*

"This study was supported by Scientific and Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) under the Grant Number 223K978 The authors thank to TUBITAK for their supports."

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA KULLANIM AMAÇLARINA GÖRE ÇOCUK İSTİSMARI FARKINDALIKLARININ İNCELENMESİ

Fadime Yağız¹, Nesibe Nisa Kaya², Zeliha Akpolat³, Gamze Nur Altıntaş⁴, Yasemin Yüzbaşıoğlu⁵

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım amaçlarına göre çocuk istismarı farkındalık düzeylerini incelemektir. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Nitel kısımda öğrencilerin sosyal medya kullanım biçimleri, düşünsel yönelimleri ve bu platformlara yükledikleri anlamlar yarı yapılandırılmış görüşmeler ile gerçekleştirilmiştir. Nicel kısımda ise “Çocuk İstismarı Farkındalık Ölçeği (ÇİFÖ)” uygulanarak anket formu ile öğrencilerin farkındalık düzeyleri belirlenmektedir. Araştırmanın nitel kısmında tematik analiz yöntemi, nicel kısmında SPSS programı kullanılmıştır. Araştırma, Konya’da öğrenim görmekte olan üniversite öğrencileriyle yürütülmektedir ve bu kapsamda 150 üniversite öğrencisine ulaşılmıştır. Bu öğrencilerin bölümleri incelendiğinde Çocuk Gelişimi, Hemşirelik, Odyoloji ve Fizyoterapi ve Rehabilitasyon olduğu görülmektedir. Öğrencilerin sosyal medya kullanım biçimlerinin; iletişim kurma, eğlenme, bilgi edinme, akademik ve mesleki gelişim, gündemi takip etme ve sosyalleşme amaçları etrafında şekillendiği görülmektedir. Katılımcıların önemli bir bölümü sosyal medyayı kimliklerini yansıtmaya ve kendilerini ifade etme aracı olarak görmekte, fakat aynı zamanda bu ortamda ‘sahte kimliklerin’ çokluğu nedeniyle güvensizlik hissettiklerini de belirtmişlerdir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin önemli bir kısmı sosyal medyanın çocuk istismarı vakalarının görünür kılınmasında önemli bir araç olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar, sosyal medya aracılığıyla istismar olaylarına daha hızlı ulaşabildiklerini, farkındalık kampanyalarına katılabildiklerini ve toplumsal duyarlılığın bu platformlar üzerinden güçlendiğini ifade etmiştir. Bununla birlikte, bazı öğrenciler sosyal medyada yer alan doğruluğu teyit edilmemiş içeriklerin bilgi kirliliğine yol açarak farkındalık düzeni olumsuz etkileyebildiğini dile getirmiştir. Genel olarak öğrenciler, sosyal medyanın hem farkındalık artırıcı hem de yanlış bilgilere açık bir alan olduğunu vurgulamıştır. Nicel verilerin analiz süreci devam etmektedir. Araştırma, dijital platformların çocuk istismarıyla mücadeledeki potansiyel rolünü ortaya koyarak, toplumsal farkındalık çalışmalarına katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk istismarı, Sosyal Medya, Farkındalık.

AN EXAMINATION OF UNIVERSITY STUDENTS' AWARENESS OF CHILD ABUSE ACCORDING TO THEIR PURPOSES OF SOCIAL MEDIA USE

To this end, the aim is to expand regional levels of child abuse based on universities' purposes of social media use. A mixed method was employed in the study. Qualitative data included social media usage patterns, their mental structures, and the meanings they attribute to these platforms, and semi-spoken interviews. Quantitative data was collected using the "Child Abuse Awareness Scale (CABS)" and a survey formula at regional locations. The qualitative part of the study used thematic analysis, while the quantitative part used SPSS. The research was conducted with universities in Konya, reaching 150 university students. These programs are focused on Child Development, Nursing, Audiology, and Physiotherapy and Rehabilitation. Social media usage patterns are generally shaped by communication, entertainment, information gathering, academic development, follow-up, and socialization. A significant portion of participants viewed media as a means of self-expression rather than a reflection of their identities. However, they also expressed feelings of insecurity due to the abundance of "fake identities" disguised as such. According to the findings of the research, a significant portion of the research indicated that social media is a significant tool in uncovering child abuse cases. Opponents stated that they can access abusers more quickly through social media, participate in their geographical campaigns, and strengthen social influence through these platforms. However, the information restriction caused by unverified content on some social media platforms speaks to the negative impact of the negative trend. Overall, it was emphasized that social media is both a source of misinformation and a breeding ground for misinformation. The quantitative change analysis process is ongoing. The research highlights the potential role of digital platforms in combating child abuse and aims to contribute to the community.

Keywords: *Child Abuse, Social Media, Awareness.*

[1] Psikolog-Çocuk Gelişimi bölümü öğrenci, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0004-9848-7917, cocukgelisimcifadimeyagiz@gmail.com.

[2] Çocuk Gelişimi bölümü öğrenci, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0000-7329-954X, nisakayaa03@gmail.com.

[3] Çocuk Gelişimi bölümü öğrenci, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0000-8801-624X, zelisakpolat.5@gmail.com.

[4] Çocuk Gelişimi bölümü öğrenci, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0009-4655-2621, altintasgamzenur130@gmail.com.

[5] Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0002-2493-7784; yasemin.yuzbasioglu@karatay.edu.tr.

COVID-19 PANDEMİSİNİN ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNE ETKİSİ: SÜREGELEN SONUÇLAR VE KORUYUCU YAKLAŞIMLAR

Eda Özkan¹

COVID-19 pandemisi, dünya genelinde yalnızca sağlık sistemlerini değil, aynı zamanda sosyal, psikolojik ve ekonomik yapıları da derinden sarsmıştır. Bu süreçte en kırılgan gruplardan biri olan çocuklar, artan ihmal ve istismar riskleriyle doğrudan ve dolaylı biçimde karşı karşıya kalmıştır. Okulların kapanmasıyla birlikte eğitimden uzak kalma, sosyal izolasyon, dijital ortamların denetimsiz kullanımı ve ekonomik belirsizlikler, çocukların güvenli alanlara erişimini ciddi şekilde kısıtlamıştır. Aile içi stres, bakım verenlerin tükenmişliği, artan ev içi şiddet ve çevrim içi riskler, pandeminin yarattığı olumsuz tabloyu pekiştirmiştir. Bu bildiri, 2019'dan 2025'e uzanan süreçte pandemi ve sonrasındaki dönemde çocuk istismarı ile ihmalini tetikleyen faktörleri, bu durumun çocukların psiko-sosyal gelişimi üzerindeki uzun vadeli etkilerini ve mevcut bilimsel veriler ışığında değerlendirmeleri ele almaktadır. Ulusal ve uluslararası ölçekte geliştirilen koruyucu yaklaşımlar, krizlere karşı dayanıklı çocuk koruma sistemlerinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Pandemi benzeri küresel krizlerin gelecekte yeniden yaşanma olasılığı, çocukların korunmasına yönelik önleyici mekanizmaların bugünden güçlendirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, bildirinin amacı yalnızca mevcut durumu analiz etmek değil, aynı zamanda toplumda farkındalık yaratmak, karar vericilerde bilinç uyandırmak ve olası yeni krizlere karşı proaktif çözümler geliştirilmesine katkı sağlayarak çocukların güvenliği ve gelişimi için bireysel, toplumsal ve kurumsal iş birliği büyük önem taşımaktadır. Bulgular, pandeminin yalnızca kısa vadeli bir kriz olmadığını; etkilerinin hâlen devam ettiğini ve gelecekte de benzer tehditler karşısında sürdürülebilir çocuk koruma stratejilerinin hayati olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, İstismar, İhmal, Pandemi, Sosyal İzolasyon, Ekonomik Zorluklar.

THE IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON CHILD ABUSE AND NEGLECT: ONGOING CONSEQUENCES AND PREVENTIVE APPROACHES

The COVID-19 pandemic has profoundly shaken not only healthcare systems but also social, psychological, and economic structures worldwide. Children, one of the most vulnerable groups, have faced increased risks of neglect and abuse, both directly and indirectly. School closures, along with the resulting absence from education, social isolation, uncontrolled use of digital media, and economic uncertainty, have severely restricted children's access to safe spaces. Family stress, caregiver burnout, increased domestic violence, and online risks have compounded the negative picture created by the pandemic. This report examines the factors that triggered child abuse and neglect during and after the pandemic, from 2019 to 2025, the long-term effects of this situation on children's psychosocial development, and assessments based on available scientific data. Nationally and internationally developed protective approaches demonstrate the need for crisis-resilient child protection systems. The possibility of recurring pandemic-like global crises in the future necessitates strengthening preventive mechanisms for child protection today. In this context, the aim of this report is not only to analyze the current situation but also to raise public awareness, raise decision-makers' awareness, and contribute to the development of proactive solutions to potential new crises. Individual, societal, and institutional collaboration is crucial for children's safety and development. The findings demonstrate that the pandemic is not merely a short-term crisis; its impacts are ongoing, and sustainable child protection strategies are crucial in the face of similar threats in the future.

Anahtar Kelimeler: *Child, Abuse, Neglect, Pandemic, Social Isolation, Economic Difficulties.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0000-6006-7643, edaozkan1@gmail.com.

ÇOCUK CİNSEL İSTİSMARINI ÖNLEME: ÇOCUK, EBEVEYN VE ÖĞRETMENE YÖNELİK ERKEN MÜDAHALE PROGRAMLARININ GELİŞTİRİLMESİ

Vildan Apaydın Cırık¹, Elif Yılmaz İlter², Gülçin Güven³, Güçlü Şekercioğlu⁴, İsmihan Zeliha Artan⁵, Sevtap Velipaşaoğlu⁶, Rumeysa Saçak⁷, Şevval Irılmazcan⁸

Bu çalışmanın amacı çocukların, ebeveynlerin ve öğretmenlerinin çocuk cinsel istismarına yönelik bilgi ve farkındalık düzeylerinin artırılmasıdır. Bu araştırma karma araştırma modelinde açıklayıcı sıralı desende tasarlanmıştır. Bu çalışma 2024-2025 eğitim öğretim döneminde bir ilkokulda öğrenim gören 7-9 yaş grubu 40 eğitim ve 40 kontrol grubu çocuk, çocukların ebeveyni ve öğretmenleri ile yürütülmüştür. Araştırmacılar tarafından çocuklar için “Yaratıcı Drama Temelli Cinsel İstismarı Önleme Programı” ve ebeveyn ile öğretmenleri için ise “Çocuk Cinsel İstismarı Önleme Yetişkin Eğitim Programı” geliştirilmiştir. Eğitim programlarının etkisini değerlendirmek amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Çocukların ebeveynleri ve öğretmenleri ile nitel araştırma desenlerinden olgubilim yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri kişisel bilgi formu, cinsel istismara ilişkin bilgi ve farkındalık düzeyi ölçeği-çocuk formu, cinsel istismara ilişkin bilgi testi, ebeveynler için çocuk cinsel istismarı bilgi/tutum ölçeği, memnuniyet anketi ve görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Eğitim programının çocukların cinsel istismara ilişkin bilgi ve farkındalık düzeylerini artırmada etkili olduğu saptanmıştır. Yetişkin eğitim programı uygulanan eğitim grubundaki ebeveynlerin çocuk cinsel istismarı bilgi/tutum ölçeği toplam puanı ön teste göre son testte anlamlı düzeyde yükselmiştir. Ebeveyn ve öğretmenlerin cinsel istismara yönelik görüşleri, deneyimleri ve memnuniyet düzeyleri “yeterlilik, öneriler ve önlemede sorumluluk” üç tema ile açıklanmıştır. Bu çalışmada geliştirilen çocuk, ebeveyn ve öğretmen odaklı eğitim programlarının etkili olması nedeniyle ders içeriklerine, müfredatlara eklenmesi ve tüm ilkokul kurumlarında yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Cinsel İstismarı, Çocuk, Ebeveyn, Eğitim, Öğretmen, Önleme.

PREVENTING CHILD SEXUAL ABUSE: DEVELOPING EARLY INTERVENTION PROGRAMS FOR CHILDREN, PARENTS, AND TEACHERS

This study aims to increase the level of knowledge and awareness of children, parents, and teachers regarding child sexual abuse. This study employed a mixed-methods research model with an exploratory sequential design. The study was conducted with 40 children in the 7-9 age group, divided into an intervention group and a control group, along with their parents and teachers, during the 2024-2025 academic year at an elementary school. The researchers developed a "Creative Drama-Based Child Sexual Abuse Prevention Program" for children and an "Adult Education Program on Child Sexual Abuse Prevention" for parents and teachers. To evaluate the effectiveness of the education programs, a pre-test-post-test control group quasi-experimental design was used as a quantitative research method. Qualitative research methods, specifically the case study method, were used with the children's parents and teachers. The data for the study were collected using a personal information form, a child-specific scale measuring knowledge and awareness of sexual abuse, a knowledge test on sexual abuse, a child sexual abuse knowledge/attitude scale for parents, a satisfaction survey, and interview forms. The education program was found to be effective in increasing children's knowledge and awareness levels regarding sexual abuse. The total score on the child sexual abuse knowledge/attitude scale for parents in the education group where the adult education program was applied increased significantly in the post-test compared to the pre-test. Parents' and teachers' views, experiences, and satisfaction levels regarding sexual abuse were explained under three themes: "competence, suggestions, and responsibility in prevention." Due to the effectiveness of the child, parent, and teacher-focused education programs developed in this study, it is recommended that they be added to lesson content and curricula and disseminated in all primary schools.

Keywords: *Child Sexual Abuse, Child, Parent, Education, Teacher, Prevention.*

-
- [1] Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, 0000-0002-9494-7283, vildan.isil42@gmail.com.
- [2] Doç. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, 0000-0002-1364-6359, elifyilmaz@kmu.edu.tr.
- [3] Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, 0000-0002-9638-025X, gulcinm@marmara.edu.tr.
- [4] Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, 0000-0003-1806-7003, guclus@akdeniz.edu.tr.
- [5] Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-8868-7593, ismihan@hacettepe.edu.tr.
- [6] Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, 0000-0002-0200-8079, sevtapv@akdeniz.edu.tr.
- [7] Uzm., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, 0009-0007-9170-604X, rumeysacakk@gmail.com.
- [8] Yüksek Lisans Öğrencisi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, 0009-0005-5667-3735, sevalirilmazcan60@gmail.com.

** Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından 223K978 numaralı projenin bir çıktısı olarak; "Bu çalışma, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından 223K978 numaralı proje ile desteklenmiştir. Projeye verdiği destekten ötürü TÜBİTAK'a teşekkürlerimizi sunarız."*

"This study was supported by Scientific and Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) under the Grant Number 223K978 The authors thank to TUBITAK for their supports."

ÇOCUKLARDA CİNSEL İSTİSMAR: FRANSA ÖRNEĞİ

Büşra Yatkın¹, Esra Işık²

Çocuk cinsel istismarı, ciddi sonuçları olan evrensel bir sorundur. Bu sorunu önlemeye yönelik; hukuki, eğitimsel ve önleyici çalışmaların bütüncül bir şekilde ele alınmalıdır. Her ne kadar literatürde çocuk cinsel istismarının tanımı konusunda genel bir görüş birliği bulunsa da, uygulamalar açısından ülkeler farklılık gösterir. Çocuk cinsel istismarına yeni çözümler geliştirmek amacıyla, farklı ülkelerdeki mevcut durumu ve önleme çalışmalarını incelemek oldukça önemlidir. Bu kapsamda söz konusu çalışmada çocuklarda cinsel istismar Fransa örneği üzerinden incelemiştir. Çalışma, Fransa'daki hukuki, eğitimsel ve önleyici yaklaşımları inceleyerek bu soruna karşı geliştirilen çok boyutlu yaklaşımı ele alır. Fransa'da cinsel istismar hukuki açıdan incelendiğinde; çocuk cinsel istismarı suçlarına, yaş ve suçun niteliğine göre ağır cezalar uygulandığı görülür. Bu uygulama, 15 yaşın altındaki çocukların rızasının baştan yok sayılması gibi temel koruma prensiplerine dayanır. Fransa'da çocuk cinsel istismarını önleme çalışmaları, tarihsel süreçte kurulan ulusal komiteler ve uluslararası sözleşmelerin etkisiyle şekillenmiştir. Bu çalışmalar, sadece hukuki boyutta kalmayıp çocukları tehlikelerden korumayı ve farkındalık yaratmayı amaçlar. Önleyici çalışmalar kapsamında Fransa'da 6 yaşından itibaren zorunlu olan cinsel eğitim, çocuklara temel insani değerler ve cinsellik bilgisi kazandırmayı amaçlar. Tüm bu çabalara rağmen Fransız okullarında cinsel eğitiminin muhafazakâr ve dini gruplar, özellikle de Katolik gruplar tarafından protesto edildiği görülür. Uygulamada karşılaşılan bu zorluklar, sorunun çözümünün sürekli ve çok boyutlu bir çaba gerektirdiğini ortaya koyar.

Anahtar Kelimeler: Çocuk istismarı, Cinsel istismar, Fransa.

SEXUAL ABUSE OF CHILDREN: THE CASE OF FRANCE

Child sexual abuse is a universal problem with serious consequences. To prevent this problem, legal, educational and preventive measures must be taken comprehensively. While there is a general consensus in the literature on the definition of child sexual abuse, practices vary from country to country. To develop new solutions to child sexual abuse, it is important to examine current situations and prevention efforts in different countries. In this context, this study examines child sexual abuse in France. It examines the country's legal, educational and preventive approaches and discusses the multidimensional approach developed to address this issue. Examining sexual abuse from a legal perspective in France reveals that severe penalties are imposed for such crimes, depending on the age and nature of the offence. This approach is based on the principle of fundamental protection, namely the presumption that children under the age of 15 cannot give consent. Efforts to prevent child sexual abuse in France have been shaped by national committees. These efforts extend beyond the legal sphere, aiming to protect children from danger and raise awareness. As part of these efforts, sex education is mandatory in France from the age of six, teaching children basic human values and knowledge about sexuality. Despite these efforts, sex education in French schools is protested by conservative and religious groups, particularly Catholic ones. The challenges encountered in practice demonstrate that resolving this issue requires sustained, multifaceted efforts.

Keywords: *Child Abuse, Sexual Abuse, France.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Hitit Üniversitesi, 0009 0006 7855 0389, 240421024@ogrenci.hitit.edu.tr.

[2] Doç. Dr, Hitit Üniversitesi, 0000 0002 8779 7248, esraisik@hitit.edu.tr.

ÇOCUKLARDA FİZİKSEL İSTİSMAR: KANADA ÖRNEĞİ

Çağla Önder¹, Esra Işık²

Fiziksel istismar; çocuğun bakımından sorumlu kişiler tarafından uygulanan ve bedensel bütünlüğü bozan, aynı zamanda çocukların psikolojik, sosyal ve bilişsel gelişiminde izler bırakan davranışlardır. Çocukların gelişimlerinde ve uzun vadede yaşantılarında olumsuz izler bırakan istismarın, farklı ülkelerdeki mevcut durumunun ve önleyici uygulamalarının incelenmesi, problemin çözümüne yönelik alternatifler geliştirilmesi bakımından önemlidir. Bu nedenle söz konusu çalışmada çocuklarda fiziksel istismar Kanada örneği üzerinden incelemiştir. Araştırmada Kanada'nın seçilmesinin nedeni, ülkede çocuk koruma sisteminin önleyici, çok katmanlı ve hak temelli bir yapıya sahip olmasıdır. Ontario'da yürütülen OIS-2018 çalışmasında, çocuklara yönelik toplam 37.922 istismar vakasının 7.081'inin fiziksel istismar olduğu saptanmış ve en yüksek risk grubunun ise 5–11 yaş aralığındaki çocuklar olduğu belirtilmiştir. Ülkede fiziksel istismarı önlemeye yönelik uygulanan hemşire destekli ev ziyaretleri (Nurse-Family Partnership), ebeveynlik programları (Triple P, Nobody's Perfect Parenting) ile acil servis verilerine dayalı erken tespit sistemleri (CHIRPP, Sentinel) önleme çalışmalarına önemli katkılar sunmaktadır. Ayrıca Alberta Eyaleti'nde hayata geçirilen çocuk ombudsmanlığı, çocukların yalnızca korunmaya muhtaç değil, aynı zamanda hak sahibi bireyler olarak görülmesini destekleyen bir yaklaşım sunmaktadır. Eğitim, sağlık, adalet ve sosyal hizmet kurumlarının iş birliğiyle yürütülen bu bütüncül sistem, çocuğun yüksek yararını merkeze almakta ve istismar riskini en aza indirmeyi hedeflemektedir. Kanada deneyimi, çocuk istismarının sadece bireysel değil toplumsal bir sorumluluk olduğunu vurgulamakta ve benzer sorunlarla mücadele eden ülkelere güçlü bir model örneği sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk istismarı, Fiziksel istismar, Kanada.

PHYSICAL ABUSE OF CHILDREN: THE CASE OF CANADA

Physical abuse refers to behaviours perpetrated by individuals responsible for the care of children that violate their physical integrity and leave a lasting mark on their psychological, social and cognitive development. It is important to examine the current state of abuse and preventive measures in different countries in order to develop solutions to this problem, as abuse has a negative impact on children's development and their lives in the long term. For this reason, this study examined physical abuse in children using Canada as an example. Canada was chosen as it has a preventive, multi-layered, rights-based child protection system. The OIS-2018 study, conducted in Ontario, determined that 7,081 of the 37,922 total cases of child abuse were physical abuse and that the highest-risk group was children aged 5-11. Significant prevention efforts in the country are contributed to by nurse-supported home visits (Nurse-Family Partnership), parenting programmes (Triple P, Nobody's Perfect Parenting) and early detection systems based on emergency service data (CHIRPP, Sentinel). Additionally, Alberta's child ombudsman programme supports an approach that recognises children as both individuals in need of protection and rights holders. This comprehensive system, which is run in partnership with education, health, justice and social services agencies, focuses on the best interests of the child and aims to minimise the risk of abuse. The Canadian approach highlights that child abuse is a social as well as an individual responsibility, and provides a robust model for countries grappling with similar issues.

Keywords: *Child Abuse, Physical Abuse, Canada.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Hitit Üniversitesi, 0009 0003 8745 3263, 240421010@ogrenci.hitit.edu.tr.

[2] Doç. Dr, Hitit Üniversitesi, 0000 0002 8779 7248, esraisik@hitit.edu.tr.

MAĞDUR, FAİL VE AİLE ÜÇGENİNDE ÇOCUK İSTİSMARINA YÖNELİK SÖYLEM DİNAMİKLERİ

Münevver Can Yaşar¹, Tevfik Gündoğmuş², Zehra Akman³, Melike Yaman⁴, Fatma Nur Pınar⁵

Çocuk istismarı psikolojik, tıbbi, sosyolojik ve hukuki boyutları olan çok yönlü bir sorundur. Bu sorunun gündeme gelmesi, toplumsal farkındalığın oluşması ve istismar mağduru çocukları koruyucu, destekleyici politikaların geliştirilmesi açısından medyanın yaklaşımı oldukça önemlidir. Medya içerikleri ve dili, çocukla ilgili toplumsal algıyı yansıtmaya ve şekillendirmeye gücüne sahiptir. Bu nedenle araştırmada, çocuk hakları ve çocuk odaklı habercilik ilkeleri çerçevesinde gazetelerdeki çocuk istismarı haberlerinde mağdur, fail ve aileye ilişkin söylem sunumları incelenmiştir. İstismar haberlerinde kullanılan dil; mağdur çocukların, istismarcıların ve çocukların ailelerinin söylemleri çerçevesinde incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden belge incelemesi kullanılmış, 01.01.2022–15.06.2024 tarihleri arasında en çok okunan beş ulusal gazetenin (Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Sabah, Sözcü) dijital arşivleri “çocuk”, “istismar”, “çocuk istismarı” ve “çocuğa yönelik istismar” anahtar sözcükleriyle taranmıştır. Tarama sonucunda ulaşılan 164 haberden tekrarlar ayıklanmış ve daha fazla gündemde yer alanlar çıkarılarak 136 özgün haber belirlenmiş, bunlardan 125’i üzerinden analiz yapılmıştır. Veriler içerik çözümlemesi yöntemiyle incelenmiş, haberlerdeki söylemler mağdur, fail ve aile sınıflaması çerçevesinde orijinal söylemler aynen korunarak kategorilere ayrılmıştır. Bulgulara göre; istismarcıların söylemlerinde en yaygın eğilim suçun reddi olurken, bunu suçun kabulü ve kendini haklı gösterme çabası izlemektedir. İstismara uğrayan çocuklara dair söylemlerde ise, çocukların ağırlıklı cinsel istismar mağduru oldukları ve ailelerinden destek arayışı ve sesini duyurma çabası içinde oldukları görülmüştür. Çocukların ailelerine dair söylemlerde ise duygusal tepkilerin ön planda olduğu, ancak ailelerin hukuki süreçleri başlattığı ve toplumsal algıdan büyük ölçüde etkilenmedikleri belirlenmiştir. Sonuç olarak, medya içerikleri ve kullanılan dilin mağdur çocukların sesi olmaktan uzak, çocuk istismarının kabullenilmesini ve normalleştirilmesini aracılık ettiğini ortaya koymuştur. Bu nedenle çocuk istismarı haberlerinin daha etik, bilinçli ve çocukların yüksek yararını gözetken bir şekilde ele alınması; toplumsal farkındalığın artırılması ve istismarı önleyici tedbirlerin güçlendirilmesi gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk İstismarı, Çocuk İstismarı Haberleri, İstismar Söylemleri.

THE DISCOURSE DYNAMICS OF CHILD ABUSE WITHIN THE VICTIM- PERPETRATOR-FAMILY TRIANGLE

Child abuse is a multidimensional problem with psychological, medical, sociological, and legal aspects. The way this issue is brought to public attention is highly significant for raising social awareness and for the development of protective and supportive policies for abused children. Media content and discourse have the power both to reflect and to shape societal perceptions of children. Therefore, this study examines how discourses related to the victim, the perpetrator, and the family are presented in newspaper reports on child abuse, within the framework of children's rights and child-centered journalism principles. The language used in news reports on abuse was analyzed in relation to the discourses of abused children, perpetrators, and the families of children. As a qualitative research method, document analysis was employed. The digital archives of the five most widely read national newspapers in Turkey (Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Sabah, Sözcü) were screened with the keywords "child," "abuse," "child abuse," and "abuse against children" between January 1, 2022, and June 15, 2024. From the 164 reports identified, duplicates and those receiving extensive coverage were removed, resulting in 136 unique reports, of which 125 were analyzed. The data were examined using content analysis, and the discourses in the news were categorized within the framework of victim, perpetrator, and family, while preserving the original expressions. Findings indicate that the most common tendency in the perpetrators' discourse was denial of the crime, followed by confession and attempts at self-justification. Discourses concerning abused children revealed that they were predominantly victims of sexual abuse and were engaged in seeking support from their families and striving to make their voices heard. Regarding the families of the children, emotional reactions were found to be prominent; however, families were also initiating legal processes and were not significantly influenced by societal perceptions. In conclusion, media content and the language used were found to fall short of amplifying the voices of abused children, instead of mediating the acceptance and normalization of child abuse. For this reason, it is recommended that child abuse news be handled more ethically, consciously, and with consideration of the best interests of the child, to enhance public awareness and strengthen preventive measures against abuse.

Keywords: *Child Abuse, Child Abuse News Reports, Abuse Discourses.*

-
- [1] Prof. Dr., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, 0000-0003-1987-8393, munevver.canyasar@alanya.edu.tr.
- [2] Yüksek Lisans Öğrencisi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, 0009-0006-5149-812X, tevfikgundogmus7@gmail.com.
- [3] Bilim Uzmanı, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, 0009-0007-6857-0914, zehraakmann@gmail.com.
- [4] Yüksek Lisans Öğrencisi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, 0009-0001-7719-7345, melikeceyaman@gmail.com.
- [5] Yüksek Lisans Öğrencisi, Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, 0009-0002-3163-3153, fatmanurpinar2028@gmail.com.

OLUMSUZ ÇOCUKLUK DENEYİMLERİ VE TOKSİK STRESİN ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Neslihan Avcı ¹, Aleyna Gürkan ²

Olumsuz Çocukluk Deneyimleri (OÇD), çocukların erken yaşlarda maruz kaldıkları ihmal, istismar ve aile içi işlev bozukluklarını kapsamakta ve çocuk gelişimi açısından kritik bir risk faktörü olarak değerlendirilmektedir. Bu deneyimler stres yanıt sisteminde bozulmalara yol açarak toksik stresin ortaya çıkmasına neden olmakta ve fizyolojik, psikolojik ve sosyal düzeylerde uzun süreli etkiler bırakmaktadır. Literatür olumsuz çocukluk deneyimleri ve toksik stresin çocuk gelişiminin bilişsel, duygusal, davranışsal ve fiziksel alanlarında olumsuz sonuçlara yol açtığını göstermektedir. Bu çalışma, olumsuz çocukluk deneyimleri ve toksik stresin literatürde ele alınan çok boyutlu etkilerini derleyerek mevcut bulguları bütüncül bir çerçevede sunmayı amaçlamaktadır. Bulgular bilişsel işlevlerde dikkat ve öğrenme sorunları, duygusal boyutta kaygı ve depresyon, davranışsal düzeyde saldırganlık ve riskli davranışlar ile fiziksel düzeyde uyku bozuklukları ve bağışıklık sistemi sorunları gibi çeşitli sıkıntılı süreçlerin öne çıktığını göstermektedir. Bununla birlikte literatür bu alanlarla sınırlı kalmayan farklı gelişimsel ve sosyal güçlüklerin de olumsuz çocukluk deneyimleri ve toksik stresle ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Erken dönemde başlayan bu etkiler yetişkinlikte de devam ederek düşük yaşam kalitesi, bağımlılık riskleri, erken biyolojik yaşlanma ve iş gücü kayıpları gibi bireysel ve toplumsal maliyetler doğurmaktadır. Ayrıca literatür güvenli bağlanma ilişkileri, ebeveyn desteği ve toplumsal destek mekanizmaları ile yılmazlık gibi koruyucu faktörlerin olumsuz çocukluk deneyimlerinin negatif sonuçlarını hafifletmede kritik rol oynadığını vurgulamaktadır. Bu derlemenin bulguları çocuk gelişimi alanında çalışan araştırmacılar için olumsuz çocukluk deneyimleri ve toksik stres literatürüne dair bütüncül bir çerçeve sunmakta; çocukların bilişsel, duygusal, davranışsal ve fiziksel gelişiminde ortaya çıkan olumsuz etkilerin çeşitliliğine dikkat çekmektedir. Bu bağlamda erken müdahale, gelişimsel izleme ve çok boyutlu destek programlarının önemini vurgulayarak gelecekteki araştırmalara yol gösterici olmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Olumsuz Çocukluk Deneyimleri, Çocuk İhmal ve İstismarı, Toksik Stres, Çocuk Gelişimi, Erken Müdahale.

ADVERSE CHILDHOOD EXPERIENCES AND THE IMPACT OF TOXIC STRESS ON CHILD DEVELOPMENT

Adverse Childhood Experiences (ACEs), such as neglect, abuse and family dysfunction, are critical risk factors that can hinder a child's healthy development. Exposure to ACEs can disrupt the body's stress response system, triggering toxic stress and resulting in long-lasting effects on a child's physiological, psychological and social functioning. Research shows that these experiences have a negative influence on multiple areas of child development, including the cognitive, emotional, behavioural, and physical domains. Findings from the literature indicate that children exposed to ACEs are more likely to experience attention and learning difficulties, reduced academic performance, and emotional and behavioural problems such as anxiety, depression, aggression, and risk-taking behaviours. Physical health outcomes such as sleep disturbances, impaired immune systems, and increased vulnerability to chronic illnesses have also been reported. Notably, the consequences of ACEs persist into adulthood, contributing to a diminished quality of life, an increased risk of substance use and addiction, accelerated biological ageing, and substantial social and economic costs. At the same time, however, studies highlight the importance of protective factors. Secure attachment relationships, parental involvement, broader social support systems and resilience can mitigate the detrimental effects of ACEs and diminish the likelihood of adverse developmental outcomes. Recognising these protective mechanisms is essential for developing effective prevention and intervention strategies. This review summarises the current evidence on the impact of ACEs and toxic stress on child development, emphasizing the importance of early detection, developmental monitoring and comprehensive support programmes. The study aims to inform future research and guide practices that promote resilience and healthy development, drawing attention to the associated risks and protective factors.

Keywords: *Adverse Childhood Experience, Child Neglect and Abuse, Toxic Stress, Child Development, Early Intervention.*

[1] Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, 0000-0001-7988-3923, navci@gazi.edu.tr.

[2] Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, 0009-0007-3531-2345, 24810302002@gazi.edu.tr.

ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİN BELİRTİ VE RİSKLERİNİ TANILAMADA ÇOCUK GELİŞİMİ VE HEMŞİRELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN BİLGİ DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Ashnur Görgün¹, Ennur Aktaş², Tuğçe Atak Meriç³, Oktay Özcan⁴

Bu araştırma, çocuk gelişimi ve hemşirelik bölümlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin, çocuk istismarı ve ihmalinin belirtileri ile risklerini tanılamaya yönelik bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çocuk istismarı ve ihmal, çocukların sağlıklı gelişimini olumsuz etkileyen ciddi bir sorun olup, erken tanınması hem çocukların korunması hem de ilgili meslek alanlarında yetişen öğrencilerin farkındalık ve bilgi yeterlilikleri açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle çalışma, öğrencilerin bilgi düzeylerini ve eksikliklerini ortaya koyarak eğitim programlarının geliştirilmesine katkı sağlamayı hedeflemiştir. Ayrıca, öğrencilerin konuya ilişkin güçlü ve zayıf yönlerinin belirlenmesi, gelecekteki mesleki uygulamalar açısından önemli veriler sunmaktadır. Araştırma, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı araştırma yöntemi çerçevesinde yürütülmüş olup, hemşirelik bölümünden 73, çocuk gelişimi bölümünden 82 öğrenci olmak üzere toplam 155 öğrenci katılmıştır. Veriler, çevrimiçi olarak uygulanan “Tanıtıcı Bilgi Formu” ve “Çocuk İstismarı ve İhmalinin Belirti ve Risklerinin Tanınmasına Yönelik Ölçek” aracılığıyla toplanmış ve SPSS 25 programında analiz edilmiştir. Analizler, öğrencilerin bilgi düzeyleri ile demografik ve eğitimsel değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koymayı amaçlamıştır. Bulgulara göre, öğrencilerin %58,1’i bu konuda daha önce eğitim almadığını, %51,6’sı ise kendini kısmen yeterli gördüğünü belirtmiştir. Ölçek ortalamaları incelendiğinde; istismarın fiziksel belirtileri $4,21 \pm 0,47$, davranışsal belirtileri $3,86 \pm 0,50$, ihmal belirtileri $4,27 \pm 0,63$ ve ailesel özellikler $3,96 \pm 0,71$ olarak bulunmuştur. Ayrıca, çocuk gelişimi ve hemşirelik öğrencileri arasında “istismar ve ihmale yatkın çocukların özellikleri” alt boyutunda anlamlı fark saptanmıştır ($p=0,003$). Sonuç olarak, öğrencilerin bilgi ve farkındalık düzeylerinin artırılması için müfredata kapsamlı içeriklerin eklenmesi, düzenli eğitim programları ve uygulamalı etkinliklerin yapılması önerilmektedir. Bu sayede öğrencilerin mesleki yeterlilikleri güçlendirilerek çocukların korunması ve refahına daha etkin katkı sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk İhmali, Çocuk İstismarı, Hemşirelik, Çocuk Gelişimi.

AN EXAMINATION OF THE KNOWLEDGE LEVELS OF CHILD DEVELOPMENT AND NURSING DEPARTMENT STUDENTS IN RECOGNIZING THE SIGNS AND RISKS OF CHILD ABUSE AND NEGLECT.

This study was conducted to determine the knowledge levels of university students studying in the fields of child development and nursing regarding the identification of the signs and risks of child abuse and neglect. Child abuse and neglect are serious issues that adversely affect the healthy development of children, and early detection is crucial not only for the protection of children but also for enhancing the awareness and knowledge competencies of students in related professional fields. Therefore, this study aimed to reveal the students' knowledge levels and deficiencies, contributing to the improvement of educational programs. Additionally, identifying the strengths and weaknesses of students on this topic provides valuable insights for their future professional practices. The research was conducted using a descriptive and relational survey design and included a total of 155 students, with 73 from the nursing department and 82 from the child development department. Data were collected online using the "Introductory Information Form" and the "Scale for Identifying the Signs and Risks of Child Abuse and Neglect" and analyzed using SPSS 25. The analysis aimed to examine the relationship between students' knowledge levels and demographic and educational variables. According to the findings, 58.1% of the students reported that they had not received prior training on this subject, while 51.6% considered themselves partially competent. Examination of scale scores showed that the physical signs of abuse were 4.21 ± 0.47 , behavioral signs 3.86 ± 0.50 , neglect signs 4.27 ± 0.63 , and familial characteristics 3.96 ± 0.71 . Moreover, a significant difference was found between child development and nursing students in the sub-dimension of "characteristics of children prone to abuse and neglect" ($p=0.003$). In conclusion, it is recommended to enhance the curriculum with comprehensive content, provide regular training programs, and conduct practical activities to increase students' knowledge and awareness of child abuse and neglect. In this way, students' professional competencies can be strengthened, contributing more effectively to the protection and well-being of children.

Keywords: *Child Neglect, Child Abuse, Nursing, Child Development, University Students.*

[1] Çocuk Gelişimi Öğrencisi, İstanbul Gedik Üniversitesi, 0009-0001-8174-089X, asligorgun7@gmail.com.

[2] Çocuk Gelişimi Öğrencisi, İstanbul Gedik Üniversitesi, 0009-0003-4408-4656 aktasennur340@gmail.com.

[3] Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gedik Üniversitesi, 0000-0001-7599-4538, tugce.meric@gedik.edu.tr.

[4] Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı Etkinlik Personeli, İstanbul Gedik Üniversitesi, 0009-0009-0764-8778, oktaybehramozcan@gmail.com.

TEMA: RİSK ALTINDAKİ ÇOCUKLAR

THEME: CHILDREN AT RISK

TÜRK VE GÖÇMEN ÇOCUKLARIN OKULA DEVAM ETMEME NEDENLERİ İLE RİSK FAKTÖRLERİNİN BELİRLENMESİ VE UYGULANAN MÜDAHALE ÇALIŞMALARI

Gökçe Oran¹, Emre Köse², Gökhan Kayılı³

Ülkemizde yasalarla belirlenen zorunlu eğitim kademeleri kapsamında; zorunlu eğitim döneminde olmalarına rağmen her kademedен okula devam etmeyen çocukların sayısı ulusal ve uluslararası düzeyde toplumsal bir sorun olmaya devam etmektedir. Hem Türk hem de ülkelerinde yaşanan iç savaş, çatışmalar, güvenlik, ekonomik vb. sorunlar nedeniyle evlerini ve yaşadıkları yerleri terk etmek zorunda kalarak ülkemize gelen ve göçmen olarak nitelendirilerek kırılgan grupta yer alan çocuk bireyler farklı nedenlerden dolayı ya hiç okula gidememekte ya da okula devam problemleri yaşamaktadır. Bu kapsamda Türk ve göçmen çocukların eğitime devam etmemelerinin nedenlerinin belirlenmesi ve anlaşılması; eğitime erişimde karşılaşılan engellerin aşılması, eğitim eşitsizliğinin ortadan kaldırılması ve çocuğun üstün yararının sağlanması hem çocuğun hem de toplumun korunması ve refahının sağlanması açısından son derece önemlidir. Bu çalışmanın amacı Türk ve göçmen çocukların okula devam etmeme nedenleri ile birlikte bu duruma yol açan risk faktörlerini kapsamlı bir şekilde belirlemek ve bu çocuklara yönelik gerçekleştirilen müdahale çalışmalarını inceleyerek etkilerinin tartışılmasıdır. Çalışma kapsamında hem yerel hem de göçmen çocuklar ve ebeveynlerine yönelik faaliyetlerin yürütüldüğü bir sivil toplum kuruluşunun Ocak 2020-Haziran 2025 yılları arasındaki veri tabanında yer alan ve yürütülen çalışmalara dâhil edilmiş çocukların okula devam etmeme nedenleri ile bu duruma yönelik gerçekleştirilen müdahale çalışmaları analiz edilecektir. Çalışma nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli ile yürütülecektir. Elde edilen veriler; cinsiyet, yaş, eğitim kademesi ve uyruk değişkenleri açısından çocukların okula devam etmemesine neden olan bireysel, ailesel, sosyoekonomik ve kültürel faktörlerin yanı sıra göçmen olma durumuna özgü etkenlerin de analiz edilmesine olanak sağlayacaktır. Ayrıca, mevcut müdahale programlarının erişilebilirliği ve içeriği de değerlendirilerek, elde edilen bulgular doğrultusunda mevcut çalışmaların etkililiği de tartışılacaktır. Bu yönüyle çalışmanın; eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaya ve risk faktörlerine müdahale etmeye yönelik literatüre ve uygulamaya yönelik fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okula Devam Etmeme, Göçmen Çocuk, Göç ve Eğitim.

DETERMINATION OF RISK FACTORS AND REASONS FOR SCHOOL NON-ATTENDANCE OF TURKISH AND MIGRANT CHILDREN AND INTERVENTION STUDIES

Within the scope of compulsory education levels determined by law in our country, the number of children who do not attend school at all levels despite being in the compulsory education period continues to be a social problem at national and international level. Both Turkish children and children who have been forced to leave their homes and places of residence due to civil wars, conflicts, security, economic, etc. problems in their countries and who come to our country and who are in the vulnerable group by being labelled as migrants either cannot go to school at all or experience school attendance problems due to different reasons. In this context, determining and understanding the reasons for the non-attendance of Turkish and migrant children in education is extremely important in terms of overcoming the obstacles encountered in access to education, eliminating educational inequality and ensuring the best interests of the child, protecting and ensuring the welfare of both the child and society. The aim of this study is to comprehensively identify the reasons for the non-attendance of Turkish and immigrant children and the risk factors that lead to this situation, and to examine the intervention studies carried out for these children and to discuss their effects. Within the scope of the study, the reasons for school non-attendance of children included in the database of a non-governmental organisation that carries out activities for both local and migrant children and their parents between January 2020 and June 2025 and the intervention activities carried out to address this situation will be analysed. The study will be conducted with the descriptive survey model, one of the quantitative research methods. The data obtained will enable the analysis of individual, familial, socioeconomic and cultural factors that cause children not to attend school in terms of gender, age, level of education and nationality variables, as well as factors specific to immigration status. In addition, the accessibility and content of existing intervention programmes will be evaluated and the effectiveness of existing studies will be discussed in line with the findings obtained. In this respect, it is thought that the study will be beneficial for the literature and practice to ensure equality of opportunity in education and to intervene in risk factors.

Keywords: *School Non-Attendance, Migrant Children, Migration and Education.*

[1] Bilim Uzmanı, Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-6795-6611, gokce.hfzoglu@gmail.com.

[2] Psikolojik Danışman, 0000-0005-5145-8999, pd.emrekose@gmail.com.

[3] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-7959-4128, gokhankayili@selcuk.edu.tr.

TÜRKİYE’DE YAŞAYAN SURIYELİ GENÇLERİN TERSİNE GÖÇE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Fatma Elif Ergin¹, Rüveyda Kurnaz²

Suriye’de 13 yıldır devam eden iç savaşın 27 Kasım 2024 tarihinde resmi olarak sonlanması, Türkiye’de yaşayan Suriyeli bireyler için tersine göç sürecini gündeme getirmiştir. Bu kapsamda araştırmanın amacı Suriye iç savaşının bitmesinin ardından Türkiye’de yaşayan Suriyeli gençlerin tersine göçe ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2025 yılı itibarıyla Türkiye sınırları içerisinde ikamet eden ve gençlik döneminde bulunan bireyler arasından araştırmaya katılmaya gönüllü olan, ebeveynleri tarafından araştırmaya katılmasına izin verilen ve örnekleme yöntemine göre belirlenen 10’u kız 3’ü erkek 13 Suriyeli genç oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ve kartopu örnekleme yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu ve Yarı yapılandırılmış “Görüşme Formu” kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen veriler MAXQDA Pro 2024 Nitel Veri Analiz Programı aracılığıyla içerik analizi ve betimsel analiz yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda Suriyeli gençlerin iç savaşın bitimini medya araçlarından ya da aile üyelerinden öğrendikleri, savaşın bitimini öğrendiklerinde ve Suriye’ye tersine göç etme konularında karmaşık duygular yaşadıkları ve tersine göçe ilişkin olumlu ve olumsuz bazı görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca tersine göç sonrası Suriye’de yaşama ilişkin ümit ya da ümitsizlik içeren beklentilere sahip oldukları tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda Suriyeli gençlerin tersine göç sürecine uyumlarını kolaylaştırmak amacıyla kapsamlı psikososyal müdahale programlarının hayata geçirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Gençlik Dönemi, Göç, İç Savaş, Suriye, Tersine Göç.*

AN EXAMINATION OF THE VIEWS OF SYRIAN YOUTH LIVING IN TURKEY ON REVERSE MIGRATION

The official end of the civil war in Syria, which has been ongoing for 13 years, on November 27, 2024, has brought the issue of reverse migration to the forefront for Syrian individuals living in Turkey. In this context, the aim of the study is to examine the views of young Syrians living in Turkey regarding reverse migration following the end of the Syrian civil war. The study employs the phenomenology (phenomenology) design from qualitative research methods. The study group consisted of 13 Syrian youth, 10 female and 3 male, who were residing within the borders of Turkey as of 2025, were in their youth, volunteered to participate in the study, were permitted by their parents to participate in the study, and were selected according to the sampling method. In determining the sample for the research, criterion sampling and snowball sampling methods were used together from among the purposeful sampling methods. The data for the research were collected using the Personal Information Form and Semi-structured "Interview Form" created by the researchers. The obtained data were analyzed using content analysis and descriptive analysis methods through the MAXQDA Pro 2024 Qualitative Data Analysis Program. The analysis revealed that Syrian youth learned about the end of the civil war through media outlets or family members, experienced complex emotions upon learning about the end of the war and regarding the issue of returning to Syria, and held both positive and negative views on returning to Syria. In addition, it was found that they had expectations of hope or despair regarding life in Syria after return migration. Based on the findings of the study, it is recommended that comprehensive psychosocial intervention programs be implemented to facilitate the adaptation of Syrian youth to the return migration process.

Keywords: *Youth, Migration, Civil War, Syria, Reverse Migration.*

[1] Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0001-8372-5047, feergin@aybu.edu.tr.

[2] Arş. Gör, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0002-1310-455X, rkurnaz@aybu.edu.tr.

KURUM BAKIMI ALTINDA KALAN ERGENLERİN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIĞI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Handenur Sütçü¹, Emine Beyza İnce²

Ergenlik, çocukluk ile yetişkinlik arasında bir köprü görevi üstlenen ruhsal ve fiziksel değişimi barındıran krizli bir dönemdir. Bu dönem her ne kadar anne-babadan ayrışma dönemi olarak düşünülse de ergenler değişken duygu durumları ile baş etmede bireysel, ailesel ve çevresel desteğe ihtiyaç duymaya devam etmektedir. Kurum bakımına alınmak ise başlı başına yeni bir deneyimdir. Alışıldık çevreden ayrılma, özellikle ani bir yaşam olayı ile bağlantılı olarak gerçekleştiğinde ergenin dünyasında bazı krizlere yol açabilmektedir. Ani ayrılık ve yaşamsal değişikliklere adapte olma söz konusu olduğunda ergenin psikolojik sağlamlığı dolayısıyla koruyucu ve risk faktörleri önem kazanmaktadır. Bu derlemenin amacı kurum bakımı altındaki ergenlerin psikolojik sağlamlık düzeyleriyle ilgili yapılan çalışmaların incelenmesi ve bu çalışmalarda bireysel, ailesel ve çevresel bağlamların etkisine dikkat çekmektir. Bu amaç doğrultusunda 2015-2025 yılları arasındaki literatür taranarak aktarılmıştır. Literatürde kurumsal yerleştirmenin birincil nedenleri arasında aile içi bozulma, yoksulluk, terk edilme ve fiziksel veya cinsel istismarın yer aldığı görülmüştür. Kurum bakımı altındaki ergenlerin psikolojik sağlamlık düzeyleriyle ilgili yapılan çalışmalarda ergenlerin, biyolojik ailelerinin yanında büyüyen veya koruyucu aile hizmetlerinden yararlanan ergenlere kıyasla kendilerini önemli ölçüde daha az dayanıklı olarak algılama eğiliminde oldukları ve geleceğe dair daha az hedeflerinin olduğu belirtilmektedir. Kurum bakımının alındıktan sonraki dönemde aile ile yeni ve güvenli ilişki kalıplarının geliştirilmesinin, geçmişte yaşanan travmatik olaylara karşı ergenin ruhsal sağlığını koruyucu bir faktör olabileceği vurgulanmaktadır. Özellikle ergenler için gelişimsel gerilik ve aksamalar noktasında içsel ya da dışsal risklere karşı olumlu dönüşümü destekleyici, ihtiyaçları doğrultusunda danışmanlık, sağlık, eğitim hizmetlerinin sunulması, ergenin sağlıklı gelişim süreci, bütünsel iyiliği ve olumlu gelecek ümidini tekrar kazanmaları açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik Sağlamlık, Ergenlik, Kurum Bakımı, Çocuk Gelişimi, Sosyal Hizmet.

AN EVALUATION ON THE PSYCHOLOGICAL RESILIENCE OF ADOLESCENTS IN INSTITUTIONAL CARE

Adolescence is a crisis period involving psychological and physical changes that serve as a bridge between childhood and adulthood. Although this period is considered a time of separation from parents, adolescents continue to need individual, family, and environmental support to cope with their fluctuating moods. Being placed in institutional care is a new experience in itself. Separation from the familiar environment, especially when linked to a sudden life event, can lead to crises in the adolescent's world. When it comes to adapting to sudden separation and life changes, protective and risk factors become important due to the adolescent's psychological resilience. The purpose of this review is to examine studies on the psychological resilience levels of adolescents in institutional care and to highlight the impact of individual, family, and environmental contexts in these studies. To this end, the literature from 2015 to 2025 was reviewed and summarized. The literature shows that the primary reasons for institutional placement include family breakdown, poverty, abandonment, and physical or sexual abuse. Studies on the psychological resilience levels of adolescents in institutional care indicate that adolescents tend to perceive themselves as significantly less resilient and have fewer goals for the future compared to adolescents who grow up with their biological families or benefit from foster care services. It is emphasized that developing new and secure relationship patterns with the family after leaving institutional care may serve as a protective factor for the adolescent's mental health against traumatic events experienced in the past. It is crucial to provide counseling, health, and educational services that support positive transformation in the face of internal or external risks, particularly for adolescents with developmental delays and impairments, in order to help them regain their healthy development process, overall well-being, and hope for a positive future.

Keywords: *Psychological Resilience, Adolescence, Institutional Care, Child Development, Social Services.*

[1] Bilim Uzmanı, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0009-0005-9656-5958, handesutcu07@gmail.com.

[2] Bilim Uzmanı, Kırıkkale Üniversitesi, 0000-0001-5542-129X, emine.ince@aile.gov.tr.

SOSYOEKONOMİK DÜZEY AÇISINDAN RISK ALTINDA OLAN ÇOCUKLARDA EBEVEYN UYGULAMALI PAYLAŞIMLI KİTAP OKUMA: EV ERKEN OKURYAZARLIK ORTAMI VE YAZI FARKINDALIĞI BECERİLERİNE ETKİSİ

Sinem İşlek¹, Figen Turan²

Alanyazında sosyoekonomik düzey erken okuryazarlık becerilerini etkileyen etmenler arasında ele alınmaktadır. Düşük sosyoekonomik düzey ailelerden gelen çocukların okula akranlarının gerisinde başlama ve akademik hayatları boyunca akranlarının gerisinde kalma için risk altında oldukları birçok araştırmada kanıtlanmıştır. Paylaşımlı kitap okuma ise erken okuryazarlık becerilerinin desteklenmesinde sıklıkla kullanılan yöntemlerden birisidir. Ev ortamında ebeveynler tarafından yapılan erken okuryazarlık becerilerini desteklemeye ve geliştirmeye yönelik müdahalelerin çocukların erken okuryazarlık becerileri üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır. Bu araştırmada sosyoekonomik koşullar nedeniyle risk altında olan çocuklarda ebeveyn uygulamalı paylaşımlı kitap okuma programının çocukların ev erken okuryazarlık ortamı ve yazı farkındalığı becerileri üzerine etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Ankara il merkezinin Altındağ ilçesindeki iki ilkokulun bünyesinde bulunan anasınıflarına devam eden çocuklar oluşturmaktadır. Deney grubunda 17 ve kontrol grubunda 17 olmak üzere toplam 34 çocuk ve ebeveyni çalışma grubunda yer almıştır. Araştırmada ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmada deney grubundaki çocukların annelerine ebeveyn uygulamalı paylaşımlı kitap okuma programı ile ilgili eğitim verilmiş ve bu gruptaki çocuklara anneleri tarafından 12 hafta boyunca ebeveyn uygulamalı paylaşımlı kitap okuma programı uygulanmıştır. Kontrol grubundaki çocuklar ise ön testler uygulandıktan sonra sınıf öğretmenlerinin uyguladığı rutin okul öncesi eğitim programına devam etmişlerdir. Uygulama sonrasında her iki gruba da son testler uygulanmıştır. Araştırma ile deney grubunun Ev Erken Okuryazarlık Ortamı Ölçeği (EVOK)'nin tüm alt faktörlerinde ve ölçeğin toplam son test puanlarında anlamlı düzeyde artış olduğu görülmüştür. Araştırmada deney grubunun Erken Çocukluk Dönemi Yazı Farkındalığı Kontrol Listesi 'kitap ve yazı düzeni', 'harfler', 'sözcükler' alt boyutları ile 'genel toplam' ve 'diğer' alt boyutu son test puanlarında ön test puanlarına göre anlamlı düzeyde artış olduğu görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bu bulgular ebeveyn uygulamalı paylaşımlı kitap okuma programının çocukların ev erken okuryazarlık ortamı ve yazı farkındalığı becerileri üzerinde olumlu ve anlamlı düzeyde etkili olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn Uygulamalı Paylaşımlı Kitap Okuma Programı, Yazı Farkındalığı, Ev Erken Okuryazarlık Ortamı, Düşük Sosyoekonomik Düzey.

PARENT-IMPLEMENTED SHARED BOOK READING AMONG CHILDREN AT RISK IN TERMS OF SOCIOECONOMIC LEVEL: THE EFFECT OF HOME EARLY LITERACY ENVIRONMENT AND PRINT AWARENESS SKILLS

In the literature, socioeconomic status is considered a factor affecting early literacy skills. Numerous studies have demonstrated that children from lower socioeconomic backgrounds are at risk for starting school behind their peers and remaining behind throughout their academic careers. Shared book reading is one frequently used method for supporting early literacy skills. Interventions implemented by parents in the home environment to support and develop early literacy skills have positive effects on children's early literacy skills. This study aimed to investigate the effects of a parent-implemented shared book reading program on the home early literacy environment and print awareness skills of children at risk due to socioeconomic conditions. The study group consisted of children attending kindergartens in two primary schools in the Altındağ district of Ankara province center during the 2019-2020 academic year. One of the kindergartens was randomly assigned to the experimental group, the other to the control group. A total of 34 children and their parents, 17 in the experimental group and 17 in the control group, were included in the study. A quasi-experimental design with a pretest-posttest control group was used in the study. In the study, the mothers of the children in the experimental group were trained on the parent-implemented shared book reading program, and the children in this group were implemented by their mothers for 12 weeks. The children in the control group continued the routine preschool education program administered by their classroom teachers after the pretests. Posttests were administered to both groups after the application. The study observed a significant increase in all subfactors of the Home Early Literacy Environment Scale and the total posttest scores of the scale in the experimental group. Furthermore, the study concluded that the effect level of the EVOK posttest subfactor "reading books together" was high. According to the pretest-posttest status of the experimental group, there were significant increases in the posttest scores of the Early Childhood Print Awareness Checklist "book and print organization," "letters," and "words" subdimensions, as well as the "overall total" and "other" subdimensions, compared to the pretest scores. These findings from the study show that the parent-implemented shared book reading program has a positive and significant effect on children's home early literacy environment and print awareness skills.

Keywords: *Parent-Implemented Shared Book Reading Program, Print Awareness, Home Early Literacy Environment, Low Socioeconomic Status.*

[1] Dr. Öğr. Gör., Atılım Üniversitesi, 0000-0002-8595-8001, sinem.islek@atilim.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-9785-105X, ffigenturan@gmail.com.

SOSYO EKONOMİK AÇIDAN DEZAVANTAJLI OLAN ÇOCUKLARIN ANLATI BECERİLERİ İLE ERKEN OKURYAZARLIK BECERİLERİNİN İNCELENMESİ

Şule Namlı¹

Bu araştırmanın amacı sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı bölgede bulunan 5 yaş çocuklarının erken okuryazarlık ve öykü anlatma becerilerini detaylı bir şekilde incelemek ve aralarındaki ilişkiyi araştırmaktır. Çocukların erken dönem dil becerilerinin okuryazarlık becerilerini öngördüğü kanıtlanmış olmakla birlikte, okul öncesi sözel anlatı becerilerinin dil ile erken okuryazarlık arasındaki ilişkisindeki rolü hakkında çok az şey bilinmektedir. Ayrıca bu becerilerin çocukların ileriki dönem akademik başarısı ve okuryazarlık becerileri üzerinde etkisi çalışmalarla kanıtlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara İli Altındağ İlçesi'nde sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı olan bir bölgede MEB'e bağlı bağımsız bir anaokuluna devam eden çocuklar oluşturmaktadır. Bu çalışmanın örneklemini 43 (kız=22, erkek=21) çocuk oluşturmaktadır. Bu araştırmada çocukların erken okuryazarlık becerileri Kargin, Ergül, Büyüköztürk ve Güldenoğlu tarafından geliştirilen "Erken Okuryazarlık Testi (EROT)" ve Karaman tarafından geliştirilen "Erken Okuryazarlık Becerilerini Değerlendirme Aracı" kullanılmıştır. Çocukların öykü anlatmalarını sağlamak için Mercer Mayer (1969) tarafından oluşturulan "Frog Where Are You" (Kurbağa Neredesin) isimli resimli yazısız kitap; çocukların anlatılarının analizi için ise Işıtan (2010) tarafından geliştirilen "Öykü Anlatma Değerlendirme Formu" kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda alt sosyoekonomik düzeyden gelen çocukların anlatı becerileri ve erken okuryazarlık becerilerinin anne öğrenim düzeyinden ve sosyoekonomik koşullardan etkilendiği görülmüştür. Ayrıca çocukların anlatı becerileri ve erken okuryazarlık becerileri arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dil Gelişimi, Anlatı Becerileri, Erken Okuryazarlık.

INVESTIGATION OF THE NARRATIVE SKILLS AND EARLY LITERACY SKILLS OF PRESCHOOL CHILDRENS WITH SOCIOECONOMIC DISADVANTAGES

The aim of this study is to examine in detail the early literacy and storytelling skills of socioeconomically disadvantaged preschool children's and to investigate the relationship between narrative skills and early literacy skills. While it has been proven that children's early language skills predict literacy skills, little is known about the role of preschool verbal narrative skills in the relationship between language and early literacy. In addition, the effects of these skills on children's future academic success and literacy skills have been proven by studies. The study group of the research consists of children attending an independent kindergarten affiliated to the Ministry of National Education in a socioeconomically disadvantaged region in Altındağ District of Ankara. The sample of this study consists of 43 (girl=22, boy=21) childrens. In this study, children's early literacy skills measured with "Early Literacy Test (EROT)" developed by Kargin, Ergül, Büyüköztürk and Güldenoğlu and "Early Literacy Skills Assessment Tool" developed by Karaman. The picture-free book "Frog Where Are You" created by Mercer Mayer (1969) were used to get children to tell stories. For the analysis of children's narratives, the "Story Telling Evaluation Form" developed by Işıtan (2010) was used. As a result of the research, it was seen that the narrative skills and early literacy skills of the children from the lower socioeconomic level were affected by the mother's education level and socioeconomic conditions. In addition, a positive relationship was found between children's narrative skills and early literacy skills.

Keywords: *Language Development, Narrative Skills, Early Literacy*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, 0000-0002-3083-8547, sule.namli@artvin.edu.tr.

PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK PERSPEKTİFİNDEN EBEVEYN KAYBI YAŞAYAN ÇOCUK VE ERGENLERDE YAS SÜRECİ

Rıdvan Şahin¹, N. Pınar Bayhan²

Bu çalışmanın amacı, ebeveyn kaybı yaşayan çocuk ve ergenlerin yas sürecini gelişimsel özellikler ve psikolojik sağlamlık kavramı çerçevesinde ele almaktır. Ebeveyn kaybı, çocukluk ve ergenlik dönemlerinde gelişimsel açıdan kritik etkiler yaratabilen, duygusal, bilişsel, sosyal ve davranışsal alanlarda farklı tepkilere yol açabilen bir yaşam olayıdır. Çalışmada öncelikle ölüm kavramının çocukluk ve ergenlikteki bilişsel gelişime bağlı olarak nasıl anlaşıldığı ve yas sürecinde görülen tepkilerin yaş gruplarına göre farklılıkları tartışılacaktır. Duygusal (üzüntü, öfke, suçluluk, kaygı), bilişsel (inkâr, kafa karışıklığı, zihinsel meşguliyet), davranışsal (sosyal geri çekilme, uyku ve yeme bozuklukları) ve fizyolojik (enerji kaybı, somatik yakınmalar) tepkiler, gelişimsel bağlamda işlenecektir. Literatürde risk faktörleri olarak önceki travmatik deneyimler, düşük benlik saygısı, sosyal izolasyon, yetersiz ebeveyn desteği ve ekonomik zorluklar öne çıkarken; koruyucu faktörler arasında güvenli bakım veren ilişkileri, sosyal destek, okula aidiyet, öz yeterlik algısı ve olumlu başa çıkma becerileri yer almaktadır. Ebeveyn kaybı yaşayan çocuk ve ergenlerde gelişimsel ihtiyaçların gözetilmesi, risk faktörlerinin azaltılması ve koruyucu faktörlerin güçlendirilmesi, yas sürecine sağlıklı uyumu destekleyici temel unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Psikolojik sağlamlık perspektifi, çocuk ve ergenlerin zorluklar karşısında uyum geliştirme ve olumlu işlevselliği sürdürebilme kapasitelerini anlamada önemli bir çerçeve sunmaktadır. Bu doğrultuda çalışma kapsamında, çocuk gelişimcilerin farklı bağlamlarda (aile, sağlık, bakım ve eğitim ortamları) uygulayabilecekleri gelişimsel değerlendirmeye, aile ile iş birliğine, oyun ve etkinlik temelli destek ve sosyal-duygusal beceri geliştirmeye ilişkin müdahale önerileri tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn kaybı, Çocuk, Ergen, Yas, Psikolojik sağlamlık.

BEREAVEMENT PROCESS IN CHILDREN AND ADOLESCENTS EXPERIENCING PARENTAL LOSS FROM A PSYCHOLOGICAL RESILIENCE PERSPECTIVE

The aim of this study is to examine the bereavement process of children and adolescents experiencing parental loss within the framework of developmental characteristics and the concept of resilience. Parental loss is a life event that can have critical developmental impacts during childhood and adolescence, leading to various emotional, cognitive, social, and behavioral reactions. The study will first discuss how the concept of death is understood in childhood and adolescence depending on cognitive development, and how grief reactions differ by age group. Emotional (sadness, anger, guilt, anxiety), cognitive (denial, confusion, mental preoccupation), behavioral (social withdrawal, sleep and eating disorders), and physiological (loss of energy, somatic complaints) reactions will be addressed in a developmental context. In the literature, previous traumatic experiences, low self-esteem, social isolation, inadequate parental support, and economic difficulties are identified as risk factors, while secure caregiver relationships, social support, school connectedness, self-efficacy, and positive coping skills are considered protective factors. For children and adolescents experiencing parental loss, attending to developmental needs, reducing risk factors, and strengthening protective factors are regarded as key components in supporting adaptation to the grieving process. The resilience perspective offers an important framework for understanding the capacity of children and adolescents to adapt in the face of challenges and to maintain positive functioning. Accordingly, within the scope of this study, intervention suggestions related to developmental assessment, family collaboration, play- and activity-based support, and social-emotional skill development—which can be implemented by child development professionals in various contexts (family, health, care, and educational settings)—will be discussed.

Keywords: *Parental Loss, Child, Adolescent, Grief, Resilience.*

[1] Uzman Psikolojik Danışman, Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-4597-7320, pdridvan@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0001-9455-6154, pinarsan2002@yahoo.com.

BİR EBEVEYNİNİ KAYBETMİŞ ÇOCUK VE ERGENLERİN İYİ OLUŞUNDA HAYATTA KALAN EBEVEYNİN ETKİSİ

Rıdvan Şahin¹, N. Pınar Bayhan²

Bu çalışmanın amacı, ebeveyn kaybı yaşayan çocuk ve ergenlerin yas sürecinde hayatta kalan ebeveynin üstlendiği rolü ortaya koymak ve bu rolün çocukların psikolojik sağlamlık ve iyi oluş süreçleri üzerindeki etkilerini alanyazın temelli olarak incelemektir. Çalışmada, hayatta kalan ebeveynin duygusal erişilebilirlik, iletişim biçimi, bakımın sürekliliği ve sınır koyma becerileri gibi ebeveynlik davranışlarının çocukların kayıpla baş etme, uyum sağlama ve uzun vadede psikososyal işlevselliklerini sürdürme süreçlerine nasıl katkı sunduğu tartışılmaktadır. Çalışma, ulusal ve uluslararası literatür taramasına dayalı bir derleme niteliğindedir. Ebeveyn kaybı, gelişimsel olarak kritik dönemlerde önemli duygusal, sosyal ve bilişsel zorluklara yol açabilmektedir. Bu süreçte hayatta kalan ebeveynin tutum ve davranışları, çocukların yas sürecine uyumunu ve uzun vadede iyi oluşlarını belirleyen başlıca etkenler arasında yer almaktadır. Alanyazın taraması sonucunda, destekleyici ebeveynlik, yakın ilişki, açık iletişim, duygusal erişilebilirlik, istikrarlı bakım ve sınır koyma becerilerinin çocuk ve ergenlerde koruyucu faktörler olarak işlev gördüğü belirlenmiştir. Bu nitelikler, çocukların duygularını ifade etmesini, güven ilişkilerini sürdürmesini ve zorluklar karşısında olumlu başa çıkma stratejileri geliştirmesini kolaylaştırmaktadır. Tersine, aşırı kısıtlayıcı, tutarsız veya duygusal olarak uzak ebeveynlik yaklaşımları; yalnızlık, düşük benlik saygısı, sosyal geri çekilme ve uyum sorunları riskini artırmaktadır. İyilik haline etki eden koruyucu faktörler ve risk faktörlerinin karşılıklı etkileşimi, çocukların kayıp sonrası uyum süreçlerinin seyrini belirlemektedir; bu noktada psikolojik sağlamlık perspektifi, hayatta kalan ebeveynin destekleyici davranışlarının çocukların zorluklar karşısında toparlanma ve gelişimsel işlevlerini sürdürme kapasitelerini nasıl güçlendirdiğini anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Çocuk gelişimcilerin ailelere yönelik psiko-eğitim programları geliştirmesi, ebeveyne danışmanlık desteği sağlaması ve aile-çocuk etkileşimini güçlendirici müdahaleler uygulaması önerilmektedir. Ayrıca okul temelli desteklerin, kültürel yas ritüellerinin ve toplumsal dayanışma ağlarının sürece entegre edilmesi, çocukların yalnızlık duygusunu azaltarak sosyal bağlılık ve iyilik halini güçlendireceği vurgulanmaktadır. Çocuk bakımını üstlenen tek ebeveynlere yönelik ekonomik ve danışmanlık hizmetlerini içeren politikaların geliştirilmesinin öneminin altı çizilmektedir. Sonuç olarak, ebeveyn kaybı yaşayan çocuk ve ergenlerin yas sürecinde sağlıklı uyum gösterebilmeleri için koruyucu faktör olarak değerlendirilen bireysel, ailesel, okul temelli ve toplumsal düzeyde bütüncül destek mekanizmalarının oluşturulması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn Kaybı, Hayatta Kalan Ebeveyn, Psikolojik Sağlamlık, İyilik Hali.

THE IMPACT OF THE SURVIVING PARENT ON THE WELL-BEING OF CHILDREN AND ADOLESCENTS WHO HAVE LOST A PARENT?

The aim of this study is to reveal the role undertaken by the surviving parent in the grieving process of children and adolescents who have lost a parent, and to examine, based on the literature, how this role affects their psychological resilience and well-being. The study discusses how parenting behaviors such as emotional availability, communication style, continuity of care, and boundary-setting by the surviving parent contribute to children's coping with loss, adapting to new life conditions, and maintaining long-term psychosocial functioning. This study is a literature-based review grounded in national and international research. Parental loss during critical developmental periods can lead to significant emotional, social, and cognitive difficulties. In this process, the attitudes and behaviors of the surviving parent are among the main factors that determine children's adaptation to grief and their long-term well-being. Findings from the literature indicate that supportive parenting, close relationships, open communication, emotional availability, consistent caregiving, and boundary-setting skills function as protective factors for children and adolescents. These qualities facilitate the expression of emotions, the maintenance of trust-based relationships, and the development of positive coping strategies. In contrast, overly restrictive, inconsistent, or emotionally distant parenting approaches increase the risk of loneliness, low self-esteem, social withdrawal, and adjustment problems. The interaction of protective and risk factors affecting well-being shapes the course of post-loss adjustment; at this point, the resilience perspective provides an important framework for understanding how the supportive behaviors of the surviving parent strengthen children's capacity to recover from adversity and sustain developmental functioning. It is recommended that child development specialists develop psychoeducational programs for families, provide counseling support to surviving parents, and implement interventions that strengthen parent-child interaction. Furthermore, the integration of school-based supports, cultural mourning rituals, and community solidarity networks is emphasized as contributing to reducing children's sense of loneliness and strengthening their social connectedness and well-being. Finally, the importance of developing policies that include economic and counseling services for single parents undertaking child care is underlined. In conclusion, the healthy adjustment of children and adolescents experiencing parental loss requires the establishment of comprehensive support mechanisms at the individual, familial, school-based, and community levels, which function as protective factors.

Keywords: *Parental Loss, Surviving Parent, Resilience, Well-Being.*

[1] Uzm. Psikolojik Danışman, Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-4597-7320, pdridvan@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0001-9455-6154, pinarsan2002@yahoo.com.

KURUM BAKIMI DENEYİMİ YAŞAMIŞ GENÇ YETİŞKİNLERİN SOSYAL HAYATTA PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK VE ÖZ ŞEFKAT DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

İlknur Demirtaş¹, Yaşar Barut², Soner Çankaya³

Bu araştırmanın amacı, kurum bakımı deneyimi yaşamış genç yetişkinlerin sosyal hayatta psikolojik sağlamlık ve öz şefkat düzeylerini bazı sosyodemografik değişkenler açısından incelemek ve bu değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak yürütülen çalışmanın evrenini Karadeniz bölgesindeki kurum bakımından ayrılmış genç yetişkin bireyler, örneklemi ise tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 140 birey oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde “Kişisel Bilgi Formu”, “Beden Öz-Şefkat Ölçeği” ve “Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre, bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerindeki artışın öz şefkat düzeylerinde de artışa neden olduğu görülmüştür. Kadın ve erkek bireyler arasında psikolojik sağlamlık puanları açısından anlamlı bir farklılık tespit edilirken, öz şefkat düzeylerinde cinsiyete bağlı anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. Bu bağlamda araştırmada kurum bakımı deneyimi yaşamış genç yetişkin bireyler arasında erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha yüksek psikolojik sağlamlığa sahip olduğu belirlenmiştir. Medeni durum, yaş, eğitim, çalışma durumu ve gelir düzeyi gibi demografik değişkenlerin her iki ölçek üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Ancak, kurum bakımında kalma süresi ile öz şefkat düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiş; 0-2 yıl kalan bireylerin, 3-5 yıl kalanlara göre daha yüksek öz şefkat düzeyine sahip olduğu görülmüştür. Genel olarak, öz şefkat ve psikolojik sağlamlık arasında zayıf ve orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bu sonuç, öz şefkatin bireyin psikolojik dayanıklılığını destekleyici bir unsur olabileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kurum Bakımı, Psikolojik Sağlamlık, Öz Şefkat.

EXAMINING THE LEVELS OF PSYCHOLOGICAL RESILIENCE AND SELF-COMPASSION IN SOCIAL LIFE OF YOUNG ADULTS WHO HAVE EXPERIENCED INSTITUTIONAL CARE

The aim of this study is to examine the levels of psychological resilience and self-compassion among young adults with institutional care experience in relation to various sociodemographic variables and to reveal the relationships between these factors. The study was conducted using a quantitative research method, specifically the relational survey model. The population of the study consisted of young adults who had previously lived in institutional care in the Black Sea region of Turkey. The sample group comprised 140 individuals selected through random sampling, all of whom voluntarily agreed to participate in the study. During the data collection process, the following tools were used: the “Personal Information Form,” the “Body Self-Compassion Scale,” and the “Brief Resilience Scale.” According to the findings, an increase in psychological resilience levels was associated with an increase in self-compassion levels. While there was a statistically significant difference between male and female participants in terms of psychological resilience scores, no significant gender-based differences were found in the total or subscale scores of self-compassion. Additionally, variables such as marital status, age, education level, employment status, and income level did not show any statistically significant impact on the levels of psychological resilience or self-compassion. However, a significant relationship was found between the duration of institutional care and self-compassion levels: participants who had stayed in care for 0–2 years exhibited higher levels of self-compassion compared to those who stayed for 3–5 years. Overall, weak to moderate positive correlations were found between participants' total scores on the Brief Resilience Scale and the Body Self-Compassion Scale (including subscales). These results suggest that an increase in self-compassion may contribute to an increase in psychological resilience.

Keywords: *Institutional Care, Psychological Resilience, Self-Compassion.*

[1] Çocuk Gelişimci, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 0009-0006-8263-0816, ilknur.asp@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 0000-0002-5027-2536, ybarut@omu.edu.tr.

[3] Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 0000-0001-8056-1892, scankaya@omu.edu.tr.

SAVAŞ ORTAMINDA ÇOCUK OLMAK: SAVAŞ TEMALİ FİLMLERDE ÇOCUK KARAKTERLERİN TEMSİLİ ÜZERİNE NİTEL BİR ANALİZ

Koçer Karasu¹, Hatice Zelal Bingöl², Eda Akpınar Doğan³, Ender Durualp⁴

Bu araştırmada, savaş konulu filmlerde çocuğun konumu ve çocukluğun işlenişinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada bir nitel araştırma yöntemi olan doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma materyalini savaş temalı filmler oluşturmaktadır. Çalışmada 2000 yılından Mayıs 2025'e kadar vizyona girmiş olan çocuk karakterin savaşın içinde yer aldığı ve savaşın yıkıcı etkisini doğrudan yaşadığı filmler çalışma grubuna dahil edilmiş ve 18 film incelenmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen uzman görüşü alınan "Film İnceleme Formu" kullanılmıştır. Filmlere ilişkin veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Verilerin analizi sürecinde, filmler izlenerek doldurulan inceleme formları deşifre edilip çözümlemeler yapılmıştır. Çalışma kapsamında elde edilen bulgular, filmlerin büyük oranda tarihsel ve gerçek savaşlara dayandığını ortaya koymaktadır. Karakterlerin yaşadığı sürekli kaygı, içe kapanma ve arkadaş kaybı gibi unsurlar, savaşın çocuklar üzerindeki çok boyutlu etkisini yansıtmaktadır. Bu durum, sinemanın savaşın yıkıcılığını yalnızca kurgusal değil, aynı zamanda gerçek olaylar üzerinden aktarma amacı güttüğünü göstermektedir. Filmlerde ana karakterlerin genellikle çocuk ve ergen olduğu görülmektedir, savaşın etkilerini bu yaş gruplarının bakış açısından anlatmak adına bilinçli bir tercih olarak değerlendirilebilir. Nitekim çocuk karakterin başkahraman olması, izleyicide daha yoğun bir duygusal etki yaratırken izleyicinin empati kurmasını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca bu tercih, çocukların pasif kurbanlar değil, savaşın içerisinde aktif deneyimler yaşayan bireyler olduğunu vurgulamaktadır. Analiz edilen filmlerin tamamında çocuk karakterlerin psikolojik, fiziksel ve sosyal zorluklar yaşadığı görülmektedir. Çocuk üzerinde görünen psikolojik etkiler arasında en fazla sürekli kaygı ve korku hali görüldüğü, yapısal etki olarak da en çok eğitim hayatının kesintiye uğraması tasvir edilmiştir. Sonuç olarak savaş temalı filmlerde çocuk ve ergen karakterlerin savaşın hem doğrudan hem de dolaylı etkilerine maruz kaldığı yansıtılmıştır. Bu bağlamda savaş sürecinde ve sonrasında çocuklara yönelik destek hizmetleri onların bireysel özellikleri ve içinde bulundukları çevresel koşullar göz önünde bulundurularak yapılandırılması büyük önem taşımaktadır. Özellikle söz konusu süreçlerde, sosyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi savaşın olumsuz etkilerini hafifletebilir.

Anahtar Kelimeler: Savaş Filmleri, Çocuk Karakterler, Doküman Analizi.

BEING A CHILD IN A WAR ENVIRONMENT: A QUALITATIVE ANALYSIS ON THE REPRESENTATION OF CHILD CHARACTERS IN WAR-THEMED MOVIES

This research aimed to examine the position of children and the portrayal of childhood in war-themed films. Document analysis, a qualitative research method, was employed in the study. The study material comprised war-themed films. Films released between 2000 and May 2025, in which a child character participated in war and directly experienced its devastating effects, were included in the study group, and 18 films were examined. The "Film Review Form," developed by the researchers and consulted with experts, was used as the data collection tool. Data from the films was analyzed using content analysis. During the data analysis process, the review forms, completed after watching the films, were deciphered and analyzed. The findings of the study reveal that the films are largely based on historical and real-life wars. The constant anxiety, introversion, and loss of friends experienced by the characters reflect the multifaceted impact of war on children. This demonstrates that cinema aims to convey the destructiveness of war not only through fictional but also through real-life events. The main characters in the films are generally children and adolescents, which can be considered a conscious choice to portray the effects of war from the perspective of these age groups. Indeed, the protagonist role of a child character creates a more intense emotional impact on the viewer, facilitating empathy. Furthermore, this choice emphasizes that children are not passive victims but individuals experiencing active experiences within the context of war. All of the analyzed films demonstrate that child characters experience psychological, physical, and social difficulties. Among the psychological effects on children, persistent anxiety and fear are the most prevalent, while the disruption of their education is the most frequently depicted structural impact. Consequently, war-themed films portray child and adolescent characters as exposed to both the direct and indirect effects of war. In this context, it is crucial that support services for children during and after war be structured in ways that take their individual characteristics and environmental conditions into account. Strengthening social support mechanisms, particularly during such periods, can mitigate the negative effects of war.

Keywords: *War Films, Child Characters, Document Analysis.*

[1] Bil. Uzm., Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim Araştırma Hastanesi, 0000-0003-2119-2905, kocerkarasu@gmail.com.

[2] Arş. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0001-8733-7834, hzbingol@gelisim.edu.tr.

[3] Arş. Gör., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, 0009-0000-4421-6880, akpinaareda@gmail.com.

[4] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-6645-6815, endora2212@hotmail.com.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE ZORBALIK MAĞDURİYETİ VE ALGILANAN SOSYAL DESTEK

Cihangir Kaçmaz¹, Osman Tayyar Çelik²

Zorbalık, güçlü bir bireyin daha zayıf olana yönelik kasıtlı, tekrarlayan ve saldırgan davranışlarıdır. Genellikle okullarda görülür ve çeşitli değişkenler zorbalığın ortaya çıkmasında etkili olabilmektedir. Zorbalığa maruz kalmada aileden veya arkadaşlardan alınan sosyal destek önemli bir koruyucu faktör olabilir. Sosyal destek de, mağdurların duygusal dayanıklılığını artırarak zorbalıkla başa çıkmalarına yardımcı olabilir. Bu amaçla araştırmamızda, ortaokul öğrencilerinin zorbalığa maruz kalma durumları ile sosyal destek algıları arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde desenlenen araştırmanın evrenini Bingöl ilinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri, örneklemi ise basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle belirlenen 421 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Ortaokul öğrencilerinin zorbalığa maruz kalma durumlarını belirlemek amacıyla Çocuk-Ergen Zorbalık Ölçeği, sosyal destek algılarını belirlemek amacıyla Sosyal İlişki Unsurları Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerden, karşılaştırma testlerinden, korelasyon ve regresyon analizinden yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin zorbalık maruz kalma durumlarının cinsiyete ve sınıf düzeyine göre farklılaşmadığı, sosyoekonomik düzeye göre anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Buna göre düşük sosyoekonomik ailelerden gelen öğrenciler daha çok zorbalığa maruz kalmaktadır. Sonuçlarımız zorbalığa maruz kalma ile aile ve arkadaş desteği arasında negatif bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte hem aile hem de arkadaş desteğinin ortaokul öğrencilerinin zorbalığa maruz kalma durumlarını negatif yönde anlamlı bir şekilde yordadığı belirlenmiştir. Araştırma bulguları doğrultusunda, aile ve arkadaş desteğini artırmaya yönelik sosyal destek merkezli programların geliştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca okullarda zorbalık farkındalığını artıracak eğitimler, akran dayanışmasını güçlendirecek grup çalışmaları ve düşük sosyoekonomik düzeydeki öğrenciler için destekleyici sosyal politikaların hayata geçirilmesi, zorbalık mağduriyetini azaltmada etkili olabilir.

Anahtar Kelimeler: Ergen, Sosyal Destek, Zorbalık.

BULLYING VICTIMIZATION AND PERCEIVED SOCIAL SUPPORT AMONG MIDDLE SCHOOL STUDENTS

Bullying is the intentional, repeated, and aggressive behavior of a powerful individual toward a weaker one. It is commonly seen in schools, and various factors can contribute to its occurrence. Social support from family or friends can be an important protective factor in preventing bullying. Social support can also help victims cope with bullying by increasing their emotional resilience. For this purpose, our study aimed to examine the relationship between middle school students' exposure to bullying and their perceptions of social support. The study, designed using the correlational survey model from quantitative research methods, includes middle school students studying in Bingöl province as its population and 421 middle school students selected using simple random sampling as its sample. The Child-Adolescent Bullying Scale was used to determine middle school students' exposure to bullying, and the Social Relations Scale was used to determine their perceptions of social support. Descriptive statistics, comparison tests, correlation, and regression analysis were used to analyze the data. The results of the study revealed that middle school students' exposure to bullying did not differ according to gender and grade level, but differed significantly according to socioeconomic status. Accordingly, students from low socioeconomic families were more likely to be exposed to bullying. Our results show a negative relationship between exposure to bullying and family and peer support. However, it was determined that both family and peer support significantly predict middle school students' exposure to bullying in a negative direction. In line with the research findings, it is recommended that social support-centered programs be developed to increase family and peer support. Additionally, educational programs to raise awareness of bullying in schools, group activities to strengthen peer solidarity, and the implementation of supportive social policies for students from low socioeconomic backgrounds may be effective in reducing bullying victimization.

Keywords: *Adolescent, Social Support, Bullying.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Kayseri Üniversitesi, 0000-0003-0649-5254, cihangirkacmaz@kayseri.edu.tr.

[2] Doç Dr., İnönü Üniversitesi, 0000-0003-3951-7261, otayyar.celik@inonu.edu.tr.

FREUDYEN BİR PERSPEKTİFTEN SUÇA SÜRÜKLENMİŞ ÇOCUĞU İNCELEMEK

Habibe Buse Elvan¹

Bu çalışmanın amacı, suça sürüklenen çocukların gelişimsel süreçlerini Freud'un psikodinamik kuramı çerçevesinde değerlendirmek ve erken dönemlerde davranışı önlemeye yönelik yaklaşımları incelemektir. Araştırma kapsamında 2015-2025 yılları arasında yayımlanmış akademik yayınlar sistematik olarak incelenmiştir. Veri toplama sürecinde Google Scholar ve DergiPark veri tabanlarında "suça sürüklenen çocuk", "psikanalitik kuram", "otorite figürü", "Freud" anahtar kelimeleri kullanılarak tarama yapılmış, belirlenen çalışmalar içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Freud'un psikanalitik kuramında yer alan id, ego ve süperegö kavramları doğrultusunda, çocuğun dürtü kontrolü ile suç davranışı arasındaki ilişki kuramsal bir temelde ele alınmıştır. Freudyen kuram, otorite figürünün çocuğun iç dünyasında merkezi bir rol oynadığını savunurken; id'in doğuştan gelen ilkel benliğine karşın ego ve süperegönün ebeveyn yönlendirmeleriyle şekillendiğini vurgulamıştır. Geleneksel toplum yapısında çoğunlukla baba tarafından temsil edilen bu figür, çocuğun davranış sınırlarını belirleyen ve temel otorite kaynağı olarak işlev görmüştür. Ancak günümüzde ebeveyn rollerindeki değişimlerin, otorite figürünün çocuğun iç dünyasındaki etkisini azalttığı anlaşılmış, bunun aile içi disiplinin tutarlılığını zedeleyerek çocukların davranışsal sınırları kavramasını güçleştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Sınırların belirsizleşmesi, ego ve süperegönün düzenleyici işlevlerini gölgelediği, buna karşılık id'in dürtüsel eğilimlerini pekiştirdiği görülmüştür. Ortaya çıkan süreç, çocuklarda kontrolsüz inisiyatif alma eğilimini güçlendirmiş, suça sürüklenme olasılığını artıran bir faktör olarak değerlendirilmiştir. Çalışma bulguları, çocukların yalnızca suça sürüklendikten sonra değil, gelişimsel süreç boyunca izlenerek desteklenmesinin önemi vurgulanmıştır. Ayrıca "suça sürüklenen çocuk" kavramının yalnızca hukuki tanıma indirgenmemesi gerektiği, mevcut müdahale çalışmalarının, müdahalenin gerçekleştiği gelişim evresi dikkate alınarak yeniden yapılandırılması gerektiği ortaya konmuştur. Sonuç olarak, gelişimsel sürecin erken dönemlerine ait risk sinyallerinin zamanında fark edilmesi ve bu farkındalık doğrultusunda disiplinler arası iş birliğine dayalı önleyici müdahale modellerinin geliştirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Böylece, çocuk kavramı ile suç kavramının kesişimini azaltmanın, mevcut sosyal ortamın korunmasına ve gelecek nesiller adına daha sağlıklı toplumsal yapıların inşa edilebilmesine katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Suça Sürüklenen Çocuk, Erken Müdahale, Otorite Figürü, Freud.

A FREUDIAN PERSPECTIVE ON CHILDREN IN CONFLICT WITH THE LAW

The aim of this study is to evaluate the developmental processes of children in conflict with the law within the framework of Freud's psychodynamic theory and to examine approaches aimed at preventing problematic behavior in early developmental periods. Within the scope of the research, academic publications between 2015 and 2025 were systematically reviewed. During the data collection process, the databases Google Scholar and DergiPark were searched using the keywords "children in conflict with the law," "psychoanalytic theory," "authority figure," and "Freud," and the selected studies were analyzed through content analysis. In line with Freud's psychoanalytic theory, and particularly the concepts of the id, ego, and superego, the relationship between impulse control and delinquent behavior in children was examined on a theoretical basis. Freudian theory argues that the authority figure plays a central role in the child's inner world; it emphasizes that while the id reflects the innate and instinctual self, the ego and superego are shaped through parental guidance. In traditional social structures, this authority figure was predominantly represented by the father, functioning as the primary source of discipline and behavioral boundaries. In contemporary contexts, however, changes in parental roles appear to have diminished the authority figure's influence within the child's inner world, undermining the consistency of family discipline and making it more difficult for children to internalize behavioral boundaries. The blurring of such boundaries has been found to weaken the regulatory functions of the ego and superego, while reinforcing the impulsive tendencies of the id. This process has strengthened children's tendency to take uncontrolled initiative and has been evaluated as a factor increasing the likelihood of delinquency. The findings highlight the importance of supporting children not only after they come into conflict with the law but throughout their developmental trajectory. Furthermore, it has been revealed that the concept of "children in conflict with the law" should not be reduced solely to a legal definition, and that existing intervention practices should be restructured by considering the developmental stage at which the intervention takes place. In conclusion, it has been emphasized that the early recognition of developmental risk signals and the implementation of preventive intervention models based on interdisciplinary collaboration are essential. In this way, reducing the intersection between the concepts of childhood and crime may contribute to preserving the current social environment and to building healthier social structures for future generations.

Keywords: *Children in Conflict with the Law, Early Intervention, Authority Figure, Freud.*

[1] Lisans Öğrencisi, Karabük Üniversitesi, 0009-0008-3317-9090, 2211505039@ogrenci.karabuk.edu.tr.

GÖÇ VE ÇOCUK: ULUSLARARASI ALAN DİZİN TARAMASI (2020-2024)

Neslihan Özgül Çakmak¹, Ender Durualp²

Yapılan çalışmada, 2020-2024 yılları arasında çocuklar üzerindeki uluslararası göçün etkilerini ele alan araştırmaları tematik olarak incelenmesi amaçlanmaktadır. Günümüzde uluslararası göç, savaş, yoksulluk, iklim değişikliği ve siyasi krizler gibi pek çok faktörden etkilenmekte ve milyonlarca çocuğun yaşam koşullarını doğrudan belirlemektedir. Çocuklar, göç sürecinde eğitim, sağlık, sosyal uyum, kimlik gelişimi ve psikososyal iyilik hâli açısından özel risk grubunda yer almakta; aynı zamanda ihmal ve istismara maruz kalma, görmezden gelinme ve çıkar amaçlı kullanılma bakımından en savunmasız kesimi oluşturmaktadır. Bu nedenle göç ve çocuk ilişkisini inceleyen çalışmaların sistematik bir biçimde değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Araştırmada Web of Science (WoS) veri tabanı üzerinde [$TI=(child OR adolescent OR youth*) AND TI=(migration OR refugee*) AND TI=(impact* OR effect*)$] arama stratejisi kullanılarak arama yapılmış ve toplam 436 yayına ulaşılmıştır. İngilizce olmayan 22 yayın, belirtilen yıllar dışında yayımlanan 224 yayın ve araştırma makalesi niteliği taşımayan 40 yayın kapsam dışı bırakılmıştır. Yapılan başlık incelemesi sonucunda 29, özet incelemesi sonucunda ise 26 yayın konu dışı olmaları nedeniyle çalışma kapsamından çıkarılmıştır. Çalışma, nihai olarak belirlenen 95 makale üzerinden yürütülmektedir. Bu makaleler sağlık, eğitim, ihmal istismar ve psikososyal gelişim gibi temalar çerçevesinde analiz edilecektir. Araştırmadan elde edilecek bulguların göçün çocuklar üzerindeki çok yönlü etkilerinin anlaşılmasına, literatürdeki boşlukların belirlenmesine ve gelecekte yapılacak araştırmalara ışık tutmasına katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Göç, Göçmen, Sığınmacı.

MIGRATION AND CHILDREN: AN INTERNATIONAL DATABASE REVIEW (2020–2024)

The present study aims to thematically examine research conducted between 2020 and 2024 on the effects of international migration on children. Today, international migration is influenced by numerous factors, including war, poverty, climate change, and political crises, directly shaping the living conditions of millions of children. During the migration process, children are considered a particularly vulnerable group in terms of education, health, social adaptation, identity development, and psychosocial well-being; they also constitute the most defenseless segment with respect to neglect, abuse, being overlooked, and being exploited for others' benefit. Therefore, systematically evaluating studies examining the relationship between migration and children is of critical importance. In this research, a search was conducted in the Web of Science (WoS) database using the strategy [TI=(child OR adolescent OR youth*) AND TI=(migration OR refugee*) AND TI=(impact* OR effect*)], yielding a total of 436 publications. Among these, 22 non-English publications, 224 publications published outside the specified years, and 40 publications that were not research articles were excluded. Following a review of titles, 29 publications and, after abstract screening, 26 publications were excluded due to irrelevance. Ultimately, the study was conducted on 95 selected articles. These articles are analyzed under themes such as health, education, neglect and abuse, and psychosocial development. The findings of this research are expected to contribute to understanding the multidimensional effects of migration on children, identify gaps in the literature, and guide future research in the field.

Keywords: *Child, Migration, Immigrant, Refugee.*

[1] Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, 0000-0002-2388-182X, nocakmak@ankara.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-6645-6815, endora2212@hotmail.com.

ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ RİSKİ OLDUĞU DÜŞÜNÜLEN OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARININ ÖĞRETMEN VE EBEVEYN GÖZÜNDEN İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ

Elveda Kuyucak¹, Belma Tuğrul²

Özel öğrenme güçlüğü bireyin eğitim yaşantısından sosyal yaşantısına kadar pek çok alanda getirdiği zorluklarla kendini göstermektedir. Özel eğitimde erken teşhis her ne kadar pek çok zorluğu hafifletmede işlevsel olsa da özel öğrenme güçlüğü en erken ilkokul yıllarında tanılabilmektedir. Ancak erken çocukluk yıllarında bazı erken belirtiler göstermektedir. Bu belirtilerin fark edilerek çocukların ihtiyaçlarına yönelik hazırlanmış erken müdahale çalışmalarının yapılması çocukların yaşadıkları zorlukları azaltmada ya da ortadan kaldırmada etkili olmaktadır. Bu çalışmanın amacı özel öğrenme güçlüğü riski olduğu düşünülen 60 ay üstü çocukların okul öncesi öğretmenleri ve ebeveynleri yoluyla ihtiyaçlarının belirlenmesidir. Çalışma nitel bir perspektifle tasarlanmış durum çalışmasıdır. Araştırmanın katılımcı grubunu, özel öğrenme güçlüğü riski olduğu düşünülen 60 ay üstü okul öncesi çocukların ebeveyn ve öğretmenleri oluşturmaktadır. Veriler görüşme tekniği ile toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak, Okul Öncesi Öğrenme Güçlüğü Belirti Tarama Listesi, Öğretmen ve Ebeveyn Kişisel Bilgi Formu ile Öğretmen ve Ebeveyn Görüşme Formu kullanılmıştır. Bir özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde eğitim almış ya da almakta olan özel öğrenme riski olduğu düşünülen 60 ay üstü okul öncesi çocuklar belirlenmiştir. Bu çocukların ebeveyn ve öğretmenlerine uygulanan Okul Öncesi Belirti Tarama Listesi değerlendirmesinden sonra özel öğrenme güçlüğü riski tespit edilen çocukların ebeveyn ve öğretmenleriyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Toplanan veriler içerik analizi yoluyla analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda “Dil ve Sosyal İletişim Desteği İhtiyacı”, “Dikkat ve Hafıza Desteği İhtiyacı”, “Motor ve Yürütücü İşlev Desteği İhtiyacı” ve “Akademik Destek İhtiyacı” şeklinde dört temaya ulaşılmıştır. Çalışmada öğrenme güçlüğü riski olan okul öncesi çocuklarının konuşma ve dil, sosyal iletişim, hafıza, dikkat, motor, yürütücü işlev ve erken matematik ve erken okuryazarlık becerilerinde desteğe ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmadan yola çıkarak sonraki çalışmalarda özel öğrenme güçlüğü riski olduğu düşünülen okul öncesi çocuklar için bu ihtiyaçlar doğrultusunda müdahale programlarının hazırlanması, uygulanması ve etkisinin test edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özel Öğrenme Güçlüğü, Erken Çocukluk, Gelişimsel Destek İhtiyacı, Erken Müdahale.

IDENTIFYING THE NEEDS OF PRESCHOOL CHILDREN AT RISK FOR LEARNING DISABILITIES FROM THE PERSPECTIVES OF TEACHERS AND PARENTS

The purpose of this study is to identify the needs of children over 60 months of age who are considered to be at risk for specific learning disability through their preschool teachers and parents. The study was designed as a qualitative case study. The participants of the research consisted of parents and teachers of preschool children over 60 months of age who were considered to be at risk for specific learning disability. Data were collected through interviews. As data collection tools, the Preschool Learning Disability Symptom Screening Checklist, Teacher and Parent Personal Information Forms, and Teacher and Parent Interview Forms were used. Preschool children over 60 months of age who were considered to be at risk for specific learning disability and who had received or were receiving education in a special education and rehabilitation center were identified. Following the administration of the Preschool Symptom Screening Checklist to these children's parents and teachers, interviews were conducted with the parents and teachers of children identified as at risk for specific learning disability. The collected data were analyzed using content analysis. The analyses revealed four themes: "Need for Language and Social Communication Support," "Need for Attention and Memory Support," "Need for Motor and Executive Function Support," and "Need for Academic Support." The study concluded that preschool children at risk for learning disability require support in speech and language, social communication, memory, attention, motor skills, executive functions, as well as early mathematics and early literacy skills. Based on this study, it is recommended that subsequent studies should prepare, implement, and test the effects of intervention programs in line with these needs for preschool children who are thought to be at risk for specific learning disabilities.

Keywords: *Specific Learning Disability, Early Childhood, Developmental Support Needs, Early Intervention.*

[1] Öğr. Gör, Kırklareli Üniversitesi, 0000-0002-7266-1831, elveda.kuyucak@klu.edu.tr.

[2] Prof. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, 0000-0002-44887-4514, belmatugrul@aydin.edu.tr.

BİYOEKOLOJİK PERSPEKTİFTEN ÇOCUKLARIN GÖÇ DENEYİMİNDE KÜLTÜRLEŞME VE UYUM

Ayşe Bulut¹, Filiz Düştü², Merve Meral İçilensu³, Zeynep Şebnem Kurt⁴

Bu çalışma, göç bağlamında çocuk ve ergenlerin kültürleşme ve uyum süreçlerini biyoekojik kuram temelinde inceleyen bir literatür derlemesidir. Göç, çocukları yeni sosyo-kültürel bağlamlara taşımaktadır ve göç sonucunda kültürleşme süreci de, köken kültür ile ev sahibi kültürün etkileşiminin çok boyutlu dinamikleri üzerinden şekillenir. Bu süreçte aile, okul ve toplumsal bağlamda işleyen proksimal etkileşimler çocukların psikolojik, sosyal ve akademik uyumunu belirlemektedir. Ancak mevcut literatür, göçmen çocukların uyumunu çoğunlukla tek boyutlu göstergelerle ele almakta; bazı çalışmalar sadece ruh sağlığına, bazıları ise yalnızca akademik çıktılara odaklanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, çocukların, göç hareketi sonucu ortaya çıkan kültürleşme ve uyum süreçleriyle devam eden deneyimlerini; bireyin gelişimini etkileyen her bir sistem düzeyinde (mikrosistem, mezosistem, ekzosistem, makrosistem, kronosistem) incelemek ve kültürleşme ve uyum süreçlerini etkileyebilecek risk faktörleri ile bu sürecin çocuklar üzerindeki genel etkilerini gözden geçirmektir. Bu doğrultuda, 2000–2025 yılları arasında yayımlanmış Türkçe ve İngilizce çalışmalar taranmış; 0–18 yaş grubunu kapsayan ve göç, kültürleşme veya uyum süreçlerinden en az birini birincil değişken olarak ele alan araştırmalar çalışma kapsamına alınmıştır. Araştırma bulgularında; (i) aile süreçleri, (ii) okul ve akran bağlamı ile (iii) gelişimsel boyut olmak üzere üç ana temanın öne çıktığı görülmektedir. Aile süreçlerinde ebeveyn sıcaklığının koruyucu, ebeveyn–çocuk kültürleşme farkının risk faktörü olarak öne çıktığı; okul ve akran bağlamında öğretmen desteğinin, akran aidiyetinin ve ayrımcılık deneyimlerinin sosyal uyumu doğrudan etkilediği; gelişimsel açıdan ise, erken yaşta göçün dil edinimi ve akademik kazanımlar üzerinde kolaylaştırıcı bir rol oynadığı, buna karşılık ergenlik döneminde göçün ruhsal sağlık göstergelerini olumsuz etkilediği saptanmıştır. Sonuç olarak bu derleme çocuk ve ergenlerin göç sonucunda ortaya çıkan kültürleşme ve uyum süreçlerine ilişkin yapılmış araştırmaların bulgularını biyoekojik kuram çerçevesinde bütünsel biçimde toplamaktadır. Çocuğun refahını desteklemek için erken çocuklukta ebeveynlik programlarının güçlendirilmesi, okullarda çokkültürlü iklimin desteklenmesi, ayrımcılıkla mücadele eden politikaların yaygınlaştırılması ve ergenlikte göç eden çocuklar için hedeflenmiş psikososyal destek hizmetlerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Kültürleşme, Uyum, Biyoekojik Model, Çocuk, Ergen.

ACCULTURATION AND ADAPTATION IN CHILDREN'S MIGRATION EXPERIENCES FROM A BIOECOLOGICAL PERSPECTIVE

This study is a literature review examining the acculturation and adaptation processes of children and adolescents in the context of migration, based on the bioecological theory. Migration places children into new socio-cultural environments, and the ensuing acculturation process is shaped by the multidimensional dynamics between heritage and host cultures. Within this process, proximal interactions across family, school, and community contexts play a key role in determining children's psychological, social, and academic adjustment. However, current literature often approaches migrant children's adaptation through one-dimensional indicators; some studies focus solely on mental health, while others emphasize academic outcomes. The aim of this review is to examine children's migration-related experiences of acculturation and adaptation across all system levels (microsystem, mesosystem, exosystem, macrosystem, chronosystem), and to identify risk factors as well as the broader impacts of these processes on child development. To this end, Turkish and English studies published between 2000 and 2025 were reviewed. The inclusion criteria covered research focusing on participants aged 0–18 and addressing migration, acculturation, or adaptation as primary variables. Findings highlight three major themes: (i) family processes, (ii) school and peer context, and (iii) developmental dimension. Within family processes, parental warmth emerged as protective, while parent–child acculturation gaps functioned as a risk factor. In the school and peer context, teacher support, peer belonging, and experiences of discrimination directly influenced social adjustment. Developmentally, migration in early childhood facilitated language acquisition and academic outcomes, whereas migration during adolescence was associated with negative mental health indicators. In conclusion, this review synthesizes findings on children's and adolescents' acculturation and adaptation processes following migration within the bioecological framework. Recommendations include strengthening parenting programs in early childhood, fostering multicultural climates in schools, expanding anti-discrimination policies, and developing targeted psychosocial support services for adolescents who migrate.

Keywords: *Migration, Acculturation, Adaptation, Bioecological Model, Children, Adolescents.*

[1] Öğrenci, İstanbul Okan Üniversitesi, 0009-0008-1204-3258, abulut3@stu.okan.edu.tr.

[2] Öğrenci, İstanbul Okan Üniversitesi, 0009-0007-0438-432X, fdustu@stu.okan.edu.tr.

[3] Öğrenci, İstanbul Okan Üniversitesi, 0009-0007-2304-6318, micilensu@stu.okan.edu.tr.

[4] Dr., İstanbul Okan Üniversitesi, 0000-0002-9032-0010, zeynep.kurt@okan.edu.tr.

ENGELLER VE KÖPRÜLER: KENYA'DA YAŞAYAN KIZ ÇOCUKLARININ REFAHI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Emine Arslan Kılıçoğlu¹, Gül Kadan², Neriman Aral³, Gheida Abdalla

Kenya'da kız çocuklarının refahı, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, ekonomik kısıtlamalar ve kültürel normlar gibi çoklu engellerle şekillenmektedir. Girls Save Africa ve Youth Transforming Society (YTS) Kenya gibi sivil toplum kuruluşları (STK), kız çocukların eğitim, sağlık ve güvenlik alanlarındaki refahını artırmak için çeşitli programlar yürütmektedir. Bu çalışma, Kenya'daki kız çocuklarının refahını etkileyen faktörleri ve STK'ların bu bağlamdaki rolünü, aktivist Gheida'nın perspektifinden incelemeyi önermektedir. Bu çalışma, Kenya'daki kız çocuklarının refahını etkileyen sosyal, ekonomik ve kültürel engelleri anlamayı ve STK'ların bu engelleri aşmada sunduğu çözümleri değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, kız çocukların karşılaştığı engeller ile STK'ların bu engelleri aşmak için oluşturduğu engelleri ve köprü stratejilerini nitel bir yaklaşımla ortaya koymayı hedeflemektedir. Çalışmada, nitel araştırma yöntemi ve kartopu örnekleme tekniği kullanılarak 30 katılımcıdan veri toplanmıştır. Katılımcılar, Girls Save Africa ve YTS Kenya'da çalışan aktivistler, programlardan faydalanan/faydalanmayan kız çocuklar, aileler ve yerel toplum liderlerinden oluşmaktadır. Veriler görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Veriler, tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Çalışmanın, kız çocuklarının refahını etkileyen temel engellerin erken evlilik, eğitime sınırlı erişim, sağlık hizmetlerindeki yetersizlikler ve toplumsal cinsiyet normları olduğunu ortaya koyması beklenmektedir. STK'ların burs programları, mentorluk ve farkındalık kampanyaları gibi stratejilerinin bu engelleri aşmada önemli bir rol oynayacağı öngörülmektedir. Aktivist deneyimleri, kültürel hassasiyetlerin ve yerel bağlamın STK çalışmalarındaki önemini vurgulayacaktır. Katılımcı gözlemler, STK programlarının kız çocukların özgüvenini ve toplumsal katılımını artırma potansiyelini gösterebilir. Çalışmanın, STK'ların kız çocuklarının refahına katkısının önemli ancak kültürel normlar ve kaynak kısıtlamaları nedeniyle sınırlı olabileceğini göstermesi beklenmektedir. Aktivist perspektifi, yerel liderlerle iş birliğinin ve kız çocuklarının sesine daha fazla yer verilmesinin önemini ortaya koyabilir. Öneriler arasında, STK'ların yerel toplumlarla daha derin iş birlikleri kurması, kız çocuklarına yönelik liderlik programlarının genişletilmesi ve devlet politikalarıyla entegrasyonun güçlendirilmesi yer alacaktır. Bu çalışma, Kenya'daki kız çocuklarının refahını artırmak için hem engelleri hem de çözüm yollarını anlamada önemli bir temel sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Kenya, Çocuk Refahı, Kız Çocuklar, Nitel Çalışma, Afrika.

OBSTACLES AND BRIDGES: AN EXAMINATION OF THE WELLBEING OF GIRLS LIVING IN KENYA

The well-being of girls in Kenya is influenced by multiple obstacles, including gender inequalities, economic constraints, and cultural norms. Non-governmental organizations (NGOs) such as Girls Save Africa and Youth Transforming Society (YTS) Kenya implement various programs to improve the well-being of girls in the areas of education, health, and security. This study proposes to examine the factors affecting the well-being of girls in Kenya and the role of NGOs in this context. The study aims to understand the social, economic, and cultural obstacles affecting the well-being of girls in Kenya and to evaluate the solutions provided by NGOs to overcome these barriers. The research seeks to qualitatively reveal the obstacles faced by girls and the "obstacle and bridge" strategies created by NGOs to overcome them. Using a qualitative research method and snowball sampling technique, data was collected from 30 participants. Participants consisted of activists working at Girls Save Africa and YTS Kenya, girls who did and did not benefit from the programs, families, and local community leaders. Data was collected through interviews and evaluated using thematic analysis. The study is expected to reveal that the main obstacles affecting girls' well-being are early marriage, limited access to education, inadequate health services, and gender norms. The strategies of NGOs, such as scholarship programs, mentorship, and awareness campaigns, are predicted to play a significant role in overcoming these obstacles. The experiences of activists will emphasize the importance of cultural sensitivities and the local context in the work of NGOs. Participant observations may show the potential of NGO programs to increase girls' self-confidence and social participation. The study is also expected to show that the contribution of NGOs to the well-being of girls is significant but may be limited due to cultural norms and resource constraints. The activist perspective may highlight the importance of collaborating with local leaders and giving more voice to girls. Recommendations will include NGOs building deeper collaborations with local communities, expanding leadership programs for girls, and strengthening integration with government policies. This study aims to provide an important foundation for understanding both the obstacles and the solutions to improve the well-being of girls in Kenya.

Keywords: *Kenya, Child Welfare, Girls, Qualitative Study, Africa.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0001-8319-2404, emine.arslan@karatay.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, 0000-0002-1430-8714, gulkadan@gmail.com.

[3] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-9266-938X, aralneriman@gmail.com.

[4] Bağımsız Araştırmacı, Mombasa Teknik Üniversitesi, ghaydaabdallah345@gmail.com.

TÜRKİYE’DE SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUKLAR: TÜİK VERİLERİYLE ÇOCUK YOKSULLUĞU, EĞİTİM SORUNLARI VE REFAHIN İLİŞKİSİ (2015–2024)

Ayçin Köycekaş¹, Amine Nur Arıkan², Müdriye Yıldız Bıçakçı³

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de çocukların korunması ve refahını etkileyen risk faktörlerini güvenlik, eğitim ve yoksulluk göstergeleri üzerinden incelemektir. Çocuğun korunması yalnızca bireysel gelişim ve psikososyal uyum açısından değil, aynı zamanda sağlıklı toplumsal yapıların inşası ve sürdürülebilir kalkınma açısından da kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle, risk faktörlerinin uzun dönemli istatistiklerle değerlendirilmesi, mevcut sorunların boyutlarını görünür kılmak ve politika geliştirme süreçlerine katkı sağlamak bakımından gereklidir. Araştırmada yöntem olarak doküman analizi benimsenmiş, ikincil veri kaynakları kullanılmıştır. Çalışmanın deseni nicel karşılaştırmalı analiz olup, çalışmadaki veriler için Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan kamuya açık resmi istatistiklerden yararlanılmaktadır. 2015–2024 yıllarını kapsayan bu istatistikler arasında “Güvenlik Birimine Gelen veya Getirilen Çocuklar”, “Çocuk İstatistikleri-İşgücü”, “Çocuk İstatistikleri-Eğitim” ve “Çocuk İstatistikleri-Yoksulluk” verileri yer almaktadır. Veriler TÜİK’in MEDAS sistemi üzerinden elde edilmekte, bulgular betimsel istatistikler aracılığıyla yıllara göre karşılaştırmalı biçimde çözümlenmekte ve grafiklerle görselleştirilmektedir. Çalışma henüz tamamlanmamış olmakla birlikte ön bulgular, güvenlik birimine gelen çocuk sayısında dönemsel artış ve azalmaların yaşandığını, özellikle yaralama, hırsızlık ve uyuşturucuya ilişkin olayların öne çıktığını göstermektedir. Eğitim alanında, 15–17 yaş grubunda ne eğitimde ne istihdamda (NEET) olan çocuk oranının yüksekliğinin dikkat çektiği, yoksulluk göstergeleri kapsamında ise ciddi maddi yoksunluk yaşayan çocuk oranlarının yüksekliği ve bunun uzun vadeli etkileri çocuk refahını olumsuz etkilediği gözlenmektedir. Çalışma tamamlandığında, güvenlik, eğitim ve yoksulluk eksenlerinde ortaya çıkan risklerin çok boyutlu bir analizinin yapılması ve çocukların korunmasına yönelik bütüncül sosyal politika ve çocuk odaklı uygulama önerilerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Suça Sürüklenen Çocuk, Risk Altındaki Çocuk, Çocuk Yoksulluğu, Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan Çocuk (NEET).

CHILDREN DRIVEN INTO CRIME IN TÜRKİYE: THE RELATIONSHIP BETWEEN CHILD POVERTY, EDUCATIONAL PROBLEMS AND WELFARE WITH TURKISH STATISTICAL INSTITUTE (TURKSTAT) DATA (2015–2024)

The aim of this study is to examine the risk factors affecting the protection and well-being of children in Türkiye through indicators of security, education, and poverty. The protection of children is of critical importance not only for individual development and psychosocial adaptation but also for the construction of healthy societal structures and sustainable development. Therefore, assessing risk factors with long-term statistics is necessary to make the scope of existing problems visible and contribute to the policy development process. The research adopts document analysis as the method, utilizing secondary data sources. The study design is a quantitative comparative analysis, and the data used in the study are sourced from publicly available official statistics published by the Turkish Statistical Institute (TURKSTAT). These statistics, covering the years 2015-2024, include data on "Children Brought to or Delivered to the Security Unit," "Child Statistics-Labor Force," "Child Statistics-Education," and "Child Statistics-Poverty." The data are obtained via TURKSTAT's MEDAS system and analyzed comparatively across years through descriptive statistics and visualized with graphs. Although the study is not yet completed, preliminary findings indicate periodic increases and decreases in the number of children brought to the security unit, with incidents related to injury, theft, and drugs being prominent. In education, the high proportion of children aged 15-17 who are neither in education nor employment (NEET) is striking. Regarding poverty indicators, the high rate of children experiencing severe material deprivation and its long-term effects on child welfare are observed to have a negative impact. Once completed, the study aims to provide a multidimensional analysis of the risks arising from security, education, and poverty, as well as to develop comprehensive social policy and child-focused implementation proposals for child protection.

Keywords: *Juveniles Pushed to Crime, Children at Risk, Child Poverty, Youth Not in Employment, Education or Training (NEET).*

[1] Arş. Gör, Artvin Çoruh Üniversitesi; Doktorant, Ankara Üniversitesi, 0000-0001-8470-0394, aycinkoycekas@gmail.com.

[2] Arş. Gör, İnönü Üniversitesi; Doktorant, Ankara Üniversitesi, 0000-0001-6360-2357, arkan.amine@gmail.com.

[3] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-8506-1616, mudriyebicakci@gmail.com.

HASTANE YATIŞINDA ÇOCUKLARIN RESİM YOLUYLA DIŞA VURUMLARININ İNCELENMESİ

Ayşe Alptekin¹

Hastane yatışları ve akut gelişen ameliyatlar çocuklar üzerinde olumsuz etkiler bırakabilmekte ve gelişimsel olarak çocuğu etkilemektedir. Çalışmanın amacı ameliyat amacıyla hastane yatışı gerçekleşen 5-11 yaş arası çocuklara okunan metaforik hikayenin çocukların duygu durumlarına etkisinin resimler aracılığıyla incelenmesidir. Çalışma nitel araştırma yönteminden olgu sunumu olarak tasarlanmıştır. Çalışmaya 5-11 yaş aralığında Selçuk Üniversitesi Çocuk Cerrahi kliniğine yatışı gerçekleştirilen akut apandisit ameliyatı olacak ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan 13 çocuk alınmıştır. Hazırlanan metaforik hikaye çocuklara okunarak ameliyat için hazırlık yapılmış, ardından çocuklara hissettikleri duygu ile ilgili resim yapmaları istenmiştir. Çocuklara iki farklı türde resimli kalem setleri verilmiş ve istedikleri gibi kullanabilecekleri söylenmiştir. Çocukların yaptıkları resimleri anlatmaları istenmiştir. Yapılan resimlerde en fazla kullanılan renk kırmızı, turuncu, sarı renk olmuştur. Ayrıca kırmızı öfke, saldırganlık ve tehlike olarak yorumlanmaktadır. Şiddetli bir hastalığı da yansıtabilir, turuncu endişe yaşam ve uyum arasındaki mücadele ve tehdit edici durumlardan kurtulmanın göstergesidir. Sarı aile bağımlılığı ve olumlu hisleri ifade etmektedir. En çok çizilen nesne ev olmuştur. Değişen şartlarda insanın sığındığı barınak ve kendini daha güçlü hissettiği bir yerdir. Evden sonra en çok çizilen çiçek ve ağaç olmuştur. Mutluluğun olduğu yerde çiçek vardır. Ağaç ise değişimi de temsil eder. Mutlu insan figürleri de çizimler arasındadır. Bu çizimler çocukların ameliyatı bir tehlike olarak gördüğü ancak kendini güvene aldığı ve olumlu duyguların var olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda yapılan müdahalenin olumlu sonuçlar verdiği öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hastane ve çocuk, metaforik hikaye, çocuk resimleri.

Tema: Risk Altındaki Çocuklar.

EXPLORING CHILDREN'S EXPRESSIONS THROUGH DRAWINGS DURING HOSPITALIZATION

Hospitalization and acute surgical procedures may have adverse effects on children, potentially influencing their developmental processes. The aim of this study is to examine the impact of a metaphorical story, read to children aged 5–11 years hospitalized for surgery, on their emotional states as reflected through drawings. The study was designed as a qualitative case study. The sample consisted of 13 children, aged 5–11, who were admitted to the Pediatric Surgery Clinic at Selçuk University for acute appendicitis surgery and voluntarily participated in the study. A prepared metaphorical story was read to the children as part of their preoperative preparation, after which they were asked to draw pictures expressing their emotions. Two different sets of colored pencils were provided, and children were informed that they could use them freely. Each child was then invited to explain their drawings. In the drawings, the most frequently used colors were red, orange, and yellow. An examination of their symbolic meanings reveals that red represents anger, aggression, and danger, and may also reflect the perception of a severe illness. Orange symbolizes anxiety, the struggle between life and adjustment, and the effort to escape from threatening situations. Yellow, on the other hand, signifies family attachment and positive emotions. The most commonly depicted object in the drawings was a house, which is interpreted as a shelter where individuals seek refuge under changing conditions and feel stronger. Following the house, flowers and trees were the most frequently illustrated objects. Flowers are associated with happiness, while trees represent change. In addition, happy human figures were also included in the drawings. These findings suggest that children perceive surgery as a source of threat, yet at the same time express a sense of security and positive emotions. In conclusion, it can be inferred that the intervention produced favorable outcomes.

Keywords: *Hospitalization and Children, Metaphorical Story, Children's Drawings.*

Theme: *Children at Risk.*

[1] Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-3524-5265, aysealptekin@selcuk.edu.tr.

TEMA: DİJİTAL DÜNYADA ÇOCUK

THEME: CHILDREN IN THE DIGITAL WORLD

ENDÜSTRİLEŞME (4.0) DEVRİMİ İLE HOMO DİJİTALE DÖNÜŞÜM VE ÇOCUK: JOHANNES HEPP

Evren Deniz Turan¹, Duygu Yalman Polatlar²

Sanayi Devrimi'yle birlikte hız kazanan teknolojik gelişmeler, günümüzde dijital teknoloji aracılığıyla yaşamın her alanını dönüştürerek bireylerin bilinçaltını şekillendiren bir unsur haline gelmiştir. Bu bağlamda Johannes Hepp'in "Homo Dijital" adlı eseri, dijital teknolojinin insan hayatına etkilerini farklı bakış açılarıyla ele almakta ve özellikle insani değerlerin dijital ekonomi lehine nasıl erozyona uğradığını çarpıcı örneklerle ortaya koymaktadır. Bu araştırmada, ekonomi devlerinin, bummerların, yapay zekanın dijital teknoloji aracılığı ile bilinç altımızla oynayarak bizleri nasıl bağımlı hale getirdiği, yaşamın çeşitli boyutlarını nasıl denetim altına aldığı ve özellikle çocuklar üzerindeki etkileri irdelenmektedir. Nitel araştırma desenlerinden "durum çalışması" yöntemiyle tasarlanan bu çalışma, doküman analizi tekniğiyle yürütülmüş ve veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. İncelenen doküman, amaçlı örnekleme yoluyla seçilmiş olup, temel kaynak olarak Hepp'in çalışması dikkate alınmıştır. Analizler sonucunda dijitalleşmenin çocuk, ekonomi ve bilgi üçgeninde derinlemesine bir dönüşüm yarattığı; gerçek sevgi anlayışının, çalışma onurunun ve yaşamın hakiki anlamının aşınmaya uğradığı tespit edilmiştir. Ayrıca araştırma, dijital dünyanın çocukların gelişimsel süreçlerine yönelik uzun vadeli etkilerini göz önünde bulundurarak, bu sürecin hem pedagojik hem de sosyolojik sonuçlarını vurgulamaktadır. Dijital çağda bireylerin öznel kimliklerini inşa etme biçimlerinin değiştiği ve teknolojik araçların duygusal bağ kurma yetilerini zayıflattığı, çocuklar için ebeveynlerin ne kadar önemli olduğu da çalışmanın dikkat çeken bulgularındandır. Bu bağlamda elde edilen sonuçların, özellikle eğitim politikaları, medya okuryazarlığı ve dijital etik bağlamında yeni tartışma alanları açacağı ve literatüre anlamlı katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Dijital Teknoloji, Homo Dijital, Dijital Bağımlılık, Çocuk, Ebeveynler.*

INDUSTRIALIZATION (4.0) REVOLUTION AND THE TRANSFORMATION TO HOMO DIGITALIS AND CHILDREN: JOHANNES HEPP

Technological advancements, which gained momentum with the Industrial Revolution, have now transformed every aspect of life through digital technology, becoming an element that shapes individuals' subconscious. In this context, Johannes Hepp's work titled "Homo Digitalis" examines the effects of digital technology on human life from different perspectives and, in particular, reveals with striking examples how human values are eroding in favor of the digital economy. This research investigates how economic giants, boomers, and artificial intelligence manipulate our subconscious through digital technology, making us addicted, controlling various dimensions of life, and especially their effects on children. Designed using the "case study" method from qualitative research designs, this study was conducted with document analysis technique, and the data were evaluated using content analysis method. The examined document was selected through purposeful sampling, and Hepp's study was considered as the main source. As a result of the analyses, it was determined that digitalization created a profound transformation in the triangle of child, economy, and information ; and that the understanding of true love, the honor of work, and the genuine meaning of life have eroded. Furthermore, the research emphasizes both the pedagogical and sociological consequences of this process, considering the long-term effects of the digital world on children's developmental processes. Among the striking findings of the study are that in the digital age, individuals' ways of constructing their subjective identities have changed, technological tools have weakened their ability to form emotional bonds, and how important parents are for children. In this context, it is believed that the obtained results will open new discussion areas, especially in the context of education policies, media literacy, and digital ethics, and will make significant contributions to the literature.

Keywords: *Digital technology, Homo Digitalis, Digital addiction, Child, Parents.*

[1] Öğretmen-Doktora Öğrencisi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, 0000-0003-1561-2280, evrendenizturan@gmail.com.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, 0000-0002-9030-5814, dyalman@fsm.edu.tr.

SOSYAL MEDYA VE KİMLİK GELİŞİMİ: GEN Z ÇOCUKLARININ TÜRKİYE VE HOLLANDA'DAKİ DUYGUSAL ZORLUKLARI

Şenay Şirin¹

Bu çalışma, sosyal medya kullanımının kimlik gelişimi üzerindeki etkilerini incelemek ve Türkiye ile Hollanda'da yaşayan Z kuşağı çocuklarının karşılaştıkları duygusal zorlukları kültürlerarası bir bakış açısıyla karşılaştırmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, 12-18 yaş aralığında yer alan çocuk bireylerin sosyal medya kullanım pratikleri, kimlik inşa süreçleri ve bu süreçlerin kültürel bağlamda farklılaşma biçimleri ele alınmıştır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile yürütülmüş olup, katılımcılar çocuk bireyler, ebeveynler ve konuya ilişkin deneyim sahibi uzmanlardan oluşmaktadır. Elde edilen bulgular, her iki ülkede de sosyal medyanın kimlik gelişiminde hem destekleyici hem de riskli yönleri sahip olduğuna işaret etmektedir. Türkiye'deki katılımcıların sosyal medyayı çoğunlukla arkadaşlarıyla iletişim kurmak, sosyalleşmek ve gündelik stresten uzaklaşmak amacıyla kullandıkları belirlenmiştir. Hollanda'daki katılımcıların ise sosyal medyayı eğitim amaçlı kullanma oranlarının görece daha yüksek olduğu, ancak platform tercihleri ve sosyal etkileşim biçimlerinin Türkiye'ye benzerlik gösterdiği görülmüştür. Kullanım süreleri açısından, Hollanda'daki gençlerin günlük 10 saati aşan sosyal medya kullanımı dikkat çekerken, Türkiye'de bu süre daha düşüktür. Her iki ülkedeki ebeveynler de sosyal medyanın aşırı kullanımına yönelik kaygı ve olumsuz tutum sergilemekte, bu durumun çocukların duygusal gelişimi ve kimlik inşası üzerinde potansiyel riskler oluşturduğunu vurgulamaktadır. Sonuç olarak, sosyal medya, genç bireylerin kimlik gelişiminde çoğu zaman fark edilmeyen ancak derin etkiler yaratan bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürel bağlam, kullanım amaçları ve ebeveyn tutumları bu sürecin biçimlenmesinde belirleyici rol oynamaktadır. Bu çalışma, sosyal medya-kimlik ilişkisine yönelik kültürlerarası karşılaştırmalı veriler sunarak hem akademik hem de toplumsal farkındalık düzeyine katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Kimlik Gelişimi, Z Kuşağı, Kültürlerarası Karşılaştırma, Ergenlik.

SOCIAL MEDIA AND IDENTITY DEVELOPMENT: EMOTIONAL CHALLENGES OF GENERATION Z CHILDREN IN TÜRKİYE AND THE NETHERLANDS

This study aims to examine the impact of social media use on identity development and to compare, from an intercultural perspective, the emotional challenges faced by Generation Z children living in Turkey and the Netherlands. The research focuses on the social media practices of children aged 12–18, their processes of identity construction, and the ways in which these processes vary across cultural contexts. The study was conducted using a qualitative research design, employing semi-structured interviews with child participants, parents, and experts experienced in the field. The findings indicate that in both countries, social media has both supportive and risky aspects for identity development. In Turkey, participants predominantly use social media to communicate with friends, socialize, and relieve daily stress. In the Netherlands, the use of social media for educational purposes is relatively more common; however, preferences for platforms and patterns of social interaction are largely similar to those observed in Turkey. In terms of usage duration, it is noteworthy that young people in the Netherlands spend more than 10 hours per day on social media, whereas usage in Turkey remains below this level. Parents in both countries express concerns and negative attitudes toward excessive social media use, emphasizing the potential risks it poses to children's emotional development and identity formation. In conclusion, social media emerges as an often-overlooked yet deeply influential factor in the identity development of young individuals. Cultural context, usage purposes, and parental attitudes play a decisive role in shaping this process. By providing cross-cultural comparative data on the relationship between social media and identity, this study contributes to both academic research and societal awareness.

Keywords: *Social Media, Identity Development, Generation Z, Cross-Cultural Comparison, Adolescence.*

[1] Öğr. Gör., Şişli Meslek Yüksekokulu, 0000-0001-9294-3855, senay.sirin@sisli.edu.tr.

INSTAGRAM'DA ANNELİK TEMSİLİ

Aytaç Dilek¹, Beril Ateş², Elif Kaya³, Tuğçenur Çağlıyan Reis⁴

Sosyal medya insanlık tarihinde hiç olmadığı kadar önemli hale geldi. Bu çalışmada bir sosyal medya platformu olan Instagram'da, takipçilerinin çoğunluğu ebeveynleri hedef kitle olarak alan ve annelik, ebeveynlik, çocuk gelişimi konularında ebeveynleri yönlendirmeyi, bilgi vermeyi ve bilinçlendirmeyi amaçlayan İnfluencer anne hesaplarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden çalışmada dokümantasyon inceleme deseni kullanılmıştır. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Çalışma grubunu Instagram'da annelik konulu paylaşımlar yapan en az 1,5 milyon takipçili 3 influencer anne hesabı oluşturmuştur. Belirlenen hesapları I1, I2 ve I3 olarak kodlanmıştır. Çalışma grubunun Haziran 2025 tarihinde paylaştığı annelik, aile ve çocuk konuları ile ilgili 59 adet gönderileri incelenmiş, reklam paylaşımları çalışmaya dahil edilmemiştir. Çalışmanın alt amaçları olan hedef kitle, paylaşım amaç/amaçları, paylaşım konusu/konularının ve kullanılan görseller doğrultusunda içerik analizi ile veriler analiz edilmektedir. Ortaya çıkan kodlar ve temalar dört araştırmacı tarafından ortak görüş birliğine varılarak son halini alacaktır. Elde edilen bulgulara göre Hedef kitle alt amacında bireylere, ebeveynlere, kadınlara, çocuklara, babalara ve belirtilmemiş temaları, paylaşım amaç/amaçları alt amacında bilgi aktarma, farkındalık ve etkinlik önerisi temalar, paylaşım konuları alt amacında dini konular, birey olma, ebeveyn-çocuk ilişkisi, aile yapısı ve gelişim temalar, kullanılan görseller alt amacında dijital görsel (çizim, tasarım, yazı vd.), fotoğraf ve video temaları olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Influencer Annelik, Çocuk Gelişimi, Instagram.*

REPRESENTATION OF MOTHERHOOD ON INSTAGRAM

Social media has become more important than ever before in human history. This study aimed to examine influencer mother accounts on Instagram, a social media platform whose followers are predominantly parents, aiming to guide, inform, and raise awareness about motherhood, parenting, and child development. For this purpose, a documentation review design, a qualitative research method, was employed. The study group was determined using criterion sampling, a purposive sampling method. The study group consisted of three influencer mother accounts with at least 1.5 million followers who shared motherhood-themed posts on Instagram. The identified accounts were coded I1, I2, and I3. Fifty-nine posts related to motherhood, family, and children, shared by the study group in June 2025, were examined; advertising posts were not included in the study. Data were analyzed through content analysis based on the study's sub-objectives: target audience, posting purpose(s), posting topic(s), and visuals used. The resulting codes and themes were finalized after a consensus was reached by the four researchers. According to the findings, it was revealed that the sub-purpose of target audience included individuals, parents, women, children, fathers and unspecified themes; the sub-purpose of sharing purpose/purposes included information transfer, awareness and activity suggestion themes; the sub-purpose of sharing topics included religious issues, individuality, parent-child relationship, family structure and development themes; and the sub-purpose of visuals used included digital visuals (drawing, design, writing etc.), photography and video themes.

Keywords: *Influencer, Child Development, Instagram.*

[1] Öğr. Gör., Avrasya Üniversitesi, 0000-0003-4783-9375, aytac.dilek@avrasya.edu.tr.

[2] Arş. Gör., Avrasya Üniversitesi, 0009-0000-6114-4372, beril.ates@avrasya.edu.tr.

[3] Öğr. Gör., Avrasya Üniversitesi, 0000-0002-9499-0206, elif.kaya@avrasya.edu.tr.

[4] Öğr. Gör. Dr., Avrasya Üniversitesi, 0000-0002-8492-4790, tugcenur.cagliyan@avrasya.edu.tr.

DOĞA İLE SANATIN DİJİTAL DANSI: ERKEN ÇOCUKLUKTA DİSİPLİNLERARASI BİR ÖĞRENME DENEYİMİ

Yasemin Yüzbaşıoğlu¹, Ayşenur Babayigit², Songül Karadağ İnan³

Bu çalışma, TÜBİTAK 4004 Bilim ve Toplum Programı kapsamında desteklenen “Doğa ile Sanatın Dijital Dansı” adlı projede yürütülen uygulamalardan elde edilen deneyim ve bulguları ortaya koymayı amaçlamaktadır. Projenin çalışma grubunu 5-6 yaş grubu 24 çocuk ve ebeveynleri oluşturmaktadır. Çocukların doğa ile bağ kurmaları, sanatsal açıdan kendilerini özgürce ifade etmeleri ve dijital araçlarla desteklenmiş özgün bir öğrenme süreci yaşamaları hedeflenmiştir. Proje süresince çocuklar; doğa temelli açık hava etkinlikleri, sanatsal atölyeler ve dijital teknolojilerin entegre edildiği uygulamalı çalışmalarla etkileşimli bir öğrenme süreci yaşamışlardır. Etkinlikler arasında “Doğanın İzleri Ellerimde”, “Çamurdan Nesnelerim Canlanıyor”, “Teraryum Yapıyorum” gibi yaratıcı çalışmalar yer almıştır. Sanatsal üretimler artırılmış gerçeklik ve dijital oyun gibi araçlarla pekiştirilmiş; her öğrenciye özel “Doğanın Hatıra Defteri” oluşturulmuştur. Öğrencilerin gelişimini izlemek amacıyla proje başlangıcında ve sonunda “Çevre Farkındalığı ve Tutum Ölçeği” uygulanmış; öğretmenler tarafından hazırlanan çocuklara yönelik öz-değerlendirme araçları ve veli görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen nicel veriler için SPSS paket programı kullanılırken, öğrenci ve velilerden alınan nitel veriler ise içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler, çocukların çevreye karşı farkındalıklarında, yaratıcı düşünme ve iş birliği becerilerinde anlamlı artışlar olduğunu göstermiştir. Ayrıca, çocukların sanat yoluyla duygu ifadesi, estetik algı ve problem çözme kapasitelerinde de olumlu gelişmeler gözlemlenmiştir. Proje boyunca velilerle düzenli iletişim kurulmuş; çocukların öğrendiklerini aile ortamında paylaşımları desteklenmiştir. Süreç sonunda, velilerin doğa temelli eğitime yönelik tutumlarında da olumlu yönde bir değişim fark edilmiştir. Sonuç olarak, “Doğa ile Sanatın Dijital Dansı” projesi, erken çocukluk döneminde doğa, sanat ve teknolojiyi bütünleştiren disiplinlerarası bir öğrenme modeli sunmuş; çocukların bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişim alanlarına anlamlı katkılar sağlamıştır. Benzeri projeler ilerleyen süreçlerde farklı yaş grupları ve öğrenme alanlarında uygulanabilirliği değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Tübitak, Sanat, Doğa, Dijital, Erken Çocukluk Dönemi.*

DIGITAL DANCE OF NATURE AND ART: AN INTERDISCIPLINARY LEARNING EXPERIENCE IN EARLY CHILDHOOD

This study presents the experiences and findings from the "Digital Dance of Nature and Art" project, supported by the TÜBİTAK 4004 Science and Society Program. The project involved 24 children aged 5-6 and their parents, aiming to foster children's connection with nature, support artistic self-expression, and provide a digitally enhanced learning experience. Children participated in interactive activities combining nature-based outdoor experiences, artistic workshops, and digital technologies. Creative sessions included "Nature's Traces on My Hands," "Bringing My Clay Objects to Life," and "Creating My Terrarium." Artistic outputs were enriched with augmented reality and digital games, and each child created a personalized "Nature Memory Book." To assess development, the "Environmental Awareness and Attitude Scale" was administered at the project's start and end, supplemented by child self-assessment tools and parent interview forms. Quantitative data were analyzed using SPSS, while qualitative data from children and parents were examined through content analysis. Findings indicated significant improvements in children's environmental awareness, creative thinking, collaboration skills, emotional expression through art, aesthetic perception, and problem-solving abilities. Continuous communication with parents supported home-based learning transfer, and parents showed a positive shift in their attitudes toward nature-based education. In conclusion, the project demonstrated an effective interdisciplinary model integrating nature, art, and technology in early childhood education, contributing to cognitive, emotional, and social development. Similar projects are recommended for other age groups and learning areas.

Keywords: TÜBİTAK, Nature, Art, Digital, Early Childhood.

[1] Dr., KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0002-2493-7784, yasemin.yuzbasioglu@karatay.edu.tr.

[2] Uzm., Fevzi Çakmak Anaokulu, 0000-0002-7642-6513, anurbabayigit@gmail.com.

[3] Uzm., Fevzi Çakmak Anaokulu, 0009-0001-9096-6719, songulkaradaginan@gmail.com.

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLAR VE ANNELERİ ARASINDAKİ EKRAN SÜRESİ DİNAMİKLERİNİN ARAŞTIRILMASI: NİTEL BİR ANALİZ

Esra Acar Şengül¹, Pınar Bayhan², Hülya Tercan³

Bu çalışma, beş-altı yaş arası çocuklar ile annelerinin teknolojiye ve ekran temelli medyaya ilişkin tutumlarını niteliksel yöntemlerle incelemeyi amaçlamıştır. Hacettepe Üniversitesi yerleşkesindeki anaokulundan seçilen dokuz anne-çocuk çiftiyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Veriler betimsel analiz yaklaşımıyla hem tündengelim hem de tümevarım teknikleriyle değerlendirilmiştir. Bulgular, annelerin günlük ekran kullanım süreleri ile çocuklarının ekran başında geçirdiği zamanın benzerlik gösterdiğini ve çocukların ekran kullanımının günlük rutinlerinin bir parçası haline geldiğini göstermiştir. Anneler, çocuklarını uzun süre ekran kullanımından uzak tutma niyetinde olduklarını belirtmekle birlikte, bir taraftan da onların teknolojiye dair yeterlilik kazanmalarını da istemektedirler. Ancak, annelerin kendi ekran kullanım yoğunluklarındaki yüksek oranlar, bu sınırlama çabalarının etkisiz kalmasına neden olmaktadır. Anneler, ekran içeriklerinin gelişimsel riskler, uygunsuz içerikler ve çevrimiçi yabancılarla temas etme gibi tehditler taşıdığını ifade etmiş; buna rağmen çocuklarının özellikle ailece gidilen gezilerde, avmlerde, yemeklerde ve halka açık yerlerde ekran kullanmalarına göz yumduklarını belirtmişlerdir. Çocuklar ise ekran medyasını yoğunlukla oyun, video izleme ve müzik dinleme amacıyla kullandıklarını dile getirmişlerdir. Özellikle teknolojik cihazların ve ekranın bir ödül veya sakinleştirici araç olarak kullanıldığı durumlar dikkat çekicidir. Çalışma, çocukların ekran kullanım davranışlarında ebeveyn modellemesinin önemli bir belirleyici olabildiğini tartışmakta ve ebeveynlerin kendi ekran kullanımları konusundaki tutum ve alışkanlıklarını gözden geçirmeleri gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Ekran Kullanımı, Ebeveyn Tutumları, Erken Çocukluk.*

INVESTIGATION OF SCREEN TIME DYNAMICS BETWEEN PRESCHOOL CHILDREN AND THEIR MOTHERS: A QUALITATIVE ANALYSIS

This study aims to qualitatively examine the attitudes of five- to six-year-old children and their mothers toward technology and screen-based media. Semi-structured interviews were conducted with nine mother-child pairs selected from a kindergarten located on the Hacettepe University campus. The data were analyzed using descriptive analysis with both deductive and inductive techniques. The findings revealed that the mothers' daily screen usage durations were similar to those of their children, and that screen media had become a part of the children's daily routines. Although mothers expressed a desire to keep their children away from prolonged screen use, they also wished for them to gain digital competencies. However, the high screen usage rates of the mothers themselves seemed to undermine their efforts to set limits. Mothers pointed out that screen media may involve developmental risks, inappropriate content, and the danger of contact with online strangers. Nevertheless, they admitted allowing their children to use screen devices during family outings, meals, and in public places such as shopping malls. Children stated that they mostly used screen media for games, watching videos, and listening to music. Particularly striking was the use of screens as a reward or calming tool. The study discusses parental modeling as a significant determinant of children's screen behavior and highlights the need for parents to reconsider their own attitudes and habits regarding screen media use.

Keywords: *Screen Usage, Parental Attitudes, Early Childhood.*

[1] Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0003-4726-3273, esraacar@hacettepe.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0001-9455-6154, pinars@hacettepe.edu.tr.

[3] Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0001-7969-6095, hulya.tercan@hacettepe.edu.tr.

GÜNLÜK RUTİNİNDE EKRANA MARUZ BIRAKILAN 12-24 AYLIK BEBEKLERİN İLETİŞİM BECERİLERİNİN EBEVEYN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

Aybuke Yeşilova¹, Emrullah Can Yavuz², Taşkın Taştepe³

Bu araştırmada, 12-24 aylık bebeklerin ebeveynlerinin bebek bakım sürecindeki ekran kullanım durumları ve ekran kullanımının bebeklerinin iletişim becerilerine etkisine ilişkin görüşlerini incelemek amaçlanmıştır. Ekran maruziyetinin bebeklerin iletişim becerileri üzerindeki etkilerinin ebeveyn bakış açısıyla değerlendirildiği bu araştırma nitel desende yapılandırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Ankara Altındağ Belediyesi Bebek Kütüphanesinde etkinliklere katılan 15 ebeveyn ve bebekleri oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde araştırmacılar tarafından oluşturulan genel bilgi formu ve görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmaya dahil olan katılımcılardan izin alarak görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Ses kayıtları yazıya dökülerek analizler yapılmıştır. Elde edilen verilerden ebeveynlerin ekran kullanma sebepleri, sınırlama stratejileri, çevresel etkenler ve iletişim davranışları olmak üzere dört ana temaya ulaşılmıştır. Ebeveynler kendilerine vakit ayırabilmek ve bebek bakım süreçlerini kolaylaştırabilmek için ekranı aracı olarak kullandıklarını belirtmiştir. Ebeveynler ekran kullanımı süreçlerinde birlikte izleme, süre sınırlaması, içerik sınırlaması ve önceden izleme gibi stratejiler kullanmaktadır. Evde yetişkinlerin izlediği içerikler ya da kardeşlerden birinin ekran aktiviteleri bebeklerin ekran kullanımına başlama sürecine etki eden çevresel faktörler olarak ortaya çıkmıştır. Ebeveynler ekranın bebeklerinin etkileşimine olumlu ve olumsuz katkı sağladığı yönünde iki farklı görüşe sahiptir. Bazı ebeveynler ekran sürecinde bebekleriyle konuşarak etkileşim kurduklarını ifade ederken bazı ebeveynler ise bebeklerin ekran kullanım sürecinde daha az yanıtlayıcı olduğunu, seslendiklerinde bakmadıklarını ve iletişimlerinin olumsuz etkilendiğini ifade etmiştir. Elde edilen bu bulgular ebeveyn farkındalığının ve aktif rehberlik becerilerinin çocukların ekran maruziyeti üzerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Ayrıca ebeveynlerin sosyal destek durumlarının da çocukların ekran maruziyetlerini etkilediğini göstermektedir. Ebeveynler genellikle işlerini yapabilmek ve kendilerine vakit ayırabilmek için ekrandan faydalanmaktadır. Ekranın çocukların iletişim becerileri üzerindeki etkisine yönelik bulgulara bakıldığında ise ebeveynlerin çoğunluğunun çocuklarının iletişiminde bir sorun olmadığını ifade ettiği görülmektedir. Ortaya çıkan bu durumun ebeveynlerin sınırlama stratejilerini etkili bir şekilde kullanmalarından ve ekran kullanım sürecinde aktif arabuluculuk yapmalarından kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Bebeklik Dönemi, Ekran Maruziyeti, Medya Araçları, Dijital Araçlar, İletişim Becerileri.*

AN INVESTIGATION OF THE COMMUNICATION SKILLS OF 12–24-MONTH-OLD INFANTS EXPOSED TO SCREENS IN THEIR DAILY ROUTINE BASED ON PARENTAL OPINIONS

This study aims to examine the views of parents of 12–24-month-old babies regarding screen use during infant care and the effects of screen exposure on their children's communication skills. The study, which evaluates the effects of screen exposure from the parental perspective, was designed using a qualitative research model. The study group consisted of 15 parents and their babies who participated in activities at the Altındağ Municipality Baby Library in Ankara. A general information form and a semi-structured interview form prepared by the researchers were used during data collection. With the consent of participants, interviews were audio-recorded and later transcribed for analysis. The data were analyzed and categorized into four main themes: reasons for screen use, limitation strategies, environmental factors, and communication behaviors. Parents reported using screens as a tool to manage infant care and to create time for themselves. They applied various strategies such as co-viewing, limiting screen time, restricting content, and previewing media. Environmental factors such as content watched by adults at home or screen activities of siblings emerged as influences on babies' screen exposure. Parents expressed two contrasting views on the impact of screens on their children's communication: while some stated that they interacted verbally with their babies during screen use, others observed that their babies were less responsive and made less eye contact, negatively affecting communication. These findings suggest that parental awareness and active guidance may influence children's screen exposure. Furthermore, parents' access to social support appears to affect screen usage. Most parents stated that they did not observe any communication problems in their children, which may be due to effective use of screen time limitation strategies and active mediation during screen use.

Keywords: *Infancy, Screen Exposure, Media Tools, Digital Tools, Communication Skills.*

[1] Çocuk Gelişimci/Lisansüstü Öğrenci, Ankara Üniversitesi, 0009-0004-7061-4136, aybukeyesilova@gmail.com.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi, 0000-0001-8243-5478, ecanyavuz@gmail.com.

[3] Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0003-2603-4041, taskintastepe@gmail.com.

ELEŞTİREL MEDYA OKURYAZARLIĞI PERSPEKİFİNDEN ANNELİK: TELEVİZYON İZLEME ALIŞKANLIKLARINA YÖNELİK BİR NİTEL ANALİZ

Ece Nur Dönbak¹, Gülçin Güven², Gizem Nur Boynueyri³

Bu araştırmanın amacı, erken çocukluk döneminde çocukların televizyon izleme alışkanlıklarını, annelerin medya okuryazarlığı düzeyleri bağlamında incelemektir. Çalışma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması yaklaşımına göre tasarlanmıştır. Katılımcı grubu, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiş toplam 20 anne oluşturmaktadır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve görüşmeler altı ana başlık altında yapılandırılmıştır: (1) Anneye yönelik medya okuryazarlığı, (2) Çocuğun televizyon izleme alışkanlıkları, (3) Anne-çocuk etkileşimi, (4) Medya okuryazarlığına ilişkin farkındalık ve eğitim, (5) Genel ve yansıtıcı değerlendirmeler ve (6) Demografik bilgiler. Verilerin analizinde, tematik analiz ve içerik analizi teknikleri birlikte kullanılmış elde edilen temalar ve alt temalar tablolar hâlinde yapılandırılmış ve bulgular temsili katılımcı alıntlarıyla desteklenmiştir. Analiz sürecinde tekrar eden anlam örüntüleri, annelerin medya içeriklerine yönelik eleştirel yaklaşımları ile çocuklarının medya deneyimleri arasındaki ilişkiyi derinlemesine ortaya koymuştur. Araştırmanın bulguları, eleştirel medya okuryazarlığı farkındalığı yüksek annelerin, çocuklarının medya içerikleriyle kurdukları ilişkiyi daha bilinçli, seçici ve denetimli biçimde yönettiklerini göstermektedir. Bu anneler, televizyon içeriklerini çocuklarıyla birlikte değerlendirme, olumsuz unsurları tartışma ve çocukların medya aracılığıyla kazandıkları deneyimleri anlamlandırmalarına rehberlik etme konusunda daha aktif bir tutum sergilemektedir. Buna karşılık, medya okuryazarlığı düzeyi düşük olan annelerde televizyonun daha çok çocukları oyalayıcı ve kontrol aracı olarak işlev gördüğü gözlemlenmiştir. Sonuç olarak çalışma, annelik deneyimiyle bütünleşen bir medya okuryazarlığı anlayışının, çocukların medya içerikleriyle kurdukları ilişkinin niteliğini olumlu yönde etkileyebileceğini ortaya koymaktadır. Bulgular, eleştirel medya okuryazarlığının yalnızca bireysel bir beceri değil aynı zamanda çocuk gelişimi, ebeveynlik ve erken çocukluk eğitimiyle doğrudan ilişkili bir sosyal sorumluluk pratiği olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu yönüyle araştırma hem medya okuryazarlığı çalışmalarına hem de ebeveynlik pratiklerinin niteliğini artırmaya yönelik politika ve eğitim programlarına katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Medya Okuryazarlığı, Teknoloji, Erken Çocukluk, Televizyon İzleme Alışkanlığı.

MOTHERHOOD FROM THE PERSPECTIVE OF CRITICAL MEDIA LITERACY: A QUALITATIVE ANALYSIS OF TELEVISION VIEWING HABITS

The aim of this study is to examine the television viewing habits of young children in the context of their mothers' levels of media literacy. The research was designed within the framework of a qualitative case study approach. The participant group consisted of a total of 20 mothers, selected through purposive sampling. Data were collected using a semi-structured interview form, and the interviews were organized under six main themes: (1) Mothers' media literacy, (2) Children's television viewing habits, (3) Mother-child interaction, (4) Awareness and education regarding media literacy, (5) General and reflective evaluations, and (6) Demographic information. For data analysis, thematic analysis and content analysis techniques were applied simultaneously. The identified themes and subthemes were structured in tables, and the findings were supported by representative participant quotations. The analysis process revealed recurring patterns of meaning that highlighted the relationship between mothers' critical approaches to media content and their children's media experiences. The findings indicate that mothers with a high level of critical media literacy awareness manage their children's engagement with media more consciously, selectively, and in a more controlled manner. These mothers tend to evaluate television content together with their children, discuss negative aspects, and actively guide them in making sense of their media experiences. In contrast, in families where mothers had lower levels of media literacy, television was often observed to function more as a tool of distraction and control for children. In conclusion, the study demonstrates that a media literacy approach integrated into motherhood practices can positively influence the quality of children's engagement with media content. The findings emphasize that critical media literacy should not only be considered an individual skill but also recognized as a parenting practice and a social responsibility directly related to child development and early childhood education. In this regard, the study aims to contribute both to media literacy research and to policy and educational programs designed to enhance the quality of parenting practices.

Keywords: *Media Literacy, Technology, Early Childhood, Television Viewing Habits.*

[1] Uzm., İstanbul Kent Üniversitesi, 0009-0009-5035-1814, ecedonbak@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, 0000-0002-9638-025X, gulcinm@marmara.edu.tr.

[3] Uzm., İstanbul Kent Üniversitesi, 0009-00083002-1511, gizemnurboynueyri@gmail.com.

“SHARENTING” KAVRAMI ÜZERİNE BİR DERLEME

Esmâ Özdemir¹, Doğa Başer²

Dünya’da son yıllarda gittikçe artan bir internet ve sosyal medya kullanımı olduğu bilinmektedir. Bu artış yeni kavramların ortaya çıkmasını sağlamaktadır ve Sharentingde bu bağlamda ortaya çıkan kavramlardan bir tanesidir. Sharenting kavramı, günümüz dünyasında teknolojinin gelişimi ve buna bağlı olarak internete entegre sosyal medya kavramının yaygınlaşması sonucunda ortaya çıkmış oldukça yeni bir kavramdır. Kavram, paylaşmak anlamına gelen “sharing” ve ebeveyn kelimesinin karşılığı olan “parenting” kelimelerinin birleşimiyle ilk kez 2012 yılında ortaya atılmıştır. 2015 yılında ilk kez tanımı yapılarak kavramsallaşan sharenting ile ilgili ilk akademik çalışmalar da yine aynı yıl başlamıştır. Literatüre bakıldığında ülkemizde sharenting ile ilgili ilk çalışmaların 2016 yılında başladığı görülmektedir. Sharenting, günümüzde tam anlamı ile Türkçe karşılığı bulunmayan bir kelimedir. Türkçeye paylaşılan “ebeveynlik” veya “paylaşılan ana-babalık” olarak çevrilen kelime anne-babaların çocuklarına dair içerikleri sosyal medya platformlarından paylaşmadan duramamasını ifade etmektedir. Sosyal medya araçlarının bu şekilde gelişmesi ve kullanımının artması sonucunda her yaş grubundan insan bu platformları kullanmaya başlamıştır. Ebeveynler de sosyal medya ile günlük yaşamlarını ve dolayısıyla çocuklarını sosyal medya platformlarında paylaşmaya başlamışlardır. Ebeveynlerin, sosyalleşmek, ebeveynlik hakkında konuşmak, ebeveynlik konusunda sosyal destek almak ve bilgi alışverişinde bulunmak gibi konular için sıklıkla sosyal medyada paylaşımda bulunduğu bilinmektedir. Fakat ebeveynlerin aynı zamanda çocuğun bireysel kimliğine, mahremiyetine saygı göstermesi, çocuğun olası riskler ve tehlikelerden korunması beklenmektedir. Ayrıca bir ebeveynin çocuğuna karşı sorumluluklarının bilincinde olarak çocuğun her türlü yararını gözetmesi beklenirken sosyal medyada çocuğunu paylaşarak bu sorumlulukları göz ardı etmesi arasındaki ikilemler tartışmaları beraberinde getirmektedir. Bu derlemede de ulusal ve uluslararası literatür incelenerek sharenting kavramını bütünsel bir bakış açısıyla irdelemek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sharenting, Paylaşılan Ebeveynlik, Sosyal Medya.

A COMPILATION ON THE CONCEPT OF “SHARENTING”

It's well known that internet and social media usage has been increasing globally in recent years. This increase is giving rise to new concepts, and Sharenting is one such concept. Sharenting is a relatively new concept that emerged in today's world as a result of technological advancements and the resulting proliferation of online-integrated social media. The concept was first coined in 2012, a combination of the words "sharing," meaning to share, and "parenting," meaning to parent. The first academic studies on sharenting, which was first defined and conceptualized in 2015, began that same year. A review of the literature reveals that the first studies on sharenting in our country began in 2016. Sharenting is a word that doesn't have a definitive Turkish equivalent today. Translated into Turkish as "parenthood" or "sharing parenthood," the word refers to parents' inability to resist sharing content about their children on social media platforms. As a result of this development and increased use of social media tools, people of all ages have begun using these platforms. Parents have also begun sharing their daily lives, and consequently their children's, on social media platforms. Parents are known to frequently share on social media for purposes such as socializing, talking about parenting, seeking social support, and exchanging information. However, parents are also expected to respect their child's individual identity and privacy, and to protect them from potential risks and dangers. Furthermore, the dilemma between a parent being aware of their responsibilities towards their child and considering their child's best interests, while ignoring these responsibilities by sharing their child's information on social media, has sparked debate. This review aims to examine the concept of sharenting from a holistic perspective by examining national and international literature.

Keywords: *Sharenting, Sharing Parenting, Social Media.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0009-0005-8654-0984, ozdemiresma713@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-7451-6590, dogabaser@selcuk.edu.tr.

ÇOCUKLARIN YENİ OYUNCAĞI YOUTUBE

Selvinaz Saçan¹, Sevinç Zeynep Kavruk², Görkem Ceyhan³

Günümüzde teknolojik gelişmelerin hızla ilerlemesi ve dijital platformların yaygın şekilde kullanılmaya başlanması, toplumsal yaşamın her alanını etkilediği gibi, çocukların günlük yaşam pratiklerini, zaman geçirme biçimlerini ve eğlenme alışkanlıklarını da köklü biçimde dönüştürmüştür. Özellikle YouTube gibi dijital medya araçları, geleneksel medya olan televizyonun yerini alarak, çocuklar açısından ekran karşısında geçirilen sürenin en sık tercih edilen mecrası haline gelmiştir. Bu bağlamda yürütülen bu çalışma, çocukların YouTube izleme süreleri, platformdan elde ettikleri olası olumlu kazanımlar, yaş sınırlamalarının uygulanıp uygulanmaması, YouTuber olma yönündeki istekleri ile çeşitli sosyo-demografik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmaya, ortaokul düzeyinde eğitim gören toplam 328 öğrenci ve onların ebeveynleri katılım sağlamıştır. Katılımcı çocukların %59,4'ü 9-11 yaş aralığında, %40,6'sı ise 12-14 yaş grubundadır. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen Aile Bilgi Formu ile "Yeni Oyuncak YouTube" adlı Çocuk Formu kullanılarak toplanmıştır. Toplanan veriler, sınıflama ve regresyon ağacı (CART) analizi yöntemi ile kapsamlı şekilde değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, çocukların büyük çoğunluğunun her gün en az bir saat YouTube izlediğini ve genel olarak platforma karşı olumlu tutumlar geliştirdiğini göstermektedir. Ayrıca, ebeveynlerin çeşitli sosyo-demografik özelliklerinin, çocukların YouTube'a yönelik görüş ve tutumlarını anlamlı biçimde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular, çocukların dijital medya kullanım davranışlarında aile yapısının ve ebeveyn etmenlerinin belirleyici ve yönlendirici bir unsur olduğunu açık biçimde ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: YouTube, Ortaokul Öğrencileri, Ebeveynler, Dijital Medya.

CHILDREN'S NEW TOY IS YOUTUBE

In today's world, the rapid advancement of technology and the widespread use of digital platforms have profoundly transformed not only all aspects of social life but also children's daily routines, time-spending habits, and forms of entertainment. Digital media tools such as YouTube have largely replaced traditional media like television, becoming the most frequently preferred medium for screen time among children. In this context, the present study aims to examine whether there is a significant relationship between children's YouTube viewing duration, the potential positive attainments they gain from the platform, the presence or absence of age restrictions, their desire to become YouTubers, and various socio-demographic characteristics. The study was conducted with a total of 328 middle school students and their parents. Among the participant children, 59.4% were between the ages of 9 and 11, while 40.6% were between 12 and 14 years old. Data were collected through the Family Information Form and the "YouTube, the New Toy" Child Form developed by the researchers. The collected data were analyzed using the Classification and Regression Tree (CART) method in a comprehensive manner. The findings revealed that the vast majority of children watched YouTube for at least one hour daily and generally held positive attitudes toward the platform. Furthermore, it was determined that various socio-demographic characteristics of the parents significantly influenced children's attitudes and perspectives toward YouTube. These results clearly indicate that family structure and parental factors play a crucial and guiding role in children's digital media usage behaviors.

Keywords: *YouTube, Middle School Students, Parents, Digital Media.*

-
- [1] Prof. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 0000-0002-6894-4118, selvinaz.sacan@adu.edu.tr.
[2] Arş. Gör. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 0000-0001-8611-492X, s.zeynep.kavruk@adu.edu.tr.
[3] Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, 0000-0001-9342-6876, g.ceyhan@alparslan.edu.tr.

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNDE AKADEMİK AZMİN YORDAYICILARI: AİLE İLİŞKİLERİ, OKUL YAŞANTILARI, ZORBALIK VE İNTERNET OYUN BAĞIMLILIĞI

Samet Ata¹, Tuğçe Can², Alican Kaya³

Yapılan araştırma ilkökul öğrencilerinde akademik azim ile aile ilişkileri, okulda pozitif yaşantılar, zorbalığa uğrama ve internet oyun bağımlılığı arasındaki ilişkileri incelemektedir. Akademik azim, öğrencilerin öğrenme süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler karşısında hedeflerine ulaşma kararlılıklarını sürdürme yeteneği olarak tanımlanmaktadır. Aile ilişkileri, öğrencilerin sosyal ve duygusal gelişiminde temel rol oynayan; destekleyici olduğunda motivasyonu artırabilen, engelleyici olduğunda ise stres ve uyum sorunlarına yol açabilen bir faktördür. Okulda pozitif yaşantılar, aidiyet duygusunu ve akademik bağlılığı güçlendirebilecek koruyucu unsurlardır. Zorbalığa uğrama, çoğunlukla olumsuz sonuçlar doğursa da bazı öğrencilerde azmi pekiştirebilen meydan okuyucu bir deneyim olabilir. İnternet oyun bağımlılığı, öğrencilerin akademik hedeflerine odaklanmalarını zorlaştırabilecek riskli bir davranış örüntüsüdür. Araştırma ilişkisel modelde yürütülmüştür. Ağrı ilinde 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 386 öğrenci (191 kız, 195 erkek; yaş 8–11) katılmıştır. Veriler Akademik Azim Ölçeği, Çocuk-Ergen Zorbalık Ölçeği-9 Kısa Form, Çocuklar İçin Aile İlişkileri Ölçeği, Çocuklar İçin Dijital Oyun Bağımlılığı Ölçeği ve Okulda Pozitif Yaşantılar Ölçeği aracılığıyla toplanmış ve yapısal eşitlik modellemesi ile analiz edilmiştir. Model uyum indeksleri ($\chi^2(2) = 2.516$, $p = .284$; RMSEA = .026; CFI = .997; TLI = .981; SRMR = .015) modelin iyi uyum sağladığını göstermektedir. Aile engelleyici ilişkiler, akademik azmi hem doğrudan ($\beta = .161$, $p = .003$) hem de zorbalığa uğrama aracılığıyla ($\beta = .064$, $p < .001$) artırmıştır. Okulda pozitif yaşantılar, zorbalığı azaltarak ($\beta = -.223$, $p < .001$) akademik azmi dolaylı olarak düşürmüştür ($\beta = -.049$, $p = .001$). İnternet oyun bağımlılığı, akademik azimle negatif ilişkilidir ($\beta = -.144$, $p = .002$) ve bu ilişki okulda pozitif yaşantılar üzerinden de dolaylı olarak desteklenmektedir. Zorbalığa uğrama, akademik azmin anlamlı bir yordayıcısıdır ($\beta = .221$, $p < .001$). Elde edilen bulgular, akademik azmin yalnızca olumlu sosyal faktörlerden değil, olumsuz deneyimlerden de etkilendiğini ortaya koymaktadır. Eğitim ortamlarında akademik azmi desteklemek için hem koruyucu hem de meydan okuyucu çevresel koşulların birlikte ele alınması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademik Azim, Aile İlişkileri, Okulda Pozitif Yaşantılar, Zorbalık, İnternet Oyun Bağımlılığı.

PREDICTORS OF ACADEMIC PERSEVERANCE IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS: FAMILY RELATIONSHIPS, POSITIVE SCHOOL EXPERIENCES, BULLYING, AND INTERNET GAMING DISORDER

The research examines the relationships between academic perseverance and family relationships, positive experiences at school, exposure to bullying, and internet gaming addiction among primary school students. Academic perseverance is defined as the ability of students to maintain their determination to reach their goals in the face of difficulties encountered in learning processes. Family relationships are a factor that plays a fundamental role in the social and emotional development of students; when supportive, they can increase motivation, and when obstructive, they can lead to stress and adjustment problems. Positive experiences at school are protective factors that can strengthen the sense of belonging and academic engagement. Exposure to bullying, although often resulting in negative outcomes, can in some students be a challenging experience that reinforces perseverance. Internet gaming addiction is a risky behavioral pattern that can make it difficult for students to focus on their academic goals. The research was conducted in a relational model. A total of 386 students (191 girls, 195 boys; ages 8–11) enrolled in 3rd and 4th grade in Ağrı participated. Data were collected through the Academic Perseverance Scale, Child-Adolescent Bullying Scale-9 Short Form, Family Relationships Scale for Children, Digital Game Addiction Scale for Children, and Positive Experiences at School Scale, and analyzed with structural equation modeling. Model fit indices ($\chi^2(2) = 2.516$, $p = .284$; RMSEA = .026; CFI = .997; TLI = .981; SRMR = .015) show that the model provided good fit. Obstructive family relationships increased academic perseverance both directly ($\beta = .161$, $p = .003$) and also through exposure to bullying ($\beta = .064$, $p < .001$). Positive experiences at school reduced bullying ($\beta = -.223$, $p < .001$) and indirectly decreased academic perseverance ($\beta = -.049$, $p = .001$). Internet gaming addiction is negatively related to academic perseverance ($\beta = -.144$, $p = .002$), and this relationship is also indirectly supported through positive school experiences. Exposure to bullying is a significant predictor of academic perseverance ($\beta = .221$, $p < .001$). The findings reveal that academic perseverance is affected not only by positive social factors but also by negative experiences. In order to support academic perseverance in educational environments, both protective and challenging environmental conditions need to be addressed together.

Keywords: *Academic Perseverance, Family Relationships, Positive School Experiences, Bullying, Internet Gaming Disorder.*

[1] Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, 0000-0002-9212-1285, atasamett@gmail.com.

[2] Arş. Gör., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, 0000-0003-2837-3952, tcan@agri.edu.tr.

[3] Dr. Öğr. Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, 0000-0003-2933-0161, akaya@agri.edu.tr.

ÖĞRETMENLERİN YAPAY ZEKÂ KULLANIMINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ VE UYGULAMALARI

Gülfem Saraç¹, Gülizar Avım², Rümeysa Tanrıkulu³, Sena Başak⁴, Yasemin Yüzbaşıoğlu⁵

Bu araştırmanın temel amacı, öğretmenlerin yapay zekâ teknolojilerini eğitim-öğretim süreçlerinde ne ölçüde kullandıklarını, bu teknolojilere yönelik tutumlarını ve farkındalık düzeylerini ayrıntılı biçimde incelemektir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılarak yürütülmektedir. Görüşme tekniği; kişilerin duygularının, düşüncelerinin, tutumlarının, tecrübelerinin ve şikâyetlerinin anlaşılabilmesi ve konunun daha derin incelenebilmesi için etkili bir tekniktir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Formun ilk bölümünde katılımcıların branşı, mesleki deneyim süresi ve görev yaptıkları okul türü gibi demografik değişkenlere ilişkin sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise öğretmenlerin yapay zekâ kullanım amaçları, kullanım sıklıkları, teknolojiyi eğitim ortamına entegre etme durumları, karşılaştıkları fırsatlar ve zorluklar ile geleceğe yönelik beklentilerini ortaya koymaya yönelik sorular bulunmaktadır. Hâlen devam etmekte olan veri toplama süreci tamamlandıktan sonra, nitel veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenecek ve elde edilen bulgular bütüncül bir şekilde yorumlanacaktır. Elde edilen veriler çeşitli başlıklar altında toplanacak ve içerik analizine tabi tutulacaktır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin yapay zekâ kullanım eğilimlerinin demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ortaya konulacaktır. Çalışma kapsamında yapay zekâ teknolojilerinin öğrenci başarıları üzerindeki etkisi, sınıf yönetimine etkisi, etik ve güvenlik yönleri, teknolojiye erişim ve yeterlilikler, okul donanımları ve eğitim ihtiyaçları, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları konusunda öğretmen görüşleri detaylı ele alınıp yorumlanarak alan yazına katkı sağlaması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yapay Zekâ, Sınıf Öğretmeni, Öğretmen Görüşü, Eğitim Teknolojisi, Nitel Araştırma.*

TEACHERS' PERSPECTIVES AND PRACTICES REGARDING THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

The main objective of this study is to examine in detail the extent to which teachers use artificial intelligence (AI) technologies in educational processes, as well as their attitudes and awareness levels regarding these technologies. The study is conducted using the interview technique, one of the qualitative research methods. Interviews are an effective technique for gaining a deeper understanding of individuals' emotions, thoughts, attitudes, experiences, and concerns. A semi-structured interview form developed by the researchers was used as the data collection tool. The first part of the form includes questions related to demographic variables such as participants' subject area, years of professional experience, and the type of school in which they work. The second part contains questions aiming to reveal teachers' purposes for using AI, frequency of use, integration of technology into the educational environment, perceived opportunities and challenges, and expectations for the future. Once the ongoing data collection process is completed, the qualitative data will be analyzed through content analysis, and the findings will be interpreted holistically. The obtained data will be categorized under specific themes and systematically examined. The study aims to determine whether teachers' tendencies to use AI differ according to demographic variables. Furthermore, teachers' views on the impact of AI technologies on student achievement, classroom management, ethical and safety aspects, access to technology and digital competencies, school infrastructure, training needs, and students' interests and needs will be thoroughly analyzed and interpreted. The findings are expected to contribute to the existing body of literature on educational technology and AI integration in schools.

Keywords: *Artificial Intelligence, Classroom Teacher, Teacher Opinion, Educational Technology, Qualitative Research.*

-
- [1] Öğrenci, KTO Karatay Üniversitesi ,0009-0008-9990-3010, gulfemsarac17833@gmail.com.
[2] Öğrenci, KTO Karatay Üniversitesi ,0009-0004-0608-5938, gulizaravim514@gmail.com.
[3] Öğrenci, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0008-0151-8983, rmtk2004@gmail.com.
[4] Öğrenci, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0000-4274-3222, cg.senabasak@gmail.com.
[5] Dr., KTO Karatay Üniversitesi,0000-0002-2493-7784, yasemin.yuzbasioglu@karatay.edu.tr.

MEDYA OKURYAZARLIĞI KONULU TEZLERİN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Kevser Kılıç¹, Kezban Tepeli²

Bu araştırma ile, medya okuryazarlığı konusunda ileriye dönük araştırmalar için zemin hazırlanması ve yol gösterilmesi istenmiştir. Bu kapsamda bu araştırmada Türkiye’de 2015-2025 yılları arasında medya okuryazarlığı konusu ile ilgili yapılan tezlerin bibliyometrik olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda araştırma için YÖK Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) üzerinden “medya okuryazarlık/okuryazarlığı anahtar kelimeleri ile 2015-2025 yılları arasında yayımlanmış olan, izinli, Türkçe dilinde ve onaylanan tezlere ulaşılmıştır. Bu kapsamda toplamda 65 adet teze ulaşılmıştır, her tez ayrıntılı incelendiğinde 1 tezin konu kapsamı dışında olduğu görülmüş ve bu tez araştırmadan çıkarılmıştır. 64 tez araştırmacılar tarafından belirlenen ölçütlere göre incelenmiştir. Bu ölçütler tezlerin yayımlandığı yıl, türü, yayımlandığı enstitü, yayımlandığı anabilim dalı, tezlerde kullanılan yöntem, kullanılan veri toplama araçları ve son olarak tezlerin yürütüldüğü örneklem şeklindedir. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 22 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlar frekans ve yüzde olarak hesaplanarak tablo halinde gösterilmiş ve grafikler halinde de verilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre tezlerin çoğunun; 2022 yılında yayımlandığı (%17,2), yüksek lisans tezi olduğu (%81,3) bilgilerine ulaşılmıştır. Tezlerin çoğunun sosyal bilimler enstitüsünde (%39,1), Türkçe ve Sosyal Bilimler eğitimi ana bilim dalında (%20,3), nicel araştırma yöntemi kullanılarak yürütüldüğü (%73,4) bilgilerine ulaşılmıştır. Son olarak tezlerin çoğunun sadece ölçek kullanılarak (%67,2) ve üniversite öğrencileri ile yürütüldüğü (%43,8) bilgilerine ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: *Medya Okuryazarlığı, Tez, Bibliyometrik Analiz.*

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF THESES ON MEDIA LITERACY

With this study, it was intended to lay the groundwork and provide guidance for future research on media literacy. In this context, the aim of this study is to conduct a bibliometric analysis of theses related to media literacy in Türkiye between the years 2015 and 2025. In line with this general objective, through the Council of Higher Education National Thesis Center (YÖKTEZ), theses published between 2015 and 2025, approved, permitted, and written in Turkish were accessed using the keywords “medya okuryazarlık/okuryazarlığı.” Within this scope, a total of 65 theses were reached; however, upon detailed examination of each thesis, it was found that one thesis was outside the scope of the subject and this thesis was excluded from the study. A total of 64 theses were examined according to the criteria determined by the researchers. These criteria consisted of the year of publication, type of thesis, institute of publication, department of publication, research method used, data collection tools employed, and finally, the sample on which the theses were conducted. The data obtained from the study were analyzed using the SPSS 22 package program. The results obtained were calculated as frequency and percentage, presented in tables, and also displayed in graphs. According to the research results, it was found that most of the theses were published in 2022 (17.2%) and were master’s theses (81.3%). It was also found that the majority of the theses were conducted in institutes of social sciences (39.1%), within the Department of Turkish and Social Sciences Education (20.3%), and by employing quantitative research methods (73.4%). Finally, it was determined that most of the theses were conducted by using only scales as data collection tools (67.2%) and with university students (43.8%).

Keywords: *Media Literacy, Thesis, Bibliometric Analysis.*

[1] Öğr Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, 0000-0002-4479-2463, kevserkilicx@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0003-3403-3890, ktepli@selcuk.edu.tr.

DİJİTALLEŞEN ÇOCUK KORUMA SİSTEMLERİ: TARİHSEL EVRİM, YAPAY ZEKÂ

Aylin Orhan¹, Nagehan Tanyeli²

Çocukların korunması ve refahı, toplumların sosyal sorumluluk anlayışının temel unsurlarındandır. Tarihsel süreçte Osmanlı döneminde çocukların korunması dini yapılar, hayır kurumları ve vakıflar aracılığıyla yürütülmüş; Darülaceze ve Darüleytam gibi kurumlarla destek sağlanmıştır. Cumhuriyetle birlikte bu yapılar kurumsallaşarak Çocuk Esirgeme Kurumu, 1983'te SHÇEK, 2005'te Çocuk Koruma Kanunu ve 2011'de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile gelişim göstermiştir. Günümüzde ise aile temelli bakım modelleri (koruyucu aile, ev tipi yuva) öne çıkarken, dijitalleşme ve yapay zekâ temelli araçlar çocuk koruma sistemlerinde yeni fırsatlar ve tartışmalar doğurmuştur. Giyilebilir cihazlar, mobil uygulamalar ve analiz yazılımları sayesinde çocukların gelişimi izlenebilmekte, riskli durumlar erken fark edilerek müdahale edilebilmektedir. Yapay zekâ destekli sistemler sosyal medya analizleriyle istismar ve ihmal risklerini tespit edebilmekte; ABD'de Allegheny Family Screening Tool ve Avustralya'da Pathways Analytics gibi uygulamalar örnek oluşturmaktadır. Türkiye'de ise Çocuk İzlem Merkezleri başta olmak üzere sınırlı dijital girişimler mevcuttur. Ancak bu teknolojiler veri gizliliği, algoritmik önyargı ve çocukların rızası gibi etik ve hukuki sorunları beraberinde getirmektedir. Avrupa Birliği'nin GDPR düzenlemeleri bu alanda önemli bir çerçeve sunarken Türkiye'de çocuklara özgü veri koruma politikaları henüz gelişmemiştir. Sonuç olarak, yapay zekâ ve dijital araçlar çocuk koruma sistemlerinde erken uyarı ve risk analizi açısından önemli potansiyele sahiptir. Bununla birlikte, teknolojik çözümler tek başına yeterli olmayıp etik duyarlılık, hukuki netlik, şeffaflık ve insan merkezli karar mekanizmalarıyla desteklenmelidir. Çocukların katılımı, mahremiyetin korunması ve hesap verebilir algoritmalar, dijital çocuk koruma uygulamalarının başarısı için kritik önemdedir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk Refahı, Çocuk Koruma Sistemleri, Dijitalleşme, Yapay Zekâ, Veri Gizliliği, Etik Sorunlar.

DIGITALIZING CHILD PROTECTION SYSTEMS: HISTORICAL EVOLUTION, ARTIFICIAL INTELLIGENCE

The protection and welfare of children are fundamental elements of the social responsibility of societies. In the historical process, the protection of children during the Ottoman period was carried out through religious structures, charities and foundations; support was provided with institutions such as Darulace and Darulaytam. Together with the Republic, these structures have institutionalized and developed with the Child Protection Agency, 1983'te SHCEK, 2005'te Child Protection Law and 2011' Ministry of Family and Social Policies. Today, family-based care models (protective family, home-based housing) have come to the forefront, while vehicles based on digitalization and artificial intelligence have created new opportunities and discussions in child protection systems. Thanks to wearable devices, mobile applications and analysis software, the development of children can be monitored and risky situations can be noticed early and intervened. Artificial intelligence-supported systems can detect abuse and neglect risks through social media analytics; applications such as Allegheny Family Screening Tool in the US and Pathways Analytics in Australia are examples. In Turkey, there are limited digital initiatives, especially Child Monitoring Centers. But these technologies bring about ethical and legal issues such as data privacy, algorithmic bias, and children's consent. While the GDPR regulations of the European Union provide an important framework in this field, child-specific data protection policies in Turkey have not yet developed. As a result, artificial intelligence and digital tools have significant potential in early warning and risk analysis in child protection systems. However, technological solutions alone are not sufficient and should be supported by ethical sensitivity, legal clarity, transparency and human-centered decision mechanisms. Children's engagement, privacy protection, and accountable algorithms are critical to the success of digital child protection practices.

Keywords: *Child Welfare, Child Protection Systems, Digitalization, Artificial Intelligence, Data Privacy, Ethical Question.*

[1] Öğr. Gör., İstanbul Topkapı Üniversitesi, 0000-0003-4429-4795, aylinorhan@topkapi.edu.tr.

[2] Öğr. Gör., İstanbul Nişantaşı Üniversitesi, 0009-0006-6659-2936, nagehan.tanyeli@nisantasi.edu.tr.

OKUL DÖNEMİ ÇOCUKLARIN “DİJİTAL OYUN” KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ

H. Kübra Özkan Kunduracı¹, Kevser Tozduman Yaralı², Çağla Duran Yurdacan³

Dijital oyunlar, video oyunları olarak da olarak da bilinen, bilgisayar, metin veya görsel temelli eğlence yazılımlarıdır ve bir ya da birden fazla kişi tarafından fiziksel olarak ya da çevrimiçi platformlar üzerinden oynanabilmektedir. Çocuklar açısından değerlendirildiğinde dijital oyunların eğitsel içerikli olanları gelişimi destekleyebilmekte; ancak özellikle eğlence amaçlı ve uzun süreli kullanım durumunda çeşitli olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Nitekim ekran süresinin artması ve yaşa uygun olmayan içeriklere maruz kalma; bağımlılık, kaygı, saldırgan davranışlar, depresyon, sosyal iletişim güçlükleri, kas-iskelet sistemi problemleri ve uyku bozuklukları gibi sorunlara yol açabilmektedir. Bu etkiler göz önünde bulundurulduğunda, çocukların dijital oyunlara ilişkin algılarının nasıl şekillendiğinin ortaya konması büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada çocukların, dijitalleşmeyle birlikte her geçen gün hayatlarına daha fazla giren dijital oyunun 8-10 yaş grubu çocuklar tarafından nasıl algılandığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma modeli kapsamında fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 8-10 yaş grubu 56 çocuk (31 kız, 25 erkek) oluşturmuştur. Yaş dağılımı incelendiğinde, çocukların %33,9'u 8 yaşında (n=19), %28,6'sı 9 yaşında (n=16) ve %37,5'i ise 10 yaşındadır (n=21). Çalışma süreci çocuklarla bireysel görüşme yoluyla yürütülmüş ve onlardan “Dijital oyun ... gibidir. Çünkü ...” cümlesini tamamlama yönergesini içeren formu doldurmaları istenmiştir. Bu yolla çocukların dijital oyunlara ilişkin zihinsel temsillerini metaforik olarak ifade etmeleri sağlanmıştır. 56 çocuktan elde edilen metafor ifadeleri içerik analizi yoluyla temalandırılmıştır. Araştırmanın sonucunda elde edilen metaforlar; eğlence ve keyif odaklı metaforlar, sosyallik ve ilişkisel metaforlar, gerçeklik ve hayal gücü, öğretici ve geliştirici özellikler, olumsuz duygular ve bağımlılık ile diğerleri olmak üzere yedi tema altında toplanmıştır. En sık kullanılan metaforik kavramların “eğlence”, “gerçek hayat” ve “arkadaş” olduğu görülmüştür. Çalışma sonucunda, üretilen metaforlar 8-10 yaş grubu çocukların dijital oyun kavramına ilişkin sahip oldukları algıları anlama, açığa çıkarma ve açıklama imkânı sunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dijital Oyun, Bilgisayar Oyunları, Çocuk Ve Teknoloji, Metafor Çalışması.

AN EXAMINATION OF SCHOOL-AGE CHILDREN'S METAPHORICAL PERCEPTIONS OF THE CONCEPT OF 'DIGITAL GAMES'

Digital games, also known as video games, are entertainment software based on computer, text, or visuals, which can be played by one or more individuals physically or online via electronic platforms. From the perspective of children, educational digital games may support development; however, entertainment-oriented games, particularly when played for extended periods, may lead to various negative outcomes. Indeed, increased screen time and exposure to age-inappropriate content can result in problems such as addiction, anxiety, aggressive behaviors, depression, difficulties in social communication, musculoskeletal disorders, and sleep disturbances. Considering these potential effects, it is of great importance to reveal how children perceive digital games. This study aims to determine how digital games, which increasingly become a part of children's lives with digitalization, are perceived by children aged 8 to 10. Within the scope of the research, a phenomenological design was employed as part of the qualitative research model. The study group comprised 56 children between the ages of 8 and 10 (31 girls and 25 boys). In terms of age distribution, 33.9% of the participants were 8 years old (n=19), 28.6% were 9 years old (n=16), and 37.5% were 10 years old (n=21). The data collection process was conducted through individual interviews with the children, during which they were asked to complete the sentence: "Digital games are like ... because ...". This approach enabled children to metaphorically express their mental representations of digital games. The metaphorical expressions obtained from the 56 children were analyzed thematically using content analysis. The metaphors derived from the study were categorized under seven themes: entertainment and pleasure-focused metaphors, social and relational metaphors, reality and imagination, instructive and developmental features, negative emotions and addiction, and others. Metaphors related to entertainment, real life, and friends were identified as the most frequently used conceptual metaphors. The findings of the study provided an opportunity to understand, reveal, and explain the perceptions of children aged 8 to 10 regarding the concept of digital games.

Keywords: *Digital Game, Computer Games, Children and Technology, Metaphor Study.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0002-1682-8908, hkozkan@aybu.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 0000-0002-7765-0461, ktyarali@adu.edu.tr.

[3] Öğr. Gör., Başkent Üniversitesi, 0000-0001-5825-1310, cduranyurdacan@baskent.edu.tr.

DİJİTAL ÇAĞDA DÖNÜŞEN EBEVEYNLİK STİLLERİ: KLASİK MODELLERDEN DİJİTAL STRATEJİLERE

Şule Kışla¹, Ender Durualp²

Bu derleme çalışması, dijital teknolojilerin hızla gelişmesiyle birlikte ebeveynlik yaklaşımlarında meydana gelen dönüşümü ele almaktadır. Araştırmanın amacı, klasik ebeveynlik modellerinin (otoriter, demokratik, izin verici, ihmalkâr) dijital çağın koşulları içinde nasıl yeniden tanımlandığını ortaya koymak ve bu dönüşümün ebeveyn-çocuk ilişkilerine etkilerini değerlendirmektir. Çalışma, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi yöntemiyle yürütülmüştür. İnceleme sürecinde, 2010–2024 yılları arasında yayımlanmış ve ebeveynlik stillerini dijital bağlamda ele alan ulusal ve uluslararası akademik makaleler incelenmiştir. Geleneksel olarak otoriter, demokratik, izin verici ve ihmalkâr şeklinde sınıflandırılan ebeveynlik stilleri, günümüzün dijital yaşam pratikleri içinde farklı biçimlerde yeniden tanımlanmaktadır. Bu bağlamda literatürde “dijital otoriterlik”, “dijital demokratiklik”, “dijital serbestlik” ve “dijital ihmal” gibi kavramlar öne çıkmaktadır. Söz konusu yeni stiller, ebeveynlerin çocuklarının çevrimiçi güvenliğini sağlama, kişisel verilerinin korunması, ekran süresinin yönetimi ve dijital becerilerinin desteklenmesi gibi alanlarda üstlendikleri rolleri yansıtmaktadır. Alan yazındaki bulgular, aktif aracılık ve dijital demokratiklik stratejilerinin, çocukların hem güvenli internet kullanma becerilerini hem de dijital okuryazarlık düzeylerini geliştirmede öne çıkan etkili yaklaşımlar olduğunu ortaya koymaktadır. Buna karşılık, yalnızca kısıtlayıcı yöntemlere dayanan ebeveynlik uygulamalarının, kısa vadede riskleri azaltabilse de uzun vadede çocukların dijital özerklik, yaratıcılık ve eleştirel düşünme becerilerini sınırlayabileceği görülmektedir. Hem Türkiye’de hem de uluslararası düzeyde yapılan araştırmalar, ebeveynlerin en yaygın olarak kısıtlayıcı stratejilere (örneğin süre ve erişim sınırlamaları) başvurduklarını, buna karşın aktif rehberlik, içerik değerlendirme ve ortak kullanım gibi stratejilerin daha düşük düzeyde uygulandığını ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlar, dijital çağda çocukların gelişimini desteklemek için dengeli, rehberlik temelli ve iletişime dayalı ebeveynlik modellerinin önemini vurgulamaktadır. Ebeveynlerin dijital okuryazarlık becerilerinin artırılması, kültürel bağlama uyumlu stratejilerin geliştirilmesi ve toplumsal farkındalığın güçlendirilmesi; çocukların dijital ortamda güvenli, bilinçli ve üretken bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Dijital Dönüşüm, Dijital Ebeveynlik, Ebeveynlik Stilleri.*

PARENTING STYLES IN THE DIGITAL AGE: FROM CLASSICAL MODELS TO DIGITAL STRATEGIES

This review study explores the transformation of parenting approaches in the context of rapidly developing digital technologies. The aim is to examine how classical parenting models-authoritarian, democratic, permissive, and neglectful-are redefined within the conditions of the digital age and to evaluate their implications for parent-child relationships. The study was conducted through a qualitative document analysis of national and international academic articles published between 2010 and 2024. Traditionally categorized parenting styles are being reshaped through contemporary digital practices, giving rise to concepts such as “digital authoritarianism,” “digital democracy,” “digital permissiveness,” and “digital neglect.” These reflect parental roles in online safety, data protection, screen-time management, and support for digital skills. Findings indicate that active mediation and digital democracy strategies are particularly effective in enhancing children’s safe internet use and digital literacy, while approaches based solely on restrictions may reduce risks in the short term but limit autonomy, creativity, and critical thinking in the long term. Research in Turkey and internationally shows that parents most often adopt restrictive strategies, such as time and access limitations, whereas guidance-based practices-like active supervision, content evaluation, and shared digital use-are less frequently applied. Overall, the results highlight the need for balanced and communication-oriented parenting models in the digital age. Strengthening parents’ digital literacy, developing culturally responsive strategies, and raising social awareness are essential to support children as safe, conscious, and productive individuals in digital environments.

Keywords: *Digital Parenting, Digital Transformation, Parenting Styles.*

[1] Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, 0000-0001-5361-7977, sulebzdn@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-6645-6815, endora2212@hotmail.com.

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE DİJİTAL HİKAYELERLE MATEMATİK EĞİTİMİ

Rabia Başkan¹, Mehmet Mart²

Son yıllarda bilim ve teknolojinin hızlı gelişimi öğrencilerin dijital araçlarla etkileşimini artırmıştır. Bu durum teknolojinin eğitim alanlarında da kullanılmaya başlanmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda erken çocukluk döneminde dijital hikayeler ses, video, müzik gibi çoklu medya araçlarıyla çocukların birden fazla duyu organını harekete geçirerek kalıcı öğrenmelerini sağlamaktadır. Bu araştırmanın amacı erken çocukluk döneminde dijital hikayelerin çocukların matematik becerilerine olan etkisini incelemektir. Araştırmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın nicel boyutu için statik grup ön test son test zayıf deneysel desenden faydalanılmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda ise dijital hikâye anlatımının okul öncesi eğitime devam eden çocukların matematik becerilerine etkisini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen ve uzman görüşü alınan gözlem formu kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2024-2025 eğitim öğretim yılında Konya ili Selçuklu ilçesinde ikamet eden ve okulöncesi eğitime devam eden 60-72 ay arasındaki çocuklar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 2024-2025 eğitim öğretim yılında Konya ili Selçuklu ilçesinde bulunan bir ilkokul bünyesindeki iki anasınıfına devam eden 60-72 ay arasındaki 18'i deney grubunda 19'u kontrol grubunda yer alan 37 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri Erken Matematik Yeteneği Testi 3 (TEMA-3), Kişisel Bilgi Formu ve Kontrol listesi kullanılarak elde edilmiştir. Dijital hikayelerle matematik eğitiminden önce kontrol ve deney grubuna ön test uygulanmıştır. Ön test uygulandıktan sonra 10 hafta boyunca haftada bir gün olmak üzere deney grubuna dijital hikayelerle matematik eğitimi verilirken, kontrol grubuna Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı çerçevesinde matematik eğitimi verilmiştir. Dijital hikayelerle matematik eğitimi sonrasında deney ve kontrol grubuna son test uygulanmıştır. Toplanan verilerin analizleri sonucunda erken çocukluk döneminde dijital hikayelerle matematik eğitiminin çocukların matematik becerilerinin gelişiminde etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bu durum dijital hikayelerin öğrenme sürecini kolaylaştırarak kalıcı öğrenme sağladığını göstermektedir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda öğretmenlerin sınıfta matematik becerilerinde ve farklı beceri alanlarında dijital hikayelerden faydalanması, dijital hikâye oluşturma ve teknolojik donanım konusunda eğitim alması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocuk Eğitimi, Matematik Eğitimi, Dijital Hikayeler, Maarif.

MATHEMATICS EDUCATION WITH DIGITAL STORIES IN EARLY YEARS

In recent years, the rapid development of science and technology has increased students' interaction with digital tools. This situation highlights the necessity of incorporating technology into educational settings. In this context, digital stories in early childhood enable children to learn permanently by activating multiple senses through multimedia tools such as audio, video, and music. The purpose of this research is to examine the effects of digital stories on children's mathematical skills in early childhood. A mixed-method research method was used in the research. A static group pretest-posttest weak experimental design was utilized for the quantitative aspect of the study. In the qualitative aspect of the study, an observation form developed by the researcher and after obtaining expert opinions was used to determine the effects of digital storytelling on the mathematical skills of children attending preschool education. The population of the study consisted of children between the ages of 60-72 months who reside in the Selçuklu district of Konya province and attend preschool education in the 2024-2025 academic year. The study sample consisted of 37 children, aged between 60 and 72 months, 18 in the experimental group and 19 in the control group, attending two kindergarten classes within a primary school in the Selçuklu district of Konya province during the 2024-2025 academic year. The study data were obtained using the Early Mathematical Ability Test 3 (TEMA-3), Personal Information Form, and Checklist. Before mathematics education with digital stories, a pre-test was administered to the control and experimental groups. After the pre-test, the experimental group received mathematics education through digital stories once a week for 10 weeks, while the control group received mathematics education within the framework of the Turkey Century Maarif Model Preschool Education Program. After the mathematics education with digital stories, a post-test was administered to the experimental and control groups. As a result of the analysis of the collected data, it was concluded that mathematics education through digital stories in early childhood is effective in the development of children's mathematical skills. This shows that digital stories facilitate the learning process and provide permanent learning. Based on the results obtained, it is recommended that teachers use digital stories in the classroom for mathematical skills and other skill areas and receive training in digital story creation and technological equipment.

Keywords: *Early Childhood Education, Mathematics Education, Digital Stories, Education.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0009-0006-0088-6042, rabrab_19@hotmail.com.

[2] Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0000-0001-5055-9951, mmart@erbakan.edu.tr.

ERGENLERDE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE GELECEK KAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Ebrar Deniz¹, İbrahim Pınar²

Dijital teknolojilerin hızla gelişmesiyle sosyal medya uygulamaların yaygınlığı ve kullanımı artış göstermiştir. Ergenlik döneminde olan bireylerin yeniliğe açık olması, ergenlerin hayatlarında sosyal medyanın büyük ölçüde yer almasına neden olmuştur. Sosyal medya ağlarında kurulan etkileşim, ergenlerin geleceğe dair beklentilerini, mesleki hedeflerini, sosyal statülerini hedeflerinde belirsizlik hislerini artırabilmektedir. Geleceğe yönelik soyut düşünme becerilerinin gelişimi devam eden ergenlerin belirsizlik hisleri ve duygusal süreçleri ergeni etkileyebilmektedir. Bu araştırmanın amacı ergenlerde sosyal medya bağımlılığı ile gelecek kaygısı arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ile yürütülmüştür. Veri toplama süreci devam eden araştırmanın ön analizler yapılırken belirlenen çalışma grubunu 208 ergen oluşturmaktadır. Katılımcıların %78,4'ü kız, %21,6'sı erkektir ve yaşları 10 ile 17 arasında değişmektedir. Veriler, Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (SMBÖ) ve Ergenler için Gelecek Kaygısı Ölçeği (EGKÖ) aracılığıyla toplanmıştır. Normallik analizi sonuçları değişkenlerin normal dağılım varsayımını karşıladığını göstermiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, tek yönlü varyans analizi (ANOVA), Pearson korelasyon ve regresyon testleri kullanılmıştır. Ön bulgulara göre ilişki ve yaşam kaygısı ile gelecek kaygısı düzeylerinin yaşa göre anlamlı farklılık gösterdiği; sosyal medya bağımlılığının ise aile tipine göre değiştiği belirlenmiştir. Ayrıca gelecek kaygısı düzeylerinin kardeş sayısına göre farklılaştığı görülmüştür. Korelasyon analizi sonuçları, sosyal medya bağımlılığı ile gelecek kaygısı arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğunu, alt boyutlardan ilişki ve yaşam kaygısı ile orta düzeyde, küresel ve çevresel kaygı ile ise düşük düzeyde anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur. Regresyon analizi sonucunda, sosyal medya bağımlılığının gelecek kaygısını ve alt boyutlarını anlamlı düzeyde yordadığı, modelin gelecek kaygısı varyansın %13,8'ini açıkladığı belirlenmiştir. Araştırma süreci devam etmekte olup elde edilen mevcut bulgular, ergenlerde sosyal medya bağımlılığını gelecek kaygısı ile ilişkili olduğunu ve bu durumun erken dönemden itibaren dikkate alınması gerektiğini göstermektedir. Çalışmanın geçici sonucuna göre bu araştırma, ergenlerde dijital dünyaya uyum sürecinde psiko-sosyal destek programlarının geliştirilmesine yönelik öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik, Gelecek Kaygısı, Sosyal Medya Bağımlılığı.

AN EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL MEDIA ADDICTION AND FUTURE ANXIETY IN ADOLESCENTS

With the rapid advancement of digital technologies, the prevalence and use of social media applications have significantly increased. Adolescents' openness to novelty has led to a substantial integration of social media into their daily lives. Interactions established on social media platforms can influence adolescents' expectations about the future, career aspirations, and perceptions of social status, while also heightening their sense of uncertainty regarding these goals. As adolescents' abstract thinking skills are still developing, their feelings of uncertainty and emotional processes may exert a profound impact on their overall development. The present study aims to examine the relationship between social media addiction and future anxiety among adolescents. The research was conducted using a correlational survey design, one of the quantitative research methods. The preliminary analyses were carried out with a study group consisting of 208 adolescents. Of the participants, 78.4% were female and 21.6% male, with ages ranging from 10 to 17 years. Data were collected using the Social Media Addiction Scale for Adolescents (SMASA) and the Future Anxiety Scale for Adolescents (FASA). The results of the normality analysis confirmed that the variables met the assumption of normal distribution. Descriptive statistics, one-way analysis of variance (ANOVA), Pearson correlation, and regression analyses were employed to analyze the data. Preliminary findings indicated that levels of relational and life-related anxiety, as well as future anxiety, significantly differed by age, while social media addiction varied according to family type. Moreover, future anxiety levels differed by the number of siblings. Correlation analysis revealed a moderate positive and statistically significant relationship between social media addiction and future anxiety, with relational and life-related anxiety showing moderate correlations and global and environmental anxiety showing low correlations. Regression analysis demonstrated that social media addiction significantly predicted future anxiety and its subdimensions, explaining 13.8% of the variance in future anxiety. Although the research process is ongoing, the current findings suggest that social media addiction is associated with increased future anxiety among adolescents and should be addressed from early developmental stages. Based on its provisional results, this study offers recommendations for the development of psychosocial support programs aimed at facilitating adolescents' adaptation to the digital world.

Keywords: *Adolescence, Social Media Addiction, Future Anxiety.*

[1] Uzm. Çocuk Gelişimci, Selçuk Üniversitesi, 0009-0001-0857-8929, ebadeniz@gmail.com.

[2] Çocuk Gelişimci, Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-7972-2617, ibr4himpn4r@gmail.com.

14-17 YAŞ ARASI ERGENLERDE SOSYAL MEDYA KULLANIMI İLE SİBER ZORBALIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Nursima Okutucu¹, Tuğçe Arslan², Gizem Çelebi³, Zeynep Şebnem Kurt⁴

Bu araştırmada, 14-17 yaş arası ergenlerin sosyal medya kullanımı ile siber zorbalık davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda, ergenlerin hem zorbalık yapma hem de mağduriyet yaşama deneyimleri incelenmiştir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik yaklaşım ile yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini, amaçlı örnekleme türlerinden kartopu örnekleme yöntemiyle belirlenen ve veri doygunluğu ilkesine göre seçilen 20 ergen birey oluşturmuştur. Cinsiyet dağılımı incelendiğinde, 11 katılımcının kız, 8'inin erkek olduğu, 1 katılımcının ise cinsiyet belirtmediği görülmektedir. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcılarla birebir yapılan görüşmeler, katılımcıların ve ebeveynlerinin izniyle ses kaydına alınmıştır, ardından yazılı metne dönüştürülerek betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması 16,2'dir. Katılımcıların sosyal medyada geçirdikleri sürenin çoğunlukla 4-6 saat aralığında olduğu belirtilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, birçok katılımcının hem siber zorbalığa maruz kaldığı hem de zorbalık yaptığı tespit edilmiştir. Cinsiyet açısından karşılaştırıldığında ise anlamlı bir fark yoktur, cinsiyete göre mağdur olma ve zorbalık yapma durumu neredeyse eşit bulunmuştur. Zorbalık davranışlarının en yoğun biçimde Instagram platformu üzerinden gerçekleştiği; bu davranışların yorum yapma, mesaj gönderme, oyun içi iletişim kurma ve görsel içerikler üzerinden eleştirme biçiminde olduğu belirlenmiştir. Bu durum, dijital ortamlarda mağduriyet ve zorbalık rollerinin birbirine dönüşebildiğini göstermektedir. Bulgulara göre, aile denetimi büyük ölçüde yetersizdir ve bu durum, paylaşım içeriklerini doğrudan etkilemektedir. Katılımcıların çoğu, ebeveyn kontrolü olsaydı sosyal medya davranışlarının farklılaşacağını ifade etmiştir. Tematik analiz sonucunda görünürlük baskısı, takipçi sayısının önemi, anonimlik ve duygusal etkilenim gibi temalar öne çıkmıştır. Araştırmanın bulguları, dijital dünyada ergenlerin yaşadığı deneyimlerin çok katmanlı ve dönüşümlü olduğunu göstermektedir. Bu bulguların, çocuk ve ergenlere yönelik dijital güvenlik politikalarının şekillenmesine ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Siber Zorbalık, Ergenlik.

AN ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL MEDIA USE AND CYBERBULLYING AMONG 14–17-YEAR-OLD ADOLESCENTS

This study aims to investigate the relationship between social media use and cyberbullying behavior among adolescents aged 14 to 17. In this context, both bullying and victimization experiences were examined. The research employed a phenomenological design within a qualitative research framework. The sample consisted of 20 adolescents selected through the snowball sampling technique, a form of purposive sampling, in line with the principle of data saturation. Regarding gender distribution, 11 participants were female, 8 were male, and 1 did not specify their gender. Data were collected using a personal information form and a semi-structured interview form developed by the researchers. "Individual interviews were conducted and audio-recorded with the consent of both participants and their parents. They were subsequently transcribed verbatim and analyzed using descriptive analysis. The mean age of participants was 16.2 years. It was noted that the majority reported spending 4–6 hours daily on social media. According to the findings, many participants were found to have both been victims of cyberbullying and bullies themselves. No significant gender differences were identified, as the incidence of victimization and bullying was nearly equal across genders. Instagram emerged as the platform where bullying behaviors were most prevalent, manifesting in forms such as commenting, messaging, in-game communication, and criticism of visual content. These results suggest that the roles of victim and being a bully can be interchanged in digital environments. Furthermore, parental monitoring was found to be largely inadequate, directly influencing adolescents' online content-sharing practices. Many participants reported that their social media behaviors would differ if parental supervision were present. Thematic analysis revealed several key themes, including the pressure to maintain visibility, the importance of follower counts, anonymity, and emotional impact. Overall, the findings highlight the multilayered and transformative nature of adolescents' digital experiences and are expected to inform the development of digital safety policies for children and adolescents.

Keywords: *Social Media, Cyberbullying, Adolescence.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Okan Üniversitesi, 0009-0008-4861-9941, nokutucu@stu.okan.edu.tr.

[2] Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Okan Üniversitesi, 0009-0008-6999-4265, tarslan4@stu.okan.edu.tr.

[3] Öğr. Gör., İstanbul Okan Üniversitesi, 0009-0005-8075-1350, gizemmcelebiii@gmail.com.

[4] Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Okan Üniversitesi, 0000-0002-9032-0010 , e-posta: zeynep.kurt@okan.edu.tr.

BEBEKLERİN GELİŞİMİNDE SOSYAL MEDYANIN DOLAYLI ETKİLERİ: EBEVEYN KULLANIMI, MARUZİYET VE MEDYA EBEVEYNLIĞI

Çağla Alemdar¹, Neriman Aral²

Bebeklik dönemi, beyin gelişiminin ve öğrenmenin en hızlı olduğu dönemdir. Bu süreçte ebeveynlerin teknoloji ve özellikle sosyal medya kullanımı, bebeklerin gelişimini dolaylı olarak etkilemektedir. Yoğun sosyal medya kullanımı, “technoference” olarak tanımlanan dikkat bölünmelerine yol açmakta; ebeveyn–çocuk etkileşim süresi ve kalitesini azaltarak dil, bilişsel ve sosyal-duygusal gelişimi olumsuz etkileyebilmektedir. Ayrıca ebeveynlerin sosyal medya kullanımı sırasında bebekler dijital ekranlara istemsiz şekilde maruz kalmakta, bu durum dikkat, uyku ve duygu düzenleme becerilerini zorlamaktadır. Medya ebeveynliği kapsamında dijital içeriklerin seçimi, filtrelenmesi ve çocuklara sunulma biçimi, gelişim üzerinde belirleyici rol oynamaktadır. Dolayısıyla, sosyal medyanın bebek gelişimine etkisi doğrudan değil; ebeveynlerin kullanım alışkanlıkları, çocukların maruz kalma düzeyi ve medya aracılığıyla şekillenen ebeveynlik tutumları üzerinden dolaylı olarak ortaya çıkmaktadır. Bebeklerdeki etkiyi görebilmek için konu ile ilgili araştırmaların incelenmesi, elde edilen sonuçlar doğrultusunda önerilerin oluşturulması önem kazanmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada, sosyal medyanın bebeklerin gelişimi üzerindeki dolaylı etkilerini incelemek ve bu etkileri ebeveyn kullanımı, bebeklerin maruziyeti ve medya ebeveynliği bağlamında değerlendirmek amaçlanmıştır. Sistemantik derleme olarak planlanan bu çalışma kapsamında 2020–2025 yılları arasında yayımlanmış çalışmaların içerik analizi ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama sürecinde PubMed, Scopus, Web of Science ve TR Dizin veri tabanları taranmıştır. Anahtar kelimeler “infancy”, “social media” ve “media parenting” olarak belirlenmiş, aramalar Türkçe ve İngilizce dillerinde yapılmıştır. Dahil edilen çalışmalar Excel tablosuna aktarılmış ve içerik analiziyle değerlendirilmiştir. Bulgular, sosyal medyanın bebek gelişimine doğrudan değil; ebeveynlerin kullanım alışkanlıkları, bebeklerin maruziyet düzeyi ve medya ebeveynliği pratikleri yoluyla dolaylı etkiler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, ebeveynlerin medya farkındalığını artırmaya ve sağlıklı medya ebeveynliği stratejileri geliştirmeye yönelik eğitim programlarının gerekli olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Bebeklik Dönemi, Sosyal Medya, Medya Ebeveynliği.*

INDIRECT EFFECTS OF SOCIAL MEDIA ON INFANT DEVELOPMENT: PARENTAL USE, EXPOSURE AND MEDIA PARENTING

Infancy is the period when brain development and learning are at their most rapid. Parents' use of technology, especially social media, during this period indirectly impacts their babies' development. Intensive social media use leads to attentional fragmentation, defined as “technoferece,” and can negatively impact language, cognitive, and social-emotional development by reducing the duration and quality of parent-child interaction. Furthermore, while parents use social media, babies are unintentionally exposed to digital screens, challenging their attention, sleep, and emotional regulation skills. Within the context of media parenting, the selection, filtering, and presentation of digital content to children play a significant role in their development. Therefore, the impact of social media on infant development is not direct; it occurs indirectly through parents' usage habits, children's exposure level, and parenting attitudes shaped by media. To understand the impact on infants, examining relevant research and formulating recommendations based on the results is crucial. This study aimed to examine the indirect effects of social media on infant development and evaluate these effects in the context of parental use, infant exposure, and media parenting. This systematic review was conducted using a content analysis of studies published between 2020 and 2025. Data collection included searches of PubMed, Scopus, Web of Science, and TR Index databases. The keywords were "infancy," "social media," and "media parenting," and searches were conducted in Turkish and English. Included studies were exported to an Excel spreadsheet and evaluated through content analysis. The findings suggest that social media does not directly impact infant development, but rather indirectly through parents' usage habits, infant exposure, and media parenting practices. Consequently, training programs aimed at increasing parents' media awareness and developing healthy media parenting strategies are necessary.

Keywords: *Infancy, Social Media, Media Parenting.*

[1] Bilim Uzmanı, İstanbul Okan Üniversitesi, 0009-0007-0304-9079,
cg.caglaalemdar@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-9266-938X, aralneriman@gmail.com.

SHARENTING KAVRAMININ EBEVEYN VE ÇOCUK BAKIŞ AÇISIYLA İNCELENMESİ

S. Seda Bapoğlu Dümenci¹, Halil Bağrı²

Günümüzde dijital ortamlar görüntülerin, yaşam tarzlarının, beğenilerin ve hayatlarına dair birçok bilginin sosyal platformlar haline gelmiştir. Bunun çıktılarından birisi de ebeveynlerin sıklıkla kullanmaları sonucunda çocukların da görüntülerine ve çocuklarına ait bilgilerin sosyal medyada paylaşılmasıdır. Bu durumda yeni kavramın ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Sharenting adı verilen bu kavram dijital ebeveynliğin gelişen ortamında, ebeveynlerin sosyal medyada çocuklarıyla ilgili içerikler paylaşılmasına verilen bir isim halini almıştır. Bu noktadan hareketle Sharenting kavramına ilişkin görüşlerin hem ebeveyn hem de çocuk bakış açılarının incelenmesini ortaya çıkartan araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanarak içerik analizi yapılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemeden faydalanılmış olup, Mersin'in Tarsus ilçesindeki 13-15 yaş arası çocuklar ve ebeveynlerinden oluşmaktadır. Elde edilen veriler ışığında ebeveynler sosyal medyaya genellikle mesafeli yaklaşmakta, dikkatli kullanım ve denetimle çocuklarına örnek olmaya çalışmaktadır. Çocukların sosyal medyada paylaşılmasına dair yaklaşımlar ise onaylamama, güvenlik endişesi ve denetimli izin gibi farklılıklar göstermektedir. Mahremiyet ve çocuktan izin alma, ebeveynler için önemli etik unsurlardır. Çocuklar sosyal medyayı daha çok eğlenme, iyi hissetme ve gündemi takip etme amacıyla kullanırken, bazıları pasif kalmayı tercih etmektedir. Ebeveyn paylaşımları çocuklarda rahatsızlık yaratmakta, bazıları birlikte paylaşım yapmama kararı almaktadır. Anlaşmazlıklar çoğunlukla sosyal medyada geçirilen süre ve içeriklerin uygunluğu üzerinedir; ancak bazı ailelerde ortak karar alma süreci de görülmektedir. Sosyal medya, aile içinde yalnızca bir iletişim aracı değil, aynı zamanda mahremiyet, güven ve güç paylaşımının müzakere edildiği önemli bir alandır. Sonuç olarak dijital paylaşımda ebeveyn ve çocukların mahremiyet ile bağlantı arzusunun dengede tutması gerektiğini vurgulamaktadır. Artan çevrim içi paylaşımlar, ebeveyn ifadesi ile çocuk mahremiyeti arasında kritik bir denge gerektirmekte; bu süreçte iletişim ve ortak karar alma önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sharenting, Sosyal Medya Kullanımı, Ebeveyn Görüş, Çocuk Görüş.

EXAMINATION OF THE CONCEPT OF SHARENTING FROM THE PERSPECTIVES OF PARENTS AND CHILDREN

In contemporary digital environments, images, lifestyles, preferences, and various personal information have increasingly become part of social platforms. One outcome of this trend is the frequent sharing of children's images and personal information by parents on social media, which has given rise to a new concept. Termed sharenting, this concept refers to the practice of parents sharing content related to their children on social media within the evolving context of digital parenting. Building on this premise, the present study aimed to examine perspectives on sharenting from both parents' and children's viewpoints. A qualitative research design was employed, specifically using a phenomenological approach. Data were collected through a semi-structured interview form developed by the researchers and analyzed using content analysis. The study group was determined through criterion sampling, a type of purposive sampling, and consisted of children aged 13–15 and their parents residing in Tarsus, Mersin. The findings indicate that parents generally adopt a cautious and distant approach toward social media, aiming to set an example for their children through careful use and monitoring. Children's attitudes toward being shared on social media vary, ranging from disapproval and safety concerns to conditional consent under parental supervision. Privacy and obtaining the child's consent emerge as key ethical considerations for parents. While children often use social media for entertainment, well-being, and following current events, some prefer to remain passive users. Parental sharing sometimes causes discomfort among children, leading some to decide against sharing together. Disagreements most often concern the amount of time spent on social media and the appropriateness of shared content, though in some families, joint decision-making is also observed. Overall, social media functions within families not only as a communication tool but also as a space where issues of privacy, trust, and the distribution of authority are negotiated. The findings underscore the need for both parents and children to balance the desire for connection with the protection of privacy in digital sharing. Increasing online visibility necessitates a careful equilibrium between parental expression and children's privacy, with communication and shared decision-making playing a critical role in this process.

Keywords: *Sharenting, Social Media Usage, Parental Perspective, Child Perspective.*

[1] Doç. Dr., Tarsus Üniversitesi, 0000-0003-2878-1120, sedadumenci@tarsus.edu.tr.

[2] Başöğretmen, Fahrettinpaşa İlkokulu, 0009-0007-2000-1958, halilbagrik@gmail.com.

OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN DİJİTAL OYUN BAĞIMLILIĞI EĞİLİMLERİ, EBEVEYN REHBERLİK STRATEJİLERİ VE DİL GELİŞİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Faruk Tayman¹, Arzu Yükselen²

Araştırmanın amacı, okul öncesi dönemdeki çocukların; dijital oyun bağımlılık eğilimleri, ebeveynlerin dijital oyun rehberlik stratejileri ve dil gelişimleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışma, nicel yöntem kullanılarak betimsel ve ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Çalışma grubu, İstanbul'da bir devlet hastanesinin Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Hastalıkları polikliniğine başvuran 3-6 yaşlarındaki 160 çocuk ve ebeveynlerinden oluşmaktadır. "Demografik Bilgi Formu", "Dijital Oyun Bağımlılık Eğilimi ve Rehberlik Stratejileri Ölçeği (DOBE-DOERS)" ve "Türkçe Erken Dil Testi (TEDİL)" kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, bağımsız örneklem t-Testi, ANOVA, Pearson korelasyon ve regresyon analizi kullanılmıştır. Anne yaşı yüksek olan, annesi çalışmayan, geniş ailede yaşayan, baba öğrenim seviyesi düşük olan, evinde cep telefonu dışında tablet ve bilgisayar bulunan, dijital oyunlarla erken yaşta tanışan, her gün oyun oynayan/izleyen, gün içerisinde 180 dakikadan fazla oyun oynayan/izleyen, dış mekânda günde 1 saatten az vakit geçiren ve evinde kural/denetim bulunmayan çocuklarda dijital oyun bağımlılık eğilimi puanları yüksek bulunmuştur. Bağımlılık skorları yüksek çocuklarda, öfke nöbetleri ve agresif davranışların görülme sıklığı daha fazladır. Dil gelişimi sonuçlarına bakıldığında; annelerin öğrenim durumu ve ebeveynlerin günde 2 saatten fazla teknolojiyle ilgilenmelerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. TEDİL alt boyutu "İfade Edici Dil" ile DOBE-DOERS "Hayata Yansıtma" arasında pozitif-düşük, TEDİL "İfade Edici Dil" ile DOBE-DOERS "Aktif" arasında pozitif düşük, TEDİL "Toplam" ile DOBE-DOERS "Aktif" arasında pozitif-düşük seviyede anlamlı ilişki bulunmuştur. Çoklu regresyon analizi sonuçları incelendiğinde, DOBE ve DOERS ölçeklerinin, TEDİL puanlarına ait toplam varyansın %11,4'ünü anlamlı düzeyde açıkladığı saptanmıştır ($R=.338$, $R^2=.114$). Sonuç olarak; dijital oyun konusunda ebeveynleriyle çatışma yaşayan çocukların dil gelişimi olumsuz etkilenirken, dijital oyunlarda gördüklerini gerçek hayata uyarlayan çocukların dil gelişim düzeylerinin pozitif etkilendiği bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dil Gelişimi, Okul Öncesi, Dijital Oyun, Dijital Oyun Bağımlılığı.

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PRESCHOOL CHILDREN'S DIGITAL GAME ADDICTION TENDENCIES, PARENTAL GUIDANCE STRATEGIES, AND LANGUAGE DEVELOPMENT

This study examines the relationship between preschool children's digital game addiction tendencies, parental guidance strategies, and language development. A quantitative, descriptive-correlational survey was conducted with 160 children aged 3–6 years and their parents attending a Child and Adolescent Mental Health Outpatient Clinic in Istanbul. The Demographic Information Form, the Digital Game Addiction Tendencies and Guidance Strategies Scale (DOBE-DOERS), and the Turkish Early Language Test (TEDİL) were administered. Data were analyzed using descriptive statistics, independent samples t-tests, ANOVA, Pearson correlation, and regression analysis. Higher digital game addiction scores were observed in children with older or unemployed mothers, living in extended families, lower paternal education, households containing tablets or computers, early exposure to digital games, daily gameplay exceeding 180 minutes, limited outdoor activity (<1 hour), and absence of household rules. Elevated addiction scores were associated with more frequent tantrums and aggressive behaviors. Language development differed significantly according to maternal education and parental technology use exceeding two hours per day. Low but significant positive correlations were found between TEDİL "Expressive Language" and DOBE-DOERS "Life Reflection" and "Active," as well as between TEDİL total and DOBE-DOERS "Active." Multiple regression indicated that the DOBE and DOERS scales accounted for 11.4% of the variance in TEDİL scores ($R = .338$, $R^2 = .114$). Children experiencing parental conflict over digital games demonstrate lower language development, whereas those applying game experiences to real-life situations exhibit positive language outcomes.

Keywords: *Language Development, Preschool, Digital Game, Digital Game Addiction.*

[1] Doktora Öğrencisi, İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0003-3441-6533, f.tayman18@gmail.com.

[2] Prof. Dr., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0002-3522-865X, ayukselen@medipol.edu.tr.

DİJİTAL EBEVEYNLİK: INSTAGRAM ANNELERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME*

Sena Bağdaş Çelik¹, K. Büşra Kaynak Ekici²

Günümüz dijital çağında; sosyal medya platformları, ebeveynlik de dahil olmak üzere hayatın birçok yönünde önemli bir bilgi ve etki kaynağı haline gelmiştir. Bu süreçte özellikle “Instagram Anneleri” denilen kavram oluşmuştur. Instagram anneleri; Instagram’ı ebeveynlik deneyimlerini paylaşmak için bir platform olarak kullanan kişiler olarak tanımlanmaktadır. Son dönemlerde Instagram annelerinin yükselişi ile birlikte, annelerin görsel olarak çekici ve özenle seçtikleri gönderiler aracılığı ile çocuk yetiştirme deneyimlerini ve önerilerini paylaştığı yeni bir trend ortaya çıkmıştır. Nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan durum çalışması deseninde yürütülen bu araştırmanın amacı Instagram annelerinin dijital ebeveynlik tutum ve deneyimlerinin incelenmesidir. Bu genel amaçtan hareketle araştırmanın çalışma grubuna Türkiye’de yaşayan, en az 10 bin takipçiye sahip (micro-influencer), ilkokula devam eden bir çocuğu bulunan ve en az üç yıldır aktif olarak Instagram kullanan 12 anne dahil edilmiştir. Araştırmaya dahil edilen annelerin 4’ünün 10 bin, 4’ünün 50 bin, 4’ünün ise 100 bin ve üzeri takipçisi bulunmaktadır. Takipçi sayısındaki bu üç farklı gruptaki eşit dağılım sayesinde, farklı büyüklükteki takipçi kitlesine sahip olan annelerin dijital ebeveynlik tutum ve deneyimlerinin karşılaştırılabilir şekilde incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırmanın verileri kişisel bilgi formunun yanı sıra yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Tematik analiz yöntemiyle incelenen veriler, annelerin dijital dünyada karşılaştıkları zorlukları, çocuklarını sosyal medyanın ve dijital dünyanın risklerinden koruma stratejilerini anlamayı sağlamıştır. Bulgular, annelerin takipçi sayılarının dijital ebeveynlik pratiklerini ve çocuklarıyla kurdukları ilişkiyi nasıl şekillendirdiğini, yüksek takipçili annelerin profesyonel kimliklerini internet üzerinden inşa ederken çocuklarının mahremiyetini koruma konusunda yaşadıkları çelişkileri ve zorlukları ortaya koymuştur. Sosyal medya bağımlılığı, siber zorbalık, gizlilik ihlalleri gibi olumsuz etkilerin yanı sıra, dijital platformların sunduğu ekonomik ve sosyal fırsatlar da değerlendirilmiştir. Çalışma, dijital ebeveynlik pratiklerinin hem sosyal medya bağımlılığının olumsuz etkileri hem de bilgiye erişim ve profesyonel fırsatlar yaratma gibi olumlu yönler arasında bir denge kurmayı gerektirdiğini ve bu süreçte annelerin toplumsal baskılarla mücadele ettiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Mahremiyeti, Dijital Ebeveynlik, Instagram Anneleri, Sosyal Medya.

DIGITAL PARENTING: AN EVALUATION OF INSTAGRAM MOTHERS*

In today's digital era, social media platforms have become influential sources of information in many aspects of life, including parenting. Within this context, the concept of "Instagram mothers" has emerged, referring to individuals who use Instagram to share parenting experiences. The growing visibility of these mothers has created a trend in which child-rearing practices and advice are communicated through carefully curated and visually appealing posts. This study, conducted as a qualitative case study, aimed to explore the digital parenting attitudes and experiences of Instagram mothers. The study group comprised 12 mothers living in Türkiye, each with at least 10,000 followers (micro-influencers), a child attending primary school, and a minimum of three years of active Instagram use. Participants were equally distributed into three categories: four mothers with over 10,000 followers, four with over 50,000, and four with more than 100,000 followers. This distribution enabled a comparative analysis of mothers with different audience sizes. Data were collected through a personal information form and semi-structured interviews, and analyzed thematically. The results revealed that follower count significantly shapes mothers' digital parenting practices and their relationships with their children. High-profile mothers were found to face particular conflicts between constructing professional identities online and protecting their children's privacy. The study also identified strategies employed by mothers to safeguard their children from risks such as social media addiction, cyberbullying, and privacy violations, while simultaneously acknowledging the economic and social opportunities afforded by digital platforms. Overall, the findings indicate that digital parenting requires balancing the adverse effects of online dependency with the benefits of information access and professional opportunities. Moreover, the study underscores the societal pressures mothers encounter while navigating this complex digital landscape.

Keywords: *Child Privacy, Digital Parenting, Instagram Mothers, Social Media.*

[1] Uzm. Çocuk Gelişimci, 0000-0001-5697-0864, sena.bagdaas@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0002-2897-2018, kbkaynak.ekici@aybu.edu.tr.

*Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir. /This study is derived from the master's thesis of the first author.

6 ŞUBAT 2023 DEPREMİNDE ÇOCUKLARA İLİŞKİN HABERLERİN ÇOCUK HAKLARI PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ

**Merve Deniz Pak Güre¹, Amina Beyda Şimşek², Aybüke Tanrıverdi³, Ayşe Ezgi Atalay⁴,
Ceyda Özdemir⁵, Elif Zorla⁶, Hatice Beyza Kahraman⁷, Melisa Leyla Bursalıoğlu⁸**

6 Şubat 2023'te meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler, Türkiye'nin on bir ilinde yıkıcı sonuçlar doğurmuş ve milyonlarca insanı sosyal, psikolojik ve ekonomik açıdan derinden sarsmıştır. Bu süreçte en kırılgan gruplardan biri çocuklardır. Çocukların afet deneyimleri yalnızca bireysel ve ailevi düzeyde değil, aynı zamanda medya aracılığıyla toplumsal hafızada da şekillenmektedir. Bu çalışmanın amacı, depremin ardından yazılı medyada çocuklara ilişkin haberlerin çocuk hakları perspektifinden incelenmesidir. Araştırma nicel metodolojide, kesitsel ve tarama deseninde yürütülmüştür. Evreni, 7 Şubat 2023–1 Mart 2024 arasında ulusal medya kuruluşlarının web sitelerinde yayımlanan çocuk odaklı haberler oluşturmuştur. Örneklemi, farklı okuyucu kitlelerine hitap eden 69 haber sitesinde 'çocuk' ve 'deprem' anahtar kelimeleriyle yapılan tarama sonucunda ulaşılan 382 haber oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde literatür taramasına dayalı bir soru formu kullanılmış; veriler SPSS ile analiz edilmiştir. Bulgulara göre haberlerin büyük çoğunluğunda çocukların fotoğraf ve videoları sansürsüz paylaşılmıştır (fotoğrafların %94,7'si, videoların %97,7'si). Fotoğrafların %68,6'sı doğrudan çocuklara aittir. Bu durum, çocukların mahremiyetini ihlal ederek üstün yararını zedeleme riski taşımaktadır. Ayrıca haberlerin %36,1'inde kimlik bilgileri (ad-soyad %65,2; ikamet adresi %31,2; doğum tarihi %29) paylaşılmıştır. Bu bulgu, güvenlik ve gizlilik hakkını tehdit eden ciddi bir ihlale işaret etmektedir. Haber başlıklarında en sık nesnel dil (%46) kullanılırken umut (%25,5) ve acıma (%13,9) gibi duygusal çerçeveler de öne çıkmıştır. Haber içerikleri çoğunlukla durum tespiti, sosyal faaliyetler, çocukların ruh sağlığı ve eğitim konularına odaklanmıştır. Sonuç olarak, afet sonrası çocuklara ilişkin haberlerde öncelikli ilke çocuğun üstün yararıdır. Kimlik bilgilerinin ve görsellerin sansürsüz paylaşımı engellenmeli, gizlilik ve mahremiyet korunmalıdır. Medya hak temelli bir dil kullanılmalı ve uzman görüşleriyle desteklenen, çocukların psikososyal iyilik hâlini önceleyen içerikler üretmelidir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Deprem, Çocuk, Çocuk Hakları, Medya

ANALYSIS OF NEWS ON CHILDREN IN THE FEBRUARY 6, 2023 EARTHQUAKES FROM A CHILD RIGHTS PERSPECTIVE

The earthquakes centered in Kahramanmaraş on February 6, 2023, caused devastating consequences in eleven provinces of Türkiye and profoundly affected millions of people socially, psychologically, and economically. Among the most vulnerable groups in this process were children. Children's disaster experiences are shaped not only at the individual and familial level but also within the collective memory through media representations. The aim of this study is to examine news about children in the written media following the earthquakes from a child rights perspective. The research was conducted within a quantitative methodology using a cross-sectional survey design. The universe consisted of child-focused news published on the websites of national media outlets between February 7, 2023, and March 1, 2024. The sample comprised 382 news items retrieved from 69 different news sites, identified through searches using the keywords "child" and "earthquake." A questionnaire developed based on a literature review was used for data collection, and the data were analyzed with SPSS. Findings indicate that children's photos and videos were shared without censorship in the majority of news items (94.7% of photos, 97.7% of videos). Of these, 68.6% of the photos directly depicted children. This practice risks violating children's privacy and undermining their best interests. Moreover, 36.1% of the news items included children's personal information, such as full name (65.2%), residential address (31.2%), and date of birth (29%). This finding points to a serious violation of security and privacy rights. In terms of framing, objective/neutral language was most commonly used in headlines (46%), followed by hope (25.5%) and pity (13.9%). Content analysis showed that most reports focused on factual updates, social activities, children's mental health, and education. In conclusion, the paramount principle in post-disaster reporting on children should be the protection of the best interests of the child. The uncensored disclosure of identifying information and images must be prevented, and privacy and confidentiality must be safeguarded. Media outlets should adopt a rights-based language and produce content that is supported by expert opinions and prioritizes children's psychosocial well-being.

Keywords: *Disaster, Earthquake, Child, Child Rights, Media.*

-
- [1] Doç. Dr., Başkent Üniversitesi, 0000-0001-7060-3729, mervedenizpak@gmail.com.
[2] Sosyal Hizmet Uzmanı, Başkent Üniversitesi, 0009-0008-2696-1922, smskbeyda@gmail.com.
[3] Sosyal Hizmet Uzmanı, Başkent Üniversitesi, 0009-0003-9769-3965, aybuketanriverdi@hotmail.com.
[4] Sosyal Hizmet Uzmanı, Başkent Üniversitesi, 0009-0002-0158-1831, igzeatly06@gmail.com.
[5] Sosyal Hizmet Uzmanı, Başkent Üniversitesi, 0009-0008-0254-0162, ceydaoazdmr14@outlook.com.
[6] Sosyal Hizmet Uzmanı, Başkent Üniversitesi, 0009-0001-6347-8744, elifzorluu1@gmail.com.
[7] Sosyal Hizmet Uzmanı, Başkent Üniversitesi, 0009-0003-9458-8625, beyzakahraman267@gmail.com.
[8] Sosyal Hizmet Uzmanı, Başkent Üniversitesi, 0009-0008-3552-7319, melisaleyla6@gmail.com.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN PSİKOSOSYAL GELİŞİM DÜZEYİ İLE SOSYAL MEDYA KULLANIM AMAÇLARININ İNCELENMESİ

Şeyma Çakioğlu¹, Sena Aydın Arslan², Hurşide Kübra Özkan Kunduracı³

Sosyal medya araçları günümüzde genç yetişkinler için iletişim, eğlence ve bilgiye erişim açısından en yaygın kullanılan mecralardan biri haline gelmiştir. Ancak bu platformların yoğun ve kontrolsüz biçimde kullanımı, bağımlılık riskini arttırmakta ve bireylerin psikososyal gelişim süreçlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu araştırmanın amacı, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi öğrencilerinin sosyal medya kullanım amaçları, sosyal medya bağımlılık düzeyleri ve psikososyal gelişim düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Erikson'un psikososyal gelişim kuramı bağlamında değerlendirildiğinde, 18–25 yaş aralığındaki bireyler “yakınlığa karşı yalıtılmışlık” evresinde bulunmaktadır. Bu dönemde sağlıklı ve doyum verici ilişkiler kurabilmek, bireylerin psikososyal uyumları açısından kritik bir öneme sahiptir. İlgili alanyazında, sosyal medyanın aşırı kullanımının yalnızlık, izolasyon ve uyum sorunlarını artırabileceği vurgulanmaktadır. Dolayısıyla, üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım biçimleri, bu dönemdeki gelişimsel süreçlerin niteliğini doğrudan etkileyebilmektedir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden betimleyici ve ilişkisel tarama modelleri kullanılarak desenlenmiştir. Çalışma grubunu, 18–25 yaş aralığında olup Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde aktif öğrenim görmekte olan 230 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların sosyal medya kullanım amaçları, sosyal medya bağımlılık düzeyleri ve psikososyal gelişim düzeyleri çeşitli ölçme araçları aracılığıyla değerlendirilmiştir. Verilerin analiz süreci halen devam etmektedir. Bununla birlikte, araştırmanın üniversite öğrencilerinde sosyal medya kullanımının psikososyal gelişime etkilerini ortaya koyarak ilgili alanyazındaki boşluğu doldurması, sosyal medya bağımlılığının olası risklerini görünür kılması ve önleyici müdahale programlarının geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Bağımlılık, Psikososyal Gelişim, Üniversite Öğrencileri.

EXAMINING UNIVERSITY STUDENTS' PSYCHOSOCIAL DEVELOPMENT LEVELS AND SOCIAL MEDIA USE PURPOSES

In contemporary society, social media platforms have become one of the most prevalent tools for communication, entertainment, and access to information among young adults. However, excessive and uncontrolled engagement with these platforms increases the risk of addiction and may adversely influence individuals' psychosocial development processes. The present study aims to investigate the relationship between social media use purposes, social media addiction levels, and psychosocial development levels among students of Ankara Yıldırım Beyazıt University. From the perspective of Erikson's theory of psychosocial development, individuals aged 18–25 are situated in the developmental stage of "intimacy versus isolation." Establishing healthy, meaningful, and enduring relationships during this period is critical for psychosocial adjustment. The existing literature highlights that excessive social media use may contribute to heightened feelings of loneliness, social isolation, and adaptation difficulties in this age group. Therefore, the ways in which university students utilize social media are likely to have direct implications for their developmental trajectories. The research is designed within the framework of quantitative methods, specifically employing descriptive and relational survey models. The study group comprises 230 students between the ages of 18 and 25, all of whom are actively enrolled at Ankara Yıldırım Beyazıt University. Data were collected through standardized scales measuring students' social media usage purposes, addiction levels, and psychosocial development. Although the data analysis process is still ongoing, the study is expected to contribute significantly to the literature by elucidating the impact of social media on psychosocial development among university students. Furthermore, it aims to make the potential risks of social media addiction more visible and to provide insights that may guide the development of preventive intervention programs.

Keywords: *Social Media, Addiction, Psychosocial Development, University Students.*

-
- [1] Arş. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi, 0000-0002-7678-533X, cakiogluseyma@gmail.com.
[2] Arş. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0009-0007-0640-0119, senna.aydiin@gmail.com.
[3] Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0002-1682-8908, hkozkan@aybu.edu.tr.

DİJİTAL BAĞIMLILIĞIN ÇOCUK GELİŞİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: KORUYUCU AİLE TEMELLİ MÜDAHALELERİ

Tutkunur Ünlü¹

Dijital bağımlılık, yalnızca çocukların ekran karşısında geçirdikleri sürenin fazlalığı olarak değerlendirilemez; bu durum aynı zamanda dikkat, dürtü kontrolü, sosyal etkileşim ve duygusal düzenleme süreçlerini de derinden etkileyen çok boyutlu bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle dijital bağımlılığı anlamak ve önlemek için tek boyutlu açıklamalar yerine, biyopsikososyal bir model çerçevesi içinde değerlendirme yapılması büyük önem taşır. Bireysel faktörlerin yanı sıra, çevresel ve ailesel dinamiklerin de bu süreçte belirleyici olduğu bilinmektedir. Bu çalışma, özellikle aile temelli koruyucu müdahalelerin etkililiğini tartışmaya açmaktadır. Literatürde sıkça göz ardı edilen noktalardan biri, aile içi etkileşim kalitesidir. Ebeveynlerin yalnızca çocuklarının ekran süresini denetleyen otorite figürleri olmaktan öte, kendi dijital medya kullanımlarında da rol model oldukları unutulmamalıdır. Çocukların gözlem yoluyla öğrenme süreçlerinde ebeveyn davranışlarının belirleyici olması, dijital bağımlılıkla mücadelede ebeveyn tutumlarını kritik hale getirmektedir. Çalışmada, aile temelli dijital detoks protokollerinin yanı sıra ebeveyn-çocuk etkileşimini yeniden yapılandırmaya odaklanan programlar analiz edilmiştir. Bulgular, ebeveynlerin yalnızca sınır koyan değil, aynı zamanda çocuklarına alternatif sosyal, bilişsel ve kültürel deneyimler tasarlayan birer aktör olduklarında, dijital bağımlılık riskinin anlamlı ölçüde azaldığını ortaya koymaktadır. Ayrıca kültürel bağlamda, özellikle Türk aile yapısında görülen kolektivist değerlerin, dayanışma ve aile içi bağlılık gibi unsurlar aracılığıyla dijital bağımlılıkla mücadelede koruyucu bir faktör oluşturabileceği öne sürülmektedir. Sonuç olarak, dijital bağımlılığın önlenmesi yalnızca teknolojiye erişimin kısıtlanmasıyla sınırlı kalmamalıdır. Aile içi iletişimi güçlendiren, sınır koyma becerilerini geliştiren, duygusal güveni destekleyen ve ebeveynleri aktif birer rol modele dönüştüren bütüncül yaklaşımlar, uzun vadede çok daha etkili sonuçlar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Dijital Bağımlılık, Çocuk Gelişimi, Kültürel Koruyucu Faktörler.*

THE EFFECTS OF DIGITAL ADDICTION ON CHILD DEVELOPMENT: PROTECTIVE FAMILY-BASED INTERVENTIONS

Digital addiction cannot be evaluated solely as the excessive time children spend in front of screens; it also emerges as a multidimensional problem that profoundly affects attention, impulse control, social interaction, and emotional regulation processes. Therefore, understanding and preventing digital addiction requires going beyond one-dimensional explanations and adopting a biopsychosocial framework. In addition to individual factors, environmental and familial dynamics are also known to play a decisive role in this process. This study particularly highlights the effectiveness of family-based preventive interventions. One of the points frequently overlooked in the literature is the quality of family interaction. It should not be forgotten that parents are not only authority figures who monitor their children's screen time, but also role models through their own digital media use. Since children learn significantly through observation, parental behaviors become critical in addressing digital addiction. The study analyzes family-based digital detox protocols as well as programs that focus on restructuring parent-child interactions. Findings suggest that when parents act not only as limit-setters but also as facilitators who design alternative social, cognitive, and cultural experiences with their children, the risk of digital addiction is significantly reduced. Furthermore, in the cultural context, collectivist values that characterize Turkish family structures—such as solidarity and strong family bonds—may serve as protective factors against digital addiction. In conclusion, the prevention of digital addiction should not be limited to restricting access to technology. Instead, more holistic approaches that strengthen family communication, develop boundary-setting skills, foster emotional security, and position parents as active role models are likely to produce far more effective and sustainable outcomes.

Keywords: *Digital Addiction, Child Development, Cultural Protective Factors.*

[1] Uzm. Psikolog-Sosyal Çalışmacı, Ankara Üniversitesi, 0009-0005-9791-6107, tutkunur95@gmail.com.

ERKEN ÇOCUKLUKTA EKRAN MARUZİYETİNİN DUYGUSAL VE BİLİŞSEL GELİŞİM ÜZERİNDEKİ UZUN VADELİ SONUÇLARI

Tutkunur Ünlü¹

Erken çocukluk dönemi, yalnızca bilişsel ve duygusal becerilerin değil, aynı zamanda öz-düzenleme ve sosyal uyum kapasitesinin temellerinin atıldığı kritik bir gelişim evresidir. Bu dönemde edinilen deneyimler, bireyin yaşam boyu karşılaşacağı zorluklarla baş etme kapasitesini belirlemede kalıcı rol oynar. Günümüzde çocukluk ekolojisini dönüştüren en önemli faktörlerden biri ekran maruziyetidir. Ekran, sadece gelişimsel bir risk değil; aile içi ilişkileri, kültürel değerleri ve sosyal etkileşim biçimlerini de dönüştüren çok katmanlı bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Literatürde yapılan incelemeler, erken yaşta yoğun ekran kullanımının kısa vadede dil gelişiminde gerilik, dikkat süreçlerinde zayıflama ve duygusal regülasyon güçlükleri ile bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır. Uzun vadede ise akademik performans düşüklüğü, sosyal uyum sorunları, yalnızlık eğilimi ve riskli davranış örüntülerinde artış gibi olumsuz sonuçlara işaret edilmektedir. Bununla birlikte ekranın etkisi yalnızca maruz kalınan süre ile sınırlı değildir. İçeriğin niteliği, ebeveynlerin çocukla ekrana eşlik etme biçimi ve ev içinde dijital cihazlara yüklenen anlam da belirleyici faktörlerdir. Bu çalışmanın özgün katkısı, ekran maruziyeti ile çocukların gündelik oyun deneyimlerinin niteliği arasındaki ilişkiye dikkat çekmesidir. Bulgular, ekran süresinin artmasıyla sembolik oyun becerilerinin zayıfladığını; bunun bilişsel esnekliği, problem çözme yeteneğini ve empati kapasitesini sınırladığını göstermektedir. Sonuç olarak, erken çocuklukta ekran maruziyeti yalnızca bireysel değil, aynı zamanda ailevi ve kültürel boyutlarda ele alınması gereken çok boyutlu bir gelişimsel risk alanıdır.

Anahtar Kelimeler: *Erken Çocukluk, Ekran Maruziyeti, Sembolik Oyun, Bilişsel Esneklik, Duygusal Empati.*

LONG-TERM CONSEQUENCES OF EARLY CHILDHOOD SCREEN EXPOSURE ON EMOTIONAL AND COGNITIVE DEVELOPMENT

Early childhood is a critical developmental stage in which not only cognitive and emotional skills, but also the foundations of self-regulation and social adjustment are established. The experiences gained during this period play a lasting role in determining an individual's capacity to cope with challenges throughout life. Today, one of the most significant factors transforming the ecology of childhood is screen exposure. The screen is not merely a developmental risk factor; it is also a multilayered phenomenon that reshapes family relationships, cultural values, and patterns of social interaction. A growing body of literature demonstrates that intensive screen use in early childhood is associated in the short term with delays in language development, weakened attention processes, and difficulties in emotional regulation. In the long term, it has been linked to poorer academic performance, problems in social adaptation, tendencies toward loneliness, and an increase in risky behavior patterns. However, the effects of screen exposure cannot be explained solely by the duration of use. The quality of content, the manner in which parents accompany the child during media use, and the symbolic meanings attached to digital devices within the household are also decisive factors. The unique contribution of this study is its emphasis on the relationship between screen exposure and the quality of children's everyday play experiences. Findings indicate that as screen time increases, symbolic play skills weaken, which in turn limits cognitive flexibility, problem-solving ability, and empathic capacity. In conclusion, screen exposure in early childhood should be regarded as a multidimensional developmental risk that must be addressed not only at the individual level, but also within familial and cultural contexts.

Keywords: *Early Childhood, Screen Exposure, Symbolic Play, Cognitive Flexibility, Emotional Empathy.*

[1] Uzm. Psikolog-Sosyal Çalışmacı, Ankara Üniversitesi, 0009-0005-9791-6107, tutkunur95@gmail.com.

ERKEN ÇOCUKLUK VE DİJİTAL EKRAN KULLANIMI: EBEVEYN DENEYİMLERİNİN NİTEL BİR İNCELEMESİ

Zeynep Apaydın Demirci¹, Emel Arslan²

Günümüzde çocuklar teknolojiyle iç içe büyüyerek dijital araçlarla hayatlarının çok erken dönemi olan erken çocukluk döneminde tanışıyor. Erken yaşta dijital ekrana maruz kalma çocukların gelişimi ve refahı açısından büyük önem arz etmektedir. Erken çocuklukta dijital ekrana aşırı maruz kalma çocukların gelişimini ve sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle erken çocukluk döneminde çocukların dijital ekran kullanımı ve ekran süresi yönetimi konusunda ebeveynlerin rolü oldukça önemlidir. Bu kapsamda bu araştırmada erken çocukluk döneminde çocuğu olan ebeveynlerin çocuklarının dijital ekran kullanımına ilişkin ebeveyn deneyimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel yöntem ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemi, kartopu yöntemi kullanılarak belirlenen ve erken çocukluk döneminde çocuğu olan 7 anne ve 5 baba olmak üzere toplam 12 ebeveyn'den oluşmaktadır. Araştırma verileri, katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini içeren bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Yapılan içerik analizi sonuçları göz önüne alındığında, ebeveynlerin çocuklarının dijital ekran kullanımının çocukların gelişimini hem olumlu hem de olumsuz yönde etkilediği görüşünde olduğu ve ebeveynlerin çocuklarının dijital ekran kullanımını yönetme ve sınır koyma konusunda çeşitli zorluklar yaşayabildiği görülmektedir. Ayrıca araştırmada, ebeveynlerin çocuklarının dijital ekran kullanım süresini yönetme konusunda bilgiye ve desteğe ihtiyaç duydukları belirlenmiştir. Araştırma sonuçları doğrultusunda, erken çocukluk döneminde çocuğu olan ebeveynlere yönelik çocukların dijital ekran kullanımını yönetme ve sınır koyma konusunda eğitim programlarının hazırlanması ve konu ile ilgili çeşitli projelerin geliştirilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn, Ekran Kullanımı, Ekran Süresi, Erken Çocukluk.

EARLY CHILDHOOD AND DIGITAL SCREEN USE: A QUALITATIVE EXPLORATION OF PARENTAL EXPERIENCES

Today, children grow up surrounded by technology and are exposed to digital devices very early in their lives, particularly in early childhood. Exposure to digital screens at an early age is crucial for children's development and well-being. Excessive exposure to digital screens in early childhood negatively impacts children's development and health. Therefore, the role of parents in children's digital screen use and screen time management in early childhood is crucial. In this context, this study aimed to examine the parental experiences of parents with children in early childhood regarding their children's digital screen use. The research was conducted using a qualitative method. The study sample consisted of 12 parents—7 mothers and 5 fathers—who had children in early childhood. Data were collected using a data form covering the participants' socio-demographic characteristics and a semi-structured interview form. The results of the content analysis indicate that parents believe their children's digital screen use affects their children's development both positively and negatively, and that parents may experience various difficulties in managing and setting limits on their children's digital screen use. The study also identified that parents need information and support in managing their children's digital screen use. In line with the results of the research, it can be recommended that training programs be prepared for parents of children in early childhood on managing and setting limits on children's digital screen use and that various projects be developed on the subject.

Keywords: *Parent, Screen Use, Screen Time, Early Childhood.*

[1] Öğr. Gör. Dr., Bilecik Şeyh Edebali, Üniversitesi, 0000-0001-9788-1585, zeynep.demirci@bilecik.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0000-0002-1294-0855, emelarslan@erbakan.edu.tr.

YOUTUBE KULLANIMININ ÇOCUKLARIN DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNE İLİŞKİN ANNELERİN GÖRÜŞLERİ

Hilmi Tekin¹, Gökçe Oran²

Bu çalışmanın amacı YouTube kullanımının çocukların duygu düzenleme becerileri üzerindeki etkisine ilişkin annelerin görüşlerini derinlemesine incelemektir. Bu araştırmada; nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Araştırmada fenomenolojik yaklaşım yoluyla “Youtube kullanımı” kavramı ve YouTube kullanımının ilkökul dönemi çocukların duygu düzenleme becerileri üzerindeki etkisine ilişkin annelerin görüşleri incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme kullanılarak oluşturulmuştur. Katılımcılar, Ankara ilinde yaşayan ve ilkökul döneminde çocuğu olan annelerden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; araştırmacılar tarafından geliştirilen, annelerin çocukların YouTube kullanımına ve YouTube’un duygu düzenleme becerileri üzerindeki etkisine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik yarı yapılandırılmış görüşme formu ve katılımcıların demografik verilerine ulaşmak için “Genel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Görüşme soruları araştırmacılar tarafından hazırlandıktan sonra 3 alan uzmanından uzman görüşü alınmıştır. Bu kapsamda annelerden oluşan 12 katılımcı ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde bu katılımcılara; çocuğun ilgilendiği YouTube içerikleri ile ilgili 10 soru sorulmuştur. Sonda sorularla katılımcılardan alınan cevaplar derinleştirilmeye çalışılmıştır. Araştırma sürecinde yüz yüze yapılan görüşmeler bilgisayara kaydedilmiş, ardından ses kaydını yazıya çeviren programlar yardımıyla görüşme metinleri yazıya dökülmüştür. Yazıya dökülen görüşme kayıtları MAXQDA programı kullanılarak içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Bu doğrultuda yapılan analiz sonucunda 1) Etki, 2) Strateji, 3) Sosyal İlişkiler ve 4) Alışkanlıklar olmak üzere 4 tema ve 10 alt tema elde edilmiştir. Araştırmada bu temalarla elde edilen bulgular, YouTube’un çocukların duygusal gelişimi açısından büyük çoğunlukla risk ve kısmen fırsatlar barındırdığını, izlenen içeriklerin çocukların duygu durumlarını genellikle olumsuz yönde şekillendirdiğini ve model alınan karakterlerin bu süreçte belirleyici olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, YouTube Kullanımı, Duygu Düzenleme.

MOTHERS' VIEWS ON THE EFFECT OF YOUTUBE USE ON CHILDREN'S EMOTION REGULATION SKILLS

The purpose of this study is to in-depth examine mothers' views on the impact of YouTube use on children's emotion regulation skills. A phenomenological design, a qualitative research method, was employed in this study. Using a phenomenological approach, mothers' views on the concept of "YouTube use" and its impact on primary school children's emotion regulation skills were examined. The study group was formed using snowball sampling, a purposive sampling method. Participants consisted of mothers living in Ankara with primary school children. A semi-structured interview form, developed by the researchers to determine mothers' views on children's YouTube use and its impact on emotion regulation skills, and a "General Information Form" were used to collect data. After the interview questions were prepared by the researchers, expert opinions were obtained from three field experts. Twelve mothers were interviewed within this scope. During the interviews, these participants were asked 10 questions about YouTube content of their children's interest. Probe questions were used to further elaborate on the participants' responses. During the research process, face-to-face interviews were recorded on a computer, and then the interviews were transcribed using audio-to-text programs. The transcribed interviews were analyzed using content analysis using the MAXQDA program. The analysis yielded four themes and 10 subthemes: 1) Impact, 2) Strategy, 3) Social Relations, and 4) Habits. The findings from these themes suggest that YouTube largely poses risks and, in part, opportunities for children's emotional development, that the content they watch often negatively shapes children's emotional states, and that role models play a decisive role in this process.

Keywords: *Child, YouTube Use, Emotion Regulation.*

[1] Öğr. Gör, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, 0000-0002-2324-6631, hilmitekin@mu.edu.tr.

[2] Bilm. Uzm, Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-6795-6611, gokce.hfzoglu@gmail.com.

TEKNOFERANS VE EBEVEYN SOSYOTELİZMİ (PHUBBING) ÜZERİNE ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİ: BİBLİYOMETRİK İNCELEME

Ruhigül Turan¹, Sırma Seda Bapoğlu Dümenci²

Dijital teknolojilerin günlük yaşama hızla entegre olması, ebeveyn-çocuk ilişkilerinde yeni sorun alanlarını da beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, ebeveyn teknoferansı ve sosyotelizmi (phubbing), çocukla kurulan etkileşimin niteliğini zayıflatan ve çocukların gelişim süreçlerini olumsuz etkileyen önemli dijital çağ olguları olarak öne çıkmaktadır. Ebeveyn teknoferansı, ebeveynin teknolojik cihaz kullanımı nedeniyle çocukla kurduğu etkileşimin kesintiye uğraması durumunu ifade ederken; phubbing, kişinin sosyal ortamda dikkatini cep telefonuna yönlendirerek karşısındaki bireyi yok saymasıdır. Araştırmalar, bu iki davranışın ebeveyn-çocuk iletişimini zayıflatıldığını, çocukların ruh sağlığı ile bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini olumsuz etkileyebileceğini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda bu kavramlara yönelik yayımlanmış makalelerin bibliyometrik analizi yapılarak alanyazındaki araştırma eğilimlerinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu çalışmada, “technoference”, “parental phubbing” ve “child” anahtar kelimeleri kullanılarak 19 Ağustos 2025 tarihinde Web of Science veri tabanında gerçekleştirilen tarama sonucu elde edilen 202 makale bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Analiz bulgularına göre, ilgili alandaki yayınların en yoğun olduğu yıl 2024 (46 makale) olarak belirlenmiştir. En fazla yayın yapan araştırmacılar McDaniel BT ve Wang PC olurken, çalışmaların en çok yer aldığı araştırma alanları Disiplinlerarası Psikoloji (70), Gelişim Psikolojisi (28), Aile Çalışmaları (24) ve İletişim (22) olarak tespit edilmiştir. En sık kullanılan anahtar kelimeler ise “technoference”, “phubbing”, “parental phubbing” ve “parent-child relationship” kavramlarıdır. Elde edilen veriler, konunun çok disiplinli bir yaklaşımla ele alınmasının önemini ortaya koymakta ve alandaki mevcut araştırma eğilimlerine ışık tutarak gelecekte yapılacak çalışmalara yön vermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Teknoferans, Ebeveyn Sosyotelizmi, Bibliyometrik Analiz.

RESEARCH TRENDS ON TECHNOFERENCE AND PARENTAL PHUBBING: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS

The rapid integration of digital technologies into everyday life has introduced new challenges in parent-child relationships. In this context, parental technoference and phubbing have emerged as significant digital-age phenomena that weaken the quality of interaction with children and negatively affect their developmental processes. Parental technoference refers to the interruption of parent-child interaction due to the parent's use of technological devices, while phubbing is the act of ignoring another person in a social setting by directing one's attention to a mobile phone. Research has shown that these two behaviors weaken parent-child communication and may adversely impact children's mental health, as well as their cognitive, emotional, and social development. Accordingly, this study aims to conduct a bibliometric analysis of published articles on these concepts to identify research trends in the existing literature. In this study, 202 articles obtained from a search conducted on 19 August 2025 in the Web of Science database using the keywords "technoference," "parental phubbing," and "child" were analyzed using the bibliometric analysis method. According to the analysis findings, the year with the highest number of publications in the relevant field was 2024 (46 articles). The researchers with the highest number of publications were McDaniel BT and Wang PC, while the most represented research areas were Interdisciplinary Psychology (70), Developmental Psychology (28), Family Studies (24), and Communication (22). The most frequently used keywords are "technoference," "phubbing," "parental phubbing," and "parent-child relationship. The obtained data highlight the importance of addressing the topic with a multidisciplinary approach and aim to guide future studies by shedding light on current research trends in the field.

Keywords: *Technoference, Parental Phubbing, Bibliometric Analysis.*

[1] Arş. Gör, Tarsus Üniversitesi, 0000-0002-9710-9429, ruhigulturan@tarsus.edu.tr.

[2] Doç. Dr, Tarsus Üniversitesi, 0000-0003-2878-1120, sedadumenci@tarsus.edu.tr.

BEBEKLİK DÖNEMİNDE DİJİTAL MEDYA KULLANIMI

Aybike Özbek¹, Münevver Can Yaşar², Aysel Köksal Akyol³

Dijitalleşmenin hız kazandığı günümüzde, teknolojinin gündelik yaşamın hemen her alanına nüfuz etmesiyle birlikte, ebeveynlerin hem kendi yaşamlarında hem de bebekleriyle olan etkileşimlerinde dijital medya araçlarını yoğun biçimde kullandıkları görülmektedir. Bu araçların bebeklerin dünyalarına girmesi ile de günümüz çocuklarına yönelik “dijital yerliler” terimi kullanılmaktadır. Beyin gelişimi için kritik önem taşıyan bebeklik döneminde dijital medya araçlarına sıklıkla maruz kalmanın gelişim açısından risk faktörü olması nedeniyle bebeklerin yaşantısında dijital medya araçlarının rolünü analiz etmek ve anlamak oldukça önemlidir. Bu nedenle bu çalışmada bebeklik döneminde dijital medya kullanımının ebeveynlerin görüşleri üzerinden incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden betimleyici desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Betimleyici desen katılımcıların deneyimlerini katılımcıların bakış açısıyla betimlemek amacıyla kullanılan esnek ve açıklayıcı bir nitel araştırma desendir. Çalışma grubunu, kartopu örneklem yöntemi kullanılarak ulaşılan 0-36 ay aralığında bebeği olan 17 ebeveyn oluşturmaktadır. Yapılan çalışmada çalışma grubunu oluşturacak ebeveynlere bir kurum aracılığı ile ulaşmanın mümkün olmaması sebebiyle kartopu yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma kapsamında, ebeveynlerle görüşülerek elde edilen veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılarak toplanmıştır. Görüşmeler izinler alınarak kayıt altına alınmıştır. Toplanan veriler kayıtlardan yazıya dökülmüş ve örüntü eşleştirme, ayrıntı betimleme ve çapraz durum yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Devamında veriler açık kodlama yapılarak her satır kodlanmıştır. Açık kodlamanın sonunda birbiri ile ilişkili ve yakın olan kodlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuştur. Oluşturulan kategorilerde anlatıların ayrışan ve benzeşen yönleri tespit edilerek tekrar incelenecektir. İnceleme döngüsü sonucunda kategorilerde ayrışan ve benzeşenler eşleştirilerek çatı işlevli temalara dönüştürülecektir. Birbirleriyle ilişkili bu temalara ise çaprazlama yöntemi uygulanacak ve araştırmanın bulgular ve sonuç raporu tartışılarak yazılacaktır. Araştırmanın ön bulgularına göre bebeklik döneminde dijital medya araçlarının kullanımı, ebeveyn algıları ve farkındalığı, sosyal destek durumu, bebeklere ait mizaç özellikleri ve talepler gibi bireysel farklılıklara göre şekillenmektedir. Araştırmada ulaşılan bulgular doğrultusunda ebeveynlere, çocuk gelişimi uzmanlarına ve bebekle çalışan diğer profesyonellere yönelik öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Bebeklik, Dijital Medya Araçları, Ekran Maruziyeti.

USE OF DIGITAL MEDIA IN INFANCY

In today's rapidly digitizing world, with technology permeating almost every aspect of daily life, parents are seen to be using digital media tools intensively both in their own lives and in their interactions with their babies. With the introduction of these tools into babies' worlds, the term “digital natives” is now used to describe today's children. Given that frequent exposure to digital media tools during infancy—a critical period for brain development—can pose developmental risks, it is crucial to analyze and understand the role of digital media tools in infants' lives. Therefore, this study aims to examine digital media use during infancy through the perspectives of parents. The research was conducted using a descriptive design, one of the qualitative research methods. The descriptive design is a flexible and explanatory qualitative research design used to describe participants' experiences from their perspective. The study group consisted of 17 parents with babies aged 0-36 months, who were reached using the snowball sampling method. The snowball method was chosen because it was not possible to reach the parents who would form the study group through an institution. Within the scope of the research, the data obtained from interviews with the parents were collected using a Semi-Structured Interview Form prepared by the researchers. The interviews were recorded with permission. The collected data were transcribed from the recordings and analyzed using pattern matching, detail description, and cross-case methods. Subsequently, the data were coded using open coding, with each line being coded. At the end of the open coding process, codes that were related and similar to each other were grouped together to form categories. The categories created will be re-examined to identify the divergent and similar aspects of the narratives. As a result of the examination cycle, the divergent and similar aspects of the categories will be matched and transformed into overarching themes. These interrelated themes will be analyzed using a cross-sectional method, and the findings and conclusions of the study will be discussed and written up in a report. According to the preliminary findings of the research, the use of digital media tools in infancy is shaped by individual differences such as parental perceptions and awareness, social support status, temperament characteristics, and demands of infants. Based on the findings of the research, recommendations will be made to parents, child development specialists, and other professionals working with infants.

Keywords: *Infancy, Digital Media Tools, Screen Exposure*

[1] Arş. Gör., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi/Ankara Üniversitesi, 0009-0006-1740-058X, aybike.ozbek@alanya.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, 0000-0003-1987-8393, munevver.canyasar@alanya.edu.tr.

[3] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-1500-2960, koksalyasel@gmail.com.

YOUTUBE'DA ÇOCUKLARA YÖNELİK ANİMASYONLARIN VE GERÇEK GÖRÜNTÜYE DAYALI VİDEOLARIN ÇOCUĞA UYGUNLUK AÇISINDAN İNCELENMESİ

Beyza Bolat¹, Sultan Bozan², Tuba Kapucuoğlu³

YouTube günümüzde çocukların en yoğun şekilde dijital içeriklere maruz kaldıkları ve zamanlarının önemli bir bölümünü geçirdikleri platformların başında gelmektedir. Türkiye’de çocuklara yönelik üretilen YouTube videoları geniş kitlelere ulaşmakta; çocuklar her geçen gün daha fazla sayıda içeriğe erişmekte ve daha uzun süre boyunca bu içeriklerle etkileşim hâlinde olmaktadır. Söz konusu videolar, genel olarak animasyon ile gerçek görüntüye dayalı videolar şeklinde üretilmektedir. Bu çalışmada, YouTube’da en çok izlenen çocuk içerikleri arasından seçilen animasyonlar ile gerçek görüntüye dayalı videolar gelişime uygunluk, içerik uygunluğu ve video özellikleri açısından değerlendirilmiş olup her iki türdeki içerikler ayrıntılı olarak karşılaştırmalı bir biçimde ele alınarak incelenmiştir. Araştırma nitel yöntemle yürütülmüştür. Son 1 yılda çocuklara yönelik yayınlanan videolar arasında YouTube’da en çok izlenen üçü animasyon, üçü insan içerikli olmak üzere toplam altı kanala odaklanılmıştır. Her kanaldan üç video seçilmiş ve toplam 18 video bu çalışma kapsamında YouTube Videoları Değerlendirme Anahtarı kullanılarak ayrıntılı olarak çözümlenmiştir. Bulgular, animasyon içeriklerin özellikle çocuğun yaş, cinsiyet, ilgi alanı ve çocuk tarafından içeriklerin anlaşılabilirliği açısından daha uygun olduğunu; ayrıca çocukların mahremiyetinin korunması bağlamında da gerçek görüntüye dayalı içeriklere kıyasla daha koruyucu özellikler taşıdığını göstermiştir. Buna ek olarak gerçek görüntüye dayalı içeriklerde ürün tanıtımı ve ticari yönelimlere daha sık yer verildiği tespit edilmiştir. Çocuğun dil gelişimine katkı açısından videolar incelendiğinde çoğunlukla gerçek görüntüye dayalı videoların animasyonlara göre daha destekleyici olduğu görülmüştür. Her iki türdeki videoların da çocukların psikomotor becerileri, sosyal duygusal gelişimi, öz bakım becerilerini desteklemek açısından yetersiz kaldığı ortaya çıkmıştır. Çalışma kapsamında elde edilen tüm bulgular ayrıntılı olarak tartışılmıştır. Çocukların dijital dünyada karşılaştıkları içeriklere alternatif olarak daha nitelikli, gelişimi destekleyici içeriklerin üretilmesine ve yetişkinlerin içerik seçiminde daha bilinçli hareket etmesine yönelik önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Youtube İçerikleri, Çocuğa Uygunluk, Çocuk İçerikleri.

EXAMINING THE APPROPRIATENESS OF ANIMATIONS AND LIVE-ACTION VIDEOS FOR CHILDREN ON YOUTUBE

YouTube is among the leading platforms where children are most intensely exposed to digital content and spend a significant part of their time. In Turkey, YouTube videos produced for children reach large audiences; each passing day children access a greater number of contents and remain in interaction with these contents for longer periods. The mentioned videos are generally produced in the form of animation and live-action videos. In this study, animations and live-action videos selected from among the most viewed children's contents on YouTube were evaluated in terms of developmental appropriateness, content appropriateness, and video features, and both types of contents were examined in detail through a comparative approach. The research was conducted with a qualitative method. Among the videos published for children in the last one year, a total of six channels, three animation and three human-content, which were the most viewed on YouTube, were focused on. From each channel, three videos were selected, and a total of 18 videos were analyzed in detail within the scope of this study using the YouTube Children's Videos Evaluation Key. The findings showed that animation contents were more appropriate especially in terms of the child's age, gender, field of interest, and comprehensibility of the contents by the child; moreover, in the context of the protection of children's privacy, they carried more protective features compared to live-action contents. In addition, it was determined that product promotion and commercial orientations were more frequently included in live-action contents. When the videos were examined in terms of contribution to the child's language development, it was seen that mostly live-action videos were more supportive compared to animations. It was revealed that both types of videos remained inadequate in supporting children's psychomotor skills, socio-emotional development, and self-care skills. All the findings obtained within the scope of the study were discussed in detail. Suggestions were made for the production of higher quality and developmentally supportive contents as alternatives to the contents children encounter in the digital world, and for adults to act more consciously in content selection.

Keywords: *YouTube Content, Child Appropriateness, Children's*

Content.

-
- [1] Çocuk Gelişimci, Biruni Üniversitesi, 0009-0003-0232-2476, beyzabolatt002@gmail.com.
[2] Çocuk Gelişimci, Biruni Üniversitesi, 0009-0007-5580-2341, sultanbzn12@gmail.com.
[3] Arş. Gör., Biruni Üniversitesi, 0000-0001-7681-6717, tkapucuoglu@biruni.edu.tr.

ERGENLERDE BENLİK SAYGISI İLE PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİDE SOSYAL MEDYA KULLANIMININ ARACI ROLÜ

Esra Önsoy¹, Gizem Aydınlioğlu²

Bu araştırmada ergenlik dönemindeki bireylerin yetişkinliğe geçiş döneminde yaşadıkları fiziksel, davranışsal ve ruhsal değişimlerle birlikte içinde bulundukları olumlu ve olumsuz davranışları kontrol etmeleri, hoşnut olmadıkları durumlar karşısında gösterdikleri psikolojik dayanıklılığın da etkisiyle oluşan benlik saygısının ergen üzerindeki etkileri dikkate alınmıştır. Bu amaçla ergenlerde benlik saygısı ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkide sosyal medya kullanımının aracı rolü incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Konya ili merkez ilçelerinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı çalışma için gerekli izni veren liselerde eğitim alan ve çalışmaya katılım konusunda ebeveynleri ile kendisinin gönüllü katılım onayı olan 15-17 yaş arası lise düzeyi 1000 öğrenci oluşturmuştur. Nicel araştırma yöntemiyle yürütülen bu çalışmada, verilerin analizinde ilişkisel modelden yararlanılmıştır. İki grubun karşılaştırılmasında Bağımsız Örneklem t Testi, ikiden fazla kategorili değişkenlerin karşılaştırmaları Varyans Analizi (ANOVA) işlemleri ile gerçekleştirilmiştir. Sayısal değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile incelenmiştir. Araştırma bulguları, benlik saygısı ve sosyal medya kullanımının psikolojik dayanıklılık üzerinde anlamlı ve negatif yönde etkiler gösterdiğini ortaya koymuştur. Sosyal medya kullanımının aracı rolü dikkate alındığında, benlik saygısındaki artışın psikolojik dayanıklılığı azalttığı görülmüştür. Ayrıca sosyal medya kullanımının doğrudan da psikolojik dayanıklılığı olumsuz etkilediği saptanmıştır. Benlik saygısı ve sosyal medya kullanımı birlikte değerlendirildiğinde, psikolojik dayanıklılıktaki değişimin yaklaşık %26'sını açıkladığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar, psikolojik dayanıklılığı etkileyen önemli faktörler olarak benlik saygısı ve sosyal medya kullanımına işaret etmekle birlikte, dayanıklılığın başka değişkenlerden de etkilendiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik, Benlik Saygısı, Psikolojik Dayanıklılık, Sosyal Medya.

THE MEDIATING ROLE OF SOCIAL MEDIA USE IN THE RELATIONSHIP BETWEEN SELF-ESTEEM AND PSYCHOLOGICAL RESILIENCE IN ADOLESCENTS

In this study, the effects of self-esteem formed through adolescents' ability to regulate positive and negative behaviors during the transition to adulthood, alongside the influence of their psychological resilience when faced with unfavorable situations on adolescent development were taken into consideration. Accordingly, the mediating role of social media use in the relationship between self-esteem and psychological resilience among adolescents was examined. The study group consisted of 1,000 high school students aged 15–17, enrolled in schools located in the central districts of Konya province, which are affiliated with the Ministry of National Education and granted permission for the research. Participation was voluntary, with informed consent obtained from both the adolescents and their parents. The research was conducted using a quantitative method within a correlational design. For data analysis, the Independent Samples t-Test was employed for comparisons between two groups, while Analysis of Variance (ANOVA) was used for comparisons involving variables with more than two categories. Relationships between numerical variables were examined using Pearson's correlation coefficient. The findings demonstrated that both self-esteem and social media use had significant and negative effects on psychological resilience. Considering the mediating role of social media use, it was observed that an increase in self-esteem reduced psychological resilience. Furthermore, social media use was also found to directly and negatively affect resilience. When self-esteem and social media use were evaluated together, they explained approximately 26% of the variance in psychological resilience. These results indicate that while self-esteem and social media use are significant factors influencing psychological resilience, resilience is also shaped by other variables.

Keywords: *Adolescence, Self-Esteem, Psychological Resilience, Social Media.*

[1] Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi, 0009-0009-1652-8890, esraonsoy@gmail.com.

[2] Çocuk Gelişimci, Selçuk Üniversitesi, 0009-0007-0899-6462, g_aydinli33@hotmail.com.

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE TANİ ALMIŞ ÇOCUKLARIN DİJİTAL DÜNYALARINA BAKIŞ

Merve Kuz Keleş¹, Ece Merve Yazar Kahraman², Beyza Yenibağcı Bozdağ³, Songül Kızı⁴

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi dönemde tanı almış çocukların dijital dünyadaki deneyimlerini, ekran sürelerini ve ailelerin ekran kullanımı ile ilgili tutumlarını incelemektir. Çalışma, betimsel tarama modeli ile yürütülmüştür. Nicel veriler anket yöntemiyle elde edilmiştir. Araştırmaya 3–7 yaş aralığında tanı almış 20 çocuğun anne ve babası katılmıştır. Katılımcılar çekirdek aile yapısına sahip olup, annelerin yaş ortalaması 35, babaların yaş ortalaması 38'dir. Araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Formda; çocuğun yaş, cinsiyet, doğum sırası, kardeş sayısı, anne-baba yaşı, eğitim düzeyi, mesleği, aile yapısı, ekran süreleri, ekran kullanımıyla ilgili sınırlamalar ve amaçlar ile psikiyatrik tanı durumlarına ilişkin sorular yer almıştır. Elde edilen veriler betimsel istatistikler (ortalama, standart sapma, minimum-maksimum değerler) kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma bulgularına göre çocukların günlük ekran süreleri genellikle 1–3 saat arasında değişmektedir. Babaların ekran süresi çocuklara ve annelere kıyasla daha yüksektir. Çocukların fiziksel aktivite süresi ekran süresiyle benzer düzeydedir. Ailelerin büyük çoğunluğu ekran kullanımına sınır koyduğunu belirtse de, çocukların pratikte bu sınırları aştığı görülmüştür. Çocukların hepsi bireysel destek hizmeti almakta, anne-babaların üçte biri ise psikiyatrik tanıya sahiptir. Sonuç olarak, okul öncesi dönemde tanı almış çocukların dijital dünyaları ailelerinin ekran tutumları ile yakından ilişkilidir. Ebeveynlerin rol model olması ve sınır koyma konusunda daha tutarlı davranmaları, çocukların sağlıklı dijital alışkanlıklar geliştirmeleri açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: *Okul Öncesi Dönem, Dijital Dünya, Ekran Kullanımı.*

A PERSPECTIVE ON THE DIGITAL WORDLS OF DIAGNOSED PRESCHOOL CHILDREN

The purpose of this study is to examine the digital experiences, screen times, and parental attitudes toward screen use of children diagnosed during the preschool period. The study was conducted using a descriptive survey model. Quantitative data were collected through a questionnaire. The parents of 20 children aged 3–7 years who had received a diagnosis participated in the research. Participants belonged to nuclear families, with mothers having an average age of 35 and fathers an average age of 38. A questionnaire form developed by the researchers was used. The form included questions regarding the child's age, gender, birth order, number of siblings, parental age, education level, occupation, family structure, screen times, screen use limitations and purposes, as well as psychiatric diagnosis status. The data obtained were analyzed using descriptive statistics (mean, standard deviation, minimum–maximum values). Findings of the study revealed that children's daily screen times generally ranged between 1–3 hours. Fathers' screen times were higher compared to children and mothers. Children's physical activity time was found to be at a similar level to their screen time. Although the majority of families reported setting limits on screen use, it was observed that children often exceeded these limits in practice. One-third of the parents were also found to have a psychiatric diagnosis. In conclusion, the digital worlds of preschool children with a diagnosis are closely related to their parents' screen use attitudes. It is important for parents to act as role models and demonstrate consistency in setting boundaries to help children develop healthy digital habits.

Keywords: *Preschool, Digital Word, Screen Use.*

-
- [1] Uzm. Dr., Diamind Çocuk-Genç Psikiyatri Kliniği, 0000-0001-9294-0347, drmervekuz@gmail.com.
[2] Uzm. Dr., Diamind Çocuk-Genç Psikiyatri Kliniği, 0000-0002-5088-1630, ecemerveazar@gmail.com.
[3] Çocuk Gelişimci, Diamind Çocuk-Genç Psikiyatri Kliniği, 0009-0008-1201-8968, beyzaynbgc88@gmail.com.
[4] Çocuk Gelişimci, Diamind Çocuk-Genç Psikiyatri Kliniği, 0009-0006-7438-1151, songl.kz42@gmail.com.

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE DİJİTAL OYUNLARIN ÇOCUKLARIN AKRAN İLİŞKİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: VELİ GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Mehmet Doğru¹, Yasemin Yüzbaşıoğlu²

Bu araştırma, okul öncesi dönem çocuklarının dijital oyun kullanımının akran ilişkileri üzerindeki etkilerinin, bu süreci doğrudan gözlemleyen velilerin perspektifinden derinlemesine incelenmesi amacıyla yürütülmüştür. Çalışma, dijital oyunların sosyal dinamiklerde nasıl bir rol oynadığını hem olumlu hem de olumsuz yönleriyle ortaya koymayı hedeflemektedir. Çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, önceden belirlenmiş iki ölçütü taşıyan 45 veli çalışmaya dâhil edilmiştir: Erken çocukluk döneminde (3-5 yaş) bir çocuğa sahip olmak, çocuğun dijital oyunlarla (tablet, telefon, konsol) belirli bir sıklıkta etkileşim kuruyor olması. Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) ile tasarlanmıştır. Olgubilim, bireylerin bir olguya yükledikleri anlamları ve ortak deneyimleri derinlemesine anlamayı hedeflemektedir. Bu çalışmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu formun amacı; katılımcıların görüşlerini derinlemesine alabilmek, önceden belirlenmiş ana sorular etrafında yapılandırılmış bir veri toplama süreci yürütmek, aynı zamanda katılımcıların beklenmeyen cevapları doğrultusunda esnek bir şekilde ilerleyerek zengin ve detaylı nitel verilere ulaşmaktır. Elde edilen nitel veriler, içerik analizi tekniği kullanılarak çözümlenmiş, benzer kodlar bir araya getirilerek anlamlı temalar oluşturulmuştur. Analiz sürecinde güvenilirliği sağlamak için kodlamalar arası tutarlılık kontrol edilmiştir. Araştırmada yer alan katılımcıların verdikleri cevaplar dört ayrı tema geliştirilmiştir. Sonuç olarak dijital oyunların okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal dünyasında yalnızca bir eğlence aracı değil, aynı zamanda karmaşık sosyal etkileşimler için bir bağlam olduğunu göstermesi beklenmektedir. Araştırma bulgularının, dijital oyunların akran ilişkilerindeki çok boyutlu rolünü anlamak ve ailelere, öğretmenlere ve politika yapıcılara çocukların dijital dünyasını daha iyi yönlendirebilmeleri için bilimsel temellere dayanan öneriler sunmak açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk Dönemi, Dijital Oyun, Akran İlişkileri, Veli Görüşleri.

THE EFFECT OF DIGITAL GAMES ON CHILDREN'S PEER RELATIONSHIPS IN EARLY CHILDHOOD: AN ANALYSIS OF PARENTAL PERSPECTIVES

This study was conducted to thoroughly examine the effects of preschool children's use of digital games on peer relationships from the perspective of parents who directly observe this process. The study aims to reveal the role digital games play in social dynamics, both positively and negatively. The study group was determined using criterion sampling, one of the purposive sampling methods. Within this scope, 45 parents meeting two predefined criteria were included in the study: having a child in early childhood (3-5 years old) and the child interacting with digital games (tablet, phone, console) with a certain frequency. This research was designed using phenomenology, one of the qualitative research designs. Phenomenology aims to deeply understand the meanings individuals attach to a phenomenon and their shared experiences. A semi-structured interview form was used as the data collection tool in this study. The purpose of this form is to obtain participants' views in depth, to conduct a structured data collection process around pre-determined main questions, and at the same time, to proceed flexibly in line with participants' unexpected answers in order to obtain rich and detailed qualitative data. The qualitative data obtained were analyzed using content analysis techniques, and similar codes were grouped together to form meaningful themes. To ensure reliability during the analysis process, consistency between codings was checked. The responses provided by the participants in the study were developed into four separate themes. As a result, it is expected that digital games will be shown to be not only a means of entertainment in the social world of preschool children, but also a context for complex social interactions. The research findings are considered important for understanding the multidimensional role of digital games in peer relationships and for providing scientifically based recommendations to families, teachers, and policymakers to better guide children's digital world.

Keywords: *Early Childhood, Digital Games, Peer Relationships, Parent Opinions.*

[1] Öğretmen, Meram İhsan Karacıgan Anaokulu, 0000-0003- 2259-3014, mehmetdogru789@gmail.com.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0002-2493-7784, yasemin.yuzbasioglu@edu.tr.

7-11 YAŞ ARASI ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN DİJİTAL EBEVEYNLİK FARKINDALIKLARININ VE ÇOCUKLARINDAKİ İNTERNET BAĞIMLIĞININ AİLE UYUMUNA ETKİSİ

Halenur Kütük¹, Esin Sezgin²

Çalışmanın amacı 7-11 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalıklarının ve çocuklarındaki internet bağımlılığının aile uyumuna etkisini incelemektir. Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma gurubu kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenmiş olup 7-11 yaş arası çocuğu olan 396 ebeveynnden oluşmaktadır. Araştırmada veriler, Kişisel Bilgi Formu, Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği, Aile-Çocuk İnternet Bağımlılığı Ölçeği ve Aile Uyum Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Yapılan normallik testleri sonucunda verilerin normal dağıldığı görülmüştür. Buradan hareketle, Bağımsız T testi, Anova testi, Posthoc testlerinden Tukey çoklu karşılaştırma testi, değişkenler arasındaki ilişkiyi tespit etmek için Pearson Korelasyon Analizi ve Basit Doğrusal Regresyon Analizinden faydalanılmıştır. Ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalıkları ile ebeveyn öğrenim düzeyi, dijital ortamda vakit geçirme süreleri, çocuklarının dijital ortamlarda geçirdikleri süre arasında anlamlı farklılık bulunurken, ebeveyn cinsiyeti, ebeveyn yaşı ve algılanan gelir düzeyi arasında farka rastlanmamıştır. Çocukların internet bağımlılık düzeyleri ile ebeveynin algıladığı gelir düzeyi, ebeveynin öğrenim düzeyi, çocuğun cinsiyeti, çocuğun yaşı, çocuğun dijital ortamda geçirdiği süre, çocuğun kişisel dijital araca sahip olma durumu, ailenin vakit geçirme sıklığı arasında anlamlı farklılık bulunurken ebeveynin yaşı arasında farka rastlanmamıştır. Ebeveynlerin dijital farkındalıkları ile çocuklarındaki internet bağımlılığı arasında negatif yönlü anlamlı, aile uyumu ile arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki; çocukların internet bağımlılıkları ile aile uyumu arasında ise negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Son olarak dijital ebeveynlik farkındalığının ve çocuklardaki internet bağımlılığının aile uyumunu yordadığı sonucuna varılmıştır. Ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalıklarının artması ile birlikte çocuklarındaki internet bağımlılığı düzeyinin azaldığı ve bununla beraber aile uyumunun arttığı belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre uzmanların ebeveynlere dijital ebeveynlik farkındalığı hakkında eğitimler vermesi ve çocuklarda internet bağımlılığını önleyici çalışmalar yapmaları önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Aile Uyum, Çocuk, Dijital Ebeveynlik Farkındalığı, İnternet Bağımlılığı.

THE EFFECT OF DIGITAL PARENTING AWARENESS OF PARENTS WITH CHILDREN BETWEEN 7-11 YEARS OLD AND INTERNET ADDICTION IN THEIR CHILDREN ON FAMILY HARMONY

Aim of the study is to examine the impact of parents' digital parenting awareness and their children's internet addiction on family cohesion among parents with children aged 7 to 11. Relational screening method was used in the research. The study group of the research consists of 396 parents with children between the ages of 7-11, determined by the easily accessible sampling method. Data in the study were obtained by using Personal Information Form, Digital Parenthood Awareness Scale, Family-Child Internet Addiction Scale and Family Cohesion Scale. Since the data of the study were normally distributed, Independent Samples t-test, ANOVA, Tukey's post-hoc multiple comparison test, Pearson Correlation Analysis to determine the relationships between variables, and Simple Linear Regression Analysis were utilized. While there was a significant difference between parents' digital parenting awareness and parental education level, time spent in digital environment, and time spent by their children in digital environments, no difference was found between parent gender, parent age and perceived income level. While there was a significant difference between the children's internet addiction levels and the parent's perceived income level, the parent's education level, the child's gender, the child's age, the time the child spent in the digital environment, the child's possession of a personal digital tool, and the frequency of spending time in the family, no difference was found between the parent's age. There is a negative and significant relationship between parents' digital awareness and their children's internet addiction, and a positive relationship with family adjustment; It was determined that there is a negative significant relationship between children's internet addiction and family adjustment. Finally, it was concluded that digital parenting awareness and internet addiction in children predict family adjustment.

It has been determined that with the increase of parents' awareness of digital parenting, the level of internet addiction in their children decreases and family harmony increases. According to these results, it can be recommended that experts train parents about digital parenting awareness and conduct studies to prevent internet addiction in children.

Keywords: *Child, Digital Parenting Awareness, Family Harmony, Internet Addiction.*

[1] Öğr. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi, 0000-0002-1749-8568, halenur9685@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, 0000-0002-9772-9855, esinsezgin21@gmail.com.

DİJİTAL EBEVEYNLİK EĞİTİM PROGRAMINA YÖNELİK EBEVEYN İHTİYAÇLARININ BELİRLENMESİ

Seda Birşan Şengün¹, Devlet Alakoç²

Bu araştırma, okul öncesi dönemde çocuğu bulunan ebeveynlerin dijital ebeveynlik konusundaki ihtiyaçlarını ortaya koymak ve geliştirilecek Dijital Ebeveynlik Eğitim Programına zemin hazırlamak amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın örneklemini, çocuğu Karaman İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden yüz altmış ebeveyn oluşturmuştur. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan “Dijital Ebeveynlik Eğitim Programı İhtiyaç Belirleme Formu” aracılığıyla toplanmıştır. Formun uygunluğunu sağlamak amacıyla, ikisi bilişim teknolojileri, ikisi ise çocuk gelişimi alanında olmak üzere dört uzmandan görüş alınmış, uzman değerlendirmeleri doğrultusunda formda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Karaman İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinlerin alınmasının ardından, bağımsız anaokulları ziyaret edilmiş, okul yönetici ve öğretmenlerine araştırmanın amacı aktarılmıştır. Çalışmaya katılım için onay veren kurumlar aracılığıyla formlar çevrim içi olarak ebeveynlere ulaştırılmış ve toplam yüz altmış ebeveyninden yanıt alınmıştır. Elde edilen verilere göre, ebeveynlerin büyük çoğunluğunun evlerinde internet bağlantısı bulunduğu, gün içerisinde çocuklarıyla genellikle üç saatten fazla zaman geçirdikleri ve bu zamanlarda çocuklarıyla en çok yaptıkları aktivitenin oyun oynama olduğu görülmüştür. Ebeveynler çoğunlukla günlük cep telefonu kullanım sürelerinin 1-2 saat, TV izleme sürelerinin ise yarım saat olduğu belirtirken; çocuklarının dijital cihaz kullanımına yönelik sınır koyduklarını, bu sınırın ise çoğunlukla “süresinin bittiğini söyleme” şeklinde olduğunu ifade etmişlerdir. Çocukların dijital cihazları kullanmayı öğrendiği, problem yaşaması halinde yardım istediği ve dijital cihazlarda ne yaptığı ile ilgilenen kişinin anneler olduğu; çocukların dijital cihazları günlük 30 dakika-1 saat aralığında kullandığı, en çok kullandıkları dijital cihazın TV olduğu ve dijital cihazları en çok çizgi film izlemek amacıyla kullandıkları saptanmıştır. Ayrıca ebeveynlerin kendilerine verilecek bir Dijital Ebeveynlik Eğitim Programına katılmak istedikleri ve uzaktan eğitimi tercih ettikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Dijital Ebeveynlik, Dijital Ebeveynlik Eğitim Programı, İhtiyaç Belirleme.*

DETERMINING PARENTAL NEEDS FOR A DIGITAL PARENTING EDUCATION PROGRAM

This study was conducted to identify the needs of parents with preschool-aged children regarding digital parenting and to provide a basis for the development of a Digital Parenting Education Program. The sample of the study consisted of one hundred sixty parents whose children attend preschool education institutions affiliated with the Karaman Provincial Directorate of National Education. Data were collected through the “Digital Parenting Education Program Needs Assessment Form,” prepared by the researchers. To ensure the validity of the form, expert opinions were obtained from four specialists—two in the field of information technologies and two in the field of child development—and necessary revisions were made accordingly. Following the approval of the Karaman Provincial Directorate of National Education, independent kindergartens were visited, and the purpose of the research was explained to school administrators and teachers. The forms were then delivered online to parents through the institutions that agreed to participate, and responses were obtained from a total of one hundred sixty parents. The findings revealed that the majority of parents had internet access at home, spent more than three hours a day with their children, and reported that playing games was the most common activity during this time. Parents stated that their daily mobile phone use was mostly 1–2 hours, while their television viewing time was around half an hour, and they also reported setting limits on their children’s use of digital devices, most commonly by telling them when their time was up. It was found that mothers were the primary individuals who taught children how to use digital devices, provided assistance when problems arose, and monitored their activities, while children were reported to use digital devices for about 30 minutes to 1 hour daily, with television being the most frequently used device, mainly for watching cartoons. Furthermore, parents expressed their willingness to participate in a Digital Parenting Education Program, with a preference for online training.

Keywords: *Digital Parenting, Digital Parenting Education Program, Needs Assessment.*

[1] Öğr. Gör. Dr., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, 0000-0001-5142-7993, sbsengun@kmu.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-5132-9020, dalakoc@selcuk.edu.tr.

** Bu çalışma, ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazar tarafından hazırlanan “Okul Öncesi Dönemde (48-72 Aylık) Çocuğu Bulunan Annelere Uygulanan Dijital Ebeveynlik Eğitim Programının Etkililiğinin İncelenmesi” isimli doktora tezinden üretilmiştir.*

ERGENLERİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI İLE SOSYAL DUYGUSAL SAĞLIKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Zülal Yar¹, Zeyneb Nur Koşar², Dilek Adıgüzel³, Zuhale Elibol⁴, Nur Sena Öz Tatak⁵

Teknolojinin hızlı ve sürekli gelişimi, insan yaşamının birçok alanında köklü değişimlere yol açmıştır. Bu değişimlerin önemli bir yansıması olan sosyal medya; kullanıcıların içerik üretmesine, bilgiye ulaşmasına, araştırma yapmasına ve çeşitli paylaşımlarda bulunmasına olanak tanıyan dijital platformlar ve uygulamalar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde sosyal medya yalnızca yetişkinler üzerinde değil, çocuklar ve ergenler üzerinde de önemli etkiler oluşturmaktadır. Özellikle ergenlik dönemi; bireyin kimlik gelişiminin şekillendiği, sosyal ilişkilerinin biçimlendiği ve duygusal olgunlaşmanın temellerinin atıldığı kritik bir evre olması bakımından ayrı bir öneme sahiptir. Bu dönemde kazanılan sosyal ve duygusal deneyimler, bireyin benlik algısı, özgüveni ve yaşam doyumu üzerinde uzun vadeli ve kalıcı etkiler bırakabilmektedir. Sosyal medyanın sunduğu sınırsız erişim olanakları ve yaygın kullanım alışkanlıkları ise ergenlerin bu platformlarda giderek daha fazla vakit geçirmelerine yol açmakta ve bu durum, zaman içerisinde bağımlılık geliştirme riskini artırmaktadır. Mevcut araştırmada Ankara ilinin Çankaya ilçesindeki Millî Eğitim Bakanlığına bağlı liselere devam eden 16-18 yaş arasındaki ergenlerin sosyal medya bağımlılığını ve sosyal duygusal sağlık durumlarını ölçerek iki olgunun arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığının araştırılması amaçlanmaktadır. Çalışma grubu toplamda 708 ergenden oluşmaktadır. Katılımcılara "Genel Bilgi Formu", Özgenel, Canpolat ve Ekşi (2019) tarafından geliştirilen "Ergenler için Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği" ve Telef (2016) tarafından Türkçeye uyarlanmış "Sosyal Duygusal Sağlık Ölçeği" uygulanmıştır. Veriler 2024-2025 eğitim öğretim yılında Ankara ilinin Çankaya ilçesindeki liselerde öğrenim gören 708 ergenden toplanmıştır. Elde edilen veriler araştırmanın amacına uygun istatistiksel analiz yöntemleri ile analiz edilecek ve sonrasında literatür ışığında tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Ergenlik Dönemi, Sosyal Medya, Sosyal Duygusal Sağlık, Sosyal Medya Bağımlılığı*

AN INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN ADOLESCENTS' SOCIAL MEDIA ADDICTION AND THEIR SOCIO-EMOTIONAL HEALTH

The rapid and continuous advancement of technology has led to profound changes in many areas of human life. One significant reflection of these changes is social media, which is defined as a set of digital platforms and applications that enable users to create content, access information, conduct research, and share various materials. Today, social media has a considerable impact not only on adults but also on children and adolescents. Adolescence, in particular, is a critical period during which identity development takes shape, social relationships are formed, and the foundations of emotional maturity are established. The social and emotional experiences gained during this stage can leave long-term and lasting effects on an individual's self-perception, self-confidence, and life satisfaction. The unlimited access and widespread use of social media have led adolescents to spend increasing amounts of time on these platforms, which in turn may raise the risk of developing addiction over time. The present study aims to examine whether there is a significant relationship between social media addiction and socio-emotional health among adolescents aged 16–18 attending high schools affiliated with the Ministry of National Education in the Çankaya district of Ankara. The study group consists of a total of 708 adolescents. Participants were administered the “General Information Form,” the “Social Media Addiction Scale for Adolescents” developed by Özgenel, Canpolat, and Ekşi (2019), and the “Social Emotional Health Scale,” adapted into Turkish by Telef (2016). Data were collected during the 2024–2025 academic year from high school students in the Çankaya district of Ankara. The obtained data will be analyzed using statistical methods appropriate to the aim of the research and subsequently discussed in the light of the literature.

Keywords: *Adolescence, Social Media, Socio-Emotional Health, Social Media Addiction.*

[1] Çocuk gelişimci, Ankara Üniversitesi, 0009-0002-3204-545X, zlyr222@gmail.com.

[2] Çocuk gelişimci, Ankara Üniversitesi, 0009-0002-3204-545X, zkosar04@gmail.com.

[3] Çocuk gelişimi öğrencisi, Ankara Üniversitesi, 0009-0002-3204-545X, dilekadiguzel3334@gmail.com.

[4] Çocuk gelişimci, Ankara Üniversitesi, 0009-0002-3204-545X, zuhalxeliboll@gmail.com.

[5] Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Üniversitesi, 0009-0002-3204-545X, ozz.senaa@gmail.com.

ERGENLERİN BENLİK ALGISI, SOSYAL MEDYADA DIŞ GÖRÜNÜŞ ALGISI VE BEĞENİLMEME KORKUSU

Gamze Aymak¹, Şirin Halıcı², Merve Duru³, Senay Ceyhan⁴, Nur Sena Öz Tatacak⁵

Sosyal medya, günümüzde bireylerin kendilerini ifade etme ve özgünlüklerini koruma ihtiyacını karşılayan, fikirlerini ve deneyimlerini paylaşma fırsatı veren önemli bir platform olarak öne çıkmaktadır. Sosyal medya, bireylerin gerçek kimliklerini yansıtırken aynı zamanda öznellikten uzaklaşmalarına ve dış görünüş algılarında olumlu ya da olumsuz etkilere de neden olabilmektedir. Bu durum ergenler arasında daha yoğun görülebilmektedir. Özellikle ergenlik döneminde dış görünüş algısı ve benlik gelişimi üzerinde belirleyici etkiler yaratmaktadır. Ergenlik dönemi, bedensel değişimlerin yoğun olduğu ve benlik algısının şekillendiği kritik bir dönemdir. Paylaşılan fotoğrafların ve estetik standartların, ergenlerin kendilerini nasıl gördüğü üzerinde önemli etkilere sahip olabileceği öngörülmektedir. Bu bağlamda, çalışmada ergenlerin benlik algısı, sosyal medyada dış görünüş algısı ve beğenilmeme korkusu arasındaki ilişki incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nicel yöntemlerden ilişkisel tarama modeli ile yürütülmüştür. Çalışma grubunu Ankara ili Çankaya ilçesinde devlet okulunda öğrenim gören 14–16 yaş arası ergenler oluşturmaktadır. Katılımcılara “Genel Bilgi Formu”, Yıldırım-Kurtuluş, Kurtuluş ve Kalay-Usta (2022) tarafından geliştirilen “Sosyal Medyada Görünüş Algısı Ölçeği”, Söner ve Yılmaz (2021) tarafından geliştirilen “Ergenlerde Sosyal Medyada Beğenilmeme Korkusu Ölçeği” ve Şahin (2021) tarafından geliştirilen “Ergenler için Benlik Algısı Ölçeği” uygulanmış; veriler SPSS paket programında analiz edilmiştir. Bulgular, veriler belirtilen yöntemler ile toplanmıştır. Araştırmaya toplam 607 ergen (337 kız, 270 erkek) katılmıştır. Bulgular uygun istatistiksel yöntemlerle analiz edilip literatür ışığında tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Benlik Algısı, Dış Görünüş Algısı, Beğenilmeme Korkusu, Sosyal Medya, Ergen.

TEENAGERS' SELF-PERCEPTION, PERCEPTION OF APPEARANCE ON SOCIAL MEDIA, AND FEAR OF NOT BEING LIKED

Social media has emerged as an important platform that meets individuals' need to express themselves and preserve their uniqueness, providing opportunities to share their ideas and experiences. While social media reflects individuals' true identities, it can also cause them to lose their sense of self and have positive or negative effects on their perception of their appearance. This situation can be seen more intensely among adolescents. It has a particularly decisive impact on appearance perception and self-development during adolescence. Adolescence is a critical period marked by intense physical changes and the formation of self-perception. It is anticipated that shared photos and aesthetic standards may have significant effects on how adolescents see themselves. In this context, the study aimed to examine the relationship between adolescents' self-perception, perception of appearance on social media, and fear of not being liked. The research was conducted using the correlational survey model from quantitative methods. The study group consists of adolescents aged 14–16 attending public schools in the Çankaya district of Ankara province. Participants completed a “General Information Form,” the “Social Media Appearance Perception Scale” developed by Yıldırım-Kurtuluş, Kurtuluş, and Kalay-Usta (2022), the “Scale of Fear of Not Being Liked on Social Media in Adolescents” developed by Söner and Yılmaz (2021), and the “Self-Perception Scale for Adolescents” developed by Şahin (2021) were administered to the participants; the data were analyzed using the SPSS software package. The findings were collected using the specified methods. A total of 607 adolescents (337 girls, 270 boys) participated in the study. The findings will be analyzed using appropriate statistical methods and discussed in light of the literature.

Keywords: *Self-Perception, Appearance Perception, Fear of Rejection, Social Media, Adolescent.*

[1] Çocuk Gelişimci, Ankara Üniversitesi, 0009-0005-0741-2256, aymakgamze587246@gmail.com.

[2] Çocuk Gelişimci, Ankara Üniversitesi, 0009-0004-4524-6589, halicisirin@gmail.com.

[3] Çocuk Gelişimci, Ankara Üniversitesi, 0009-0005-0941-0609, merveduru902@gmail.com.

[4] Çocuk Gelişimci, Ankara Üniversitesi, 0009-0008-8997-1984, ceyhansenay22@gmail.com.

[5] Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Üniversitesi, 0000-0003-3034-8481, ozz.senaa@gmail.com.

ÇOCUKLARIN YAPAY ZEKÂYI ALGILAMA BİÇİMLERİ

Kerime Meryem Özmen¹, Nurullah Bülbül²

Araştırmanın amacı, 48–72 ay aralığındaki çocukların yapay zekâya yönelik zihinsel temsillerini ortaya koymaktır. Çalışma nitel araştırma kapsamında tasarlanmış bir durum çalışmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu 48–72 ay aralığındaki 83 çocuk oluşturmaktadır. Veriler, çocuklara yöneltilen “Yapay zeka bir şeye benzese neye benzerdi?” sorusuna verilen yanıtlar aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Analiz sürecinde çocukların yanıtları üç ana tema altında toplanmıştır. İlk olarak, “Dijital-Kültürel Temsiller” temasında çocukların yapay zekâyı dijital araçlar (ör. “tablet gibi”, “telefon gibi”), medya kahramanları (“çizgi film kahramanı gibi”) ve uzay/doğa unsurları (“bulut gibi”, “gökyüzü gibi”) ile tanımladıkları görülmüştür. İkinci tema olan “Canlı Varlıklar Temsili” altında çocukların yapay zekâyı insan (“konuşan bir kişi gibi”, “öğretmen gibi”) ve hayvan figürleri (“kedi gibi”, “kuş gibi”) ile benzeştirdikleri belirlenmiştir. Üçüncü tema “Soyut ve Sembolik Temsiller”de ise çocukların yapay zekâyı şekil (“bir daire gibi”), nesne (“oyuncak gibi”) ya da soyut benzetimler (“akıl gibi”, “gece gelen bir şey gibi”) aracılığıyla tanımlamaya çalıştıkları görülmüştür. Bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, çocukların yapay zekâyı hem somut deneyimlerinden hem de hayal gücü ve sembolik düşünme süreçlerinden beslenerek kavramsallaştırdıkları söylenebilir. Çalışma, erken çocukluk döneminde yapay zekâya ilişkin algıların çok boyutlu olduğunu ortaya koymakta ve çocukların dijitalleşen dünyada yapay zekâyı anlamlandırma biçimlerini eğitimcilere ve araştırmacılara ışık tutacak şekilde yansıtmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Zihinsel Temsil, İçerik Analizi, Okul Öncesi Dönem.

CHILDREN'S PERCEPTIONS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE

The aim of the study is to reveal the mental representations of children aged 48–72 months regarding artificial intelligence. The study is a case study designed within the scope of qualitative research. The study group consisted of 83 children aged between 48 and 72 months. The data was collected through responses to the question “If AI resembled something, what would it resemble?” directed at children and analyzed using content analysis methods. During the analysis process, the children's responses were grouped under three main themes. First, under the theme of “Digital-Cultural Representations,” children were observed to define artificial intelligence using digital tools (e.g., “like a tablet,” “like a phone”), media characters (“like a cartoon character”), and space/nature elements (“like a cloud,” “like the sky”). The third theme, “Abstract and Symbolic Representations,” shows that children attempted to define artificial intelligence through shape (“like a circle”), object (“like a toy”), or abstract metaphors (“like a mind,” “like something that comes at night”). When the findings are evaluated overall, it can be said that children conceptualize artificial intelligence by drawing on both their concrete experiences and their imagination and symbolic thinking processes. The study reveals that perceptions of AI in early childhood are multidimensional and reflects how children make sense of artificial intelligence in a digitalizing world in a way that will shed light on educators and researchers.

Keywords: *Artificial intelligence, mental representation, content analysis, preschool period*

[1] Öğr. Gör. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, 0000-0002-1595-737X,
kmeryem.ozmen@gmail.com

[2] Öğr. Gör., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, 0000-0001-7354-7726,
bulbulnurullah61@gmail.com

TEMA: ÇOCUK GELİŞİMİNDE İNOVASYON

THEME: INOVATION IN CHILD DEVELOPMENT

ÇOCUK GELİŞİMİ BÖLÜMÜ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN 21.YÜZYIL BECERİLERİ İLE DİJİTAL OKURYAZARLIK DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Rabia Cemre Arslan Bozkurt¹, Gamze Nur Kuru²

Günümüzde teknoloji hızlı bir ilerleme kaydetmektedir. Teknoloji; eğitim, sağlık ve daha birçok alanda yaşamın vazgeçilmez unsuru haline gelmiştir. Bütün bireyler teknoloji ile yoğun vakit geçirmektedir. Öte yandan 21. Yüzyıl becerileri de çağın aranan nitelik gösteren özellikleri haline gelmiştir. Yaratıcılık, yenilikçi, düşünme, bilgi ve teknoloji okuryazarlığı ve problem çözme becerisi 21. Yüzyıl becerileri arasında yer almaktadır. Çalışmalar 21.yy becerileri bakış açısı edinmenin bireylere ve mesleklere değerli bir vizyon kazandırabileceğini göstermektedir. Dijital okuryazarlık da 21. yy becerilerinden ayrı düşünülemeyecek bir kavramdır. İnovatif düşünmeyi destekleyen bu iki alanın Çocuk Gelişimciler ve mesleği için büyük bir değere sahip olduğu düşünülmektedir. Gelişimin desteklenmesinde, müdahale programlarının oluşturulmasında, okulda, evde, hastanede ve daha birçok kurumda; ailelere, çocuklara ve eğitimcilere destek ve hizmet verebilecek profesyonel meslek grubudur. Bu bağlamda Çocuk Gelişimi Bölümlerinden istihdam edilecek çocuk gelişimci adaylarının 21.yy becerileri ile donatılmış ve dijital okuryazar olarak mezun olmaları önem arz etmektedir. Çalışmada bu iki beceri düzeyi ve arasındaki ilişkinin çözümlenmesi amaçlanmıştır. Yapılacak çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır, Çok Boyutlu 21. Yüzyıl Becerileri Ölçeği ile Dijital Okuryazarlık Ölçeği ve araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik bilgi formu çevrimiçi form olarak katılımcılara sunulmuştur. Çalışmada kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS programı ile yapılmıştır, bulgular raporlaştırılmıştır. Proje yönetimi araştırmacılar tarafından belirtilen iş paketi süresince tamamlanarak alana sunulmuştur. Araştırmanın Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarından Nitelikli Eğitim maddesine hitap ettiğini düşündüğümüz projemiz çocuk gelişimi lisans öğrencilerinin 21.yy becerileri ile dijital okuryazarlık arasında ilişkiyi okuyuculara sunmuştur. TÜBİTAK 2209-A kapsamında destek alan projemizin teknoloji ve yenilikle ilgili seminer eğitimlerde yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi, Lisans Öğrencileri, Yirmi Birinci Yüzyıl Becerileri, Dijital Okuryazarlık; İlişkisel Tarama.

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN 21ST CENTURY SKILLS AND DIGITAL LITERACY LEVELS OF UNDERGRADUATE STUDENTS OF CHILD DEVELOPMENT DEPARTMENT

Today, technology is advancing rapidly and has become an essential part of life in many areas such as education and healthcare. People of all ages spend significant time interacting with technology, making 21st-century skills more relevant than ever. Creativity, innovation, critical thinking, information and technology literacy, and problem-solving are among the core competencies that define this era. Research suggests that possessing these skills provides individuals and professionals with valuable perspectives and vision. Digital literacy, a fundamental component of 21st-century skills, fosters innovative thinking. Both areas are considered vital for Child Development Specialists, who support families, children, and educators in various settings—including homes, schools, hospitals, and institutions—through developmental interventions and support programs. Therefore, it is essential for future Child Development Specialists graduating from related departments to be equipped with 21st-century skills and digital literacy. This study aims to examine the levels of these two competencies and explore the relationship between them. A correlational research design, a quantitative method, was used. Data were collected through online surveys using the Multidimensional 21st Century Skills Scale, the Digital Literacy Scale, and a demographic information form developed by the researchers. The study utilized a convenience sampling method. Data analysis was performed using SPSS, and the results were reported accordingly. The project was completed within the planned timeframe under the supervision of the project advisor and presented to the academic field. Aligned with the United Nations Sustainable Development Goal of “Quality Education,” the study provides insights into the connection between 21st-century skills and digital literacy among undergraduate Child Development students. Supported by TÜBİTAK 2209-A, the project is expected to serve as a valuable resource for seminars and training related to technology and innovation.

Keywords: *Child Development; Under Graduated Students; Twenty-First Century Skills; Digital Literacy; Correlational Survey.*

-
- [1] Arş. Gör., İstanbul Gedik Üniversitesi, 0000-0002-7768-2789, cemre.arslan@gedik.edu.tr.
[2] Öğrenci, İstanbul Gedik Üniversitesi, 0009-0005-1963-8922, gamzeenurkuru@gmail.com.

ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMLARINDA İNOVASYON VE YARATICILIK YANSIMALARI: DERS İÇERİKLERİNİN DOKÜMAN ANALİZİ

Özge Kazımoğlu¹, Seren Ergen Akman², Nuriye Karabulut³

Bu çalışma, Türkiye'nin farklı bölgelerinden seçilen 20 üniversitenin (16 devlet, 4 vakıf) Çocuk Gelişimi programlarında okutulan zorunlu dersleri, inovasyon ve yaratıcılık kavramları çerçevesinde değerlendirmeyi ve bu içerikler üzerinden üniversiteler arasındaki benzerlikler ile farklılıkları ortaya koymayı amaçlayan nitel bir araştırmadır. Araştırma, doküman analizi deseninde gerçekleştirilmiştir. Veri seti olarak, maksimum çeşitlilik örneklemeyle seçilen üniversitelerin ders kataloglarından elde edilen 171 zorunlu ders içeriği kullanılmıştır. Veriler, üniversitelerin Bologna sistemi üzerinden erişilen içeriklerden elde edilerek inovasyon ve yaratıcılık temaları doğrultusunda nitel olarak kodlanmıştır. Ders içerikleri, araştırmacılar tarafından geliştirilen "Ders İçeriğinde İnovasyon ve Yaratıcılık Göstergeleri Analiz Formu" ile değerlendirilmiş ve MAXQDA 24 Pro yazılımı ile analiz edilmiştir. Bulgular, yaratıcılığın uygulama temelli yaratıcılık, ekolojik ve toplumsal yaratıcılık ile bilişsel yaratıcılık becerileri olmak üzere üç başlık altında toplandığını göstermektedir. İnovasyon ise akademik ve bilimsel yeterlilikler, dijital araç ve teknoloji okuryazarlığı, gelecek odaklı eğitim, sosyal sorumluluk ve hak temelli yaklaşımlar çerçevesinde öne çıkmıştır. Kodların frekansları üniversiteler arasında farklılık göstermektedir. Oluşturulan benzerlik matrisi, bazı üniversitelerin içeriklerinde yüksek düzeyde benzerlik olduğunu, bazılarının ise belirgin şekilde farklılaştığını ortaya koymuştur. Bu durum, programların bölgesel ve kurumsal önceliklere göre şekillenmiş olabileceğini göstermektedir. Müfredatların inovasyon ve yaratıcılık boyutlarında daha dengeli ve kapsayıcı hale getirilmesi gerektiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnovasyon, Yaratıcılık, Çocuk Gelişimi.

REFLECTIONS OF INNOVATION AND CREATIVITY IN CHILD DEVELOPMENT PROGRAMS: DOCUMENT ANALYSIS OF COURSE CONTENTS

This qualitative study aims to evaluate the compulsory courses offered in Child Development programs at 20 universities (16 state and 4 foundation) selected from different regions of Turkey within the framework of innovation and creativity concepts and to reveal similarities and differences among these universities through these content. The research was conducted using a document analysis design. The dataset used 171 compulsory course content obtained from the course catalogs of the selected universities using maximum variation sampling. Data were obtained from content accessed through the universities' Bologna system and were qualitatively coded according to innovation and creativity themes. Course content was evaluated using the "Course Content Innovation and Creativity Indicators Analysis Form," developed by the researchers, and analyzed using MAXQDA 24 Pro software. The findings indicate that creativity is grouped under three headings: application-based creativity, ecological and social creativity, and cognitive creativity skills. Innovation, on the other hand, was highlighted within the framework of academic and scientific competencies, digital tool and technology literacy, future-oriented education, social responsibility, and rights-based approaches. The frequencies of the codes varied across universities. The resulting similarity matrix revealed a high degree of similarity in the content of some universities, while others exhibited significant differences. This suggests that programs may have been shaped by regional and institutional priorities. It was determined that curricula need to be more balanced and inclusive in terms of innovation and creativity.

Keywords: *Innovation, Creativity, Child Development.*

[1] Uzm., Kafkas Üniversitesi, 0009-0007-7559-4199, ozgekazimoglu@gmail.com.

[2] Yüksek Lisans Öğrencisi, Kafkas Üniversitesi, 0009-0005-3691-1863, serenergen6@gmail.com.

[3] Dr. Öğr. Üyesi, Kafkas Üniversitesi, 0000-0003-1590-5657, nuriyekarabulut@gmail.com.

ERKEN MÜDAHALEDE YAPAY ZEKA KULLANIMI

Melek Er¹, Manfred Pretis², Katerina Todorova³

Yapay Zekâ (YZ) kullanımı tüm dünyada giderek artmakta olup, kullanımı günümüzde yaygın olarak tartışılan bir konudur ve gelecekte özel eğitimde giderek daha önemli bir rol oynaması beklenmektedir. Bu durum, YZ'nin erken müdahale uygulamalarına ne ölçüde entegre edildiği veya hangi anlamlı uygulamaların ortaya çıkabileceği sorusunu gündeme getirmektedir. Ancak, erken çocukluk müdahalesinde YZ kullanımına ilişkin bilimsel çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Çoğu çalışma, YZ'nin özel eğitimdeki potansiyelini, genellikle okul ortamlarına odaklanarak vurgulamaktadır. Bu çalışma, YZ'nin Erken Çocukluk Müdahalesi (EÇE) hizmetlerinde ne ölçüde kullanıldığını araştırmaktadır. Çalışma, nicel araştırma yöntemleri ve rastgele örneklem kullanılarak yürütülmüştür. Mayıs-Haziran 2025 tarihleri arasında Almanya, Avusturya, İsviçre ve Türkiye'de çok merkezli bir çevrimiçi anket uygulanmıştır. Almanya, Avusturya, İsviçre ve Türkiye'deki erken müdahale merkezleriyle rastgele örneklem yoluyla iletişime geçilmiş ve erken müdahalede yapay zekanın kullanımı hakkında kısa bir çevrimiçi anket doldurmaları istenmiştir (n=123). Helsinki Bildirgesi uyarınca, katılımcılardan herhangi bir kişisel veri toplanmamıştır. Elde edilen veri sayı olarak beklenenden az olduğundan betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Sonuçlar, EÇE hizmetlerindeki profesyonellerin %50'sine kadarının halihazırda YZ kullandığını ve ağırlıklı olarak ChatGPT tercih edildiğini göstermektedir. YZ kullanımı genç yaş ve mesleki geçmişle ilişkili bulunmuştur. Ev ziyareti yapan uzmanların, anaokulu ortamlarında çalışan profesyonellere kıyasla daha az sıklıkta YZ kullandıklarını görülmektedir. YZ kullanmayanlar öncelikle bilgi eksikliğinden ve YZ araçlarına karşı genel bir şüphecilikten bahsetmektedirler. Kullanıcılar arasında YZ, metodolojik araştırmalarda, çeviri süreçlerinde ve bir dereceye kadar müdahalelerin planlanmasında uygulanmaktadır. Zaman verimliliği YZ kullanımının temel avantajı olarak algılanmakla birlikte, bilgi ve veri korumasının geçerliliği konusunda endişeler devam etmektedir. Genel olarak, YZ mesleki uygulamalarda kullanılırken kişisel verilerin işlenmesiyle ilgili daha fazla eğitim ve iyi tanımlanmış yönergelere yönelik açık bir talep bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zeka, Erken Çocukluk, Erken Müdahale.

THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN EARLY INTERVENTION

The use of Artificial Intelligence (AI) is increasing globally, is a widely discussed topic today, and is expected to play an increasingly important role in special education in the future. This raises the question of the extent to which AI is integrated into early intervention practices and what meaningful applications may emerge. However, scientific studies on the use of AI in early childhood intervention appear to be limited. Most studies emphasize the potential of AI in special education, typically focusing on school settings. This study investigates the extent to which AI is being used in Early Childhood Intervention (ECE) services. The study was conducted using quantitative research methods and a random sample. A multicenter online survey was conducted in Germany, Austria, Switzerland, and Türkiye between May and June 2025. Early intervention centers in Germany, Austria, Switzerland, and Türkiye were randomly contacted and asked to complete a short online survey about the use of AI in early intervention (n=123). In accordance with the Declaration of Helsinki, no personal data was collected from participants. Because the data obtained was less than expected, a descriptive analysis technique was used. The results indicate that up to 50% of professionals in ECE services currently use AI, with ChatGPT being the predominant choice. AI use was associated with younger age and professional background. Home visiting professionals appear to use AI less frequently than professionals working in preschool settings. Those who do not use AI primarily cite a lack of knowledge and a general skepticism about AI tools. Among users, AI is applied in methodological research, translation processes, and, to some extent, in intervention planning. While time efficiency is perceived as the main advantage of AI use, concerns about the validity of information and data protection remain. Overall, there is a clear demand for more training and well-defined guidelines regarding the processing of personal data when using AI in professional practice.

Keywords: *Artificial Intelligence, Early Childhood, Early Intervention.*

[1] Doç. Dr. Atılım Üniversitesi, 0000-0002-3609-4534, melek.er@atilim.edu.tr.

[2] Prof. Dr. Medical School Hamburg, 0009-0003-6682-0669, manfred.pretis@medicalschoo-hamburg.de.

[3] Mag. Private Pädagogische Hochschule Augustinum, 0009-0002-1172-7494, katerinatodorova@yahoo.com.

YAPAY ZEKÂ VE ÇOCUK GELİŞİ: 0-6 YAŞ ARASINDAKİ AKADEMİK ÇALIŞMALARIN BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Arzu Aydın¹, Nida Kılınç², Şehnaz Ceylan³

Yapay zekâ (YZ) teknolojilerinin hızlı gelişimi, özellikle 0-6 yaş dönemindeki çocukların bilişsel, dilsel, sosyal-duygusal ve motor gelişimi açısından kritik olan erken çocukluk eğitimi (EÇE) önemli ölçüde etkilemektedir. UNESCO, OECD, UNICEF ve AI4K12 gibi uluslararası çerçeveler, yapay zekânın erken öğrenme süreçlerine etik, güvenli ve gelişimsel açıdan destekleyici biçimde entegrasyonunu vurgularken, bu önceliklerin akademik literatürde nasıl karşılık bulduğuna dair sistematik analizler henüz yeterli değildir. Bu çalışma, erken çocukluk gelişimine yönelik YZ uygulamalarına dair bilimsel eğilimleri haritalandırarak bu boşluğu doldurmayı amaçlayan bibliyometrik bir analizdir. Betimsel tarama modeline dayanan araştırma, 2015-2025 yılları arasında yayımlanmış, İngilizce, tam metin erişimli ve hakemli akademik yayınları kapsamaktadır. Web of Science, Scopus, ERIC, PubMed ve IEEE Xplore veri tabanlarından elde edilecek veriler, YZ teknolojileri ve gelişim alanlarına ilişkin anahtar kelimeler kullanılarak Boolean arama stratejileriyle toplanacaktır. Elde edilen veriler, yayın eğilimleri, anahtar kelime sıklıkları, atıf etkisi ve iş birliği ağlarını analiz etmek üzere *Bibliometrix (R Studio)* yazılımı ile analiz edilecektir. Yayınlar, gelişim alanlarına göre (bilişsel, dil, sosyal-duygusal, motor) tematik olarak sınıflandırılarak hangi alanların daha fazla çalışıldığı karşılaştırmalı biçimde değerlendirilecektir. Ön bulgular, özellikle bilişsel gelişim, eğitimsel robotlar, kişiselleştirilmiş öğrenme ortamları ve sosyal robot etkileşimi gibi temalarda yoğunlaşan çalışmaların varlığına işaret etmektedir. Bu desenlerin belirlenmesi, henüz yeterince çalışılmamış alanları görünür kılarak gelecekteki disiplinlerarası araştırmalara katkı sağlayacaktır. Çalışmanın çıktıları, YZ'nin etik, pedagojik ve gelişimsel uyum açısından EÇE'ye entegrasyonuna dair daha yapılandırılmış ve yönlendirici bir çerçeve sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: *Yapay Zekâ, Erken Çocukluk Gelişimi, Bibliyometrik Analiz, Gelişim Alanları.*

ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND CHILD DEVELOPMENT: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF ACADEMIC STUDIES ON THE 0–6 AGE GROUP

The rapid advancement of artificial intelligence (AI) is significantly influencing early childhood education (ECE), particularly during the 0–6 age period, which is critical for children’s cognitive, linguistic, social-emotional, and motor development. While global frameworks such as UNESCO, OECD, UNICEF, and AI4K12 emphasize the ethical, safe, and developmentally supportive integration of AI in early learning, there remains a lack of systematic analysis of how these priorities are reflected in academic literature. This study aims to address this gap through a bibliometric analysis that maps scholarly trends in AI applications targeting early childhood development. Adopting a descriptive scanning model, the study focuses on peer-reviewed, full-text English publications published between 2015 and 2025, retrieved from five major academic databases: Web of Science, Scopus, ERIC, PubMed, and IEEE Xplore. Data collection will be guided by Boolean search strategies using combined keywords related to AI technologies and developmental domains. The bibliometric analysis will be conducted using Bibliometrix (R Studio) software to examine publication trends, keyword frequencies, citation impact, and collaboration networks. Publications will be thematically categorized according to developmental domains (cognitive, language, social-emotional, motor), allowing for comparative insight into which domains receive more research attention. Preliminary expectations include a concentration of studies in the areas of cognitive development, educational robotics, personalized learning environments, and social robot interaction. Identifying these patterns will help highlight research gaps and inform future interdisciplinary studies, particularly in underexplored domains such as motor development or emotional AI in early play contexts. Ultimately, the study aims to support researchers, educators, and policymakers by providing a structured overview of current research trends, contributing to more developmentally aligned, ethical, and pedagogically meaningful integration of AI in early childhood education.

Keywords: *Artificial Intelligence, Early Childhood Development, Bibliometric Analysis, Developmental Domains.*

-
- [1] Öğr. Gör., Karabük Üniversitesi, 0000-0002-1616-3686, arzuucar@karabuk.edu.tr.
[2] Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi, 0000-0002-9092-9301, nidakilinc@karabuk.edu.tr.
[3] Prof. Dr., Karabük Üniversitesi, 0000-0001-9313-7353 , sehnazceylan@karabuk.edu.tr.

TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ FEN BİLİMLERİ MÜFREDATININ 21. YÜZYIL BECERİLERİ BAĞLAMINDA Q METODOLOJİSİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Gizem Bişkiner¹, Enver Türksoy²

Bu çalışma, 2024 yılında uygulamaya konulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) kapsamında güncellenen Fen Bilimleri öğretim programının, 21. yüzyıl becerilerinin kazandırılmasına yönelik katkılarını sınıf öğretmenlerinin algıları çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. 21. yüzyıl becerilerinin eğitim programlarına entegrasyonu, çağın gerektirdiği bilişsel, sosyal ve dijital yeterliklerin geliştirilmesi açısından kritik görülmektedir. Bu bağlamda araştırma, öğretim programlarının uygulamadaki işlevselliğini öğretmen merkezli olarak değerlendirmeyi hedeflemiştir. Araştırma, karma desenli bir yaklaşım benimsemiş ve bireylerin öznel yargılarını hem nitel hem de nicel düzeyde analiz etmeye imkân tanıyan Q metodolojisi kullanılmıştır. Çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Kırşehir ilinde görev yapan 39 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Veri toplama sürecinde katılımcılar, 21. yüzyıl becerilerini temsil eden 32 ifadeyi zorunlu dağılım şemasına göre sıralamış; ardından yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla tercihlerini gerekçelendirmiştir. Nicel veriler temel bileşenler analizi ve Varimax rotasyonu ile çözümlenirken, nitel veriler tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bulgular, öğretmenlerin TYMM Fen Bilimleri müfredatını özellikle iş birliği, araştırmaya dayalı öğrenme ve problem çözme boyutlarında olumlu değerlendirdiğini ortaya koymuştur. Bununla birlikte, dijital içerik üretimi, girişimcilik ve esneklik alanlarında yetersizlikler tespit edilmiştir. Ayrıca, teknolojik altyapı eksiklikleri ve öğretmenlerin dijital yeterlik düzeyleri uygulamanın etkililiğini sınırlayan temel faktörler olarak belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçları, fen eğitimi ve 21. yüzyıl becerilerinin entegrasyonu bağlamında müfredat geliştirme, öğretmen yetiştirme ve eğitim politikalarının iyileştirilmesine yönelik önemli öneriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: 21. Yüzyıl Becerileri, Fen Eğitimi Müfredatı, Q Metodolojisi, Sınıf Öğretmeni Algıları, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM).

EVALUATION OF THE TURKEY CENTURY EDUCATION MODEL SCIENCE CURRICULUM IN THE CONTEXT OF 21ST CENTURY SKILLS USING Q METHODOLOGY

This study aims to examine the contributions of the updated Science Education Program, implemented in 2024 under the Turkey Century Education Model (TYMM), to the development of 21st-century skills within the framework of classroom teachers' perceptions. The integration of 21st-century skills into educational programs is considered critical for developing the cognitive, social, and digital competencies required by the era. In this context, the research aimed to evaluate the functionality of teaching programs in practice from a teacher-centered perspective. The research adopted a mixed-methods approach and used Q methodology, which allows for the analysis of individuals' subjective judgments at both qualitative and quantitative levels. The study group consisted of 39 classroom teachers working in Kırşehir province during the 2024-2025 academic year. During the data collection process, participants ranked 32 statements representing 21st-century skills according to a forced distribution scheme; they then justified their preferences through semi-structured interviews. Quantitative data were analyzed using principal component analysis and Varimax rotation, while qualitative data were evaluated using thematic analysis. The findings revealed that teachers evaluated the TYMM Science curriculum positively, particularly in terms of collaboration, inquiry-based learning, and problem solving. However, deficiencies were identified in the areas of digital content production, entrepreneurship, and flexibility. Furthermore, technological infrastructure deficiencies and teachers' digital competency levels were identified as key factors limiting the effectiveness of the implementation. The results of the study offer important recommendations for curriculum development, teacher training, and the improvement of education policies in the context of science education and the integration of 21st-century skills.

Keywords: *21st-Century Skills, Science Education Curriculum, Q Methodology, Classroom Teacher Perceptions, Turkey Century Education Model (TYMM).*

[1] Öğrenci, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, 0009-0004-7119-8381, biskiner.gizem@ogr.ahievran.edu.tr.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, 0000-0003-4321-3017, enverturksoy@ahievran.edu.tr.

Emin Demir¹, Neriman Aral², Sezgin Aydın³, Figen Gürsoy⁴, Burçin Aysu⁵, S. Seda Bapoğlu Dümenci⁶, Şerife Hülya Kurt⁷, Fatma Ulusal⁸, Nur Sena Öz Tatacak⁹, Bağdagül Sarıdaş¹⁰, Şeyma Efendioğlu¹¹, M. Turgay Kayıran¹², Adem Özcan¹³, Emre Özel¹⁴, Müge Saklı¹⁵, Ahmet Yalkın¹⁶, Hakan Özışık¹⁷, Seher Yaman¹⁸, Semra Uzunselvi¹⁹, Mehmet Yetiş²⁰, Teslime Bilir²¹, Emine Şule Erol²², Aybüke Öz²³, İrem Sıla Türkmen²⁴, Neziha Kabalcı²⁵, Sümeyra Erdoğan²⁶

Araştırmada, “Tarsus Uzay Bilim Okulu” programının çocukların bilimsel süreç becerilerine olan etkisi ile uzay genelinde dünya, yıldız, güneş, ay ve gezegenlerle ilgili kavramlara etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Nicel ve nitel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma araştırma yöntemi tercih edilmiş olup kontrol grupsuz öntest-sontest deseni tercih edilmiştir. Araştırmada Mersin ili Tarsus İlçesinde sosyal dezavantajlı bölgelerde yaşayan 60-72 aylık 26 çocuk yer almıştır. Araştırmanın nicel boyutunda Bilimsel Süreç Becerilerini Değerlendirme Aracı ve Bilimsel Süreç Becerileri Ölçeği kullanılmıştır. Nitel boyutta ise görüşme, gözlem, günlük tutma, portfolyo ve resim çizme tekniklerinden yararlanılmıştır. Yasal izin, etik kurul ve ebeveyn onamının alınmasının ardından Mersin Bilim Köyü isimli bilim merkezinde beş gün boyunca program uygulanmıştır. Programda, deney, bilimsel gezi ve saha çalışması, artırılmış ve sanal gerçeklik, eğitsel oyun, STEAM, yaratıcı drama, etkileşimli kitap okuma gibi farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen nicel verilerin analizinde öntest, sontest ve kalıcılık testlerinden elde edilen ortalamalar ve istatistiksel olarak karşılaştırılmaları sağlanmıştır. Nicel verilerin analizinde JAMOVİ açık kaynak kodlu yazılımla gerçekleştirilmiştir. Nitel veriler, MAXQDA nitel veri analiz programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Nicel boyutta, öntest ve sontest puanları ortalamalarına göre çıkarım yapma, tahmin etme, analitik düşünme, bilimsel süreç becerilerini değerlendirme aracı toplam puanı ve bilimsel süreç becerileri ölçeği puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kalıcılık testine göre son test puanları ile kalıcılık testi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir. Nitel boyutta ise çocukların uzayla ilgili kavramları öngörüşme sürecinde bilmediklerini ifade ederken program sonrasında söz konusu kavramları detaylı olarak ifade edebildikleri görülmüştür. Çocukların elde ettiği kazanımları çizdikleri resimlerle de ortaya koyduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilimsel Süreç Becerileri, Uzay, Gelişim.

TARSUS SPACE SCIENCE SCHOOL

The study aims to investigate the effect of the “Tarsus Space Science School” program on children's scientific process skills and their understanding of concepts related to space, including the world, stars, sun, moon, and planets. A mixed research method combining quantitative and qualitative methods was preferred, and a pretest-posttest design without a control group was chosen. The study included 26 children aged 60-72 months living in socially disadvantaged areas of Tarsus District, Mersin Province. In the quantitative dimension of the study, the Scientific Process Skills Assessment Tool and the Scientific Process Skills Scale were used. In the qualitative dimension, techniques such as interviews, observations, diary keeping, portfolios, and drawing were utilized. After obtaining legal permission, ethical committee approval, and parental consent, the program was implemented over five days at the Mersin Science Village science center. The program utilized various teaching methods and techniques, including experiments, scientific field trips, augmented and virtual reality, educational games, STEAM, creative drama, and interactive book reading. In the analysis of quantitative data obtained from the research, the averages and statistical comparisons of pre-test, post-test, and retention test results were provided. Quantitative data analysis was performed using the open-source software JAMOVİ. Qualitative data were analyzed using the MAXQDA qualitative data analysis program. In the quantitative dimension, a statistically significant difference was found between the total score of the tool for making inferences, predictions, and evaluating analytical thinking and scientific process skills based on the pre-test and post-test scores and the scientific process skills scale score. No statistically significant difference was found between the post-test scores and the retention test scores. In the qualitative dimension, it was observed that children who stated they did not know space-related concepts during the pre-test process were able to express these concepts in detail after the program. It was also determined that children demonstrated the gains they achieved through the drawings they made.

Keywords: *Scientific Process Skills, Space, Development.*

**Bu bildiri, TÜBİTAK 4004 Doğa Eğitimi ve Bilim Okulları Destekleme Programı kapsamında 123B531 numaralı projeden elde edilen verilerden hazırlanmıştır.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Tarsus Üniversitesi, 0000-0002-9438-2921, emindemir033@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-9266-938X, aralneriman@gmail.com.

[3] Prof. Dr., Tarsus Üniversitesi, 0000-0001-5380-1512, sezginaydin@tarsus.edu.tr.

[4] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-61994024, gursoy.f@gmail.com.

[5] Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0003-3881-191X, baysu@aybu.edu.tr.

[6] Doç. Dr., Tarsus Üniversitesi, 0000-0003-2878-1120, sedadumenci@tarsus.edu.tr.

[7] Doç. Dr., Tarsus Üniversitesi, 0000-0002-0211-1463, hulyakurt@tarsus.edu.tr.

[8] Doç. Dr., Tarsus Üniversitesi, 0000-0001-6926-6251, fatmaulusal@tarsus.edu.tr.

[9] Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Üniversitesi, 0000-0003-3034-8481, sena.oz@ankara.edu.tr.

[10] Öğr. Gör, Tarsus Üniversitesi, 0000-0002-7179-5512, bagdagulsaridas@tarsus.edu.tr.

[11] Öğr. Gör, Tarsus Üniversitesi, 0000-0003-1143-9599, sefendioglu@tarsus.edu.tr.

- [12] Blm Uzm., Fatma Aliye Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, 0000-0003-1390-831X, turgaykayiran@gmail.com.
- [13] Blm Uzm., MEB YEĞİTEK Genel Müdürlüğü, 0009-0009-3471-6174, ademozcan58@gmail.com.
- [14] Blm Uzm., MEB YEĞİTEK Genel Müdürlüğü, 0009-0005-2748-9402, ozel.emre@hotmail.com.
- [15] Blm Uzm., Tarsus Borsa İstanbul İlkokulu, 0009-0006-9165-6954, mugesakli6@gmail.com.
- [16] Dr., Tarsus Üniversitesi, 0000-0002-1914-4608, yalkin66@gmail.com.
- [17] Blm Uzm., MEB YEĞİTEK Genel Müdürlüğü, 0009-0004-9242-590X, ozi.hakan06@gmail.com.
- [18] Blm Uzm., Tarsus Eczacı Umut Özkul Anaokulu, 0009-0007-8634-2843, seheryamaneay@gmail.com.
- [19] Öğrt., Tarsus Eczacı Umut Özkul Anaokulu, 0009-0001-8572-5275, semraa1333@gmail.com.
- [20] Uzm. Öğrt, Erdemli Anadolu Lisesi, 0009-0007-8658-2572, memetyetis2@gmail.com.
- [21] Öğrt., Fevzi Çakmak Ortaokulu, Orcid: 0009-0008-6093-4258, teslim_e01@hotmail.com.
- [22] Öğrt., İleri Ortaokulu, 0009-0006-7184-4608, ezrasamet27@gmail.com.
- [23] Lisans Öğrencisi, Tarsus Üniversitesi, 0009-0000-5847-8638, 242705010@tarsus.edu.tr.
- [24] Lisans Öğrencisi, Tarsus Üniversitesi, 0009-0007-2154-7944, iremsilaturkmen3@gmail.com.
- [25] Lisans Öğrencisi, Tarsus Üniversitesi, 0009-0009-9116-6818, 242705021@tarsus.edu.tr.
- [26] Lisans Öğrencisi, Tarsus Üniversitesi, 0009-0002-2015-1968, 242705014@tarsus.edu.tr.

ÇOCUK GELİŞİMİ ALANINDA LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BECERİLERİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ*

**Emin Demir¹, Neriman Aral², Haktan Demircioğlu³, Selen Demirtaş Zorbaz⁴, Halil Uzun⁵,
Utku Beyazıt⁶, S. Seda Bapoğlu Dümenci⁷, Osman Tolga Kaskatı⁸, Cihangir Kaçmaz⁹, Ezgi
Taştekin¹⁰, Nur Sena Öz Tatacak¹¹**

Araştırmada, çocuk gelişimi alanında yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitim gören öğrencilerin akademik yeterliliklerini geliştirmeye yönelik bütüncül bir destek programının etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Destek programında, bilimsel araştırma ve yayın etiği, çocuk ve ergenlerle yapılan araştırmalarda dikkat edilmesi gereken ilkeler, bilimsel araştırma yöntemleri, lisansüstü eğitim süreçlerinde teknoloji kullanımı, makale ve proje yazma süreci, indeksli dergilere makale gönderme süreçleri ve editörlerin makaleleri değerlendirme kriterleri gibi derslere yer verilmiştir. Tek grup ön test-son test kontrol grupsuz desende karma araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen çalışmada Kişisel Bilgi Formu, Araştırmaya yönelik Kaygı Ölçeği, Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği ve Eğitim Değerlendirme Formu veri toplama aracı olarak belirlenmiştir. Çevrim içi olarak 40 katılımcı ile gerçekleştirilen eğitim süreci üç gün sürmüştür. Yasal ve etik izinlerin alınmasının ardından veriler Google Forms aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmıştır. Nicel verilerin analizinde JAMOVİ, nitel verilerin analizinde ise MAXQDA nitel veri analiz programından yararlanılmıştır. Araştırmadan elde edilen nicel verilere göre katılımcıların araştırmaya yönelik tutum ve araştırma yönelik güçlük puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Araştırmanın nitel bulguları, katılımcıların benzer içerikli araştırma/projeye yeniden katılmak istediklerini ortaya koymuştur. Bir diğer bulgu olarak lisansüstü eğitim süreçlerinde sistematik destek programlarına ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir. Ayrıca derslerde ele alınan konulara yönelik yapılan çalışmalarda çevrimiçi eğitimden ziyade yüz yüze eğitimi tercih ettikleri saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Araştırma, Akademik Beceri, Proje.*

ENHANCING THE ACADEMIC SKILLS OF GRADUATE STUDENTS IN THE FIELD OF CHILD DEVELOPMENT

The study aims to examine the impact of a comprehensive support program designed to improve the academic competence of students pursuing master's and doctoral degrees in child development. The support program included courses on scientific research and publication ethics, principles to be considered in research with children and adolescents, scientific research methods, the use of technology in graduate education processes, the process of writing articles and projects, the process of submitting articles to indexed journals, and the criteria used by editors to evaluate articles. The study was conducted using a mixed research method with a single group pretest-posttest design without a control group. The Personal Information Form, Research Anxiety Scale, Research Attitude Scale, and Education Evaluation Form were determined as data collection tools. The training process, which was conducted online with 40 participants, lasted three days. After obtaining legal and ethical approvals, data were collected online via Google Forms. JAMOVİ was used for the analysis of quantitative data, while MAXQDA qualitative data analysis software was used for the analysis of qualitative data. According to the quantitative data obtained from the study, statistically significant differences were determined in the participants' attitudes toward research and research-related difficulty scores. The qualitative findings of the study revealed that participants expressed a desire to participate in similar research/projects in the future. Another finding indicated a need for systematic support programs in graduate education processes. Additionally, it was determined that participants preferred face-to-face education over online education for studies related to the topics covered in the courses.

Keywords: *Research, Academic Skills, Project.*

* *Bu bildiri, TÜBİTAK 2237-A Bilimsel Eğitim Etkinlikleri Destekleme Programı kapsamında 1129B372401834 numaralı projeden elde edilen verilerden hazırlanmıştır.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Tarsus Üniversitesi, 0000-0002-9438-2921, emindemir033@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-9266-938X, aralneriman@gmail.com.

[3] Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-5092-1698, hdemircioglu@hacettepe.edu.tr.

[4] Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0003-0040-9095, sdzorbaz@ankara.edu.tr.

[5] Doç. Dr., Tarsus Üniversitesi, 0000-0003-0029-1074, uzunhalil@gmail.com.

[6] Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, 0000-0002-2596-9091, proz2proz@yahoo.com.

[7] Doç. Dr., Tarsus Üniversitesi, 0000-0003-2878-1120, sedadumenci@tarsus.edu.tr.

[8] Dr., BYS Grup, 0000-0001-8299-2397, tolgakaskati@gmail.com.

[9] Dr. Öğr. Üyesi, Kayseri Üniversitesi, 0000-0003-0649-5254, cihangirkacmaz@kayseri.edu.tr.

[10] Dr. Öğr. Üyesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, 0000-0001-9131-4897, ezgiitastekinn@gmail.com.

[11] Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Üniversitesi, 0000-0003-3034-8481, sena.oz@ankara.edu.tr.

TEMA: ÇOCUK EDEBİYATI

THEME: CHILDREN'S LITERATURE

ERKEN ÇOCUKLUKTA BEDEN ALGISININ GELİŞİMİNDE ÇOCUK KİTAPLARININ ROLÜ: HİKAYE TEMELLİ EĞİTİM PROGRAMI ÖNERİSİ

Betül Gürbüz¹, Emir Sevinç², Damla Pektaş³

Bu çalışmada, okul öncesi dönemde kullanılan çocuk kitaplarının, çocukların beden algısının gelişimine olan etkisi geleneksel derleme yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı; çocuk kitaplarının beden farkındalığını artırmadaki rolünü ortaya koymak, çocukların özsaygı, sınır bilinci ve mahremiyet farkındalığını destekleyecek bir eğitim programı geliştirmek ve bu alandaki mevcut çalışmalara katkı sunmaktır. Literatürde, çocuk kitaplarının erken yaşta çocukların kendi bedenlerini tanıma, bedensel özelliklerini kabullenme ve duygularını ifade etme becerilerini geliştirmede önemli bir eğitim aracı olduğu vurgulanmaktadır. Özellikle cinsel gelişim sürecinde çocukların kendi beden sınırlarını fark etmeleri, bu sınırları koruyabilmeleri ve başkalarının sınırlarına saygı duymayı öğrenmeleri açısından çocuk kitaplarının eğitsel değeri dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda, çalışmada 60–72 ay yaş aralığındaki çocuklara yönelik olarak beden algısı ve mahremiyet temalarını içeren, hikâye temelli dört haftalık bir eğitim programı önerilmiştir. Program, çocukların gelişim düzeylerine uygun olarak yapılandırılmış etkinliklerden oluşmakta ve her hafta farklı bir tema çerçevesinde ilerlemektedir. Süreç boyunca seçilen kitaplar aracılığıyla çocukların beden farkındalığı güçlendirilmekte, özsaygı gelişimleri desteklenmekte ve kişisel sınırlarını tanımalarına yönelik becerileri pekiştirilmektedir. Bu programın çocukların psikososyal gelişimlerine olumlu katkılar sağlayacağı öngörülmektedir. Eğitimcilerin ve ebeveynlerin çocuk kitaplarını bilinçli ve seçici şekilde kullanmaları; çocukların sağlıklı beden algısı, benlik saygısı ve kimlik gelişimi açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle erken çocuklukta kitapların doğru kullanımı, çocukların ileriki yaşantılarına da olumlu şekilde yansıtacak temellerin atılmasını sağlar.

Anahtar Kelimeler: *Erken Çocukluk, Cinsel Gelişim, Çocuk Edebiyatı, Beden Algısı, Çocuk Kitapları.*

THE ROLE OF CHILDREN'S BOOKS IN THE DEVELOPMENT OF BODY AWARENESS IN EARLY CHILDHOOD: A STORY-BASED EDUCATION PROGRAM PROPOSAL

In this study, the effect of children's books used in the preschool period on the development of children's body image was examined using the traditional literature review method. The main aim of the research is to reveal the role of children's books in increasing body awareness, to develop an educational program that will support children's self-esteem, sense of boundaries, and privacy awareness, and to contribute to existing studies in this field. In the literature, it is emphasized that children's books are an important educational tool in helping young children recognize their own bodies, accept their physical characteristics, and develop the ability to express their emotions. Especially during the process of sexual development, the educational value of these books is noteworthy in terms of enabling children to recognize and protect their own bodily boundaries and to learn to respect the boundaries of others. Accordingly, the study proposes a four-week, story-based educational program that includes the themes of body image and privacy for children aged 60–72 months. The program consists of activities structured in line with the developmental levels of children and progresses each week around a different theme. Through the selected books, children's body awareness is strengthened, their self-esteem is supported, and their skills in recognizing personal boundaries are reinforced. It is predicted that this program will make positive contributions to children's psychosocial development. It is of critical importance that educators and parents use children's books consciously and selectively in terms of supporting children's healthy body image, self-esteem, and identity development. Therefore, the correct use of books in early childhood serves as a fundamental tool in laying the groundwork for a positive body and self-concept that will continue throughout life.

Keywords: *Early Childhood, Sexual Development, Children's Literature, Body Image, Children's Books.*

-
- [1] Çocuk Gelişimci, Biruni Üniversitesi, 0009-0008-9281-2239, betulgurbuz150@gmail.com.
[2] Çocuk Gelişimci, Biruni Üniversitesi, 0009-0002-9307-1678, emirsevinc717@gmail.com.
[3] Dr. Öğr. Üyesi Damla Pektaş, Biruni Üniversitesi, 0000-0002-7923-9983, dpektas@biruni.edu.tr.

HAYALİ ARKADAŞLAR VE BENLİK: ÇOCUK EDEBİYATINDA JUNG'UN SELF (BENLİK) KAVRAMININ İZLERİ

Damla Pektaş¹

Bu çalışma, çocuk edebiyatında yer alan hayali arkadaş figürlerini Jung'un Benlik (Self) kavramı çerçevesinde incelemeyi ve bu figürlerin çocukların bilişsel-duygusal gelişimiyle olan ilişkisini kuramsal bir zeminde anlamlandırmayı amaçlamaktadır. Çocuk edebiyatı eserlerinde hayali arkadaş karakterleri yalnızca oyun ya da eğlence unsuru değil; aynı zamanda çocuğun iç dünyasını, duygusal çatışmalarını ve kimlik gelişimini temsil eden simgesel figürler olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitel desende yapılandırılan bu çalışma, Jung'un benlik kuramı temel alınarak Şeker Portakalı, Küçük Prens ve Kum Kurdu adlı çocuk edebiyatının üç özgün eserinin içerik analizine dayanmaktadır. Jung'a göre benlik, bireyin bilinç ve bilinçdışı yönlerini kapsayan, psişik bütünlüğü simgeleyen merkez arketiptir; İlahi Çocuk (Ebedi Çocuk), Akıl Hocası (Bilge) gibi arketipler ve Jung'un kişiliğin önemli bir parçası olarak gördüğü "Gölge" kavramı ise bireyleşme sürecinde benliğe ulaşma yolunda karşılaşılan evrensel durakları temsil etmektedir. Bu doğrultuda, seçili edebi metinlerde yer alan hayali arkadaş figürleri; çocuk kahramanların iç dünyalarıyla kurdukları ilişkiler, kimlik gelişimleri, yalnızlık deneyimleri ve duygusal başa çıkma stratejileri üzerinden arketipsel bir bakış açısıyla analiz edilmektedir. Çözümlemelerde, bu figürlerin çocukların içsel dünyasını simgesel olarak ifade ettikleri, kendilik algısını yapılandırdıkları ve bireyleşme süreçlerine katkı sundukları görülmektedir. Çalışma, çocuk edebiyatı karakterlerinin arketipsel bağlamda incelenmesinin, çocuk gelişimi alanında psikolojik ve pedagojik perspektifleri bir araya getiren kuramsal okumalara anlamlı katkılar sağlayabileceğini ortaya koymayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Hayali Arkadaş, Çocuk Edebiyatı, Carl Gustav Jung, Benlik Gelişimi, Analitik Psikoloji.

IMAGINARY FRIENDS AND THE SELF: TRACES OF JUNG'S CONCEPT OF THE SELF IN CHILDREN'S LITERATURE

This study aims to examine the imaginary friend figures in children's literature within the framework of Carl Jung's concept of the Self and to interpret their relationship with children's cognitive and emotional development from a theoretical perspective. In children's books, imaginary friends are not merely sources of play or entertainment; they are also symbolic figures that represent the child's inner world, emotional conflicts, and identity development. Structured as a qualitative study, this research is based on a content analysis of three significant works of children's literature: *My Sweet Orange Tree*, *The Little Prince*, and *The Sand Wolf*, interpreted through the lens of Jung's Self theory. According to Jung, the Self is the central archetype that symbolizes psychic wholeness by encompassing both conscious and unconscious dimensions. Archetypes such as the Divine Child (Eternal Child), the Wise Mentor, and the concept of the "Shadow," which Jung considered a vital part of the personality, represent universal thresholds encountered on the path toward individuation. In this context, the imaginary friend figures in the selected texts are analyzed through an archetypal lens in terms of the protagonists' inner worlds, identity development, experiences of loneliness, and emotional coping mechanisms. The analysis suggests that these figures serve as symbolic representations of the child's inner reality, contributing to the construction of self-concept and supporting the individuation process. This study aims to demonstrate that interpreting literary characters through an archetypal lens can meaningfully contribute to theoretical readings in the field of child development by integrating both psychological and pedagogical perspectives.

Keywords: *Imaginary Friends, Children's Literature, Carl Gustav Jung, Self Development, Analytical Psychology*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Birûni Üniversitesi, 0000-0002-7923-9983, dpektas@biruni.edu.tr.

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUĞU BULUNAN EBEVEYNLERİN KİTAP SEÇİM KRİTERLERİNİN İNCELENMESİ

Pınar Seydioğlu¹, Merve Kocaoglu Sugetiren²

Erken çocukluk dönemi, çocukların bilişsel, dil, sosyal ve duygusal becerilerinin hızla geliştiği kritik bir süreçtir. Bu dönemde çocuklara sunulan uyarıcıların niteliği, gelişimleri üzerinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu uyarıcılar arasında çocuk edebiyatı ürünleri, dil edinimi, hayal gücü, empati ve yaratıcılığı desteklemede özellikle etkili olmaktadır. Ancak yalnızca kitapların niteliği değil, ebeveynlerin seçim yaparken dikkate aldıkları kriterler de gelişimsel sonuçlar üzerinde belirleyici olmaktadır. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi dönemde (36-72 ay) çocuğu bulunan ebeveynlerin kitap seçerken öncelik verdikleri kriterleri belirlemektir. Araştırmanın örneklemini, Edirne ilinde okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların ebeveynlerinden rastgele seçilen 100 kişi oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan “Çocuk Kitabı Seçim Kriterleri Anketi” ile toplanmıştır. Anket; demografik bilgilerin yanı sıra çoktan seçmeli ve kısa yanıtlı iki adet açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Bunun yanı sıra ebeveynlerin kitap seçiminde önem verdikleri unsurları incelemeye yöneliktir. Uygulama formunun çalışma amacına uygunluğunun belirlenmesi için okul öncesi alanında uzman bir profesör, bir doçent ve uygulamada doktorasını sürdüren bir okul öncesi öğretmeninin görüşlerine başvurulmuş, uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda anket maddelerinde gerekli düzenleme yapılmıştır. Çalışma nicel araştırma yönteminden tarama modeli ile desenlenmiştir. Çalışma verileri henüz analiz aşamasındadır. Verilerin analizi SPSS programı ile frekans ve yüzde dağılımı ile aritmetik ortalama ve değişkenler arası karşılaştırmalar için crostab, ki-kare (chi-square) testi kullanılması planlanmaktadır. Araştırma bulgularının, erken çocukluk döneminde nitelikli kitap seçimi konusunda ebeveyn farkındalığını artırması beklenmektedir. Ayrıca, elde edilen sonuçların, ebeveyn tercihleriyle uyumlu nitelikli çocuk edebiyatı ürünlerinin hazırlanması konusunda yayınevleri ve yazarlar için yol gösterici olacağı öngörülmektedir. Bu çalışma, yaşamın bu kritik evresinde çocukların bütünsel gelişimini desteklemek için bilinçli kitap seçiminin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Okul Öncesi Dönemi, Kitap Tercihleri, Çocuk Kitaplar.

AN ANALYSIS OF PARENTS' CRITERIA FOR SELECTING BOOKS FOR PRESCHOOL CHILDREN

Early childhood is a critical period during which children's cognitive, language, social, and emotional skills develop rapidly. The quality of the stimuli presented to children during this period plays a significant role in their development. Among these stimuli, children's literature is particularly effective in supporting language acquisition, imagination, empathy, and creativity. However, it is not only the quality of the books themselves but also the criteria parents consider when making their selections that determine developmental outcomes. The purpose of this study is to determine the criteria parents of preschool children (36-72 months) prioritize when choosing books. The study sample consisted of 100 randomly selected parents of children attending preschool institutions in the province of Edirne. Data were collected using the "Children's Book Selection Criteria Survey," developed by the researchers. The survey consisted of two open-ended questions: multiple choice and short-answer, in addition to demographic information. It also aimed to examine the factors parents prioritize when choosing books. To determine the suitability of the application form for the study's purpose, the opinions of a professor, an associate professor, and a preschool teacher pursuing a doctorate in the field of preschool were consulted. Necessary adjustments were made to the survey items based on the expert suggestions. The study was designed using a quantitative survey model. The data are currently in the analysis phase. Data analysis will be conducted using SPSS software using frequency and percentage distributions, arithmetic means, and Crosstab and chi-square tests for comparisons between variables. The research findings are expected to increase parental awareness regarding the selection of quality books in early childhood. Furthermore, the results are expected to guide publishing houses and authors in developing quality children's literature products aligned with parental preferences. This study emphasizes the importance of conscious book selection to support children's holistic development during this critical phase of life.

Keywords: *Children's Literature, Preschool Period, Book Preferences, Children's Books.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Trakya Üniversitesi, 0009-0000-1449-0889, pinarseydioglu@trakya.edu.tr.

[2] Yüksek Lisans Öğrencisi, Trakya Üniversitesi, 0009-0007-7355-1996, mervekocaoglusugutiren@trakya.edu.tr.

ADALETİN KÜÇÜK YOLCULARI: KÜÇÜK PRENS HAKEM OLSUN- İLKOKUL DÜZEYİNDEKİ ÖĞRENCİLERİN ADALET ALGISINA ÖYKÜ TEMELLİ NİCEL BİR YAKLAŞIM

Emre Fidan¹, Esra Fidan²

Bu çalışmanın amacı Abdullah Harmancı'nın Küçük Prens Hakem Olsun öyküsünün ilkökul çocuklarının adalet algısı üzerindeki etkisinin belirlenmesidir. Nicel araştırma yöntemlerinden ön test-son test kontrol gruplu deneysel desenli olarak yürütülen çalışmanın evrenini 2024-2025 eğitim öğretim yılında Konya ilinde eğitim gören 3. ve 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Evrenin geniş olmasından dolayı Konya ilindeki bir ilkokuldan 20'si deney 20'si kontrol grubunda olacak şekilde 40 öğrenci kolayda örnekleme yöntemi belirlenmiştir. Çalışmaya katılan çocukların adalet algılarını belirleyebilmek amacıyla Akar ve Can Kaya (2025) tarafından geliştirilen İlkokul Öğrencileri İçin Adalet Eğilimi Ölçeği ön test-son test şeklinde kullanılmıştır. Her iki gruba da ön test uygulandıktan sonra araştırmanın deney grubuna Küçük Prens Hakem Olsun öyküsü okutulmuş, kontrol grubuna ise herhangi bir işlem yapılmamıştır. Bir hafta sonra ölçek her iki gruba da son test olarak yeniden uygulanmıştır. Araştırmada ön test olarak çocukların adalet kavramına ilişkin algı ve eğilimlerine ilişkin puan ortalamalarının benzer olduğu ($p>0,05$) görülmüştür. Ancak Harmancı'nın Küçük Prens Hakem Olsun öyküsü okutulan deney grubundaki çocukların adalet kavramına ilişkin algı ve eğilimlerinin kontrol grubuna göre artış gösterdiği ($p<0,05$) belirlenmiştir. Elde edilen araştırma bulguları dikkate alındığında çocuklara değer öğretimi konusunda çocuk edebiyatından daha fazla yararlanılması gerektiği ve eğitimcilerin müfredatlarında yer alan değerler eğitimi çocuk edebiyatı eserleri ile zenginleştirmeleri gerektiği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Adalet Algısı, Öykü Temelli Yaklaşım, Değerler Eğitimi.

LITTLE TRAVELERS OF JUSTICE: LET THE LITTLE PRINCE BE THE REFEREE – A STORY-BASED QUANTITATIVE APPROACH TO PRIMARY SCHOOL STUDENTS' PERCEPTION OF JUSTICE

The purpose of this study is to determine the effect of Abdullah Harmancı's story Küçük Prenk Hakem Olsun (Let the Little Prince Be the Referee) on primary school children's perception of justice. The study, conducted using quantitative research methods with a pre-test-post-test control group experimental design, includes third and fourth grade students attending school in Konya province during the 2024-2025 academic year. Due to the large population, 40 students were selected from a primary school in Konya, with 20 in the experimental group and 20 in the control group, using convenience sampling. To determine the children's perceptions of justice, the Justice Attitude Scale for Primary School Students, developed by Akar and Can Kaya (2025), was used in a pre-test-post-test format. After the pre-test was administered to both groups, the experimental group was read the story "Let the Little Prince Be the Referee," while no intervention was made with the control group. One week later, the scale was re-administered to both groups as a post-test. The study found that the mean scores for children's perceptions and tendencies regarding the concept of justice were similar in the pre-test ($p>0.05$). However, it was determined that the perceptions and tendencies of children in the experimental group who were read Harmancı's story "Let the Little Prince Be the Referee" increased compared to the control group ($p<0.05$). Considering the research findings, it is recommended that children's literature be utilized more in teaching values to children and that educators enrich the values education in their curricula with children's literature works.

Keywords: *Perception of Justice, Story-Based Approach, Values Education.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0009-0002-0545-6165, emrefidanefys@gmail.com.

[2] Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0009-0008-6553-1650, onureresra.eo@gmail.com.

OKUL ÖNCESİ DÖNEM RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARINDA AKRAN ZORBALIĞI

Şerife Sevimli¹, Osman Basit²

Okul öncesi dönem, çocuklar için gelişimsel açıdan önemli bir dönüm noktasıdır. Bu süreçte, erken çocukluk eğitimi sayesinde çocuklar ilk kez bir akran grubunun parçası olurlar ve planlı grup etkinliklerine katıldıkları bir sosyal çevreye dahil olurlar. Okul ortamında çocuklar, sosyal etkileşimler sırasında akranlarıyla çeşitli nedenlerle çatışma yaşayabilir ve bu süreçte istenmeyen davranışlar sergileyebilirler. Bu dönemde görülen bazı davranışlar, çocuk edebiyatı alanında okul öncesi döneme yönelik olarak üretilen resimli çocuk kitabı içeriklerine de yansımaktadır. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi döneme yönelik hazırlanmış resimli çocuk kitaplarında akran zorbalığının nasıl işlendiğini incelemek, zorbalık türlerinin sunuluş biçimlerini, karakterlerin rollerini ve kitaplarda sunulan çözüm önerilerini ortaya koymaktır. Araştırma nitel araştırma deseninde yürütülmüştür. Çalışmanın örneklemini, 2015–2025 yılları arasında Türkiye’de yayımlanmış, okul öncesi döneme hitap eden ve zorbalık temasını doğrudan ya da dolaylı biçimde ele alan yerli ve yabancı toplam 25 resimli çocuk kitabı oluşturmaktadır. Kitapların seçiminde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Bulgular, kitaplarda akran zorbalığının en çok sözel ve fiziksel boyutlarıyla ele alındığını, sosyal zorbalığa ise sınırlı düzeyde yer verildiğini göstermektedir. Kitaplarda zorba rolündeki karakterler genellikle fiziksel olarak güçlü, kaba ve baskın özelliklerle betimlenirken; kurban rolündeki karakterler çoğunlukla daha zayıf, sessiz, uyumlu ve başarılı olarak sunulmuştur. Kitaplarda kurbanlara, zorbalığı umursamaması, korkularını belli etmemesi, dik durması ve güçlü yönlerine odaklanması gerektiği yönünde mesajlar verildiği belirlenmiştir. Ayrıca kurban rolündeki karakterlerin sıklıkla öğretmenlerinden, ebeveynlerinden veya arkadaşlarından yardım aldıkları görülmüştür. Bununla birlikte bazı eserlerde zorbalığın yüzeysel işlendiği ve yeterince derinleştirilmediği saptanmıştır. Sonuç olarak, incelenen kitaplarda zorbalıkla mücadele için olumlu değerler öne çıkarılsa da, kalıplaşmış karakter rollerinin kullanıldığı ve kurban rolündeki karakterlerin yaşadıkları mağduriyetin yüzeysel aktarıldığı görülmektedir. Bu bağlamda temanın daha çeşitli ve derin bir biçimde işlenmesine ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Bu çalışma, çocuk edebiyatı yazarları, yayınevleri ve eğitimciler için tematik çeşitlilik ve pedagojik derinlik açısından yol gösterici niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Resimli Çocuk Kitapları, Akran Zorbalığı, Çocuk Edebiyatı, Okul Öncesi, Erken Çocukluk.

REPRESENTATION OF PEER BULLYING IN PRESCHOOL PICTURE STORYBOOKS

The preschool period represents a critical developmental milestone for children. During this stage, early childhood education enables children to become part of a peer group for the first time and participate in structured group activities within a social environment. In school settings, children may experience conflicts with peers during social interactions, which can lead to undesirable behaviors. Some of these behaviors are reflected in the content of picture books produced for the preschool age group within the field of children's literature. This study aims to examine how peer bullying is portrayed in picture books designed for preschool children, focusing on the types of bullying presented, the roles of characters, and the proposed solutions offered within the narratives. The research was conducted using a qualitative design. The sample consists of 25 domestic and international picture books published in Turkey between 2015 and 2025, targeting preschool-aged children and addressing the theme of bullying either directly or indirectly. Purposeful sampling was used to select the books, and the data were analyzed through content analysis. Findings indicate that peer bullying is most frequently depicted in verbal and physical forms, while social bullying is addressed to a limited extent. Bully characters are typically portrayed as physically strong, aggressive, and dominant, whereas victims are often depicted as weaker, quiet, compliant, and academically successful. Messages directed at victims commonly emphasize ignoring the bullying, hiding fear, standing tall, and focusing on personal strengths. Victims are also frequently shown seeking help from teachers, parents, or friends. However, some books treat the theme of bullying superficially, without adequately exploring the emotional depth of victimization. In conclusion, while positive values are emphasized in the fight against bullying, the use of stereotypical character roles and shallow portrayals of victim experiences suggest a need for more diverse and in-depth representations. This study offers guidance for children's literature authors, publishers, and educators in promoting thematic richness and pedagogical depth.

Keywords: *Picture Books, Peer Bullying, Children's Literature, Preschool, Early Childhood.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi-Okul Öncesi Öğretmeni, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0009-0000-6917-498X, serifesevimli3442@gmail.com.

[2] Dr. Öğr. Üyesi Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0000-0001-9025-3703, osmanbasit@gmail.com.

ÇOCUK EDEBİYATINDA KORUMA VE REFAH TEMALARININ TEMSİLİ: TÜRK VE DÜNYA ESERLERİNE DAYALI NİTEL BİR İNCELEME

Didem Aslan¹

Bu çalışma, çocuk edebiyatında çocuğun korunması ve refahına ilişkin temsillerin nasıl yapılandırıldığını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, çocukların istismar, ihmal ve şiddetten korunma hakları ile sağlıklı gelişim, psikososyal destek ve güvenli bir yaşam ortamına erişim gibi refah göstergeleri edebi metinler aracılığıyla değerlendirilmektedir. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme temel alınarak oluşturulan tematik bir çerçeveye yürütülen araştırma, nitel yöntem ve doküman analizi tekniğiyle gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu, Türk ve dünya edebiyatından seçilen yedi nitelikli çocuk kitabı oluşturmaktadır. Gülten Dayıoğlu'nun *Fadiş* adlı romanı, yoksulluk ve sevgisizlik ortamında büyüyen bir çocuğun eğitim hakkı ve duygusal refah mücadelesini ele alırken; Muzaffer İzgü'nün *Zıkkımın Kökü* adlı otobiyografik eseri, ihmale ve şiddete karşı ayakta kalma çabasını çocuk perspektifinden sunar. Sevgi Saygı'nın *Yasemin ve Lavanta Tarlası* adlı eseri ise, travma sonrası iyileşme sürecine odaklanarak duygusal destek ve doğayla kurulan bağın önemini vurgular. Dünya edebiyatından Astrid Lindgren'in *Pippi Uzunçorap* karakteri, özgüveni ve bağımsızlığıyla çocuğun özneleşmesini temsil ederken Roald Dahl'ın *Matilda* adlı eseri, duygusal ihmale karşı zekâ ve direnci ön plana çıkarır. Analiz sonuçları, çocuk karakterlerin genellikle aktif, dayanıklı ve çözüm üretebilen bireyler olarak temsil edildiğini göstermektedir. Sonuç olarak, çocuk edebiyatının çocukların yalnızca bilişsel gelişimine değil, aynı zamanda haklarının tanınmasına ve güçlenmelerine katkı sunan bir alan olması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda yazarların, yayınevlerinin ve editörlerin çocuk hakları duyarlılığıyla üretim yapmaları; eğitimciler, ebeveynler ve karar vericilerin ise çocuklara sunulan edebi içerikleri bu çerçevede değerlendirmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Çocuk Hakları, Çocuğun Korunması, Çocuk Refahı.

REPRESENTATION OF PROTECTION AND WELFARE THEMES IN CHILDREN'S LITERATURE: A QUALITATIVE ANALYSIS BASED ON TURKISH AND INTERNATIONAL WORKS

This study aims to examine how representations of child protection and well-being are constructed in children's literature. In the research, children's rights to be protected from abuse, neglect and violence as well as well-being indicators such as healthy development, psychosocial support and access to a safe living environment are evaluated through literary texts. The research, conducted with a thematic framework based on the United Nations Convention on the Rights of the Child, was conducted using qualitative methods and document analysis techniques. The study group consists of seven qualified children's books selected from Turkish and world literature. Gülten Dayıoğlu's novel Fadiş deals with the struggle of a child growing up in an environment of poverty and lovelessness and his right to education and emotional well-being; Muzaffer İzgü's autobiographical work Zıkkımın Kökü presents the struggle to survive against neglect and violence from the child's perspective. Sevgi Saygı's work Yasemin ve Lavanta Tarlası, on the other hand, focuses on the post-traumatic recovery process, emphasizing the importance of emotional support and the connection established with nature. While Astrid Lindgren's character Pippi Uzunçorap from world literature represents the child's subjectification with her self-confidence and independence; Roald Dahl's Matilda highlights intelligence and resilience in the face of emotional neglect. Analysis results show that child characters are generally represented as active, resilient, and solution-oriented individuals. Consequently, it is emphasized that children's literature should be a field that contributes not only to children's cognitive development but also to the recognition and empowerment of their rights. In this context, it is recommended that authors, publishers, and editors produce with sensitivity to children's rights, and educators, parents, and decision-makers evaluate the literary content presented to children within this framework.

Keywords: *Children's Literature, Children's Rights, Child Protection, Child Welfare.*

[1] Uzm. Öğretmen, Aydın Söke Behiye Hanım Ortaokulu, 0009-0006-7194-3307, didemaslan0609@gmail.com.

FERİDUN ORAL'IN ÇOCUK KİTAPLARINDA DOĞA UNSURLARININ KULLANIMI: ANLATI VE GÖRSEL TASARIM AÇISINDAN BİR İNCELEME

Elif İpek Kaya¹, Zeynep Kurtulmuş²

Çocuk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Feridun Oral hem yazar hem de çizer kimliğiyle ulusal ve uluslararası alanda tanınan bir sanatçıdır. Eserlerinde doğa sıkça ön plana çıkmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Feridun Oral'ın resimli çocuk kitaplarında doğa unsurlarının anlatı ve görsel tasarım açısından nasıl kullanıldığını incelemektir. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş olup desen olarak doküman incelemesi yöntemi tercih edilmiştir. Araştırmanın örneklemini, güncel satışı devam eden, yazarın hem yazıp hem resimlediği, tek bir hikâyeden oluşan ve Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlanan toplam 19 resimli çocuk kitabı oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde içerik analizi ve görsel içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. İçerik analizinde, her bir kitapta yer alan doğa unsurları sistematik biçimde incelenmiş ve hayvanlar, bitkiler, su kaynakları, toprak ve yeryüzü şekilleri, gökyüzü, hava olayları ve mevsimler olmak üzere yedi tematik kategori oluşturulmuştur. Görsellerin değerlendirilmesinde ise görsel içerik analizi yöntemiyle doğa unsurlarının görsel belirginliği, görsellerdeki gerçekçilik ve resimlemelerin anlatıyla kurduğu ilişki incelenmiştir. Bulgular, Feridun Oral'ın eserlerinde doğa öğelerinin yalnızca bir arka plan olarak değil, olay örgüsünü yönlendiren ve çocuklara çevre merakı kazandıran bir unsur olarak kullanıldığını göstermektedir. Özellikle hayvan karakterlerin kişileştirilerek ana kahramanlar haline getirilmesi, bitki ve meyve ağaçlarının olayların merkezinde yer alması, hava olayları ve mevsimlerin atmosferin belirlenmesinde aktif rol oynaması dikkat çekmektedir. Görsel incelemeler, resimlemelerin doğa ile metin arasında güçlü bir bütünlük kurduğunu ortaya koymuştur. Sonuç olarak, Feridun Oral'ın çocuk kitaplarında doğa, çocuklara çevreyi tanıma, merak duyma, farkındalık geliştirme ve estetik duyarlılık kazanma açısından çok yönlü bir öğrenme alanı sunmaktadır. Bu yönüyle eserler, erken çocukluk döneminde doğa ve çevre temalı okumalar için önemli bir kaynak niteliği taşımaktadır. Araştırma bulgularına dayalı olarak, nitel araştırmaların yanı sıra nicel yöntemlerle desteklenen karşılaştırmalı çalışmaların yapılması önerilebilir. Böylece çocukların bu tür kitaplardan nasıl etkilendikleri daha somut ve ölçülebilir biçimde ortaya konulabilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Resimli Çocuk Kitapları, Feridun Oral, Doğa Unsurları, Görsel Tasarım.

THE USE OF NATURE ELEMENTS IN FERIDUN ORAL'S CHILDREN'S BOOKS: AN ANALYSIS IN TERMS OF NARRATIVE AND VISUAL DESIGN

Feridun Oral, a prominent figure in children's literature, is recognized both nationally and internationally as an author and illustrator. Nature frequently comes to the forefront in his works. This study aims to examine how nature elements are used in Oral's picture books in terms of narrative and visual design. Adopting a qualitative research approach, the study employed document analysis, with a sample of 19 picture books written and illustrated by Oral and published by Yapı Kredi Publications. Data were collected through content analysis and visual content analysis. Nature elements identified in the texts were categorized into seven themes: animals, plants, water resources, soil and landforms, the sky, weather events, and seasons. Visual analysis focused on the prominence of nature, realism, and the relationship between illustrations and narrative. Findings indicate that nature in Oral's works functions not merely as a backdrop but as a driving force in the plot, fostering environmental curiosity in children. Personified animal characters, plants and fruit trees at the center of events, and the active role of weather and seasons are especially noteworthy. Visuals were found to create strong coherence between text and nature. In conclusion, Oral's books provide a multidimensional learning space that supports environmental awareness, curiosity, and aesthetic sensitivity, making them a valuable resource for early childhood nature- and environment-themed readings. Based on the findings, it is recommended that future research include not only qualitative but also comparative studies supported by quantitative methods, in order to present more concrete and measurable insights into how children are influenced by such books.

Keywords: *Children's Literature, Picture Books, Feridun Oral, Nature Elements, Visual Design*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, 0009-0008-1209-504X, kayaipek980@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, 0000-0002-8799-8306, zeynepkurtulmus@gmail.com.

SAĞLIK TEMALI RESİMLİ KİTAPLARIN SAĞLIK OKURYAZARLIĞI PERSPEKTİFİNDEN İNCELENMESİ

Lügen Ceren Güneş¹, Ender Durualp²

Bu araştırma, sağlık temalı iki resimli kitap serisinin sağlık okuryazarlığı perspektifinden incelenmesi amacıyla nitel araştırma yaklaşımı ve doküman inceleme modeliyle yürütülmektedir. Araştırma kapsamında sağlık temalı biri dokuz, diğeri dört kitaptan oluşan iki seride yer alan toplam 13 kitap incelenecektir. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen ve uzman görüşleriyle kapsam geçerliği sağlanan “Kitap İnceleme Formu” aracılığıyla sistematik olarak değerlendirilecektir. Verilerin kodlanması, temaların oluşturulması ve kategorilerin belirlenmesinde ATLAS.ti nitel veri analiz yazılımı kullanılarak betimsel analiz tekniğinden yararlanılacaktır. Analiz sürecinde bulguların, Bloom Taksonomisi’nin bilişsel (bilgi), psikomotor (beceri) ve duyuşsal (tutum) alanları ile sağlık okuryazarlığının bilgiye erişim, bilgiyi anlama, bilgiyi değerlendirme ve bilgiyi kullanma boyutları çerçevesinde yorumlanması planlanmaktadır. Bu kapsamda; bilgiye erişim (bilişsel) boyutunda çocukların sağlıkla ilgili temel kavramlara ulaşmasına, bilgiyi anlama (bilişsel) boyutunda metin–görsel uyumunun kavramsal anlamayı desteklemesine, bilgiyi değerlendirme (bilişsel üst düzey düşünme) boyutunda kitapların çocuklara bilgileri karşılaştırma, sorgulama ve değerlendirme fırsatları sunmasına, bilgiyi kullanma boyutunda ise psikomotor alanla ilişkili olarak sağlığı koruma, hastalık önleme ve sağlıklı yaşam alışkanlıklarını günlük yaşama aktarmaya yönelik önerilere odaklanılması öngörülmektedir. Ayrıca, duyuşsal alan (tutum) açısından kitapların sağlıklı yaşam biçimlerini teşvik etme, olumlu sağlık davranışlarını benimsetme ve tutum geliştirmeyi destekleyecek stratejiler içermeye potansiyelleri incelenecektir. Araştırma sonunda, sağlık temalı resimli kitapların çocukların sağlık okuryazarlığını Bloom Taksonomisi’nin bilgi, beceri ve tutum boyutları ile sağlık okuryazarlığının dört temel boyutu açısından destekleme kapasitesine ilişkin değerlendirmeler yapılması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: ATLAS.ti, Bloom Taksonomisi, Nitel Araştırma, Resimli Kitap, Sağlık Okuryazarlığı.

AN EXAMINATION OF HEALTH-THEMED PICTURE BOOKS FROM A HEALTH LITERACY PERSPECTIVE

This study aims to examine two health-themed picture book series from the perspective of health literacy, employing a qualitative research approach and the document analysis model. A total of 13 books included in two series, one consisting of nine and the other of four health-themed books, will be examined within the scope of the research. The data were systematically evaluated using the “Book Review Form,” developed by the researchers and validated for content through expert opinions. For coding, theme development, and categorization, descriptive analysis techniques were applied with the support of the qualitative data analysis software ATLAS.ti. The findings are planned to be interpreted within the framework of Bloom’s Taxonomy—cognitive (knowledge), psychomotor (skills), and affective (attitudes) domains—as well as the four dimensions of health literacy: accessing, understanding, appraising, and applying health information. Accordingly, the cognitive domain of accessing information will be explored in terms of how children gain access to basic health-related concepts; the cognitive domain of understanding information will focus on the extent to which text–image consistency supports conceptual understanding; the cognitive domain of appraising information (higher-order thinking) will evaluate whether the books provide opportunities for children to compare, question, and assess information; and the dimension of applying information will be examined in relation to the psychomotor domain, focusing on suggestions for integrating health-protective, disease-preventive, and healthy lifestyle habits into daily routines. Furthermore, in terms of the affective domain (attitudes), the analysis will address the potential of the books to promote healthy lifestyles, foster positive health behaviors, and support attitude development through embedded strategies. The study ultimately aims to assess the capacity of health-themed picture books to support children’s health literacy across Bloom’s knowledge, skills, and attitudes dimensions, as well as the four core dimensions of health literacy.

Keywords: *ATLAS.ti, Bloom’s Taxonomy, Qualitative Research, Picture Book, Health Literacy.*

[1] Arş. Gör.- Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, 0000-0003-1923-4491, lugencerenkiyan@gmail.com, lckiyan@ankara.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-6645-6815, durualp@ankara.edu.tr / endora2212@hotmail.com.

6th INTERNATIONAL CONGRESS ON CHILD DEVELOPMENT

October 16-18, 2025 "From Roots to the Future; Child Protection and Welfare"

TEMA: ÇOCUK VE SANAT

THEME: CHILDREN AND ART

ÖĞRETMENLERİN ÇOCUK RESİMLERİNE YÖNELİK YAKLAŞIMLARI İLE YARATICILIĞI BESLEME DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Hilal Mercan Akçay¹, Münevver Emir², Arzu Yükselen³

Yaratıcılık, bireyin yeni ve faydalı fikir ya da ürünler üretmesini ve mevcut kalıpların ötesine geçmesini içeren çok boyutlu bir süreçtir. Bu süreç bireysel özelliklerin yanı sıra çevresel faktörlerin de etkileşimini gerektirir. Okul öncesi öğretmenleri, çocukların yaratıcı potansiyelini ortaya çıkarmada ve geliştirmede kritik bir role sahiptir. Özellikle öğretmenlerin çocuk çizimlerine yönelik yaklaşımları, yaratıcılığı teşvik eden ortamların oluşmasında belirleyicidir. Bu çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin çocuk resimlerine yönelik yaklaşımları ile yaratıcılığı besleyen davranışları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden korelasyonel araştırma türünde planlanmış olup örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme kullanılmıştır. Çalışma grubunu 2024-2025 eğitim öğretim yılı güz döneminde İstanbul ili merkez ilçelerindeki anaokullarında görev yapan 154 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem büyüklüğünü ve gücünü belirlemek için SAS Version 9.4 kullanılmıştır. Veri toplama araçları olarak, araştırmacıların hazırlamış olduğu '*Demografik Bilgi Formu*' '*Çocuk Resimlerine Yönelik Yaklaşımları Belirleme Aracı-Öğretmen Formu*' ve '*Öğretmenlerin Yaratıcılığı Besleme Davranışı Ölçeği*' kullanılmıştır. Veri analizi Jamovi programı ile gerçekleştirilmiştir. Veriler normal dağılım göstermediği için verilerin analizinde Mann Whitney-U, Kruskal Wallis H ve korelasyon analizi testleri, post-hoc yapılmıştır. Çocuk resimleri konusunda daha önce eğitim almış öğretmenlerin düzeltici ve meraklılık boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Kurumun yaratıcı eğitim metotlarını uygulama konusundaki teşvik düzeyine göre öğretmenlerin yaratıcılığı besleme davranış ölçeğinde, meraklılık ve motivasyon alt boyutlarında anlamlı farklar bulunmuştur. İki ölçeğin tüm alt boyutları arasında çeşitli düzeylerde pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Özellikle bazı boyutlar arasında güçlü ve anlamlı korelasyonlar dikkat çekmektedir. Bu çalışma ile öğretmenlerin çocuk resimlerine yönelik yaklaşımlarının yaratıcılığı nasıl etkilediğini anlamaya katkı sağlayarak, okul öncesi eğitimde yaratıcı potansiyelin desteklenmesine yönelik uygulamalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Resimleri, Okul Öncesi Dönem, Öğretmen, Yaratıcılık.

AN EXAMINATION OF TEACHERS' APPROACHES TO CHILDREN'S DRAWINGS AND THEIR CREATIVITY-NURTURING BEHAVIORS

Creativity is a multidimensional process that involves the generation of new and useful ideas or products and the ability to transcend existing patterns. This process requires the interaction of individual characteristics and environmental factors. Preschool teachers play a critical role in uncovering and nurturing children's creative potential. In particular, teachers' approaches to children's drawings are pivotal in shaping environments that foster creativity. The aim of this study is to examine the relationship between preschool teachers' approaches to children's drawings and their creativity-nurturing behaviors. The research was designed as a correlational study, one of the quantitative research methods, and utilized convenience sampling. The study group consisted of 154 teachers working in kindergartens located in central districts of Istanbul during the fall semester of the 2024–2025 academic year. SAS Version 9.4 was used to determine the sample size and statistical power of the study. Data were collected using the 'Demographic Information Form,' the 'Teacher Scale for Identifying Approaches to Children's Drawings,' and the 'Creativity-Nurturing Behavior Scale for Teachers,' all of which were developed by the researchers. Data analysis was conducted using the Jamovi program. Since the data did not show normal distribution, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis H, and correlation analysis tests were used, along with post-hoc tests. Significant differences were found in the dimensions of correction and curiosity among teachers who had previously received training on children's drawings. Additionally, the level of institutional encouragement for the implementation of creative educational methods was found to significantly affect the curiosity and motivation subdimensions of the creativity-nurturing behavior scale. Various levels of positive and significant relationships were observed among all subdimensions of the two scales. Particularly strong and significant correlations were noted between certain subdimensions. This study is expected to contribute to understanding how teachers' approaches to children's drawings influence creativity and to inform practices aimed at supporting creative potential in early childhood education.

Keywords: *Children's Drawing, Preschool Period, Teacher, Creativity.*

[1] Öğr. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0002-4202-3230, hmercan@medipol.edu.tr.

[2] Arş. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0001-8370-2910, munevver.emir@medipol.edu.tr.

[3] Prof. Dr., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0002-3522-865X, ayukselen@medipol.edu.tr.

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDEKİ ÇOCUKLARIN DUYGUSAL BAKIŞ AÇISI ALMA BECERİLERİ İLE AKRAN İLİŞKİLERİNE YÖNELİK ÇOCUK RESİMLERİNİN İNCELENMESİ

Hilal Mercan Akçay¹, Münevver Emir², Arzu Yükselen³

Okul öncesi dönem, çocukların bilişsel, motor, dil, sosyal ve duygusal alanlarda önemli ilerlemeler kaydettikleri kritik bir gelişim dönemidir. Bu süreçte çocuklar, oyun ve iletişim aracılığıyla akran ilişkileri kurar. Akran ilişkileri çocukların duygusal bakış açısı alma becerilerini geliştirirken, empati kurma ve duygusal ifadeleri anlama becerilerini de destekler. Okul öncesi dönemde çocuk resimleri, gelişimsel olgunlaşma ve duygusal ifadenin çeşitlenmesiyle birlikte, çocukların hem kendilerini ifade ettikleri hem de akran ilişkilerine dair yaşantılarını yansıttıkları önemli bir iletişim aracıdır. Bu bağlamda, araştırmamızda okul öncesi dönem çocuklarının duygusal bakış açısı edinme becerileri ile akran ilişkilerine yönelik çocuk resimlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma karma araştırma türünde planlanmış olup örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme kullanılmıştır. Çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim öğretim yılında İstanbul ili merkez ilçelerindeki anaokullarına devam eden 5-6 yaş aralığındaki 68 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem büyüklüğünü ve gücünü belirlemek için G*Power analizi, veri toplama araçları olarak, araştırmacıların hazırlamış olduğu "Demografik Bilgi Formu" kullanılmıştır. Nicel kısımda "Erken Çocuklukta Duygusal Bakış Açısı Alma Testi" ile çocukların duygusal bakış açısı edinme becerileri belirlenmiştir. Araştırmacılar tarafından hazırlanan "Çocuk Resimlerini Değerlendirme Formu" ile çocukların yaptıkları resimlerin yaşa uygunluğu değerlendirilmiştir. Nitel kısımda "Çocuk Resimleri Araştırmacı Gözlem Formu" ile resim çizimi sırasında çizim öncesindeki, sırasındaki ve sonrasındaki davranışları gözlemlenmiştir. "Çocuk Resimleri Hakkında Çocuk Görüşme Formu" ile çocukların çizdikleri resim aracılığı ile akran ilişkileri hakkındaki görüşleri toplanmıştır. Araştırma sonucunda duygusal bakış açısı edinme becerisi daha iyi olan çocukların çizdikleri resimlerin çizim özelliklerinin de daha iyi olacağı öngörülmektedir. Bu çalışma, çocukların çizdikleri resimlerin hem kendilerini hem de yaşadıkları olaylar hakkındaki duygu ve düşüncelerini yansıtmada bir iletişim aracı olarak kullanılmasının önemini ortaya koyacaktır. Veriler hala analiz aşamasındadır.

Anahtar Kelimeler: Akran İlişkileri, Çocuk Resimleri, Duygusal Bakış Açısı Alma, Okul Öncesi Dönem.

PEER RELATIONSHIPS AND EMOTIONAL PERSPECTIVE-TAKING SKILLS IN PRESCHOOL CHILDREN'S DRAWINGS

The preschool period is a critical developmental stage during which children make significant progress in cognitive, motor, language, social, and emotional domains. During this time, children establish peer relationships through play and communication. These relationships contribute to the development of emotional perspective-taking skills, supporting children's ability to empathize and understand emotional expressions. In the preschool years, children's drawings serve as an important means of communication, shaped by developmental maturation and the diversification of emotional expression. These drawings reflect both the child's self-expression and their lived experiences regarding peer relationships. In this context, the present study aims to examine preschool children's emotional perspective-taking skills and how these are reflected in their peer-related drawings. The research was designed using a mixed-methods approach, with convenience sampling employed for participant selection. The study group consisted of 68 children aged 5–6 years attending kindergartens in central districts of Istanbul during the 2024–2025 academic year. G*Power software was used to determine the sample size and statistical power. Data collection tools included a “Demographic Information Form” developed by the researchers. In the quantitative phase, the “Emotional Perspective-Taking Test in Early Childhood” was used to assess children's perspective-taking skills. Children's drawings were evaluated using the “Drawing Evaluation Form” developed by the researchers to assess age-appropriate drawing characteristics. In the qualitative phase, the “Drawing Observation Form” was used to observe children's behaviors before, during, and after the drawing process. Additionally, the “Drawing-Based Child Interview Form” was used to gather children's views on peer relationships through the drawings they created. It is anticipated that children with stronger emotional perspective-taking skills will also demonstrate more advanced drawing features in their artwork. This study aims to emphasize the significance of using children's drawings as a means of expressing both their inner world and their perceptions of social experiences. Data analysis is currently in progress.

Keywords: *Peer Relationships, Children's Drawings, Emotional Perspective-Taking, Preschool Period.*

[1] Öğr. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0002-4202-3230, hmercan@medipol.edu.tr.

[2] Arş. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0001-8370-2910, munevver.emir@medipol.edu.tr.

[3] Prof. Dr., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0002-3522-865X, ayukselen@medipol.edu.tr.

ÇOCUK, SANAT VE YARATICILIK ALANINDAKİ ARAŞTIRMA EĞİLİMLERİ: BİBLİYOMETRİK BİR ANALİZ

İrem Özkale¹, Neriman Aral²

Sanat ve yaratıcılık, çocukların gelişiminde kritik bir role sahiptir. Özellikle erken çocukluk döneminde gerçekleştirilen sanat etkinlikleri, çocukların kendini ifade etme becerilerini güçlendirmekte, problem çözme kapasitelerini geliştirmekte ve özgün düşünme süreçlerini desteklemektedir. Yaratıcılığın 21. yüzyıl becerileri arasında yer alması ise çocuk gelişimi alanında sanat ve yaratıcılık odaklı çalışmaların artan önemini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, alan yazında sanat ve yaratıcılık temalarının çocuk gelişimi bağlamında nasıl ele alındığını, hangi araştırma konularının öne çıktığını ve zaman içindeki eğilimleri bütüncül bir biçimde ortaya koyan sistematik analizlerin sınırlı olduğu görülmektedir. Bu noktada bibliyometrik analizler, belirli bir alandaki yayınların yıllara göre dağılımını, en üretken yazarları, atıf ağlarını ve kavramsal gelişim çizgilerini nesnel olarak ortaya koyan güçlü bir yöntemdir. Sanat ve yaratıcılık konularında çocuk gelişimi alanında gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası çalışmaların bibliyometrik yöntemlerle incelenmesi, alandaki bilgi birikiminin haritalandırılmasına ve gelecek araştırmalar için yol gösterici bir çerçevenin oluşturulmasına hizmet etmektedir. Bu doğrultuda bu çalışmanın amacı, çocuk, sanat ve yaratıcılık alanındaki araştırma eğilimlerini uluslararası (Web of Science verileri) ve ulusal (TR Dizin verileri) bağlamda bibliyometrik bir analizle incelemektir. 2000-2025 yılları arasında Türkçe ya da İngilizce olarak yayımlanan, belirlenen anahtar kelimeler kullanılarak ulaşılan çalışmalar arasından; Web of Science (WOS) veri tabanında yer alan 2147 yayın ile TR Dizin veri tabanında yer alan 66 yayın çalışmanın verilerini oluşturmaktadır. Web of Science veri tabanından elde edilen yayınlar VOSviewer aracılığıyla; TR Dizin'den elde edilen yayınlar EkşiVeri 1.0.5 aracılığıyla analiz edilmektedir. Araştırmanın analizleri devam etmektedir. Yapılan ön analizler, çocuk, sanat ve yaratıcılık alanındaki araştırmaların yıllara göre artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Özellikle 2016 sonrası belirgin şekilde yükseldiği görülmektedir. Anahtar kelime analizlerinde uluslararası literatürde (WOS) "creativity (yaratıcılık)" kavramının yoğun olarak öne çıktığı, ulusal literatürde (TR Dizin) ise "okul öncesi", "yaratıcı", ve "sanat" kavramlarının yoğun olarak öne çıktığı dikkat çekmektedir. Çalışmanın nihai sonuçlarının, ulusal ve uluslararası literatürün karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesine katkı sağlayacağı ve gelecekteki araştırmalara yön göstereceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Yaratıcılık, Bibliyometrik Analiz.

RESEARCH TRENDS IN CHILD, ART, AND CREATIVITY: A BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Art and creativity play a critical role in children's development. Especially in early childhood, art activities strengthen children's self-expression skills, enhance their problem-solving capacities, and support original thinking processes. The inclusion of creativity among 21st-century skills highlights the growing importance of art- and creativity-focused studies in the field of child development. However, it is observed that there are limited systematic analyses in the literature that comprehensively reveal how the themes of art and creativity are addressed in the context of child development, which research topics stand out, and the trends over time. At this point, bibliometric analyses emerge as a powerful method that objectively demonstrate the distribution of publications over the years, the most productive authors, citation networks, and conceptual development lines in a given field. Examining national and international studies on art and creativity in the field of child development through bibliometric methods serves to map the accumulation of knowledge in the field and to establish a guiding framework for future research. Accordingly, the aim of this study is to examine research trends in the fields of child, art, and creativity through a bibliometric analysis in both international (Web of Science data) and national (TR Dizin data) contexts. Among the studies published between 2000 and 2025 in Turkish or English using the selected keywords, 2,147 publications from the Web of Science (WOS) database and 66 publications from the TR Dizin database constitute the data of this study. Publications obtained from Web of Science are analyzed through VOSviewer, while those obtained from TR Dizin are analyzed using EkşiVeri 1.0.5. The analyses of the study are still ongoing. Preliminary analyses reveal that research on children, art, and creativity has shown an increasing trend over the years, with a notable rise particularly after 2016. Keyword analyses indicate that in the international literature (WOS), the concept of "creativity" stands out prominently, while in the national literature (TR Dizin), the concepts of "preschool," "creative," and "art" are more prominent. The final results of the study are expected to contribute to the comparative evaluation of national and international literature and to guide future research.

Keywords: *Art, Creativity, Bibliometric Analysis.*

[1] Arş. Gör.-Doktora Öğrencisi, İstanbul Medipol Üniversitesi-Ankara Üniversitesi, 0000-0001-5207-1503, irem.ozkale@medipol.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-9266-938X, aralneriman@gmail.com.

ERKEN ÇOCUKLUK VE ERGENLİKTE DUYGUSAL OKURYAZARLIĞIN ÇOCUK FİLMLERİNDE TEMSİLİ: TERS YÜZ 1 VE TERS YÜZ 2 ÖRNEĞİ

Lügen Ceren Güneş¹, Ender Durualp²

Duygusal okuryazarlık, bireylerin duygularını tanıma, ifade etme ve düzenleme becerilerini kapsayan temel bir gelişimsel yetkinlik olarak ele alınmaktadır. Çocukluk ve ergenlik dönemlerinde duyguların farklı gelişimsel biçimlerde deneyimlenmesi, bu sürecin görsel kültürdeki yansımalarının incelenmesini önemli kılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Ters Yüz 1 (2015) ve Ters Yüz 2 (2024) filmlerinde duygusal okuryazarlığın nasıl temsil edildiğini ve erken çocukluk ile ergenlik dönemlerindeki temsillerin hangi açılardan farklılaştığını ortaya koymaktır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi deseniyle yürütülmüştür. Örneklem olarak seçilen filmler, çocukluk ve ergenlik dönemlerine özgü gelişimsel özellikleri ve duygusal okuryazarlığa ilişkin göstergeleri yansıtmaya potansiyelleri nedeniyle tercih edilmiştir. Filmler sahne bazında incelenmiş; duyguların türü, ifade biçimi, düzenleme stratejileri ve sonuçları kodlama kategorileri olarak belirlenmiştir. Kodlama süreci araştırmacı tarafından yürütülmüş, elde edilen veriler tematik analiz aracılığıyla değerlendirilmiştir. Analiz bulgularına göre, Ters Yüz 1 filminde çocukluk dönemine özgü temel duyguların (Neşe, Üzüntü, Öfke, Korku, Tiksinti) daha somut ve davranışsal düzeyde temsil edildiği, duyguların günlük yaşam deneyimleriyle ilişkilendirildiği ve öz-düzenleme becerilerini destekleyen basit stratejilerle aktarıldığı saptanmıştır. Ters Yüz 2 filminde ise ergenlik dönemine özgü yeni duyguların (Kaygı, Utanç, İrritabilite vb.) öne çıktığı; duygusal düzenleme süreçlerinin daha karmaşık, sosyal ilişkiler ve kimlik gelişimiyle bütünleşmiş biçimde kurgulandığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, elde edilen bulgular, çocukluk ve ergenlik dönemlerinde duygusal okuryazarlığın gelişimsel farklılıklarını görsel kültür bağlamında anlamaya katkı sağlamış; ayrıca bu filmlerin çocuk ve gençlerin duygusal okuryazarlık becerilerini desteklemede eğitimciler ve ebeveynler için etkili pedagojik araçlar olabileceğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi, Duygusal Okuryazarlık, Ergenlik, Erken Çocukluk, Film Analizi, Ters Yüz.

REPRESENTATION OF EMOTIONAL LITERACY IN CHILDREN'S FILMS DURING EARLY CHILDHOOD AND ADOLESCENCE: THE CASE OF INSIDE OUT 1 AND INSIDE OUT 2

Emotional literacy is considered a fundamental developmental competence that encompasses individuals' abilities to recognize, express, and regulate emotions. Experiencing emotions in different developmental forms during childhood and adolescence makes it important to examine how these processes are represented in visual culture. The aim of this study is to reveal how emotional literacy is represented in Inside Out 1 (2015) and Inside Out 2 (2024) and to identify in which ways these representations differ between early childhood and adolescence. The study was conducted using a qualitative research design based on content analysis. The films were selected as samples due to their potential to reflect developmental characteristics specific to childhood and adolescence and to illustrate indicators of emotional literacy. The films were analyzed on a scene-by-scene basis, and coding categories were determined as the type of emotions, forms of expression, regulation strategies, and outcomes. The coding process was carried out by the researcher, and the data obtained were evaluated through thematic analysis. Findings indicated that in Inside Out 1, basic emotions specific to childhood (Joy, Sadness, Anger, Fear, Disgust) were represented in a more concrete and behavioral manner, associated with daily life experiences, and conveyed through simple strategies that supported self-regulation skills. In Inside Out 2, new emotions specific to adolescence (Anxiety, Embarrassment, Ennui, etc.) were highlighted, and emotion regulation processes were constructed in a more complex way, intertwined with social relationships and identity development. In conclusion, the findings contributed to understanding the developmental differences of emotional literacy in childhood and adolescence within the context of visual culture. Furthermore, the films were shown to serve as effective pedagogical tools for supporting emotional literacy skills in children and adolescents, offering implications for both educators and parents.

Keywords: *Child Development, Emotional Literacy, Adolescence, Early Childhood, Film Analysis, Inside Out.*

[1] Arş. Gör.-Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, 0000-0003-1923-4491, lugencerenkiyan@gmail.com, lckiyen@ankara.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-6645-6815, durualp@ankara.edu.tr / endora2212@hotmail.com.

TEMA: ÇOCUK VE OYUN

THEME: CHILDREN AND PLAY

RİTME DAYALI MÜZİK ETKİNLİKLERİNİN OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN OYUN KURGULAMA BECERİLERİNE ETKİSİ*

Özlem Bal¹, Ege Akgün²

Bu araştırma, ritme dayalı müzik etkinliklerinin okul öncesi dönemdeki çocukların oyun kurgulama becerileri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, 2021–2022 eğitim-öğretim yılında resmi bir anaokuluna devam eden 24 deney 24 kontrol olmak üzere 48 çocuk ve deney grubunun öğretmeninden oluşmuştur. Çocukların yaş aralığı, 48-68 ay arasında değişmektedir. Araştırma, ön test, son test ve izleme testi süreçlerini içeren nitel bir desenle yapılandırılmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen “Çocuk Görüşme Formu”, “Öğretmen Görüşme Formu” ve “Alan Notları” ile elde edilmiştir. Çocuklara “İçinde müzik olan hangi oyunları biliyorsun?” ve “Bir oyun kuracak olsaydın nasıl olurdu, kuralları ne olurdu?” gibi açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Bu sorular hem deney hem kontrol grubuna ön testte uygulanmıştır. Deney grubundaki çocuklara sekiz hafta boyunca haftada üç gün ritme dayalı müzik etkinlikleri sunulmuştur. Çalışma, ritim temelli olarak, ses ayırt etme, nefes açma, şarkı söyleme, müzikli öykü, yaratıcı dans etkinliklerini içermiştir. Süreç sonunda aynı sorularla hem deney hem kontrol grubuna son test ve yalnızca deney grubuna izleme testi yapılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Bulgular, deney grubundaki çocukların daha yaratıcı, yapılandırılmış ve sosyal yönelimli oyunlar kurguladığını göstermiştir. Bu sonuçlar öğretmen görüşleri ve alan gözlemleriyle de desteklenmiştir. Sonuç olarak, ritme dayalı müzik etkinliklerinin çocukların özgün oyun senaryoları oluşturma becerilerini olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk, Müzik, Okul Öncesi Eğitim, Oyun, Ritim.

THE EFFECT OF RHYTHM-BASED MUSIC ACTIVITIES ON PRESCHOOL CHILDREN'S PLAY CONSTRUCTION SKILLS

This study aims to examine the effect of rhythm-based music activities on preschool children's play scripting skills. The study was conducted during the 2021–2022 academic year with a total of 48 children—24 in the experimental group and 24 in the control group—attending a public preschool, as well as the teacher of the experimental group. The age range of the children was between 48 and 68 months. The research was structured with a qualitative design that included pre-test, post-test, and follow-up test phases. Data were collected using the "Child Interview Form", the "Teacher Interview Form", and "Field Notes" developed by the researcher. Children were asked open-ended questions such as “What games do you know that include music?” and “If you were to create a game, what would it be like and what rules would it have?” These questions were administered to both the experimental and control groups during the pre-test phase. Children in the experimental group participated in rhythm-based music activities three times a week for eight weeks. The study included rhythm-based activities such as sound discrimination, breathing exercises, singing, musical storytelling, and creative dance. At the end of the process, the same questions were used for the post-test with both groups, and a follow-up test was administered only to the experimental group. The collected data were analyzed using content analysis. The findings indicated that children in the experimental group created more creative, structured, and socially oriented games. These results were also supported by teacher interviews and field observations. In conclusion, it can be stated that rhythm-based music activities positively contribute to preschool children's ability to create original play scenarios.

Keywords: *Early Childhood, Music, Preschool Education, Play, Rhythm.*

[1] Öğr. Gör. Dr., Hitit Üniversitesi, 0000-0003-3004-6379, ozlembal@hitit.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-7882-219X, akgun@ankara.edu.tr.

*Bu bildiri, Özlem Bal tarafından Ege Akgün danışmanlığında yürütülen 'Ritme Dayalı Müzik Etkinlikleri Aracılığıyla Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Duygusal Becerilerinin Desteklenmesi' başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDE OYUN TÜRLERİNİN KULLANIMI: NİTEL BİR İNCELEME

**Özge Kalaba Yıldırım¹, Sude Naz Gürkan², Ceren Çiçek Taş³, Tunahan Karaarslan⁴,
Rıdvan Tutumlu⁵, Gülçin Güven⁶**

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış oyun türlerine ilişkin algılarını ve sınıf içi uygulamalarını incelemektir. Çalışma grubunu, Türkiye'nin farklı illerinde, çeşitli mesleki kıdem ve öğrenim düzeylerine sahip, farklı sosyoekonomik çevrelerdeki resmi ve özel kurumlarda görev yapan 50 okul öncesi öğretmeni (46 kadın, 4 erkek) oluşturmaktadır. Katılımcılar, kolay erişilebilir örnekleme yöntemiyle belirlenmiş; örneklem oluşturulurken demografik ve mesleki çeşitliliğe özen gösterilmiştir. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ile 17 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Form, üç alan uzmanının görüşleri doğrultusunda düzenlenmiş; üç pilot görüşme sonrası son hâline getirilmiştir. Nisan–Temmuz 2025 tarihleri arasında çevrim içi yürütülen görüşmeler ses kaydıyla kayıt altına alınmış, yazıya dökülerek içerik analiziyle çözümlenmiştir. Kodlama sürecinde iki bağımsız araştırmacı yer almış, ayrı ayrı yapılan analizler karşılaştırılarak görüş birliği sağlanmıştır. Kodlayıcılar arası uyum oranı %95'tir. Analiz sonucunda beş ana tema belirlenmiştir: oyun türlerine yönelik kavramsal anlayış, oyun türlerinin güçlü ve zayıf yönleri, öğretmen tercihleri ve gerekçeleri, planlama ve uygulama süreci, karşılaşılan zorluklar ve öneriler. Bulgular, öğretmenlerin oyunu çocuğun doğal hakkı, eğlenceli etkinlik ve öğrenme aracı olarak tanımladıklarını göstermiştir. Yapılandırılmış oyunların hedef odaklı, planlı ve bilişsel gelişimi destekleyici özellikleri nedeniyle; yapılandırılmamış oyunların ise özgürlük, yaratıcılık ve sosyal gelişim açısından tercih edildiği belirlenmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu oyunları bireysel olarak planlamakta; bazıları çocuklarla birlikte yürütmektedir. Uygulamada öğretmenler rehberlik, gözlem ve yönlendirme rolleri üstlenmektedir. Ayrıca fiziksel alan ve materyal yetersizliği, kalabalık sınıflar, zaman kısıtı ve dikkat süresi gibi güçlükler rapor edilmiştir. Yapılandırılmış oyunlarda esneklik sınırlı iken, yapılandırılmamış oyunlarda kontrol güclüğü yaşandığı ifade edilmiştir. Öğretmenler, oyun türlerinin dengeli şekilde dönüşümlü kullanılmasının önemine ve seçimde gelişim düzeyi, ilgi alanı ile kazanımların dikkate alınması gerektiğine dikkat çekmiştir. Materyal desteği, aile eğitimi ve rehber kaynak ihtiyacı öne çıkan öneriler arasındadır.

Anahtar Kelimeler: *Oyun Türleri, Okul Öncesi Eğitim, Öğretmen Görüşleri.*

THE USE OF PLAY TYPES IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION: A QUALITATIVE STUDY

This study aims to examine preschool teachers' perceptions and classroom practices regarding structured, semi-structured, and unstructured types of play. The study group consists of 50 preschool teachers (46 female, 4 male) working in public and private institutions across various regions of Turkey, with diverse professional experience, educational backgrounds, and socioeconomic contexts. Participants were selected through convenience sampling, ensuring diversity in demographic and professional characteristics. Data were collected using a researcher-developed personal information form and a semi-structured interview form composed of 17 open-ended questions. The interview form was revised based on feedback from three field experts and finalized after three pilot interviews. Interviews were conducted online between April and July 2025, recorded, transcribed, and analyzed using content analysis. Two independent researchers carried out the coding process separately, and consistency was ensured through comparison and consensus. The inter-coder reliability rate was calculated at 95%. Analysis revealed five main themes: conceptual understanding of play types, strengths and weaknesses of different play types, teachers' preferences and justifications, planning and implementation processes, and challenges and suggestions. Findings indicate that teachers perceive play as a natural right of the child, an enjoyable activity, and a means of learning. Structured play was favored for its goal orientation, cognitive support, and planned nature, while unstructured play was preferred for fostering creativity, autonomy, and social development. Most teachers planned play activities themselves, although some collaborated with children in the process. Teachers predominantly assumed roles of facilitator, observer, and guide. Reported challenges included limited physical space, lack of materials, large class sizes, time constraints, and short attention spans. While structured play was noted to lack flexibility, unstructured play was seen as difficult to manage. Teachers emphasized the importance of using play types interchangeably and selecting activities based on developmental needs, interests, and learning goals.

Keywords: *Types of Play, Early Childhood Education, Teacher Perspectives.*

[1] Arş. Gör., Bahçeşehir Üniversitesi, 0000-0002-5017-2084, ozge_klb@outlook.com.

[2] Uzm.-Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, 0000-0003-3250-5479, sudenazgurkan@gmail.com.

[3] Uzm., MEB Okul Öncesi Öğretmeni, 0009-0006-9788-1116, cereniek@yahoo.com.

[4] Arş. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi, 0009-0003-5177-4073, tunahankaraarslan@esenyurt.edu.tr.

[5] Arş. Gör., İstanbul Üniversitesi, 0000-0002-4726-085X, ridvan.tutumlu@iuc.edu.tr.

[6] Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, 0000-0002-9638-025X, gulcinm@marmara.edu.tr.

TEDAVİ ÖNCESİ ÇOCUKLARA UYGULANAN TERAPÖTİK OYUNUN AĞRI, KORKU, FİZYOLOJİK PARAMETRELER İLE EBEVEYNLERİN MEMNUNİYETİNE ETKİSİ: RANDOMİZE KONTROLLÜ ÇALIŞMA

Beytullah Kılınçat¹, Sibel Küçükoglu²

Araştırma, çocuk kliniklerinde tedavi gören 3-6 yaş grubu çocuklara tedavi öncesinde terapötik oyun olarak uygulanan video oyununun ağrı, korku, fizyolojik parametreleri ile ebeveynlerin memnuniyet durumlarına etkisini belirlemek amacıyla yapıldı. Çalışmada veri toplama aracı olarak; Tanıtıcı Bilgi Formu, Fizyolojik Parametre Takip Formu, Çocuk Anksiyete ve Korku Ölçeği, Çocuk Ağrı ölçeği ve PedsQL Sağlık Bakımı Memnuniyet Ölçeği kullanıldı. Deney grubunda yer alan çocukların yatak çevresinde bulunan paravan tedaviden 30 dakika önce kapatıldı ve tablet ile kulaklık takılarak video oyunu oynaması sağlandı. Kontrol grubuna ise rutin uygulamaya devam edildi. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, Bağımsız Örneklem t-Test, ve Pearson kare testinden yararlanıldı. Gruplara göre değişkenlerin izlem zamanlarına göre karşılaştırılmasında Karışık düzen varyans analizi (ANOVA) kullanıldı. Çalışmada güç ve etki büyüklüğü hesabı yapıldı. İstatistiksel anlamlılık 0,05 olarak kabul edildi. Araştırmaya katılan çocuk ve ebeveynlerin tanıtıcı özellikleri her iki grupta da benzerlik gösterdi ($p>0,05$). Çocukların ön test ve son test kalp tepe atımı puan ortalamaları, solunum sayısı ortalamaları, oksijen satürasyonu ve kan basıncı ortalamalarının gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark göstermedi ($p>0,05$). Çocukların tedavi öncesi ağrı puan ortalaması gruplar arasında benzer iken ($p>0,05$), tedavi sonrası ağrı puan ortalamasının kontrol grubunda deney grubundan istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu ($p<0,001$, $\eta^2=0,526$), benzer şekilde tedavi öncesi anksiyete ve korku puan ortalamaları gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark göstermezken ($p>0,05$), tedavi sonrası ise kontrol grubu puan ortalamalarının deney grubundan istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek olduğu belirlendi ($p<0,001$; $\eta^2=0,455$). Gruplar arasında PedsQL Sağlık Bakımı Memnuniyet Ölçeği puan ortalamaları ise benzer bulundu ($p>0,05$). Çalışma sonucunda tedavi öncesi oyun oynamanın ağrı ve korku-anksiyete puanlarında azalma sağladığı, ebeveyn memnuniyetini değiştirmedeği belirlendi.

Anahtar Kelimeler: Ağrı, Anksiyete, Çocuk, Hemşirelik, Terapötik Oyun.

THE EFFECT OF THERAPEUTIC PLAY APPLIED TO CHILDREN BEFORE TREATMENT ON PAIN, FEAR, PHYSIOLOGICAL PARAMETERS AND PARENT'S SATISFACTION: A RANDOMIZED CONTROLLED TRIAL

The research was conducted to determine the effect of a video game applied as a therapeutic game before treatment to children aged 3-6 years old, who were treated in pediatric clinics, on pain, fear, physiological parameters and parents' satisfaction. Introductory Information Form, the Physiological Parameter Monitoring Form, the Children's State Anxiety and Fear Scale, the Visual Analog Scale, and the PedsQL Healthcare Satisfaction Scale were used as data collection instruments in the study. The screen surrounding the beds of the children in the experimental group was closed 30 minutes before treatment began, after which they were allowed to engage in video game activities using a tablet and headphones. Standard procedures were followed in the control group. Data were analyzed using descriptive statistics, independent samples t-test and Pearson chi-square tests. A mixed analysis of variance (ANOVA) was used to compare the effect of follow-up time on variables between groups. Power and effect size were calculated. $P < 0.05$ was considered as statistically significant. The descriptive characteristics of the children and parents participating in the study were found to be similar in both groups ($p > 0.05$). The mean heart rate, respiratory rate, oxygen saturation, and blood pressure of the children before and after treatment showed no statistically significant difference between the groups ($p > 0.05$). While the mean pain score of the children before treatment was similar between groups ($p > 0.05$), the mean pain score after treatment was statistically significantly higher in the control group than in the experimental group. Similarly, while the pre-treatment mean scores for anxiety and fear did not show a statistically significant difference between the groups ($p > 0.05$), the post-treatment mean scores of the control group were statistically significantly higher than those of the experimental group ($p < 0.001$). Mean scores on the PedsQL Healthcare Satisfaction Scale, however, were comparable between groups ($p > 0.05$).

Keywords: *Pain, Anxiety, Child, Nursing, Therapeutic Play.*

[1] Hemşire, Konya İl Sağlık Müdürlüğü, 0000-0003-0487-7726, beytullahkilincat@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0003-3269-445X, s_nadaroglu@hotmail.com.

YAŞLI BİREYLERİN OYUN VE OYUNCAK ALGILARININ İNCELENMESİ

Arzu Özyürek¹, Ayşe Çetinkaya Uçak²

Çocukluğu anlamının ve tanınmanın en temel yollarından biri, oyundur. Oyunların ve oyuncakların özellikleri yaşanan çağa ve kültüre göre değişebilir. Günümüzde, teknolojik gelişmelerin etkisiyle eski oyun ve oyuncakların önemini yitirdiği görülmektedir. Bu çalışmada, huzurevinde yaşamına devam eden, 60 yaş ve üzeri yaş grubundaki bireylerin çocukluk dönemlerinde oynadıkları oyun ve oyuncaklarla ilgili algıları ile günümüzde tercih edilen oyun ve oyuncaklara bakış açılarını incelemek amaçlanmıştır. Çalışma nitel tasarlanmış ve verilerin toplanmasında odak grup görüşmesi kullanılmıştır. Çalışma grubunu huzurevinde kalan 60 yaş üzeri 8 kişi oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında odak grup görüşme yönteminden yararlanılmıştır. Odak grup görüşmesi kayıtları, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Yaşlı bireylerin, çocuklarıyla ilgili güzel anıları olmasına rağmen zorlu yaşam koşullarının oyun ve oyuncak özelliklerini etkilediği görülmüştür. Oyunla ilgili olumlu anıları olmasına rağmen bazı ebeveynlerin çocuklarının oyununu önemsemediği, oyuna ayrılan vakitlerinin sınırlılığı olduğu ve ev işlerine yardım etmek zorunda oldukları belirlenmiştir. Elde edilen bilgiler temalar halinde verilmiş ve literatür bilgileri ile kuşaklar arası oyun ve oyuncak konusunda yapılan araştırmaların sonuçları ile yorumlanarak tartışılmıştır. Sonuç olarak; toplumsal değişime paralel olarak oyunun dışarıdan içeriye, geleneksel oyuncak kültürünün de modern ve dijital oyun kültürüne dönük bir değişim yaşadığı, bu değişimin hala devam etmekte olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Oyun, Oyuncak, Yaşlı Bireyler.*

INVESTIGATION OF ELDERLY INDIVIDUALS' PERCEPTION OF GAMES AND TOYS

One of the most basic ways to understand and recognize childhood is through play. The characteristics of games and toys may vary according to the age and culture in which they live. Today, with the effect of technological developments, it is seen that old games and toys have lost their importance. In this study, it was aimed to examine the perceptions of individuals in the age group of 60 years and over who continue to live in nursing homes about the games and toys they played in their childhood and their perspectives on the games and toys preferred today. The study was designed qualitatively and focus group interviews were used to collect data. The study group consisted of 8 people over the age of 60 living in a nursing home. Focus group interview method was used to collect the data. Focus group interview recordings were analyzed by content analysis method. Although elderly individuals have good memories of their children, it has been observed that difficult living conditions affect their game and toy characteristics. Although they have positive memories of the game, it has been determined that some parents do not care about their children's play, their time allocated to the game is limited and they have to help with housework. The information obtained was given in themes and interpreted and discussed with the results of the literature and the researches on intergenerational games and toys. As a result; In parallel with the social change, it has been determined that the game has undergone a change from the outside to the inside, and the traditional toy culture has undergone a change towards the modern and digital game culture, and this change is still continuing.

Keywords: *Game, Toy, Elderly Individuals.*

[1] Prof. Dr., Karabük Üniversitesi, 0000-0002-3083-7202, a.ozyurek@karabuk.edu.tr.

[2] Uzm., 0000-0002-6873-6239, aysecett@outlook.com.

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARINDA OYUN TERCİHLERİ VE DUYGUSAL DENEYİMLER: AİLE-OKUL-DİJİTAL ORTAMLAR ARASI KARŞILAŞTIRMALI DURUM ÇALIŞMASI

Emine Gülriz Akaroğlu¹, Ulya Tekbaş², Hümeysra Nur Şen³, Betül Kuduz⁴

Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönem çocuklarının oyuna ilişkin bakış açılarını incelemektir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Çalışma grubunu Konya İl Merkezinde yer alan Selçuklu, Meram ve Karatay olmak üzere üç merkez ilçedeki anaokullarından seçilen 988 okul öncesi çocuk oluşturmaktadır. Ancak veri toplama sürecinde elde edilen cevapların bir kısmının eksik ve tutarsız olmasıyla analizlere 299'u (%51.7) kız ve 279'u (%48.3) erkek olmak üzere toplamda 579 çocuk dahil edilmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından çocukların oyuna ilişkin bakış açılarını elde etmeye yönelik oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşmeler çocuklarla birebir ve yüz yüze olarak gerçekleştirilmiştir. Görüşme formu aracılığıyla çocukların yapı/tasarım, şiddet/kavga/savaş, yarış/spor, zeka, evcilik/rol yapma, hayvan ve dile yönelik oyunlarla kategorize edilerek temalar halinde incelenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, okul öncesi dönem çocuklarının 215'inin (%37.2) aileleriyle, 239'unun (%41.2) okulda ve 142'sinin (%24.6) dijital ortamda en çok yarış ve spor oyunlarını tercih ettikleri görülmüşken; dile yönelik oyunların ise en az tercih edildiği görülmüştür. Oyun esnasındaki duyguları incelendiğinde 550'sinin (%95.2) mutluluk duygusunu hissettiği, oyunu kaybettiğinde ise 275'inin (%47.6) üzüntü ve 201'inin (%34.8) öfke duygusunu hissettiği belirlenmiştir. Oyunda en çok tercih edilen alan incelendiğinde 293'ünün (%50.7) bahçede oynamayı tercih ettiği görülmüştür. Çocukların oyun esnasında kurallara uymalarına ilişkin bilgilere bakıldığında ise 507'sinin (%87.7) kurallara uyduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular; okul öncesi dönem çocuklarının oyun tercihinin ortamdan bağımsız olarak benzer eğilimler gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bulgular incelendiğinde, okul öncesinde verilen programların yarış-spor eğilimini dengelemek için dil yönelimli oyunlara ve yapı-tasarım etkinliklerine sistematik yer verecek biçimde güncellenmesi, bahçe temelli serbest oyuna ayrılan zamanın artırılması ve aile-okul-dijital ortamlarda tutarlı kural ve geri bildirim mekanizmalarının oluşturulması önerilmektedir. Gelecek araştırmalarda, farklı sosyoekonomik kesimlerden örneklemlerle araştırmalar yapılarak, çocuk-ebeveyn-öğretmen birlikteliği ile çoklu raporlayıcı ölçümlerin bir arada kullanılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Oyun, Duygu.

GAME PREFERENCES AND EMOTIONAL EXPERIENCES IN PRESCHOOL CHILDREN: A COMPARATIVE CASE STUDY BETWEEN FAMILY-SCHOOL-DIGITAL ENVIRONMENTS

The purpose of this research is to examine the perspectives of preschool children on play. The research was conducted with a case study, one of the qualitative research designs. The study group of the research was determined by convenient sampling method. The study group consists of 988 preschool children selected from kindergartens in three central districts, namely Selçuklu, Meram and Karatay, in Konya City Center. However, due to some of the answers obtained during the data collection process being incomplete and inconsistent, a total of 579 children, 299 of whom (51.7%) were girls and 279 of whom (48.3%) were boys, were included in the analysis. Data were collected by the researchers using a semi-structured interview form created to obtain children's perspectives on the game. The interviews were conducted one-on-one and face-to-face with the children. Through the interview form, the children were most often categorized into structure/design, violence/fighting/war, racing/sports, intelligence, domesticity/role-playing, animal and language-oriented games and examined into themes. According to the results of the research, it was found that 215 (37.2%) preschool children preferred racing and sports games with their families, 239 (41.2%) at school and 142 (24.6%) in digital environment the most, while language-oriented games were the least preferred. When the emotions during the game were examined, it was determined that 550 (95.2%) felt the feeling of happiness, while 275 (47.6%) felt sadness and 201 (34.8%) felt the feeling of anger when they lost the game. When the most preferred area in the game was examined, it was seen that 293 of them (%50.7) preferred to play in the garden. When we look at the information regarding the children's compliance with the rules during the game, it was seen that 507 of them (87.7%) complied with the rules. The findings reveal that the play preferences of preschool children show similar tendencies regardless of the environment. When the findings are examined, it is proposed to update the programs given before school to systematically include language-oriented games and building-design activities to balance the racing-sports trend, to increase the time devoted to garden-based free play, and to create consistent rules and feedback mechanisms in family-school-digital environments. Future research may suggest conducting studies with samples from different socioeconomic groups and using multiple reporter measurements together with child-parent-teacher collaboration.

Keywords: *Preschool Period, Game, Emotion.*

[1] Doç. Dr., Tarsus Üniversitesi, 0000-0002-9940-9142, gulrizakaroglu@tarsus.edu.tr.

[2] Uzm., KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0002-2729-2459, ulyatekbas01@gmail.com.

[3] Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-7398-1979, humeysanursenn@gmail.com.

[4] Uzm., KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0003-4792-4895, bt1.kuduz@gmail.com.

OYUN TERAPİSİ ALANINDA NELER ÇALIŞILIYOR? TÜRKİYE'DEKİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İÇERİK ANALİZİ

Feride Alaca Kaymaz¹, Ayber Acar²

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de oyun terapisi alanında 2013-2025 yılları arasında tamamlanmış lisansüstü tezleri sistematik bir şekilde incelemektir. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nde "Oyun Terapisi" anahtar kelimeleriyle yapılan tarama sonucunda, 37 yüksek lisans ve 9 doktora tezi olmak üzere toplam 46 tez kapsama alınmıştır. Tezler, yıl, yayın türü, yöntem, veri analizi, örneklem, oyun terapisi ekolleri, uygulama süresi, patoloji ve veri toplama araçları gibi parametreler temelinde nicel ve nitel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. İnsan veya hayvan katılımcı içermeyen bu çalışma için etik kurul onayı alınmamıştır. Analiz sonuçlarına göre, oyun terapisi alanındaki ilk tezin 2013 yılında tamamlandığı, en fazla tezin 2019 yılında yazıldığı ve son beş yılda bu alandaki çalışmaların yoğun bir artış gösterdiği belirlenmiştir. Çalışmaların örneklem grubunu en çok 3-7 yaş arasındaki çocuklar ve ebeveynler oluşturmaktadır. Tezlerin büyük çoğunluğunun yüksek lisans seviyesinde olduğu ve ağırlıklı olarak nicel yöntemlerle hazırlandığı gözlemlenmiştir. Veri analizinde en sık kullanılan programın Statistical Package for the Social Sciences olduğu, oyun terapisinin en çok duygusal ve davranışsal sorunlar ile sosyal beceriler konusunda uygulandığı saptanmıştır. İncelenen tezlerde en sık kullanılan ekolün ise Çocuk Merkezli Oyun Terapisi olduğu ve uygulama sürelerinin genellikle 12 haftayı aşmadığı görülmüştür. Ayrıca, çalışmalarda en sık kullanılan veri toplama aracının Demografik bilgi formu olduğu tespit edilmiştir. Gelecekte farklı ekollere ve nitel yöntemlere odaklanan çalışmaların alana önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Oyun Terapisi, Davranış Problemi, Ebeveyn.*

WHAT IS BEING STUDIED IN THE FIELD OF PLAY THERAPY? A CONTENT ANALYSIS OF GRADUATE THESES IN TURKEY

The purpose of this study is to systematically examine graduate theses on play therapy completed in Turkey between 2013 and 2025. A total of 46 theses—37 master's and 9 doctoral—were included in the scope after a search of the Council of Higher Education National Thesis Center using the keywords "P". Theses were analyzed using quantitative and qualitative content analysis based on parameters such as year, publication type, method, data analysis, sample, types of play therapy, duration of application, pathology, and data collection tools. As this study did not involve human or animal participants, no ethical board approval was required. The analysis revealed that the first thesis on play therapy was completed in 2013, with the highest number written in 2019, and a significant increase in studies over the last five years. The sample groups most frequently consisted of children aged 3-7 and their parents. The majority of the theses were at the master's level and primarily employed quantitative methods. The most common data analysis program used was Statistical Package for the Social Sciences (SPSS). Play therapy was most frequently applied to emotional and behavioral problems and social skills. The most common approach found in the theses was Child-Centered Play Therapy, and the duration of the applications generally did not exceed 12 weeks. Additionally, the most frequently used data collection tool was the demographic information form. It is believed that future studies focusing on different therapeutic approaches and qualitative methods will make significant contributions to the field.

Keywords: *Play Therapy, Behavioral Problems, Parents.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0003-2905-0386, 241302107@ogrenci.karatay.edu.tr.

[2] Dr., KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0003-2784-8098, ayber.acar@karatay.edu.tr.

GELENEKSEL OYUNLARIN ÇOCUK GELİŞİMİNE ETKİSİ

Zehra Altın¹, Ayşe Belgin Aksoy²

Bu çalışmanın amacı, geleneksel oyunların çocukların gelişimi üzerindeki etkilerini temel kuramsal yaklaşımlar ve güncel araştırma bulguları ışığında incelemektir. Oyun, insanlık tarihi kadar eski bir olgu olmakla birlikte çocuk gelişimi açısından önemi modern dönemde daha net anlaşılmıştır. Özellikle geleneksel oyunlar, kültürel yapının bir parçası olarak kuşaktan kuşağa aktarılan ve çocukların gelişimsel süreçlerine çok yönlü katkılar sunan önemli deneyim alanlarıdır. Bu çalışma, derleme niteliğinde olup çocuk gelişimi, oyun kuramları ve geleneksel oyunların erken çocukluk eğitimindeki işlevini ele alan ulusal ve uluslararası çalışmalar bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, oyunun yalnızca eğlenceli bir etkinlik olmadığını, çocukların bilişsel, sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimsel ihtiyaçlarına karşılık gelen, yapılandırıcı ve yönlendirici bir öğrenme süreci sunduğunu göstermektedir. Geleneksel oyunların çocuklarda dikkat, bellek, problem çözme ve yaratıcılık becerilerini desteklediği; aynı zamanda paylaşma, iş birliği yapma, iletişim kurma ve kurallara uyma gibi sosyal davranışları geliştirdiği görülmüştür. Bunun yanı sıra, oyun aracılığıyla çocukların duygularını ifade etme, öz denetim kazanma ve empati kurma becerilerinin güçlendiği de araştırmalarla ortaya konulmuştur. Geleneksel oyunların bir diğer önemli işlevi ise kültürel değerlerin aktarımı ve toplumsal aidiyetin pekiştirilmesidir. Çocuklar oyun sayesinde sadece bireysel gelişimlerini desteklemekle kalmaz, aynı zamanda toplumun bir parçası olduklarını deneyimleyerek kültürel mirası yaşatırlar. Sonuç olarak, geleneksel oyunlar hem bireysel hem de toplumsal gelişim için bütüncül bir araç niteliğindedir. Bu nedenle erken çocukluk eğitim programlarında geleneksel oyunlara daha fazla yer verilmesi, çocukların çok yönlü gelişimini desteklemenin yanı sıra kültürel sürekliliğin sağlanması açısından da önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Oyun, Çocuk Gelişimi, Çocukluk Eğitimi.

THE IMPACT OF THE DIVORCE PROCESS ON CHILD DEVELOPMENT

The purpose of this study is to examine the effects of traditional games on children's development in light of fundamental theoretical approaches and current research findings. Although play is a phenomenon as old as human history, its importance in child development has become clearer in modern times. Traditional games, in particular, are important areas of experience that are passed down from generation to generation as part of the cultural structure and offer multifaceted contributions to children's developmental processes. This research is a compilation that evaluates national and international studies on child development, play theories, and the function of traditional games in early childhood education from a holistic perspective. The findings show that play is not merely a fun activity; it offers a constructive and guided learning process that meets children's cognitive, social, emotional, and physical developmental needs. Traditional games have been found to support attention, memory, problem-solving, and creativity skills in children; they also develop social behaviors such as sharing, cooperating, communicating, and following rules. In addition, research has shown that games strengthen children's abilities to express their emotions, gain self-control, and develop empathy. Another important function of traditional games is the transmission of cultural values and the reinforcement of social belonging. Through play, children not only support their individual development, but also experience being part of society and keep cultural heritage alive. In conclusion, traditional games are a holistic tool for both individual and social development. Therefore, giving more space to traditional games in early childhood education programs is important not only for supporting children's multidimensional development but also for ensuring cultural continuity.

Keywords: *Traditional Games, Child Development, Childhood Education.*

[1] Uzm. Çocuk Gelişimci, Gazi Üniversitesi, 0009-0003-4177-4248, zehralting@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, 0000-0003-0918-2560, aksoya@gazi.edu.tr.

OYUN TEMELLİ ÖĞRENME YAKLAŞIMLARIYLA ERKEN ÇOCUKLUKTA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK OKURYAZARLIĞI

Muhammed Sami Tosun¹, Fatma Ülkü Yıldız²

Gelişen ve değişen dünya insan yaşamını çok boyutlu şekilde etkilemekte ve beraberinde çeşitli sorunları da ortaya çıkarmaktadır. Bu sorunlar; çevresel, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda kendini göstermekle birlikte günümüz ile sınırlı kalmayıp geleceğimizi de ilgilendirmektedir. Bu sorunların azaltılmasında ve daha yaşanabilir bir dünyanın kurulabilmesi için sürdürülebilirlik kavramı büyük önem kazanmaktadır. Sürdürülebilirlik yaklaşımı; çevresel, sosyal, ekonomik ve kültürel alanların devamlılığını amaçlayan bütüncül bir yaklaşımdır. Bu bütüncül yaklaşım yaşamın her alanına nüfuz etmeye başlamasından dolayı tüm yaş gruplarına bilgiler, deneyimler ve eğitimler verilerek bilinç kazandırılması yönünde adımlar atılmaktadır. Tüm yaş gruplarının yanında erken çocukluk dönemi sürdürülebilirlik kavramının öğretilmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Zira bu dönem, bireyin gelişimsel temellerinin atıldığı; düşünme becerilerinin, değer yargılarının yaşam alışkanlıklarının şekillendiği hassas bir süreçtir. Bu bilgilerin temellerinin atılan dönem olmasından dolayı da sürdürülebilirlik bilincinin kazandırılması için uygun bir zaman dilimi haline gelmektedir. Bu dönemde çocukların sadece bilinç kazanmalarının yanında farklı bakış açıları kazanmaları açısından da elverişli bir dönemdir. Bu noktada ise çocuklara sürdürülebilirlik bilincinin nasıl kazandırılacağı sorusu gündeme gelmektedir. Sürdürülebilirlik bilincinin kazandırılmasında çocukların keyifle öğrenmeleri ve haz almaları konusunda büyük etkiye sahip olan oyun dikkat çekmektedir. Sürdürülebilirlik kavramının öğretilmesinde oyun temelli yaklaşımlar, çocukların hem daha keyifli vakit geçirmelerine hem de katılımlarının artmasını sağlayacaktır ve bunlarla birlikte kalıcı şekilde öğrenmelerini de destekleyecektir. Gelişimsel alanlarına, yapılarına ve oynanan yere göre oyun temelli yaklaşımlarla çocuklara geri dönüşüm, kaynakların verimli kullanılması, doğaya saygı, paylaşma ve iş birlikleri gibi birçok sürdürülebilirliğe yönelik beceriler kazandırılabilir. Bu çalışmamızın asıl amacı ise oyun temelli yaklaşımların erken çocukluk döneminde sürdürülebilirlik okuryazarlığı kavramının kazandırılmasındaki etkisi ele alınacaktır. Bu doğrultuda, Meta-analiz ve literatür taraması yapılmış olup; birçok ulusal ve uluslararası araştırma bulguları ışığında değerlendirmelerde bulunulacaktır. Gelecekte yapılabilecek faaliyetlere yönelik önerilerde bulunulacak olup sürdürülebilirlik okuryazarlığının erken çocukluk döneminden itibaren yapılandırılması, yalnızca bireysel farkındalıkla kalmayıp, toplumların uzun vadede çevreye duyarlı, iş birliğine açık kaynakları etkin kullanan bireyler yetiştirmeyi sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk, Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı, Oyun Temelli Öğrenme Yaklaşımları.

SUSTAINABILITY LITERACY IN EARLY CHILDHOOD WITH PLAY-BASED LEARNING APPROACHES

The developing and changing world impacts human life in multidimensional ways, creating various problems. These problems manifest themselves in environmental, social, economic, and cultural spheres, and are not limited to the present but also affect our future. The concept of sustainability is gaining significant importance in mitigating these problems and building a more livable world. The sustainability approach is a holistic approach that aims to maintain the continuity of environmental, social, economic, and cultural spheres. As this holistic approach begins to permeate every aspect of life, steps are being taken to raise awareness by providing information, experiences, and training to all age groups. Along with all age groups, early childhood plays a critical role in teaching the concept of sustainability. This is a sensitive period when an individual's developmental foundations are laid, shaping their thinking skills, value judgments, and lifestyle habits. Because this is the period when the foundations of this knowledge are laid, it becomes an opportune time for acquiring sustainability awareness. This period is not only a time for children to gain awareness but also to gain diverse perspectives. At this point, the question of how to instill sustainability awareness in children arises. Play, which plays a significant role in fostering children's enjoyment and pleasure in learning, is noteworthy. Play-based approaches to teaching the concept of sustainability will not only ensure children have a more enjoyable time, increase their participation, and ultimately support their lasting learning. Depending on their developmental domain, structure, and location, play-based approaches can help children acquire many sustainability-related skills, such as recycling, efficient use of resources, respect for nature, sharing, and collaboration. The primary objective of this study is to examine the impact of play-based approaches on acquiring the concept of sustainability literacy in early childhood. A meta-analysis and literature review have been conducted, and evaluations will be made in light of the findings of numerous national and international studies. Suggestions for future activities will be made, and structuring sustainability literacy from early childhood will not only foster individual awareness but also ensure that societies develop environmentally conscious, collaborative, and resource-efficient individuals in the long term.

Keywords: *Early Childhood, Sustainability Literacy, Play-Based Learning Approaches.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0009-0003-8103-4797, samitsn42@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-1164-515X, fulkuyildiz@selcuk.edu.tr.

TEMA: ÇOCUK VE ÇEVRE

THEME: CHILDREN AND ENVIRONMENT

BIOMİMİCRY TEMELLİ STEM EĞİTİM UYGULAMALARININ OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLARIN BİLİMSEL SÜREÇ BECERİLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Elif Özdemir¹, Şenay Bulut Pedük²

Bu araştırma Biomimicry temelli STEM eğitim uygulamalarının okul öncesi çocuklarının bilimsel süreç becerilerine etkisini incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmada çalışma modeli olarak yarı deneysel desen kullanılmıştır. Araştırmada 2024-2025 eğitim öğretim yılında okul öncesi çocuklardan oluşan 1 deney 1 kontrol grubu olmak üzere toplamda 38 çocuk ile çalışılmıştır. Deney grubundaki 19 çocuk ile birlikte toplamda 16 hafta boyunca haftada 2 gün STEM 5E öğrenme modeli ile Biomimicry uygulamaları yapılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak '48-66 Aylık Çocuklar İçin Temel Bilimsel Süreç Becerilerini Değerlendirme Ölçeği' kullanılmıştır. Toplanan verilerin analizinde, deney ve kontrol grubu çocuklarının ön test – son test erişim puanları için Wilcoxon Testi, başarı puanları için Mann Whitney U Testi ve Ancova Testi ile yapılmıştır. Araştırmanın bulguları doğrultusunda okul öncesi dönemdeki çocukların STEM eğitiminde biomimicry temelli etkinliklerin uygulanması sonucu deney grubundaki çocukların bilimsel süreç becerilerini arttırdığı belirlenmiştir. Çocuklar, doğayı dikkatle gözlemleyen, merakla sorgulayan, karşılaştıkları sorunlara çözüm arayan, olaylar karşısında mantıklı tahminlerde bulunabilen, buldukları materyalleri sınıflandırabilen ve etkili iletişim kurabilme becerilerinde gelişme olduğu belirlenmiştir. Böylece erken çocukluk dönemindeki çocukların doğadan ilham alarak merak duygusu desteklenmiş; doğayı gözlemlenme, benzerlikleri fark etme, doğadan bulduklarını sınıflandırma, doğadaki çözümleri günlük yaşamla ilişkilendirme gibi beceriler kazanmaları ve erken yaşta çevre bilinci kazanmaları sağlanmıştır. Bu süreçte, araştırma temelli öğrenme, yaratıcı düşünme ön planda tutularak çocukların bilimsel süreç becerilerinin gelişimi desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Biomimicry, Çevre Farkındalığı, Okul Öncesi Eğitimi.

INVESTIGATING THE EFFECT OF BIOMIMICRY-BASED STEM EDUCATION PRACTICES ON THE SCIENTIFIC PROCESS SKILLS OF PRESCHOOL CHILDREN

This study was conducted to examine the effects of biomimicry-based STEM education practices on the scientific process skills of preschool children. A quasi-experimental design was employed as the research model. The study was carried out during the 2024–2025 academic year with a total of 38 preschool children, comprising one experimental and one control group. The experimental group included 19 children who participated in biomimicry-based STEM activities using the 5E learning model for 16 weeks, two days per week. The data collection instrument used in the study was the “Basic Scientific Process Skills Assessment Scale for Children Aged 48–66 Months.” For the data analysis, the Wilcoxon Signed-Rank Test was used to compare pre-test and post-test scores within the groups, while the Mann-Whitney U Test and ANCOVA were used to compare achievement scores between the experimental and control groups. The findings of the study revealed that the implementation of biomimicry-based activities in STEM education had a positive impact on the scientific process skills of preschool children in the experimental group. These children showed improvements in their ability to observe nature attentively, question with curiosity, seek solutions to encountered problems, make logical predictions about events, classify discovered materials, and communicate effectively. Through this process, children’s sense of curiosity was supported by drawing inspiration from nature; they gained skills such as observing nature, recognizing similarities, classifying natural elements, and relating solutions found in nature to daily life. Additionally, the activities fostered early environmental awareness. Inquiry-based learning and creative thinking were emphasized throughout the study, contributing significantly to the development of scientific process skills in early childhood.

Keywords: *Biomimicry, Environmental Awareness, Preschool Education.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Trakya Üniversitesi, 0009-0009-0660-6429, ozdmrelif91@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, 0000-0001-6727-3298, senaybulutpeduk@trakya.edu.tr.

KÜRESEL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EĞİTİM PROGRAMININ ÇOCUKLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR DAVRANIŞLARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Hümeysra Nur Şen¹, Kezban Tepeli²

Günümüzde yaşamımızın ciddi tehditlerden biri olan küresel iklim değişikliği, büyük bir hızla artarak çocukların bugününü ve geleceğini derinden etkilemektedir. Küresel iklim değişikliği sonucunda yaşanan hava kirliliği, sıcaklıkların ve doğal afetlerin artması gibi problemler çocukların sağlık, eğitim ve genel refah alanlarına da yansımaktadır. Bu kapsamda küresel iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasında küçük yaşlardan itibaren çocukların da bilgilendirilmesi önem arz etmektedir. Gerçekleştirilen araştırmada okul öncesi dönem yaş grubuna yönelik uygulanan küresel iklim değişikliği eğitiminin çocukların sürdürülebilir davranışlarına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma ön test son test deneysel desen ile modellenmiştir. Çalışma grubunu 2024-2025 eğitim öğretim yılında Konya il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı anaokuluna devam eden 15'i deney grubu (8'i erkek, 7'si kız), 15'i kontrol grubu (9'u erkek, 6'sı kız) olmak üzere toplam 30 çocuk oluşturmaktadır. Deney grubunda yer alan çocuklara sürdürülebilir davranışlarını geliştirmeye ilişkin hazırlanan küresel iklim değişikliği eğitimi haftada 1 gün olmak üzere toplam 10 oturum olarak uygulanırken; kontrol grubunda yer alan çocuklar okul öncesi eğitimine devam etmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak çocukların çevreye yönelik sürdürülebilir davranışlarını ölçmek amacıyla "60-72 Aylık Çocuklar İçin Çevreye Yönelik Sürdürülebilir Davranışları Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda çalışmaya dahil edilen deney ve kontrol grubundaki çocukların "60-72 Aylık Çocuklar İçin Çevreye Yönelik Sürdürülebilir Davranışları Değerlendirme Ölçeği" ön test ve son test sonuçlarından elde edilen bilinçlilik/farkındalık alt boyutları ve toplam puanlar sonucunda deney grubu lehine anlamlı farklılık saptanmıştır. Sonuç olarak küresel iklim değişikliği eğitiminin çocukların sürdürülebilir davranışlarına etkisinin olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda geliştirilen küresel iklim değişikliği eğitimi okul öncesi eğitim programına entegre edilerek çocukların sürdürülebilir davranışlarını geliştirmesine katkı sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Küresel İklim Değişikliği, Sürdürülebilir Davranışlar, Bilinçlilik, Farkındalık.

INVESTIGATION OF THE IMPACT OF THE GLOBAL CLIMATE CHANGE EDUCATION PROGRAM ON CHILDREN'S SUSTAINABLE BEHAVIORS

Global climate change, which is one of the serious threats to our lives today, is increasing at a great pace and is deeply affecting the present and future of children. Problems such as air pollution, rising temperatures and natural disasters experienced as a result of global climate change are also reflected in the areas of children's health, education and general well-being. In this context, it is important to inform children from a young age in order to reduce the effects of global climate change. In this research, it is aimed to investigate the effect of global climate change education applied for preschool age group on sustainable behaviors of children. Research pre-test post-test is modeled with experimental pattern. The research was modeled by pre-test post-test experimental pattern. A total of 30 children, including 15 experimental group (8 boys, 7 girls), 15 control group (9 boys, 6 girls), who attend the kindergarten affiliated to the Ministry of National Education in Konya provincial center in the 2024-2025 academic year comprise the working group. While the global climate change education prepared for the children in the experimental group on improving their sustainable behavior was implemented as a total of 10 sessions, 1 day a week, the children in the control group continued their normal preschool education. In the research, the "Sustainable Behavior Assessment Scale for Children Aged 60-72 Months" was used as a data collection tool in order to measure children's sustainable behavior towards the environment. As a result of the research, a significant difference was found in favor of the experimental group as a result of the consciousness/awareness sub-dimensions and total scores obtained from the pre-test and post-test results of the Scale for Evaluating Sustainable Behavior towards the Environment of the children in the experimental and control groups included in the study For Children Aged 60-72 Months. As a result, it was determined that global climate change education had an impact on children's sustainable behaviors. In this context, global climate change education can be integrated into the preschool education program and contribute to the development of children's sustainable behaviors.

Keywords: *Global Climate Change, Sustainable Behaviors, Consciousness, Awareness.*

[1] Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-7398-1979, humeyranursenn@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0003-3403-3890, ktepli@selcuk.edu.tr.

OKUL ORTAMINDA ERKEN OKURYAZARLIK KALİTESİNE İLİŞKİN ARAŞTIRMALAR: SİSTEMATİK DERLEME

Aleyna Sarıkaya¹, Figen Turan²

Bu araştırma, okul öncesi eğitim kurumlarındaki erken okuryazarlık ortam kalitesine ilişkin ulusal ve uluslararası çalışmaları sistematik olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Mart 2024 – Eylül 2024 tarihleri arasında Google Akademik, DergiPark, Web of Science ve SAGE veri tabanlarında “erken okuryazarlık”, “okul öncesi eğitimi”, “sınıf ortamı”, “early literacy”, “preschool education” ve “classroom environment” anahtar sözcükleri kullanılarak yapılan taramalar sonucunda 604 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalar, dahil etme ve dışlama kriterleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Dahil etme kriterleri; (a) tam metinli olarak yayımlanmış olması, (b) hakemli dergilerde yayımlanmış olması, (c) erken okuryazarlık becerisi ile anaokulu/anasınıfı erken okuryazarlık ortamı ilişkisine yönelik olması, (d) Türkçe veya İngilizce dillerinde hazırlanmış olması ve (e) ücretsiz erişilebilir olmasıdır. Dışlama kriterleri ise; (a) derleme olması, (b) lisansüstü tez olması, (c) bildiri raporu olması ve (d) Türkçe veya İngilizce dışındaki bir dilde hazırlanmış olmasıdır. Bu kriterler doğrultusunda 9 çalışma incelemeye alınmıştır. Araştırma, PRISMA rehberine uygun olarak yürütülmüş ve metodolojik kalite Joanna Briggs Institute kontrol listeleri ile değerlendirilmiştir. İncelenen çalışmaların sekizi kesitsel, biri yarı deneysel olup Amerika Birleşik Devletleri, Türkiye, Kanada ve Norveç’te yürütülmüştür. Bulgular, anasınıflarının fiziksel erken okuryazarlık ortam kalitesinin genellikle düşük–orta düzeyde olduğunu, öğretimsel ortam kalitesinin ise sınırlı sayıda çalışmada incelendiğini ortaya koymaktadır. Head Start programı uygulanan sınıflarda her iki ortamın da yüksek kalitede olduğu belirlenmiştir. Erken okuryazarlık ortam kalitesini artırmak amacıyla öğretmenlerin mesleki gelişiminin desteklenmesi, sınıf içi materyal ve düzenlemelerin zenginleştirilmesi, çevresel düzenlemelerin iyileştirilmesi, okul-aile-yerel yönetim iş birliklerinin güçlendirilmesi ve izleme-değerlendirme sistemlerinin yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erken Okuryazarlık, Erken Okuryazarlık Ortamı, Okul Öncesi Eğitim, Sistematik Derleme,

QUALITY OF EARLY LITERACY IN SCHOOL ENVIRONMENTS: A SYSTEMATIC REVIEW

This study aims to systematically examine national and international research on the quality of early literacy environments in preschool education institutions. Between March 2024 and September 2024, searches were conducted in Google Scholar, DergiPark, Web of Science, and SAGE databases using the keywords “early literacy,” “preschool education,” “classroom environment,” “erken okuryazarlık,” “okul öncesi eğitimi,” and “sınıf ortamı,” resulting in 604 studies. These studies were evaluated based on inclusion and exclusion criteria. The inclusion criteria were: (a) published in full text, (b) published in peer-reviewed journals, (c) related to the relationship between early literacy skills and the early literacy environment in kindergarten/preschool classrooms, (d) prepared in Turkish or English, and (e) freely accessible. The exclusion criteria were: (a) being a review, (b) being a postgraduate thesis, (c) being a conference paper report, and (d) prepared in a language other than Turkish or English. In line with these criteria, 9 studies were included in the review. The research was conducted in accordance with the PRISMA guidelines and methodological quality was assessed using the Joanna Briggs Institute checklists. Eight of the studies were cross-sectional and one was quasi-experimental, conducted in the United States, Turkey, Canada, and Norway. The findings revealed that the physical early literacy environment quality of preschool classrooms was generally at a low to moderate level, while the instructional environment quality was examined in only a limited number of studies. It was found that in classrooms where the Head Start program was implemented, both environments were of high quality. To improve early literacy environment quality, it is recommended to support teachers’ professional development, enrich classroom materials and arrangements, improve environmental conditions, strengthen school-family-local government collaboration and expand monitoring and evaluation systems.

Keywords: *Early Literacy, Literacy Environment, Preschool Education, Systematic Review.*

[1] Uzm., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0003-1978-7395, aleynagunes7@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-9785-105X, fturan@hacettepe.edu.tr.

DOĞA İLE ZENGİNLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRENME DENEYİMLERİ: ERKEN ÇOCUKLUKTA FELSEFİ SORGULAMA VE GÖZLEM

Gülçin Güven¹, Ayşe Tekdemir²

Bu araştırma, 6 yaş grubu çocukların doğaya yönelik farkındalık, empati, sorumluluk ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan 12 haftalık doğa ile zenginleştirilmiş öğrenme deneyiminin etkilerini incelemektedir. Nitel ağırlıklı eylem araştırması deseninde yürütülen çalışmanın çalışma grubunu, cinsiyet açısından dengeli dağılım gösteren 10 çocuk (5 kız, 5 erkek) oluşturmuştur. Veri toplama süreci beş temel araçla yürütülmüştür: (1) Doğa Farkındalığı Gözlem Formu, erken çocukluk döneminde doğa farkındalığı, empati, felsefi sorgulama, sorumluluk ve yansıtma becerilerini ölçmeye yönelik hazırlanmıştır. Formun maddeleri, alan yazındaki benzer doğa eğitimi ve çevresel farkındalık çalışmaları incelenerek oluşturulmuş, içerik geçerliliğini sağlamak için çocuk gelişimi ve erken çocukluk eğitimi alanında uzman üç akademisyenden görüş alınmıştır. (2) Doğa Gözlem Defterleri, çocukların doğa gözlemlerini resim, yazılı açıklama ve doğal materyallerle kaydetmelerine imkân tanımıştır. (3) Yarı Yapılandırılmış Felsefi Sorular, çocukların doğaya, canlılara ve çevreye yönelik düşüncelerini ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. Felsefi sorgulama yaklaşımı dikkate alınarak geliştirilmiş çocukların soyut düşünme, empati ve çevresel etik becerilerini yansıtacak şekilde açık uçlu olarak düzenlenmiştir. Soruların anlaşılabilirliğini sağlamak için pilot uygulama yapılmış ve çocukların yaş düzeyine uygun hale getirilmiştir. (4) Yansıtıcı Günlükler, süreç boyunca çocukların davranış değişimleri ve çevresel duyarlılıklarını belgelemek amacıyla araştırmacı tarafından tutulmuştur. (5) “Gelecekteki Doğaya Mektup” uygulaması ile çocuklardan, gelecekte doğaya iletmek istedikleri duygu, düşünce ve dileklerini bir mektup şeklinde yazmaları ya da resimlemeleri istenmiştir. Ebeveynler, yaş düzeyi göz önünde bulundurularak çocukların ifadelerini yazıya aktarmalarına yardımcı olmuştur. Verilerin analizinde nitel veriler iki bağımsız araştırmacı tarafından içerik analiziyle kodlanmış (kodlayıcılar arası uyum %87), nicel veriler ise gözlem formu puanlarının karşılaştırmalı betimsel istatistikleriyle değerlendirilmiştir. Bulgular, çocukların tüm gözlem kategorilerinde anlamlı gelişim gösterdiğini ortaya koymuştur. Çocuklar doğa defterlerinde en çok ağaç, çiçek ve kuş gibi unsurları betimlemiş; felsefi sorulara verdikleri yanıtlarda empati, kişileştirme ve çevresel etik beceriler sergilemişlerdir. Günlükler, çöp atmama, hayvanlara zarar vermeme ve akranlarını uyarmak gibi olumlu davranışların arttığını göstermiştir. Mektuplarda ise en baskın tema “çevresel sorumluluk” olmuş, empati ve hayal gücü öğeleri de öne çıkmıştır. Sonuç olarak, doğa ile zenginleştirilmiş öğrenme deneyiminin erken çocuklukta bilişsel, duyuşsal ve davranışsal gelişimi bütüncül biçimde desteklediği, aile katılımının ise sürecin başarısında kritik rol oynadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erken çocukluk, doğa ile zenginleştirilmiş öğrenme, felsefi sorgulama, çevresel farkındalık, empati.

NATURE-ENRICHED LEARNING EXPERIENCES: PHILOSOPHICAL INQUIRY AND OBSERVATION IN EARLY CHILDHOOD

This study examines the effects of a 12-week nature-enriched learning experience designed to foster environmental awareness, empathy, responsibility, and creative thinking skills in 6-year-old children. The study was conducted within a qualitative action research design, and the study group consisted of 10 children (5 girls, 5 boys) with a balanced gender distribution. The data collection process was carried out using five main tools: (1) the Nature Awareness Observation Form, developed to assess early childhood nature awareness, empathy, philosophical inquiry, responsibility, and reflection skills. The items were created by reviewing similar studies on nature education and environmental awareness in the literature, and content validity was ensured through the evaluation of three experts in child development and early childhood education. (2) Nature Observation Journals, which allowed children to record their observations through drawings, written explanations, and natural materials. (3) Semi-Structured Philosophical Questions, designed to reveal children's thoughts about nature, living beings, and the environment. Developed in line with the Philosophy for Children (P4C) approach, the questions were structured as open-ended to reflect children's abstract thinking, empathy, and environmental ethics skills. A pilot study was conducted to ensure clarity, and the questions were adapted to the children's developmental level. (4) Reflective Journals, kept by the researcher to document changes in children's behaviors and environmental sensitivity throughout the process. (5) The "Letter to Nature in the Future" activity, in which children were asked to express their feelings, thoughts, and wishes for nature in the form of a letter or drawing. Parents assisted children in transcribing their ideas into written form, considering their developmental level. In data analysis, qualitative data were coded through content analysis by two independent researchers (inter-coder reliability: 87%), while quantitative data were evaluated through comparative descriptive statistics of the observation form scores. Findings revealed significant improvement across all observation categories. Children most frequently depicted trees, flowers, and birds in their journals; their responses to philosophical questions reflected empathy, personification, and environmental ethics. Reflective journals indicated an increase in positive environmental behaviors, such as avoiding littering, not harming animals, and reminding peers to act responsibly. The letters most frequently emphasized the theme of "environmental responsibility," alongside elements of empathy and imagination. In conclusion, the nature-enriched learning experience was found to holistically support cognitive, affective, and behavioral development in early childhood, while parental involvement played a critical role in the success of the process.

Keywords: *Early childhood, nature-enriched learning, philosophical inquiry, environmental awareness, empathy.*

[1] Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, 0000-0002-9638-025X, gulcinm@marmara.edu.tr.

[2] Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Kent Üniversitesi, 0009-0005-0719-8018, cgaysetekdemir@gmail.com.

OKUL BAHÇESİNDE YAPILAN MATEMATİK ETKİNLİKLERİNİN OKUL ÖNCESİ DÖNEMDEKİ ÇOCUKLARIN MATEMATİK BECERİLERİNE ETKİSİ

Şeyma Doğan¹, Mehmet Mart²

Okul öncesi dönemdeki çocuklar için çevrelerini keşfetmek ve incelemek gibi matematik de günlük yaşamın bir parçasıdır. Eğitim ve öğrenmenin sadece iç mekanlarda ve kapalı alanlarda gerçekleştirilebilecek bir etkinlik olduğu algısı yerine doğa ile iç içe gerçekleştirilecek bir eğitim anlayışı toplum içerisinde insanları bilinçlendirecek şekilde benimsetilmelidir. Geleneksel matematik öğretimi yerine, açık havada öğretimin çocukların performansları açısından olumlu sonuçları bulunmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların, okul bahçesinde yaptıkları matematik etkinliklerinin, onların matematik becerilerine etkisini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın nicel boyutunda statik grup ön test- son test zayıf deneysel desen kullanılmış, nitel boyutunda ise araştırmacı tarafından geliştirilen ve uzman görüşü alınarak son şekli verilen kontrol listesi ile yapılandırılmış gözlem yapılmıştır. Nicel veri toplama aracı olarak TEMA-3 ve GEAT ölçekleri kullanılmıştır. Ayrıca nitel verileri toplamak için, okul bahçesinde matematik etkinliklerinin uygulandığı esnada çocuklarda gözlemlenen matematiksel beceriler kontrol listesi ile kayıt altına alınmıştır. Araştırmanın evrenini 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Çankaya ilçesinde okul öncesi eğitime devam eden 4-5 yaş çocukları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Çankaya ilçesinde MEB'e bağlı bağımsız bir anaokulunda 15'i deney grubunda, 16'sı kontrol grubunda olmak üzere iki ayrı sınıfta eğitim almakta olan 4-5 yaşındaki toplam 31 çocuk oluşturmaktadır. Deney grubundaki çocuklarla haftada bir gün olacak şekilde 10 hafta boyunca okul bahçesinde matematik etkinlikleri yapılmıştır. Çalışma sonucunda toplanan nicel veriler SPSS 27 programı ile analiz edilmiştir. Nitel verilerin analizinde ise betimsel analiz kullanılmıştır. Veri analizi sonucunda deney grubundaki çocukların hem TEMA-3 hem de GEAT son test puanlarının kontrol grubuna kıyasla anlamlı derecede yüksek olduğu, ayrıca deney grubundaki çocukların izleme testi puan ortalamalarının son test puan ortalamalarına göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sonuçlar, matematik eğitiminin, açık hava ve doğal ortamlarda etkili bir şekilde gerçekleştirilebileceğini, okul bahçesi temelli matematik etkinliklerin çocukların matematiksel becerilerini geliştirmede ve kalıcılık sağlamada etkili olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Matematik Eğitimi, Açık Havada Eğitim.

THE EFFECT OF MATHEMATICAL ACTIVITIES IN THE SCHOOL GARDEN ON PRESCHOOL CHILDREN'S MATHEMATICAL SKILLS

For preschool children, mathematics, like exploring and examining their environment, is a part of daily life. Instead of the perception that education and learning are activities that can only be carried out indoors and in closed spaces, an educational approach that is intertwined with nature should be adopted in a way that raises public awareness. Instead of traditional mathematics instruction, outdoor instruction has positive results in terms of children's performance. This research, conducted to examine the effects of mathematical activities conducted in the schoolyard by children attending preschool education institutions on their mathematical skills, employed a mixed-method research method. A static group pretest-posttest weak experimental design was used in the quantitative part of the study, while structured observation was conducted using a checklist developed by the researcher and finalized after consultation with experts. The TEMA-3 and GEAT scales were used as quantitative data collection tools. Additionally, to collect qualitative data, the mathematical skills observed in children during the implementation of mathematical activities in the schoolyard were recorded using a checklist. The population of the study consisted of 4-5 year-old children attending preschool education in the Çankaya district of Ankara province during the 2024-2025 academic year. The study sample consisted of 31 4-5 year-old children studying in two separate classes, 15 in the experimental group and 16 in the control group, at an independent kindergarten affiliated with the Ministry of National Education in the Çankaya district of Ankara during the 2024-2025 academic year. Mathematical activities were carried out in the schoolyard with the children in the experimental group once a week for 10 weeks. The quantitative data collected from the study were analyzed using SPSS 27. Descriptive analysis was used in the analysis of the qualitative data. Data analysis revealed that both the TEMA-3 and GEAT posttest scores of the children in the experimental group were significantly higher than those of the control group, and the follow-up test mean scores of the children in the experimental group were significantly higher than their posttest mean scores. The results show that mathematics education can be carried out effectively in open-air and natural environments, and that schoolyard-based mathematical activities are effective in developing children's mathematical skills and ensuring their retention.

Keywords: *Preschool Education, Mathematics Education, Outdoor Education.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0009-0005-6050-2226, sahsinsym88@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0000-0001-5055-9951, mmart@erbakan.edu.tr.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ DOĞAYA BAĞLILIK EĞİLİMLERİ: ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN BİR İNCELEME

Gizem Yaren Dinç¹, Zeliha Yazıcı²

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmen adaylarının doğaya bağlılık eğilimlerini belirlemek ve bu eğilimlerin çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Nicel araştırma yöntemiyle yürütülen çalışmada betimsel tarama modeli benimsenmiş ve random örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunu, bir eğitim fakültesinde öğrenim gören ve gönüllü olarak katılım sağlayan 47 okul öncesi öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Brügger ve arkadaşları (2011) tarafından geliştirilen ve Akbaş ve Durmuşoğlu (2024) tarafından Türkçeye uyarlanan Doğaya Bağlılık Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek; davranışsal sıklık, öz değerlendirme ve tercihler olmak üzere üç boyuttan oluşmaktadır. Verilerin analizi SPSS paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının doğaya bağlılık düzeylerinin bazı değişkenlere göre anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur. Çevre/doğa temalı ders alan öğretmen adaylarının doğaya bağlılık düzeyleri, ders almayanlara kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde, düzenli olarak doğada vakit geçiren ve doğayla ilgili sosyal etkinliklere katılan öğretmen adaylarının doğaya bağlılık eğilimleri de anlamlı biçimde daha yüksektir. Ailesinde doğayla ilgilenen bireylerin bulunması da adayların bağlılık düzeylerini olumlu yönde etkilemiştir. Buna karşın, okul öncesi eğitim alma durumu ve evcil hayvan besleme değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Genel olarak, araştırma bulguları doğaya bağlılığın özellikle deneyimsel öğrenme süreçleri ve sosyal katılım ile güçlendiğini göstermektedir. Çevre temalı dersler, düzenli doğa deneyimleri ve aileden gelen kültürel aktarımın öğretmen adaylarının doğa ile kurduğu bağ üzerinde kritik rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgular, okul öncesi öğretmen adaylarının doğa ile ilişkilerini güçlendirmeye yönelik eğitim programlarının geliştirilmesinin önemine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Doğaya Bağlılık, Çevre Eğitimi, Doğa Deneyimi, Çevre Tutumları.

PRESERVICE EARLY CHILDHOOD TEACHERS' TENDENCY TOWARD NATURE: AN EXAMINATION IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

The aim of this study is to determine the tendencies of preservice early childhood teachers toward nature and to examine whether these tendencies differ according to various demographic variables. The study was conducted using a quantitative research method, adopting a descriptive survey design, and employing a random sampling technique. The study group consisted of 47 preservice early childhood teachers studying in a faculty of education who voluntarily participated in the research. The data were collected using the Connectedness to Nature Scale, developed by Brügger et al. (2011) and adapted into Turkish by Akbaş and Durmuşoğlu (2024). The scale consists of three dimensions: behavioral frequency, self-assessment, and preferences. Data were analyzed using the SPSS statistical package program. The findings revealed that the level of connectedness to nature among preservice teachers significantly differed according to certain variables. Preservice teachers who had taken environment/nature-related courses had higher levels of connectedness compared to those who had not. Similarly, those who regularly spent time in nature and participated in nature-related social activities demonstrated significantly higher levels of connectedness. Having family members interested in nature also positively influenced participants' levels of connectedness. On the other hand, no significant differences were found in terms of preschool education background or pet ownership. Overall, the findings indicate that connectedness to nature is particularly strengthened through experiential learning processes and social participation. Environmental courses, regular nature experiences, and cultural transmission from family were found to play a critical role in shaping preservice teachers' relationship with nature. These results highlight the importance of developing educational programs aimed at strengthening preservice early childhood teachers' connection with the natural environment.

Keywords: *Connectedness to Nature, Environmental Education, Nature Experience, Environmental Attitudes.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, 0009-0004-4585-3397, yarendin@hotmail.com.

[2] Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, 0000-0003-3640-5846, zyazici@akdeniz.edu.tr.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL DESTEK İLE MUTLULUKLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Semra Gök¹, Ezgi Akıncı Demirbaş²

Bu araştırmada, Kırıkkale Üniversitesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin algıladıkları sosyal destek düzeyleri ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma grubunu, Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümünde öğrenimlerine devam eden ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden toplam 171 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanmış “Genel Bilgi Formu”, Vural Yılmaz ve Vural Yüzbaşı (2024) tarafından Türk kültürüne uyarlanan “Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Destek Ölçeği” ve Demirci (2017) tarafından geliştirilen “Mutluluk Ölçeği” kullanılmıştır. Katılımcılara ilişkin veriler çevrimiçi ortamda Google Forms aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler, t-Testi, ANOVA ve Pearson Korelasyon Analizi gibi istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiştir. Bulgular, öğrencilerin algıladıkları sosyal destek ile mutluluk düzeyleri arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir. Özellikle öğretim üyelerinden ve arkadaşlardan algılanan desteğin öğrencilerin mutluluklarını artırmada belirleyici bir unsur olduğu saptanmıştır. Demografik değişkenler incelendiğinde ise yaş ve sınıf düzeyinin yükselmesinin, öğrencilerin hem sosyal destek algıları hem de mutluluk düzeyleri üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Buna karşılık, aile yapısı ve kardeş sayısı değişkenlerinin sosyal destek ve mutluluk üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Genel olarak, bu araştırma üniversite öğrencilerinin yaşamında sosyal desteğin önemini vurgulamakta ve sosyal desteğin psikolojik iyi oluşu, mutluluğu ve yaşam doyumunu artıran temel bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Destek, Mutluluk, Üniversite Öğrencileri.

AN INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SOCIAL SUPPORT AND HAPPINESS AMONG UNIVERSITY STUDENTS

The present study aimed to examine the relationship between perceived social support levels and happiness levels among students studying at Kırıkkale University. The study group consisted of a total of 171 students who were enrolled in the Department of Child Development at the Faculty of Health Sciences, Kırıkkale University, and voluntarily agreed to participate in the research. As data collection tools, the “General Information Form” prepared by the researchers, the “Social Support Scale for University Students” adapted to Turkish culture by Vural Yılmaz and Vural Yüzbaşı (2024), and the “Happiness Scale” developed by Demirci (2017) were utilized. Data related to the participants were collected online through Google Forms. The obtained data were analyzed using statistical methods such as t-test, ANOVA, and Pearson Correlation Analysis. The findings indicated that there was a positive and significant relationship between students’ perceived social support and their levels of happiness. In particular, support perceived from faculty members and peers was found to be a determining factor in enhancing students’ happiness. Examination of demographic variables revealed that increasing age and grade level had significant effects on both perceived social support and happiness levels. On the other hand, family structure and number of siblings did not show a significant impact on either variable. Overall, this study highlights the importance of social support in the lives of university students and demonstrates that social support is a fundamental factor that enhances psychological well-being, happiness, and life satisfaction.

Keywords: *Social support, Happiness, University Students.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, 0009-0001-8804-6083, semragokxz@gmail.com.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, 0000-0002-4376-7354, akinciezgi87@gmail.com.

ORMAN YANGINLARININ 4-6 YAŞ ÇOCUKLARIN DUYGU DÜNYASINA ETKİSİ: KÜÇÜK ÖLÇEKLİ BİR ÇALIŞMA

Gülay Temiz¹, İclal Kayış²

Günümüzde iklim krizinin en bilindik ve gözler önündeki sonuçlarından biri olan orman yangınları sadece ormandaki bitkiler ve hayvanlara zarar vermemektedir. Bu araştırmanın amacı söz konusu yangınların; bizzat şahit olan, haberlerde izleyen veya ailesinden duyan çocuklar için ne ifade ettiğini ortaya koyabilmek amacıyla okul öncesi çocuklarının iklim krizine gösterdiği tepkileri ve iklim krizinin sonuçlarının çocukların duygusal dünyalarını ne ölçüde etkilediğini incelemektir. Araştırmada nitel yöntem kullanılmıştır. Araştırmaya Sakarya ve Konya ilinde okul öncesi kurumlarına devam eden 15 çocuk katılmıştır. Çocuklarla bireysel görüşmeler yapılmış, çocuklara “Bir orman yangını olduğunda ne hissedersin? Resmini çizmek ister misin?” sorusu yöneltilmiş ve resim çizme etkinliği yaptırılmıştır. Çocukların çizdikleri resimlerden elde edilen veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Çocuklara onları incitmeyecek şekilde düzenlenmiş birkaç soru yöneltilmiştir. Çocukların verdiği cevaplar analiz edilmiş ve sistematik bir şekilde tablolastırılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formundan sonra drama etkinliği planlanmıştır. Çocuklara “Sen ormanda bir ağaçsın/hayvansın, yangın çıktığında ne hissedersin?” diye sorulmuş ve canlandırmaları istenmiştir. Her çocuk bireysel olarak incelenmiş, verdikleri tepkiler, yüz ifadeleri gibi unsurlar anekdotlar ile kayıt altına alınmıştır. Orman yangınları erken çocukluk döneminde çocukların duygusal dünyalarında etkiler oluştururken aynı zamanda çevre bilinci geliştirme fırsatı da sunmaktadır. Bu doğrultuda okul öncesi eğitim programlarında çevre felaketlerinin çocuklara uygun yollarla aktarılmasına ve çevre bilincini destekleyici etkinliklere yer verilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, İklim Krizi, Duygu, Orman.

THE EFFECT OF FOREST FIRES ON THE EMOTIONAL WORLD OF 4-6-YEAR-OLD CHILDREN: A SMALL-SCALE STUDY

Today, one of the most visible and well-known consequences of the climate crisis is forest fires, which not only harm plants and animals but also affect humans in various ways. The aim of this study is to examine how preschool children respond to the climate crisis and to what extent its consequences influence their emotional world, particularly in relation to forest fires that they may have witnessed directly, seen on the news, or heard about from their families. A qualitative research method was employed in this study. The participants were 15 preschool children attending early childhood institutions in Sakarya and Konya, Türkiye. Individual interviews were conducted with the children, who were asked the question, “How would you feel if a forest fire occurred? Would you like to draw it?” A drawing activity followed, and the drawings were analyzed through content analysis. Semi-structured interview forms were used as the data collection tool. A few questions carefully designed not to upset the children were asked. The responses were analyzed and systematically organized into tables. Following the semi-structured interviews, a drama activity was carried out. Children were asked, “Imagine you are a tree/animal in the forest. How would you feel if a fire started?” and were encouraged to role-play. Each child was observed individually, and their reactions, facial expressions, and behaviors were recorded through anecdotal notes. The findings suggest that forest fires affect the emotional world of children during early childhood while also providing an opportunity to foster environmental awareness. In this context, the study offers recommendations for incorporating age-appropriate discussions of environmental disasters into preschool education programs and including activities that promote environmental consciousness.

Keywords: *Child, Climate Crisis, Emotion, Forest.*

[1] Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-8428-8966, gtemiz@selcuk.edu.tr.

[2] Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0009-0000-2403-2590, 253279001003@ogr.selcuk.edu.tr.

DOĞA TEMELLİ ETKİNLİKLERİN ÇOCUKLARIN YARATICILIK GELİŞİMİNE ETKİSİNE İLİŞKİN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Ayşe Tekdemir¹, Cansu Köken²

Yaratıcılık, bireyin sıra dışı, özgün düşünceler geliştirme ve yeni bakış açıları oluşturabilme yetisidir. Özellikle okul öncesi dönem, çocukların yaratıcı düşünme yapılarının en aktif şekilde ortaya koyduğu, özgün düşünme ve hayal gücünün en hızla geliştiği kritik bir gelişim sürecidir. Bu süreçte gerçekleştirilen doğa temelli etkinlikler, çocukların yaratıcı düşünme becerilerini geliştiren, keşfetmeye dayalı, doğal ve zengin öğrenme ortamları sunmaktadır. 21.yüzyıl eğitim yaklaşımlarında doğayla bütünleşik, uygulamaya yönelik öğrenme yaklaşımları ön plana çıkmaktadır. Özgür ve esnek düşünme becerileri doğa temelli etkinliklerle kendiliğinden oluşmaktadır. Bu doğrultuda gerçekleştirilen doğa temelli etkinlikler, çocukların özgürce keşfetmelerine ve hareket edebilmelerine olanak sunacak doğal öğrenme ortamlarıyla yaratıcılık gelişimlerini desteklemektedir. Ancak bu etkinliklerin yaratıcı gelişim üzerindeki etkileri, özellikle sahada görev alan okul öncesi öğretmenlerinin gözlemleri ve deneyimlerine dayalı olarak yeterince kapsamlı bir şekilde incelenmemektedir. Bu bağlamda yürütülen araştırmanın amacı, okul öncesi dönemde uygulanan doğa temelli etkinliklerin çocukların yaratıcılık gelişimine dair katkısını öğretmen deneyimleri ve görüşleri doğrultusunda derinlemesine incelemektir. Nitel bir durum çalışması olarak yürütülen araştırma, kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenmiş İstanbul'un üç farklı ilçesinde (Küçükçekmece, Bayrampaşa, Başakşehir) bulunan devlet okullarında görev yapan toplam 15 okul öncesi öğretmeniyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilecektir. Görüşmeler ses kaydıyla kaydedilerek metne aktarılacak ve içerik analiz yöntemiyle temalar halinde yapılandırılacaktır. Bu bağlamda öğretmenlerin, doğa temelli etkinlikleri nasıl yapılandırdıkları, yaratıcı öğrenmeye katkılarını nasıl gözlemledikleri, karşılaştıkları zorluklar, çocukların etkinlikler sırasında sergilediği yaratıcı davranış gözlemlerini analiz ederek sistematik biçimde ortaya konulacaktır. Elde edilen bulguların, okul öncesi eğitim programlarının doğa temelli etkinlik ve yaratıcılık odaklı yeniden şekillendirilmesine katkı sağlanması beklenmektedir. Veri toplama aşaması devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Doğa Temelli Etkinlikler, Yaratıcılık Gelişimi, Öğretmen Görüşleri.

PRESCHOOL TEACHERS' VIEWS ON THE EFFECT OF NATURE-BASED ACTIVITIES ON CHILDREN'S CREATIVE DEVELOPMENT

Creativity is the ability of an individual to develop extraordinary, original ideas and form new perspectives. The preschool period, in particular, is a critical developmental process during which children's creative thinking structures are most actively manifested and their original thinking and imagination develop most rapidly. Nature-based activities during this process provide natural and rich learning environments that develop children's creative thinking skills and are based on discovery. In 21st-century educational approaches, nature-integrated, application-oriented learning approaches are at the forefront. In this context, this study aims to examine preschool teachers' views on the effect of nature-based activities implemented in the preschool period on children's creativity development. The study, planned as a qualitative case study, is intended to be conducted with the participation of a total of 15 preschool teachers working in state schools in three different districts of Istanbul (Küçükçekmece, Bayrampaşa, and Başakşehir), selected through convenience sampling. A semi-structured interview form developed by researchers will be used as a data collection tool. The interviews will be recorded and transcribed, and the content will be analyzed and organized into themes using content analysis methods. In this context, teachers' approaches to structuring nature-based activities, their observations of how these activities contribute to creative learning, their challenges, and their observations of children's creative behaviors during the activities will be systematically analyzed and presented. The findings are expected to contribute to redesigning preschool education programs focusing on nature-based activities and creativity. The data collection phase is ongoing.

Keywords: *Preschool Education, Nature-Based Activities, Creativity Development, Teacher Opinions.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Kent Üniversitesi, 0009-0005-0719-8018, cgaysetekdemir@gmail.com.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, 0000-0003-4668-1211, cansu.koken@izu.edu.tr.

YARATICI DRAMA YÖNTEMİNE DAYALI STEM TEMELLİ ÇEVRE EĞİTİM PROGRAMININ OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ BİLİMSEL SÜREÇ BECERİLERİNE ETKİSİ

Banu Tepe¹, Erol Taş²

Bu araştırma, STEM ve STEM+Drama temelli çevre eğitimi etkinliklerinin okul öncesi dönem çocuklarının bilimsel süreç becerilerine etkisini ortaya koymayı amaçlamaktadır. İç içe karma araştırma desenin benimsendiği araştırmanın nicel boyutu, ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel boyutu ise durum çalışmasına göre yapılandırılmıştır. Giresun il merkezinde bir devlet anaokuluna devam eden 60-72 aylık 64 çocuk çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Deney 1 ve kontrol grubu 21 çocuktan, deney 2 grubu 22 çocuktan oluşmaktadır. 2021-2022 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilen araştırmada kontrol grubu mevcut okul öncesi eğitim programına devam ederken, deney 1 grubuna STEM temelli; deney 2 grubuna yaratıcı drama yöntemine dayalı STEM temelli sekiz farklı çevre eğitimi etkinliği uygulanmıştır. Araştırmada nicel veriler Kavak (2020) tarafından geliştirilen “Bilimsel Süreç Becerileri Ölçeği” ile nitel veriler çocuk görüşme formu ve tasarım çizimleri ile elde edilmiştir. Nicel ölçme aracı çocuklara ön test son test şeklinde uygulanmıştır. Nicel veriler, parametrik ve parametrik olmayan testler ile analiz edilmiştir. Nitel veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmanın nicel sonuçlarına göre çevre eğitimi uygulamaları sonrası çocukların bilimsel süreç becerileri düzeylerinin, STEM+Drama çevre eğitimi uygulamalarının gerçekleştirildiği deney 2 grubunun lehine anlamlı bir farklılık oluşturduğu belirlenmiştir. Nitel sonuçlara göre, deney 1 ve deney 2 gruplarına uygulanan çevre eğitimi etkinliklerinin çocukların bilimsel süreç becerilerinin gelişimine çok yönlü katkı sağladığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ışığında yaratıcı drama temelli STEM çevre eğitim programının farklı eğitim düzeyindeki öğrencilerle ve aile katılımı ile birlikte uygulanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı Drama, STEM, Çevre Eğitimi, Bilimsel Süreç Becerileri.

THE EFFECT OF A STEM-BASED ENVIRONMENTAL EDUCATION PROGRAM BASED ON THE CREATIVE DRAMA METHOD ON THE SCIENTIFIC PROCESS SKILLS OF PRESCHOOL CHILDREN

This study aims to reveal the effect of STEM and STEM+Drama based environmental education activities on the scientific process skills of preschool children. The quantitative dimension of the study, in which an embedded mixed methods research design was adopted, was carried out using a quasi-experimental design with a pre-test-post-test control group. The qualitative dimension was structured according to case study. The sample of the study consists of 64 children aged 60-72 months who attend a public kindergarten in Giresun city center. Experiment 1 and the control group consisted of 21 children, and the experiment 2 group consisted of 22 children. The research conducted in the 2021-2022 academic year. The control group continued its current pre-school education program. Eight different STEM-based environmental education activities were applied to the experimental 1 group on the other hand, eight different STEM-based environmental education activities based on the creative drama method were applied to the experimental 2 group. In the study, quantitative data were obtained using the "Scientific Process Skills Scale" developed by Kavak (2020), and qualitative data were obtained using child interview forms and design drawings. The quantitative measurement tool was administered to children in a pre-test and post-test format. Quantitative data were analyzed using parametric and non-parametric tests. Qualitative data were analyzed using content analysis methods. According to the quantitative results of the study, it was determined that after environmental education practices, children's scientific process skills levels showed a significant difference in favor of the experiment 2 group, where STEM+Drama environmental education practices were implemented. According to the qualitative results, it was observed that the environmental education activities applied to the experiment 1 and experiment 2 groups contributed to the development of children's scientific process skills in multiple ways. In light of these results, it is recommended that the creative drama-based STEM environmental education program be implemented with students at different educational levels and with family participation.

Keywords: *Creative Drama, STEM, Environmental Education, Scientific Process Skills.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi, 0000-0002-3428-8167, banu.tepe@giresun.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Ordu Üniversitesi, 0000-0003-4077-7351, eroltas@odu.edu.tr.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EKOLOJİK OKURYAZARLIK VE SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE EĞİTİMİ TUTUMU ARASINDA ÜSTBİLİŞSEL FARKINDALIĞIN ARACI ROLÜ

Canan Keleş Ertürk¹, Filiz Erbay², Selin Bilgici³, Sevilay Kıyak⁴, Nazan Bayrakcı⁵, Kader Güç⁶

Çevre sorunlarının küresel ölçekte giderek daha görünür hale gelmesi, bireylerin hem bilgi düzeyini hem de tutum ve davranışlarını etkileyen bazı kavramları ön plana çıkarmaktadır. Bu bağlamda araştırmada ekolojik okuryazarlık, sürdürülebilir çevre eğitimi tutumu ve üstbilişsel farkındalık kavramlarına odaklanılmıştır. Ekolojik okuryazarlık, bireyin doğayı ve ekosistem işleyişini anlayarak çevresel sorunlara duyarlı, sürdürülebilir ve bilinçli davranış geliştirebilme yeterliliğidir. Sürdürülebilir çevre eğitimi tutumu, bireyin çevreyi korumaya, kaynakları verimli kullanmaya ve sürdürülebilir yaşam biçimlerini benimsemeye yönelik duyarlılık ve eğilimlerini ifade etmektedir. Üstbilişsel farkındalık ise, bireyin kendi öğrenme ve düşünme süreçlerini fark edip bunları izleyebilme ve kontrol edebilme becerisini ifade etmektedir. Bu araştırmada ekolojik okuryazarlık ve sürdürülebilir çevre eğitimi tutumu arasındaki ilişkide üstbilişsel farkındalığın aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Genel tarama modelinde olan bu araştırmanın örneklemini KTO Karatay Üniversitesi'nde eğitimine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Ekolojik Okuryazarlık Ölçeği, Üstbilişsel Farkındalık Ölçeği, Sürdürülebilir Çevre Eğitimi Tutumu Ölçeği ve araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma veri analizi aşamasındadır. Bu aşamada verilerin analizinde betimsel istatistikler ve korelasyon analizi yapılacaktır. Ardından aracı role ilişkin yapısal eşitlik modellemesi uygulanacaktır. Araştırma sonucunda ekolojik okuryazarlığın sürdürülebilir çevre eğitimi tutumunu doğrudan etkileyip etkilemediği ve üstbilişsel farkındalığın bu ilişkideki aracı rolü incelenecektir. Elde edilecek bulguların yükseköğretimde ekolojik okuryazarlığın ve sürdürülebilir çevre eğitimi tutumunun geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Ekolojik okuryazarlık, Üstbilişsel Farkındalık, Sürdürülebilirlik, Çevre Eğitimi.*

THE MEDIATING ROLE OF METACOGNITIVE AWARENESS BETWEEN UNIVERSITY STUDENTS' ECOLOGICAL LITERACY AND ATTITUDES TOWARD SUSTAINABLE ENVIRONMENTAL EDUCATION

The increasing visibility of environmental issues on a global scale has brought certain concepts to the forefront that influence both individuals' level of knowledge and their attitudes and behaviors. In this context, the study focuses on the concepts of ecological literacy, attitudes toward sustainable environmental education, and metacognitive awareness. Ecological literacy is the ability of individuals to understand nature and ecosystem functioning, thereby developing sensitivity to environmental issues and sustainable, conscious behavior. Attitudes toward sustainable environmental education express individuals' sensitivity and inclination toward protecting the environment, using resources efficiently, and adopting sustainable lifestyles. Metacognitive awareness refers to an individual's ability to recognize, monitor, and control their own learning and thinking processes. This study aims to examine the mediating role of metacognitive awareness in the relationship between ecological literacy and attitudes toward sustainable environmental education. The sample for this study, which follows a general survey model, consists of students enrolled at KTO Karatay University. The sample was determined using an appropriate sampling method. The Ecological Literacy Scale, Metacognitive Awareness Scale, Sustainable Environmental Education Attitude Scale, and a demographic information form prepared by the researchers were used as data collection tools in the study. The research is currently in the data analysis phase. In this phase, descriptive statistics and correlation analysis will be performed to analyze the data. Subsequently, structural equation modeling will be applied to examine the mediating role. The study will investigate whether ecological literacy directly influences attitudes toward sustainable environmental education and the mediating role of metacognitive awareness in this relationship. The findings are expected to contribute to the development of ecological literacy and attitudes toward sustainable environmental education in higher education.

Keywords: *Ecological Literacy, Metacognitive Awareness, Sustainability, Environmental Education.*

-
- [1] Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0001-6247-0073, canan.erturk@karatay.edu.tr.
[2] Prof. Dr., KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0002-9766-8570, filiz.erbay@karatay.edu.tr.
[3] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0000-7293-066x, 241303127@ogrenci.karatay.edu.tr.
[4] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0003-0583-1735, 241303129@ogrenci.karatay.edu.tr.
[5] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0000-8954-3172, 241300184@ogrenci.karatay.edu.tr.
[6] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0003-6697-9346, 241303176@ogrenci.karatay.edu.tr.

KIRSAL BÖLGEDE FEN VE DOĞA EĞİTİMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ: ÖĞRETMEN VE ÇOCUK DENEYİMLERİNE DAYALI BİR EYLEM ARAŞTIRMASI

Fatma Öztürkel¹, Mustafa Yaşar²

Bu araştırmanın amacı, kırsal bölgelerde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin fen ve doğa etkinliklerinde çevredeki doğal alanları ne ölçüde kullandıklarını ortaya koymak ve bu süreçte çocukların fen ve doğa etkinliklerine yönelik farkındalıklarını artırmaktır. Okul öncesi dönemde çocukların doğayla kurdukları doğrudan etkileşim, onların bilimsel süreç becerilerini geliştirmeleri açısından önemli görülmektedir. Ancak kırsal bölgelerde güvenlik, lojistik, okul kültürü ve materyal yetersizliği gibi nedenlerle doğal çevrenin eğitim sürecinde yeterince kullanılmadığı gözlenmektedir. Araştırmanın yöntemi, nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması deseni ile planlanmıştır. Bu yöntem, eğitim ortamlarında yaşanan sorunların belirlenmesi ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla öğretmen ve araştırmacının aktif katılımını içermektedir. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Araştırma, 2024-2025 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Kahramanmaraş ili Türkoğlu ilçesinde yer alan bir köy okulunun bünyesindeki iki anasınıfı şubesinde öğrenim gören on yedi öğrenci, iki öğretmen ve bir araştırmacı ile yürütülmüştür. Katılım gönüllülük esasına dayalı olarak sağlanmıştır. Veriler, öğretmen ve öğrencilerin gözlem, görüşme ve uygulama süreçlerinin video kaydına alınması ile elde edilmiştir. Çalışmanın veri analizi kısmı halen devam etmekte olup nitel analiz yöntemlerinden betimsel analiz kullanılarak çözümlenecektir. Çalışma tamamlandığında, kırsal bölgelerde görev yapan öğretmenlerin fen ve doğa etkinliklerinde çevresel imkânları daha etkin kullanmalarına yönelik öneriler geliştirilmesi beklenmektedir. Ayrıca çocukların doğaya ve fen etkinliklerine karşı farkındalıklarının artacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Kırsal Kesim, Fen Eğitimi, Doğa Temelli Öğrenme, Eylem Araştırması.

STRENGTHENING SCIENCE AND NATURE EDUCATION IN RURAL AREAS: AN ACTION RESEARCH BASED ON TEACHER AND CHILD EXPERIENCES PAPER

The aim of this study is to examine how preschool teachers working in rural areas use natural environments in science and nature activities, and to enhance children's awareness of these activities. In early childhood, children's direct interaction with nature is considered crucial for developing scientific process skills. However, in rural contexts, issues such as safety concerns, logistical difficulties, school culture, and lack of materials limit the effective integration of natural environments into educational practices. The study is designed as an action research within qualitative methodology. This approach enables identifying and addressing problems in educational settings through the active involvement of both teachers and the researcher. Purposeful sampling, specifically criterion sampling, was employed. The study is being conducted during the spring semester of the 2024–2025 academic year at a village school in Türkoğlu district of Kahramanmaraş. Participants include 17 preschool children from two classes, 2 teachers, and 1 researcher. Participation is based on voluntariness. Data will be collected through observations, interviews, and implementation processes, and will be analyzed using qualitative data analysis techniques. Upon completion, the study is expected to provide recommendations for enabling rural teachers to utilize environmental opportunities more effectively in science and nature activities. It is also anticipated that preschool children's awareness and positive attitudes toward nature and science will increase as a result of the intervention.

Keywords: *Preschool Education, Rural Context, Science Education, Nature-Based Learning, Action Research.*

[1] Çocuk Gelişimci, Çukurova Üniversitesi, 0009-0008-1018-5017, fatmaozturkel33@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, 0000-0002-8421-4406, myasar@cu.edu.tr.

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMADA TASARRUF ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ, GEÇERLİLİĞİ VE GÜVENİRLİĞİ

İsmail Berat Uzun¹, Gökhan Kayılı²

Bu araştırmada, ergenlerin sürdürülebilir kalkınma bağlamında tasarruf ve çevreye duyarlı davranışlarını ölçmek amacıyla Sürdürülebilir Kalkınmada Tasarruf Ölçeği (SÜKTÖ) geliştirilmiş ve geçerlik-güvenirlilik çalışması yapılmıştır. Çalışmaya, 14–18 yaş aralığında 459 öğrenci (n=272 kız, %59,3; n=187 erkek, %40,7) katılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini sınamak için açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmış; sonuçta ölçeğin altı faktörlü bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Bu faktörler: (1) Çevresel sürdürülebilirlik tutumu, (2) Enerji tasarrufu davranışları, (3) Çevresel katılım ve geri dönüşüm davranışları, (4) Atık yönetimi ve kaynak verimliliği, (5) Sürdürülebilir yaşam tercihleri ve (6) Makine kullanımında verimlilik ve tasarruf olarak tanımlanmıştır. DFA sonuçlarına göre modelin uyum indeksleri kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur (CFI=0.92, RMSEA=0.005, GFI=0.93). Ölçeğin güvenirliliği Cronbach Alfa katsayıları ile test edilmiş; alt boyutlar için 0.711–0.914 aralığında, toplam ölçek için ise 0.889 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca test-tekrar test analizleri, ölçeğin zamana karşı tutarlılığını ortaya koymuştur. Demografik değişkenlere göre yapılan karşılaştırmalarda, kız öğrencilerin ölçek puanlarının erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0.001$). Yaş, sınıf düzeyi, anne-baba eğitimi ve gelir durumu açısından anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir. Sonuç olarak, SÜKTÖ'nün ergenlerde sürdürülebilir kalkınma ve tasarruf davranışlarını ölçmede geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu kanıtlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir Kalkınma, Tasarruf, Ergen.

DEVELOPMENT, VALIDITY, AND RELIABILITY OF THE SAVINGS SCALE IN SUSTAINABLE DEVELOPMENT

In this study, the Saving Scale for Sustainable Development (SÜKTÖ) was developed and its validity and reliability were examined to measure adolescents' saving and environmentally conscious behaviors in the context of sustainable development. The study included 459 students aged 14–18 (n=272 female, 59.3%; n=187 male, 40.7%). Exploratory factor analysis (EFA) and confirmatory factor analysis (CFA) were applied to test the construct validity of the scale; as a result, it was determined that the scale has a six-factor structure. These factors were defined as: (1) Environmental sustainability attitude, (2) Energy saving behaviors, (3) Environmental participation and recycling behaviors, (4) Waste management and resource efficiency, (5) Sustainable living preferences, and (6) Efficiency and savings in machine use. According to DFA results, the model's fit indices were found to be acceptable (CFI=0.92, RMSEA=0.005, GFI=0.93). The reliability of the scale was tested using Cronbach's Alpha coefficients; it was calculated to be in the range of 0.711–0.914 for the sub-dimensions and 0.889 for the total scale. Furthermore, test–retest analyses demonstrated the scale's consistency over time. Comparisons based on demographic variables revealed that female students' scale scores were significantly higher than those of male students ($p<0.001$). No significant differences were observed in terms of age, grade level, parental education, and income status. In conclusion, SÜKTÖ measures sustainable development and saving behavior in adolescents.

Keywords: *Sustainable Development, Savings, Adolescence.*

[1] Arş. Gör., Bartın Üniversitesi, 0000-0003-0095-0738, ibu07b@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-7959-4128, gokhankayili@selcuk.edu.tr.

TEMA: ÇOCUK VE KÜLTÜR

THEME: CHILD AND CULTURE

YÖRÜKLERDE (SARIKEÇİLİ, VARSAK, AYDINLI, HACI ESELİ, KARAÇULPA VE KARAKOYUNLU) ÇOCUĞA YÖNELİK DOĞAYLA İLGİLİ İNANÇ VE UYGULAMALAR

Gülay Temiz¹, Sümeyye Balcı²

Araştırmalara göre farklı kültürlerle ait doğayla ilgili pek çok inanç ve uygulamalar bulunmaktadır. Türk kültürünün ise daha köklü ve zengin bir tarihi geçmişe sahip olması, bizlere önemli bilgiler sunar. Türk kültür tarihinin konar göçer hayat tarzını barındırması ve özellikle günümüze kadar korunarak taşınmış olan Yörük gelenekleri ile yaşam biçimlerine dair uygulamaların doğaya yönelik olması bu çalışmanın yapı taşlarını oluşturmaktadır. Bu çalışmanın amacı Yörük'lerde çocuğa yönelik doğayla ilgili inanç ve uygulamaları araştırarak gün yüzüne taşımak ve ilerideki yapılacak çalışmalar için de alan yazınına katkı sağlamaktır. Bu kapsamda gerekli literatür taraması yapılmış olup; ardından Sarıkeçili- Varsak- Aydınli- Hacı Eseli- Karaçulpa ve Karakoyunlu Yörüklerinden olmak üzere 6 Yörük grubu ile toplam 11 katılımcıyla sözlü iletişim yoluyla çocuğa yönelik doğayla ilgili inanç ve uygulamalara dair bilgiler edinilmiştir. 11 katılımcının 3' ü erkek, 8' i kadındır. Diğer Yörük gruplarına ulaşılamayıp, farklı Yörük gruplarının inanç ve uygulamaları hakkında bilgi toplanamamıştır. Ayrıca literatür taramasında ise Yörüklerin çoğunun yerleşik hayata geçmiş olması ve bu yüzden bilgilerin günümüzde artık unutulması sebebiyle sınırlı kaynağa ulaşılmıştır. Çalışmanın sonucunda Yörük grupları arasında çocuğa yönelik doğayla ilgili inanç ve uygulamaların çoğunda benzerlik görülse de bazı inanç ve uygulamalarda farklılıkların da olduğu görülmektedir. Bu farklılıkların kaynağının ise yaşanan coğrafi bölgenin iklim özelliklerine ve hava koşullarına bağlı olarak değişmesi, bunun yanı sıra bazı uygulamaların günümüze kadar unutulmuş olması veya yerleşik yaşama tamamen geçilmesi ile artık uygulanmayarak gelecek kuşaklara aktarılamaması olarak düşünülmektedir. Yörüklerde çocuğa yönelik doğayla ilgili inanç ve uygulamalar hakkında daha geniş kapsamlı bir çalışma yapılması; bu çalışma için ise daha fazla kaynak veriye ve farklı Yörük gruplarından daha çok sayıda kişiye ulaşılarak zenginleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yörük, İnanç, Çocuk, Doğa, Uygulama.

BELIEFS AND PRACTICES RELATED TO NATURE AMONG THE YÖRÜK PEOPLE (SARIKEÇİLİ, VARSAK, AYDINLI, HACI ESELİ, KARAÇULPA AND KARAKOYUNLU)

According to research, there are many beliefs and practices related to nature in different cultures. Turkish culture, with its deeper and richer historical background, provides us with important information. The nomadic lifestyle in Turkish cultural history and the practices related to lifestyles, especially the Yörük traditions that have been preserved and passed down to the present day, form the building blocks of this study. The aim of this study is to investigate and reveal the beliefs and practices related to nature among the Yörük people, and to contribute to the literature for future studies. Within this scope, the necessary literature review was conducted; subsequently, information regarding beliefs and practices related to nature among children was obtained through oral communication with a total of 11 participants from six Yörük groups: Sarıkeçili, Varsak, Aydınli, Hacı Eseli, Karaçulpa, and Karakoyunlu. Three of the 11 participants were male, and eight were female. Other Yörük groups could not be reached, and information about the beliefs and practices of different Yörük groups could not be collected. Furthermore, in the literature review, it was found that most of the Yörük people have settled down, and therefore, due to the fact that the information has been forgotten today, only limited sources were available. As a result of the study, although similarities were observed in most of the beliefs and practices related to nature among Yörük groups, differences were also observed in some beliefs and practices. These differences are thought to stem from variations in the climatic characteristics and weather conditions of the geographical regions in which they live, as well as the fact that some practices have been forgotten over time or are no longer practiced due to the transition to a settled lifestyle, and therefore cannot be passed on to future generations. It is recommended that a more comprehensive study be conducted on the beliefs and practices related to nature among the Yörük people, particularly regarding children. To enrich this study, it is suggested that additional source data be collected and that a larger number of individuals from various Yörük groups be reached.

Keywords: *Yörük, Belief, Child, Nature, Practice.*

[1] Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-8428-8966- 0000- 0002-8428-8966, gtemiz@selcuk.edu.tr.

[2] Çocuk Gelişimci, Diyanet İşleri Başkanlığı / Ankara, 0009- 0005- 3887- 5288, sumeyyeb1c.42@gmail.com.

ÇİZGİ FİLMLER YOLUYLA DEĞER AKTARIMI: KÜLTÜREL VE TEMATİK BİR İNCELEME

Burak Alkan¹, Gülçin Güven², Kadriye Efe Azkeskin³

Bu araştırma, Amerika ve Türkiye'de üretilmiş popüler çocuk çizgi filmlerinde yer alan ahlaki, sosyal ve kültürel değerlerin aktarımını tematik olarak karşılaştırmalı biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada *Tom and Jerry*, *Mickey Mouse*, *Caillou*, *Peppa Pig*, *Sesame Street*, *Keloğlan*, *Rafadan Tayfa*, *Pepee*, *Niloya* ve *Hapşuu* gibi çizgi filmler analiz edilmiştir. Çalışma nitel bir yaklaşımla gerçekleştirilmiş, içerik analizi ve tematik kodlama yöntemiyle değerlendirilmiştir. Ayrıca çizgi filmlerdeki renkler, karakter tasarımları, ses ve müzik gibi görsel-işitsel unsurların değer aktarımına etkisi de ele alınmıştır. Bulgulara göre, Türk yapımı çizgi filmlerde aile bağları ön plandayken, Batı yapımlarında aile daha çok günlük yaşam bağlamında ele alınmaktadır. Yardımlaşma ve dayanışma temaları *Rafadan Tayfa* ve *Sesame Street* gibi yapımlarda güçlü bir şekilde işlenirken, Batı yapımlarında bireysellik daha baskındır. Doğa ve çevre bilinci *Niloya*, *Pepee* ve *Caillou* gibi çizgi filmlerde çocuklara farklı yollarla aktarılmaktadır. Adalet ve eşitlik teması *Keloğlan*'da zekâ ve cesaretle ilişkilendirilirken, *Tom and Jerry*'de bu tema mizahi bir yolla ele alınmaktadır. Bireysel gelişim ve cesaret, *Keloğlan* ve *Rafadan Tayfa* gibi yapımlarda öne çıkarken, *Peppa Pig* ve *Tom ve Jerry* gibi çizgi filmler daha çok eğlenceli içerikler üzerinden bu değerleri işlemektedir. Görsel-işitsel öğeler ise çocukların değerleri daha kolay kavramasına yardımcı olmakta özellikle *Sesame Street*'te kullanılan eğitici şarkılar bu konuda dikkat çekmektedir. Ayrıca çalışmada kültürel farklılıkların da önemli olduğu ortaya konmuştur. Batı yapımları bireysellik ve özgürlük gibi değerlere ağırlık verirken, Türk yapımları kolektif kimlik, toplumsal dayanışma ve aile bağlarına daha fazla vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda, çizgi filmlerin yalnızca eğlence amaçlı değil, aynı zamanda çocukların değer eğitimi ve sosyal gelişimi açısından önemli araçlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çizgi Film, Değerler, Kültürel Farklılıklar, Okul Öncesi Dönem.

VALUE TRANSMISSION THROUGH CARTOONS: A CULTURAL AND THEMATIC ANALYSIS

This study aims to thematically and comparatively examine the transmission of moral, social, and cultural values in popular children's cartoons produced in the United States and Turkey. Cartoons such as *Tom and Jerry*, *Mickey Mouse*, *Caillou*, *Peppa Pig*, *Sesame Street*, *Keloğlan*, *Rafadan Tayfa*, *Pepee*, *Niloya*, and *Hapşuu* were analyzed. The study was conducted using a qualitative research design and evaluated through content analysis and thematic coding methods. Additionally, visual-auditory elements such as colors, character designs, sounds, and music were also considered in terms of their impact on value transmission. According to the findings, Turkish cartoons emphasize family bonds, while Western productions address the concept of family more within the context of daily life. Themes of cooperation and solidarity are strongly highlighted in productions like *Rafadan Tayfa* and *Sesame Street*, whereas individualism is more dominant in Western cartoons. Environmental awareness is conveyed in different ways through *Niloya*, *Pepee*, and *Caillou*. The theme of justice and equality is associated with intelligence and courage in *Keloğlan*, while *Tom and Jerry* present this theme humorously. Personal development and courage are prominent in *Keloğlan* and *Rafadan Tayfa*, whereas *Peppa Pig* and *Tom and Jerry* address these values through more entertaining content. Visual-auditory elements help children comprehend values more easily, especially through the educational songs used in *Sesame Street*. The study also reveals that cultural differences play a significant role in value presentation: Western cartoons tend to focus on individuality and freedom, while Turkish productions emphasize collective identity, social solidarity, and family ties. In this context, cartoons are concluded to be not only tools of entertainment but also important educational instruments that contribute to children's value education and social development.

Keywords: *Cartoon, Values, Cultural Differences, Preschool Period.*

[1] Öğr. Gör., İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu, 0000-0002-5779-0336, burak.alkan@sisli.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, 0000-0002-9638-025X, gulcinm@marmara.edu.tr.

[3] Öğr. Gör., Marmara Üniversitesi, 0000-0002-3041-500X, ekadriye@marmara.edu.tr.

ERKEN ÇOCUKLUKTA ÇOKKÜLTÜRLÜLÜK VE SOSYAL UYUM: ÖĞRETMEN VE EBEVEYN GÖRÜŞLERİNE DAYALI BİR ANALİZ

Nargiza Bahri¹, Zeliha Yazıcı²

Bu araştırmanın amacı, farklı kültürel ve göçmenlik geçmişine sahip ebeveynler ile çokkültürlü sınıflarda görev yapan öğretmenlerin sosyal uyum sürecine ilişkin deneyimlerini incelemektir. Nitel araştırma yöntemiyle yürütülen çalışmada olgubilim deseni benimsenmiş ve amaçlı örnekleme ölçütü kullanılmıştır. Çalışmaya devlet anaokullarında görev yapan 10 öğretmen ile Bulgaristan, Kırgızistan, Rusya, Kazakistan, Azerbaycan, İran ve Belarus kökenli 10 ebeveyn dahil edilmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, erken çocukluk döneminde çokkültürlü sınıflarda sosyal uyum sürecinde en belirgin zorluğun dil bariyeri olduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin, Türkçe bilmeyen çocuklarla iletişim kurarken kaygı, tedirginlik ve yetersizlik duyguları yaşadıkları; bu durumun da çocukların okula uyumunu destekleme çabalarını zorlaştırdığı belirlenmiştir. Bu engeli aşmak için öğretmenler, rehber öğretmen desteği alma, benzer deneyime sahip meslektaşlarla işbirliği yapma, çocuğun anadilini bilen kişilerle iletişim kurma ve iki dilli akranlardan yararlanma gibi stratejiler geliştirmiştir. Ayrıca öğretmenlerin, sosyal uyumu kolaylaştırmak amacıyla sınıf içi uygulamalarda jest, mimik ve temas gibi sözsüz iletişim yollarına; oyun, şarkı ve etkileşim temelli pedagojik yöntemlere sıkça başvurdukları saptanmıştır. Ebeveynler açısından da sosyal uyum sürecinde en temel güçlüğün kültürel farklılıklar ve dil bariyeri olduğu görülmüştür. Dil engelini hem öğretmen-ebeveyn iletişimini hem de çocukların sosyal uyum sürecini zorlaştırdığı belirlenmiştir. Ebeveynlerin, çocukların uyumunu kolaylaştırmak için teknolojik araçlar ve çeviri uygulamalarından yararlandıkları tespit edilmiştir. Ayrıca ebeveynler, çocukların sosyal uyumunu desteklemede okulun duygusal destek sağlamasının ve iki dilliliğin avantajları konusunda hem çocukların hem de ebeveynlerin bilgilendirilmesinin önemine dikkat çekmişlerdir. Genel olarak, araştırma bulguları erken çocukluk döneminde çokkültürlü ortamlarda sosyal uyumun sağlanmasında pedagojik yaklaşımlar kadar aile katılımının, dil desteğinin ve kültürlerarası anlayışın güçlendirilmesinin kritik rol oynadığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk, Çokkültürlülük, Sosyal Uyum, Dil Bariyeri, Göçmen Çocuklar.

MULTICULTURALISM AND SOCIAL INTEGRATION IN EARLY CHILDHOOD: AN ANALYSIS BASED ON TEACHER AND PARENT PERSPECTIVES

The aim of this study is to examine the experiences of parents from diverse cultural and migration backgrounds and teachers working in multicultural classrooms regarding the process of social integration in early childhood. The study was conducted using a qualitative research design, specifically phenomenology, with purposive sampling criteria. The participants included 10 teachers employed in public preschools and 10 parents from Bulgaria, Kyrgyzstan, Russia, Kazakhstan, Azerbaijan, Iran, and Belarus. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed using content analysis. The findings revealed that the most significant challenge for social integration in multicultural classrooms is the language barrier. Teachers reported experiencing anxiety, uneasiness, and feelings of inadequacy when communicating with children who did not speak Turkish, which hindered their efforts to support children's adaptation to school. To overcome this challenge, teachers developed strategies such as seeking support from guidance counselors, collaborating with experienced colleagues, communicating with individuals who spoke the child's native language, and relying on bilingual peers. In addition, teachers frequently employed nonverbal communication methods (gestures, facial expressions, physical contact) as well as play, songs, and interaction-based pedagogical practices to facilitate integration. From the parents' perspective, the primary challenges were cultural differences and the language barrier. Limited Turkish proficiency was found to impede both teacher-parent communication and children's school adjustment. Parents reported using technological tools and translation applications to ease communication and support their children's integration process. Moreover, parents emphasized the importance of providing emotional support within the school and raising awareness among both children and families about the benefits of bilingualism. Overall, the results suggest that achieving social integration in multicultural early childhood settings requires not only pedagogical approaches but also family involvement, targeted language support, and the strengthening of intercultural understanding.

Keywords: *Early Childhood, Multiculturalism, Social Integration, Language Barrier, Immigrant Children.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi, 0009-0003-3555-8717, nargizabahri@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, 0000-0003-3640-5846, zyazici@akdeniz.edu.tr.

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİNDE YIL SONU GÖSTERİLERİ HAKKINDAKİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ: BİLECİK İLİ ÖRNEĞİ

Esra Ayeş Aslan¹

Bu araştırma; okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin erken çocukluk döneminde yıl sonu gösterileri hakkındaki görüşlerini incelemek amacıyla yapılacaktır. Araştırma, bu bağlamda öğretmenlerin yıl sonu etkinliklerine yönelik deneyimlerini, bu etkinliklerin çocukların gelişim alanları üzerindeki katkılarını ve olası sınırlılıklarını ortaya koymayı hedeflemektedir. Böylece yılsonu gösterilerinin eğitimsel işlevi ve uygulamadaki yansımaları ayrıntılı biçimde değerlendirilecektir. Araştırma evrenini; 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda çalışmanın sonuçlarının genellenebilirliği sağlanmaya çalışılacaktır. Araştırmanın örneklemini; Bilecik İl Merkezinde bulunan dört bağımsız anaokulu, dört ilkokul bünyesindeki anasınıfı ve dört özel okul öncesi kurumunda görev yapmakta olan, random olarak belirlenmiş toplam otuz altı okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Örneklemin bu şekilde planlanması, farklı kurum türlerinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin karşılaştırılmasına ve çeşitliliğin görünür kılınmasına olanak sağlamaktadır. Araştırmada; nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılacaktır. Verilerin toplanılmasında araştırmacı tarafından geliştirilen yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analiz sonucunda elde edilen bulgular literatür ışığında tartışılıp SWOT analizi yapılması planlanmaktadır. Böylece çalışmanın hem alana katkı sağlaması hem de öğretmen görüşlerine dayalı bilimsel öneriler sunması beklenmektedir. Ayrıca araştırmanın, öğretmen görüşlerinden elde edilen veriler doğrultusunda alan yazına katkı sunması ve okul öncesi eğitim politikalarının geliştirilmesine yönelik çıkarımlar sağlaması beklenmektedir. Bunun yanında, ileride yapılacak nitel ve nicel araştırmalar için yol gösterici bir temel oluşturacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Erken Çocukluk, Yılsonu Gösterisi, Öğretmen.*

TEACHERS' OPINIONS ON YEAR-END PERFORMANCES IN EARLY CHILDHOOD: THE CASE OF BİLECİK PROVINCE

This study aims to examine the opinions of preschool teachers working in early childhood education institutions regarding year-end performances. In this context, the research seeks to reveal teachers' experiences with year-end activities, the potential contributions of these activities to children's developmental domains, and their possible limitations. Thus, the educational function of year-end performances and their reflections in practice will be evaluated in detail. The study population consists of preschool teachers working in early childhood education institutions affiliated with the Directorate of National Education during the 2022–2023 academic year. In this regard, efforts will be made to ensure the generalizability of the study results. The sample of the research consists of a total of thirty-six preschool teachers, randomly selected from four independent kindergartens, four preschool classes within primary schools, and four private preschool institutions located in the city center of Bilecik. Designing the sample in this way enables the comparison of teachers' opinions across different types of institutions and makes diversity more visible. The study will employ a qualitative research design, using the semi-structured interview technique. Data will be collected through a structured interview form developed by the researcher. The findings obtained from the data analysis will be discussed in light of the literature, and a SWOT analysis will be conducted. In this way, the study is expected to contribute to the field and provide scientific recommendations based on teachers' perspectives. Furthermore, it is anticipated that the research will contribute to the literature through data obtained from teacher views and provide implications for the development of early childhood education policies. In addition, it is foreseen that the study will serve as a guiding basis for future qualitative and quantitative research.

Keywords: *Early Childhood, Year-End Show, Teacher.*

[1] Öğr. Gör., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, 0000-0002-7217-3862, esra.aslan@bilecik.edu.tr.

KUŞAKLAR ARASI ÇOCUĞUN KORUNMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİN KARŞILAŞTIRMALI İNCELENMESİ: ÜÇ KUŞAKTAN KADINLARIN DENEYİMLERİ

Melike Durdane Gürbüz Ünalı¹, Esra Nur Tunç²

Bu araştırmanın amacı, çocuğun korunmasına ilişkin görüşlerin kuşaklar arasında nasıl farklılaştığını incelemektir. Çocuk koruma kavramı, yalnızca fiziksel güvenliğin sağlanmasıyla sınırlı olmayıp, çocuğun gelişimsel gereksinimlerinin karşılanması, haklarının gözetilmesi ve psikososyal iyiliğinin desteklenmesini kapsayan çok boyutlu bir süreçtir. Türkiye bağlamında bu sorumluluk uzun yıllar boyunca geleneksel aile yapısı ve toplumsal denetim mekanizmaları aracılığıyla sürdürülmüş; ancak son dönemlerde artan çocuk hakları bilinci ve sosyal politika alanındaki dönüşümler, kavramın yeniden ele alınmasını gerekli kılmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen çerçevesinde yürütülmektedir. Çalışma grubunu üç kuşaktan kadınlar oluşturmaktadır: 60 yaş ve üzerindeki büyükanneler, 35–50 yaş arası anneler ve 20–30 yaş arası genç anneler veya anne adayları. Maksimum çeşitlilik örnekleme ile belirlenen toplam 15 katılımcı ile derinlemesine yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme formu, çocuklukta yaşanan koruma deneyimlerini, ebeveynlik uygulamalarını, toplumsal destek mekanizmalarını ve çocuk koruma anlayışlarını ortaya koymaya yönelik sorular içermektedir. Veriler kongreye sunulmak üzere toplanmış olup, henüz analiz edilmemiştir. Çalışmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenecek ve üç kuşak arasında ortaklıklar ile farklılıklar tematik düzeyde karşılaştırılacaktır. Bu analiz sürecinde kuşakların çocuk korumaya ilişkin algılarındaki değişim, süreklilik ve kırılma noktaları detaylı olarak ortaya konacaktır. Araştırmanın sonuçlarının, çocuk koruma politikalarının toplumsal temellerini anlamaya katkı sunması ve kuşaklar arası değişimlerin görünür kılınmasına aracılık etmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Koruma, Kuşaklar Arası Farklılıklar, Sosyal Politika.

A COMPARATIVE ANALYSIS OF INTERGENERATIONAL PERSPECTIVES ON CHILD PROTECTION: EXPERIENCES OF WOMEN FROM THREE GENERATIONS

The aim of this study is to examine how perspectives on child protection differ across generations. The concept of child protection is not limited to ensuring physical safety; it also encompasses meeting children's developmental needs, safeguarding their rights, and supporting their psychosocial well-being as part of a multidimensional process. In the Turkish context, this responsibility was traditionally carried out within the family structure and reinforced by community-based monitoring mechanisms. However, in recent years, the increasing awareness of children's rights and transformations in social policies have necessitated a re-evaluation of this concept. The research is designed within the framework of a phenomenological approach, one of the qualitative research methods. The study group consists of women from three generations: grandmothers aged 60 and over, mothers aged 35–50, and young mothers or mothers-to-be aged 20–30. A total of 15 participants were selected through maximum variation sampling, and in-depth semi-structured interviews were conducted. The interview form includes questions aimed at revealing childhood protection experiences, parenting practices, social support mechanisms, and perceptions of child protection. The data have been collected to be presented at the congress, but they have not yet been analyzed. The collected data will be analyzed using content analysis, and similarities and differences across the three generations will be compared thematically. Through this analysis, generational changes, continuities, and breaking points in the understanding of child protection will be revealed in detail. The results of the study are expected to contribute to understanding the social foundations of child protection policies and to make visible the intergenerational changes in this field.

Keywords: *Child Protection, Intergenerational Differences, Social Policy.*

[1] Uzm., Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-0463-6503, uzm.melikegurbuz@gmail.com.

[2] Arş. Gör., Bitlis Eren Üniversitesi, 0000-0001-8459-136X, entunc@beu.edu.tr.

ÇOCUKLARDA ÖLÜM VE YAS ALGISI: BİTLİS İLİ ÖRNEĞİ

Esra Nur Tunç¹, Fatma Elif Ergin²

Bu araştırmanın amacı, ortaokul çağındaki çocukların ölüm ve yas algılarını kültürel bağlamda incelemektir. Çalışmada, çocukların ölümü nasıl tanımladıkları, yas sürecine nasıl dahil edildikleri, cenaze ve taziye ritüellerinde üstlendikleri roller, ölümle ilgili korkuları ve arkadaşlarına ölümü nasıl aktardıkları ele alınmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yaklaşım ile desenlenmiştir. Bitlis ilinde yaşayan ve yakın kayıp deneyimi olan 10–12 yaş aralığında 12 öğrenci (6 kız, 6 erkek) amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Katılımcıların yaşadığı kayıplar ebeveyn, kardeş, büyükanne-büyükbaba ve diğer yakın akrabaları kapsamaktadır. Veri toplama sürecinde yarı yapılandırılmış görüşme formları ve kişisel bilgi formları kullanılmıştır. Veriler betimsel analiz ve içerik analizi teknikleriyle değerlendirilmiştir. Çocukların ölümü tanımlamalarında biyolojik açıklamalar (nefesin durması, yaşamın sona ermesi) ve ayrılık temaları ön planda olup, bazı katılımcılar ölümü dini bir süreç ya da geri dönülmez bir yolculuk olarak ifade etmiştir. Yakın kayıpları kendilerine çoğunlukla dini bir dil aracılığıyla açıklanmış, bazı durumlarda ise ölümün doğal bir süreç olduğu belirtilmiştir. Taziye ritüellerinde çocukların rollerinin dua okuma, misafirlere hizmet etme ve pasif katılım biçiminde gerçekleştiği görülmüştür. Ölümle ilgili korkular arasında sevdiklerini kaybetme kaygısı en yaygın tema iken, belirsizlik, özlem ve kendi ölümlülüğü de dile getirilmiştir. Çocukların arkadaşlarına ölümü aktarma biçimleri hatıra, yolculuk, dini açıklama ve biyolojik anlatımlar etrafında şekillenmiştir. Araştırma bulguları, çocukların ölüm algısının yalnızca bilişsel gelişim düzeyleriyle değil, aynı zamanda dini inançlar, kültürel normlar ve toplumsal ritüellerle de şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, çocukların yas sürecine katılımının onların ölüm algısını nasıl biçimlendirdiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Çocuklarda Ölüm Algısı, Kültürel Ritüeller, Yas Süreci.*

CHILDREN'S PERCEPTION OF DEATH AND MOURNING: THE CASE OF BİTLİS

The aim of this study is to examine middle school children's perceptions of death and mourning within a cultural context. The study explores how children define death, how they are involved in the mourning process, the roles they assume during funeral and condolence rituals, their fears related to death, and the ways they explain death to their peers. The research was designed with a phenomenological approach, one of the qualitative research methods. The sample consisted of 12 students (6 girls, 6 boys) aged between 10 and 12, living in Bitlis, who had experienced the loss of a close relative. The losses reported by the participants included parents, siblings, grandparents, and other close family members. Data were collected through semi-structured interview forms and personal information forms and analyzed using descriptive and content analysis techniques. Findings revealed that children's definitions of death predominantly emphasized biological explanations (cessation of breathing, end of life) and the theme of separation, while some participants described death as a religious process or an irreversible journey. Explanations about close losses were mostly conveyed to children through religious narratives, while in some cases death was described as a natural process. During condolence rituals, children were found to take on roles such as reciting prayers, serving guests, or participating passively. Among the fears related to death, the most common theme was the anxiety of losing loved ones, while uncertainty, longing, and awareness of their own mortality were also expressed. The ways children explained death to their peers centered on memories, journeys, religious explanations, and biological descriptions. The findings indicate that children's perceptions of death are shaped not only by their cognitive developmental level but also by religious beliefs, cultural norms, and social rituals. This study demonstrates how children's participation in the mourning process contributes to shaping their understanding of death.

Keywords: *Children's Perception of Death, Cultural Rituals, Mourning Process.*

[1] Arş. Gör., Bitlis Eren Üniversitesi, 0000-0001-8459-136X, entunc@beu.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0001-8372-5047, feergin@aybu.edu.tr.

TEMA: AİLE VE ÇOCUK

THEME: FAMILY AND CHILD

AİLE İÇİ ŞİDDETİN ÇOCUĞUN GELİŞİMİ ÜZERİNE ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Beyza Günçaldı¹

Bu araştırmanın konusu, “Aile içi şiddetin erken çocukluk dönemi üzerine etkileri”dir. Bu araştırmanın amacı ise 0-8 yaş arasındaki çocukların, aile içerisinde maruz kaldığı şiddetin çocukların üzerindeki etkilerinin araştırılması ve değerlendirilmesidir. Ailede yaşanan şiddet, yalnızca ebeveynleri ilgilendiren bir konu değil, çocukları da yakından ilgilendiren ve derinden etkileyen bir konudur. Aile içerisinde yaşanan şiddetin, çocukların üzerinde önemli etkileri bulunmaktadır. İyi ve sağlıklı bir toplum ancak sağlıklı bir aile yapısıyla mümkündür. Sağlıklı aile, aile içerisindeki bireylerin etkin ve etkili iletişim kurmasıyla kurulur. Sağlıklı bir aile ortamının oluşmaması, sağlıksız bireyler ve sağlıksız toplumlara neden olmaktadır. Bu çalışmada, konu ile ilgili literatür çalışmaları yapılmış ve elde edilen bilgiler incelenerek değerlendirilmiştir. Aile içerisinde yaşanan şiddetin, çoğunlukla gizli kaldığı ve çocukların en çok fiziksel şiddete maruz kaldığı saptanmıştır. Ayrıca şiddetin nedenler arasında; çocukların cinsiyetlerinin, doğdukları toplumun örf ve adetlerinin, aile içerisinde anne ve babaların otoriter tutumlarının, aile türünün, ailede yaşayan birey sayısının, kardeş sayısının, ailenin sosyoekonomik durumunun, ebeveynlerin biri ve/veya diğerinin hukuken kısıtlı olması, eşlerin birbirlerini yeterince tanımaması, ebeveynler arası iletişimsizlik, ebeveynlerin sorumluluklarını yerine getirmemesi, alkol ve madde bağımlılığı vb. Saptanmıştır. Kısacası yapılan değerlendirmeler sonucunda aile içi şiddetin, çocuklar üzerinde farklı yaş dönemlerinde farklı etkilere sahip olduğu, kız ve erkek çocukların şiddetin etkilerini ilerleyen yaşlarda farklı şekilde ortaya çıkardıkları, kız çocuklarının şiddete tanık olması ve/veya maruz kalması ileriki yaşamlarında şiddete maruz kalmalarının olasılığını arttırırken, erkek çocuklarında şiddete maruz kalmanın ve/veya tanık olmasının ileriki yaşamında şiddete başvurma olasılığını arttırdığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Şiddet, Aile İçi Şiddet, Erken Çocukluk.

EFFECTS OF DOMESTIC VIOLENCE ON CHILD DEVELOPMENT

The subject of this research is “the effects of domestic violence on the development of the child”. The purpose of this research is to investigate and evaluate the effects of domestic violence on children between the ages of 0-18. Violence in the family is not only an issue that concerns parents, but also a topic that closely concerns and deeply affects children. Domestic violence has significant effects in children. A good and healthy society is only possible with a healthy family structure. A healthy family is established by the effective and effective communication of the members of the family. The lack of a healthy family environment causes unhealthy individuals and unhealthy societies. In unhealthy societies, it is an undeniable fact that there is an increase in the cases of violence, conflicts in the society, deviation in individuals and deterioration of the social order. In this study, literature studies on the subject were made and the information obtained was evaluated and evaluated. It has been determined that the violence experienced in the family is mostly hidden and children are mostly exposed to physical violence. In addition, the causes of violence include; The gender of the children, the customs and traditions of the society they were born in, the authoritarian attitudes of the parents in the family, the family type, the number of individuals living in the family, the number of siblings, the socioeconomic status of the family, the legal restriction of one and/or the other parents, the spouses not knowing each other sufficiently, the lack of communication between the parents, failure of parents to fulfill their responsibilities, alcohol and substance abuse, etc. detected. In short, as a result of the evaluations made, domestic violence has different effects on children at different age periods, girls and boys reveal the effects of violence differently in later ages, while witnessing and/or being exposed to violence increases the probability of being exposed to violence in the future for boys. It has been concluded that being exposed to and/or witnessing violence in their children increases the likelihood of resorting to violence in their future lives.

Keywords: *Family, Violence, Domestic Violence, Early Childhood.*

[1] İstanbul Aydın Üniversitesi, 0009-0006-7911-5944, beyzaguncaldi@stu.aydin.edu.tr.

BİLİM EVDE BAŞLAR: ANNELERİN ÇOCUKLARIYLA GÜNLÜK YAŞAMDAKİ BİLİMSEL ETKİLEŞİMLERİ ÜZERİNE BİR DURUM ÇALIŞMASI

Ayşegül Akinci Coşgun¹, Nilperen Özcan Koçak²

Okul öncesi dönem, çocukların doğaya, nesnelere ve olaylara karşı yoğun bir merak geliştirdiği, temel bilimsel süreç becerilerinin şekillendiği kritik bir dönemdir. Bu dönemde, çocukların bilimsel düşünme ve problem çözme becerileri yalnızca okul ortamında değil, evde ve gündelik yaşam içinde de desteklenebilir. Ev ortamı, çocukların çevreyi gözlemleme, soru sorma, neden-sonuç ilişkisi kurma gibi bilimsel süreçleri deneyimlediği doğal bir öğrenme alanı sunar. Özellikle annelerin günlük yaşamdaki tutumları, çocukla yapılan sohbetler, birlikte yapılan etkinlikler, basit deneyler ya da doğada geçirilen zaman gibi uygulamalar, çocukların bilimsel düşünme becerilerini desteklemede önemli bir rol oynar. Bu bağlamda, erken çocukluk eğitiminde ailenin –özellikle annelerin– rolünü anlamak, evde bilimi destekleyen stratejilerin belirlenmesi açısından değerlidir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, okul öncesi eğitime devam eden çocukların annelerinin ev ortamında ve günlük yaşamda çocuklarını bilim konusunda desteklemeye yönelik uygulamalarını incelemektir. Araştırma, nitel araştırma deseninde ve durum çalışması yöntemiyle yürütülmüştür. Çalışma grubu, Aksaray ilinde çocuğu bağımsız anaokuluna devam eden 76 anneden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Demografik Bilgi Formu” ve açık uçlu sorulardan oluşan “Ebeveyn Görüşme Formu” kullanılmıştır. Görüşmeler yoluyla elde edilen verilerin analizi içerik analizi yöntemiyle sürdürülmektedir. Verilerin analizi süreci devam etmekte olup, tamamlandığında annelerin evde ve günlük yaşamda çocuklarının bilim öğrenimini nasıl desteklediklerine dair örüntüler detaylı biçimde paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk, Evde Bilim, Bilim Öğrenmede Aile Desteği.

SCIENCE BEGINS AT HOME: A CASE STUDY ON MOTHERS' SCIENTIFIC INTERACTIONS WITH THEIR CHILDREN IN EVERYDAY LIFE

The preschool period is a critical stage in which children develop intense curiosity about nature, objects, and events, and begin to form fundamental scientific process skills. During this time, children's scientific thinking and problem-solving abilities can be supported not only in school settings but also at home and in everyday life. The home environment offers a natural learning space where children can engage in scientific processes such as observing their surroundings, asking questions, and establishing cause-and-effect relationships. In particular, mothers' attitudes in daily life—such as conversations with their children, shared activities, simple experiments, or time spent in nature—play a significant role in fostering children's scientific thinking skills. In this context, understanding the family's—especially mothers'—role in early childhood education is valuable for identifying strategies that support science learning at home. Accordingly, the aim of this study is to examine the practices of mothers, whose children attend preschool education, in supporting their children's science learning at home and in daily life. The research was conducted using a qualitative research design and a case study approach. The study group consists of 76 mothers residing in Aksaray, Türkiye, whose children attend independent public preschools. As data collection tools, a "Demographic Information Form" and an open-ended "Parent Interview Form" were used. The data obtained through interviews are currently being analyzed using content analysis. Once completed, the findings will present patterns regarding how mothers support their children's science learning at home and in everyday contexts.

Keywords: *Early Childhood, Science at Home, Family Support in Science Learning.*

[1] Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi, 0000-0001-7195-5160, aysegulakinci2011@gmail.com.

[2] Okul Müdürü, Aksaray Nene Hatun Anaokulu, 0000-0002-3381-3513, nilperenkocak@gmail.com.

EBEVEYN DUYGU SOSYALLEŞTİRME DAVRANIŞLARININ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Zeynep Sena Derdiyok¹, Özlem Gözün Kahraman²

Bu çalışmanın amacı, okul öncesi dönemde çocuğa sahip olan ebeveynlerin duygu sosyalleştirme davranışlarının ebeveynlere ve çocuğa ait bazı demografik değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu 3-6 yaş döneminde çocuğa sahip olan 194 anne oluşturmaktadır. Verilerin toplanılmasında demografik bilgilere ait sorular içeren Kişisel Bilgi Formu ve ebeveynlerin duygu sosyalleştirme davranışlarını ölçmeye yönelik Çocukların Olumsuz Duyguları ile Başa Çıkma Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde Shapiro-Wilk, Mann-Whitney U, ANOVA, Kruskal-Wallis yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarında annelerin yaş gruplarına, annelerin eğitim durumlarına, annelerin çalışma durumlarına, çocukların cinsiyetine, çocukların doğum sırasına ve çocukların okul öncesi eğitim alma durumlarına göre ebeveyn duygu sosyalleştirme davranışları alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Aile gelir durumlarına göre ise istatistiksel olarak ebeveyn duygu sosyalleştirme davranışları alt ölçeklerinde anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Cezalandırıcı tepkiler alt ölçeğinde yüksek gelir grubundakilerin ortalama puanı daha düşük bulunmuştur. Çocukların yaşlarına göre küçümseyici tepkiler alt ölçeğinde yaş grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Çocuğun yaşı ilerledikçe ebeveynlerin küçümseyici tepkiler verme düzeylerinin arttığı bulunmuştur. Çocukların kardeş sayısına göre ise cezalandırıcı tepkiler alt ölçeğinde dört kardeş ve üzeri olanlarda diğer gruplara göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha az puan almıştır. Küçümseyici tepkiler alt ölçeğinde de iki kardeşi olan çocuklarda ortalama puan diğer gruplara göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Ebeveynlerin duygu sosyalleştirme davranışlarını etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Ebeveynlerin çocukların duygularına verdikleri destekleyici tepkiler onların duygusal gelişimi açısından oldukça önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn, Duygu Sosyalleştirme, Çocuklar.

EXAMINATION OF PARENTAL EMOTIONAL SOCIALIZATION BEHAVIORS IN TERMS OF DEMOGRAPHIC VARIABLES

The purpose of this study is to examine the emotional socialization behaviors of parents with preschool-aged children in terms of certain demographic variables related to the parents and children. The study group consists of 194 mothers with children aged 3-6. Data were collected using a Personal Information Form containing questions about demographic information and the Coping with Children's Negative Emotions Scale (CCNES), which measures parents' emotional socialization behaviors. Data analysis was performed using the Shapiro-Wilk, Mann-Whitney U, ANOVA, and Kruskal-Wallis methods. The results of the study showed no significant differences in the parent emotional socialization behavior subscales according to the mothers' age groups, educational status, employment status, children's gender, birth order, and preschool education status. However, statistically significant differences were found in the subscales of parental emotional socialization behaviors according to family income levels. The average score for the "punitive reaction" subscale was found to be lower in the high-income group. Statistically significant differences were found between age groups in the "minimization reaction" subscale according to the children's ages. It was found that as children's ages increased, parents' levels of minimization reaction also increased. According to the number of siblings, children with four or more siblings scored significantly lower on the "punitive reaction" subscale than other groups. On the "minimization reaction" subscale, children with two siblings had a higher median score than other groups. There are various factors that affect parents' emotion socialization behaviors. Parents' supportive reactions to children's emotions are very important for their emotional development.

Keywords: Parent, Emotional Socialization, Children.

[1] Öğr. Gör., Düzce Üniversitesi, 0000-0003-1810-6260, zeynepseaderdiyok@duzce.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, 0000-0003-2767-0592, okahraman@karabuk.edu.tr.

** Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü yüksek lisans tez çalışmasının bir kısmından üretilmiştir.*

BABA ADAYLARININ VE İLK KEZ BEBEK SAHİBİ OLAN BABALARIN BABALIK ROLÜ ALGILARI

Özge Şahin¹, Cansu Yıldız Taşdemir²

Bir bebeğin doğumu, ebeveynler için derin bir değişim dönemine işaret eder. Hamilelik sürecinde başlayıp doğumu takip eden dönemde gelişen baba-bebek bağlanması, çocukların sağlıklı ve bütüncül gelişimleri üzerinde oldukça önemli etkilere sahiptir. Babaların çocuk gelişimindeki rollerini araştıran çalışmalar farklı yönleri ele almasına rağmen çok az çalışma, çocuk doğmadan önce ortaya çıkan erken dönem baba-bebek ilişkisine de odaklanmıştır. Bu çalışmada, ilk kez baba olacak veya ilk kez baba olmuş bireylerin babalık rolleri hakkındaki görüşlerini ve deneyimlerini araştırmak amaçlanmıştır. Araştırma nitel bir araştırma olup, fenomenolojik desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubu oluşturulurken araştırma desenine uygun olarak, amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların çalışma grubuna dâhil edilme ölçütleri erkek olmak, 18 yaşından büyük olmak, baba adayı olmak (eşinin hamile olması) veya 1-12 ay aralığında çocuğa sahip olmak ve çalışmaya katılmaya gönüllü olmak olarak belirlenmiştir. Bu noktadan hareketle çalışma grubunu, Ankara ili merkez ilçelerinden birinde bulunan özel bir kadın hastalıkları ve doğum muayenehanesine başvuran gebelerin eşleri 13 baba ile özel bir çocuk sağlığı ve hastalıkları muayenehanesine başvuran 1-12 ay aralığındaki bebeklerin babaları 12 baba oluşturmaktadır. Çalışmada babalara ilişkin demografik veriler demografik bilgi formu ile elde edilmiştir. Babaların babalık rollerine ilişkin görüşleri ise baba adayları ve babalar için ayrı ayrı hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları ile toplanmıştır. Görüşmeler çevrimiçi görüntülü iletişim kanalları aracılığıyla gerçekleştirilmiş ve görüşmeler esnasında ses kaydı alınmıştır. Araştırmanın veri analizi süreci devam etmektedir. Bu çalışmanın, Türkiye'deki babaların doğum öncesi ve doğum sonrası babalık rollerine ilişkin algılarına ışık tutarak ilgili alan yazına katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Bebeklik Dönemi, Babalık, Baba-Bebek Bağlanması.*

FATHERHOOD ROLE PERCEPTIONS OF EXPECTANT FATHERS AND FIRST-TIME FATHERS

The birth of a baby marks a period of profound change for parents. The father-baby bond that develops during pregnancy and continues after birth has a significant impact on the healthy and holistic development of children. Although studies investigating the roles of fathers in child development address different aspects, very few studies have focused on the early father-baby relationship that emerges before the child is born. This study aims to investigate the views and experiences of individuals who are about to become fathers for the first time or have recently become fathers regarding their fatherhood roles. The research is qualitative and was conducted using a phenomenological design. When forming the study group, criterion sampling, one of the types of purposive sampling, was used in accordance with the research design. The criteria for inclusion in the study group were being male, being over 18 years of age, being a prospective father (whose partner is pregnant) or having a child between 1 and 12 months of age, and volunteering to participate in the study. Based on this, the study group consisted of 13 fathers of pregnant women who visited a private gynaecology and obstetrics clinic in one of the central districts of Ankara and 12 fathers of babies aged 1-12 months who visited a private paediatrics clinic. Demographic data on the fathers were obtained using a demographic information form. The views of fathers regarding their fatherhood roles were collected using semi-structured interview forms prepared separately for prospective fathers and fathers. The interviews were conducted via online video communication channels, and audio recordings were made during the interviews. The data analysis process for the study is ongoing. This study is expected to contribute to the relevant literature by shedding light on Turkish fathers' perceptions of their pre- and post-natal fatherhood roles.

Keywords: *Infancy, Fatherhood, Father-Infant Bonding.*

-
- [1] Arş. Gör., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-9821-3711, ozge.sahin2@sbu.edu.tr.
[2] Dr. Öğr. Üyesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, 0000-0003-0638-3826,
cansu.yildiztasdemir@sbu.edu.tr.

ANNELERİN GÖZÜNDEN ŞEFKAT ODAKLI EBEVEYNLİK

Kübra Aldırmaz¹, Fatma Betül Kurnaz²

Bu araştırmanın amacı, 10-16 yaş arasında çocuğu olan annelerin şefkat odaklı ebeveynlik kavramının tanımına ilişkin algılarını ve ebeveynlik uygulamalarını incelemektir. Çalışma, annelerin şefkati ve şefkat odaklı ebeveynliği nasıl tanımladıklarını, duygusal gereksinimlerine nasıl yanıt verdiklerini, zorlayıcı durumlarda şefkatli bir yaklaşım sergileyip sergilemediklerini ve günlük yaşamdaki duygusal durumlarının ebeveynliklerine nasıl yansıdığını anlamayı hedeflemektedir. Şefkat odaklı ebeveynlik yaklaşımı; duygusal farkındalık, koşulsuz kabul, pozitif disiplin, hatalara şefkatli yaklaşım, empati, duygusal bağ kurma ve destekleyici iletişim gibi çok boyutlu alanlar üzerinden ele alınmıştır. Bu kapsamda, araştırmacı tarafından oluşturulan 48 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla, 10-16 yaş arasında çocuğu bulunan beş anneyle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler ses kaydı alınarak kaydedilmiş, yazıya dökülmüş ve tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Analizler sonucunda, şefkat odaklı ebeveynlikle ilgili 30 tema belirlenmiştir. Katılımcılar, şefkat odaklı ebeveynliği yalnızca duygusal farkındalıkla değil, aynı zamanda empati, duygudaşlık, yargısız dinleme, sınır koyma, güçlendirme ve rehberlik gibi çok boyutlu davranış örüntüleriyle ilişkilendirmiştir. Dikkat çeken bir diğer bulgu ise, geçmişte kendi ebeveynlerinden yeterli şefkat görememiş annelerin, bu deneyimi telafi edici şekilde çocuklarına daha duyarlı davranma eğiliminde olduklarıdır. Genel olarak, şefkat odaklı ebeveynlik, katılımcı anneler tarafından hem içsel bir farkındalık hali hem de dışa dönük, somut ebeveynlik davranışlarıyla örülmüş bütüncül bir yaklaşım olarak tanımlanmıştır. Araştırma bulguları, şefkat odaklı ebeveynliğin anneler tarafından çok boyutlu ve deneyime dayalı bir kavram olarak ele alındığını göstermektedir. Anneler için şefkat odaklı ebeveynlik, yalnızca çocuğa duygusal yakınlık sunmak değil; aynı zamanda duygularını tanımak, zorlayıcı anlarda yargılamadan eşlik etmek, sınır koyarken anlayış göstermek ve güvenli bir ilişki ortamı sağlamak anlamına gelmektedir. Bu sonuçlar, özellikle ergenlik döneminde yoğunlaşan duygusal gereksinimler karşısında ebeveynin destekleyici ve duyarlı bir tutum sergilemesinin önemine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Şefkat Odaklı Ebeveynlik, Duygusal Farkındalık, Tematik Analiz.

COMPASSION-FOCUSED PARENTING THROUGH THE EYES OF MOTHERS

The aim of this study is to examine the perceptions and parenting practices of mothers with children aged 10 to 16 regarding the concept of compassion-focused parenting. The study seeks to understand how mothers define compassion and compassion-focused parenting, how they respond to their children's emotional needs, whether they adopt a compassionate approach in challenging situations, and how their own emotional states in daily life influence their parenting behaviors. The compassion-focused parenting approach is addressed through multiple dimensions, including emotional awareness, unconditional acceptance, positive discipline, compassionate responses to mistakes, empathy, emotional bonding, and supportive communication. In this context, in-depth interviews were conducted with five mothers of children aged 10 to 16, using a semi-structured interview form developed by the researcher consisting of 48 questions. The interviews were audio-recorded, transcribed, and analyzed using thematic analysis. As a result of the analyses, 30 themes related to compassion-focused parenting were identified. Participants associated compassion-focused parenting not only with emotional awareness but also with multidimensional behavioral patterns such as empathy, compassion, nonjudgmental listening, setting boundaries, empowerment, and guidance. Another notable finding was that mothers who did not receive sufficient compassion from their own parents in the past tended to act more sensitively toward their own children as a way of compensating for that experience. Overall, compassion-focused parenting was defined by the participant mothers as a holistic approach woven with both an inner state of awareness and outward, concrete parenting behaviors. The research findings indicate that compassion-focused parenting is perceived by mothers as a multidimensional and experience-based concept. For mothers, compassion-focused parenting involves not only offering emotional closeness to the child, but also recognizing their emotions, providing non-judgmental support in challenging moments, setting boundaries with understanding, and creating a secure relational environment. These results highlight the importance of parents adopting a supportive and responsive attitude, especially in the face of the intensified emotional needs that emerge during adolescence.

Keywords: *Compassion Focused Parenting, Emotional Awareness, Thematic Analysis.*

[1] Arş. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0002-7403-5324, kaldirmaz@gelisim.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, 0000-0002-7042-2159, betulkurnaz@karabuk.edu.tr.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE AİLE ORTAMININ OKUL UYUM DURUMUNA ETKİSİ

Sema Sal¹, Melike Kılıç²

Bireylerin hem kendileriyle hem de çevreleriyle sağlıklı ilişkiler kurabilmesi, uyum kavramının temel göstergeleri arasında yer almaktadır. Uyum, çocukların gelişiminde önemli bir role sahip olan okul yaşamı açısından da kritik bir değişkendir. Bu çalışmada, beşinci sınıf öğrencilerinin aile ortamı ile okul uyumu arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma, Türkiye'nin kuzeyinde yer alan bir şehir merkezinde, tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen üç farklı ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Çalışma verileri, araştırmaya katılmayı kabul eden 420 öğrenciden elde edilmiş; veri toplama sürecinde Sosyodemografik Bilgi Formu, Aile Uyum Ölçeği ve Okul Uyum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 25 paket programı aracılığıyla Spearman Korelasyon Analizi, Mann Whitney U Testi ve Kruskal-Wallis Testi uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda, beşinci sınıf öğrencilerinin Aile Uyum ve Okul Uyum Ölçeği puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü ve orta düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($r=0,444$; $p<0,001$). Kız öğrencilerin okul uyum puanlarının erkek öğrencilere kıyasla daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Öğrencilerin okul uyum puanları, annelerin eğitim düzeyine göre farklılık göstermezken; babaların eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin okula uyum düzeyinin de arttığı gözlenmiştir ($p<0,01$). Benzer şekilde, gelir düzeyindeki artışın da okul uyumu üzerinde olumlu bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan, kardeş sayısındaki artışın okul uyumunu olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur ($p<0,001$). Aile Uyum Ölçeği açısından incelendiğinde, cinsiyetin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturduğu; kız öğrencilerin puanlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0,01$). Aile uyumu puanlarının anne-baba eğitim ve aile gelir düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermediği; ancak kardeş sayısı arttıkça aile uyumu puanlarının azaldığı saptanmıştır ($p<0,05$).

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi, Aile Ortamı, Okul Uyum, Ortaokul Öğrencileri.

THE EFFECT OF FAMILY ENVIRONMENT ON THE SCHOOL ADJUSTMENT STATUS OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS

Establishing healthy relationships both with oneself and with others is among the core indicators of the concept of adjustment. This concept is also a crucial variable in school life, which plays a significant role in children's development. The aim of this study is to examine the relationship between the family environment and school adjustment of fifth-grade students. The research was conducted in the city center of a province located in northern Turkey, in three different middle schools selected through a simple random sampling method. Data were collected from 420 students who voluntarily agreed to participate in the study, using a sociodemographic information form, the Family Adjustment Scale, and the School Adjustment Scale. In the analysis of the data, Spearman Correlation Analysis, Mann-Whitney U Test, and Kruskal-Wallis Tests were employed via the SPSS 25 software package. The results revealed a statistically significant, moderately positive correlation between the Family Adjustment and School Adjustment Scale scores of fifth-grade students ($r = 0.444$; $p < 0.001$). It was found that female students had significantly higher school adjustment scores than male students ($p < 0.05$). While the mother's level of education did not lead to significant differences in students' school adjustment scores, an increase in the father's education level was associated with higher school adjustment ($p < 0.01$). Similarly, school adjustment was found to be influenced by income level; as income increased, school adjustment scores also increased. Conversely, an increase in the number of siblings was associated with lower school adjustment ($p < 0.001$). Regarding the Family Adjustment Scale, gender was found to have a statistically significant effect, with female students scoring higher than male students ($p < 0.01$). Family adjustment scores did not significantly vary by parental education level or family income, but they decreased as the number of siblings increased ($p < 0.05$).

Keywords: *Family, Family Environment, School Adaptation, Middle School Students.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 0000-0003-2663-2068, sema.sal@omu.edu.tr.

[2] Psikolog, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, 0009-0009-4784-292X.

* Bu çalışma OMÜ Evlilik ve Aile Danışmanlığı Tezsiz Yüksek Lisans Programı kapsamında yürütülmüştür.

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ÇOCUĞU OLAN EBEVEYNLERİN STRES DÜZEYLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Aziz Küçükkeleşçe¹, Haktan Demircioğlu²

Ebeveynlik, hem büyük mutluluklar hem de çeşitli zorlukları beraberinde getiren önemli bir yaşam sürecidir. Özellikle okul öncesi dönem, çocukların hızlı fiziksel, bilişsel ve duygusal gelişim gösterdiği kritik bir evredir. Bu dönemde ebeveynlerin karşılaştığı stres faktörleri, çocuğun sağlıklı gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir ve ebeveyn-çocuk ilişkilerini zayıflatabilir. Ebeveyn stresinin nedenlerinin ve etkilerinin anlaşılması, aile içi dinamiklerin güçlendirilmesi ve çocukların gelişim sürecinin desteklenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, ebeveynlerin yaşadığı stresin çeşitli faktörlerle nasıl şekillendiğini incelemek, hem akademik hem de pratik açıdan değer taşımaktadır. Bu çalışmada, okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerin stres düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini SEGE (Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralamaları Araştırmaları) verilerine göre 2. kademede yer alan Çekmeköy, Gaziosmanpaşa ve Sancaktepe ilçelerinde yaşayan 4-6 yaş aralığındaki 415 çocuğun ebeveyni oluşturmuştur. Nicel araştırma yöntemlerinden tarama modelinde tasarlanan bu çalışmada veri toplama aşamasında genel bilgi formu ve Ebeveyn Stres Ölçeği (ESÖ) kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle bağımsız örneklem için t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Araştırma sonuçları, ebeveynlerin stres düzeylerinin ebeveynin cinsiyeti, annenin çalışma durumu, çocukların ekran kullanım süresine yaklaşımı ve çocukların izlediği içeriklerin denetimi açısından anlamlı farklılıklar gösterdiğini ortaya koymuştur. Bu bulgular, ebeveynlerin yaşadığı stresin çok boyutlu ve karmaşık bir yapıya sahip olduğunu göstermekte; ebeveynlerin stres düzeylerini azaltmaya yönelik destek programlarının ve müdahalelerin geliştirilmesinde önemli ipuçları sunmaktadır. Sonuç olarak, bu çalışma ebeveyn-çocuk sağlığını desteklemek amacıyla ailelere yönelik stratejilerin oluşturulmasında temel veri sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Ebeveyn Stresi, Aile ve Çocuk.

AN EXAMINATION OF THE STRESS LEVELS OF PARENTS WITH PRESCHOOL-AGED CHILDREN IN RELATION TO VARIOUS VARIABLES

Parenting is a significant life process that encompasses both great joys and various challenges. The preschool period, in particular, is a critical stage during which children experience rapid physical, cognitive, and emotional development. Stress factors encountered by parents during this time can adversely affect the healthy development of the child and weaken parent-child relationships. Understanding the causes and effects of parental stress is crucial for strengthening family dynamics and supporting the child's developmental process. In this context, examining how parental stress is shaped by various factors holds value both academically and practically. This study aims to investigate the stress levels of parents with preschool-aged children across different variables. The sample consisted of 415 parents of children aged 4 to 6 residing in the districts of Çekmeköy, Gaziosmanpaşa, and Sancaktepe, which are classified in the second tier according to the Socio-Economic Development Ranking (SEGE). Utilizing a quantitative survey design, data were collected through a general information form and the Parental Stress Scale (PSS). Since the data demonstrated normal distribution, independent samples t-tests and one-way analysis of variance (ANOVA) were employed. The results indicated significant differences in parental stress levels based on parent gender, maternal employment status, attitudes toward children's screen time, and supervision of the content children watched. These findings reveal the multidimensional and complex nature of parental stress and provide important insights for developing support programs and interventions aimed at reducing stress levels among parents. Ultimately, this study offers foundational data for formulating strategies to support family well-being and promote healthy parent-child relationships.

Keywords: *Preschool Period, Parental Stress, Family and Children.*

[1] Öğr. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0002-7200-9392, akucukkelepce@medipol.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-5092-1698, hdemircioglu@hacettepe.edu.tr.

TÜRKİYE’DE BİR CİNSİYET YÖNLENDİRMESİZ EBEVEYNLIK DENEYİMİ

İsmihan Artan¹, Gizem Yağmur Değirmenci²

Tarih boyunca ebeveynlerin çocuklarını birçok stilde yetiştirdikleri bilinmektedir. Çoğu zaman dünyaya yeni gelecek ve ailenin üyesi olacak olan bireye ilişkin beklentiler doğumundan çok daha önce belirmeye başlamaktadır. Bebek sahibi olmaya hazırlanan ebeveynlerin en sıklıkla merak ettikleri durumların başında bebeğin sağlığı ve cinsiyeti gelebilmektedir. Bebeğe seçilen isimden, çevresini oluşturan eşya, giysi, oyuncak gibi birçok unsurda toplumsal cinsiyetin izlerini sürmek mümkündür. Cinsiyet yönlendirmesi yapılmayan ebeveynlik (gender-open parenting ya da gender-neutral parenting) gibi stiller yakın zamanda ortaya çıkan ve çoğunlukla batılı toplumlarda görülen yaklaşımlardır. Bu ebeveynlik yaklaşımında çocuk yetiştirmede toplumsal cinsiyeti pekiştirir söylemler ve hitaplar, kıyafetler ve oyuncaklar tercih edilmemekte, çocuğun biyolojik cinsiyeti yakın aile bireyleri dışındaki kişilere açıklanmamakta ya da yasaların uygun olduğu ülkelerde kimlik bilgilerine de işlenmemektedir. Ayrıca çocuğun yetiştirilme sürecinde toplumsal cinsiyete özgü yönlendirmelerde bulunulmamakta İngilizce gibi cinsiyetçi dil yapılarına sahip dillerde cinsiyet belirtmeyen zamirler kullanılmaktadır. Kanada’da 2011 yılında bir aile ile görünür hale gelen bu ebeveynlik stiline ilişkin güncel medyada tartışmalar sürmektedir. Türkiye’de cinsiyet yönlendirmesi yapılmayan ebeveynlik çoğunlukla medyada “cinsiyetsiz çocuk yetiştirme” olarak adlandırılmakta olup ve bu deneyime sahip aileler henüz toplumda görünür değildir. Bu çalışma insan deneyimlerini derinlemesine incelemeye olanak tanıyan nitel araştırma metodolojisinde ve fenomenolojik desende dizayn edilmiştir. Türkiye’de iç Anadolu bölgesinde yer alan bir büyük şehirde yaşayan, tek çocuğa sahip bir kadının cinsiyet yönlendirmesi yapılmayan ebeveynlik üzerine deneyimlerine odaklanılmaktadır. Çalışmada derinlemesine görüşme yöntemine başvurulmuş ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veri toplanmıştır. Verilerin analizinde Moustakas’ın fenomenolojik analiz yöntemi kullanılmış olup deneyimin özünün keşfedilmesi amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular cinsiyet yönlendirmesi yapılmayan ebeveynliği kavramsallaştırma, sosyal yaşam, politik bakış açıları ve gelişimsel öngörüler gibi çeşitli temalar altında ele alınmıştır. Çalışma sonuçları cinsiyet yönlendirmesi yapılmayan ebeveynliğin aktivizmin bir yansıması olarak hayata geçtiği, ilgili literatürde belirtilen pratiklerin Türkiye kültürel yapısında gerçekleştirilme durumlarının batılı toplumlardakinden farklı ve kendine özgü olduğu yönündedir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveynlik, Fenomonolojik Araştırma, Cinsiyet Yönlendirmesi Yapılmayan Ebeveynlik.

A GENDER-NEUTRAL PARENTING EXPERIENCE IN TÜRKİYE

Throughout history, parents have raised their children in many different styles. Expectations regarding the individual who will soon be born and become a member of the family often begin to take shape long before birth. Among the most common concerns of preparing to be parents are the health and gender of the baby. Traces of gender can be found in many elements, such as the name chosen for the baby, the objects, clothes, and toys that make up their environment. Parenting styles that do not involve gender orientation (gender-open parenting or gender-neutral parenting) are approaches that have emerged recently and are mostly seen in Western societies. In this parenting approach, language and forms of address that reinforce gender roles, as well as clothing and toys, are avoided. The child's sex is not disclosed to individuals outside the immediate family, and in countries where the law permits, it is not included in official records. Furthermore, no gender-specific guidance is provided during the child's upbringing, and gender-neutral pronouns are used in languages such as English, which have gendered language structures. Discussions about this parenting style, which came to prominence in Canada in 2011 with a family, continue in the media today. In Türkiye, gender neutral/gender open parenting is mostly referred to in the media as "genderless child rearing," and families with this experience are not yet visible in society. This study is designed using a qualitative research methodology and phenomenological design that allows for an in-depth examination of human experiences. The study focuses on the experiences of a woman living in a large city in the Central Anatolia region of Türkiye who has one child and practices gender neutral parenting. In-depth interviews were conducted, and data were collected using a semi-structured interview form. Moustakas' phenomenological analysis method was used to analyze the data, with the aim of discovering the essence of the experience. The findings from the research were examined under various themes such as conceptualizing gender-neutral parenting, social life, political perspectives, and developmental predictions. The study results indicate that gender-neutral parenting is reflected in activism and that the practices mentioned in the relevant literature are implemented in a manner that is different and unique to the cultural structure of Türkiye compared to Western societies.

Keywords: *Parenting, Phenomenological Research, Gender-Neutral Parenting.*

[1] Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-8868-7593, ismihan@hacettepe.edu.tr.

[2] Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-7690-7931, gytuncer@hacettepe.edu.tr.

ANNE-BABA-ÇOCUK İLETİŞİMİ İLE 60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN SAĞLIK EĞİTİMİ BİLGİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Nurten Elkin¹, Buse Bulat², Hatice Zelal Bingöl³, Şebnem Çelik Uçuran⁴, Bedriye Çelik Kanca⁵, Nefise Semra Erkan⁶

Anne-babalar, çocukların gelişimini hem tutumları hem de iletişim tarzları aracılığıyla şekillendiren temel rol modellerdir. Özellikle sağlık eğitimi bağlamında anne-babaların çocuklara kazandıracakları bilgiler ve alışkanlıklar, çocukların sağlıklı yaşam becerilerini edinmesinde belirleyici olmaktadır. Sağlıklı bir çocuk yetiştirmek için öncelikle ebeveynlerin sağlık kavramını çocuklara açıklamaları ve bu konuda rol model olmaları gerekir. Bu nedenle ailelerin, sağlıklı yaşam konusunu yaşam biçimi olarak benimsemeleri ve çocuklarına doğru sağlık eğitimi bilgileri kazandırmaları çocuklarını sağlıklı bir şekilde yetiştirmeleri adına oldukça önemlidir. Sağlık eğitimi, bireylerin sağlığını artırıcı şekilde sosyal koşullarını, davranış ve tutumlarını değiştirmelerini sağlayan gönüllü öğrenmenin sürekliliğidir. Anne-baba ile çocuğun kurduğu olumlu iletişim, çocuğun kazanımlarının kalıcılığı ve niteliği açısından önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda sağlık eğitiminin de aile içi iletişimle desteklendiğinde çocuklarda daha etkili bir öğrenme süreci yaratabileceği düşünülmektedir. Alan yazın incelendiğinde, sağlık okuryazarlığına ilişkin çalışmaların ağırlıklı olarak okul çağındaki çocuklarla yürütüldüğü; sağlık eğitimi konusunda ise ebeveyn ve çocuk bakış açılarının genellikle ayrı ayrı ele alındığı görülmektedir. Ancak anne-baba-çocuk iletişim becerilerinin, çocukların sağlık eğitimi bilgileriyle olan ilişkisini inceleyen bütüncül bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi dönemdeki (60-72 ay) çocukların sağlık eğitimi bilgileri ile anne-baba-çocuk arasındaki iletişim düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını değerlendirmektir. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ile desenlenmiştir. Çalışma grubunu, çocukları İstanbul ilindeki özel ve resmi statüdeki okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 329 ebeveyn oluşturmaktadır. Çalışmanın verileri "Sağlık Eğitimi Ölçeği" ve "Anne-Baba-Çocuk İletişimi Değerlendirme Aracı" kullanılarak toplanmıştır. Araştırma bulgularının yorumlanmasına yönelik veri analizi süreci halen devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn, Sağlık Eğitimi, Aile ve Çocuk İletişimi.

EVALUATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENT-CHILD COMMUNICATION AND HEALTH EDUCATION KNOWLEDGE OF 60-72 MONTH-OLD CHILDREN

Parents are fundamental role models who shape children's development through both their attitudes and communication styles. Especially in the context of health education, the knowledge and habits that parents instill in their children play a determining role in the acquisition of healthy life skills. In order to raise a healthy child, parents must first explain the concept of health to their children and serve as role models in this regard. Therefore, it is highly important for families to adopt the concept of healthy living as a lifestyle and to equip their children with accurate health education knowledge to raise them in a healthy way. Health education is the continuity of voluntary learning that enables individuals to change their social conditions, behaviors, and attitudes in a way that enhances their health. Positive communication between parent and child is considered an important factor in terms of the permanence and quality of the child's gains. In this regard, it is thought that when health education is supported by intra-family communication, it can create a more effective learning process for children. When the literature is reviewed, it is seen that studies on health literacy are mostly conducted with school-age children, and in terms of health education, parental and child perspectives are generally addressed separately. However, no holistic study has been found that examines the relationship between parent-child communication skills and children's health education knowledge. This study aims to evaluate whether there is a significant relationship between the health education knowledge of preschool children (aged 60-72 months) and the level of communication between parents and children. The research was designed using the relational screening model, one of the quantitative research methods. The study group consists of 329 parents whose children attend private and public preschool education institutions in Istanbul. The data of the study were collected using the "Health Education Scale" and the "Parent-Child Communication Assessment Tool." The data analysis process for interpreting the research findings is still ongoing.

Keywords: *Parent, Health Education, Family and Child Communication.*

-
- [1] Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0002-9470-2702, nelkin@gelisim.edu.tr.
[2] Öğr. Gör, İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0002-1228-0906, bkerigan@gelisim.edu.tr.
[3] Arş. Gör, İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0001-8733-7834, hzbingöl@gelisim.edu.tr.
[4] Arş. Gör, İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0009-0008-2999-6338, secelik@gelisim.edu.tr.
[5] Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-1659-120X, bedriyecelik54@gmail.com.
[6] Prof. Dr, İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0001-8968-7926, nserkan@gelisim.edu.tr.

DEPREMDEN ETKİLENEN 6-24 AYLIK BEBEKLERİ OLAN ANNELER İÇİN HIZLANDIRILMIŞ EBEVEYNLIK BECERİLERİ GELİŞTİRME DESTEK PROGRAMININ ETKİNLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Çiğdem Aytekin¹, Samet Ata², Çiğdem Kaymaz³, Raziye Yüksel Doğan⁴, Barış Emre Aslan⁵

Duygu düzenleme stratejileri, zorlu durumlarda başa çıkma kaynakları hakkında bilgi ve olumlu ebeveynlik uygulamalarının tanınması, anneleri desteklemeye yardımcı olabilir. Deprem sonrası süreçte annelere verilen danışmanlık desteğinin, çocuklarıyla yoğun fiziksel ve duygusal bağlar kurmalarına, duygularını düzenlemelerine ve pratik ebeveynlik becerileri kazanmalarına katkıda bulunduğu görülmüştür. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, depremden ciddi şekilde etkilenen 6-24 aylık bebekleri olan annelerin ihtiyaçlarına dayalı 7 günlük hızlandırılmış ebeveyn gelişim destek programını geliştirmek, uygulamak ve etkinliğini test etmektir. Bu eylem araştırması iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada, depremden etkilenen 6-24 aylık bebekleri olan 30 anne ile ihtiyaç analizi ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış, böylece modüllerin annelerin ihtiyaçlarını karşıladığından emin olunmuştur. İkinci aşamada, kolaylık ve kriter örnekleme kullanılarak 16 gönüllü anneye eğitim modülleri uygulanmıştır. Modüllerin etkisini ölçmek için ön test ve son test yapılmış ve her 90-100 dakikalık oturumdan sonra yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak geri bildirim toplanmıştır. Her modül 7 gün sürmüştür. İhtiyaç analizi, annelerin ebeveynlik rollerinde, güvenli bağlanma, duygusal sosyalleşme ve ilk yardım konularında desteğe ihtiyaç duyduklarını ortaya koydu. Revize edilen APSDSP modülleri, stresin azalması ($p = 0,043$) ve bağlanmanın artması ($p = 0,009$) gibi önemli iyileşmelere yol açtı. Diğer iyileşmeler arasında duyarlı tepki, koruma, disiplin, oyun, öğretme, özveri ve gelişimsel bilgi yer aldı. Bulgular, APSDSP'nin annelerin stresi yönetmelerine, çocuklarıyla güvenli bağlar kurmalarına ve genel ebeveynlik becerilerini geliştirmelerine etkili bir şekilde yardımcı olduğunu göstermektedir. Pratik uygulamada, ebeveynlik destek programları sürekli ve düzenli olarak uygulanmalıdır. APSDSP modülleri, çocuk gelişimi ve stres yönetimi konusunda profesyonel desteğe erişimin artırılmasıyla birlikte sürekli olarak güncellenmeli ve iyileştirilmelidir. Deprem gibi travmatik olaylardan sonra, ebeveynlerin sosyal destek ağları güçlendirilmeli ve ebeveynlere yönelik bilgilendirme ve eğitim faaliyetleri artırılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi, Ebeveynlik Becerileri, Duygular, Gelişim Desteği, Doğal Afet.

EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF THE ACCELERATED PARENTING SKILLS DEVELOPMENTAL SUPPORT PROGRAM FOR MOTHERS WITH INFANTS AGED 6-24 MONTHS AFFECTED BY EARTHQUAKES

Emotion regulation strategies, knowledge about coping resources under challenging situations, and recognition of positive parenting practices can aid in supporting mothers. Counseling support for mothers in the post-earthquake process has been found to contribute to the establishment of intense physical and emotional bonds with their children, regulation of emotions, and practical parenting skills. Therefore the aim of this study is to develop, implement, and test the effectiveness of a 7-day accelerated parental developmental support program based on the needs of mothers with infants aged 6-24 months who are severely affected by the earthquake. This action research was conducted in two phases. In the first phase, needs analysis and semi-structured interviews were conducted with 30 mothers of infants aged 6-24 months affected by the earthquake to ensure the modules met their needs. In the second phase, training modules were implemented with 16 volunteer mothers using convenience and criterion sampling. A pre-test and a post-test measured the modules' impact, and feedback was gathered after each 90-100 minute session using semi-structured interview forms. Each module ran for 7 days. The needs analysis revealed that mothers needed support in parenting roles, secure attachment, emotional socialization, and first aid. Revised APSDSP modules led to significant improvements: reduced stress ($p = 0.043$) and increased attachment ($p = 0.009$). Other improvements included sensitive response, protection, discipline, play, teaching, self-sacrifice, and developmental knowledge. The findings indicate that APSDSP effectively helps mothers manage stress, form secure attachments with their children, and improve overall parenting skills. In practical application, parenting support programs must be implemented continuously and regularly. APSDSP modules should be constantly updated and improved, with increased access to professional support on child development and stress management. After traumatic events like earthquakes, parents' social support networks should be strengthened, and informational and educational activities for parents should be enhanced.

Keywords: *Child Development, Parenting Skills, Emotions, Developmental Support, Natural Disaster.*

[1] Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-2967-6456, cigdemcicek83@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, 0000-0002-9212-1285, atasamett@gmail.com.

[3] Arş. Gör. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, 0000-0002-9962-0159, kaymazcigdemmm@gmail.com.

[4] Arş. Gör., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-9620-9081, raziyeuyksel7@gmail.com.

[5] Dr., Belen İlçe Sağlık Müdürlüğü, 0009-0005-6580-6616, barisemreaslan@gmail.com.

ERGENLERİN BENLİK SAYGILARININ SOSYODEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Bedriye Çelik Kanca¹, Haktan Demircioğlu²

Bu çalışmada, bazı sosyodemografik değişkenler üzerinden ergenlerin benlik saygılarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ve kesitsel desen kullanılarak planlanmıştır. Çalışmanın evrenini Sakarya ilinin Adapazarı ilçesinde öğrenim gören lise öğrencileri oluştururken, örneklem grubu 14-18 yaş aralığında bulunan 702 öğrenciden meydana gelmiştir. Araştırmanın verileri, katılımcıların kişisel ve ailevi bilgilerini içeren sosyodemografik bilgi formu ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Çalışma kapsamında, ergenlerin benlik saygısı; cinsiyet, aile gelir durumu, ebeveynlerin eğitim düzeyi, kardeş sayısı, doğum sırası, kendini kardeşinin ebeveyni gibi hissetme durumu, ebeveynleri tartıştığında orta yolu bulma davranışı, annesinin babasıyla ilgili ve babasının annesiyle ilgili memnuniyetsizliklerini dile getirmesi, aile içinde kardeşlere ve kendisine eşit davranılmadığı düşüncesi gibi değişkenler çerçevesinde incelenmiştir. Araştırma bulguları, kendini kardeşinin ebeveyni gibi hisseden, ebeveynleri tartıştığında arabuluculuk yapmak zorunda kalan, ebeveynlerinden birinin diğerine yönelik olumsuz duygu ve düşüncelerini dinleyen ve aile içinde eşitsizlik algısı yaşayan ergenlerin benlik saygılarının anlamlı düzeyde düşük olduğunu göstermiştir. Bu durum, aile içi rollerin ve iletişim biçimlerinin ergenlerin sosyal duygusal potansiyeli ve özsaygı gelişimi üzerinde kritik bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Araştırma bulguları doğrultusunda, ailelerin ergenlere yaş ve gelişim düzeyine uygun sorumluluklar vermesi, ebeveynler arası çatışmalarda, çocuklara herhangi bir arabuluculuk rolünün verilmemesi ve okul rehberlik servislerinin bu konuda farkındalık çalışmaları yürütmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik Dönemi, Benlik Saygısı, Ailesel Faktörler.

EXAMINATION OF ADOLESCENTS' SELF-ESTEEM IN TERMS OF SOCIODEMOGRAPHIC VARIABLES

In this study, it is aimed to examine adolescents' self-esteem according to certain sociodemographic characteristics. The study was designed based on the survey model and cross-sectional design, which are quantitative research methods, and the sample group was determined as simple random sampling. The data of the research were obtained from 702 high school students aged 14–18 in the Adapazarı district of Sakarya province, and the data were collected using a sociodemographic information form and the Rosenberg Self-Esteem Scale. Within the scope of the study, the relationships between adolescents' self-esteem and gender, family income level, parents' education level, number of siblings, birth order, feeling like a parent to one's sibling, having to find a middle ground when parents argue, listening to the mother's dissatisfaction with the father and the father's dissatisfaction with the mother, and thinking that the family does not treat siblings and oneself equally were investigated. The research findings indicated that adolescents who felt as though they were the parent of their sibling, who were compelled to act as mediators during parental conflicts, who listened to one parent's negative emotions and thoughts toward the other, and who perceived inequality within the family exhibited significantly lower levels of self-esteem. This outcome revealed that family roles and communication patterns play a critical role in the development of adolescents' socio-emotional potential and self-esteem. Based on the findings, it is recommended that families assign responsibilities to adolescents that are appropriate to their age and developmental level, refrain from placing them in any mediating role during interparental conflicts, and that school guidance services conduct awareness-raising activities on this matter.

Keywords: *Adolescence, Self-Esteem, Familial Factors.*

[1] Doktora Öğrencisi, Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002- 1659- 120X, bedriyecelik54@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-5092-1698, hdemircioglu@hacettepe.edu.tr.

BABA-ÇOCUK ETKİLEŞİMİNDE OYUN TÜRÜ VE ETKİLEŞİM KALİTESİ

Bahar Uyaroglu¹, Efsane Sungur²

Oyun, erken çocukluk döneminde sosyal, duygusal ve dil gelişimini destekleyen temel bir etkileşim alanıdır. Ancak dijitalleşmenin yaygınlaşmasıyla birlikte çocuklar ve ebeveynler arasındaki oyun deneyimleri giderek daha fazla ekran temelli hale gelmiştir. Bu bağlamda çalışmamız, baba-çocuk etkileşiminin niteliksel özelliklerinin oyun türüne bağlı olarak nasıl farklılaştığını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmaya 4-6 yaş aralığında çocuklarla babalarından oluşan 10 baba çocuk çiftinin katılması planlanmaktadır. Babalarla çocukların iki farklı oyun sırasındaki etkileşimleri incelenecektir. Katılımcılar, kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yöntemiyle seçilecektir. Katılımcıların seçimi sırasında, daha önce benzer bir araştırmaya katılmamış olmaları ve bilişsel ya da fiziksel olarak oyuna katılımı engelleyici bir duruma sahip olmamaları gözetilecektir. Her katılımcı araştırma öncesinde bilgilendirilecek ve bilgilendirilmiş onam formu imzalatılacaktır. Araştırmada fiziksel oyun olarak LEGO Classic yapı blokları, dijital oyun olarak ise Toca Life World oyunu kullanılacaktır. Her oyun oturumu, baba ve çocuğun doğal şekilde iletişim kurabileceği sessiz ve sade bir odada sabit bir kamera ile kayıt altına alınacaktır. Her baba-çocuk çiftiyle en az bir gün ara ile 20'şer dakikalık iki ayrı oyun oturumu yapılacaktır. Oturumlar; ilk oturumda LEGO, ikinci oturumda Toca olacak şekilde sıralanacaktır. Veriler, video kayıtlarının nitel gözlem formuna göre analiz edilmesiyle yapılacaktır. Etkileşim kalitesini değerlendirmek amacıyla geliştirilen gözlem formu aracılığıyla göz teması, etkileşim başlatma ve sürdürme, kullanılan sözcük sayısı, duygu içerikli dil kullanımı ve fiziksel temas gibi göstergeler analiz edilecektir. Kodlama formu aracılığıyla her kategori için gözlemlenen davranışlar betimsel analiz yöntemiyle çözümlenecektir. Elde edilecek bulguların, oyun türlerinin baba-çocuk iletişimine etkilerine ışık tutması beklenmektedir. Bu pilot çalışma, ileride daha geniş örneklemle yürütülecek bir araştırma projesine zemin oluşturmayı ve erken çocukluk döneminde babaların oyun aracılığıyla çocuk gelişimine katkılarını görünür kılmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Baba-Çocuk Etkileşimi, Oyun, Dijital Oyunlar, Fiziksel Oyunlar, Gözlem, Erken Çocukluk.

TYPE OF PLAY AND INTERACTION QUALITY IN FATHER-CHILD INTERACTION

Play is a fundamental interaction that supports social, emotional, and language development in early childhood. However, with the widespread use of digitalization, play experiences between children and parents have become increasingly screen-based. In this context, our study aims to examine how the qualitative characteristics of father-child interaction differ depending on the type of play. Ten father-child pairs, consisting of children and their fathers between the ages of 4 and 6, are planned to participate in the study. The interactions of fathers and children during two different play sessions will be examined. Participants will be selected using a convenience sampling method. During the selection process, participants will be selected so that they have not participated in a similar study beforehand and do not have any cognitive or physical conditions that prevent participation in play. Each participant will be informed before the study, and an informed consent form will be signed. LEGO Classic building blocks will be used as the physical play game in the study, and Toca Life World will be used as the digital game. Each play session will be recorded with a fixed camera in a quiet, plain room where the father and child can communicate naturally. Two separate 20-minute play sessions will be held with each father-child pair, at least one day apart. The sessions will be; The first session will be LEGO, and the second session will be Toca. Data will be collected by analyzing video recordings using a qualitative observation form. An observation form developed to assess interaction quality will analyze indicators such as eye contact, initiating and maintaining interaction, number of words used, emotional language use, and physical contact. The behaviors observed for each category using a coding form will be analyzed using descriptive analysis. The findings are expected to shed light on the effects of play types on father-child communication. This pilot study aims to lay the groundwork for a future research project with a larger sample and to highlight the contributions of fathers to child development through play in early childhood.

Keywords: *Father-Child Interaction, Play, Digital Games, Physical Play, Observation, Early Childhood.*

[1] Arş. Gör. Dr, Hacettepe Üniversitesi, 0000-0003-2132-0153, bahar.dulgeroglu@gmail.com.

[2] Çocuk Gelişimci, Hacettepe Üniversitesi, 0009-0006-6595-0439, nurefsanesungur@gmail.com.

BEBEĞİ OLAN ANNELERİN BOŞ ZAMAN ETKİNLİĞİNE KISITLILIĞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

Buse Nur Özkalkan¹, Arzu Yükselen²

Bebeklik dönemi anne-bebek etkileşimi açısından kritik bir öneme sahiptir. Annenin bebeğiyle kurduğu etkileşimin sürekli olması, bebekle anne arasındaki sevgi ve güven temelli bağlılık ilişkisini güçlendirmektedir ancak bu süreklilikten dolayı annenin kendi ihtiyaçlarını ihmal etmesi annenin psikolojik iyi oluşunu olumsuz etkileyebilmektedir. Bu noktada, annenin kendisine zaman ayırarak boş zaman etkinliklerine katılması, hem annenin psikolojik iyi oluşu hem de anne-bebek bağının sağlıklı gelişimi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Rekreasyon gibi boş zamanlarda gönüllü olarak yapılan aktif veya pasif faaliyetler ile annenin psikolojik, sosyal ve bilişsel alanda iyi oluşunun sağlanabileceği, aile ilişkilerini güçlendirebileceği ve yaşam kalitesini artırabileceği düşünüldüğü için annenin bu etkinliklere katılım sağlamasının önemli olarak düşünülmektedir. Bu bağlamda, çalışmanın amacı ve niteliği, bebeği olan annelerin boş zaman etkinliğine katılımını kısıtlayan faktörleri incelemektir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeliyle desenlenmiştir. Betimsel istatistiklerin yanı sıra gruplar arası fark analizlerinde t-testi ve anova; etkileyen faktörlerin belirlenmesinde kullanılacaktır. Örneklem grubu İstanbul ilinde ikamet eden, 0-2 yaş grubunda bebeği bulunan 250 annenin oluşturması ile tasarlanmıştır. Örneklem sayısı belirlenirken rastgele örnekleme yöntemi kullanılmış olup, kullanılan g*power raporu yapay zeka uygulaması ile yaptırılmıştır ve bu sayı 250 kişi sayısı olarak belirlenmiştir. Verilerin "Annelerin Rekreasyon Engelleri Ölçeği" ve araştırmacı tarafından hazırlanan "Sosyo-Demografik Bilgi Formu" aracılığı ile toplanması planlanmıştır. Çalışma devam eden bir çalışma olup araştırmanın beklenen sonuçları olarak, annelerin boş zaman etkinliklerine katılımını en çok zaman yetersizliği, sosyal destek eksikliği ve psikolojik yorgunluk faktörlerinin etkileyebileceği ve bununla birlikte annelerin boş zaman etkinliklerine katılım sıklığı ile annelerin psikolojik iyi oluş düzeyi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edileceği düşünülmektedir. Araştırma bulgularının, annelerin rekreasyonel faaliyetlere daha fazla katılımını teşvik edecek sosyal politika önerilerine zemin oluşturması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Boş Zaman, Anne, Rekreasyon, Psikolojik İyi Oluş, Anne-Bebek Etkileşimi.

THE FACTORS AFFECTING MOTHERS' PARTICIPATION IN LEISURE ACTIVITIES DURING INFANCY

The infancy period is a critical phase for mother–infant interaction. The bond that a mother forms with her baby during this stage strengthens the attachment relationship based on love and trust. However, when mothers neglect their own needs, their psychological well-being may be adversely affected. In this context, it is important for mothers to allocate time for themselves and engage in leisure activities, not only for their own well-being but also to support the healthy development of the mother–infant relationship. Leisure activities, such as recreation—defined as voluntary participation in active or passive pursuits during free time—are expected to provide psychological, social, and cognitive benefits, strengthen family relationships, and enhance overall quality of life. The present study aims to examine the factors that limit the participation of mothers with infants in leisure activities. It is designed using the descriptive survey model, which constitutes a quantitative research method. The study group consists of 250 mothers residing in Istanbul with children aged 0–2 years. Data will be collected using the “Recreation Constraints Scale for Mothers” and a “Socio-Demographic Information Form” developed by the researcher. The sample size was calculated using G*Power software with the assistance of artificial intelligence tools. In addition to descriptive statistics, t-tests and ANOVA will be conducted for group comparisons, and further analyses will be performed to identify influencing factors. This is an ongoing study, and preliminary findings indicate that the most common barriers to mothers’ participation in leisure activities are a lack of time, insufficient social support, and psychological fatigue. Furthermore, it is anticipated that a significant positive correlation will be found between the frequency of leisure participation and

mothers’ psychological well-being. The findings of this study are expected to inform the development of social policy recommendations aimed at promoting greater participation of mothers in recreational activities.

Keywords: *Leisure Time, Mother, Recreation, Psychological Well-Being, Mother–Infant Interaction.*

-
- [1] Arş. Gör., Medipol Üniversitesi, 0009-0004-6743-4521, buse.ozkalkan@medipol.edu.tr.
[] Prof. Dr., Medipol Üniversitesi, 0000-0002-3522-865X, a.yukselen@medipol.edu.tr.

AİLE YAŞAM KALİTESİ ÇALIŞMALARININ SİSTEMATİK DERLEMESİ: ÖZEL GEREKSİNİMLİ VE TİPİK GELİŞİM GÖSTEREN ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ ÇOCUKLARIN AİLELERİ

Eda Dönmez¹, Öznur Güldağ², Figen Turan³

Bu çalışmanın amacı, tipik gelişim gösteren veya özel gereksinimli çocukların aile yaşam kalitesini değerlendiren bilimsel araştırmaları sistematik derleme yöntemi ile incelemektir. Aile yaşam kalitesi, her iki gruptaki ailelerin refahını, işlevselliğini ve yaşam memnuniyetini yansıtan önemli bir göstergedir. Erken çocukluk döneminde, gelişimsel ihtiyaçların yoğunluğu ve ebeveynlik sorumluluklarının artması, aile yaşam kalitesini doğrudan etkileyebilir. Bu nedenle, farklı kültürel ve demografik bağlamlarda aile yaşam kalitesiyle ilgili faktörleri incelemek, mevcut durumun kapsamlı bir özetini sunmak ve aile yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik stratejilere katkıda bulunmak için önemlidir. Çalışmalar, “yaşam kalitesi”, “aile”, “aile yaşam kalitesi”, “erken çocukluk”, “özel gereksinimli çocuklar” ve “erken müdahale” anahtar kelimeleri kullanılarak Web of Science, Scopus ve PubMed veritabanlarından elde edilmiştir. Dahil edilme kriterleri: 2015 ile 2025 yılları arasında İngilizce veya Türkçe olarak yayınlanmış, açık erişimli, nicel araştırma modeli ile tasarlanmış ve 0-6 yaş arası çocukların ailelerini içeren çalışmalar olmasıdır. Bu kriterlere uygun toplam 19 çalışma incelenmiştir. Yayın yılları açısından, aile yaşam kalitesi üzerine araştırmalar 2016 yılından itibaren yapılmış olup, en fazla yayın 2019, 2020 ve 2021 yıllarında yapılmıştır. Çalışmalar çeşitli ülkelerde gerçekleştirilmiş olup İspanya, yayın sayısı bakımından dikkat çekmektedir. Araştırmaların çoğu özel ihtiyaçları olan çocukların ailelerini kapsamaktadır. Konu başlıkları; aile yaşam kalitesi ve etkileyen faktörler, erken müdahale ve aile merkezli yaklaşımlar, özel ihtiyaç türlerine göre aile deneyimleri, tanı sürecinde riskler ve koruyucu faktörler, sosyal katılım ve bakım verenlerin yükü şeklinde toplanmaktadır. Sonuçlar, aile yaşam kalitesi kavramına olan ilginin arttığını ve çeşitli çalışma grupları ile farklı yöntemlerle incelendiğini göstermektedir. Ayrıca, özel gereksinimli çocukların aile yaşam kalitesinin, tipik gelişim gösteren çocukların aileleriyle karşılaştırmalı değerlendirilmesi ve bu bulguların destek hizmetlerinin tasarımı dikkate alınması gerekliliği ön plana çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aile Yaşam Kalitesi, Tipik Gelişim Gösteren Çocuklar, Özel Gereksinimli Çocuklar, Sistematik Derleme.

SYSTEMATIC REVIEW OF FAMILY QUALITY OF LIFE STUDIES: FAMILIES OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS AND TYPICAL DEVELOPMENT IN EARLY CHILDHOOD

The aim of this study was to examine scientific studies evaluating the family quality of life of children with typical development or special needs using the systematic review method. Family quality of life is an important indicator reflecting the well-being, functionality, and life satisfaction of both groups. In early childhood, the intensity of developmental needs and increased parenting responsibilities can directly affect family quality of life. Examining related factors in different cultural and demographic contexts is important for presenting a comprehensive overview and contributing to strategies that improve living conditions. Studies were retrieved from Web of Science, Scopus, and PubMed using the keywords “quality of life,” “family,” “family quality of life,” “early childhood,” “children with special needs,” and “early intervention.” Inclusion criteria were: published between 2015 and 2025 in English or Turkish, open access, quantitative research design, and involving families of children aged 0–6 years. A total of 19 studies met these criteria. Research on family quality of life has been conducted since 2016, with most publications in 2019, 2020, and 2021. The studies were carried out in various countries, with Spain notable for its publication count. Most involved families of children with special needs. Topics included family quality of life and influencing factors, early intervention and family-centered approaches, experiences by specific needs, risks and protective factors in diagnosis, social participation, and caregiver burden. Results show increasing interest in family quality of life, examined by various groups using different methods. Additionally, the comparative evaluation of families with children with special needs and those with typically developing children, and considering these findings in designing support services, has come to the fore.

Keywords: *Family Quality of Life, Typically Developing Children, Children With Special Needs, Systematic Review.*

[1] Arş. Gör., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, 0009-0004-9886-0216, eda.donmez@bilecik.edu.tr.

[2] Öğr. Gör., Toros Üniversitesi, 0000-0002-7053-6201, oznur.guldag@toros.edu.tr.

[3] Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-9785-105X, fturan@hacettepe.edu.tr.

BABANIN BEBEĞE BAKIM VERME DURUMUNUN BABA- BEBEK BAĞLANMASI İLE EBEVEYNLIK MÜKEMMELİYETÇİLİĞİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Özlem Yılmaz Demirel¹, Mahmut Yılmaz²

Bu çalışma, babanın bebeğe bakım verme durumunun baba bebek bağlanması ile ebeveynlik mükemmeliyetçiliği arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yürütülmüştür. İlişkisel tarama modeli ile desenlenmiş olan çalışmada amaçlı örneklem yöntemi tercih edilmiş ve bu kapsamda 107 babaya çevrimiçi ortamda ulaşılmıştır. Katılımcılara “Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği”, “Baba Bakım Verme ve Bağlanma Stilleri Ölçeği”, “Çok Boyutlu Ebeveynlik Mükemmeliyetçiliği Ölçeği” uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS v30.0 programı aracılığıyla frekans (n) ve yüzde (%) analizleri, karşılaştırma (bağımsız örneklem t testi, Tek yönlü varyans analizi), ilişki analizi (korelasyon analizi), regresyon analizi ve güvenilirlik analizleri (cronbach’s alpha) analizleri kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular neticesinde; baba bakım verme ve bağlanma stilleri genel alt boyutlarından sıcak/duyarlı, soğuk/reddedici ve kararsız/tutarsız ortalama puanlarının öğrenim durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı; aynı zamanda çok boyutlu ebeveynlik mükemmeliyetçiliği boyutlarından kişisel ebeveynlik standartları, eşin ebeveynlik beklentileri ve eleştirileri ve ebeveynlikte düzen ortalama puanlarının da benzer şekilde öğrenim durumlarına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Buna karşın; gelir düzeyi, çocukların doğum sırası, meslek, baba olunan yaşa göre anlamlı bir farklılığın olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Baba ile sağlıklı bağlanma geliştiren çocukların akran ve sosyal ilişkilerinde daha olumlu, akademik yönden daha başarılı, sağlıklı kişilik gelişime sahip oldukları, olumlu benlik geliştirdikleri, kendileri ile daha barışık, daha az anti-sosyal davranışlar sergileyen bireyler oldukları göz önünde bulundurulduğu zaman baba-bebek bağlanmasının önemi bir kez daha anlaşılmaktadır. Alanyazın incelendiğinde; bağlanmaya ilişkin çalışmaların büyük bir çoğunluğunun anneler ile yapılmış olması, babalar ile yürütülen çalışmaların sınırlı kalmış olması da bu çalışmayı önemli kılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında; babaların çocuklarının gelişimleri üzerindeki olumlu etkilerinin farkına varmaları sağlanarak sağlıklı baba-bebek bağlanması desteklenebilir.

Anahtar Kelimeler: Baba-Bebek Bağlanması, Baba Bakım Verme, Ebeveynlik Mükemmeliyetçiliği.

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN THE FATHER'S BABY CARE STATUS, FATHER-BABY ATTACHMENT AND PARENTAL PERFECTIONISM

This study was conducted to examine the effect of fathers' caregiving behavior on the relationship between father-infant attachment and parenting perfectionism. A correlational survey model was used in this study, and a purposive sampling method was preferred, reaching 107 fathers. The "Father-Infant Attachment Scale," "Paternal Caregiving and Attachment Styles Scale," and the "Multidimensional Parenting Perfectionism Scale" were administered to the participants. Data were analyzed using SPSS v30.0 software using frequency (n) and percentage (%) analyses, comparison (independent samples t-test, one-way analysis of variance), correlation analysis, regression analysis, and reliability analysis (Cronbach's alpha). The findings of the study revealed that the average scores of the general sub-dimensions of father care and attachment styles, namely warm/sensitive, cold/rejecting, and inconsistent/unreliable, differed significantly according to educational status. Additionally, the average scores of the multidimensional parenting perfectionism dimensions, including personal parenting standards, spouse's parenting expectations and criticisms, and parenting consistency, also differed significantly according to educational status. However, no significant differences were found according to income level, birth order of children, occupation, or age at fatherhood. Considering that children who develop healthy attachment with their fathers have more positive peer and social relationships, are more successful academically, have healthy personality development, develop positive self-esteem, are more at peace with themselves, and exhibit fewer antisocial behaviors, the importance of father-infant attachment is once again understood. When reviewing the literature, it is evident that the majority of studies on attachment have been conducted with mothers, and studies involving fathers are limited, making this study significant. In this context, healthy father-infant attachment can be supported by raising awareness of the positive effects of fathers on their children's development.

Keywords: *Father-Infant Bonding, Father Caregiving, Parenting Perfectionism.*

[1] Doç. Dr. Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, 0000-0001-9999-1120, ozlemyilmaz@kmu.edu.tr.

[2] Uzm. Klinik Psikolog, Q Psikoloji, 0000-0002-9699-3785, mahmuty52@hotmail.com.

ERGENLERİN PHUBBING (SOSYOTELİZM) DÜZEYLERİ İLE EBEVEYNLERİNİN İHMALKAR DAVRANIŞLARININ İNCELENMESİ

Ayşen Yalın¹, Utku Beyazıt², Aynur Bütün Ayhan³

Dijital teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte ergenler giderek daha fazla akıllı telefonlar üzerinden iletişim kurmaya başlamışlardır. Phubbing (sosyotelizm), bireyin yüz yüze iletişim esnasında dikkatini akıllı telefonuna yönlendirerek onlarla iletişim kurmaması olarak ifade edilmektedir. İhmal ise kişinin duygusal, fiziksel, denetimsel ve bilişsel ihtiyaçlarının karşılanmaması olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırmanın amacı ergenlerin sosyotelizm düzeyleri ile ebeveynlerine ilişkin algıladıkları ihmalkâr davranışların incelenmesidir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul il merkezinde lise düzeyinde öğrenim görmekte olan ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 15-17 yaş arasında bulunan 165 ergenler oluşturmuştur. Araştırmada verileri toplama aracı olarak ergenlere ilişkin sosyo-demografik bilgileri elde etmek amacıyla "Kişisel Bilgi Formu", ergenlerin sosyotelizm davranış düzeylerini belirlemek amacıyla "Genel Phubbing (Sosyotelizm) Ölçeği" ile ebeveynlerinin ihmalkâr davranışlarını belirlemek amacıyla "Çok Boyutlu İhmalkâr Davranış Ölçeği- Ergen/Genç Yetişkin Formu" kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda ergenlerin sosyotelizm davranış düzeyleri ile kardeş sayısı ve aile türleri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Ergenlerin annelerine ilişkin algıladıkları ihmalkâr davranış düzeyleri ile yaşları ve annelerinin öğrenim durumu arasında anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Ergenlerin sosyotelizm davranış düzeyleri ile hem anne hem babalarına ilişkin algıladıkları ihmalkâr davranış düzeyleri arasında da pozitif yönlü anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik, Phubbing, Sosyotelizm, İhmal.

EXAMINATION OF ADOLESCENTS' PHUBBING (SOCIOTELISM) LEVELS AND THEIR PARENTS' NEGLECTFUL BEHAVIOURS

With the spread of digital technologies, adolescents have increasingly begun to communicate via smartphones. Phubbing (sociotelism) is defined as an individual's failure to communicate with others by directing their attention to their smartphone during face-to-face communication. Neglect is defined as the failure to meet an individual's emotional, physical, regulatory, and cognitive needs. The aim of this study is to examine the levels of sociotelism among adolescents and their parents' neglectful behaviours. The study was conducted using the correlational survey model, one of the quantitative research methods. The study group consisted of 165 adolescents aged 15-17 who were attending high school in the city centre of Istanbul and who voluntarily agreed to participate in the study. In the study, the 'Personal Information Form' was used as a data collection tool to obtain socio-demographic information about adolescents, and the "General Phubbing (Social Telephony) Scale" to determine the level of phubbing (social telephony) behaviour among adolescents, and the 'Multidimensional Neglectful Behaviour Scale - Adolescent/Young Adult Form' to determine the neglectful behaviour of their parents. The results of the study revealed a significant relationship between adolescents' levels of sociotelism behaviour and the number of siblings and family types. A significant relationship was found between adolescents' perceptions of their mothers' levels of neglectful behaviour and their ages and their mothers' educational status. A positive and significant relationship was also found between adolescents' levels of sociotelism behaviour and their perceived levels of neglectful behaviour towards both their mothers and fathers.

Keywords: *Adolescence, Phubbing, Sociotelism, Neglect.*

[1] Öğr. Gör., Bahçeşehir Üniversitesi, 0000-0002-9624-5293, aysen.yalin@bau.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi, 0000-0002-2596-9091, proz2proz@yahoo.com.

[3] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0003-3306-9672, a_butun@yahoo.com.

OKUL ÖNCESİNDE ÇOCUĞU OLAN BABALARIN ÇOCUKLARIYLA OLAN İLİŞKİLERİNİN BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Belgin Liman¹

Erken yaşlarda kurulan olumlu baba-çocuk ilişkisi çocuğun gelişiminde önemli bir yapı taşıdır. İlk yıllardan itibaren çocuk ve baba arasında kurulan sıcak ve samimi ilişki çocuğun ileri dönemlerdeki olumlu sosyal davranışlarını artırmakta ve ortaya çıkabilecek problem davranışlarını engellemektedir. Olumlu baba çocuk ilişkisi çocuğun bilişsel gelişimini destekleyerek akademik başarısını artırmakta ve okula uyumunu kolaylaştırmaktır. Ayrıca baba desteğinin çocukların zekâ düzeyi, analiz etme, temel beceriler, dil gelişimi ile cinsel kimliğin tanımlanması ve geliştirilmesinde olumlu rol oynadığı ifade edilmektedir. Baba-çocuk ilişkisini farklı açılardan etkileyen değişkenler söz konusudur. Bu çalışmanın amacı okul öncesinde çocuğu bulunan babaların çocuklarıyla olan ilişkilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Babaların yaşı, öğrenim düzeyi, evlilikteki ilişki durumu, kendi babalarıyla olan ilişkileri, arkadaşlarıyla görüşme sıklığı, çocuğun davranışlarına verdikleri tepkiler ve çocuğun sağlık sorunu ile çocuklarının cinsiyeti, yaşı, doğum sırası değişkenleri açısından baba çocuk ilişkilerinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. İlişkisel tarama modelinde gerçekleştirilen çalışma, Niğde il merkezinde çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 158 baba ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği (Baba Formu) ile elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde t-testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda babaların evlilikteki ilişki durumu, kendi babalarıyla olan ilişkileri, arkadaşlarıyla görüşme sıklığı, çocuğun doğum sırası, çocuğun davranışlarına verdikleri tepkiler ve çocuğun sağlık sorunu değişkenleri bakımından babaların puan ortalamalarında anlamlı farklılaşmalara rastlanırken; babaların yaşı, öğrenim düzeyi, çocuklarının cinsiyet ve yaş değişkeni açısından babaların puan ortalamalarında farklılaşma görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Ebeveynlik, Baba-Çocuk İlişkisi.

AN EXAMINATION OF THE RELATIONSHIPS OF FATHERS WITH PRESCHOOL CHILDREN ACCORDING TO SOME VARIABLES

A positive father-child relationship established at an early age is a crucial cornerstone of a child's development. A warm and intimate relationship established between father and child from the earliest years enhances the child's positive social behaviors in later life and prevents potential problem behaviors. A positive father-child relationship supports the child's cognitive development, boosting academic success and facilitating school adaptation. Furthermore, paternal support is reported to play a positive role in children's intelligence, analytical skills, basic skills, linguistic intelligence, and the identification and development of sexual identity. There are various variables that influence the father-child relationship. The purpose of this study is to examine the relationships of fathers with their children according to certain variables. The study examined whether father-child relationships differed based on variables such as fathers' age, education level, marital relationship status, relationship with their own fathers, frequency of seeing friends, reactions to their children's behaviors, child health problems, and their children's gender, age, and birth order. The study, conducted using a correlational screening model, included 158 fathers whose children attended preschool in Niğde province. Data were collected using a Personal Information Form and the Child-Parent Relationship Scale (Father Form). T-tests and analysis of variance were used to analyze the data. Significant differences were found in fathers' mean scores for variables such as marital relationship status, relationship with their own fathers, frequency of seeing friends, child birth order, reactions to their children's behaviors, and child health problems. However, no differences were found in fathers' mean scores for variables such as fathers' age, education level, and child gender and age.

Keywords: *Preschool, Parenting, Father-Child Relationship.*

¹Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, 0000-0003-4965-2379, belgin.liman@gmail.com.

KİMLİKLERİN KESİŞİMİ: AKADEMİSYEN ANNELER

Asude Bayram¹, Fatma Elif Ergin²

Bu çalışmada, farklı kuşaklara mensup akademisyen annelerin aile rollerine yönelik algıları ile çalışan bir anne olma süreçlerine ilişkin deneyimlerinin anlaşılması amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemi benimsenen çalışmada, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmış; “geleneksel aile rolleri algısı”, “toplumsal beklentiler ve çevresel faktörler” ile “kişisel deneyimler ve değişim süreci” olmak üzere üç tema çerçevesinde veri toplanmıştır. Çalışma grubu, Bebek Patlaması, X ve Y kuşağından seçilen toplam altı akademisyen anneden oluşmaktadır (her kuşaktan iki katılımcı). Görüşmeler ses kaydı alınarak gerçekleştirilmiş, kayıtlar transkribe edilmiş ve veriler MAXQDA 24 yazılımı ile analiz edilmiştir. Analiz bulgularına göre, katılımcılar geleneksel aile rollerini tanımlarken çoğunlukla annelerin çocuk bakımı ve ev işleri gibi yoğun sorumluluklarına vurgu yapmış; babaların ise geçim sağlama ve tamirat gibi dışa dönük olan daha çekimser roller üstlendiğini ifade etmişlerdir. Yardımlaşma olgusuna ise yalnızca iki katılımcının değinmiş olması dikkat çekmektedir. Bebek Patlaması kuşağındaki anneler zaman içinde rollere bakış açılarının değiştiğini belirtirken, Y kuşağındaki anneler bu rollere dair algılarının sabit kaldığını ifade etmiştir. Akademik yaşamda annelik deneyimi, çoğunlukla avantajlı yönleriyle değerlendirilmiş; özellikle üretkenlik ve disiplin kazandırıcı etkiler ön plana çıkmıştır. Bununla birlikte, fedakârlık, zaman baskısı ve kendini ihmal etme gibi zorlayıcı yönler de dile getirilmiştir. Tüm katılımcılar çevresel beklentiler hissettiklerini belirtmiş; bu beklentiler genellikle yayın yapma, akademik yükselme, aktiflik ve saygınlık gibi akademik performans odaklı alanlarda yoğunlaşmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anne, Çocuk gelişimi, Geleneksel, Kuşak, Nitel Araştırma, Roller.

THE INTERSECTION OF IDENTITIES: ACADEMIC MOTHERS

This study aims to explore the perceptions of academic mothers from different generations regarding family roles, as well as their lived experiences of being employed mothers. Adopting a qualitative research design, the study utilized semi-structured interviews to collect data across three main themes: perceptions of traditional family roles, societal expectations and contextual influences, and personal experiences and processes of change. The study group consisted of six academic mothers, two from each of the Baby Boomer, Generation X, and Generation Y cohorts. Interviews were audio-recorded with participant consent, transcribed verbatim, and analyzed using MAXQDA 24 software. According to the analysis, participants predominantly described traditional family roles with a strong emphasis on maternal responsibilities such as childcare and domestic tasks. Fathers, on the other hand, were generally perceived as holding more peripheral roles focused on financial provision and occasional repair or maintenance duties. Notably, only two participants explicitly mentioned the concept of shared responsibilities or cooperation within the household. Mothers from the Baby Boomer generation reported a shift in their perception of family roles over time, whereas mothers from Generation Y indicated that their views on these roles remained largely unchanged. The experience of motherhood within academic life was mostly framed positively, with productivity and enhanced self-discipline highlighted as major benefits. Nonetheless, participants also acknowledged challenges such as emotional and physical sacrifice, time constraints, and neglect of self-care. All participants reported perceiving environmental and institutional expectations, most of which were centered around academic performance indicators such as publication output, career advancement, professional visibility, and scholarly reputation.

Keywords: *Mother, Child Development, Traditional, Generation, Qualitative Research, Roles.*

[1] Arş. Gör., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, 0000-0003-1320-0776, asude.bayram@bilecik.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0001-8372-5047, feergin@aybu.edu.tr.

AKRAN ZORBALIĞI, BAĞLANMA VE EBEVEYNLİK; BİBLİYOMETRİK ANALİZ

Demet Gülaldı¹

Zorbalık bireylerin başka bir bireye fiziksel veya sözel olarak uyguladığı saldırılardır. Saldırgan davranışlardan ayıran özellik, zorbalıkta bu davranışların sistematik ve sürekli olmasıdır. Akran zorbalığı ise akranlar arasında görülen sistematik saldırılardır. Günümüzde akran zorbalığının her ne kadar gençler arasında yaygın olduğu düşünülse de okul öncesi dönem çocuklarında da görülmeye başlandığı bilinmektedir. Zorba davranışlar; zorba, kurban ve pasif olarak ayrılmaktadır. Bu davranışların ortaya çıkmasında yaş, cinsiyet gibi demografik özellikler, ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleri gibi değişkenlerin etkisinin olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı akran zorbalığı ve ilişkili etkenler arasında bağlanma ve ebeveyn faktörlerinin etkisini inceleyen akademik yayınların kapsamlı bir bibliyometrik analizini sunmaktır. Web of Science veri tabanında (1985-2025) “attachment”, “peer bullying” ve “parent” anahtar kelimeleri ile taranan 55 hakemli dergide yayınlanmış olan 103 bilimsel makale analiz edilmiştir. Bu makalelerin, araştırma modeli, yayın yılı, yayınlandığı bilim alanı, analiz yöntemleri, örneklem grubu, ülkeler, uluslararası iş birlikleri ve alandaki etkili katkıları sistematik olarak incelenmiştir. Haritalama ve bibliyometrik analizi içeren çalışma; akran zorbalığı ve ilişkili etkenler arasında bağlanma ve ebeveyn faktörlerinin etkisini araştıran bilimsel çalışmalar odağında nedensel ilişkileri ortaya çıkartacaktır. Bu alandaki akademik ilerlemeyi ve genel yaklaşımları da inceleyerek zaman içerisinde bu konuya olan bilimsel ilgiyi ve konunun günümüze kadar olan süreçteki önemini daha iyi anlamaya imkân sağlayacaktır. Bibliyometrik analiz sonucunda bağlanma ve akran zorbalığı ilişkisinde 30 çalışmanın çocukluk dönemini, 45 çalışmanın ergenlik dönemini ve 18 çalışmanın ise erken çocukluk dönemini ele aldığı görülmüştür. Bu alandaki en fazla çalışmanın ise 2019 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. Bulgular bu alanda yapılan çalışmaların sınırlı kaldığını daha fazla çalışmaların yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Elde edilen veriler sonucunda hem akademik çalışmalara hem de kanıta dayalı, toplumsal duyarlı eğitim politikaları ve uygulamalarının geliştirilmesine önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma, Akran Zorbalığı, Ebeveynlik.

PEER BULLYING, ATTACHMENT AND PARENTING; A BIBLIOMETRIC ANALYSIS

Demet Gülaldı¹

Bullying refers to physical or verbal assaults inflicted by individuals on others. What distinguishes bullying from other aggressive behaviors is its systematic and persistent nature. Peer bullying, in particular, involves systematic aggression occurring among peers. Although peer bullying is widely recognized as among adolescents, it has also been increasingly observed in preschool-aged children. Bullying behaviors are generally categorized into three roles: the bully, the victim, and the bystander. Previous studies have shown that various factors such as age, gender, parental attitudes, and attachment styles significantly influence the emergence of such behaviors. The aim of this study is to present a comprehensive bibliometric analysis of academic publications that examine the impact of attachment and parental factors in the context of peer bullying. A total of 103 peer-reviewed scientific articles published in 55 journals indexed in the Web of Science database (1985 - 2025) were analyzed using the keywords "attachment," "peer bullying," and "parent." These articles were systematically examined based on models, publication years, academic fields, methods of analysis, sample groups, countries of origin, international collaborations, and influential contributions to the field. Through mapping and bibliometric analysis, this study aims to uncover the causal relationships explored in scientific research focusing on the influence of attachment and parental factors in peer bullying. By examining the academic progress and general research approaches in this field, the study also seeks to better understand the evolution of scholarly interest in this topic and its importance over time. The bibliometric findings indicate that among the studies addressing the relationship between attachment and peer bullying, 30 focused on childhood, 45 on adolescence, and 18 on early childhood. It was found that the highest number of studies in this area were conducted in 2019. The findings suggest that research in this field remains limited and highlight the need for further investigation. The data obtained are expected to make a significant contribution not only to academic studies but also to the development of evidence-based and socially responsive educational policies and practices.

Keywords: *Attachment, Peer Bullying, Parent.*

[1] Dr. Öğretim Üyesi, Üsküdar Üniversitesi, 0000 0002 8971 9737, demet.gulaldi@uskudar.edu.tr.

BABALARIN BİLİNÇLİ FARKINDALIKLI EBEVEYNLİK DAVRANIŞLARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Nihal Akalın¹

Son yıllarda ebeveynlik literatüründe babalara yönelik çalışmaların belirgin biçimde artış gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu çalışmalar, babalığın yalnızca biyolojik temellere indirgenemeyeceğini; aksine bebekle kurulan duygusal ve fiziksel etkileşimler aracılığıyla şekillendiğini ortaya koymaktadır. Bilinçli ebeveynlik, ebeveynlik sürecine farkındalığın dâhil edilmesini; ebeveyn-çocuk etkileşimlerinin yargısız, kasıtlı ve ana odaklı bir dikkat ve bilinçle sürdürülmesini ifade etmektedir. Farkındalık düzeyi gelişmiş ebeveynler, yıkıcı nitelikteki eşler arası çatışmaların ebeveynlik davranışları ve ebeveyn-çocuk ilişkileri üzerindeki olası etkilerini kavrayarak, bu durumlarda duraklama, yeniden değerlendirme ve daha işlevsel tepkiler geliştirme konusunda daha yetkin olabilmektedir. Babaların bilinçli farkındalıkli ebeveynlik davranışlarını farklı açılardan etkileyen değişkenler söz konusudur. Bu çalışmanın amacı babaların bilinçli farkındalıkli ebeveynlik davranışlarının bazı değişkenlere göre incelenmesidir. Babaların yaşı, öğrenim düzeyi, evlilikteki ilişki durumu, çalışma saati, kendi babalarıyla olan ilişkileri, arkadaşlarıyla görüşme sıklığı, çocuğun davranışlarına verdikleri tepkiler ve çocuğun sağlık sorunu ile çocuklarının cinsiyeti, yaşı, doğum sırası değişkenlerine göre babaların bilinçli farkındalık düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. İlişkisel tarama modelinde gerçekleştirilen çalışma, Niğde il merkezinde çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 155 baba ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Ebeveynlikte Bilinçli Farkındalık Ölçeği (MIPQ) ile elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde t-testi ve varyans analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda babaların evlilikteki ilişki durumu, çalışma saati kendi babalarıyla olan ilişkileri, çocuğun davranışlarına verdikleri tepkiler ve çocuğun sağlık sorunu değişkenleri bakımından babaların bilinçli farkındalık puan ortalamalarında anlamlı farklılaşmalara rastlanırken; babaların yaşı, öğrenim düzeyi, çocuklarının cinsiyet, yaş ve doğum sırası değişkeni açısından babaların puan ortalamalarında farklılaşma görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Ebeveynlik, Bilinçli Farkındalıkli, Ebeveynlik Davranışı.

EXAMINATION OF FATHERS' MINDFUL PARENTING BEHAVIORS IN RELATION TO CERTAIN VARIABLES

In recent years, there has been a notable increase in parenting literature focusing on fathers. Research indicates that fatherhood cannot be reduced solely to biological foundations but is shaped through emotional and physical interactions established with the infant. Mindful parenting refers to the integration of mindfulness into the parenting process, characterized by non-judgmental, intentional, and present-focused awareness in parent–child interactions. Parents with higher levels of mindfulness are more capable of recognizing the potential impact of destructive marital conflicts on parenting behaviors and parent–child relationships, and of pausing, reevaluating, and responding in a more functional manner. Various factors may influence fathers' mindful parenting behaviors. The aim of this study was to examine fathers' mindful parenting behaviors in relation to certain variables. Specifically, differences were investigated according to fathers' age, educational level, marital relationship status, working hours, relationship with their own fathers, frequency of meeting friends, responses to their children's behaviors, and the presence of health problems in their children, as well as children's gender, age, and birth order. Employing a relational survey design, the study was conducted with 155 fathers whose children were attending preschool institutions in Niğde, Turkey. Data were collected through a Personal Information Form and the Mindfulness in Parenting Questionnaire (MIPQ). Independent samples t-tests and analysis of variance (ANOVA) were used for data analysis. Findings revealed significant differences in fathers' mindful parenting scores with respect to marital relationship status, working hours, relationship with their own fathers, responses to their children's behaviors, and the presence of health problems in their children. However, no significant differences were observed based on fathers' age, educational level, or children's gender, age, and birth order.

Keywords: *Preschool Period, Parenting, Mindful Parenting Practices.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, 0000-0002-1968-3724, nihal.akaslan@gmail.com.

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUĞU OLAN AİLELERE VERİLEN CİNSEL EĞİTİM PROGRAMININ ETKİLERİNİN İNCELENMESİ

Nefise Özok Bulut¹, Hilal Karakuş², Sıla Carbaş³, Beyza Aynacıoğlu⁴

Gelişimin bütünsel bir süreç olduğu ve cinsel gelişimin bu sürecin önemli bir parçası olduğu vurgulanmaktadır. Cinsel gelişimin desteklenmesi, çocuklara verilecek nitelikli cinsel eğitimle mümkündür. Ebeveynler, uygun dil ve güvenilir bilgilerle çocuklarının doğru bilgi edinmesine, olumlu tutum geliştirmesine ve farkındalığının artmasına katkı sağlar. Bu çalışma, okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlere yönelik geliştirilen bir cinsel eğitim programının ailelerin cinsel eğitime yönelik tutum, bilgi ve iletişim becerileri üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nicel yöntemlerden ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen ile yürütülmüştür. Katılımcılar ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiş olup, 0-6 yaş arasında çocuğu bulunan ve daha önce cinsel eğitim programına katılmamış 20 deney ve 20 kontrol grubundan oluşan toplam 40 ebeveyn çalışmaya dahil edilmiştir. Deney grubundaki ebeveynlere, araştırmacılar tarafından geliştirilen Okul Öncesi Aile Cinsel Eğitim Programı beş hafta boyunca haftada iki gün çevrim içi olarak uygulanmıştır. Veriler Kişisel Bilgi Formu, Cinsel Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği, Ebeveyn Cinsel Eğitim Bilgi Ölçeği ve Ebeveynler için Cinsel İletişim Ölçeği ile toplanmıştır. Veri analizi devam etmekte olup analizde, betimsel istatistiklerin yanı sıra bağımsız örneklem t testi veya Mann Whitney U testi, grup içi karşılaştırmalarda ise bağımlı örneklem t testi veya Wilcoxon işaretli sıralar testi kullanılacaktır. Ön bulgular, programa katılan ebeveynlerin çocuklarla cinsellik konusunda daha açık ve doğru bir dil kullandığını, bilgi düzeylerinde artış olduğunu ve iletişim becerilerinde olumlu yönde gelişmeler olduğunu göstermektedir. Beklenen sonuç, programın ebeveynlerin bilgi, tutum ve iletişim becerilerini güçlendirerek çocukların sağlıklı cinsel gelişim sürecine katkı sunmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Cinsel Gelişim, Cinsel Eğitim, Okul Öncesi Dönem, Aile Eğitimi, Ebeveyn.

EXAMINING THE EFFECTS OF A SEXUAL EDUCATION PROGRAM PROVIDED TO FAMILIES WITH PRESCHOOL CHILDREN

It is emphasized that development is a holistic process and that sexual development constitutes an important part of this process. Supporting sexual development is possible through the provision of qualified sexual education to children. Parents, by using appropriate language and reliable information, contribute to their children's acquisition of accurate knowledge, development of positive attitudes, and increased awareness. This study aims to examine the effects of a sexual education program developed for parents of preschool children on families' attitudes, knowledge, and communication skills regarding sexual education. The research was conducted using a quasi-experimental pre-test-post-test control group design, one of the quantitative research methods. Participants were determined through criterion sampling, and a total of 40 parents with children aged 0-6 years who had not previously participated in a sexual education program were included, comprising 20 in the experimental group and 20 in the control group. Parents in the experimental group received the Preschool Family Sexual Education Program, developed by the researchers, delivered online twice a week over a five-week period. Data were collected using the Personal Information Form, the Attitude Scale Toward Sexual Education, the Parental Sexual Education Knowledge Scale, and the Sexual Communication Scale for Parents. Data analysis is still ongoing; however, in addition to descriptive statistics, the independent samples t-test or Mann-Whitney U test will be used for between-group comparisons, and the paired samples t-test or Wilcoxon signed-rank test will be applied for within-group comparisons. Preliminary findings suggest that parents who participated in the program used more open and accurate language when discussing sexuality with their children, demonstrated increased levels of knowledge, and showed positive improvements in communication skills. The expected outcome is that the program will strengthen parents' knowledge, attitudes, and communication skills, thereby contributing to the healthy sexual development of children.

Keywords: *Sexual Development, Sexual Education, Preschool Period, Family Education, Parents.*

-
- [1] Öğr. Gör. Dr., İstanbul Gedik Üniversitesi, 0000-0002-2070-7797, nefise.ozok@gedik.edu.tr.
[2] Çocuk Gelişimci, İstanbul Gedik Üniversitesi, 0009-0008-2253-7323, karakushilal64@gmail.com.
[3] Çocuk Gelişimci, İstanbul Gedik Üniversitesi, 0009-0007-9877-1020, silacarbas@outlook.com.
[4] Çocuk Gelişimci, İstanbul Gedik Üniversitesi, 0009-0002-5779-7156, aynacioglubeyza@gmail.com.

OKUL-AİLE İLETİŞİMİNDE MESAJLAŞMA KULLANIMININ OKUL ÖNCESİ EĞİTİMDEKİ YERİNİN İNCELENMESİ

Ebru Deretarla Gül¹, Fatma Yalçın Su²

Bu çalışma, okul öncesi eğitimde okul-aile arasında mesajlaşma yoluyla iletişimin niteliğini incelemek amacıyla yapılmıştır. Nicel araştırma yöntemi kullanılan çalışmada 102 okul öncesi öğretmenine ve 109 aileye ulaşılmıştır. Veri toplama sürecinde öğretmenlerin ve ailelerin okul-aile iletişimi hakkındaki algılarını, görüşlerini incelemek amacıyla hem öğretmenler hem aileler için iki farklı anket hazırlanmıştır. Gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra hazırlanan anket formları okul öncesi öğretmenlerine ve ailelere online olarak ulaştırılmıştır. Veri toplama süreci 2024 bahar döneminde gerçekleştirilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarında öğretmenlerin neredeyse tamamının çocukların eğitimi hakkında daha çok annelerle iletişim kurduğu belirlenmiştir. Ayrıca katılımcı öğretmenlerin ailelerle, ailelerin de öğretmenlerle en çok haftada bir kez iletişim kurduğu sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcı öğretmenlerin çoğunun çocukların sınıf içi etkinlikleri hakkında bilgilendirme yapma amacıyla ailelerle iletişim kurduğu belirlenmiştir. Okul-aile iletişiminde en çok yüz yüze iletişimi, daha sonra mesajlaşma yoluyla iletişimi tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Okul-aile iletişiminde mesajlaşmanın pratik ve hızlı bir iletişim sağlayarak avantajlı olduğu sonucu elde edilmiştir. Ancak mesajların iletilmesinde bazı aksaklıkların yaşanmasından dolayı dezavantajlı yönlerinin de olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın bir başka sonucuna göre öğretmenlerin ailelerle iletişim kurmada en sık karşılaştığı sorun ailelerin okula gelememesi, ikinci sorun ailelere telefonla ulaşamaması olarak ortaya çıkmıştır. Az sayıda katılımcı öğretmen ise ailelerin mesajlaşma konusunda yeterli beceriye sahip olmadığını belirtmiştir. Son olarak ailelerin mesajlaşma yoluyla iletişim kurduğunda kendini okulun bir parçası gibi hissettiği, çocuğunun gelişimini daha yakından takip edebildiği, çocuğuyla daha alakalı bir aile olarak ve öğretmen tarafından önemsendiğini hissettiği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Okul-Aile İletişimi, Mesajlaşma.

EXAMINING THE PLACE OF MESSAGING USE IN SCHOOL-FAMILY COMMUNICATION IN PRESCHOOL EDUCATION

This study was conducted to examine the quality of communication between school and family via text messaging in preschool education. Quantitative research methods were used in the study, which reached 102 preschool teachers and 109 families. During the data collection process, two separate surveys were prepared for both teachers and families to examine teachers' and families' perceptions and opinions about school-family communication. After the necessary revisions were made, the prepared survey forms were distributed online to preschool teachers and families. Data collection was conducted in the spring of 2024. Descriptive analysis was used to analyze the obtained data. The research results indicated that almost all teachers communicated primarily with mothers about their children's education. It was also concluded that participating teachers communicated with families, and families communicated with teachers, at most once a week. It was determined that most participating teachers communicated with families to inform them about their children's classroom activities. Face-to-face communication was the most preferred method for school-family communication, followed by text messaging. It was concluded that text messaging is advantageous in school-family communication because it provides a convenient and fast connection. However, some problems with the delivery of messages were identified as having disadvantages. Another study found that the most common problem teachers face in communicating with families is families not being able to come to school, followed by the inability to reach families by phone. A small number of participating teachers indicated that families lacked sufficient text messaging skills. Finally, it was revealed that families who communicate via text messaging feel more involved with the school, can monitor their child's development more closely, and feel more connected to their child and valued by the teacher.

Keywords: *Preschool Education, School-Family Communication, Messaging.*

[1] Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, 0000-0002-6241-8109, ebrudere@cu.edu.tr.

[2] Uzm. Öğretmen, Çukurova Üniversitesi, 0000-0002-4178-1400, fatmayalcinsu45@gmail.com.

EBEVEYN PSİKOLOJİK KONTROLÜ: SİSTEMATİK BİR GÖZDEN GEÇİRME

Büşra Yılmaz¹, Nur Pınar Bayhan²

Son yıllarda ülkemizde ilgi gören ve detaylı araştırmalara konu olan psikolojik kontrolü; genel olarak çocuğun duygu ve düşüncelerine müdahale eden manipülatif ebeveynlik uygulamalarıdır. Çocuğun duygularını yok sayma, suçluluk yaratma, sevgiyi geri çekme, onları mahcup etme ve tutarlı olmayan duygusal davranışlar sergileme psikolojik kontrol uygulamalarındandır. Bu çalışma ile ülkemizde psikolojik kontrol kavramını değişken olarak kullanan araştırma tezlerinin sistematik gözden geçirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda psikolojik kontrol anahtar kelimesi kullanılarak Yükseköğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında tarama gerçekleştirilmiştir. Tarama sonucunda 41 lisansüstü teze erişim sağlanmıştır. Erişilen tezler veri toplama formu kullanarak incelenmiştir. Bu formda; tez türü, yılı, enstitü, anabilim dalı, üniversite, örneklem, araştırma deseni, psikolojik kontrolün kimden algılandığı, ölçümün kimden alındığı ve ilişkilendirilen tematik konu bilgileri yer almıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde son 14 yıldır ülkemizde psikolojik kontrol çalışmalarının yapıldığını ve geçtiğimiz 5 yılda bu konuda yazılan tezlerin yoğunlaştığı, yüksek lisans düzeyinde tez sayısının fazla olduğu, sosyal bilimler enstitüsü ve psikoloji ana ilim dalı başta olmak üzere çeşitli enstitü ve ana bilim dallarında bu konuda çalışmalar yapıldığı, araştırma deseni olarak çoğunlukla kesitsel desenin kullanıldığı, çalışmaların tamamında anne psikolojik kontrolünün ele alındığı ancak tek başına baba psikolojik kontrolünü ele alan araştırma olmadığı görülmüştür. Psikolojik kontrol ölçümünün tezlerin bir çoğunda sadece çocuk bildiriminin alındığı görülmektedir. Ayrıca çalışmaların örneklem grubu içerisinde ergenlik öncesi dönemin yer almadığı görülmüştür. Bu sonuçlar gelecekte psikolojik kontrol kavramında yönelik gerçekleştirilecek araştırmalara yön vermesi bakımından dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Psikolojik Kontrol, Ebeveynlik Uygulamaları, Çocuk Gelişimi.

PARENTAL PSYCHOLOGICAL CONTROL: A SYSTEMATIC REVIEW

In recent years, psychological control, which has attracted increasing attention and become the subject of detailed research in our country, refers to manipulative parenting practices that interfere with the child's feelings and thoughts. Practices such as ignoring the child's emotions, inducing guilt, withdrawing love, causing shame, and displaying inconsistent emotional behaviors are examples of psychological control. The aim of this study is to systematically review research theses in Turkey that have used the concept of psychological control as a variable. For this purpose, the Higher Education Council National Thesis Center database was searched using the keyword "psychological control." As a result of the search, 41 graduate theses were accessed. The theses were examined using a data collection form, which included information on thesis type, year, institute, department, university, sample, research design, the source of perceived psychological control, the source of measurement, and thematically related topics. The findings revealed that research on psychological control has been conducted in Turkey for the past 14 years, with a noticeable increase in the number of theses written in the last 5 years. The majority of the theses were at the master's level and carried out primarily in social sciences institutes and psychology departments, as well as in various other institutes and departments. Cross-sectional design was the most commonly used research method. It was found that all studies addressed maternal psychological control, while none examined paternal psychological control as a sole focus. In most theses, psychological control measurement relied solely on child reports. Moreover, none of the studies included pre-adolescent children in their sample groups. These results are noteworthy as they provide guidance for future research on the concept of psychological control.

Keywords: *Psychological Control, Parenting Practices, Child Development.*

[1] Arş. Gör., Atılım Üniversitesi, 0000-0003-0123-6333, busra-yilmaz@atilim.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-5466-0376, pinarbayhan@hacettepe.edu.tr.

ANNE BEKÇİLİĞİ ÖNCÜLLERİNE YÖNELİK BİR REGRESYON ÇALIŞMASI

Zülfiye Güzin Arslan¹, Haktan Demircioğlu²

Çocukların, anne ve baba katılımının tam anlamıyla gerçekleşebildiği ortamlarda gelişimsel anlamda en yüksek verimi aldıkları bilinen bir gerçektir. Anne bekçiliği ise, bilinçli ya da bilinçsiz olarak anneler tarafından gerçekleştirilen, babanın katılımını engelleyici hareketler olarak tanımlanmakta ve babanın çocukla ilgili görevlerde aktif rol almasının önünü kesebilmektedir. Buna istinaden, bu olgunun nelere bağlı olarak ortaya çıktığını bulmak, baba katılımını artırarak çocuk gelişimini destekleme yolunda önem arz edebilir. TÜBİTAK tarafından bütçelendirilen bir doktora tezi çalışmasının bir parçası olan bu çalışmada da anne bekçiliğinin bireysel ve çevresel birtakım değişkenlere bağlı olarak nasıl etkilenebildiğini sınamayı amaçlamaktadır. 1023 anne/baba çiftinden oluşan katılımcılarla gerçekleştirilen regresyon analizinde, ilk adımda anneye yönelik bireysel özellikler (kişilik özellikleri, ebeveyn özyeterliliği, toplumsal cinsiyet algısı); ikinci adımda ise çevresel özellikler (baba özyeterliliği, annenin kendi annesine yönelik algıladığı bekçilik düzeyi ve eş desteği) denkleme katılmıştır. Annenin, kendi annesinin bekçilik uygulamalarına yönelik algısı değişkeni, literatürde ilk kez bu çalışmada kullanılmıştır. Sonuçlara göre, ilk adımda annenin toplumsal cinsiyet eşitliği algısı ve duygusal dengesizlik değişkenleri anlamlı değişime sebep olurken, ikinci adımda anne öz yeterliliği ve eşitlik algısı ile tüm çevresel değişkenlerin anlamlı değişimle ilişkilendiği görülmüştür. Katsayılar bakıldığında, en yüksek değişimi annenin anneanneye yönelik algıladığı bekçilik düzeyi gerçekleştirirken, ikinci sırada toplumsal cinsiyet eşitliği algısının sağladığı görülmüştür. Bu sonuçlara istinaden, anne bekçiliğinin temelinde kültürel ve ailesel aktarımın rolünün büyük olduğu ve ebeveyn katılımı çalışmalarında dikkat edilmesi gereken en önemli unsurlara yönelik bir çerçeve çizdiği söylenebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anne Bekçiliği, Öncüller, Kültürel Aktarım.

A REGRESSION STUDY ON ANTECEDENTS OF MATERNAL GATEKEEPING

It is a well-established fact that children achieve the highest developmental outcomes in environments where both maternal and paternal involvement are fully realized. Maternal gatekeeping, however, is defined as behaviors—conscious or unconscious—exhibited by mothers that restrict father involvement, thereby hindering fathers from taking an active role in child-related responsibilities. Accordingly, identifying the factors contributing to this phenomenon may hold significant importance in enhancing paternal involvement and supporting child development. This study, which is a part of the doctoral thesis funded by TÜBİTAK, aims to test how maternal gatekeeping can be affected by certain individual and environmental variables. Regression analyses were conducted with 1,023 mother–father dyads. In the first step, maternal individual characteristics (personality traits, parental self-efficacy, and perceptions of gender equality) were included in the model; in the second step, environmental characteristics (paternal self-efficacy, the mother’s perception of her own mother’s gatekeeping behaviors, and spousal support) were entered. Notably, the variable concerning the mother’s perception of her own mother’s gatekeeping practices was introduced in the literature for the first time in this study. The results indicated that, in the first step, maternal perceptions of gender equality and emotional instability significantly explained variance, whereas in the second step, maternal self-efficacy, gender equality perceptions, and all environmental variables were found to be significantly associated with maternal gatekeeping. Examination of the coefficients revealed that the strongest predictor was the mother’s perception of her own mother’s gatekeeping behaviors, followed by perceptions of gender equality. In light of these findings, it can be concluded that cultural and familial transmission plays a substantial role in maternal gatekeeping, and that this phenomenon provides a framework for identifying key considerations in studies focusing on parental involvement.

Keywords: *Maternal Gatekeeping, Antecedents, Cultural Transmission.*

[1] Arş. Gör. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, 0000-0003-0236-6703, guzintopcu@karatekin.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-5092-1698, e-posta: hdemircioglu@hacettepe.edu.tr.

* Bu çalışma, TÜBİTAK tarafından bütçelendirilen 1002-A Hızlı Destek Projesinin (No: 122K805) bir parçası olup aynı zamanda Doç. Dr. Haktan DEMİRCİOĞLU danışmanlığında gerçekleştirilen, Zülfiye Güzin ARSLAN’a ait doktora tezinden üretilmiştir.

ANNE-BABA ADAYLARININ DOĞUM ÖNCESİ BİRLİKTE EBEVEYNLİK ALGI VE BEKLENTİLERİNİN İNCELENMESİ

Melike Ediş Karaman¹, Fahriye Figen Turan²

Bu çalışmanın amacı, ilk kez ebeveyn olacak anne ve baba adaylarının doğum öncesi dönemde anne-babalığa yükledikleri anlamlara odaklanarak birlikte ebeveynliğin erken evreleri hakkında bilgi sağlamaktır. Bu doğrultuda ebeveyn adaylarının birlikte ebeveynlik algı ve beklentilerinin ortaya konması ve anne-baba adaylarının görüşlerinin karşılaştırılması hedeflenmektedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu; daha önce doğmuş ve yaşayan çocuğu olmayan, ilk bebeklerini bekleyen ve birlikte yaşayan anne-baba adayları oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmaya başlanmış olup veri toplama süreci devam etmektedir. Görüşmelerde, araştırmacılar tarafından hazırlanmış Doğum Öncesi Birlikte Ebeveynlik-Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmaktadır. Form, birlikte ebeveynlik modelinde yer alan ebeveynlik anlaşması, ebeveynliği destekleme, iş bölümü, aile ilişkilerinin ortak yönetimi ve ebeveynlik temelli yakınlık alt boyutları dikkate alınarak hazırlanmıştır. Ek olarak, Finlandiya örnekleminde yürütülen bir nitel çalışmada kullanılan sorular yazarlarından izin alınarak uyarlanmış ve forma eklenmiştir. İçerik geçerliliğini sağlamak amacıyla çocuk gelişimi alanında uzman beş akademisyenin görüşleri alınmış ve bu doğrultuda gerekli düzenlemeler yapılarak forma son şekli verilmiştir. Formda anne-baba adaylarının mevcut yaşam durumları, doğum sonrası yaşamlarına dair beklentileri, birlikte ebeveynliğe ilişkin algıları, ebeveyn iş birliğine yönelik görüşleri ve çocuk yetiştirme konusundaki düşüncelerine dair sorular yer almaktadır. Veriler, MAXQDA programı aracılığıyla tematik analiz yöntemiyle çözümlenmeye başlanmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarının, ilk kez ebeveyn olacak anne ve baba adaylarının doğum öncesi dönemdeki birlikte ebeveynlik algı ve beklentilerine ilişkin ayrıntılı bir bakış sunması beklenmektedir. Böylece anne ve baba adayları arasındaki benzerlikler ve farklılıkların ortaya konmasıyla birlikte ebeveynliğin erken evrelerine dair literatüre katkı sağlanacağı ve ebeveynliğe geçiş sürecinde ailelere yönelik destekleyici uygulamalara ışık tutulacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anne-Baba Adayı, Doğum Öncesi Dönem, Birlikte Ebeveynlik.

AN EXAMINATION OF EXPECTANT MOTHERS' AND FATHERS' PRENATAL COPARENTING PERCEPTIONS AND EXPECTATIONS

The aim of this study is to provide insights into the early stages of coparenting by focusing on the meanings that expectant mothers and fathers attribute to parenthood during the prenatal period. The study seeks to reveal expectant parents' perceptions and expectations of coparenting, as well as to compare maternal and paternal perspectives. A phenomenological design, one of the qualitative research methods, has been employed. The study group consists of cohabiting expectant parents awaiting the birth of their first child and with no previous live births. Data collection is ongoing through semi-structured interviews developed by the researchers. The Prenatal Coparenting Semi-Structured Interview Form is being used to gather data. The form was prepared by considering the sub-dimensions of the coparenting model, including agreement or disagreement on childrearing issues, division of child-related labor, support or undermining of the coparental role, joint management of family interactions, and parenting-based closeness. In addition, questions from a qualitative study conducted in Finland were obtained with permission from the authors, adapted, and incorporated into the form. To ensure content validity, expert opinions were sought from five academics specializing in child development, and the form was revised accordingly. The final version contains items on expectant parents' current life circumstances, expectations for postnatal life, perceptions of coparenting, views on parental cooperation, and opinions regarding child-rearing. Data analysis has been initiated using the MAXQDA program with a thematic approach. The results of this study are expected to provide a detailed understanding of the coparenting perceptions and expectations of first-time expectant parents during the prenatal period. By identifying similarities and differences between mothers and fathers, the study aims to contribute to the literature on the early stages of coparenting and inform supportive practices for families in the transition to parenthood.

Keywords: *Expectant Parent, Prenatal Period, Coparenting.*

[1] Arş. Gör., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 0000-0002-3874-1424, melike.edis@medeniyet.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-9785-105X, fturan@hacettepe.edu.tr.

3-12 AYLIK BEBEKLERİN POZİTİF VE NEGATİF DUYGULANIMI İLE ANNELERİN POSTPARTUM DEPRESYONU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Nuşe Sena Bal¹, Arzu Yükselen²

Araştırma 3-12 aylık bebeklerin pozitif ve negatif duygulanımı ile annelerin postpartum depresyonu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul’da bulunan özel bir hastaneye başvuran 3-12 aylık bebeğe sahip, 20-45 yaş aralığında 162 anne oluşturmaktadır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmış olup, örneklem grubu belirlenirken kolayda örneklem yönteminden yararlanılmıştır. İstanbul’da bulunan özel bir hastanenin Çamlıca ve Esenler şubelerindeki çocuk polikliniklerinin bekleme alanında, muayene sırası bekleyen annelere araştırma hakkında bilgi verilmiş ve çalışmaya katılımın gönüllülük esasına dayalı olduğu belirtilmiştir. Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu imzalatıldıktan sonra, araştırmaya katılmayı kabul eden annelere ölçekler tanıtılmış ve veriler araştırmacı tarafından yüz yüze toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak “Demografik Bilgi Formu”, “Edinburgh Postpartum Depresyon Ölçeği (EPDÖ)” ve “Bebek Davranış Ölçeği-Çok Kısa Form (BDÖ-ÇKF)” kullanılmıştır. Araştırma sonucu elde edilen veriler bilgisayara aktarılarak Microsoft Excel paket programı ile düzenlendikten sonra SPSS 29.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda Edinburgh Postpartum Depresyon Ölçeği ile Bebek Negatif Duygulanımı arasında zayıf bir pozitif ilişki saptanmıştır. Postpartum depresyon arttıkça bebek negatif duygulanımının da arttığı belirlenmiştir. Postpartum depresyon ve demografik bilgiler arasında yapılan farklılık analizinde çocuğun cinsiyeti, annenin doğum şekli ve ailenin gelir durumu değişkenlerinde anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bebek duygulanım ölçeği ve demografik bilgiler arasında yapılan farklılık analizinde ise bebeğin cinsiyeti ve ailenin gelir durumu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Postpartum Depresyon, Bebek Duygulanımı, Pozitif Duygulanım, Negatif Duygulanım

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN POSITIVE AND NEGATIVE AFFECT OF 3-12 MONTH OLD BABIES AND POSTPARTUM DEPRESSION OF MOTHERS

This research aims to investigate the relationship examining the relationship between positive and negative affect of 3-12 month old babies and postpartum depression of mothers. The study group of the research consists of 162 mothers aged 20-45 with 3– 12 month old babies who came to Private hospitals in Istanbul. The relational survey method, a quantitative research approach, was employed in this study. The convenience sampling method was utilized to determine the sample group. introduced to the scales, and the data were collected face-to-face by the researcher. Data collection instruments included a "Demographic Information Form", "Edinburgh Postpartum Depression Scale" and "Infant Behavior Scale" Scale-Very Short Form". The collected data were transferred to a computer environment, organized using Microsoft Excel, and analyzed with the SPSS 29.0 software package. Results of this research indicates that there is a positive correlation/relationship between Edinburg Postpartum Depression Scale and infant's negative emotions. It determined that when depression level increases, the baby's negative emotions increases as well. In the analysis of differences between postpartum depression and demographic information, no significant difference was found in the gender of the child, the type of birth of the mother and the income level of the family. In the analysis of differences between the baby affective scale and demographic information, no significant difference was found between the gender of the baby and the income status of the family.

Keywords: *Postpartum Depression, Baby Affect, Positive Affect, Negative Affect.*

[1] Uzm., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0009-0005-0160-859X, balnusena@gmail.com.

[2] Prof. Dr., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0002-3522-865X, ayukselen@medipol.edu.tr.

48-72 AYLIK ÇOCUKLARIN ANNELERİNİN ANNE BEKÇİLİĞİ DAVRANIŞLARI İLE EBEVEYN ÖZ YETERLİĞİ VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Dilara Arslan¹, Hilal Emre², Tuba Kapucuoğlu³

Aile içi iş bölümünde, çocuk bakımı ve ev içi sorumlulukların anne ve baba tarafından ortaklaşa üstlenilmesi önemlidir. Ancak bazı durumlarda anneler, çocuk bakımına ilişkin sorumluluk ve becerilerin yalnızca kendileri tarafından yerine getirilebileceğine dair tutumlar sergileyebilmektedir. Anne bekçiliği, annenin çocuğun bakım sürecine yönelik sorumlulukları ve becerileri sadece kendisinin yerine getirebileceğine dair inanç ve tutumlarıdır. Bu tutumlar annenin çocuk bakımı ve ev içi sorumluluklara babanın dahil olmasının sınırlandırılması engellenmesi veya kontrol etmesine sebep olmaktadır. Anne bekçiliği davranışları farklı değişkenlerle ilişkili olabilmektedir. Bu araştırma 48-72 aylık çocuğa sahip annelerin sergilediği anne bekçiliği davranışları (teşvik, engel, kontrol boyutu) ile annelerin öz yeterlik düzeyleri ve psikolojik iyi oluş durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma, nicel araştırma yöntemi, ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, kolay örnekleme yöntemiyle seçilen ve İstanbul'da yaşayan 48-72 aylık çocuğu olan 109 anne oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, Anne Bekçiliği Ölçeği, Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlik Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi IBM SPSS programı ile yapılmıştır. Verilerin analizinde parametrik olmayan testler kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Spearman korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırma bulgularında anne bekçiliği teşvik boyutu ile annelerin psikolojik iyi oluşu arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki ($r=.50, p<.05$); annelerin özyeterlilikleri arasında ise pozitif yönde orta düzeyde anlamlı ilişki ($r=.46, p<.05$) bulunmuştur. Anne bekçiliği engel boyutu ile annelerin psikolojik iyi oluşu arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki ($r=-.27, p<.05$); annelerin özyeterlilikleri arasında düşük düzeyde negatif yönde anlamlı ilişki ($r=-.32, p<.05$) elde edilmiştir. Anne bekçiliğinin kontrol boyutu ile özyeterlilik arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki ($r=-.20, p<.05$) bulunmuştur. Ayrıca annelerin öz yeterlilik düzeyleri ile psikolojik iyi oluşları arasında da orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki ($r=.46, p<.05$) saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar literatüre dayalı olarak tartışılmış ve önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anne Bekçiliği, Öz Yeterlik, Psikolojik İyi Oluş.

AN EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MATERNAL GATEKEEPING BEHAVIORS, PARENTAL SELF-EFFICACY, AND PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF MOTHERS OF 48-72 MONTH-OLD CHILDREN

In the division of labor within the family, it is essential that childcare and household responsibilities are jointly undertaken by both parents. However, some mothers display attitudes suggesting that responsibilities and skills related to childcare can only be fulfilled by themselves. Maternal gatekeeping refers to mothers' beliefs and attitudes that they alone can manage the responsibilities and skills required in childcare. Such attitudes may lead to limiting, preventing, or controlling fathers' involvement in childcare and household duties. Maternal gatekeeping behaviors have been linked to various psychological and contextual variables. This study aimed to examine the relationship between maternal gatekeeping behaviors (encouragement, barrier, and control dimensions) exhibited by mothers of children aged 48-72 months and their self-efficacy levels and psychological well-being. Designed as a correlational survey within a quantitative research framework, the study group consisted of 109 mothers of 48-72-month-old children living in Istanbul, selected through convenience sampling. Data were collected using the Personal Information Form, the Psychological Well-Being Scale, Maternal Gatekeeping Scale, and the Revised Berkeley Parenting Self-Efficacy Scale. Data analysis was performed with IBM SPSS using non-parametric tests. Spearman correlation analysis was conducted to determine the relationships between variables. The findings revealed a moderately significant positive relationship between the encouragement dimension of maternal gatekeeping and mothers' psychological well-being ($r=.50, p<.05$); as well as a moderately significant positive relationship with mothers' self-efficacy ($r=.46, p<.05$). A low-level significant negative relationship was found between the barrier dimension of maternal gatekeeping and mothers' psychological well-being ($r=-.27, p<.05$); and a low-level significant negative relationship with mothers' self-efficacy ($r=-.32, p<.05$). A low-level significant negative relationship was also found between the control dimension of maternal gatekeeping and self-efficacy ($r=-.20, p<.05$). Furthermore, a moderately significant positive relationship was identified between mothers' self-efficacy levels and their psychological well-being ($r=.46, p<.05$). The results were discussed in relation to the literature, and suggestions were presented.

Keywords: *Maternal Gatekeeping, Self-Efficacy, Psychological Well-Being.*

-
- [1] Çocuk Gelişimci, Biruni Üniversitesi, 0009-0006-6408-863X, gelisimcilara@gmail.com.
[2] Çocuk Gelişimci, Biruni Üniversitesi, 0009-0003-8122-8866, hilalemree10@gmail.com.
[3] Arş. Gör., Biruni Üniversitesi, 0000-0001-7681-6717, tkapucuoglu@biruni.edu.tr.

ERKEN ÇOCUKLUK VE EBEVEYNLERİN SOSYAL MEDYA KULLANIMI: ULUSAL VE ULUSLARARASI ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ

Nefise Özok Bulut¹, Sevim Ayzit²

Günümüzde internet ve sosyal medya özellikle erken çocukluk döneminde çocuğu olan ebeveynler için çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda önemli bir bilgi kaynağı hâline gelmiştir. Ebeveynlerin bu araçları hızlı erişim, güncellik ve düşük maliyet nedeniyle tercih ettikleri görülmektedir. Bu doğrultuda, araştırmada son beş yılda erken çocukluk döneminde çocuğu olan ebeveynlerin sosyal medya kullanımına ilişkin ulusal ve uluslararası çalışmaları incelemek amaçlanmıştır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmış, veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Web of Science, ULAKBİM ve Google Akademik veri tabanlarında yapılan tarama sonucunda, belirlenen ölçütlere göre 12 ulusal ve 12 uluslararası olmak üzere toplam 24 araştırma makalesi değerlendirilmiştir. Makaleler; katılımcı grubu, yöntem ve desen, veri toplama araçları, veri analizi, temalar, sonuç ve öneriler açısından analiz edilmiştir. Araştırmalarda katılımcıların çoğunlukla annelerden oluştuğu görülmüştür. Ulusal araştırmalar okul öncesi döneme odaklanırken, uluslararası araştırmalar hamileleri de kapsamaktadır. Ulusal araştırmalarda nicel desenlerin, uluslararası araştırmalarda ise nitel desenlerin öne çıktığı görülmüştür. Ulusal araştırmalarda kullanım durumu, tutum ve sharenting davranışlarına; uluslararası araştırmalarda ise psikolojik iyi oluş, çevrim içi destek ve toplumsal etiketlenme konularına odaklanılmıştır. Sonuçlar, sosyal medyanın ebeveynler için bilgi edinme, deneyim paylaşma ve aidiyet duygusu açısından yarar sağladığını ancak aşırı kullanımın stres, mükemmeliyetçilik, depresyon ve mahremiyet ihlali riskini artırdığını göstermektedir. Tüm araştırmalarda çocuklara ait görsel ve bilgilerin paylaşımı, mahremiyet ihlali ve istismar riski bağlamında eleştirilmiştir. Araştırmalar, ebeveynlere yönelik dijital farkındalık ve güvenli kullanım eğitimlerinin önemine dikkat çekmektedir. Genel olarak, sosyal medyanın ebeveynlik sürecinde hem destekleyici hem de riskli yönleri bulunduğu ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erken Çocukluk, Ebeveyn, Sosyal Medya, Sharenting, İçerik Analizi.

EARLY CHILDHOOD AND PARENTS' SOCIAL MEDIA USE: REVIEW OF NATIONAL AND INTERNATIONAL STUDIES

Today, the internet and social media have become important sources of information for parents, particularly those with children in early childhood, regarding child development and education. Parents are observed to prefer these tools due to their quick access, up-to-date content, and low cost. Accordingly, this study aimed to examine national and international research conducted over the past five years on social media use among parents of young children. The study employed a qualitative research method, specifically document analysis, and data were analyzed through content analysis. A search was conducted in the Web of Science, ULAKBİM, and Google Scholar databases, resulting in the evaluation of a total of 24 research articles—12 national and 12 international—based on predetermined criteria. The articles were analyzed in terms of participant groups, research methods and designs, data collection tools, data analysis, themes, results, and recommendations. It was observed that the majority of participants were mothers. While national studies focused on the preschool period, international studies also included pregnant women. Quantitative designs were predominant in national studies, whereas qualitative designs were more common in international studies. National studies primarily focused on social media usage patterns, attitudes, and sharenting behaviors, whereas international studies emphasized psychological well-being, online support, and social labeling. The findings indicate that social media provides benefits for parents in terms of obtaining information, sharing experiences, and fostering a sense of belonging; however, excessive use increases the risk of stress, perfectionism, depression, and privacy violations. All studies criticized the sharing of children's images and information due to privacy and abuse concerns. The research highlights the importance of digital awareness and safe usage training for parents. Overall, social media is reported to have both supportive and risky aspects in the parenting process.

Keywords: *Early Childhood, Parents, Social Media, Sharenting, Content Analysis.*

[1] Öğr. Gör. Dr., İstanbul Gedik Üniversitesi, 0000-0002-2070-7797, nefise.ozok@gedik.edu.tr.

[2] Çocuk Gelişimci, İstanbul Gedik Üniversitesi, 0009-0009-8435-6955, sevimayzit1@gmail.com.

SAĞLIK ÇALIŞANLARININ EBEVEYN TÜKENMİŞLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Fikriye İdil Kalay¹, Sena Aydın², Şeyma Çakioğlu³, K. Büşra Kaynak Ekici⁴

Ebeveynlik, alan yazında genellikle pozitif özellikleri ile anılsa da yoğun fiziksel, duygusal ve zihinsel enerji gerektiren zorlu ve çok boyutlu bir süreçtir. Son dönemlerde ebeveynliğin bu zorlayıcı yönüne atfen “ebeveyn tükenmişliği” kavramı gündeme gelmiştir. Ebeveyn tükenmişliği; bedensel ve duygusal yılgınlık, çocuklara karşı duygusal yabancılaşma ve ebeveyn yeterliliği ile verimliliğinin kaybı olmak üzere üç boyutu içeren bir kavramdır. Alan yazında ebeveyn tükenmişliği başlangıçta daha çok kronik hastalığı olan çocuğa sahip ebeveynlerin yaşadığı bir durum olarak ele alınsa da günümüzde tüm ebeveynlerin bu durumla karşılaşabileceği kabul edilmektedir. Bununla birlikte, bazı koşullar ebeveynlerin tükenmişlik yaşama riskini artırmaktadır. Bu bağlamda, mesleki yoğunlukları ve yüksek stres düzeyleri nedeniyle ebeveyn tükenmişliğine karşı en kırılgan gruplardan birinin sağlık çalışanları olduğu düşünülmektedir. Uzun çalışma saatleri, nöbetler, iş-yaşam dengesinin bozulması ve mesleki sorumluluklar ile aile sorumluluklarının çakışması, sağlık çalışanı ebeveynlerin tükenmişlik riskini yükseltmektedir. Bu araştırma, yordayıcı korelasyonel desen kullanılarak yürütülmüş olup sağlık çalışanlarının mevcut kırılgan rollerinden dolayı ebeveyn tükenmişliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 102 sağlık çalışanı ebeveyn oluşturmaktadır. Çalışmanın verileri, araştırmanın teorik temelini oluşturan “Risk ve Kaynaklar Arasındaki Denge” kuramı çerçevesinde “Ebeveyn Tükenmişliği Ölçeği”, “Öz-Şefkat/Duyarlılık Ölçeği”, “Çok Boyutlu Ebeveyn Mükemmeliyetçiliği Ölçeği”, “Sağlıklı Bencillik ve Patolojik Özgecilik Ölçeği”, “Sağlık Çalışanlarına Yönelik Mobbing Ölçeği” ve kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır. Veri analizi süreci devam etmekte olup çalışmanın bulgularının kongrede sunulması planlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn Tükenmişliği, İş-Aile Dengesi, Sağlık Çalışanları.

AN EXAMINATION OF PARENTAL BURNOUT AMONG HEALTHCARE PROFESSIONALS

Parenting, although often highlighted for its positive aspects in the literature, is a complex and demanding process that requires substantial physical, emotional, and cognitive effort. Recently, the concept of “parental burnout” has emerged to describe the challenging aspects of parenting. Parental burnout encompasses three dimensions: physical and emotional exhaustion, emotional distancing from children, and a loss of parental efficacy and productivity. While initially parental burnout was primarily associated with parents of chronically ill children, it is now recognized that all parents may experience this condition. Certain factors, however, increase the risk of burnout. Healthcare professionals represent one of the most vulnerable groups due to their high workload and stress levels. Long working hours, shift duties, disrupted work-life balance, and overlapping professional and family responsibilities elevate the risk of parental burnout among healthcare worker parents. This study, conducted using a predictive correlational design, aims to examine parental burnout among healthcare professionals. The study sample consisted of 102 healthcare worker parents. Data were collected in line with the theoretical framework of the “Balance between Risks and Resources” model using the “Parental Burnout Inventory”, “Self-Compassion/Sensitivity Scale”, “Multidimensional Parental Perfectionism Scale”, “Healthy Selfishness and Pathological Altruism Scale”, “Workplace Mobbing Scale for Healthcare Professionals”, and a personal information form. Data analysis is ongoing, and the study’s findings are planned to be presented at the conference.

Keywords: *Healthcare Professionals, Parental Burnout, Work-Family Balance.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0009-0007-7909-1476, idilkly@gmail.com.

[2] Arş. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0009-0007-0640-0119, senna.aydiin@gmail.com.

[3] Arş. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi, 0000-0002-7678-533X, cakiogluseyma@gmail.com.

[4] Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0002-2897-2018, kbkaynak.ekici@aybu.edu.tr.

OTİZMLİ ÇOCUKLARIN ANNE VE BABALARINDA EBEVEYNLİK STRESİNİN İNCELENMESİ; BİYOKİMYASAL BAKIŞ

Merve Bahçekapılı¹, Naci Ömer Alayunt²

Otizm Spektrum Bozukluğu (OSB), bireylerin sosyal iletişim ve davranışlarında sınırlılıklara yol açan nörogelişimsel bir bozukluktur. OSB tanısı alan çocukların ebeveynleri, tanı süreciyle birlikte birçok psikolojik ve sosyal zorlukla karşı karşıya kalmaktadır. Biyokimyasal olarak bakıldığında vücudun aşırı strese maruz kalması ile antioksidan mekanizmalarda oluşması muhtemel yıkımlarla beraber anne babaların vücut sağlıklarının etkilenebileceği hesaba katılmalıdır. Bu durum ebeveynlerde yüksek kaygı düzeylerine neden olabilmektedir. Bu derleme çalışmasının amacı, OSB'li çocuklara sahip ebeveynlerin kaygı düzeylerini etkileyen temel faktörleri, yaşadıkları zorlukları ve baş etme yöntemlerini literatür ışığında değerlendirmektir. İlgili literatür incelendiğinde; ebeveynlerin çocuklarının sosyal kabul görmemesi, akademik başarısızlık, ekonomik yük, hizmetlere erişimdeki zorluklar ve gelecek kaygısı gibi nedenlerle yoğun stres yaşadıkları saptanmıştır. Annelerde, babalara oranla daha yüksek kaygı düzeyleri rapor edilmiştir. Kaygı düzeyi, aile içi ilişkiler, ebeveynin psikolojik sağlığı ve çocuğun gelişim süreci üzerinde doğrudan etkilidir. OSB'li çocuklara sağlanan destek kadar, ebeveynlerin de psikolojik yönden desteklenmesi önemlidir. Ebeveyn danışmanlığı, grup terapileri ve sosyal destek mekanizmaları, kaygının azaltılmasında etkili olabilir. Yüksek kaygı düzeyleri ile başa çıkamayan ebeveynlerin hormonal ve biyokimyasal dengeleri aşırı şekilde bozulabilir. Dolayısıyla strese maruz kalınması antioksidan mekanizmalarda oluşması muhtemel yıkımlarla birlikte anne babaların vücut sağlıklarının etkilenmesine yol açabilir. Bu sorunlarla başa çıkma stratejileri üzerinde geniş ölçekli çalışmalar yapılarak hem ebeveynlerin yaşam kalitesini arttırmak hem de çocuklara sunulan bakım durumlarını güncellemek mümkün olacaktır.

Anahtar kelimeler: *Biyokimya, Ebeveynlik Stresi, Psikolojik Dayanıklılık, Otizm Spektrum Bozukluğu.*

AN EXAMINATION OF PARENTAL STRESS IN PARENTS OF CHILDREN WITH AUTISM; A BIOCHEMICAL PERSPECTIVE

Autism Spectrum Disorder (ASD) is a neurodevelopmental disorder that causes limitations in individuals' social communication and behaviour. Parents of children diagnosed with ASD face numerous psychological and social challenges alongside the diagnostic process. From a biochemical perspective, it should be considered that excessive stress on the body may lead to the destruction of antioxidant mechanisms, which could affect the physical health of parents. This situation can cause high levels of anxiety in parents. The aim of this review study is to evaluate the main factors affecting the anxiety levels of parents of children with ASD, the difficulties they experience, and their coping methods in light of the literature. A review of the relevant literature reveals that parents experience intense stress due to reasons such as their children's lack of social acceptance, academic failure, economic burden, difficulties in accessing services, and anxiety about the future. Mothers have been reported to have higher anxiety levels than fathers. Anxiety levels have a direct impact on family relationships, the psychological health of parents, and the child's development process. It is as important to provide psychological support to parents as it is to provide support to children with ASD. Parental counselling, group therapy, and social support mechanisms can be effective in reducing anxiety. Parents who cannot cope with high levels of anxiety may experience excessive disruption to their hormonal and biochemical balance. Consequently, exposure to stress can lead to damage to antioxidant mechanisms, affecting the physical health of parents. By conducting large-scale studies on strategies for coping with these issues, it will be possible to both improve parents' quality of life and update the care provided to children.

Keywords: *Autism Spectrum Disorder, Biochemistry, Parental Stress, Psychological Resilience.*

[1] Araştırmacı, Avrasya Üniversitesi, 0009-0008-2119-0647, mervekac@hotmail.com.

[2] Prof. Dr., Siirt Üniversitesi, 0000-0003-2215-0934, naci.alayunt@siirt.edu.tr.

36-72 AYLIK ÇOCUĞU OLAN AKADEMİSYENLERİN CİNSEL GELİŞİME İLİŞKİN GÖRÜŞ VE YAKLAŞIMLARI

Cansu Yatmaz¹, Erhan Alabay²

Bu araştırmanın amacı, 36-72 ay aralığında çocuğu olan akademisyenlerin cinsel gelişimle ilgili olası sorular karşısındaki görüş ve yaklaşımlarını incelemektir. Çalışma, nitel araştırma modeli kapsamında fenomenolojik desenle yürütülmüştür. Çalışma grubunu, İstanbul'da yaşayan ve 36-72 aylık çocuğu bulunan 30 akademisyen oluşturmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ile seçilmiştir. Bu seçim sürecinde yaş, cinsiyet, öğrenim düzeyi, akademik alan ve cinsel gelişim konusundaki bilgi düzeyleri gibi faktörlerde çeşitlilik sağlanmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş, katılımcıların onayıyla ses kaydı alınmış ve eş zamanlı olarak not tutulmuştur. Elde edilen veriler yazıya dökülerek MAXQDA 2020 programına aktarılmıştır. Verilerin analizi içerik analizi yöntemiyle yapılmıştır. Kodlama sürecinde veriler anlamlı parçalara ayrılmış, benzer ifadeler kavramsal kategoriler altında toplanmış ve bu kategorilerden temalar geliştirilmiştir. Araştırma sonucunda öne çıkan bulgulardan ilki, akademisyenlerin büyük çoğunluğunun cinsel eğitimin verilmesi gerektiğini savunmalarıdır. Ancak bu eğitimin başlangıç yaşı olarak 3-6 yaş aralığını uygun görmeleri dikkat çekicidir. Literatürde cinsel eğitimin doğumdan itibaren başlaması gerektiği vurgulanırken, akademisyenlerin bu farkı çocukların özellikle bu dönemde soru sormalarıyla ilişkilendirdikleri anlaşılmaktadır. İkinci önemli bulgu, cinsel eğitimin kimler tarafından verilmesi gerektiğine ilişkindir. Katılımcıların çoğu bu eğitimin uzman kişilerce verilmesi gerektiğini belirtmiş, anne-baba ve öğretmen iş birliğini ikincil planda değerlendirmiştir. Bu durum, akademisyenlerin cinsel eğitim konusunda kendilerini yetersiz hissetmelerinden kaynaklı bir eğilim olarak yorumlanabilir. Son olarak, akademisyenlerin toplumsal cinsiyet algılarında eşitlikçi bir yaklaşım sergilemeleri dikkat çekicidir. Literatürde çoğunlukla toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine rastlanırken, bu araştırmada eşitlikçi bakış açılarının öne çıkması, yüksek eğitim düzeyinin olumlu bir yansıması olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademisyen, Cinsel Gelişim, Okul Öncesi Dönem.

OPINIONS AND APPROACHES OF ACADEMICS WITH CHILDREN AGED 36-72 MONTHS ON SEXUAL DEVELOPMENT

The purpose of this study is to examine the opinions and approaches of academics with children aged 36-72 months to potential questions about sexual development. The study was conducted using a phenomenological design within the scope of a qualitative research model. The study group consisted of 30 academics living in Istanbul with children aged 36-72 months. Participants were selected using maximum variation sampling, a purposive sampling method. This selection process ensured diversity in factors such as age, gender, education level, academic field, and knowledge level about sexual development. Data were collected using a semi-structured interview form developed by the researcher. The interviews were conducted face-to-face, audio-recorded with the participants' consent, and notes were taken simultaneously. The obtained data was transcribed and transferred to the MAXQDA 2020 program. Data analysis was conducted using content analysis. During the coding process, the data were divided into meaningful segments, similar expressions were grouped under conceptual categories, and themes were developed from these categories. One of the most prominent findings of the study is that the vast majority of academics advocated for the provision of sexual education. However, it is noteworthy that they consider the age range between 3 and 6 to be the appropriate starting age for this education. While the literature emphasizes that sex education should begin at birth, academics seem to attribute this difference to children's inquiries, particularly during this period. The second important finding concerns who should provide sex education. Most participants stated that this education should be provided by experts, and considered parent-teacher collaboration to be secondary. This could be interpreted as a tendency stemming from academics' perceived inadequacy in sex education. Finally, it is noteworthy that academics exhibit an egalitarian approach to gender perceptions. While gender inequalities are often encountered in the literature, the prominence of egalitarian perspectives in this study is considered a positive reflection of a higher education level.

Keywords: *Academician, Preschool Period, Sexual Development.*

[1] Arş. Gör., İstanbul Aydın Üniversitesi, 0000-0003-2291-5546, cansuyatmaz@aydin.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, 0000-0003-4025-2352, erhan.alabay@sbu.edu.tr.

GELİŞİMSSEL YETERSİZLİĞİ OLAN ÇOCUKLARA SAHİP AİLELERDE ORTAK EBEVEYNLİK

Buket Tan Yavuz¹, Bahar Özkan Yüksel²

Gelişimsel yetersizliği olan çocuklara sahip ailelerde ortak ebeveynlik, aile işlevselliği ve çocukların sosyal-duygusal uyumu üzerinde belirleyici bir etkiye sahiptir ve aile içi iş birliği ile ebeveynlerin psikolojik iyi oluşu açısından kritik öneme sahiptir. Ebeveynlerin birlikte hareket etme biçimleri hem çocukların gelişimsel süreçlerini hem de aile dinamiklerini doğrudan etkileyebilmektedir. Bu bağlamda, literatürdeki bilgileri sistematik olarak derlemek amacıyla, ortak ebeveynlik ve gelişimsel yetersizlik kavramları kapsamında Web of Science veri tabanında kapsamlı bir tarama gerçekleştirilmiştir. Tarama sürecinde literatüre dayalı anahtar kelimeler kullanılmış ve PRISMA şablonuna uygun olarak önceden tanımlanmış dahil etme ve hariç tutma kriterleri uygulanmıştır. Bu araştırma dahil etme ve hariç tutma kriterleri uygulanarak ailelerde ortak ebeveynlik süreçlerinin ebeveyn ve çocuk çıktıları üzerindeki etkilerini detaylı olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Dahil etme kriterleri, hakemli özgün araştırmalar, gelişimsel yetersizliği olan çocuklara sahip aileleri inceleyen çalışmalar ve ortak ebeveynlik ölçümünü içermektedir; hariç tutma kriterleri ise kuramsal yazılar ve ortak ebeveynlik odaklı olmayan çalışmaları kapsamaktadır. Ön bulgular, ortak ebeveynlik süreçlerinin ebeveynlerin psikolojik iyi oluşu, aile işlevselliği ve çocukların sosyal-duygusal uyumu üzerinde önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Bu sistematik derleme, literatürdeki boşlukları ortaya koyarak, gelişimsel yetersizliği olan çocuklara sahip ailelerin desteklenmesine yönelik klinik uygulamalara ve gelecekteki araştırmalara katkı sağlamayı hedeflemektedir. Nihai bulgular kongrede detaylı olarak paylaşılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ortak Ebeveynlik, Gelişimsel Yetersizlik, Aile İşlevselliği.

CO-PARENTING IN FAMILIES WITH CHILDREN WITH DEVELOPMENTAL DISABILITIES

Coparenting in families of children with developmental disabilities has a decisive influence on family functioning and children's socio-emotional adjustment, and it is critically important for intrafamilial collaboration and parents' psychological well-being. The ways in which parents coordinate with one another can directly affect both children's developmental trajectories and family dynamics. In this context, a comprehensive search of the Web of Science database was conducted to systematically synthesize the existing literature on coparenting and developmental disability. During the search process, literature-based keywords were employed, and predefined inclusion and exclusion criteria were applied in line with the PRISMA framework. This study aims to examine in detail the effects of coparenting processes on parental and child outcomes, based on these inclusion and exclusion criteria. The inclusion criteria comprised peer-reviewed empirical studies that focused on families of children with developmental disabilities and incorporated measures of coparenting; the exclusion criteria comprised theoretical papers and studies not centered on coparenting. Preliminary findings indicate that coparenting processes play a significant role in parents' psychological well-being, family functioning, and children's socio-emotional adjustment. By identifying gaps in the literature, this review seeks to contribute to clinical practice and future research aimed at supporting families of children with developmental disabilities. Final results will be presented in detail at the congress.

Keywords: *Co-Parenting, Developmental Disability, Family Functioning.*

[1] Bilim Uzm., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-4809-5366, bukettan1997@gmail.com.

[2] Bilim Uzm., İstanbul Aydın Üniversitesi, 0009-0007-7987-4868, baharozkaann@gmail.com.

EBEVEYN-ÇOCUK İLETİŞİMİNİN 60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN YARATICILIKLARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Şevval Deniz Yelken¹, Naile Ceren Özçelik², Cansu Köken³

Sosyal bir varlık olan bireyin, çevreye uyum sağlamasında iletişim becerilerinin önemli bir yeri vardır. Hızlı değişen ve gelişen dünyaya uyum sağlamak için bireylerin yaratıcı düşünebilen, iletişim gücü yüksek bireyler olması gerekmektedir. Çocuğun ilk iletişime geçtiği ortam aile ortamıdır. Aile ile kurulan ilişki bireyin yaşam boyu kişiler arası kurduğu iletişim şeklinde belirleyici rol oynamaktadır. Çocuğun ilk sosyal çevresi olan aile, çocuğun gelecekte nasıl bir birey olacağını belirlemektedir. Çocuklar ebeveynlerini model alarak taklit yoluyla davranışlarını şekillendirir. Bu sebeple aile içi iletişim önem taşımaktadır. Bu düşünceden hareketle çocukların yaratıcılıklarının değerlendirilmesinde ebeveyn-çocuk iletişimi becerilerinin göz önünde bulundurulması gerektiği düşünülmektedir. Yaratıcılık erken yaşlardan itibaren bilerek veya bilmeyerek çevresel etkenler sonucu çeşitli engellere uğramaktadır. İlgili alanyazın incelendiğinde yaratıcılık ile ilgili çalışmaların çoğunlukla, yaratıcı düşünme, zekâ, problem çözme, oyun, sanat, çocuk edebiyatı ve sosyal beceriler bağlamında ele alındığı görülmüştür. Ancak bu araştırmanın konusu olan ebeveyn-çocuk iletişimi ile çocuğun yaratıcılığı arasındaki etkinin incelendiği araştırmaya rastlanmamıştır. Bu çalışmada ebeveyn-çocuk iletişiminin 60-72 aylık çocukların yaratıcılıklarına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 60-72 ay aralığında, normal gelişim gösteren çocuğa sahip ebeveynler oluşturmaktadır. Örneklem yöntemlerinden “Kolayda Örneklem” yöntemi kullanılacaktır. Kolayda Örneklem, araştırmacıların katılımcıları kolay ulaşılabilirliklerine göre seçtikleri olasılıklı olmayan bir örneklem tekniğidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulmuş “Kişisel Bilgi Formu”, Kahraman (2016) tarafından geliştirilmiş “Ebeveynin Çocuğuyla İletişimi Ölçeği (EÇİÖ.)”, Yıldız Çiçekler, Alakoç Pirpir ve Aral (2020) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılmış “Erken Çocukluk Yaratıcılık Ölçeği (EÇYÖ)” kullanılacaktır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden “İlişkisel Tarama Modeli” kullanılması planlanmıştır. Araştırmanın veri toplama aşaması devam etmektedir. Kongreye kadar tamamlanarak sunuma hazır hale getirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn İletişimi, Ebeveyn-Çocuk İletişimi, Yaratıcılık, Erken Çocukluk.

AN EXAMINATION OF THE EFFECT OF PARENT-CHILD COMMUNICATION ON THE CREATIVITY OF CHILDREN AGED 60-72 MONTHS

As a social being, an individual's communication skills play a significant role in adapting to their environment. To adapt to a rapidly changing and evolving world, individuals must be creative thinkers with strong communication skills. The first environment in which a child communicates is the family environment. The relationship established with the family plays a decisive role in shaping the individual's interpersonal communication throughout their life. Creativity is hindered by various environmental factors, either consciously or unconsciously, from an early age. A review of the relevant literature shows that studies on creativity have mainly been conducted in the context of creative thinking, intelligence, problem solving, play, art, children's literature, and social skills. However, no research has been found that examines the effect of parent-child communication, which is the subject of this study, on children's creativity. This study aims to investigate the impact of parent-child communication on the creativity of children aged 60-72 months. The study group comprises parents of children aged 60-72 months who are developing normally. The "Convenience Sampling" method will be used for the sampling methods. Convenience Sampling is a non-probability sampling technique in which researchers select participants based on their accessibility. The data collection tools used in the study are the "Personal Information Form" created by the researchers, the "Parent-Child Communication Scale (PCCS)" developed by Kahraman (2016), and the "Early Childhood Creativity Scale (ECCS)" adapted into Turkish by Yıldız Çiçekler, Alakoç Pirpir, and Aral (2020). The "Correlational Survey Model" from quantitative research methods will be used in the study. The data collection phase of the study is ongoing. It will be completed and ready for presentation by the time of the conference.

Keywords: *Parental Communication, Parent-Child Communication, Creativity, Early Childhood.*

-
- [1] Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Kent Üniversitesi, 0009-0004-9022-7993, sevvaldenizyelken@gmail.com.
[2] Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Kent Üniversitesi, 0009-0006-3280-0143, cerenozcelik1998@gmail.com.
[3] Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, 0000-0003-4668-1211, cansu.koken@izu.edu.tr.

BABALARIN BABALIK ROLÜ ALGILARI İLE TOPLUMSAL CİNSİYET ROL TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİDE GELİŞİMSEL NİŞLERİNİN ARACI ROLÜ

Gül Serin¹, Haktan Demircioğlu²

Çalışmanın temel amacı, babaların babalık rolü algıları ile toplumsal cinsiyet rol tutumları arasındaki ilişkide gelişimsel nişlerinin aracı rolünü incelemektir. Babaların babalık rolü algıları, toplumsal cinsiyet rol tutumlarıyla yakından ilişkilidir. Araştırmalar, eşitlikçi toplumsal cinsiyet tutumlarına sahip babaların çocuk bakımına daha fazla katıldıklarını ve babalık rollerini destekleyici/katılımcı bir biçimde algıladıklarını göstermektedir. Buna karşılık, geleneksel cinsiyet tutumlarına sahip babalar babalık rolünü daha çok ekonomik sağlayıcılık ve otorite ile ilişkilendirmektedir. Dolayısıyla, toplumsal cinsiyet rolleri, babaların babalık rolüne ilişkin algılarının niteliğini önemli ölçüde belirlemektedir. Gelişimsel niş çocuğun gelişimini şekillendiren kültürel inançlar, günlük bakım uygulamaları ve fiziksel/duygusal çevreden oluşan etkileşimli ekolojik bağlamdır. Gelişimsel niş bireyin 0-18 yaş arasında nasıl bir ortamda büyüdüğüne dikkat çekmektedir. Alan yazında bu kavramların birlikte çalışılmamış olması ve babalarla yapılan çalışmaların az olması araştırmacıların çıkış noktası olmuştur. Kesitsel bir çalışma olan bu araştırmada verilerin analiz edilmesinde Bağımsız Örneklem için T Testi, ANOVA, korelasyon analizi ve Hayes'PROCESS kullanılacaktır. Araştırmanın evrenini Aksaray ilinde okul öncesi eğitimine devam etmekte 3-6 yaş arasında çocuğu olan 7140 baba oluştururken 417 baba örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri toplanmış ve SPSS-22 programına girilmiştir. Analiz süreci devam etmektedir. Araştırmanın beklenen sonuçları şu şekildedir: Babaların babalık rolü algıları toplumsal cinsiyet rol tutumlarını doğrudan etkiler. Babaların gelişimsel niş düzeyleri, babalık rolü algıları ve toplumsal cinsiyet rol tutumları arasında aracı role sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Babalık Rolü Algısı, Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumu, Gelişimsel Niş, Aracı Rol Etkisi.

THE MEDIATING ROLE OF DEVELOPMENTAL NICHE IN THE RELATIONSHIP BETWEEN FATHERS' PERCEPTIONS OF FATHERHOOD AND ATTITUDES TOWARD GENDER ROLES

The primary aim of this study is to examine the mediating role of developmental niches in the relationship between fathers' perceptions of their fatherhood role and their attitudes toward gender roles. Fathers' perceptions of their fatherhood role are closely related to their attitudes toward gender roles. Research shows that fathers with egalitarian gender attitudes participate more in childcare and perceive their fatherhood roles in a supportive/participatory manner. In contrast, fathers with traditional gender attitudes associate fatherhood more with economic provider and authority roles. Therefore, gender roles significantly determine the nature of fathers' perceptions of their role as fathers. The developmental niche is an interactive ecological context consisting of cultural beliefs, daily care practices, and the physical/emotional environment that shapes the child's development. The developmental niche draws attention to the environment in which the individual grows up between the ages of 0 and 18. The fact that these concepts have not been studied together in the literature and that there are few studies conducted with fathers has been the starting point for researchers. This cross-sectional study will utilize the Independent Samples T-Test, ANOVA, correlation analysis, and Hayes' PROCESS for data analysis. The population of the study consists of 7,140 fathers with children aged 3-6 years enrolled in preschool education in Aksaray province, while the sample consists of 417 fathers. The data for the study have been collected and entered into the SPSS-22 program. The analysis process is ongoing. The expected results of the study are as follows: Fathers' perceptions of their fatherhood role directly influence their attitudes toward gender roles. Fathers' developmental niche levels play a mediating role between their perceptions of fatherhood and their attitudes toward gender roles.

Keywords: *Perception of Fatherhood Role, Gender Role Attitude, Developmental Niche, Mediating Role Effect.*

[1] Arş. Gör., Aksaray Üniversitesi, 0000-0002-6120-1215, gulserin@aksaray.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-5092-1698, hktndemircioglu@gmail.com.

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KARIYER YETKİNLİĞİNİN HELİKOPTER EBEVEYNLİK BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

**Canan Keleş Ertürk¹, Filiz Erbay², Büşra Koçer³, Nurhan Divanoğlu⁴, Fethiye Emengen⁵,
Beyza Bakım⁶**

Kariyer gelişimi, bireysel yetenekler ve becerilerin yanı sıra ailelerin tutum ve davranışlarından da etkilenmektedir. Kariyer yetkinliği, bireylerin meslek hedeflerini belirleme, bu hedeflere ulaşmak için planlama ve uygulama yapma, aynı zamanda kariyerlerini etkin bir şekilde yönetebilme becerisini ifade etmektedir. Helikopter ebeveynlik ise, ebeveynlerin aşırı korumacı ve müdahaleci yaklaşımlarını tanımlamakta, bağımsız karar verme ve problem çözme yetilerini sınırlandırabilmektedir. Bu bağlamda, helikopter ebeveynlik tutumları kariyer yetkinliği gelişimini doğrudan veya dolaylı yollarla etkileyebilmektedir. Bireylerin bağımsızlaşma süreçlerini desteklemek için, aile tutumlarının kariyer gelişimi üzerindeki rolünü anlamak büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada, bireylerin kariyer gelişim süreçlerini etkileyen faktörlerin daha iyi anlaşılmasını sağlamak için kariyer yetkinliğinin helikopter ebeveynlik bağlamında incelenmesi amaçlanmıştır. Böylece, ailelerin müdahaleci tutumlarının bireylerin mesleki hedef belirleme, karar alma, problem çözme gibi becerileri üzerindeki rolü incelenmiş olacaktır. Bu araştırma genel tarama modeli çerçevesinde yürütülmüş olup, örneklemi KTO Karatay Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmada örneklem, kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Helikopter Ana-Babalık Ölçeği, Kariyer Yetkinlikleri Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma veri analizi aşamasındadır. Elde edilen verilerin uygun istatistiksel yöntemlerle analiz edilmesinin ardından kariyer yetkinliği ile helikopter ebeveynlik arasındaki ilişkinin belirlenmesi beklenmektedir. Elde edilecek sonuçların bireylerin kariyer gelişimlerinde ebeveyn tutumunun önemine dikkat çekeceği aynı zamanda ebeveynlerin, helikopter ebeveynliğin uzun vadeli etkilerine ilişkin farkındalıklarının artırılmasına da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kariyer Yetkinliği, Helikopter Ebeveynlik, Ebeveyn Tutumu.

EXAMINING UNIVERSITY STUDENTS' CAREER COMPETENCE IN THE CONTEXT OF HELICOPTER PARENTING

Career development is influenced not only by individual talents and skills but also by the attitudes and behaviors of families. Career competence refers to an individual's ability to set career goals, plan and implement strategies to achieve these goals, and effectively manage their career. Helicopter parenting, on the other hand, describes parents' overly protective and intrusive approach, which can limit independent decision-making and problem-solving skills. In this context, helicopter parenting attitudes can directly or indirectly affect the development of career competence. Understanding the role of family attitudes in career development is crucial for supporting individuals' independence processes. This study aims to examine career competence in the context of helicopter parenting to provide a better understanding of the factors that influence individuals' career development processes. Thus, the role of families' intrusive attitudes on individuals' skills such as setting professional goals, decision-making, and problem-solving will be examined. Conducted within a general survey model, the study sample consists of students enrolled at KTO Karatay University. The sample was determined using convenience sampling. The Helicopter Parenting Scale, Career Competence Scale, and personal information form were used as data collection tools in the study. The research is currently in the data analysis phase. After analyzing the obtained data using appropriate statistical methods, it is expected to determine the relationship between career competence and helicopter parenting. It is thought that the results obtained will draw attention to the importance of parental attitudes in individuals' career development and will also contribute to increasing parents' awareness of the long-term effects of helicopter parenting.

Keywords: *Career Competence, Helicopter Parenting, Parental Attitude.*

-
- [1] Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0001-6247-0073, canan.erturk@karatay.edu.tr.
[2] Prof. Dr., KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0002-9766-8570, filiz.erbay@karatay.edu.tr.
[3] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0004-7526-4796, 241300350@ogrenci.karatay.edu.tr.
[4] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0000-6236-2611, 241300353@ogrenci.karatay.edu.tr.
[5] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0003-6337-8692, 241302103@ogrenci.karatay.edu.tr.
[6] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0001-1214-7056, 241300187@ogrenci.karatay.edu.tr.

TÜRKİYE’DE ANNE-ÇOCUK ETKİLEŞİMİ KONUSUNDA YAPILAN TEZLERİN İNCELENMESİ

Amine Nur Arıkan¹, Mehmet Emin Çay², Betül Kapkın İçen³, Osman Tayyar Çelik⁴, Mehmet Sağlam⁵

Anne çocuk etkileşimi, teknolojik gelişmeler sonucunda çocuğun teknolojik cihazlara maruz kalması, Covid-19 Pandemisinde çocuğun tek sosyalleşme ortamının aile olması nedeniyle daha da önemli hale gelmiştir. Bu konusunun çok değerli olması nedeniyle anne-çocuk etkileşimi konusunda yapılan tezlerin bilimsel araştırma yöntemleri doğrultusunda incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmadaki veri setini oluşturabilmek için YökTez web sayfasında gelişmiş tarama bölümünden “anne” ve “çocuk” ve “etkileşim” kelimeleriyle; aranacak alan seçeneğinde tez adı, arama tipini seçeneğinde içinde geçsin seçeneği ile tarama yapılmıştır. Tezlerin tamamlanmış, Türkçe ve izinli olarak yayınlanmış olmasına da dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda 38 tez ile veri seti oluşturulmuştur. Ulaşılan tezlerin incelenmesinde, araştırmacılar tarafından geliştirilen “Tez İnceleme Formu” kullanılmıştır. Formda, üniversite ve enstitü adı, tezin yayınlandığı yıl ve lisansüstü program dağılımı ile araştırma yöntemlerine dair sorulara yer verilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar yüzde ve frekans olarak verilmiştir. Sonuçlara bakıldığında anne-çocuk etkileşimi konusundaki tezlerin 2010 yılından itibaren düzenli olarak yapılmaya başlandığı, 2024 yılında en yüksek sayıya ulaştığı görülmektedir. Araştırmalarda daha çok nicel yöntemler, ölçekler ve gözlem kullanılmış; örneklemelerde ise özellikle 3–6 yaş grubu çocukların tercih edildiği, daha büyük yaş gruplarının az az çalışıldığı tespit edilmiştir. Çalışmaların çoğunda normal dağılım dikkate alınmış, ancak ileri düzey istatistiksel analizlerin sınırlı şekilde kullanıldığı anlaşılmıştır. Tezlerde en sık özel gereksinimli ya da dezavantajlı çocuklar konularının işlendiği; önerilerin ise en çok araştırmacılara ve uzmanlara yöneltildiği görülmüştür. Bu doğrultuda daha büyük ve farklı yaş gruplarını kapsayan örneklemelerle, ileri düzey istatistiksel analizler ve nitel yöntemlerin kullanılması ile politika yapıcılara ve kurumlara yönelik önerilere daha fazla yer verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Anne-Çocuk Etkileşimi, Bilimsel Araştırma, Bilimsel Yöntem, Etkileşim.

AN EXAMINATION OF THESES ON MOTHER-CHILD INTERACTION IN TURKEY

Mother-child interaction has become even more important due to the exposure of the child to technological devices as a result of technological developments and the fact that the only socialisation environment of the child in the Covid-19 Pandemic is the family. Since this subject is very valuable, it is aimed to examine the theses on mother-child interaction in line with scientific research methods. Document analysis method was used in the study. In order to create the data set in the study, the words ‘mother’ and ‘child’ and ‘interaction’ were searched with the words ‘mother’ and “child” and ‘interaction’ in the advanced search section on the YökTez web page; the name of the thesis was searched with the thesis name in the field to be searched option and the search type option in the search type option. It was also paid attention that the theses were completed, published in Turkish and with permission. In this direction, a data set was formed with 38 theses. The ‘Thesis Review Form’ developed by the researchers was used to analyse the theses. The form included questions about the name of the university and institute, the year the thesis was published, the distribution of graduate programmes and research methods. Content analysis technique was used to analyse the data. The results obtained are given as percentage and frequency. When the results are analysed, it is seen that theses on mother-child interaction started to be conducted regularly since 2010 and reached the highest number in 2024. Quantitative methods, scales and observation were mostly used in the studies; it was determined that especially children aged 3-6 years were preferred in the samples, and older age groups were rarely studied. Normal distribution was taken into consideration in most of the studies, but it was understood that advanced statistical analyses were used in a limited way. It was observed that the theses mostly focused on children with special needs or disadvantaged children, and the suggestions were mostly directed to researchers and experts. In this direction, it can be suggested to use advanced statistical analyses and qualitative methods with larger samples covering different age groups and to include more suggestions for policy makers and institutions.

Keywords: *Mother-Child Interaction, Scientific Research, Scientific Method, Interaction.*

-
- [1] Arş. Gör., İnönü Üniversitesi, 0000-0001-6360-2357, nur.arikan@inonu.edu.tr.
[2] Arş. Gör., İnönü Üniversitesi, 0009-0005-3850-4516, mehmetemin.cay@inonu.edu.tr.
[3] Öğr. Gör., İnönü Üniversitesi, 0000-0002-9077-6982, betul.kapkinicen@inonu.edu.tr.
[4] Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, 0000-0003-3951-7261, otayyar.celik@inonu.edu.tr.
[5] Prof. Dr., İnönü Üniversitesi, 0000-0003-1784-4472, mehmet.saglam@inonu.edu.tr.

EBEVEYN DESTEK PROGRAMLARI İÇİN ÇOCUĞU 0-6 YAŞ ARASINDA OLAN EBEVEYNLERİN GELİŞTİREN BAKIM ÇERÇEVESİNDE DESTEK İHTİYAÇLARINI BELİRLEME ÇALIŞMASI (ADALAR/İSTANBUL ÖRNEĞİ)

Ayşe Aktaş¹, Nurper Ülküer²

Bu çalışmada ebeveyn destek programları için çocuğu 0-6 yaş arasında olan ebeveynlerin geliştiren bakımın “İyi Sağlık” bileşeni çerçevesinde destek ihtiyaçlarına yönelik ebeveynlerin görüşleri ve öğretmenlerin önerileri incelenmiştir. Araştırma nitel bir çalışma olup derinlemesine mülakat yöntemi ile veriler elde edilmiştir. Adalar (İstanbul) ilçesinde ikamet edip amaca yönelik örneklem yoluyla seçilen 20 ebeveyn ve Adalar ilçesi okul öncesinde görev yapan 10 öğretmen araştırmaya dahil edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analiz ile MAXQDA 2024 programında analiz edilmiştir. Bulgularda ebeveynlerin yaşadıkları zorluklar/ihtiyaçlar ve öğretmenlerin önerileri, geliştiren bakımın “İyi sağlık” teması çerçevesinde kategorilere ayrılarak kodlar oluşturulmuştur. İyi sağlık kapsamında görüşler (Sağlık hizmetlerine erişilebilirlik ve tedavi, alerji bazlı sorunlar), bebeklik/çocukluk aşılara ilişkin görüşler (Aşırı destekleme, aşılara karşı güvensizlik) ve destek taleplerine ilişkin görüşler (Hastalık durumunda yapılabilecekleri öğrenme talebi, gelişimsel takip talebi) kategorilerine ve kodlarına ayrılmıştır. Öğretmenlerin önerileri “İyi Sağlık” teması çerçevesinde incelendiğinde okul çocuklarında hastalıkların önemi kodu oluşmuştur. Kodlar incelendiğinde ise en fazla ebeveyn katılım yoğunluğunun sırasıyla; sağlık hizmetlerine erişilebilirlik/tedavi, aşılara karşı güvensizlik, alerji bazlı yaşama, aşırı destekleme, gelişimsel takip talebi ve hastalık durumunda yapılabilecekleri öğrenme talebi kodlarının olduğu görülmektedir. Bu bulgular, destek programlarının kapsayıcı, erişilebilir ve sürdürülebilir bir şekilde tasarlanmasının önemini vurgulamakta ve inanç-kültür vb. durumların göz önünde bulundurularak tüm grupların ihtiyaçlarına uygun içeriklerin geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn Destek Programı, Geliştiren Bakım, İyi Sağlık.

A STUDY TO DETERMINE THE SUPPORT NEEDS OF PARENTS WITH CHILDREN AGED 0-6 WITHIN THE FRAMEWORK OF DEVELOPMENTAL CARE FOR PARENT SUPPORT PROGRAMS (THE CASE OF ADALAR/ISTANBUL)

This study examined the views of parents and the recommendations of teachers regarding the support needs of parents with children aged 0-6 within the framework of the “Good Health” component of developmental care for parent support programs. The research is a qualitative study, and data were obtained through in-depth interviews. Twenty parents residing in the Adalar district (Istanbul) and selected through purposive sampling, and ten teachers working in preschools in the Adalar district were included in the study. The data obtained were analyzed using content analysis in the MAXQDA 2024 program. The findings regarding the difficulties/needs experienced by parents and the recommendations made by teachers were coded into categories within the framework of the “Good health” theme of developmental care. Opinions within the scope of good health (accessibility to health services and treatment, allergy-based problems), opinions regarding infant/childhood vaccinations (support for vaccination, distrust of vaccinations), and opinions regarding requests for support (request to learn what to do in case of illness, request for developmental follow-up) were separated into categories and codes. When teachers' suggestions were examined within the framework of the “Good Health” theme, the code for the importance of diseases in school children was formed. When the codes were examined, it was seen that the codes with the highest parental participation intensity were, in order: accessibility to health services/treatment, distrust of vaccines, allergy-based living, supporting vaccination, request for developmental follow-up, and request to learn what can be done in case of illness. These findings emphasize the importance of designing support programs in an inclusive, accessible, and sustainable manner and show that content appropriate to the needs of all groups must be developed, taking into account beliefs, culture, and other factors.

Keywords: *Parent Support Program, Nurturing Care, Good Health.*

[1] Uzm., Üsküdar Üniversitesi, 0009-0003-1158-8647, ayseaktas1634@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Üsküdar Üniversitesi, 0000-0002-9454-7693, nurperulkuer@uskudar.edu.tr.

ERKEN ÇOCUKLUKTA BABALARIN ÇOCUKLARIN DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI

Mehmet Ali Şaylıca¹, Ayber Acar²

Erken çocukluk döneminde babaların ebeveynlik stilleri çocukların duygu düzenleme becerileri için hem bir koruyucu hem de bir risk faktörü teşkil ederken, bu etkinin genel büyüklüğü ve tutarlılığı belirsizliğini korumaktadır. Bu meta-analiz çalışması, babaların çocukların duygu düzenleme becerileri üzerindeki genel etki büyüklüğünü belirlemeyi ve bu etkinin çocuğun yaşı ile kültürel bağlama göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, Ocak 2005-Ağustos 2025 tarih aralığındaki yayınlar için uluslararası (PsycINFO, Scopus, Web of Science, ProQuest, Wiley Online Library, ERIC, EBSCOhost, JSTOR, PubMed, ScienceDirect) ve ulusal (DergiPark, YÖKTEZ, TRDİZİN) veri tabanları, "father involvement", "emotion regulation" ve "early childhood" temel anahtar kelimeleri ve bunların kombinasyonları kullanılarak taranmış; belirlenen kriterlere uygun 25 çalışma analize dahil edilmiştir. PRISMA rehberi ve PICO modeli takip edilerek yürütülen çalışmada analizler, R 4.5.1 programı ile gerçekleştirilmiştir. Rastgele etkiler modeli ile yapılan analiz sonuçları, babaların çocukların duygu düzenleme becerileri üzerinde orta düzeyde, pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir genel etkiye sahip olduğunu göstermiştir ($r = .35$, %95 GA $.27-.42$). Ancak, çalışmalar arasında yüksek düzeyde ve anlamlı bir heterojenlik tespit edilmiştir ($I^2 = \%85.53$, $p < .001$). Yapılan moderatör analizlerinde, çocuğun ortalama yaşının ve kültürel bağlamın (Amerika Birleşik Devletleri, Kore, Meksika, Portekiz, Türkiye) etki büyüklüğü üzerinde anlamlı bir rol oynamadığı, Egger regresyon testinin ise anlamlı bir yayın yanlılığı olmadığını ortaya koyduğu görülmüştür ($z = -0.39$, $p = .69$). Sonuç olarak bu çalışma, babaların duygu düzenlemenin desteklenmesinde kritik bir figür olduğunu nicel kanıtlarla teyit etmekte; etkinin evrensel olmakla birlikte, bu gücündeki değişkenliğin incelenen faktörler dışındaki yöntemsel veya teorik unsurlardan kaynaklanabileceğini öne sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Baba Katılımı, Duygu Düzenleme, Ebeveynlik, Erken Çocukluk, Meta-Analiz.

THE EFFECT OF FATHERS ON CHILDREN'S EMOTION REGULATION SKILLS IN EARLY CHILDHOOD: A META-ANALYSIS STUDY

During early childhood, fathers' parenting styles act as both a protective and a risk factor for children's emotional regulation skills, yet the overall magnitude and consistency of this effect remain unclear. This meta-analysis aims to determine the overall effect size of fathers on children's emotion regulation skills and to reveal whether this effect varies according to the child's age and cultural context. To this end, databases (PsycINFO, Scopus, Web of Science, ProQuest, Wiley Online Library, ERIC, EBSCOhost, JSTOR, PubMed, ScienceDirect) were searched for publications between January 2005 and August 2025 using the international and national (DergiPark, YÖKTEZ, TRDIZIN) databases were searched using the key terms “father involvement,” “emotion regulation,” and “early childhood” and their combinations; 25 studies meeting the specified criteria were included in the analysis. The study, conducted following the PRISMA guide and PICO model, was analyzed using the R 4.5.1 program. The results of the analysis, performed using a random effects model, showed that fathers have a moderate, positive, and statistically significant overall effect on children's emotion regulation skills ($r = .35$, 95% CI .27-.42). However, a high level of significant heterogeneity was detected among the studies ($I^2 = 85.53\%$, $p < .001$). Moderator analyses revealed that the child's average age and cultural context (United States, Korea, Mexico, Portugal, Turkey) did not play a significant role in effect size, and the Egger regression test showed no significant publication bias ($z = -0.39$, $p = .69$). In conclusion, this study confirms with quantitative evidence that fathers are a critical figure in supporting emotion regulation; while the effect is universal, it suggests that variability in this power may stem from methodological or theoretical factors beyond those examined.

Keywords: *Father Involvement, Emotion Regulation, Parenting, Early Childhood, Meta-Analysis.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0009-1881-8349, mehmetalisylica@gmail.com.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0003-2784-8098, ayberacar@gmail.com.

KÖKLERDEN GELECEĞE TÜRKİYE’DE ÇOCUK REFAHI: GELENEKSEL AİLEDEN DİJİTAL AİLEYE GEÇİŞ

Didem Albayrak¹

Bu çalışma, Türkiye’de çocuk refahının tarihsel köklerden dijital çağa uzanan çok boyutlu dönüşümünü incelemektedir. Geleneksel aile yapısında çocuk; anne-baba, geniş aile ve toplumun ortak sorumluluğu altında korunmuş, güçlü sosyal destek mekanizmaları ve değer aktarımıyla gelişimini sürdürmüştür. Modernleşme ve kentleşmeyle birlikte çekirdek aile modeline geçiş, çocuk refahını büyük ölçüde ebeveynlerin bireysel sorumluluğuna bırakmış; göç, ekonomik baskılar ve toplumsal dönüşümler bu bağlamda kırılganlıkları artırmıştır. Öte yandan, 21. yüzyılda “dijital aile” kavramı öne çıkmış; çocukların yaşamları, öğrenme deneyimleri ve sosyal ilişkileri giderek daha fazla dijital platformlar aracılığıyla şekillenmeye başlamıştır. Dijitalleşme, bilgiye erişim, öğrenme fırsatları ve küresel iletişim açısından önemli avantajlar sunmakla birlikte; siber zorbalık, ekran bağımlılığı ve dikkat sorunları gibi riskleri de beraberinde getirmiştir. Araştırma, nitel derleme yöntemiyle gerçekleştirilmiş olup TÜİK, MEB, UNICEF, OECD, ILO ve UNESCO gibi ulusal ve uluslararası kurumların raporları ile 2007–2023 yılları arasında yayımlanmış akademik çalışmalara dayanmaktadır. Bulgular “geleneksel aile”, “modern aile” ve “dijital aile” başlıkları altında sınıflandırılmıştır. Çocuk işçiliği, eğitimde fırsat eşitsizliği, erken doğurganlık ve dijital uçurum gibi göstergeler, Türkiye’de çocuk refahının eşit biçimde dağılmadığını ortaya koymaktadır. Nitekim yaklaşık 720 bin çocuk ekonomik faaliyetlerde çalışmakta; lise düzeyinde okullaşma oranı %94’e düşmekte; kız çocuklarında erken doğurganlık oranı %2,5 düzeyinde seyretmektedir. Elde edilen bulgular, çocuk refahının yalnızca aile yapısına indirgenemeyeceğini; aksine sosyoekonomik, kültürel ve dijital faktörleri kapsayan bütüncül politikaların geliştirilmesini zorunlu kıldığını göstermektedir. Bu bağlamda, çocukların geleceğini güvence altına alabilmek için sosyoekonomik eşitsizliklerin azaltılması, dijital ebeveynlik becerilerinin güçlendirilmesi, eğitim fırsatlarının yaygınlaştırılması ve çocuk haklarının dijital çağın gereklerine uygun biçimde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Refahı, Geleneksel Aile, Modern Aile, Dijital Aile.

FROM ROOTS TO THE FUTURE: CHILD WELFARE IN TURKEY; THE TRANSITION FROM THE TRADITIONAL FAMILY TO THE DIGITAL FAMILY

This study examines the multidimensional transformation of child welfare in Turkey, spanning from historical roots to the digital age. In the traditional family structure, children were protected under the collective responsibility of parents, extended kin, and the community, growing up with strong social support mechanisms and the transmission of cultural values. With modernization and urbanization, the shift toward the nuclear family model largely placed child welfare under the individual responsibility of parents; in this context, migration, economic pressures, and social transformations have exacerbated vulnerabilities. In the 21st century, however, the concept of the “digital family” has emerged, whereby children’s lives, learning experiences, and social interactions are increasingly shaped by digital platforms. Digitalization offers significant advantages in terms of access to information, learning opportunities, and global communication, while simultaneously generating risks such as cyberbullying, screen addiction, and attention disorders. The research was conducted through a qualitative review, drawing on reports from institutions such as TÜİK, MoNE, UNICEF, OECD, ILO, and UNESCO, as well as academic publications from 2007 to 2023. Findings are classified under the categories of “traditional family,” “modern family,” and “digital family.” Indicators such as child labor, educational inequality, early fertility, and the digital divide demonstrate that welfare is not evenly distributed in Turkey. For instance, approximately 720,000 children are engaged in economic activities; the high school enrollment rate decreases to 94%; and early fertility among girls remains at 2.5%. The findings indicate that child welfare cannot be reduced solely to family structure; rather, it requires the development of holistic policies encompassing socioeconomic, cultural, and digital dimensions. In this regard, securing the future of children necessitates reducing socioeconomic inequalities, strengthening digital parenting skills, expanding educational opportunities, and redefining child rights in accordance with the demands of the digital age.

Keywords: *Child Welfare, Traditional Family, Digital Family.*

[1] Uzm., İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0009-0007-9390-3581,
didem.albayrak@ogr.gelisim.edu.tr.

ÇOCUKLARIN AKADEMİK BAŞARILARI ÜZERİNDE BOŞANMANIN ETKİSİ

Selin Şenol¹

Çocuğun akademik başarısı ve duygusal gelişimi için sağlıklı aile içi iletişim ve birliktelik büyük bir önem taşımaktadır. Ebeveynlerin çocuklarına sunduğu destek ve güven duygusu çocukların akademik başarısında kritik rol oynamaktadır. Sevgi, ilgi ve anlayışla desteklenen çocuklar, akademik başarılarını sürdürme konusunda daha avantajlıdır. Ancak boşanma süreci ve boşanma aile sistemi içinde karmaşık bir durum ortaya çıkarmakta ve çocuklar üzerinde çok yönlü etkiler yaratabilmektedir. Özellikle çocukluk ve ergenlik dönemlerinde bu tür değişimlerin etkileri daha derin ve kalıcı olabilmektedir. Boşanma süreci, çocuk açısından yalnızca ebeveynlerin ayrılığı değil aynı zamanda duygusal, sosyal ve ekonomik birçok belirsizliğin yaşandığı bir geçiş dönemi anlamına gelir. Bu süreçte yaşanan stres, çatışmalar ve rol değişimleri çocuğun akademik başarısını olumsuz etkileyebilecek risk faktörleri arasında yer alır. Öte yandan, boşanma her zaman olumsuz sonuçlar doğurmaz. Çatışmalı bir aile ortamından uzaklaşmak, çocuğun daha huzurlu ve sağlıklı bir çevrede gelişmesini sağlayabilir bu da stres düzeyinin azalması ve akademik başarıda artışla sonuçlanabilir. Bu derlemede çocukların akademik başarıları üzerinde boşanmanın etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu derleme kapsamında “çocuk”, “akademik başarı” ve “boşanma” anahtar kelimeleri kullanılarak Google Scholar ve PubMed, veri tabanlarında literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Sonuç olarak; boşanma bazı çocuklar için daha huzurlu bir atmosfer yaratırken, duygusal zorluklar ve belirsizlikler akademik motivasyonu düşürebilir. Bu süreçte, doğru destek ve yönlendirme, çocukların başarılarını artırmada kritik bir rol oynar.

Anahtar Kelimeler: Akademik Başarı, Boşanma, Çocuk.

THE IMPACT OF DIVORCE ON CHILDREN'S ACADEMIC ACHIEVEMENT

Healthy family communication and togetherness are crucial for a child's academic success and emotional development. The support and sense of security parents provide their children play a critical role in their academic success. Children who are supported with love, attention, and understanding are more likely to maintain their academic success. However, the process of divorce and separation creates complexities within the family system and can have multifaceted effects on children. The effects of such changes, especially during childhood and adolescence, can be profound and lasting. For a child, the divorce process represents not only the separation of parents but also a transitional period characterized by numerous emotional, social, and economic uncertainties. The stress, conflicts, and role changes experienced during this process are among the risk factors that can negatively impact a child's academic success. On the other hand, divorce does not always have negative consequences. Moving away from a conflict-ridden family environment can allow a child to develop in a more peaceful and healthy environment, which can result in reduced stress levels and increased academic achievement. This review aims to reveal the impact of divorce on children's academic success. For this review, a literature search was conducted in Google Scholar and PubMed databases using the keywords "child," "academic achievement," and "divorce." In conclusion, while divorce creates a more peaceful environment for some children, emotional challenges and uncertainty can reduce academic motivation. In this process, appropriate support and guidance play a critical role in improving children's success.

Keywords: *Academic Success, Child, Devorce.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0004-7466-3162, selinsenols94@gmail.com.

BOŞANMA SÜRECİNİN ÇOCUK GELİŞİMİNE ETKİSİ

Şeyma Sevgi¹, Ayşe Belgin Aksoy²

Son yıllarda oranları giderek artan boşanma süreçleri, aileler için önemli bir kriz durumunu ifade etmektedir. Boşanmanın çocuklar üzerindeki etkisine yönelik ise farklı görüşler bulunmaktadır. Boşanmaya karşı görüş savunanlar aile yapısının parçalanması nedeniyle çocuğun güven duygusunun sarsıldığı, çeşitli problemler yaşadığını ifade etmektedir. Ancak aile içinde sürekli yaşanan uyumsuzluğu sona erdirmenin çocuk için daha yararlı olacağını savunan görüşler de mevcuttur. Bu nedenle araştırmada boşanmanın çocuklar üzerindeki olumlu veya olumsuz etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Güncel araştırmalara ulaşmak amacıyla son beş yılda yurt dışında yapılan araştırma makaleleri sistematik derleme yöntemi ile incelenmiştir. İncelenen güncel makale ve alanyazın bilgileri sonucunda boşanmanın çocuklar üzerinde büyük etkileri olabildiği açıkça görülmektedir. Ancak bu etkilerin olumlu mu olumsuz mu olacağı, ne kadar süre devam edeceği birçok farklı değişkene bağlı olarak değişebilmektedir. Boşanma; çocukların sosyal, duygusal, bilişsel gelişimleri üzerinde etkili olabilir. Araştırmalar göstermektedir ki boşanma ile sosyal korku, kaçınma, daha yüksek depresyon, intihar düşüncesi gibi psikolojik sorunlar arasında korelasyon bulunmaktadır. Ebeveynlerin daha az duyarlı, daha sert, çatışmacı ve otoriter ortak ebeveynlik tarzları çocukların psikososyal uyum düzeylerini olumsuz etkilemektedir. İzin verici tarzda benimsenen ortak ebeveynlik tutumları ise tampon görevi görerek daha düşük düzeyde ilişkisel, duygusal, hiperaktivite ve davranış sorunları yaşanmasını sağlamaktadır. Ancak boşanmanın, boşanma öncesinde ciddi düzeyde olumsuz deneyime maruz kalan çocuklar için bir kurtuluş olabileceği bilgisi de alanyazında mevcuttur. Boşanma süreci stresli olsa da daha uzun süredir devam etmekte olan stresli ev ortamından çocuğu uzaklaştırır ve çocuk için bir iyileşme sağlayabilir. Sonuç olarak boşanmanın risk faktörü olduğu kesin olmakla birlikte çocuk için ortaya çıkan olumsuz etkileri dengeleyebilecek ne tür koruyucu faktörler olduğuna da dikkat etmek gerekir. Nitekim boşanmanın çocukların gelişiminde olumsuz etkileri olabileceği gibi herhangi bir etkisi olmayabilir, hatta olumlu etkiler de gözlemlenebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi, Boşanma, Ortak Ebeveynlik.

THE IMPACT OF THE DIVORCE PROCESS ON CHILD DEVELOPMENT

The increasing rates of divorce in recent years represent a significant crisis for families. There are differing views on the impact of divorce on children. Those who oppose divorce argue that the breakdown of the family structure undermines the child's sense of security and causes various problems. However, there are also views suggesting that ending constant discord within the family is more beneficial for the child. Therefore, this study aims to examine the positive or negative effects of divorce on children. To access current research, research articles conducted abroad in the last five years were reviewed using a systematic review method. The results of the reviewed articles and literature clearly show that divorce can have a significant impact on children. However, whether these effects are positive or negative, and how long they last, can vary depending on many different variables. Divorce can affect children's social, emotional, and cognitive development. Studies show a correlation between divorce and psychological problems such as social anxiety, avoidance, increased depression, and suicidal thoughts. Less sensitive, harsher, more confrontational, and authoritarian co-parenting styles negatively affect children's psychosocial adjustment. On the other hand, permissive co-parenting attitudes act as a buffer, leading to lower levels of relational, emotional, hyperactivity, and behavioral problems. However, the literature also indicates that divorce may be a relief for children who have been exposed to serious negative experiences prior to the separation. Although the divorce process is stressful, it removes the child from a chronically stressful home environment and can provide relief. In conclusion, while divorce is certainly a risk factor, it is also important to consider what protective factors can help balance out the negative effects on the child. Indeed, divorce may have negative effects on children's development, but in some cases, it may have no effect at all—or even lead to positive outcomes.

Keywords: *Child Development, Divorce, Co-parenting.*

[1] Arş. Gör., Afyon Kocatepe Üniversitesi, 0000-0001-5407-1005, sym.svg@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, 0000-0003-0918-2560, aksoya@gazi.edu.tr.

ÇOCUKLARIN İYİLİK HALİNİN GÜÇLENDİRİLMESİNDE AİLE EĞİTİM PROGRAMLARININ ROLÜ

Sümeyye Azman¹

Çocukların iyilik hali, fiziksel, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişim alanlarının dengeli biçimde desteklenmesiyle sağlanmaktadır. Bu süreçte ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları, iletişim becerileri ve sundukları sosyal destek belirleyici olmaktadır. Aile eğitim programları, ebeveynlere çocuk gelişimi konusunda bilgi ve beceri kazandırarak çocukların refahını doğrudan etkilemektedir. Türkiye’de Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yürütülen Aile Eğitim Programı (AEP), ebeveynlere doğum öncesinden ergenliğe gelişim dönemleri, aile yaşam becerileri, ebeveyn tutumları, teknoloji kullanımı, okul hayatı ve çocuk gibi konularda kapsamlı eğitimler sunmaktadır. Program, ebeveynlerin bilinçli ve sağlıklı tutumlar geliştirmesine katkıda bulunarak çocukların sosyal-duygusal gelişimini, akademik başarısını ve psikolojik dayanıklılığını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Alan yazında yer alan araştırmalar, aile eğitim programlarının çocuklarda davranışsal sorunları azalttığını, öz düzenleme becerilerini geliştirdiğini ve aile içi ilişkileri olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır. Türkiye’de AEP uygulamaları da ebeveynlerin bilgi düzeylerini artırarak çocuk refahının güçlendirilmesine katkı sağlamaktadır. Bu çalışma, aile eğitim programlarının çocukların iyilik halini güçlendirmedeki etkisini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Çalışmada, aile eğitim programlarının ebeveynlere sağladığı katkılar ve bu katkılarının çocukların gelişim dönemlerine yansımaları değerlendirilmektedir. Literatürde konuya ilişkin yapılan araştırmalar incelenerek aile eğitim programlarının çocukların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimine önemli katkılar sunduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca, bu programların çocuklarda karşılaşılan çeşitli davranış sorunlarının önlenmesi ve yönetilmesinde ebeveynlere yol gösterici bir işlev üstlendiği belirtilmektedir. Sonuç olarak, aile eğitim programlarının çocukların iyilik halini destekleyen etkili bir sosyal hizmet müdahalesi olduğu ve yaygınlaştırılması gerektiği açıklanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk İyilik Hali, Aile Eğitim Programı, Ebeveyn Eğitimi, Sosyal-Duygusal Gelişim, Çocuk Refahı.

THE ROLE OF FAMILY EDUCATION PROGRAMS IN STRENGTHENING THE WELL-BEING OF CHILDREN

Children's well-being is achieved by supporting their physical, cognitive, social, and emotional development in a balanced manner. In this process, parents' child-rearing attitudes, communication skills, and the social support they provide are decisive factors. Family education programs directly impact children's well-being by providing parents with knowledge and skills regarding child development. The Family Education Program (AEP) run by the Ministry of Family and Social Services in Turkey offers comprehensive training to parents on topics such as developmental stages from prenatal to adolescence, family life skills, parenting attitudes, technology use, school life, and children. The program aims to strengthen children's social-emotional development, academic achievement, and psychological resilience by helping parents develop conscious and healthy attitudes. Research in the field shows that family education programs reduce behavioral problems in children, develop their self-regulation skills, and positively affect family relationships. AEP applications in Turkey also contribute to strengthening child welfare by increasing parents' knowledge levels. This study was conducted to reveal the impact of family education programs on strengthening children's well-being. The study evaluates the contributions of family education programs to parents and how these contributions are reflected in children's developmental stages. By reviewing the literature on the subject, it emphasizes that family education programs make significant contributions to children's social, emotional, and cognitive development. Furthermore, it is stated that these programs serve as a guide for parents in preventing and managing various behavioral problems encountered in children. In conclusion, it is explained that family education programs are an effective social service intervention that supports children's well-being and should be disseminated.

Keywords: *Child Well-being, Family Education Program, Parent Education, Social-Emotional Development, Child Welfare*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, 0009-0003-1432-9480, sumeyye.azmann@gmail.com.

ANNELERİN ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI VE ÖZYETERLİKLERİ İLE PAYLAŞAN EBEVEYNLİK ARASINDAKİ İLİŞKİ

Neslihan Şehirli¹, Hatice Merve İmir², Elif Özaydın Demirbaş³

Çocuğun gelişiminde ve eğitiminde en önemli yeri alan, anne olgusu her zaman araştırmalara temel oluşturmuştur. Bu araştırmada da özellikle dijitalleşme ile birlikte hayatımızı ele geçiren sosyal medyanın anneler üzerindeki etkilerinin çocuklara nasıl yansıdığı araştırılmak istenmiş ve Sharenting (Paylaşan ebeveynlik) kavramından yola çıkılmıştır. Sharenting annelerin birçok farklı nedenden dolayı daha doğmuş ya da doğmamış çocukları ile ilgili fotoğraf, video, mesaj gibi içerikleri sosyal ağlardan paylaşması anlamına gelmektedir, ülkemizde ve dünyada güncel bir konudur. Paylaşan ebeveynlik ile ebeveynin özellikleri arasında ilişkiye bakan araştırmaların sayısı alan yazında kısıtlıdır. Buradan yola çıkarak bu çalışmada annelerin çocuk yetiştirme tutumları ve öz yeterliklerinin Sharenting (Paylaşan ebeveynlik) ile ilişkisi çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Kartopu veri örnekleme yöntemi ile Google form üzerinden ulaşılan 3-6 yaş grubunda çocuğu bulunan 329 anne araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Veriler, Kişisel Bilgi Formu, Paylaşan Ebeveynlik Ölçeği, Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (ABTÖ)-A Formu ve Yenilenmiş Berkeley Ebeveyn Öz Yeterlik Ölçekleri ile tarama modeli baz alınarak elde edilmiştir. Öncelikle verilerin normal dağılım gösterip göstermedikleri sınanacaktır. Verilerin normal çıkması durumunda ilişkisiz t-testi, tek yönlü varyans analizi ve ANOVA kullanılacaktır. Değişkenler arasındaki ilişkinin gücünün ve birbirleriyle olan ilişkilerinin ölçümü için de Pearson korelasyonu gerçekleştirilecektir. Bu çalışma çocuk hakları ihlali de olan paylaşan ebeveynliğin katlanarak arttığı günümüz coğrafyasında ebeveynlerin, eğitimcilerin ve araştırmacıların dikkatini paylaşan ebeveynliğe çekecektir. Özellikle paylaşılan ebeveynliği tetikleyebileceği düşünülen anne öz yeterliği ve anne tutumlarının paylaşan ebeveynlikle ilişkisi ortaya çıkarılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Paylaşan Ebeveynlik, Ebeveyn Tutumu, Ebeveyn Öz Yeterliği.

THE RELATIONSHIP BETWEEN SHARENTING AND MOTHERS' CHILD-RAISING ATTITUDES AND SELF-EFFICACY

The mother, which holds the most important place in children's development and education, has always formed the basis of research. This study aimed to investigate how the effects of social media, which has taken over our lives with digitalization, on mothers are reflected in children, and was based on the concept of sharenting. Sharenting refers to mothers sharing content such as photos, videos, and messages about their newborn or unborn children on social media for a variety of reasons. It is a current issue in our country and around the world. The number of studies examining the relationship between sharenting and parental characteristics is limited in the literature. Based on this, this study examined the relationship between mothers' childrearing attitudes and self-efficacy and sharenting across various variables. The study group consisted of 329 mothers with children aged 3-6, who were recruited through a Google form using a snowball data sampling method. Data were obtained using a Personal Information Form, The Sharenting Scale, The Parenting Attitudes Scale (PAS)-A Form, and Berkeley Parenting Self Efficacy Scale Revised Version BPSE-R, using a screening model. First, the data will be tested for normal distribution. If the data are normal, unrelated t-tests, one-way analysis of variance, and ANOVA will be used. Pearson correlation will be used to measure the strength of the relationship between variables and their interrelationships. This study will draw the attention of parents, educators, and researchers to the importance of sharenting in today's world, where sharenting, which also violates children's rights, increasing exponentially. In particular, the relationship between maternal self-efficacy and maternal attitudes, which are thought to trigger sharenting, will be explored.

Keywords: *Sharenting, Parenting Attitudes, Parental Self-Efficacy.*

[1] Doktora Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0009-0004-7405-1510, nsehirli@gmail.com.

[2] Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0001-6230-3195, hmimir@aybu.edu.tr.

[3] Öğr. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0001-5238-3996, elifozaydindemirbas@aybu.edu.tr.

GEÇİCİ KORUYUCU AİLE MODELİ UYGULAMALARINA DAİR ULUSLARARASI BİR İNCELEME

Sevil Merve Başer¹, Ruhigül Turan²

Korunma ihtiyacı olan çocuklara yönelik aile yanında destek hizmetleri, kuruluş bakımı, sosyal ekonomik destek gibi farklı hizmet modelleri bulunmaktadır. Bu hizmet modellerinden biri de Koruyucu Aile Hizmet Modelidir. Bu hizmet modelinde çocuğun öz ailesine kısa/uzun vadede dönüşü uygun/mümkün görünmeyen korunmaya muhtaç çocukların aile ortamında bakılması, yetiştirilmesi ve desteklenmesini sağlamak amaçlanmaktadır. Koruyucu aile hizmet modelinde dört farklı koruyucu aile modeli bulunmaktadır. Bunlar; akraba veya yakın çevre, süreli, geçici ve uzmanlaşmış koruyucu aile hizmet modelleridir. Geçici koruyucu aile sistemi, her ne kadar 2012 yılından itibaren mevzuatta yer alsa da, uygulamaya yakın zamanda geçirilmiştir. Bu nedenle ulusal düzeyde sınırlı deneyim bulunmakta olup, bu çalışmanın uluslararası yasal düzenlemeler ve uygulama örnekleriyle literatüre katkı sağlaması öngörülmektedir. Geçici koruyucu aile hizmet modeli; acil koruma gerektiren ya da hakkında hizmet planı oluşturulmamış ve kuruluş bakımına yerleştirilmemiş ya da kendisi için planlanan hizmet modelinden çeşitli nedenlerle henüz yararlandırılamamış çocuklara sunulan sosyal hizmet modelidir. Bu çalışma, geçici koruyucu aile hizmet modelinin (short-term foster care) ulusal ve uluslararası uygulamalarını incelemek amacıyla nitel araştırma yaklaşımıyla tasarlanmıştır. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak belge incelemesi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında Amerika Birleşik Devletleri (ABD), İngiltere, Kanada ve Avusturya'da uygulanmakta olan geçici koruyucu ailelik sistemlerine ilişkin bilimsel makaleler, resmi raporlar, politika belgeleri ve uluslararası kuruluşların (UNICEF, WHO vb.) yayımladığı dokümanlar analiz edilecektir. Veriler, uygulama biçimleri, hizmetin süresi, destek mekanizmaları ve karşılaşılan güçlükler gibi temalar doğrultusunda incelenerek karşılaştırmalı olarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Korunma İhtiyacı Olan Çocuk, Geçici Koruyucu Aile, Koruyucu Aile Bakımı.*

AN INTERNATIONAL EXAMINATION OF SHORT-TERM FOSTER CARE MODEL PRACTICES

There are different service models for children in need of protection, such as family-based support services. One of these service models is the Foster Family Service Model. This service model aims to provide care, nurture, and support to children in need of protection within a family environment for whom a short- or long-term return to their birth families is unlikely. There are four different foster family models within the foster family service model: kin or close circle, permanent, and specialized foster family service models. Although the short-term foster care system has been included in the legislation since 2012, its implementation has only recently begun. Consequently, there is limited experience at the national level. This study is therefore expected to contribute to the literature by examining international legal frameworks and examples of practice. The short-term foster family service model is a social service model provided to children in urgent need of protection, those for whom a service plan has not been developed, those who have not been placed in institutional care, or those who have not yet benefited from the planned service model for various reasons. This study employed a qualitative research approach to examine national and international implementations of the short-term foster family service model. Document analysis was used as the data collection method in the research. The study will analyze scientific articles, official reports, policy documents, and documents published by international organizations (e.g., UNICEF, WHO) on short-term foster care systems implemented in the United States (US), the UK, Canada, and Austria. The data will be comparatively evaluated by examining themes such as implementation patterns, service duration, support mechanisms, and challenges encountered.

Keywords: *Child in Need of Protection, Short-Term Foster Family, Foster Family Care.*

[1] Bil. Uzm., Selçuk Üniversitesi, 0000-0003-2341-0339, m_bas86@hotmail.com.

[2] Arş. Gör., Tarsus Üniversitesi, 0000-0002-9710-9429, ruhigulturan@tarsus.edu.tr.

EBEVEYNLERİN ÇOCUKLUK YAŞANTILARI İLE ERGENLERİN KRİZLERLE BAŞ EDEBİLME POTANSİYELLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: EBEVEYNLERİN PSİKOLOJİK KONTROLÜ VE ERGENLERİN PSİKOLOJİK ZİHİNLİLİĞİNİN SERİ ARACI ROLÜ*

Merve Solak Arabacı¹, Haktan Demircioğlu²

Bu araştırmada ebeveynlerin olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantıları ile ergenlerin yaşamsal krizlerle baş edebilme potansiyelleri arasındaki ilişkide; ebeveynlerin psikolojik kontrolü/ saymazlığı ve ergenlerin psikolojik zihinliliğinin seri aracı rolü incelenmiştir. Araştırmanın örnekleme, basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile belirlenmiş olup 2022- 2023 eğitim ve öğretim yılında Manisa ilinin Yunusemre ve Şehzadeler merkez ilçelerinde bulunan liselere devam eden 15- 18 yaş grubundaki 748 ergen ve ebeveynlerinden (748 anne ve 748 baba) oluşmaktadır. Araştırma verileri ergenler ve ebeveynleri için ayrı ayrı hazırlanmış olan Genel Bilgi Formu, Ruh Sağlığını Koruma ve Ruhsal Bozuklukları Önleme Ölçeği, Ergenler İçin Psikolojik Zihinlilik Ölçeği, Ebeveyn Psikolojik Kontrol Ölçeği, Çocukluk Deneyimleri Ölçeği ve Olumlu Çocukluk Yaşantıları Ölçeği aracılığı ile toplanmıştır. Verilerin analizinde Pearson korelasyon katsayısı, Hayes' in PROCESS makrosu Model 6 seri aracılık testi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular, ebeveynlerin psikolojik kontrolü/ saymazlığı ile ergenlerin psikolojik zihinlilik düzeylerinin; ebeveynlerin olumlu ve olumsuz çocukluk yaşantıları ile ergenlerin yaşamsal krizlerle baş edebilme potansiyelleri arasındaki ilişkide seri aracı bir rol oynadığı sonucunu ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, ergenlerin yaşamsal krizlerle baş edebilme potansiyellerini güçlendirmeye yönelik hazırlanacak müdahale programlarında; ebeveynlerin çocukluk yaşantıları, uyguladıkları ebeveynlik stratejileri gibi aile faktörleri ile birlikte psikolojik zihinlilik gibi bireysel kaynakları da kapsayan bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesinin önemine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk Yaşantıları, Ergen Ruh Sağlığı, Psikolojik Kontrol, Psikolojik Zihinlilik.

THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTS' CHILDHOOD EXPERIENCES AND ADOLESCENTS' POTENTIAL TO COPE WITH CRISES: THE SERIAL MEDIATING ROLE OF PARENTAL PSYCHOLOGICAL CONTROL AND ADOLESCENT PSYCHOLOGICAL MINDEDNESS

This study examined the serial mediating role of parental psychological control/ disregard and adolescent psychological mindedness in the relationship between parents' positive and negative childhood experiences and adolescents' potential to cope with life crises. The study sample was determined using a simple random sampling method and consisted of 748 adolescents aged 15- 18 attending high schools in the Yunusemre and Şehzadeler central districts of Manisa Province during the 2022- 2023 academic year, together with their respective mothers and fathers (748 mothers and 748 fathers). The research data were collected using the General Information Form, which was prepared separately for adolescents and their parents, along with the Mental Health Protection and Mental Disorders Prevention Scale, the Psychological Mindedness Scale For Adolescents, the Parental Psychological Control Scale, the Early Life Experiences Scale, and the Positive Childhood Experiences Scale. The data were analyzed using Pearson correlation coefficient, Hayes' PROCESS macro Model 6 serial mediation test. As a result of the study, it was found that parental psychological control/ disregard and adolescent psychological mindedness have a serial mediating role in the relationship between parents' positive and negative childhood experiences and adolescents' potential to cope with life crises. These findings underscore the importance of adopting a comprehensive and integrative approach in the development of intervention programs aimed at enhancing adolescents' capacity to cope with life crises. Such an approach should take into account both familial factors—such as parents' childhood experiences and parenting strategies—and individual resources, including psychological mindedness.

Keywords: *Childhood Experiences, Adolescent Mental Health, Psychological Control, Psychological Mindedness.*

[1] Dr., Manisa Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, 0000-0003-2818-9418, merve.solak@hacettepe.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-5092-1698, hdemircioglu@hacettepe.edu.tr.

*Bu çalışma Doç. Dr. Haktan DEMİRCİOĞLU'nun danışmanlığında Dr. Merve SOLAK ARABACI'nın Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü'nde hazırladığı "Ergenlerin Psikolojik Zihinlilik, Krizlerle Baş Edebilme ve Ebeveynlerinden Algıladıkları Psikolojik Kontrol Düzeyleri ile Ebeveynlerinin Çocukluk Çağı Yaşantıları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi" isimli doktora tezinin bir kısmından üretilmiştir.

EMZİK VE EMZİK KULLANIMI HAKKINDA EBEVEYN BİLGİ VE TUTUMLARI

Melisa Deniz Bozkaya¹, Melike Özer², Hale Dere Çiftçi³, Vedat Baş⁴

Bu çalışmanın amacı, ebeveynlerin çocukları için emzik kullanımına ilişkin tutum ve bilgilerini değerlendirmek, bu süreçte sergiledikleri yaklaşımları daha iyi anlamak ve emziğe karşı genel tutumlarını tespit etmektir. Araştırmanın evreni 0-5 yaş aralığında toplam 114 çocuğa sahip ebeveyn arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırma, özel bir çocuk kliniğine başvuran ebeveynlerle gerçekleştirilmiş olup, anket yöntemi ile veriler toplanmıştır. Toplamda 31 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış anket, ebeveynlerin katılımına sunulmuştur. Çalışmaya başlanılmadan önce ebeveynlerin yazılı onamı alınmıştır. Ankette sosyodemografik bilgilerin yanı sıra; çocuğun emzik kullanımına başlama yaşı ve kullanım süresi, ebeveynlerin emzik kullanım nedenleri, emziği temizleme yöntemleri, emzik seçimini etkileyen faktörler ve emziğin zararlarına yönelik bilgisini değerlendiren sorular yer almaktadır. Çalışmaya toplam 114 çocuk katılmış olup bunların %50,9'u (n=58) erkek, %49,1 'i (n=56) kızdır. Anne ve babaların eğitim düzeylerinde en yüksek oran üniversite mezunlarında (anne %69,3; baba %57,0), ikinci sırada ortaokul/lise mezunları (anne %23,7; baba %35,1) yer almakta; en düşük oran ise doktora (anne %0,9; baba %4,4) ve öğrenim görmemiş gruplara (anne %0; baba %0,9) aittir. Çalışmaya katılan ailelerin %32,5'i (n=37) gelirinin giderinden fazla, %53,5'i (n=61) gelir-gideri denk, %14,0'ı (n=16) ise gelirinin giderinden az olduğunu belirlenmiştir. Çocukların bakım verenleri incelendiğinde, %71,9'unun (n=82) anne/babası, %13,2'sinin (n=15) büyükannesi, %2,6'sının (n=3) ise bakıcı olduğu belirlenmiştir. Çalışma, ebeveynlerin eğitim düzeyinin yüksek olmasına rağmen emzik kullanımında kararların yalnızca bilgiye değil, kültürel ve çevresel faktörlere de bağlı olduğunu, doğru ve güncel bilginin erişiminin davranışları yönlendirmede kritik rol oynadığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Emzik Kullanımı, Ebeveyn Tutumları, Emzirme.

PARENTAL KNOWLEDGE AND ATTITUDES REGARDING PACIFIERS AND PACIFIER USE

The aim of this study is to evaluate parents' attitudes and knowledge regarding pacifier use for their children, to better understand their approaches during this process, and to determine their general attitudes toward pacifiers. The study population consisted of parents of a total of 114 children aged 0–5 years. The research was conducted with parents who applied to a private pediatric clinic, and the data were collected using a questionnaire method. A semi-structured questionnaire consisting of 31 questions was administered to the participating parents. Written consent was obtained from the parents before the study began. In addition to sociodemographic information, the questionnaire included questions assessing the child's age at the start of pacifier use and duration of use, parents' reasons for pacifier use, pacifier cleaning methods, factors influencing pacifier selection, and parents' knowledge regarding the potential harms of pacifier use. A total of 114 children participated in the study, of whom 50.9% (n=58) were boys and 49.1% (n=56) were girls. Regarding the educational levels of mothers and fathers, the highest rates were found among university graduates (mothers 69.3%; fathers 57.0%), followed by secondary/high school graduates (mothers 23.7%; fathers 35.1%); the lowest rates were observed in the doctoral group (mothers 0.9%; fathers 4.4%) and those with no formal education (mothers 0%; fathers 0.9%). Among the participating families, 32.5% (n=37) reported that their income exceeded their expenses, 53.5% (n=61) reported equal income and expenses, and 14.0% (n=16) reported that their income was less than their expenses. Examination of the children's caregivers revealed that 71.9% (n=82) were cared for by their parents, 13.2% (n=15) by their grandmothers, and 2.6% (n=3) by babysitters. The study shows that despite parents' high educational levels, decisions about pacifier use depend not only on knowledge but also on cultural and environmental factors, and that access to accurate and up-to-date information plays a critical role in guiding behaviors.

Keywords: *Pacifier Use, Parental Attitudes, Breastfeeding.*

[1] Çocuk Gelişimi Öğrencisi, İstanbul Arel Üniversitesi, 0009-0001-2069-2716, melisadenizbozkaya1@gmail.com.

[2] Çocuk Gelişimi Öğrencisi, İstanbul Arel Üniversitesi, 0009-0006-1855-3174, melike.euphoria@gmail.com.

[3] Prof. Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, 0000-0003-4524-4685, haledereciftci@arel.edu.tr.

[4] Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi, 0000-0003-4011-3993, vedatbas@arel.edu.tr.

ÇOCUĞU OKUL ÖNCESİ EĞİTİME DEVAM EDEN ANNELERDE İSTİHDAM SUÇLULUĞU İLE EBEVEYN TUTUMU İLİŞKİSİ

Sultan Kiremitci¹, Doğa Başer²

Çalışan anneler, annelik ve iş yaşamının gerektirdiği rolleri eşzamanlı üstlenmenin oluşturduğu çatışmalar sebebiyle istihdam suçluluğu yaşayabilmektedir. Özellikle okul öncesi dönemde çocukların ebeveyn desteğine daha yoğun ihtiyaç duyması, annelerin istihdam suçluluğunu daha belirgin biçimde deneyimlemelerine yol açabilmektedir. Bu suçluluk duygusu, ebeveyn tutumlarıyla ilişkili olabilecek önemli bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı çocuğu okul öncesi eğitime devam eden çalışan annelerin istihdam suçluluğu ve ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışmada nicel yöntem ve kesitsel tasarım kullanılmıştır. Çalışmanın verileri çocuğu okul öncesi eğitime devam eden 189 çalışan anneden Ebeveyn Tutum Ölçeği, Anne İstihdam Suçluluğu Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu aracılığıyla toplanmıştır. Bu veriler IBM SPSS programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizinde Pearson korelasyon testi kullanılmıştır. Çalışma sonuçlarına göre anne istihdam suçluluğu ile aşırı koruyucu tutum arasında anlamlı, düşük düzeyde ve pozitif yönlü ilişki; otoriter tutum arasında anlamlı, orta düzeyde ve pozitif yönlü ilişki; demokratik tutum arasında anlamlı, düşük düzeyde ve negatif yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir. Anne istihdam suçluluğu ile izin verici tutum arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Sonuçlar, anne istihdam suçluluğunun ebeveyn tutumları ile ilişkili olduğunu dolayısıyla çalışan annelerin ebeveyn tutumlarını anlamada dikkate alınması gereken bir faktör olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda çalışan annelerin istihdam suçluluğunu azaltacak ve olumlu ebeveyn tutumlarını destekleyecek politika ve hizmetlerin geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çalışan Anne, İstihdam Suçluluğu, Ebeveyn Tutumu, Toplumsal Cinsiyet Roller.

THE RELATIONSHIP BETWEEN EMPLOYMENT GUILT AND PARENTING ATTITUDES AMONG MOTHERS WHOSE CHILDREN ATTEND PRESCHOOL

Working mothers may experience employment guilt due to conflicts arising from the simultaneous fulfillment of the roles required by motherhood and work. The fact that children require more intensive parental support during the preschool years, in particular, can lead working mothers to experience employment guilt more acutely. This guilt is considered an important factor related to parenting attitudes. The aim of this study is to examine the relationship between employment guilt and parenting attitudes among working mothers whose children attend preschool. This study employed quantitative methods and a cross-sectional design. Data were collected from 189 working mothers through the Parenting Attitude Scale, Maternal Employment Guilt Scale, and Personal Information Form. The data was analyzed using the IBM SPSS program. Pearson's correlation test was used in the analysis of the data. According to the results of the study, a significant, low-level, and positive relationship was found between maternal employment guilt and overprotective attitudes; a significant, moderate-level, and positive relationship was found between maternal employment guilt and authoritarian attitudes; and a significant, low-level, and negative relationship was found between maternal employment guilt and democratic attitudes. No significant relationship was found between maternal employment guilt and permissive attitudes. These results demonstrate that maternal employment guilt is related to parenting attitudes and should therefore be considered when understanding the parenting attitudes of working mothers. Thus, it is important to develop policies and services that reduce working mothers' employment guilt and support positive parenting attitudes.

Keywords: *Working Mother, Employment Guilt, Parenting Attitude, Gender Roles.*

[1] Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-7316-6648, sultankiremitci@hotmail.com.

[2] Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-7451-6590, dogabaser@selcuk.edu.tr.

EBEVEYNLERİN BİLİNÇLİ FARKINDALIK DÜZEYLERİ İLE EBEVEYN STRESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Leyla Hancıoğlu Küçük¹, Şehida Rizvançe Matsan²

Bu araştırmada Ebeveynlerin bilinçli farkındalık düzeyleriyle ile ebeveyn stres arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma nicel araştırma içerisinde yer alan ilişkisel tarama modeli ile yapılarak verilerin toplanmasında anket yöntemi uygulanmıştır. Araştırmada örneklem grubu olarak 265 anne (%85.8), 44 baba (%14.2) toplamda 309 kişiye bilinçli farkındalık ölçeği ve bireysel stres ölçeği uygulanmıştır. Yapılan anket çalışmasında amaç; bilinçli farkındalık düzeyinin ebeveyn stresi üzerine etkisini ve ikisi arasındaki ilişkiyi saptamaktır. Bu konuda oluşturulan hipotezlerin doğruluğuna genel anlamda ulaşılmış olup, diğer bazı parametrelerinde ebeveynlerde stres düzeyini etkileyebileceği sonucuna varılmıştır. Yapılan çalışmada bilinçli farkındalık ve ebeveyn stresi arasında anlamlı bir korelasyon bulunmuş ve diğer faktörlerinde buna eşlik ettiği kanısına varılmıştır. Yapılan analizlerde ebeveyn stresini bazı demografik özelliklerinde etkilediği görülmüştür. Yaş, eğitim durumu ve cinsiyet faktörünün ebeveyn stresini artırdığını sonucuna varılmıştır. Psikolojik destek almak veya psikolojik sorunların olması da he bilinçli farkındalık düzeylerini etkilerken hem de stres düzeyini de etkisi olduğu çalışmada vurgulanmıştır. Bunun yanı sıra ebeveyn özyeterliliği de ebeveyn stresini etkileyen faktörler arasında yer almıştır. Ebeveynlerin evlilik süresi, sahip oldukları çocuk sayısı gibi durumlarda araştırma sonuçlarını etkilemiştir. Sonuç olarak bilinçli farkındalık ve ebeveyn stresi arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve bununla birlikte başka faktörlerinde bu iki kavram arasındaki etkileşimi etkileyebileceği kanısına varılmıştır. Bu alanda çalışmaların daha çok yapılması hem bu iki kavramı ön plana çıkararak hem de literatüre katkı sağlamak amacıyla sürdürülmesi önem arz etmektedir. Bu çalışma sonucunda öneriler; Ebeveyn stresini azaltmak için bilinçli farkındalık teknikleri uygulanmalı ve ailelere bu konuda eğitimler verilmelidir. Ayrıca, çocuk gelişimi alanında öğrenim gören öğrencilere “bilinçli farkındalık” ve “ebeveyn stresini azaltma teknikleri” derslerinin müfredata eklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Bilinçli farkındalık, Ebeveyn Stresi.*

EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENTS CONSCIOUS AWARENESS LEVELS AND PARENTAL STRESS

This study examines the relationship between parents' levels of mindfulness and parental stress. Conducted using a relational survey model within the scope of quantitative research, data collection was carried out through a questionnaire method. The study sample consisted of 319 participants, including 265 mothers (85.8%) and 64 fathers (14.2%), who completed the Mindfulness Scale and Individual Stress Scale. The primary objective of the survey was to determine the effect of mindfulness on parental stress and to identify the relationship between these two variables. The findings confirmed the hypotheses formulated in this context, while also revealing that certain additional parameters may influence parental stress levels. A significant correlation was found between mindfulness and parental stress, alongside other contributing factors. Further analyses indicated that certain demographic characteristics, such as age, education level, and gender, impact parental stress. Additionally, receiving psychological support or experiencing psychological issues was found to affect both mindfulness levels and stress levels. Moreover, parental self-efficacy was identified as another factor influencing parental stress. Other variables, such as the duration of marriage and the number of children, also had an impact on the study results. In conclusion, a significant relationship was established between mindfulness and parental stress, while other factors were also found to contribute to the interaction between these two concepts. The study highlights the importance of conducting further research in this field to enhance the understanding of these variables and contribute to the existing literature. Recommendations from this study: Conscious awareness techniques should be applied to reduce parental stress and families should be trained on this subject. Additionally, it is recommended that "conscious awareness" and "parental stress reduction techniques" courses be added to the curriculum for students studying child development.

Keywords: *Mindfulness, Parental Stress.*

[1] Psikoloji Bilim Uzmanı, Uluslararası Vizyon Üniversitesi, 0000-0001-5874-4238,
leyla.hancioglukucuk@vizyon.edu.mk.

[2] Doç. Dr., Uluslararası Vizyon Üniversitesi, 0000-0001-8861-5904,
sehida.rizvancemasan@vizyon.edu.mk.

TEMA: ÇOCUK GELİŞİMCİ YETİŞTİRME: POLİTİKALAR VE EVRENSEL UYGULAMALAR

THEME: RAISING CHILD DEVELOPMENT SPECIALIST: POLICIES AND UNIVERSAL PRACTICES

ÇOCUK GELİŞİMİ LİSANS PROGRAMLARI YETERLİKLERİNİN TEMATİK VE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ

Mehmet Kart¹

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’deki yedi devlet üniversitesinde yürütülen çocuk gelişimi lisans programlarının yeterliklerini tematik içerik açısından karşılaştırmalı olarak analiz etmektir. Yükseköğretimde kalite güvencesi ve uluslararası uyumun temel bir unsuru olarak öne çıkan program yeterlikleri, Bologna Süreci ilkeleri doğrultusunda ele alınmıştır. Araştırma kapsamında, Hacettepe, Ankara, Atatürk, Akdeniz, Ondokuz Mayıs, Ege ve Hitit Üniversiteleri’nin açık erişimli program yeterlikleri doküman incelemesi yöntemiyle toplanmıştır. Veriler, Braun ve Clarke’ın tematik analiz yaklaşımı temel alınarak değerlendirilmiş ve elde edilen yeterlikler; bilgi, beceri, araştırma ve yorumlama, iletişim ve etik, yaşam boyu öğrenme, toplumsal katkı ve kalite yönetimi olmak üzere yedi ana tema altında yapılandırılmıştır. Analiz sonuçlarına göre, üniversiteler arasında tematik bütünlük, bilimsel yetkinlik, etik yaklaşım ve disiplinler arası entegrasyon açısından farklılıklar bulunduğu belirlenmiştir. Hacettepe ve Atatürk gibi üniversitelerin yeterliklerinde yüksek düzeyde yapılandırılmış, uygulama ile bütünleşik ve bütüncül bir formasyon modeli öne çıkarken; bazı üniversitelerde yeterliklerin daha yüzeysel ve sınırlı tanımlandığı, tematik bütünlüğün geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu saptanmıştır. Özellikle disiplinler arası iş birliği, araştırma kültürü ve kalite yönetimi gibi temaların bazı kurumlarda güçlü biçimde temsil edildiği, bazılarında ise daha yüzeysel ele alındığı görülmüştür. Elde edilen bulgular, çocuk gelişimi lisans programlarında pedagojik standartların yükseltilmesi, tematik derinliğin ve uygulama entegrasyonunun güçlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, program yeterliklerinin uluslararası standartlarla uyumlu, dengeli ve öğretim süreçleriyle bütünleşik biçimde yeniden yapılandırılması önerilmektedir. Ayrıca, ilerleyen araştırmalarda bu yeterliklerin mezunlar ve saha uygulamalarındaki yansımalarının değerlendirilmesi önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bologna Süreci, Çocuk Gelişimi, Lisans Programları, Tematik Analiz, Yeterlikler.

THEMATIC AND COMPARATIVE ANALYSIS OF COMPETENCIES IN UNDERGRADUATE CHILD DEVELOPMENT PROGRAMS

The aim of this study is to conduct a thematic and comparative analysis of the competencies defined in undergraduate child development programs at seven public universities in Turkey. Program competencies, which have become a central element of quality assurance and international alignment in higher education, were evaluated in accordance with the principles of the Bologna Process. Within the scope of the study, the openly accessible program competencies of Hacettepe, Ankara, Atatürk, Akdeniz, Ondokuz Mayıs, Ege, and Hitit Universities were collected through document analysis. The data were analyzed using Braun and Clarke's thematic analysis approach, and the competencies were grouped under seven main themes: knowledge, skills, research and interpretation, communication and ethics, lifelong learning, societal contribution, and quality management. The analysis revealed that there are differences among universities in terms of thematic coherence, scientific competence, ethical perspective, and the level of interdisciplinary integration. At universities such as Hacettepe and Atatürk, highly structured, practice-integrated, and holistic competency models stand out, whereas at some institutions, the competencies are more superficially and narrowly defined, indicating a need for greater thematic integration. Particularly, themes such as interdisciplinary collaboration, research culture, and quality management were found to be well represented in some universities but addressed more superficially in others. The findings highlight the necessity of enhancing pedagogical standards, thematic depth, and practical integration within undergraduate child development programs. In conclusion, it is recommended that program competencies be restructured to ensure alignment with international standards, thematic balance, and integration with the educational process. Additionally, future research should assess the impact of these competencies on graduates and field practices.

Keywords: *Bologna Process, Child Development, Competencies, Thematic Analysis, Undergraduate Programs.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, 0000-0003-1790-1270, mehmet.kart@ahievran.edu.tr.

ÖN LİSANS ÇOCUK GELİŞİMİ MEZUNLARININ YAŞAM BOYU ÖĞRENME YETERLİLİKLERİ VE KARIYER STRESLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Ebru Hasibe Tanju Aşlışen¹

Günümüzde eğitim-öğretim alanında yaşanan hızlı değişimler, öğrenmenin yer ve zaman açısından sınırlı olmadığını ortaya koymakta ve yaşam boyu öğrenme kavramının önemini artırmaktadır. Yaşam boyu öğrenme, bireylerin her yaşta, hayatın her alanında kendi öğrenme süreçlerini yönetmelerini ve mesleki gelişimlerini sürdürebilmelerini ifade eder. Bu yeterliliklere sahip olmak, bireylerin hem kariyer hem de kişisel yaşamlarında karşılaştıkları sorunlarla daha etkili başa çıkmalarına katkı sağlamaktadır. Öte yandan, yaşamın farklı dönemlerinde karşılaşılan stres, özellikle kariyer planlama ve mesleki gelişim süreçlerinde belirginleşmektedir. Çocuk gelişimi mezunları da mesleki yeterliliklerini artırma, istihdam olanaklarını değerlendirme ve mesleki beklentilere uyum sağlama süreçlerinde çeşitli stres kaynaklarıyla karşılaşmaktadır. Bu araştırmanın amacı, çocuk gelişimi mezunlarının yaşadıkları kariyer stresleri ile yaşam boyu öğrenme yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma, nicel araştırma yaklaşımı ile tarama modelinde desenlenmiş olup, çalışma grubunu Türkiye'nin farklı üniversitelerinden mezun olmuş ve çocuk gelişimi alanında çalışan veya iş arayan 100 birey oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiş, veriler "Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlilikleri Ölçeği" ve "Kariyer Stresi Ölçeği" kullanılarak çevrim içi anket formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programında betimsel istatistikler, korelasyon analizi ve çoklu regresyon teknikleri ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, yaşam boyu öğrenme yeterlilikleri yüksek olan mezunların kariyer stresleriyle daha etkili başa çıkabilecekleri, problem çözme becerilerinin güçleneceği ve mesleki doyum düzeylerinin artacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi Mezunları, Yaşam Boyu Öğrenme, Kariyer Stresleri.

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN ASSOCIATE DEGREE CHILD DEVELOPMENT GRADUATES' LIFELONG LEARNING COMPETENCIES AND CAREER STRESS

The rapid changes experienced in education today reveal that learning is not limited by time or place, and this increases the importance of the concept of lifelong learning. Lifelong learning refers to the ability of individuals to manage their own learning processes and sustain their professional development at all ages and in all areas of life. Possessing these competencies helps individuals more effectively cope with the challenges they encounter in both their careers and personal lives. Furthermore, stress encountered at different stages of life is particularly evident during career planning and professional development. Child development graduates also encounter various sources of stress while improving their professional competencies, evaluating employment opportunities, and adapting to professional expectations. The purpose of this study is to determine the relationship between the career stress experienced by child development graduates and their lifelong learning competencies. The research was designed using a quantitative survey model, and the study group consisted of 100 individuals who graduated from various universities in Turkey and are working or seeking employment in the field of child development. Participants were selected using a purposive sampling method, and data were collected via an online survey using the "Lifelong Learning Competencies Scale" and the "Career Stress Scale." The data were analyzed using descriptive statistics, correlation analysis, and multiple regression techniques in SPSS. The study predicts that graduates with high lifelong learning competencies will cope more effectively with career stress, have stronger problem-solving skills, and experience higher levels of professional satisfaction.

Keywords: *Child Development Graduates, Lifelong Learning, Career Stresses.*

[1] Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, 0000-0003-3306-2438, ebru.aslisen@hbv.edu.tr.

SAĞLIK KURULUŞLARINDA KLİNİK UYGULAMA/ALAN ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA ADAY ÇOCUK GELİŞİMCİ YETİŞTİRME SÜRECİ: ÇOCUK GELİŞİMCİ VE AKADEMİSYEN GÖRÜŞLERİ

Nursel Bektaş¹

Bu araştırmanın amacı sağlık kuruluşlarında çalışan çocuk gelişimcilerin ve Çocuk Gelişimi Bölümü Lisans Programlarında görev yapan akademisyenlerin klinik uygulama/alan çalışmaları gibi saha dersleri kapsamında aday çocuk gelişimci yetiştirilmesi sürecine ilişkin görüş ve uygulamalarının incelenmesidir. Araştırma, sağlık alanında çalışan çocuk gelişimcilerin lisans öğrenimlerine devam eden aday çocuk gelişimcilerin klinik uygulama/alan çalışmaları dersleri kapsamında yetiştirilmesine yönelik görüşlerini inceleyen nitel bir çalışmadır. Çalışma olgu bilim (fenomenoloji) deseninde yürütülmüştür. Bu desen, yaşadığımız dünyada olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilen, farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Araştırmada amaçlı örneklem yöntemlerinden farklılıkları belirlemek için geniş çaplı durumları ve önemli ortak örüntüleri belirlemek amacıyla kullanılan maksimum çeşitlilik örneklemesine uygun olarak çalışma grubu seçilmiştir. Çalışmada, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile araştırmacı tarafından ulaşılabilen çocuk gelişimciler ve akademisyenler çalışma grubuna dahil edilmiştir. Hastane/sağlıklı hayat merkezi gibi çeşitli sağlık kuruluşlarında çalışan 10 çocuk gelişimci ve farklı üniversitelerin Çocuk Gelişimi Bölümü Lisans Programlarında görev yapan 7 akademisyen bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Verileri toplamak üzere araştırmacı tarafından hazırlanan Akademisyen/Çocuk Gelişimci Görüşme Formları kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizi için öncelikle görüşme kayıtları araştırmacı tarafından deşifre edilmiştir. Yüz yüze veya çevrimiçi ortamda yapılan görüşme deşifreleri bilgisayar ortamına aktarılmış olup elde edilen veriler “içerik analizi” yapılarak analiz edilmektedir. Araştırmanın sonuçları analiz aşamasında olup sonuçlar doğrultusunda öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimci, Klinik Uygulama, Alan Çalışmaları.

THE PROCESS OF TRAINING PROSPECTIVE CHILD DEVELOPMENT SPECIALISTS IN HEALTH INSTITUTIONS WITHIN THE SCOPE OF CLINICAL PRACTICE/FIELD WORK: OPINIONS OF CHILD DEVELOPMENT SPECIALISTS AND ACADEMICS

The purpose of this study is to examine the opinions and practices of child development specialists working in healthcare institutions and academics teaching in Child Development Department undergraduate programs regarding the process of training prospective child development specialists in the context of practical field courses such as clinical practice/fieldwork. The research is a qualitative study that examines the views of child development specialists working in the health field regarding the training of prospective child development specialists continuing their undergraduate education within the scope of field applications/internship courses. The study was conducted using a phenomenological design. This design focuses on phenomena that we are aware of but do not have a deep and detailed understanding of, which can appear in various forms in the world we live in, such as events, experiences, perceptions, orientations, concepts, and situations. The study group was selected in accordance with maximum diversity sampling, which is used to identify broad contexts and important common patterns in order to determine the differences between purposeful sampling methods. In the study, child development specialists and academics accessible to the researcher were included in the study group using a convenient sampling method. 10 child development specialists working in various healthcare institutions such as hospitals or health centers and 8 academics teaching in Child Development Department undergraduate programs at different universities form the working group for this research. Academic/Child Development Interview Forms prepared by the researcher were used to collect data. For the analysis of research data, interview recordings were first transcribed by the researcher. Transcriptions of face-to-face or online interviews were transferred to a computer environment, and the data obtained were analyzed using "content analysis." The results of the research are currently in the analysis phase, and recommendations will be made based on the results.

Keywords: *Child Development Specialist, Clinical Practice, Field Studies.*

[1] Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0001-5901-2899, nbektas@aybu.edu.tr.

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİNDE GÖREV YAPAN ÇOCUK GELİŞİMİ ÖĞRETMENLERİNİN ALANA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Fazilet Uluyurt¹, Ebru Doğan Marsak², Kezban Tepeli³

Bu araştırmada, Konya ilindeki mesleki ve teknik Anadolu liselerinde görev yapan Çocuk Gelişimi ve Eğitimi öğretmenlerinin alana ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma durum saptamaya yönelik betimsel bir çalışma olup, çalışmanın örneklemini, Konya ilindeki mesleki ve teknik Anadolu liselerinde görev yapan 33 Çocuk Gelişimi ve Eğitimi öğretmeni oluşturmuştur. Veriler, araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ve kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler, nitel analiz yöntemlerinden içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. Araştırmada yönetime ilişkin görüşler, alan tercihinine ilişkin görüşler, atölye-derslik kullanımına ilişkin görüşler, müfredata ilişkin görüşler, işletmelerde mesleki eğitim (İme)-staja ilişkin görüşler, alanın geleceğine ilişkin görüşler, hizmet içi eğitime ilişkin görüşler olmak üzere 7 tema oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda; alana önem verilmemesi- alanla ilgili bilgi eksikliği, alan tanıtımı- seçimi sürecinin 8. sınıfta yapılmayıp 9. sınıf sene başına bırakılması, mesleki ve teknik Anadolu liselerine bakanlık tarafından gönderilen temrinlik ödeneğinin yetersizliği, alanın kullanımına verilen atölye yetersizliği, seçmeli derslerin birbirinin tekrarı olması, işletmelerin öğrencilerden beklentilerinin yüksekliği, alan öğretmenlerinin norm fazlası olma endişesi, bazı okullarda hizmet içi eğitimin desteklenmemesi gibi alanda ortak sorunlar saptanmıştır. Sorunlara yönelik çözüm önerisi olarak; mesleki ve teknik Anadolu lisesi idarecilerinin atölye öğretmeni olması, alan tanıtımı-seçimi sürecinin 8.sınıfta yapılması, temrinlik ödeneğinin artırılması, alana verilen atölye sayısının artırılması, ders içeriklerinin ve saatlerinin yeniden güncellenmesi, işletmelerin milli eğitim tarafından bilgilendirilmeleri, mezunlara yks de avantaj sağlanması ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mesleki ve Teknik Eğitim, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Alan, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi.

OPINIONS OF CHILD DEVELOPMENT TEACHERS WORKING IN VOCATIONAL AND TECHNICAL ANATOLIAN HIGH SCHOOLS ON THE FIELD

This study aimed to examine the views of Child Development and Education teachers working in vocational and technical Anatolian high schools in Konya province, regarding the field. The research is a descriptive study aimed to determine the situation, and the sample of the study consisted of 33 Child Development and Education teachers working in vocational and technical Anatolian high schools in Konya province. Data were collected through a semi-structured interview form and a personal information form developed by the researchers. The obtained data was examined using content analysis method, which is a qualitative analysis method. 7 themes were created in the research: views on management, views on field choice, views on use of workshops and classrooms, views on curriculum, views on vocational education (IME) and internships in businesses, views on the future of the field, and views on in-service training. As a result of the research; Common problems in the field have been identified, including a lack of emphasis on the field, a lack of knowledge about the field, the field introduction and selection process being postponed until the beginning of the 9th grade instead of starting in the 8th grade, insufficient training allowances sent to vocational and technical Anatolian high schools by the Ministry, a lack of workshops allocated for field use, the duplication of elective courses, high student expectations of businesses, concerns about field teachers exceeding the required standards, and a lack of support for in-service training in some schools. Proposed solutions to these problems include having vocational and technical Anatolian high school administrators as workshop teachers, holding the field introduction and selection process in the 8th grade, increasing the training allowance, increasing the number of workshops allocated to the field, updating course content and hours, informing businesses through the Ministry of National Education, and providing graduates with an advantage on the YKS exam.

Keywords: *Vocational and Technical Education, Vocational and Technical Anatolian High School, Field, Child Development and Education.*

[1] Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, 0000-0001-7622-8560, uluyurtfazilet@gmail.com.

[2] Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, 0000-0002-0181-7456, ebru.dogan70@gmail.com.

[3] Prof. Dr, Selçuk Üniversitesi, 0000-0003-3403-3890, ktepli@selcuk.edu.tr.

OKUL ÖNCESİ KURUMLARDA YÖNETİM YAKLAŞIMLARININ ÇOCUKLARIN SOSYAL-DUYGUSAL GELİŞİMİNE ETKİSİ: ULUSAL VE ULUSLARARASI ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ

Ümran Demir¹, Fatma Ülkü Yıldız²

Okul öncesi dönem, bireyin sosyal-duygusal temellerinin atıldığı en kritik gelişim evrelerinden biridir. Bu dönemde çocukların gelişimini etkileyen faktörler arasında, eğitim kurumlarının benimsediği yönetsel yaklaşımlar önemli bir yer tutmaktadır. Okul yöneticilerinin benimsediği yönetim tarzları (demokratik, otoriter, katılımcı vb.), öğretmenlerin tutumlarını, sınıf iklimini ve dolayısıyla çocukların sosyal-duygusal gelişimlerini doğrudan etkileyebilmektedir. Bu çalışma, 2010–2025 yılları arasında yayımlanmış ulusal ve uluslararası araştırmaları derleyerek farklı yönetim yaklaşımlarının çocukların sosyal-duygusal gelişimi üzerindeki etkilerini incelemektedir. Yurt içi araştırmalarda, demokratik ve işbirlikçi yönetim tarzlarının öğretmenlerin sınıf yönetimi becerilerini ve çocuklarla kurdukları ilişkileri olumlu yönde etkilediği; buna karşılık otoriter yaklaşımların sınıf ikliminde gerginlik ve çocuklarda davranışsal sorunlara yol açtığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin duygusal zekâ düzeyi ve benlik-yeterlik inancı ile sınıf yönetimindeki başarıları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Uluslararası literatürde ise özellikle İskandinav ülkelerinde uygulanan yatay örgütlenme modelleri, esnek yönetim anlayışları ve çocuk merkezli pedagojik yaklaşımlar, sosyal-duygusal gelişimi destekleyici öğrenme ortamları oluşturmada etkili olmaktadır. Ayrıca, demokratik liderlik tarzlarının çocuklarda öz düzenleme, empati ve sosyal problem çözme gibi becerileri güçlendirdiği bulgulanmıştır. Sonuç olarak, gerek ulusal gerekse uluslararası bulgular, okul öncesi kurumlarda benimsenen yönetim anlayışlarının çocuk gelişimi üzerinde belirleyici bir rol oynadığını göstermektedir. Demokratik ve işbirliğine dayalı yönetim tarzlarının okul öncesi kurumlarda yaygınlaştırılması, çocukların sosyal-duygusal gelişimini destekleyecek olumlu bir öğrenme ortamı oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Yöneticilere yönelik pedagojik liderlik temelli hizmet içi eğitim programlarının yaygınlaştırılması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Yönetim Tarzı, Sosyal-Duygusal Gelişim, Öğretmen Tutumu, Sınıf İklimi, Çocuk Gelişimi.

THE INFLUENCE OF MANAGEMENT APPROACHES IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION INSTITUTIONS ON CHILDREN'S SOCIAL AND EMOTIONAL DEVELOPMENT: A REVIEW OF NATIONAL AND INTERNATIONAL RESEARCH

The preschool period is one of the most critical developmental stages in which the foundations of an individual's social and emotional development are laid. Among the factors influencing children's development during this period, the managerial approaches adopted by educational institutions play a significant role. The leadership styles embraced by school administrators (e.g., democratic, authoritarian, participatory) can directly affect teachers' attitudes, classroom climate, and consequently, children's social-emotional development. This study reviews national and international research published between 2010 and 2025 to examine the effects of different management approaches on children's social-emotional development. Domestic studies indicate that democratic and collaborative leadership styles positively influence teachers' classroom management skills and their relationships with children, whereas authoritarian approaches may lead to tense classroom climates and behavioral problems among children. Moreover, significant correlations have been found between teachers' emotional intelligence, self-efficacy beliefs, and their classroom management effectiveness. In the international literature, particularly in Scandinavian countries, horizontal organizational models, flexible administrative practices, and child-centered pedagogical approaches have been found effective in creating learning environments that support social-emotional. Furthermore, democratic leadership styles have been shown to enhance children's skills in self-regulation, empathy, and social problem-solving. In conclusion, both national and international findings demonstrate that the management approach adopted in preschool institutions plays a decisive role in child development. Promoting democratic and collaborative leadership styles in early childhood education settings can contribute to the creation of a positive learning environment that supports children's social-emotional development. It is recommended that in-service training programs focusing on pedagogical leadership be widely implemented for school administrators.

Keywords: *Preschool Education, Management Style, Social-Emotional Development, Teacher Attitude, Classroom Climate, Child Development.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Alanya Üniversitesi, 0000-0002-0599-0459, umran.demir@alanyauniversity.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-1164-515X, fulkuyildiz@selcuk.edu.tr.

TEMA: ÇOCUK GELİŞİMİ MESLEĞİ VE ETİK

THEME: THE PROFESSION AND ETHIC OF CHILD DEVELOPMENT

ÜNİVERSİTELERİN SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÇOCUK GELİŞİMİ BÖLÜMÜ KADROSUNDAKİ ÖĞRETİM ELEMANLARININ ÇALIŞTIKLARI ALANA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Duygu Arıcı Doğan¹, Kezban Tepeli²

Üniversitelerin sağlık bilimleri fakültesi çocuk gelişimi bölümü kadrosundaki öğretim elemanlarının çalıştıkları alana yönelik görüşlerini incelemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desende gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu Ankara, İstanbul, Konya ve Karaman'da bulunan devlet/vakıf üniversiteleri kadrosunda yer alan 11 öğretim elemanı oluşturmaktadır. Öğretim elemanlarının demografik bilgilerini almak için “Kişisel Bilgi Formu” ve veri toplama aracı olarak ise araştırmacılar tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış “Çocuk Gelişimi Bölümü Öğretim Elemanlarının Çalıştıkları Alan ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesine Yönelik Görüşme Formu” kullanılmıştır. Verilerin analizi içerik analizi yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara göre öğretim elemanlarının kullandıkları müfredattaki teorik ve mesleki uygulamalı dersleri yeterli buldukları, tümünün müfredatlarının ÇUÇEP ile uyumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Fiziki koşullarla ilgili Yükseköğretim Yürütme Kurulu’nun belirlediği asgari koşullar dikkate alındığında standardize edilmiş aktif bir gelişimsel değerlendirme ve takip ünitesinin olmadığı, uygulamalı dersler için birçoğunun özel derslik kullandığı fakat bir kısmının da standart derslikte uygulamalar yaptığı ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin teorik derslerdeki performanslarını ortalama olarak değerlendirdikleri, uygulamalı derslerdeki öğrenci performanslarını da iyi olarak nitelendirdikleri belirlenmiştir. İdari ve bölüm içi yaşadıklarını genel olarak, bölüm içerisinde dengeli bir iş yükü dağılımı olduğunu, fakülte olarak talep edilen işlerin yapıldığını ve ek olarak farklı bölümlerle etkinlik, çalışma ya da ders alışverişi için iş birliği içerisinde olduklarını ifade etmişlerdir. Çalışmanın ikinci bölümü olan sorun ve çözüm önerilerine yönelik görüşlerinin ise; alanda çözülmesi gereken en önemli sorunun bölümün açık öğretim fakültesinde yer alması ve mesleki kimlik belirsizliği yaşanması şeklinde olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sorunların çözümünün de açık öğretimin kapanması, birliktelik, meslek yasası ve istidam sayısının artması ile gerçekleşebileceğini aktardıkları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi, Öğretim Elemanları.

OPINIONS OF ACADEMIC STAFF IN THE CHILD DEVELOPMENT DEPARTMENTS OF FACULTIES OF HEALTH SCIENCES AT UNIVERSITIES REGARDING THEIR FIELD OF WORK

This study aimed to examine the opinions of academic staff in the Child Development Departments of Faculties of Health Sciences at universities regarding their field of work. It was conducted using a qualitative research method with a phenomenological design. The study group consisted of 11 academic staff members working in state and foundation universities located in Ankara, Istanbul, Konya, and Karaman. A Personal Information Form was used to collect demographic data, and a semi-structured Interview Form on the Opinions of Instructors in the Child Development Department Regarding Their Field of Work, developed by the researchers, served as the primary data collection tool. The data were analyzed using content analysis. According to the findings, the academic staff generally considered the theoretical and practical courses in the current curriculum to be sufficient, and all stated that their curricula were aligned with the National Core Education Program in Child Development. In terms of physical facilities, it was found that most departments lacked a standardized and fully functional developmental assessment and monitoring unit, despite the minimum requirements set by the Higher Education Executive Board. Many departments used specialized classrooms for practical courses, while others conducted practical training in standard classrooms. The academic staff rated students' performance in theoretical courses as average, while their performance in practical courses was described as good. Regarding administrative and departmental experiences, participants reported a generally balanced workload distribution within the department, fulfillment of faculty-level responsibilities, and active collaboration with other departments in terms of events, joint projects, and course exchange. In the second part of the study, which focused on problems and proposed solutions, the most significant issue identified was the inclusion of the department in the open education system, which was seen as contributing to a lack of professional identity. Participants suggested that these problems could be addressed by closing the open education program, fostering professional unity, enacting a professional law, and increasing employment opportunities.

Keywords: *Faculty of Health Science, Child Development, Academic Staff.*

[1] Doktora Öğrencisi- Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi-İstinye Üniversitesi, 0000-0003-4853-4637, 223179001002@ogr.selcuk.edu.tr/duygu.dogan@istinye.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0003-3403-3890, ktepli@selcuk.edu.tr.

ÇOCUK GELİŞİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ İLE İYİ OLUŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Tunahan Karaarslan¹, Gülçin Güven², Ece Nur Dönbak³

Problem, bireylerin belirli bir amaca ulaşma sürecinde karşılaştıkları engelleri ifade etmektedir. Bu engellerin aşılması için ise problem çözme becerilerinin etkin kullanılması gerekmektedir. Problem çözme, bilişsel süreçlerin yanı sıra duyuşsal ve davranışsal özellikleri de kapsayan, öğrenilebilir ve geliştirilebilir bir beceridir. Bu beceriler bireyin çevresine uyum sağlamasına, karşılaştığı güçlüklerle baş etmesine ve yaşamında etkin kararlar almasına katkı sunmaktadır. Öte yandan iyi oluş kavramı, bireyin yaşam doyumunu, mutluluk düzeyini, olumlu duygularını ve ruhsal dengesini içeren çok boyutlu bir yapıdır. İyi oluş, bireyin sosyal ilişkilerinden akademik başarısına kadar pek çok alanda önemli rol oynamaktadır. Buradan hareketle çocuk gelişimi öğrencilerinin mesleki yaşamda karşılaşacakları çeşitli güçlükler ve sorumluluklar, etkili problem çözme becerilerini gerekli kılmaktadır. Problem çözme becerileri yüksek olan öğrencilerin, hem mesleki görevlerini yerine getirmede hem de çocuk ve ailelerle sağlıklı iletişim kurmada daha başarılı olacaklarını düşündürmektedir. Ayrıca iyi oluş düzeyi, öğrencilerin akademik motivasyonlarını, sosyal ilişkilerini ve yaşam doyumlarını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, problem çözme becerilerinin iyi oluş üzerindeki rolünün anlaşılması, çocuk gelişimi öğrencilerinin psikososyal açıdan desteklenmesine katkı sunacaktır. Dolayısıyla problem çözme becerileri ile iyi oluş düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi, öğrencilerin hem akademik hem de kişisel gelişimlerine ışık tutacak niteliktedir. Bu çalışmanın amacı, Çocuk Gelişimi Bölümü öğrencilerinin problem çözme becerileri ile iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Araştırma, ilişkisel tarama modeli çerçevesinde desenlenmiştir. Çalışma grubunu, Çocuk Gelişimi Bölümü'nde öğrenim gören farklı sınıf düzeylerinden lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Veriler, Google Formlar aracılığıyla hazırlanan kişisel bilgi formu, problem çözme becerileri ölçeği ve iyi oluş ölçeği kullanılarak toplanmaktadır. Katılımcılardan elde edilen veriler SPSS programı ile analiz edilip değişkenler arasındaki ilişkiler korelasyon teknikleri ile değerlendirilecektir. Veri toplama süreci devam etmekte olup beklenen sonuç, problem çözme becerileri güçlü olan öğrencilerin iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olabileceği yönündedir. Araştırmanın tamamlanmasının ardından elde edilen sonuçların çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin akademik uyum süreçlerine ve yaşam doyumlarını artırmaya yönelik öneriler geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi, Öğrenci, Problem Çözme, İyi Oluş.

AN EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN PROBLEM-SOLVING SKILLS AND WELL-BEING OF CHILD DEVELOPMENT DEPARTMENT STUDENTS

Problem is defined as the obstacles individuals encounter in the process of achieving a specific goal. Overcoming these obstacles requires the effective use of problem-solving skills. Problem solving is a skill that involves not only cognitive processes but also affective and behavioral characteristics, and it is a learnable and improvable competence. These skills contribute to individuals' ability to adapt to their environment, cope with challenges, and make effective decisions in their lives. On the other hand, the concept of well-being refers to a multidimensional construct that includes life satisfaction, happiness, positive emotions, and psychological balance. Well-being plays a significant role in many areas of life, ranging from social relationships to academic achievement. From this perspective, the various challenges and responsibilities that child development students are expected to face in their professional lives necessitate effective problem-solving skills. Students with strong problem-solving abilities are thought to be more successful both in fulfilling professional duties and in establishing healthy communication with children and families. Moreover, the level of well-being directly affects students' academic motivation, social relationships, and life satisfaction. Therefore, understanding the role of problem-solving skills on well-being will contribute to providing psychosocial support for child development students. Consequently, examining the relationship between problem-solving skills and well-being will shed light on both the academic and personal development of students. The aim of this study is to reveal the relationship between problem-solving skills and well-being levels of students in the Department of Child Development. The research is designed within the framework of the relational survey model. The study group consists of undergraduate students from different grade levels studying in the Department of Child Development. Data are collected through a personal information form, the problem-solving skills scale, and the well-being scale prepared via Google Forms. The data obtained from participants will be analyzed with the SPSS program, and the relationships between variables will be evaluated using correlation techniques. The data collection process is ongoing, and the expected result is that students with stronger problem-solving skills will have higher levels of well-being. Upon completion, the study is expected to contribute to developing suggestions aimed at enhancing the academic adjustment processes and life satisfaction of child development students.

Keywords: *Child Development, Student, Problem Solving, Well-Being.*

[1] Arş. Gör., İstanbul Esenyurt Üniversitesi, 0009-0003-5177-4073, tunahankaraarslan@esenyurt.edu.tr.

[2] Doç. Dr., Marmara Üniversitesi, 0000-0002-9638-025X, gulcinm@marmara.edu.tr.

[3] Uzm., İstanbul Kent Üniversitesi, 0009-0009-5035-1814, ecedonbak@gmail.com.

ÇOCUKLARLA YAPILAN ARAŞTIRMALARDA ARAŞTIRMACI DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ: FENOMENOLOJİK ÇALIŞMA

**Eda Akpınar Doğan¹, Hatice Zelal Bingöl², Koçer Karasu³, Sümeyra Yaşar⁴, Pınar Hataş⁵,
Ender Durualp⁶**

Bu araştırma, çocuklarla yürütülen çalışmalarda yer alan araştırmacıların akademik araştırma sürecindeki deneyimlerini anlamayı amaçlamaktadır. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu uygun örnekleme yöntemi ile seçilen çocuk gelişimi alanında çalışan araştırmacı 15 kadın oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın verilerinin analizinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Katılımcıların verdiği cevaplar incelenmiş ve vermiş oldukları yanıtlar temalaştırılmıştır. Araştırmada katılımcıların deneyimleri, çocuklarla yapılan araştırmalarda etik ilkelerin yalnızca bir gereklilik değil, aynı zamanda çocukların haklarını koruyan temel bir dayanak olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmada yer alan katılımcıların büyük çoğunluğu örneklem seçiminde tipik gelişim gösteren çocuklara yöneldiklerini belirtmiş, bununla birlikte ergenlik dönemi ve okul öncesi dönem gibi farklı yaş gruplarına ilişkin deneyimlere de yer vermiştir. Katılımcılar, çocuklarla yürüttükleri araştırmalarda veri toplama yöntemlerini seçerken farklı kaynaklardan faydalandıklarını ve bu tercihlerinde çeşitli etkenlerin rol oynadığını belirtmiştir. En sık başvurulan yöntemlerden biri olan anket/form kullanımı, özellikle çocuklarla doğrudan iletişimin zor olduğu ya da sayıca fazla katılımcının yer aldığı çalışmalarda pratik olduğu için tercih edilmektedir. Araştırmalarda çocuklar için güvenli alan oluşturma, gönüllülük temelli katılım ile gizlilik ve mahremiyetin korunması katılımcıların öncedeği unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Veri toplama sürecinde yaşanan zorluklar arasında en sık karşılaşılan sorunun iletişim temelli olduğu görülmekle beraber çocuğun ilgisinin dağılması ve katılmak istememesi gibi durumlar da karşılaşılan güçlükler arasında yer almaktadır. Bazı katılımcılar, çocukların gelişim düzeyinin ve dikkat süresinin veri toplamayı etkilediğini belirtmiştir. Bununla beraber birçok katılımcı, çocukların dâhil olduğu süreçlerde onlar için güvenli ortam oluşturmaya özen gösterdiklerini ifade etmiştir. Sonuç olarak, gelecekte çocuklarla çalışacak araştırmacılara yönelik etik rehberlerin ve yaratıcı, çocuk dostu yöntemlerin geliştirilmesi önemli bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Etik bir araştırma yaklaşımı, çalışmanın çocuklara sağlayacağı yararları ve olası riskleri dikkatle göz önünde bulundurarak güvenli ve uygun araştırma ortamı oluşturmayı gerektirmektedir. Etik uygulamaların sadece kurumsal düzenlemelere bırakılmaması, araştırmacının araştırma sürecinde sürekli olarak etik değerlendirme yapması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Araştırmalar, Etik, Fenomenoloji.

EXPLORING RESEARCHERS' EXPERIENCES IN STUDIES CONDUCTED WITH CHILDREN: A PHENOMENOLOGICAL STUDY

This study aims to understand the experiences of researchers involved in studies conducted with children during the academic research process. Phenomenological research, a qualitative research design, was used in the study. The study group consisted of 15 female researchers working in the field of child development, selected through convenience sampling. A semi-structured interview form prepared by the researchers was used as the data collection tool. Descriptive analysis was used in the analysis of the research data. Participants' responses were examined and thematized. The participants' experiences in the study revealed that ethical principles are not only a necessity in research with children but also a fundamental basis for protecting children's rights. The majority of participants in the study stated that they focused on typically developing children in their sample selection, but also included experiences with different age groups, such as adolescence and preschool. Participants stated that they utilize different sources when choosing data collection methods in their research with children, and that various factors play a role in these choices. Using surveys/forms, one of the most frequently used methods, is preferred due to its practicality, especially in studies where direct communication with children is difficult or involving a large number of participants. Creating a safe space for children in research, voluntary participation, and protecting confidentiality and privacy are among the top priorities among participants. While communication is the most common challenge encountered during the data collection process, children's disengagement and reluctance to participate are also among the challenges encountered. Some participants noted that children's developmental level and attention span affect data collection. Furthermore, many participants stated that they are diligent in creating a safe environment for children in processes involving them. Consequently, the development of ethical guidelines and creative, child-friendly methods for researchers working with children in the future is a crucial need. An ethical research approach requires creating a safe and appropriate research environment by carefully considering the benefits and potential risks to children. Ethical practices should not be left solely to institutional regulations; researchers must continuously conduct ethical assessments throughout the research process.

Keywords: *Children, Research, Ethics, and Phenomenology.*

-
- [1] Arş. Gör., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, 0009-0000-4421-6880, akpinaareda@gmail.com.
[2] Arş. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0001-8733-7834, hzbingol@gelisim.edu.tr.
[3] Bil. Uzm., Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim Araştırma Hastanesi, 0000-0003-2119-2905, kocerkarasu@gmail.com.
[4] Öğr. Gör., Ataçehir Adıgüzel Meslek Yüksekokulu, 0000-0002-6919-2237, 78sumeyra@gmail.com.
[5] Arş. Gör., Akdeniz Üniversitesi, 0000-0001-8213-7956, pinarhatass@gmail.com.
[6] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-6645-6815, endora2212@hotmail.com.

ÇOCUK GELİŞİMİ UZMANLARININ MESLEKİ ETİK İLKELERİNE DAİR ÇERÇEVE ÖNERİSİ

Zülfiye Güzin Arslan¹, Semra Şahin²

Çoğu meslek grubunun temelinde insanlığın yararı adına çalışmak yatmaktadır; ancak bu yararı sağlamada kullanılacak olan her yöntemin mübah olmadığı sağduyu ile anlaşılabilirmekte olsa dahi, belirli standartlar çerçevesinde sınırlarının çizilmesinin aşırı uçlara kaymak hususunda engelleyici rol oynayabileceği söylenebilmektedir. Bu noktada meslekler için “meslek etiği” kavramı ortaya konmaktadır. Meslek etiği, o mesleği icra eden kişiler için belirlenen ve mesleğe dair doğru ile yanlış arasındaki farkı anlamada kılavuzluk etmek üzere koyulan kuralları içermektedir (İşgüden & Çabuk, 2006). Aileler ve çocuklarla birebir çalışmakta olan çocuk gelişimi uzmanlığı mesleğini disiplin olarak doğrudan ele alan mesleki etik prensipleri bulunmasa da bu alana benzer nitelikte, 0-18 yaş aralığındaki bireylerle ve aileleriyle çalışan, psikolojik destek veren, danışmanlık sunan ya da araştırma yapan meslek gruplarına benzer şekilde belirli kurallara tabi bir şekilde uygulamanın yapıldığı tarafımızca öne sürülebilmektedir. Bunun yanında, Türkiye Cumhuriyeti tarafından da kabul edilmiş Çocuk Hakları Bildirgesi’nin rehberliği çocuk gelişimi uzmanları tarafından tanınmaktadır. Bu bildirinin amacı ise, bu bilgilere istinaden çocuk gelişimi uzmanlarının mesleki etik ilkelerinin çerçevesini çizebilmek adına fikir beyanında bulunmaktır. Çocuk gelişimi uzmanlarının takip edebileceği etik ilkelerin a) Zarar Vermekten Kaçınmak ve Çocuğun Üstün Yararını Savunmak, b) Çocuk Haklarının ve Eşitlik Temelinin Farkında Olmak, c) Aileler ve Çocuklara Birey Olarak Yaklaşmak, Anlayış ve Saygı Geliştirmek, d) Ailenin ve Çocuğun Güçlü Yanlarına Odaklanmak, e) Değerlendirmeye ve Desteklemeye Yönelik Çocuk ve Bakım Veren Rızasını Almak, f) Yansızlıktan ve Dürüstlükten Taviz Vermemek, g) Değerlendirmeyi Uygun Yöntemlerle ve Çok Yönlü Gerçekleştirmek, h) Multidisipliner Çalışma ve Yetki Sınırları Konusunda Farkındalık Taşımak, i) İhmal ve İstismarı Rapor Etmek şeklinde çerçevelenebileceği tarafımızca savunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi, Etik İlkeler, Mesleki Etik.

PROPOSAL FOR A FRAMEWORK OF PROFESSIONAL ETHICAL PRINCIPLES OF CHILD DEVELOPMENT SPECIALISTS

At the core of most professional groups lies the pursuit of serving the benefit of humanity. However, even though it is commonly understood that not every method employed to achieve this benefit is permissible, it can be argued that defining boundaries within certain standards may serve as a safeguard against extreme practices. At this point, the concept of “professional ethics” emerges. Professional ethics consist of the set of rules established for individuals practicing a profession, guiding them in distinguishing between right and wrong in their professional conduct (İşgüden & Çabuk, 2006). Although the profession of child development specialists—who work directly with families and children—does not yet have explicitly formulated ethical principles as a discipline, it can be asserted that their practices are carried out within specific rules similar to those applied in other professions working with individuals aged 0–18 and their families, providing psychological support, offering counseling, or conducting research. Moreover, child development specialists recognize the guidance of the Declaration of the Rights of the Child, which has also been ratified by the Republic of Turkey. Based on this framework, the purpose of this paper is to propose an outline for the ethical principles that may guide child development specialists in their professional practice. These principles can be framed as follows: a) Avoiding Harm and Advocating for the Best Interests of the Child, b) Acknowledging Children’s Rights and the Principle of Equality, c) Approaching Families and Children as Individuals with Understanding and Respect, d) Focusing on the Strengths of the Child and the Family, e) Obtaining Consent from the Child and the Caregiver for Assessment and Support, f) Maintaining Impartiality and Integrity, g) Conducting Evaluations Using Appropriate and Multidimensional Methods, h) Demonstrating Awareness of Multidisciplinary Work and Professional Boundaries, i) Reporting Neglect and Abuse.

Keywords: *Child Development, Ethical Principles, Professional Ethics.*

[1] Dr. Arş. Gör., Çankırı Karatekin Üniversitesi, 0000-0003-0236-6703, guzintopcu@karatekin.edu.tr.

[2] Dr. Öğr. Gör., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0001-5132-1451, semra.sahin@hacettepe.edu.tr.

FARKLI ALANLARDA ÇALIŞAN ÇOCUK GELİŞİMCİLERİN MESLEKİ YILGINLIKLARININ İNCELENMESİ

Feryal Savcı¹, Şeyda Betül Bozkaya², Senanur Tonbil³, Merve Tanrıverdi⁴, Arzu Yükselen⁵

Bu çalışma, farklı alanlarda görev yapan çocuk gelişimcilerin mesleki yılginlık düzeylerini incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, Türkiye'nin çeşitli illerinde kamu ve özel kurumlarda görev yapan toplam 206 çocuk gelişimci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan "Genel Bilgi Formu" ile Tutar ve arkadaşları (2023) tarafından geliştirilen "Mesleki Yılginlık Ölçeği" kullanılmış ve araştırmanın verileri çevrimiçi olarak toplanmıştır. Verilerin normal dağılım göstermemesi sebebiyle gruplar arası farklılıkların incelenmesinde Mann Whitney U testi ve Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Analizler sonucunda; yaş, mesleği isteyerek seçme durumu, kurum türü (özel/kamu), mesleki deneyim süresi, haftalık çalışma saati ve gelir düzeyinin mesleki yılginlık üzerinde anlamlı farklılık yarattığı görülmüştür. Ayrıca, çalışma alanına göre mesleki yılginlık puanlarının değiştiği; özellikle okul öncesi eğitim kurumları ve özel eğitim kurumlarında görev yapan çocuk gelişimcilerin mesleki yılginlık düzeylerinin, gelişimsel ve psikolojik destek merkezleri ile sağlık kuruluşlarında çalışan çocuk gelişimcilere kıyasla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Aynı şekilde akademik kadrolarda yer alan çocuk gelişimcilerin mesleki yılginlık düzeyi puanlarının sağlık kuruluşlarında çalışan çocuk gelişimcilerden yüksek olduğu bulunmuştur. Elde edilen bulgular, çocuk gelişimcilerin mesleki yılginlık düzeylerinin çalıştıkları kurum ve alanlara göre farklılaştığını göstermektedir. Bu sonuçlar, çocuk gelişimcilerin iş koşullarının düzenlenmesi, destek mekanizmalarının artırılması ve mesleki yılginlığı önleyici stratejilerin geliştirilmesi gerekliliğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimci, Mesleki Yılginlık, Çalışma Alanı.

EXAMINATION OF OCCUPATIONAL BURNOUT AMONG CHILD DEVELOPMENT SPECIALISTS WORKING IN DIFFERENT FIELDS

This study was conducted to examine the levels of occupational burnout among child development specialists working in different professional fields. The research was carried out using the descriptive survey model, one of the quantitative research methods. The study sample consisted of 206 child development specialists employed in public and private institutions across various provinces of Türkiye. Data were collected online using the "General Information Form" prepared by the researchers and the "Occupational Burnout Scale" developed by Tutar et al. (2023). Since the data did not show a normal distribution, the Mann-Whitney U test and Kruskal-Wallis H test were employed to examine intergroup differences. The analyses revealed that variables such as age, choosing the profession willingly, institution type (private/public), years of professional experience, weekly working hours, and income level created significant differences in occupational burnout. Furthermore, burnout scores were found to vary by work setting; specifically, child development specialists employed in preschools and special education institutions had higher burnout levels compared to those working in developmental and psychological support centers and healthcare institutions. Similarly, child development specialists in academic positions exhibited higher burnout scores than those working in healthcare institutions. These findings indicate that occupational burnout levels among child development specialists differ according to the institutions and fields in which they are employed. The results highlight the necessity of improving working conditions, strengthening support mechanisms, and developing preventive strategies to reduce occupational burnout among child development specialists.

Keywords: *Child Development Specialist, Occupational Burnout, Field of Work.*

-
- [1] Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0002-7112-5324, fsavci@medipol.edu.tr.
[2] Çocuk Gelişimi Lisansüstü Program Öğrencisi, İstanbul Medipol Üniversitesi, 0009-0003-7187-280X, seydetulbozkaya@gmail.com.
[3] Çocuk Gelişimi Lisansüstü Program öğrencisi, İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0001-7339-538X, senanurtonbil@gmail.com.
[4] Çocuk Gelişimi Lisansüstü Program öğrencisi, İstanbul Medipol Üniversitesi, 0009-0008-0010-9133, mervetanriverdi97@gmail.com.
[5] Prof. Dr., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0002-3522-865X, ayukselen@medipol.edu.tr.

* 4. araştırmacı, İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Tezli Yüksek Lisans Programı'nda Dr. Öğr. Üyesi Feryal SAVCI'nın danışmanlığındadır.

** 2 ve 3. araştırmacılar, İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Tezli Yüksek Lisans Programı'nda Prof. Dr. Arzu YÜKSELEN'in danışmanlığındadır.

TEMA: ÇOCUK İLE İLGİLİ DİĞER KONULAR

THEME: OTHER ISSUES RELATED TO THE CHILD

OKULDA GÜVENDE HİSSETMENİN YORDAYICILARI: AİDİYET DUYGUSU, ÖĞRENCİ-ÖĞRETMEN İLİŞKİLERİ VE OKUL GÜVENLİĞİ RİSKLERİ

Uğur Hassamancıoğlu¹, Fatma Betül Kurnaz²

Araştırmanın amacı, öğrencilerin güvende hissetme düzeylerini anlamlı şekilde yordayan psiko-sosyal değişkenleri (aidiyet, ilişkiler, zorbalık ve güvenlik algısı) ortaya koymaktır. Araştırmada 2022 yılında gerçekleşen Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı'ndan (PISA) elde edilen veriler kullanılmıştır. PISA'ya 2022 yılında 7250 öğrenci katıldı. Araştırmada 7172 öğrenciden elde edilen verilerle çoklu hiyerarşik regresyon analizi gerçekleştirildi. Araştırmada PISA verileri arasından güvende hissetme, zorbalığa maruz kalma, öğrenci-öğretmen ilişkilerinin kalitesi, aidiyet duygusu ve okul güvenliği riskleri indeksleri kullanıldı. Okul ile çevresinde güvende hissetme değişkenin yordayıcıları olarak zorbalığa maruz kalma, öğrenci-öğretmen ilişkilerinin kalitesi, aidiyet duygusu ve okul güvenliği risklerinin açıklayıcılığı incelendi. Regresyon analizi sonucunda modele katkıda bulunan en güçlü değişkenin aidiyet duygusu olduğu, öğrenci-öğretmen ilişkilerinin kalitesinin anlamlı fakat daha zayıf bir pozitif etki gösterdiği, zorbalığa maruz kalma ve okul güvenliği risklerinin, güvende hissetme düzeyini anlamlı ve negatif yönde yordadığı sonuçlarına ulaşıldı. Modelin açıklayıcılığı %14,8'dir. Bu oran güvenlik algısının çok sayıda başka değişkene de bağlı olduğunu düşündürmektedir ancak araştırmanın bulguları öğrencilerin güvenlik algısının çok boyutlu ve bağlamsal değişkenlerle şekillendiğini göstermektedir. Bu nedenle okullarda yalnızca fiziksel önlemlerin artırılması değil; psikolojik iyi oluşu destekleyen kapsayıcı, ilişkisel ve güven verici sosyal ortamların oluşturulması önemlidir. Politika yapımcıların ve okul yöneticilerinin, aidiyet duygusunu ve güvenli ilişki ortamlarını güçlendirecek uygulamalara öncelik vermesi, öğrencilerin psikososyal güvenlik ihtiyaçlarının karşılanmasında kritik rol oynayabilir.

Anahtar Kelimeler: PISA, Aidiyet Duygusu, Güvende Hissetme, Öğrenci-Öğretmen İlişkisi, Risk Algısı.

PREDICTORS OF FEELING SAFE AT SCHOOL: SENSE OF BELONGING, STUDENT-TEACHER RELATIONSHIPS, AND SCHOOL SAFETY RISKS

The aim of the study is to identify the psychosocial variables (belonging, relationships, bullying, and perception of safety) that significantly predict students' levels of feeling safe. The study used data from the 2022 Programme for International Student Assessment (PISA). In 2022, 7,250 students participated in PISA. A multiple hierarchical regression analysis was performed using data from 7,172 students. The study utilized indices of feeling safe, exposure to bullying, quality of student-teacher relationships, sense of belonging, and school safety risks from the PISA data. The explanatory power of exposure to bullying, the quality of student-teacher relationships, sense of belonging, and school safety risks was examined as predictors of the variable of feeling safe at school and in its surroundings. Regression analysis revealed that the strongest variable contributing to the model was the sense of belonging, while the quality of student-teacher relationships had a significant but weaker positive effect. Exposure to bullying and school safety risks were found to predict the level of feeling safe in a significant and negative direction. The explanatory power of the model is 14.8%. This ratio suggests that the perception of safety is also dependent on many other variables, but the findings of the study show that students' perception of safety is shaped by multidimensional and contextual variables. Therefore, it is important not only to increase physical measures in schools but also to create inclusive, relational, and reassuring social environments that support psychological well-being. Policy makers and school administrators prioritizing practices that strengthen a sense of belonging and safe relationship environments can play a critical role in meeting students' psychosocial security needs.

Keywords: *PISA, Sense of Belonging, Feeling Safe, Student-Teacher Relationship, Risk Perception.*

[1] Öğr. Gör. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi, 0000-0003-4108-2885, ugur.hassamancioglu@cbu.edu.tr.

[2] Doç. Dr. Karabük Üniversitesi, 0000-0002-7042-2159, betulkurnaz@gmail.com.

OTİZM VE BESLENME YAKLAŞIMLARI

Aysu Kömürcü¹, Didem Önay Derin²

Otizm, erken gelişim evrelerinde ortaya çıkmaya başlayan ve gelişimi olumsuz etkilen bir nörolojik hastalıktır. Otizm; sosyal, bilişsel, duyuşsal, motor ve algısal semptomlar ile karakterize bir hastalıktır. Gelişmesinde genetik, immünolojik, metabolik ve çevresel etmenlerin etkili olduğu otizm hastalığı genellikle üç yaş civarında ortaya çıkmaktadır. Otizmde uyku problemleri, yeme sorunları, kendine zarar verme davranışı, öfke nöbetleri ve saldırganlık, yemeği reddetme, seçicilik görülebilmektedir. Ayrıca gıdaların rengine, şekline, dokusuna veya sıcaklığına göre de gıda seçiciliği görülebilmektedir. Bu nedenle otizmin tedavisinde davranışsal tedavilerin yanı sıra beslenme tedavisi de yer almaktadır. Bu durumun altında yatan en önemli sebeplerden biri otizmlili bireylerin besin seçiciliği sebebiyle sağlıklı gıdalara yönelmeleri ve bu durumun sonucunda da obezite ile karşılaşmalarından gelmektedir. Otizmde birçok farklı beslenme tedavisi uygulanmaktadır. Bunların en bilinenleri; GAPS Diyeti, Ketojenik diyet ve Glutensiz-Kazeinsiz diyettir. Ayrıca beslenme eğitimleri de otizmlili bireylerde ve ebeveynlerinde uygulanmaktadır. Ancak otizmi olan çocukların belirtilerinin farklı şekillerde olması ve otizme eşlik eden hastalıklarının farklı olmasından dolayı otizmin net bir beslenme yaklaşımı bulunmamaktadır. Ancak otizmin belirtilerinin azalması, otizmlili çocuğun kendi kendine beslenebilmesi ve hem çocuğun hem de ailenin yaşam kalitesinin artması için sağlıklı beslenmenin sağlanması gerekmektedir. Bunun içinde otizmlili çocuğun besinlere yaklaşımı dikkatle incelenmeli, buna göre stratejiler ve beslenme planı geliştirilmelidir. Kişiyeye özel tasarlanacak olan beslenme planı ise uzmanlar arasında iş birliği ile gerçekleştirilmelidir. Ancak otizm ve beslenme kavramı daha kapsamlı araştırılması gereken bir durumdur. Bu nedenle otizmle ilgili yapılacak daha çok çalışmaya ve otizme yönelik geliştirilecek bir diyet modeline ihtiyaç duyulmaktadır. Yapılan bu çalışmanın amacı da çağın büyük sorunlarından biri sayılan, belirtilerinin farklı şekillerde olması ve eşlik eden hastalıklarının farklı olmasından dolayı farklı beslenme yaklaşımları uygulanan otizmin, beslenme yaklaşımlarının derleme araştırma modeliyle incelenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Beslenme, Diyet, Otizm.

AUTISM AND NUTRITION APPROACHES

Autism is a neurological disease that begins to appear in the early developmental stages and negatively affects development. Autism is a disease characterized by social, cognitive, sensory, motor and perceptual symptoms. Autism, the development of which is influenced by genetic, immunological, metabolic and environmental factors, usually appears around the age of three. Sleep problems, eating problems, self-injurious behavior, tantrums and aggression, food rejection and selectivity can be seen in autism. Food selectivity can also be seen based on the color, shape, texture or temperature of the food. Therefore, in addition to behavioral treatments, nutritional treatment is also included in the treatment of autism. One of the most important reasons underlying this situation is that individuals with autism turn to unhealthy foods due to their food selectivity and as a result of this, they face obesity. Many different nutritional treatments are applied in autism. The most well-known of these are the GAPS Diet, Ketogenic Diet and Gluten-Free-Casein-Free Diet. In addition, nutritional education is also provided to individuals with autism and their parents. But because the symptoms of children with autism are different in different ways and the diseases accompanying autism are different, there is no clear nutritional approach to autism. However, it is necessary to provide healthy nutrition in order to reduce the symptoms of autism, to enable the child with autism to feed himself and to improve the quality of life of both the child and the family. In this context, the autistic child's approach to food should be carefully examined and strategies and a nutrition plan should be developed accordingly. The nutrition plan to be designed specifically for the individual should be carried out in cooperation between experts. However, the concept of autism and nutrition is a situation that needs to be investigated more thoroughly. Therefore, there is a need for more studies on autism and a dietary model to be developed for autism. The purpose of this study is to examine the nutritional approaches of autism, which is considered one of the big problems of the age, different nutritional approaches are applied due to the different forms of symptoms and the different accompanying diseases, with a review research model.

Keywords: *Nutrition, Diet, Autism*

[1] Uzm., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-8361-0602, aysukomurcu2@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0003-0624-5714, donay@selcuk.edu.tr.

MESLEK YÜKSEKOKULU ÖĞRENCİLERİNİN YAPAY ZEKÂYA YÖNELİK TUTUMLARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Emre Yıldız¹, Rukiye Nur Yıldız²

Yapay zekâ, günümüzde bireylerin eğitimden gündelik yaşama kadar birçok alandaki tutum ve davranışlarını etkilemektedir. Üniversite öğrencilerinin bu teknolojiye yönelik algı ve yaklaşımlarının, hem öğrenme süreçleri hem de gelecekteki mesleki rolleri üzerinde belirleyici olabileceği düşünülmektedir. Bu araştırmada, meslek yüksekokulu öğrencilerinin yapay zekaya yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim öğretim yılında Kırıkkale Üniversitesi Keskin MYO; Çocuk Gelişimi, Yerel Yönetimler ve Muhasebe ve Vergi Uygulamaları programlarında öğrenim gören araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 223 öğrenci (145 kız, 78 erkek) oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Turgut ve Kunuroğlu (2025) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan "Üniversite Öğrencilerinin Yapay Zekaya Yönelik Tutumu Ölçeği" kullanılmıştır. Meslek yüksekokulu öğrencilerinin yapay zekaya yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelendiği çalışma ilişkisel tarama modeline göre tasarlanmış olup betimsel niteliktedir. Araştırmada, meslek yüksekokulu öğrencilerinin yapay zekaya yönelik tutum ölçeği alt boyutları (bilişse, duyuşsal ve davranışsal) ile cinsiyet, sınıf düzeyi, ailenin gelir düzeyi, anne-babanın eğitim durumu, anne-babanın yaşı ve öğrencilerin teknolojik okuryazarlık düzeyleriyle herhangi bir anlamlı ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca kız öğrencilerin % 51.7'si yapay zekaya yönelik daha fazla olumlu tutum sergilerken, erkek öğrencilerin ise % 60.3'ü orta seviyede olumlu tutum sergilemektedir. Teknolojik okuryazarlığını yüksek olarak nitelendiren öğrencilerin ise % 66.7'si yapay zekaya yönelik daha fazla olumlu tutum sergilemektedirler. Araştırma sonucunda, Araştırma bulguları, meslek yüksekokulu öğrencilerinin yapay zekâya yönelik tutumları ile demografik ve sosyoekonomik değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermektedir. Bu durum, çalışma grubunun sosyoekonomik ve eğitimsel özellikler bakımından görece homojen olmasından kaynaklanabilir. Gelecek çalışmalarda, farklı eğitim düzeyleri, farklı disiplinler ve sosyoekonomik arka plana sahip grupların tutumlarının karşılaştırılması, yapay zekâya yönelik algıları etkileyen faktörleri daha iyi anlamamıza katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Yapay Zekâ Tutumu, Meslek Yüksekokulu, Teknoloji Okuryazarlığı.*

EXAMINING VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Artificial intelligence currently influences individuals' attitudes and behaviors in many areas, from education to daily life. It is believed that university students' perceptions and approaches to this technology may be decisive in both their learning processes and future professional roles. This study aims to examine vocational school students' attitudes toward artificial intelligence in terms of various variables. The study group consists of 223 students (145 female, 78 male) enrolled in the Child Development, Local Administration, and Accounting and Tax Applications programs at Kırıkkale University Keskin Vocational School of Higher Education in the 2024-2025 academic year who voluntarily agreed to participate in the study. The data collection tool used in the study was the "University Students' Attitude Scale Towards Artificial Intelligence" adapted into Turkish by Turgut and Kunuroğlu (2025). The study, which examines vocational school students' attitudes towards artificial intelligence in terms of various variables, was designed according to the correlational survey model and is descriptive in nature. The study found no significant relationship between the sub-dimensions of the vocational school students' attitudes toward artificial intelligence scale (cognitive, affective, and behavioral) and gender, class level, family income level, parents' educational status, parents' age, and students' technological literacy levels. In addition, 51.7% of female students exhibit more positive attitudes toward artificial intelligence, while 60.3% of male students exhibit moderate positive attitudes. Among students who describe their technological literacy as high, 66.7% exhibit more positive attitudes toward artificial intelligence. The research findings indicate that there is no significant relationship between vocational school students' attitudes toward artificial intelligence and demographic and socioeconomic variables. This may be due to the relative homogeneity of the study group in terms of socioeconomic and educational characteristics. Future studies comparing the attitudes of groups with different educational levels, disciplines, and socioeconomic backgrounds will contribute to a better understanding of the factors influencing perceptions of artificial intelligence.

Keywords: *Artificial Intelligence Attitude, Vocational School Students, Technology Literacy.*

[1] Öğretim Görevlisi, Kırıkkale Üniversitesi, 0000-0002-3060-5081, emreyildiz@kku.edu.tr.

[2] Çocuk Gelişim Uzmanı, Kırıkkale Üniversitesi, 0009-0001-9529-4077, cosarrukiye9@gmail.com.

DEĞİŞEN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMLARINA GÖRE OKUMA-YAZMA ETKİNLİKLERİNİN İNCELENMESİ

Zehra Saadet Fırat¹, Fatime Sabahat Işıktekiner²

Bu araştırmanın amacı, değişen okul öncesi eğitim programlarının okuma-yazma etkinliklerine yönelik yaklaşımını ve bu etkinliklerin uygulama süreçlerindeki farklılıkları incelemektir. Çalışma, program değişikliklerinin öğretmenlerin etkinlik planlama ve uygulama süreçlerine etkisini ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Çalışma grubunu, Erzurum’da görev yapan görev yapan 17 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcıların yedisi, Erken Çocukluk Eğitimi (EÇE) ve 10’u TY Maarif modeli okul öncesi eğitim programı uygulayan öğretmenlerden oluşmaktadır. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri 1 ile 10 yıl arasında değişmektedir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla toplanmıştır. Elde edilen veriler, betimsel analiz teknikleri kullanılarak incelenmiştir. Bulgular, programların okuma yazmaya hazırlık etkinliklerinin uygulanabilirliği, yöntem ve teknikler, materyal kullanımı, planlama süreçleri ve aile katılımı açısından farklılıklar göstermektedir. EÇE programını uygulayan öğretmenlerin çoğu programın olumlu etkilerini vurgulamış, özellikle çocukların hazırbulunuşluk düzeylerini artırdığı ve farkındalık kazandırdığı yönünde memnuniyet bildirmiştir. Araştırma bulguları, EÇE programının öğretmenler tarafından daha olumlu algılandığını, çocuk merkezli, etkileşimli ve aktif öğrenme yöntemlerini daha yoğun şekilde içerdiğini ortaya koymaktadır. EÇE programının özellikle oyun temelli öğrenme, dijital araç entegrasyonu, materyal çeşitliliği ve aile katılımı konularında güçlü bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Öte yandan, TY Maarif modeli programı kullanan öğretmenlerin programı karmaşık, detaylı olarak nitelendirmesi dikkat çekicidir. Ayrıca yöntem ve materyal çeşitliliğinin sınırlı olması, dijital araç kullanımının düşük düzeyde kalması ve aile katılımında daha yüzeysel yöntemlerin tercih edilmesi, programın uygulama sürecinde zorluklar yarattığını göstermektedir. Her iki programda da temel etkinliklerin uygulanması ortak bir özellik olarak öne çıksa da, EÇE programında bu etkinlikler bütüncül şekilde planlanırken, TY Maarif modeli programında bazı etkinliklerin göz ardı edildiği görülmektedir. Planlama süreçleri açısından EÇE programını uygulayan öğretmenler daha kapsamlı, aşamalı ve bireysel farklılıkları gözetken bir yaklaşım sergilemektedir. Sonuç olarak, EÇE programı, okuma-yazmaya hazırlıkta gelişimsel yaklaşımları benimseyerek çocukların el-göz koordinasyonu ve ince motor becerileri güçlendirerek, fonolojik farkındalık ve yazmaya hazırlık becerileri açısından daha destekleyici bir yapı sunmaktadır. Maarif programının ise uygulama kolaylığı, etkinlik çeşitliliği ve teknolojik entegrasyon konularında geliştirilmesi gerektiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim Programları, Okuma-Yazmaya Hazırlık, Okul Öncesi Eğitim.

EXAMINATION OF READING-WRITING ACTIVITIES ACCORDING TO CHANGING PRESCHOOL EDUCATION PROGRAMS

The purpose of this study is to examine the approaches of changing preschool education programs to literacy activities and the differences in the implementation processes of these activities. The study aims to reveal the impact of program changes on teachers' activity planning and implementation processes. A qualitative research method was adopted in the study. The study group consisted of 17 preschool teachers working in Erzurum. Seven of the participants were early childhood education (ECE) teachers, and 10 were teachers who were implementing the TY education model preschool education program. The teachers' professional experience ranged from 1 to 10 years. Data were collected through semi-structured interviews. The data obtained was analyzed using descriptive analysis techniques. The findings revealed differences in the programs' applicability of literacy preparation activities, methods and techniques, material use, planning processes, and family involvement. Most teachers implementing the ECE program emphasized the positive effects of the program, expressing satisfaction with the program's increased readiness levels and awareness-raising effect. Research findings reveal that the ECE program is perceived more positively by teachers and that it more heavily incorporates child-centered, interactive, and active learning methods. The ECE program appears to have a particularly strong structure in terms of play-based learning, digital tool integration, material diversity, and family involvement. On the other hand, it is noteworthy that teachers using the TC education model program describe the program as complex and detailed. Furthermore, the limited variety of methods and materials, the low use of digital tools, and the preference for more superficial methods of family involvement demonstrate that the program creates challenges in its implementation. While the implementation of core activities is a common feature in both programs, these activities are planned holistically in the ECE program, while some activities are overlooked in the TC education model. In terms of planning processes, teachers implementing the ECE program adopt a more comprehensive, staged approach that considers individual differences. Consequently, the ECE program adopts developmental approaches in preparation for literacy, strengthening children's hand-eye coordination and fine motor skills, and providing a more supportive structure for phonological awareness and writing readiness skills. It can be said that the education program needs to be improved in terms of ease of implementation, diversity of activities, and technological integration.

Keywords: *Preschool Education Programs, Literacy Preparation, Preschool Education.*

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, 0000-0002-68933427, zehra.ozdemir@atauni.edu.tr.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0001-8463-2766, sabahatisiktekiner@gmail.com.

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE ‘ÇOCUKLARLA FELSEFE’ (P4C) YÖNTEMİNİN SORGULAMA VE DÜŞÜNME BECERİLERİNE ETKİSİ

Saliha Çetin¹, Nevriye Balcı², Melike Sarıkaya Deniz³, Türkay Dilioğlu⁴

Çocuklarla Felsefe (P4C); çocukların eleştirel, yaratıcı, işbirliğine dayalı ve özenli düşünme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan pedagojik bir yaklaşımdır. Bu yöntem, çocukların yaşam, bilgi, etik ve adalet gibi temel felsefi kavramlara ilişkin sorular sormalarını, farklı bakış açılarını dinlemelerini ve kendi düşüncelerini oluşturmalarını teşvik eder. Hazır bilgi aktarmak yerine, çocukların kendi akıl yürütme süreçlerini keşfetmelerine olanak tanır. P4C; Sokratik soru sorma, hikaye temelli soru sorma, felsefi soru çemberi, drama, sanatla felsefe ve yansıtıcı etkinliklerle desteklenmektedir. Bu çalışmanın amacı, okul öncesi dönemde uygulanan P4C programının, çocukların sordukları soruların düzeyi ve verdikleri cevapların niteliği üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma nitel yöntemle, uluslararası bir eTwinning projesi kapsamında yürütülmüştür. Türkiye’den 10, Azerbaycan’dan 1 olmak üzere toplam 11 okul öncesi öğretmeni projeye katılmıştır. Filozof çocuklar proje sürecinde, her ay seçilen hikaye kitapları okunmuş ve ardından felsefi sorgulama oturumları gerçekleştirilmiştir. Oturumlar; yaratıcı etkinlikler, el becerisi çalışmaları ve dijital araçlarla desteklenmiştir. Araştırma bulguları, çocukların zamanla daha derinlikli ve anlamlı sorular sorduğunu, yanıtlarını gerekçelendirme becerisi kazandıklarını ve akranlarıyla daha etkili iletişim kurduklarını göstermektedir. Ayrıca iletişim, işbirliği, kendini ifade etme ve yaratıcı düşünme becerilerinde belirgin gelişmeler gözlemlenmiştir. Süreç sonunda ortaya çıkan gazete, dergi ve sergi gibi ürünler, çocukların düşünsel gelişimini somutlaştırmıştır. Bulgular, P4C uygulamalarının erken çocuklukta çok yönlü gelişimi destekleyen etkili bir eğitim aracı olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuklarla Felsefe, P4C, Sorgulama Becerisi, Yaratıcı Düşünme, eTwinning Projesi, Filozof Çocuklar.

THE EFFECT OF THE ‘PHILOSOPHY FOR CHILDREN’ (P4C) METHOD ON INQUIRY AND THINKING SKILLS IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION

This study explores the impact of the Philosophy for Children (P4C) method on the level of questions asked and the quality of responses given by preschool children. P4C is a pedagogical approach aimed at developing children's critical, creative, collaborative, and caring thinking skills. Rather than providing ready-made information, it encourages children to explore their own reasoning processes through philosophical inquiry into fundamental concepts such as life, knowledge, ethics, and justice. Supported by techniques such as Socratic questioning, story-based inquiry, philosophical circles, drama, art-based philosophy, and reflective activities, the study was conducted using a qualitative method within the scope of an international eTwinning project. A total of 11 preschool teachers—10 from Turkey and 1 from Azerbaijan—participated. Throughout the project, selected storybooks were read monthly, followed by philosophical discussions supported by creative activities, fine motor tasks, and digital tools. The findings show that children gradually began asking deeper and more meaningful questions, developed the ability to justify their answers, and improved their peer communication. Significant progress was also observed in their communication, collaboration, self-expression, and creative thinking skills. Final products such as newspapers, magazines, and exhibitions reflected the children's intellectual growth. The results demonstrate that P4C is an effective educational tool that supports holistic development in early childhood.

Keywords: *Philosophy for Children, P4C, Inquiry Skills, Creative Thinking, eTwinning Project, Philosopher Children.*

[1] Öğretmen, Ahmet Acar İlkokulu, 0009-0002-2410-3189, salihaucar42@gmail.com.

[2] Öğretmen, Karapınar Sultaniye Anaokulu, 0009-0007-7531-0926, nevriye1991@gmail.com.

[3] Öğretmen, Yeşilyurt Şehit Adem Ovar İlkokulu, 0009-0008-5399-6813, m_sarikaya_0778@hotmail.com.

[4] Öğretmen, Ahmet Acar İlkokulu, 0009-0006-1505-9090, tdilcioglu@gmail.com.

TÜRKİYE’DE 2015-2024 YILLARI ARASINDA YARATICI DRAMANIN OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARININ GELİŞİM ALANLARINA ETKİSİ ÜZERİNE YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ: GELENEKSEL DERLEME

Emine Ayar¹, Bedriye Tuğba Karaaslan²

Okul öncesi dönem çocuklarının aktif katılımını teşvik eden ve öğrenmelerini eğlenceli hale getiren yaklaşımlar geçmişten günümüze kadar incelenmiş; etkilerinin araştırılması sürdürülmüştür. Bu yaklaşımlardan biri olan yaratıcı drama çocukların deneyimleyerek öğrenmelerini sağlarken aynı zamanda farklı gelişim alanlarını da desteklemektedir. Mezuniyet projesi kapsamında gerçekleştirilen bu çalışmada, Türkiye’de 2015-2024 yılları arasında yaratıcı dramanın okul öncesi dönem çocuklarının bilişsel, dil, sosyal-duygusal, motor, özbakım ve ahlak gelişimi üzerine etkilerini konu alan lisansüstü tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Geleneksel derleme yöntemi ile tasarlanan bu çalışmada kullanılan verilere, 6.2.2025 ve 15.3.2025 tarihleri arasında YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden ulaşılmıştır. “Drama (971)”, “okul öncesi dönem (527)” ve “gelişim alanları (4)” anahtar kelimeleri kullanılarak toplamda 1502 tez listelenmiştir. Listelenen tezler içerisinde örneklemi okul öncesi çocukluk dönemini kapsayan, 2015-2024 yılları arasında yapılan, konusu gelişim alanları ve drama olan, Türkçe yazılmış ve Türkiye’de yapılmış tezler çalışmaya dahil edilmiştir. Belirtilen dahil etme kriterlerine uyan 33 lisansüstü tez bu derleme kapsamında ele alınmıştır. Tezlerin tarihsel dağılımına bakıldığında, 2019 yılından sonra ciddi bir azalma gösterdiği ancak son 2 yılda tekrar artmaya başladığı belirlenmiştir. Tezlerin 28’i yüksek lisans, 5’i doktora tezi olup ağırlıklı olarak “eğitim ve öğretim” alanında yapılmıştır. Betimsel analiz yöntemi kullanılarak tezlerde araştırıldığı belirlenen 28 farklı konu başlığı gelişim alanlarına göre gruplandırıldığında üzerinde en çok çalışılan alanın sosyal-duygusal gelişim alanı, hiç çalışılmayan alanın ise öz bakım gelişim alanı olduğu belirlenmiştir. Sosyal-duygusal gelişim alanında, duygu düzenleme becerisi, öz düzenleme becerisi ve değerler eğitimi konularının birden fazla kez araştırma konusu olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarının yaratıcı drama ve gelişim ilişkisine dikkat çekerek gelecek araştırmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi, Drama, Okul Öncesi Dönem, Gelişim Alanları.

EXAMINING POSTGRADUATE THESES ON THE EFFECT OF CREATIVE DRAMA ON THE DEVELOPMENTAL AREAS OF PRESCHOOL CHILDREN IN TURKEY BETWEEN 2015-2024: TRADITIONAL REVIEW

Approaches that encourage the active participation of preschool children and make their learning fun have been studied from past to present and their effects continue to be researched. Creative drama, one of these approaches, enables children to learn by experiencing and supports different areas of development. This study, which was carried out within the scope of the thesis project, aimed to examine the postgraduate theses on the effects of creative drama on the cognitive, language, social-emotional, motor, self-care and moral development of preschool children in Turkey between 2015 and 2024. The data used in this study, which was designed with the traditional screening method, were accessed through the National Thesis Center between 6.2.2025-15.3.2025. A total of 1502 theses were listed using the keywords “drama (971)”, “preschool period (527)” and “developmental areas (4)”. From the listed theses, those covering the preschool childhood period, conducted between 2015 and 2024, addressing developmental areas and drama topics, written in Turkish, and conducted in Turkey were included in the study. 33 master's theses that met the specified inclusion criteria were evaluated in this compilation. Looking at the historical distribution of the theses, it was determined that there was a significant decrease after 2019, but started to increase again in the last 2 years. Of the theses, 28 were master's theses and 5 were doctoral theses, mainly in the field of “education and training”. Using the descriptive analysis method, when the 28 different topics that were determined to be researched in the theses were grouped according to developmental areas, it was determined that the most studied area was the social-emotional development area and the area that was not studied at all was the self-care development area. In the field of social-emotional development, emotion regulation skills, self-regulation skills and values education were found to be the subject of research more than once. It is thought that the results of the research will shed light on future research by drawing attention to the relationship between creative drama and development.

Keywords: *Drama, Preschool Period, Developmental Areas.*

[1] Çocuk Gelişimci, İstanbul Okan Üniversitesi, 0009-0004-9340-5951, eayar@stu.okan.edu.tr.

[2] Prof. Dr., İstanbul Okan Üniversitesi, 0000-0001-8512-8908, tugba.karaaslan@okan.edu.tr.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN DEĞER ALGILARI: METAFORLARA YANSIYANLAR

Kadriye Beyza Beyaztoprak¹, Sümeyya Tatlı Harmancı²

Değerler, bireylerin toplumla tutarlı ve uyumlu bir yaşam sürdürmelerine rehberlik eden ve bireyin davranışlarına yön veren temel ilkelere yönelik standartlardır. Değerlerin soyut kavramlar olması sebebiyle bu çalışma da ortaokul öğrencilerinin değerlere yönelik algılarının metaforlar aracılığıyla incelenmesi ve önemsedikleri değerlerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseninin kullanıldığı çalışmada, farkında olunan ancak derinlemesine ve ayrıntılı fikre sahip olunmayan olgulara (değerlere) odaklanılmıştır. Çalışmanın araştırma grubunu Ankara il merkezinde 2024-2025 eğitim-öğretim yılında ortaokula devam eden 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinden, 184 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan, öğrencilerin benimsedikleri değerler ve bu değerlere ilişkin kullandıkları metaforlara ilişkin soruları içeren form aracılığıyla toplanmıştır. İçerik analizi sonucu elde edilen bulgular, literatürde var olan değer sınıflandırmaları dikkate alınarak Ahlaki Değerler, Sosyal Değerler, Dini Değerler, Estetik Değerler, Siyasi Değerler ve Geleneksel Değerler olmak üzere altı tema altında sunulmuştur. Öğrencilerin önemsedikleri değerlere ilişkin en fazla kategoriye ve metafor çeşitliliğine sosyal değerler teması altında rastlanmıştır, bunu ahlaki değerler teması takip etmiştir. Estetik değerler teması ise en az kategoriye ve metafor çeşitliliğine rastlanan tema olmuştur. Kategoriler içinde en çok aile sevgisi altında metafor üretilmiş, bunu dürüstlük kategorisi takip etmiştir. Küçüklere sevgi, edepli olmak, islam, namaz sevgisi, imanlı olmak, kadın hakları ve memleket sevgisi ise en az metafor üretilen kategorilerdir. Öğrencilerin değer kavramına ilişkin oluşturdukları toplam 184 metaforun kullanım sıklıklarına bakıldığında öne çıkan “Kalp” metaforu olduğu görülmüştür. Bu metaforu kullanım sıklıklarına göre “Çiçek”, “Yıldız”, “Terazi” ve “Güneş” metaforları takip etmiştir. Araştırma sonucu doğrultusunda öğrencilerin aile sevgisi, sevgi, saygı, dürüstlük, vatanseverlik ve adalet değerlerini diğerlerine göre daha fazla önemsendiği, sanat sevgisi gibi estetik değerler konusunda ise bilgilendirilmeye ve güçlendirilmeye ihtiyacı olduğu ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda, öğrencilerin özellikle estetik değerlere ilişkin farkındalıklarını artırmak amacıyla sanat eğitimiyle bütünleştirilmiş değerler eğitimi programlarının geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Değerler, Ortaokul öğrencileri, Metafor, Nitel araştırma, Olgubilim.

MIDDLE SCHOOL STUDENTS' PERCEPTIONS OF VALUES: REFLECTED IN METAPHORS

Values are standards that guide individuals to live in harmony and consistency with society and direct their behavior. Since values are abstract concepts, this study aims to examine middle school students' perceptions of values through metaphors and to reveal the values they consider important. In this study, which uses the phenomenology design from qualitative research methods, the focus is on phenomena (values) that are recognized but not deeply understood or elaborated upon. The research group consists of 184 students in grades 5, 6, 7, and 8 attending middle school in the city center of Ankara during the 2024-2025 academic year. The data were collected using a form prepared by the researchers, which included questions about the values embraced by the students and the metaphors they used in relation to these values. The findings obtained from the content analysis were presented under six themes: Moral Values, Social Values, Religious Values, Aesthetic Values, Political Values, and Traditional Values, taking into account the existing value classifications in the literature. The theme of social values had the most categories and metaphor diversity related to the values that students considered important, followed by the theme of moral values. The aesthetic values theme had the fewest categories and metaphor diversity. Within the categories, the most metaphors were produced under the category of family love, followed by the category of honesty. Love for children, being polite, Islam, love of prayer, being faithful, women's rights, and love of country were the categories with the fewest metaphors. When looking at the frequency of use of the total 184 metaphors created by the students regarding the concept of values, the "heart" metaphor stood out. This metaphor was followed by the "flower," "star," "scales," and "sun" metaphors in terms of frequency of use. The results of the study revealed that students place greater importance on values such as family love, love, respect, honesty, patriotism, and justice than on other values, and that they need to be informed and empowered regarding aesthetic values such as love of art. In this regard, it is recommended that values education programs integrated with art education be developed to increase students' awareness of aesthetic values in particular.

Keywords: *Values, Middle School Students, Metaphor, Qualitative Research, Phenomenology.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, 0009-0009-1824-8948, 248410003@ogrenci.karatekin.edu.tr.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, 0000-0003-3710-1625, sumeyyatatli@karatekin.edu.tr.

ERKEN ÇOCUKLUKTAN ERGENLİĞE: FARKLI KADEMELERDE ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN DEĞERLER EĞİTİMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Betül Küçük¹, Sümeyya Tatlı Harmancı²

Değerler eğitimi, bireylerin yaşamlarını yönlendiren temel inanç ve ilkeleri edinmelerini sağlayan bir süreçtir. Erken yaşlarda kazanılan değerler, bireyin etik farkındalık ve sorumluluk geliştirmesine olanak tanıyarak toplumla uyumlu bir şekilde yaşamasına katkı sunar. Bu süreçte çocuklar için önemli birer rol modeli olan öğretmenlerin, erken dönemlerden itibaren hem örnek olmaları hem de değerleri bilinçli ve sistematik bir şekilde aktarmaları büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, erken çocukluktan ergenlik dönemine kadar uzanan farklı eğitim kademelerinde (okul öncesi, ilkököl, ortaokul ve lise) görev yapan öğretmenlerin değerler eğitimine ilişkin görüşlerini derinlemesine incelemektir. Bu kapsamda, öğretmenlerin değerler eğitiminin önemi, uygulanabilirliği, yöntem ve stratejileri, karşılaştıkları güçlükler ile bu süreçle ilişkin tutum ve önerilerine dair düşünceleri analiz edilerek, değerler eğitiminin eğitim kademelerine göre nasıl algılandığı ve uygulandığı ortaya konulacaktır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen doğrultusunda tasarlanmıştır. Fenomenoloji, katılımcıların belirli bir olguya ilişkin bireysel deneyimlerini ve bu deneyimlere yükledikleri anlamları ortaya çıkarmayı amaçlar. Çalışma grubunu, 2024–2025 eğitim-öğretim yılında okul öncesi, ilkököl, ortaokul ve lise düzeylerinde çocuklarla aktif olarak çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen, katılımcıların demografik özelliklerine ve araştırma sorularına yer veren yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın veri analiz süreci hâlihazırda devam etmektedir. Araştırma sonucunda elde edilecek bulgular doğrultusunda, öğretmenlerin değerler eğitimi konusundaki güçlü ve gelişime açık yönlerinin belirlenmesi ve bu doğrultuda eğitimsel müdahale önerilerinin sunulması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Değerler Eğitimi, Öğretmenler, Eğitim Kademeleri.

FROM EARLY CHILDHOOD TO ADOLESCENCE: TEACHERS WORKING AT DIFFERENT LEVELS AND THEIR VIEWS ON VALUES EDUCATION

Values education is a process that enables individuals to acquire the fundamental beliefs and principles that guide their lives. Values acquired at an early age contribute to individuals' ethical awareness and responsibility, enabling them to live in harmony with society. In this process, it is of great importance for teachers, who are important role models for children, to set an example from an early age and to convey values consciously and systematically. The purpose of this research is to examine in depth the views of teachers working at different educational levels (preschool, primary school, middle school, and high school) on values education, spanning from early childhood to adolescence. This study will analyze teachers' opinions on the importance of values education, its applicability, methods and strategies, the challenges they face, and their attitudes and suggestions regarding this process. This will reveal how values education is perceived and implemented across educational levels. The research was designed in line with the phenomenological pattern of qualitative research methods. Phenomenology aims to reveal participants' individual experiences of a particular phenomenon and the meanings they attribute to these experiences. The study group consists of teachers who are actively working with children at the preschool, elementary school, middle school, and high school levels during the 2024–2025 academic year. The data were collected through a semi-structured interview form developed by the researchers, which included the participants' demographic characteristics and research questions. The data analysis process for the research is currently ongoing. Based on the findings obtained from the research, the aim is to identify the strengths and areas for improvement of teachers in the field of values education and to propose educational interventions accordingly.

Keywords: *Values Education, Teachers, Levels of Education.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, 0009-0005-3918-9116, 238201006@ogrenci.karatekin.edu.tr.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, 0000-0003-3710-1625, sumeyyatatli@karatekin.edu.tr.

0-2 YAŞ ARALIĞINDA BEBEĞİ OLAN ANNELERİN EMZİRME ÖZ YETERLİLİK ALGISI VE EBEVEYNLIK STRES DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

Fatime Sabahat Işıktekiner¹, Feryal Savcı², Ece Altınöz Mutlu³, Pınar Döner Güner⁴, Emre Dirican⁵

Ebeveynlik süreci, bireylerin yaşamında önemli değişimlerin yaşandığı bir dönemdir. Özellikle birincil bakım sağlayan anneler için emzirmeyle başlayan bu özel dönem hem bebekleriyle olan bağlarını güçlendirmek hem de bebeklerinin temel ihtiyaçlarını karşılayarak gelişimlerini desteklediği bir sürece dönüşmektedir. Ancak bu dönemde yaşanan zorluklar, annelerin öz yeterlilik algısını ve ebeveynlik stres düzeylerini doğrudan etkileyebilmektedir. Emzirme öz yeterliliği ile ebeveynlik stresi arasında çift yönlü bir ilişki olduğu; yüksek düzeyde emzirme öz yeterliliğinin, annenin stres seviyesini azaltmakla birlikte ebeveynlik rolünün daha özgüvenli şekilde sergilemesine olanak sağladığı, tam tersi şekilde düşük öz yeterlilik algısının ise annenin ebeveynlik stresini artırarak emzirme sürecini zorlaştırabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, emzirme öz yeterliliği ve ebeveynlik stresinin incelenmesi, bu iki önemli kavramın anne-bebek ilişkisi üzerindeki etkilerini anlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Yapılan bu çalışmayla 0-2 yaş aralığında bebeği olan annelerin emzirme öz yeterlilik düzeyleri ile ebeveynlik stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modelinin kullanıldığı bu araştırmanın örneklemini, Hatay il merkezinde yer alan Aile Sağlığı Merkezi'ne başvuran, 0-24 aylık bebeği olan anneler oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında, annelerin sosyodemografik özelliklerinin belirlenmesi için araştırmacılar tarafından oluşturulan Sosyodemografik Bilgiler Anketi; emzirme öz yeterliliğini ölçmek için Postpartum Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Kısa Formu ve ebeveyn stres düzeyini ölçmek için Ebeveyn Stres Ölçeği kullanılmıştır. Veri analiz süreci devam etmekte olup verilerin analizinde SPSS programı kullanılarak istatistiksel analizler yapılacaktır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda, doğum öncesi ve doğum sonrası dönemde annelerin emzirme özyeterliliklerinin desteklenmesi ve ebeveynlik streslerinin yönetebilmesine yönelik öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveynlik, Emzirme Özyeterliliği, Ebeveynlik Stresi.

EXAMINING THE BREASTFEEDING SELF-EFFICACY PERCEPTIONS AND PARENTING STRESS LEVELS OF MOTHERS WITH INFANTS AGED 0–2 YEARS

The parenting process is a period marked by significant changes in individuals' lives. For mothers who are the primary caregivers, this special period, initiated by breastfeeding, evolves into a phase where the mother both strengthens her bond with the infant and supports the infant's development by meeting fundamental needs. However, the challenges encountered during this time can directly affect a mother's sense of self-efficacy and her level of parenting stress. A bidirectional relationship is thought to exist between breastfeeding self-efficacy and parenting stress; high levels of breastfeeding self-efficacy are believed to reduce maternal stress and allow the mother to perform her parenting role with greater confidence. Conversely, a low sense of self-efficacy may increase parenting stress and complicate the breastfeeding process. In this context, examining breastfeeding self-efficacy and parenting stress is of great importance in understanding the impact of these two key concepts on the mother–infant relationship. This study aims to investigate the relationship between breastfeeding self-efficacy and parenting stress levels among mothers with infants aged 0–2 years. The research employs a relational survey model, and the sample consists of mothers with infants aged 0–24 months who applied to a Family Health Center located in the city center of Hatay, Türkiye. Data were collected using a Sociodemographic Information Questionnaire developed by the researchers to assess mothers' sociodemographic characteristics, the Postpartum Breastfeeding Self-Efficacy Scale—Short Form to measure breastfeeding self-efficacy, and the Parenting Stress Index to assess parenting stress levels. Data analysis is currently ongoing, and statistical analyses will be conducted using the SPSS software. Based on the findings, recommendations will be offered to support maternal breastfeeding self-efficacy and manage parenting stress during the prenatal and postnatal periods.

Keywords: *Parenting, Breastfeeding Self-Efficacy, Parenting Stress.*

-
- [1] Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0001-8463-2766, sabahatisiktekiner@gmail.com.
[2] Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0002-7112-5324, feryalgsavci@gmail.com.
[3] Arş. Gör., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, 0009-0002-2531-8325, ecealtinoz@hotmail.com.
[4] Doç. Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, 0000-0002-5245-5299, dr.pinardonner@gmail.com.
[5] Doç. Dr., Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, 0000-0003-3550-1326, emredir44@hotmail.com.

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARINA YÖNELİK GELİŞTİRİLEN WEB TABANLI MASAL OKUMA TAKVİMİNİN ETKİLİLİĞİNİN İNCELENMESİ

Gül Kadan¹, Dilan Kolcu²

Okul öncesi dönem çocuğun, ilerideki hayatını şekillendirmesi açısından oldukça önemlidir. Bu dönemde çocuğun, kazanacağı her türlü değer onu tüm yaşamı boyunca takip edecektir. Kazandırılacak özelliklerden biri, erken okuryazarlık becerileridir. Erken okuryazarlık becerilerinin, çocuklara kazandırılması ve bu sürecin oyunla ilerlemesi çocuğun tüm gelişim alanları üzerinde önemli etkide bulunacaktır. Bu düşüncelerden hareketle, araştırmada okul öncesi dönemdeki çocuklarda erken okuryazarlık becerilerini geliştirmek için ebeveyn desteği ile web tabanlı masal okuma takvimi uygulanmıştır. Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden yarı deneysel desen kullanılmıştır. Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı, bağımsız anaokullarına devam eden 36-72 aylık çocuklar ve ebeveynleri ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Veriler “Genel Bilgi Formu” ve “EROY-EV” ölçeği ile toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından Web tabanlı masal okuma takvimi geliştirilmiştir. Gereken etik izinler alındıktan sonra ailelere okullar aracılığıyla ulaşılmıştır. Ailelere web tabanlı masal okuma takvimi ve nasıl kullanmaları gerektiği anlatılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayan ebeveynler ve çocuklarıyla çalışılmıştır. Gönüllü onam formlarının alınmasından sonra ön test olarak ölçekler uygulanmıştır. Ebeveynler yaklaşık iki ay boyunca her akşam çocuklarıyla bir masalı etkileşimli olarak okumuştur. Programın uygulanmasından sonra son testler gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin web tabanlı masal okuma takvimine yönelik olumlu görüş bildirdikleri ve çocuklarıyla daha fazla zaman geçirdikleri belirlenmiştir. Aynı zamanda çocukların erken okuryazarlık becerilerinde önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayanarak, masal okuma takviminin yaygınlaştırılması ve farklı yaş grupları ile uygulanması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Erken Okuryazarlık, Masal, Ebeveyn, Çocuk.

EXAMINING THE EFFECTIVENESS OF A WEB-BASED STORY READING SCHEDULE DEVELOPED FOR PRESCHOOL CHILDREN

The preschool period is crucial for shaping a child's future life. Every value a child acquires during this period will follow them throughout their life. One of the qualities they will acquire is early literacy skills. Instilling early literacy skills in children and advancing this process through play will significantly impact all areas of child development. Based on these considerations, a web-based storytelling calendar was implemented with parental support to develop early literacy skills in preschool children. A quasi-experimental design, a quantitative research method, was employed in the study. The study was conducted with children aged 36-72 months attending independent preschools affiliated with the Çankırı Provincial Directorate of National Education and their parents. Data were collected using a "General Information Form" and the "EROY-EV" scale. The researchers developed a web-based storytelling calendar. After obtaining the necessary ethical permissions, families were contacted through schools. Families were informed about the web-based storytelling calendar and how to use it. The study involved parents and their children who volunteered to participate in the study. After voluntary consent forms were obtained, the scales were administered as a pretest. Parents read a story interactively with their children every evening for approximately two months. Posttests were administered after the program was implemented. The study found that parents expressed positive opinions about the web-based story reading calendar and spent more time with their children. Significant improvements were also made in children's early literacy skills. Based on the results of the study, it is recommended that the story reading calendar be expanded and implemented with different age groups.

Keywords: *Early Literacy, Fairy Tale, Parent, Child.*

-
- [1] Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, 0000-0002-1430-8714, gkadan@karatekin.edu.tr.
[2] Lisans Öğrencisi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, 0009-0008-8197-2309, dkolcu10@gmail.com.

TÜRKİYE’DE GÖÇMEN ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMDE KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLERİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ TEMELİNDE İNCELENMESİ

Sümeyye Özdoğan¹, Özlem Karakuş²

Bireylerin ya da toplulukların bölgesel hareketliliğini içeren ve çok boyutlu bir süreç olan göç olgusu, her birey için çeşitli zorluklar barındırmakta, dezavantajlı gruplar için ise bu süreç daha çetin ve yıpratıcı olabilmektedir. Türkiye’de son yıllarda artış gösteren göç hareketliliği, eğitim sistemi açısından yeni ihtiyaçları ve uyum sorunlarını beraberinde getirmiştir. Özellikle okul çağındaki göçmen çocukların eğitime entegrasyonu, hem öğrenciler hem de öğretmenler için çok boyutlu güçlükler içermektedir. Bu durum, öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarda karşılaştıkları zorlukları ve bu zorluklara yönelik geliştirdikleri çözüm stratejilerini önemli bir araştırma alanı hâline getirmiştir. Öğretmenlerin deneyimlerini temel alan araştırmalar, göçmen öğrencilerin eğitim sürecine ilişkin yapısal ve pedagojik engellerin anlaşılması açısından kritik bir önem taşımaktadır. Bu kapsamda, öğretmenlerin görüşlerine odaklanan akademik çalışmaların incelenmesi, yaşanan sorunların sistematik biçimde ortaya konmasına ve çözüm önerilerinin geliştirilmesine katkı sunmaktadır. Bu çalışma, göçmen öğrencilerin Türkiye’deki eğitim süreçlerinde karşılaştıkları güçlükleri öğretmen perspektifinden ele alan ulusal akademik çalışmaları incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, 2020-2025 yılları arasında yayımlanmış nitel, nicel ve karma desenli araştırmalar betimsel literatür taraması yöntemiyle analiz edilmiştir. Veri toplamak amacıyla DergiPark, Google Akademik ve ERIC gibi veri tabanlarında “mülteci öğrenciler”, “eğitimde sorunlar”, “öğretmen tutumları” gibi anahtar sözcükler kullanılarak tarama yapılmıştır. Dâhil etme ölçütleri kapsamında, çalışmanın öğretmen temelli olması, Türkiye bağlamında yürütülmüş olması ve göçmen öğrencilerin eğitim sürecine ilişkin sorunları ele alması kriterleri gözetilmiştir. İncelenen 40 çalışmanın içerik analizi sonucunda; öğretmenlerin dil engeli, kültürel farklılıklar, aile iş birliği eksiklikleri ve müfredat uyumu gibi konularda çeşitli güçlükler yaşadığı görülmüştür. Ayrıca, göçmen öğrencilere yönelik destek mekanizmalarının yetersizliği ve öğretmenlerin bu alana yönelik yeterli hizmet içi eğitimi almamış olmaları da sık karşılaşılan sorunlar arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda, öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin desteklenmesi, okul-aile iş birliğinin güçlendirilmesi ve çok kültürlü eğitim yaklaşımlarının yaygınlaştırılması yönünde öneriler geliştirilmiştir. Çalışma, tüm öğrencilerin eğitim sürecine eşit ve etkin katılımını desteklemek amacıyla öğretmen odaklı çözüm yolları sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Göçmen Öğrenciler, Eğitimde Güçlükler, Öğretmen Görüşleri.

AN EXAMINATION OF THE CHALLENGES FACED BY IMMIGRANT STUDENTS IN EDUCATION IN TURKEY BASED ON TEACHER PERSPECTIVES: A LITERATURE REVIEW FROM 2020 TO 2025

Migration, as a complex process of relocation, poses significant challenges—especially for disadvantaged groups. Growing migration in Turkey has recently brought new demands and adaptation challenges to the education system. The integration of school-aged immigrant children into education has presented complex challenges for both students and teachers. This has drawn academic interest to the challenges teachers face and their coping strategies in the classroom. Research grounded in teachers' experiences plays a critical role in understanding the structural and pedagogical barriers faced by immigrant students throughout their educational journey. In this context, examining academic studies that focus on teachers' perspectives contributes to systematically identifying the problems encountered in practice and formulating potential solutions. This study aims to review national academic research that explores the educational challenges faced by immigrant students in Turkey, based on teachers' perspectives. To this end, qualitative, quantitative, and mixed-method studies published between 2020 and 2025 were analyzed through a descriptive literature review approach. For data collection, academic databases such as DergiPark, Google Scholar, and ERIC were scanned using keywords such as "refugee students," "educational problems," and "teacher attitudes." The inclusion criteria required that studies be teacher-based, conducted in the Turkish context, and focused on the educational process of immigrant students. Content analysis of 40 eligible studies revealed that teachers frequently encounter challenges related to language barriers, cultural differences, lack of family involvement, and difficulties in aligning the curriculum with student needs. Furthermore, the studies highlighted a lack of adequate support mechanisms for immigrant students and insufficient in-service training for teachers working in this area. In light of these findings, the study proposes several recommendations: enhancing teachers' professional development, strengthening school–family cooperation, and promoting multicultural education approaches. Overall, the study aims to offer teacher-centered solutions that support the equal and effective participation of all students in the educational process.

Keywords: *Immigrant Students, Educational Challenges, Teachers' Opinions.*

[1] Doktora Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0009-0006-5425-2838, sumcayir97@gmail.com.

[2] Prof. Dr. Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-9375-559X, ozlemkarakus@selcuk.edu.tr.

ÇOCUK GELİŞİMİ ÖĞRENCİLERİNİN YARATICI KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE EMPATİ BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Sümeyya Erce¹, Aygen Çakmak²

Yaratıcılık ve empati becerileri, bireylerin hem kişisel hem de mesleki gelişiminde kritik ve vazgeçilmez bir rol oynayan, özellikle insanla birebir ve doğrudan etkileşim gerektiren alanlarda temel yeterlilikler arasında önemli bir yer almaktadır. Bu çalışma, çocuk gelişimi alanında eğitim gören üniversite öğrencilerinin yaratıcı kişilik özellikleri ile empati becerileri arasındaki ilişkiyi detaylı bir şekilde incelemeyi ve ayrıca çeşitli demografik değişkenlerin bu önemli beceriler üzerindeki etkisini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, ilişkisel tarama modeli etkili bir şekilde kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi bölümünde öğrenim gören ve çalışmaya gönüllü olarak katılan toplam 171 öğrenci oluşturmuştur. Veriler, araştırmacılar tarafından özenle hazırlanan Kişisel Bilgi Formu, Şahin ve Danışman (2017) tarafından geliştirilen Yaratıcı Kişilik Özellikleri Ölçeği ve Malakcioğlu (2022) tarafından geliştirilen Empati Değerlendirme Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerin yanı sıra t-testi, ANOVA ve Pearson korelasyon analizi gibi istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Araştırma bulguları, öğrencilerin yaratıcı kişilik özellikleri ile empati düzeylerinin genel olarak ortalamanın üzerinde olduğunu ve bu iki değişken arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Demografik değişkenlerin çoğu (yaş, anne çalışma durumu, anne öğrenim durumu, sosyoekonomik durum) öğrencilerin yaratıcı kişilik ya da empati düzeyleri üzerinde anlamlı ve istatistiksel açıdan önemli bir farklılık oluşturmamıştır. Bu sonuçlar doğrultusunda, çocuk gelişimi eğitim programlarında yaratıcı düşünmeyi ve empatik becerileri geliştirmeye yönelik uygulamaların kapsamının arttırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcılık, Empati, Çocuk Gelişimi, Üniversite Öğrencileri.

THE RELATIONSHIP BETWEEN CREATIVE PERSONALITY TRAITS AND EMPATHY SKILLS OF CHILD DEVELOPMENT STUDENTS

Creativity and empathy are critical competencies in both personal and professional development, especially in fields that require direct interaction with individuals. This study aims to examine the relationship between creative personality traits and empathy skills of university students studying in the field of child development and to determine whether various demographic variables create significant differences in these skills. A correlational survey model was used in the research. The sample consisted of 171 students studying in the Department of Child Development at Kırıkkale University Faculty of Health Sciences who voluntarily agreed to participate in the study. Data were collected using a Personal Information Form developed by the researcher, the Creative Personality Traits Scale developed by Şahin and Danışman (2017), and the Empathy Assessment Scale developed by Malakcioğlu (2022). Descriptive statistics, t-tests, ANOVA, and Pearson correlation analyses were used for data analysis. The findings revealed that students' creative personality traits and empathy skills were above average, and a moderate positive correlation was found between the two variables. Most demographic variables (such as age, mother's employment and education level, and socioeconomic status) did not lead to significant differences in students' creativity or empathy levels. Based on these results, it is recommended that child development education programs incorporate more practices aimed at fostering creative thinking and empathy.

Keywords: *Creativity, Empathy, Child Development, University Students.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, 0009-0007-8703-7840, ercesumeyya94@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, 0000-0003-0692-336X, ayalp71@gmail.com.

AFET SONRASI KAYGI DÜZEYLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: KARAR AĞACI VE PARETO ANALİZİ İLE BİR DEĞERLENDİRME

Sümeyya Erce¹, Enver Türksoy², Erhan Bostan³

Bu çalışmanın amacı, afet sonrası bireylerde görülen kaygı düzeylerini etkileyen faktörleri belirlemek ve bu değişkenlerin göreceli önem sıralamasını ortaya koymaktır. Araştırma, nicel bir yaklaşım ile desende gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya toplamda 468 katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcılar, farklı afet bölgelerinden toplanan kesitsel bir veri setinden oluşmaktadır. Bağımlı değişken olarak kaygı toplam puanı, bağımsız değişkenler olarak ise maddi kayıp, depresi yaşama, cinsiyet, akraba kaybı ve taşınma durumu ele alınmıştır. Veri analizi kapsamında karar ağacı algoritması ve pareto analizi kullanılmıştır. Model performansı, Ortalama Kare Hata (MSE = 38.45), Kök Ortalama Kare Hata (RMSE = 6.20) ve R-kare ($R^2 = -0.02$) değerleri ile değerlendirilmiştir. Özellik önem analizine göre, kaygı düzeyini en çok etkileyen faktör depolama davranışı (%83.98) olarak belirlenmiştir. Bunu maddi kayıp değişkeni (%16.02) izlemiştir. Pareto analizi ise maddi kaybın en yüksek öncelikte olduğunu (%89.1) göstermiştir. Cinsiyet, akraba kaybı ve taşınma değişkenlerinin modelde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Elde edilen sonuçlar, afet sonrası kaygı düzeylerinin özellikle depresi yaşama ekonomik kayıplar ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Ancak düşük model uyumunun işaret ettiği gibi, kaygı çok boyutlu bir yapıdır ve sosyal destek, baş etme stratejileri, önceki travma deneyimleri gibi diğer faktörlerin de modele dahil edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu bulgular, afet sonrası psikolojik destek programlarının yalnızca duygusal değil, aynı zamanda hazırlık ve maddi iyileşme süreçlerini destekleyecek şekilde tasarlanması gerektiğini önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet Sonrası Stres, Kaygı, Karar Ağacı Analizi, Pareto Analizi, Maddi Kayıp.

FACTORS AFFECTING POST-DISASTER ANXIETY LEVELS: AN EVALUATION USING DECISION TREES AND PARETO ANALYSIS

The aim of this study is to determine the factors affecting anxiety levels in individuals after a disaster and to reveal the relative importance of these variables. The research was conducted using a quantitative approach. A total of 468 participants were included in the study. The participants consisted of a cross-sectional data set collected from different disaster areas. The dependent variable was the total anxiety score, while the independent variables were material loss, experiencing the earthquake, gender, loss of relatives, and relocation status. Decision tree algorithm and Pareto analysis were used in the data analysis. Model performance was evaluated using Mean Square Error ($MSE = 38.45$), Root Mean Square Error ($RMSE = 6.20$), and R-squared ($R^2 = -0.02$) values. According to the feature importance analysis, the factor most affecting anxiety levels was identified as storage behaviour (83.98%). This was followed by the material loss variable (16.02%). The Pareto analysis showed that material loss had the highest priority (89.1%). Gender, loss of relatives, and relocation variables did not have a significant effect on the model. The results indicate that post-disaster anxiety levels are particularly related to experiencing the earthquake and economic losses. However, as indicated by the low model fit, anxiety is a multidimensional construct, and it was concluded that other factors such as social support, coping strategies, and previous trauma experiences should also be included in the model. These findings suggest that post-disaster psychological support programmes should be designed not only to address emotional needs but also to support preparedness and material recovery processes.

Keywords: *Post-Disaster Stress, Anxiety, Decision Tree Analysis, Pareto Analysis, Material Loss.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, 0009-0007-8703-7840, ercesumeyya94@gmail.com.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, 0000-0003-4321-3017, enverturksoy@ahievran.edu.tr.

[3] Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, 0009-0002-1482-1216, erhanbostan.1@hotmail.com.

HASTANEDE YATAN ÇOCUKLARIN EĞİTİMİNİN DESTEKLENMESİ: HASTANE OKULLARININ ROLÜ

Neşe Şekerci ¹, Demet Gülaldı ²

Çocukların eğitim hakkı, sağlıklı bir gelişim süreci ve toplumsal uyum açısından vazgeçilmez bir unsur olarak kabul edilmektedir. Ancak çeşitli sağlık sorunları nedeniyle uzun süre hastanede yatmak zorunda kalan çocuklar, bu hakkın sürekliliğini sağlamakta güçlük yaşayabilmektedir. Uzun dönemli tedavi süreçleri, çocukların yalnızca akademik başarılarını değil, aynı zamanda sosyal, duygusal ve psikolojik gelişimlerini de olumsuz yönde etkilemektedir. Bu noktada “hastane okulları”, çocukların eğitimden kopmamalarını sağlayan ve onların sağlık ile eğitim ihtiyaçlarını bütüncül bir yaklaşımla ele alan önemli bir kurum olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, uzun süre hastanede yatmak zorunda kalan çocukların eğitim süreçlerinde hastane okullarının işlevini ve katkılarını ortaya koymaktır. Çalışmada literatür taraması yöntemi benimsenmiştir ve Milli Eğitim Bakanlığı ile sağlık kurumlarının iş birliği içerisinde yürütülen hastane okullarına ilişkin resmi dokümanlar, raporlar ve güncel akademik yayınlar incelenmiştir. Elde edilen bulgular, hastane okullarının Milli Eğitim Bakanlığı ile sağlık kurumlarının iş birliği içerisinde yürütülen özel bir eğitim hizmeti olduğunu ve bu okullarda görev yapan öğretmenlerin çocukların bireysel farklılıklarını, hastalıklarının seyrini ve tedavi koşullarını dikkate alarak eğitim süreçlerini uyarladıklarını göstermektedir. Böylece çocukların akademik kayıplarının en aza indirilmesi, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve moral-motivasyonlarının desteklenmesi mümkün olmaktadır. Sonuç olarak, hastane okullarının uzun süreli hastanede yatış gerektiren çocukların eğitim süreçlerinde kritik bir rol üstlendiğini, yalnızca bilgi aktarımı değil aynı zamanda psikososyal destek sunarak çocukların yaşam kalitesini artırdığını ortaya koymaktadır. Eğitim hakkının her koşulda korunması, çocukların gelecekteki toplumsal rollerine hazırlanmasında temel bir unsur olduğundan, hastane okullarının işlevi hem bireysel hem de toplumsal düzeyde önemli bir değer taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hastane Okulu, Eğitim Hakkı, Hastalık, Hasta Çocuk.

SUPPORTING THE EDUCATION OF HOSPITALIZED CHILDREN: THE ROLE OF HOSPITAL SCHOOLS

The right to education is regarded as an indispensable element for children's healthy development and social integration. However, school-aged children who are required to undergo prolonged hospitalization due to various health conditions often face challenges in maintaining continuity in their education. Extended treatment processes adversely affect not only children's academic performance but also their social, emotional, and psychological development. In this context, "hospital schools" emerge as important institutions that ensure children remain engaged with education while addressing their health and learning needs through a holistic approach. The aim of this study is to highlight the role and contributions of hospital schools in the educational processes of children requiring long-term hospitalization. The study employs a literature review methodology, examining official documents, reports, and recent academic publications related to hospital schools, which are implemented in collaboration between the Ministry of National Education and healthcare institutions. The findings indicate that hospital schools constitute a specialized educational service conducted jointly by the Ministry of National Education and healthcare institutions. Teachers in these schools adapt instructional processes by taking into account children's individual differences, the progression of their illnesses, and treatment conditions. This approach helps minimize academic setbacks, promote educational equity, and support children's morale and motivation. In conclusion, hospital schools play a critical role in the educational trajectories of children requiring long-term hospitalization. They not only provide academic instruction but also offer psychosocial support, thereby enhancing children's overall quality of life. Ensuring the right to education under all circumstances is fundamental for preparing children for their future social roles, underscoring the significant value of hospital schools at both individual and societal levels.

Keywords: *Hospital School, Right to Education, Illness, Hospitalized Child.*

[1] Öğr. Gör., Üsküdar Üniversitesi, 0000-0003-4880-502X, nese.sekerici@uskudar.edu.tr.

[2] Dr. Öğr. Üyesi, Üsküdar Üniversitesi, 0000 0002 8971 9737, demet.gulaldi@uskudar.edu.tr.

ERGENLERDE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ İLE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİNİN BELİRLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Tülay Gül Kırdar¹, Eda Türkel², Mina Tunçer³, Beşir Koç⁴, Yavuz Selim Karasu⁵

Ergenlik dönemi, bireylerin duygusal, sosyal ve bilişsel gelişiminde kritik bir evre olup, duygu düzenleme becerileri ile psikolojik sağlamlık arasındaki etkileşim bu süreçte belirleyici rol oynamaktadır. Bu araştırma, lise öğrencilerinde duygu düzenleme, sosyal destek (aile, akran, okul) ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkileri incelemek; cinsiyet, sınıf düzeyi, lise türü ve ebeveyn öğrenim durumuna göre farklılıkları ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Nicel araştırma deseninde yürütülen çalışmaya 411 lise öğrencisi katılmıştır. Verilerin analizinde SPSS programı kullanılarak tanımlayıcı istatistikler, bağımsız örneklem t-testi ve tek yönlü ANOVA uygulanmıştır. Ergenlerin duygu düzenleme ve psikolojik sağlamlık düzeyleri; cinsiyet, sınıf, öğrenim gördüğü lise türü, anne ve baba öğrenim durumları, anne ve baba meslekleri, anne ve baba evlilik durumları, sosyoekonomik düzeyleri, aile türleri, yakın zamanda yakın birini kaybetme durumları, kronik hastalık ve bağımlılık durumları ve son olarak spor yapma değişkenlerine göre incelenmiştir. Bununla birlikte duygu düzenleme becerileri ile psikolojik sağlamlık arasındaki ölçek alt boyutları korelasyonunda çoğu alt boyutun kuvvetli ve pozitif ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Bulgular, erkek öğrencilerin içsel işlevsel duygu düzenleme, aile desteği, akran desteği, uyum, mücadele azmi ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin kız öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca, lise türü ve anne öğrenim düzeyine göre duygu düzenleme ve sosyal destek boyutlarında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Fen Lisesi öğrencilerinin psikolojik sağlamlık ve işlevsel duygu düzenleme puanlarının diğer lise türlerine göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin duygu düzenleme becerileri ve algılanan aile desteği düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Sonuç olarak, ergenlerde duygu düzenleme becerileri ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin sosyo-demografik faktörlere göre farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Bulgular, ergenlere yönelik psiko-eğitim programlarının önemini vurgulamakta ve okul temelli müdahalelerin geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik Dönemi, Duygu Düzenleme, Psikolojik Sağlamlık, Sosyal Destek.

AN EXAMINATION OF EMOTIONAL REGULATION SKILLS AND PSYCHOLOGICAL RESILIENCE LEVELS IN ADOLESCENTS IN TERMS OF CERTAIN VARIABLES

Adolescence is a critical stage in individuals' emotional, social, and cognitive development, and the interaction between emotion regulation skills and psychological resilience plays a decisive role in this process. This study was conducted to examine the relationships between emotion regulation, social support (family, peers, school), and psychological resilience among high school students, and to identify differences based on gender, grade level, type of high school, and parental education status. The quantitative research study involved 411 high school students. Descriptive statistics, independent samples t-test, and one-way ANOVA were applied in the analysis of the data using the SPSS program. Adolescents' emotion regulation and psychological resilience levels were examined according to gender, grade, type of high school attended, parents' educational status, parents' occupations, parents' marital status, socioeconomic status, family type, recent loss of a loved one, chronic illness and addiction status, and finally, participation in sports. Furthermore, it was determined that most sub-dimensions of the scale showed strong and positive correlations between emotion regulation skills and psychological resilience. The findings indicate that male students have significantly higher levels of internal functional emotion regulation, family support, peer support, adaptation, perseverance, and psychological resilience than female students. Additionally, significant differences were found in emotion regulation and social support dimensions according to high school type and mother's education level. It was determined that science high school students had higher psychological resilience and functional emotion regulation scores than other high school types. Furthermore, students whose mothers were university graduates had higher emotion regulation skills and perceived family support levels. In conclusion, it was found that emotion regulation skills and psychological resilience levels in adolescents vary according to socio-demographic factors. The findings emphasize the importance of psycho-educational programs for adolescents and indicate the need to develop school-based interventions.

Keywords: *Adolescence, Emotional Regulation, Psychological Resilience, Social Support.*

-
- [1] Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, 0009-0007-4937-7027, kirdartulaygul@gmail.com.
 - [2] Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, 0009-0005-8782-5973, edatrkl123@gmail.com.
 - [3] Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, 0009-0002-9453-2966, 6tuncermina@gmail.com.
 - [4] Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, 0009-0000-2931-5426, besirkoc98@gmail.com.
 - [5] Arş. Gör., Kırıkkale Üniversitesi, 0000-0003-3715-9069, yselimkarasu@kku.edu.tr.

ÇOCUK GELİŞİMİ BÖLÜMÜNDE ÖĞRENİM GÖREN ERKEK ÖĞRENCİLERİN MESLEĞE İLİŞKİN ALGILARININ İNCELENMESİ -NİTEL BİR ÇALIŞMA

**Ayşenur Demircan¹, Mehtap Özat², Fatma Yıldız³, Büşra Alp⁴, Fehime Aysu Kale⁵, Yavuz
Selim Karasu⁶**

Toplumsal cinsiyet rolleri, bireylerin yaşamlarının birçok alanında olduğu gibi meslek seçiminde de belirleyici bir rol oynamaktadır. Erkeklerin ve kadınların toplumda üstlenmeleri beklenen roller, eğitim ve iş yaşamında çeşitli önyargılara ve kalıplaşmış beklentilere yol açmaktadır. Çocuk gelişimi lisans programları daha çok kadın öğrencilerin tercih ettiği bir alan olarak görülmekte ve bu durum erkek öğrencilerin sayıca azınlıkta olmasına neden olmaktadır. Erkek öğrencilerin sayıca azınlıkta olması, onların hem akademik ortamlarda hem de sosyal çevrelerinde özgün deneyimler yaşamalarına ve çeşitli güçlüklerle karşılaşmalarına yol açmaktadır. Alan yazında mesleklerdeki cinsiyet eşitsizliklerinin bireylerin aidiyet duygusunu zayıflattığı, motivasyonlarını azalttığı ve mesleki kimlik gelişimini olumsuz etkilediği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda çocuk gelişimi bölümünde öğrenim gören erkek öğrencilerin meslek algılarının, toplumsal önyargılar karşısında yaşadıkları deneyimlerin ve iş bulma sürecine ilişkin kaygılarının incelenmesi önem arz etmektedir. Bu araştırmada, erkek öğrencilerin çocuk gelişimi alanındaki deneyimleri nitel araştırma deseni çerçevesinde derinlemesine görüşmeler yoluyla incelenmiştir. Çalışmaya iki farklı devlet üniversitesinin lisans çocuk gelişimi bölümüne kayıtlı 13 erkek öğrenci katılmıştır. Görüşmelerde öğrencilerin meslek seçimine yönlendiren faktörler, akademik ortamda yaşadıkları sosyal etkileşimler, toplumsal önyargılarla karşılaşma biçimleri ve geleceğe yönelik kaygıları ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, erkek öğrencilerin meslek seçiminde çoğunlukla dışsal faktörlerin, özellikle aile beklentileri, çevresel yönlendirmeler ve zorunlulukların etkili olduğunu göstermektedir. Katılımcılar, kadın çoğunluğun bulunduğu sınıflarda izolasyon yaşadıklarını, dikkat çekme kaygısı taşıdıklarını ve çocuklarla iletişim kurarken yanlış anlaşılmaktan endişe ettiklerini dile getirmiştir. Ayrıca, özel sektördeki toplumsal cinsiyet kalıplarının erkek öğrencilerin iş bulma süreçlerinde dezavantaj oluşturduğu, bu durumun mesleki aidiyet duygularını zayıflattığı ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak, erkek öğrencilerin çocuk gelişimi alanında yaşadıkları deneyimler hem bireysel hem de toplumsal düzeyde dikkate değer bir olgudur. Bireysel düzeyde motivasyon ve mesleki aidiyet sorunları, toplumsal düzeyde ise cinsiyet eşitsizliğinin farklı görünümüleri ön plana çıkmaktadır. Bu doğrultuda, alana erkek katılımını artıracak teşvik programlarının geliştirilmesi, cinsiyet eşitliğine duyarlı eğitim ortamlarının oluşturulması, öğrencilerin mesleki aidiyetlerini güçlendirecek mentorluk ve destek sistemlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi, Erkek Öğrenci Deneyimi, Mesleki Aidiyet, Toplumsal Cinsiyet Roller, Toplumsal Önyargı.

AN EXAMINATION OF THE PERCEPTIONS OF MALE STUDENTS ENROLLED IN THE CHILD DEVELOPMENT DEPARTMENT REGARDING THEIR PROFESSION - A QUALITATIVE STUDY

Gender roles play a decisive role in many areas of individuals' lives, including career choice. The roles that men and women are expected to assume in society lead to various prejudices and stereotypical expectations in education and working life. Child development undergraduate programs are seen as a field preferred by female students, and this situation results in male students being in the minority. The fact that male students are in the minority leads to them having unique experiences and encountering various difficulties both in academic environments and in their social circles. The literature emphasizes that gender inequality in professions weakens individuals' sense of belonging, reduces their motivation, and negatively affects their professional identity development. In this context, it is important to examine male child development students' perceptions of their profession, their experiences in the face of social prejudices, and their concerns regarding the job search process. In this study, male students' experiences in the field of child development were examined in depth through interviews within the framework of a qualitative research design. 13 male students enrolled in the undergraduate child development departments of two different state universities participated in the study. The interviews addressed the factors that guided the students' career choices, their social interactions in the academic environment, the ways in which they encountered social prejudices, and their concerns about the future. The findings indicate that external factors, particularly family expectations, environmental influences, and obligations, play a significant role in male students' career choices. Participants reported feeling isolated in classes dominated by women, worrying about drawing attention, and fearing misunderstandings when communicating with children. In addition, it was found that gender stereotypes in the private sector put male students at a disadvantage in the job search process, which weakened their sense of professional belonging. In conclusion, the experiences of male students in the field of child development are noteworthy at both the individual and societal levels. At the individual level, issues of motivation and professional belonging are prominent, while at the societal level, different manifestations of gender inequality come to the fore. In this regard, it is necessary to develop incentive programs that will increase male participation in the field, create gender-sensitive educational environments, and promote mentoring and support systems that will strengthen students' professional belonging.

Keywords: *Child Development, Male Student Experience, Professional Identity, Gender Roles, Social Prejudice.*

[1] Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, 0009-0005-8139-3436, aysenurdemircan404@gmail.com.

[2] Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, 0009-0006-4528-2592, mehtapozt06@gmail.com.

[3] Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, 0009-0005-3326-6141, yildifatma654@gmail.com.

[4] Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, 0009-0002-5082-2216, alpbusra00@gmail.com.

[5] Lisans Öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, 0009-0008-5084-7521, aysuukalee@hotmail.com.

[6] Arş. Gör., Kırıkkale Üniversitesi, 0000-0003-3715-9069, yselimkarasu@kku.edu.tr.

ÇOCUK GELİŞİMİ ALANINDA INDEXLİ DERGİLERDE YAYINLANAN ARAŞTIRMALARIN EĞİLİMLERİ: BİR DOKÜMAN ANALİZİ

**Pınar Hataş¹, Sümeyra Yaşar², Koçer Karasu³, Eda Akpınar Doğan⁴, Hatice Zelal Bingöl⁵,
Ender Durualp⁶**

Bu araştırmada, çocuk gelişimi alanındaki indeksli dergilerin son sayısında yayınlanan araştırma makalelerinin bilimsel yöntem açıdan incelenmesi amaçlanmıştır. Yapılan çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada incelenecek dergilerin belirlenmesinde sistematik bir yaklaşım izlenmiş akademik teşvik sistemleri tarafından tanınan, bilimsel niteliği yüksek ve alan indekslerinde taranan dergileri içeren ULAKBİM 2024 teşvik kriteri listesi tercih edilmiştir. ULAKBİM 2024 teşvik kriteri listesi temel alınarak dergi başlığında hem “Child/Children” hem de “Development” kelimelerinin birlikte geçtiği dergiler tespit edilmiştir. Bu noktada amaç, çocuk gelişimi alanına doğrudan katkı sağlayabilecek, alanla kavramsal olarak örtüşen yayınlara ulaşmaktır. Araştırmanın çalışma grubu, seçilen beş indeksli derginin 2025 yılına ait son sayılarında yer alan 59 araştırma makalesinden oluşmaktadır. Araştırmaya alınan makaleler araştırmacılar tarafından oluşturulan uzman görüşü alınarak kapsam geçerliği sağlanan “Makale İnceleme Formu” ile incelenmiştir. Bu form doğrultusunda araştırma modellerine, örneklem grubuna, sayısına ve seçimine, veri toplama yöntemine, veri analizine ve sınırlılıklara yer verme durumuna göre inceleme yapılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen veriler MAXQDA yazılım programından faydalanılarak betimsel analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda en çok tercih edilen araştırma modelinin deneysel model olduğu, örneklem grubuna en fazla çocukların dahil edildiği, çalışmaların birçoğunda örneklem seçim yönteminin belirtilmediği, veri toplama yöntemlerinde en fazla anketlerin kullanıldığı, veri analiz sürecinde en çok parametrik yöntemlerin tercih edildiği ve incelenen çalışmaların çoğunda sınırlılıklara yer verildiği görülmüştür. Yapılan bu çalışmanın çocuk gelişimi alanındaki araştırmacıların kendi disiplinlerindeki güncel gelişmeleri takip etmeleri ve farkındalık düzeylerini arttırabilmeleri açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Gelişimi, Bilimsel Araştırma Yöntemi.

TRENDS IN RESEARCH PUBLISHED IN INDEXED JOURNALS IN THE FIELD OF CHILD DEVELOPMENT: A DOCUMENT ANALYSIS

This study aims to examine research articles published in the latest issues of indexed journals in the field of child development in terms of scientific methodology. The document analysis method was used in this study. In determining the journals to be examined in the study, a systematic approach was followed, and the ULAKBİM 2024 incentive criterion list, which includes journals recognised by academic incentive systems, of high scientific quality, and indexed in field-specific databases, was preferred. Based on the ULAKBİM 2024 incentive criterion list, journals were identified that included both the words 'Child/Children' and 'Development' in their titles. The aim here was to identify publications that could directly contribute to the field of child development and were conceptually aligned with the field. The study group consists of 59 research articles from the latest issues of the five indexed journals selected for the year 2025. The articles included in the study were examined using the 'Article Review Form,' which was developed by the researchers and validated for content validity through expert opinion. The review was conducted based on this form, considering research models, sample groups, sample sizes and selection, data collection methods, data analysis, and limitations. The data obtained in the study were analysed descriptively using the MAXQDA software programme. The results of the study showed that the most preferred research model was the experimental model, children were most frequently included in the sample group, the sample selection method was not specified in most of the studies, questionnaires were most frequently used in data collection methods, parametric methods were most frequently preferred in the data analysis process, and limitations were mentioned in most of the studies reviewed. It is believed that this study is important for researchers in the field of child development to keep up with current developments in their disciplines and increase their awareness.

Keywords: *Child Development, Scientific Research Method.*

-
- [1] Arş. Gör., Akdeniz Üniversitesi, 0000-0001-8213-7956, pinarhatass@gmail.com.
[2] Öğr. Gör., Ataşehir Adıgüzel Meslek Yüksekokulu, 0000-0002-6919-2237, 78sumeyra@gmail.com.
[3] Bil. Uzm., Bakırköy Dr. Sadi Konuk Eğitim Araştırma Hastanesi, 0000-0003-2119-2905, kocerkarasu@gmail.com.
[4] Arş. Gör., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, 0009-0000-4421-6880, akpinaareda@gmail.com.
[5] Arş. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi, 0000-0001-8733-7834, hzbingol@gelisim.edu.tr.
[6] Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-6645-6815, endora2212@hotmail.com.

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNİN BESLENME SAATİ İÇİNDE ÇANTALARINDA BULUNAN YİYECEKLERİN TESPİTİ

Oktay Özcan¹

Araştırmanın amacı, ilkököl öğrencilerinin beslenme saatinde çantalarında taşıdıkları yiyeceklerin besin değeri ve kalitesini değerlendirmektir. Çocukluk dönemi, yaşam boyu sürecek beslenme alışkanlıklarının şekillendiği kritik bir dönemdir. Bu evrede edinilen yiyecek tercihleri, hem çocukların fiziksel büyüme ve gelişimini hem de bilişsel performans, dikkat ve akademik başarıyı doğrudan etkiler. Dengeli bir beslenme planı, protein, karbonhidrat, yağ, vitamin ve mineral gibi temel besin öğelerinin yeterli ve dengeli alınmasını gerektirir. Proteinler, vitaminler ve mineraller açısından zengin bir diyet çocukların zihinsel gelişimini ve öğrenme becerilerini destekler; buna karşın fazla şeker ve işlenmiş gıda tüketimi dikkat süresinin azalmasına neden olabilir. Çalışma sonucunda elde edilen veriler, öğrencilerin büyük çoğunluğunun beslenme çantalarında yüksek oranda şekerli, yağlı veya işlenmiş gıdalar bulunduğunu göstermiştir. Örneğin, birçok öğrencinin çantasında gofret, cips, bisküvi veya şekerli meyve suyu yer alırken; taze meyve, yoğurt veya tam tahıllı sandviç gibi besleyici alternatifler nadiren gözlenmiştir. Ebeveynlerin beslenme konusundaki bilinç düzeyi, ailenin sosyoekonomik durumu ve okul ortamındaki beslenme politikaları, çocukların yiyecek seçimlerini belirleyen etmenler arasında yer almıştır. Medya kanallarında yayılan sağlıksız gıda reklamları da çocukların tercihlerinde önemli rol oynamaktadır. Sağlıklı beslenme alışkanlıklarının kazanılmasında aile-okul-toplum iş birliği hayati önem taşımaktadır. Aileler, çocuklarına dengeli beslenmenin önemini anlatarak ve besleyici gıdalar temin ederek evde örnek olmalıdır. Okullar ise kantinlerinde taze meyve, sebze ve tam tahıllı ürünlere öncelik verip düzenli beslenme eğitimi programları uygulamalıdır. Toplum ve medya kuruluşları da sağlıklı gıda tüketimi konusunda bilinçlendirme kampanyaları düzenleyerek bu sürece katkı sağlamalıdır. Sonuç olarak, erken yaşta kazanılan sağlıklı beslenme alışkanlıkları yalnızca obezite ve kronik hastalık riskini azaltmakla kalmaz, çocukların akademik başarılarını ve gelecek sağlık düzeylerini de olumlu yönde etkiler. Böylece sağlıklı beslenme, bireysel bir sorumluluk olmanın ötesinde toplumun ortak geleceğine yapılan stratejik bir yatırım haline gelir.

Anahtar Kelimeler: Beslenme, İlkokul, Çocuk Gelişimi, Sağlık.

IDENTIFICATION OF FOODS FOUND IN ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS' LUNCHBOXES DURING SNACK TIME

The aim of this study is to evaluate the nutritional value and quality of the foods carried in primary school students' lunch boxes. Childhood is a critical period during which lifelong eating habits are established. Food choices made at this stage directly affect not only children's physical growth and development but also their cognitive performance, attention, and academic achievement. A balanced diet requires adequate and proportional intake of essential nutrients such as proteins, carbohydrates, fats, vitamins, and minerals. Diets rich in proteins, vitamins, and minerals support children's mental development and learning abilities, whereas excessive consumption of sugar and processed foods can reduce attention span. The findings of this study indicate that the majority of students' lunch boxes contained high amounts of sugary, fatty, or processed foods. For instance, many students carried wafers, chips, biscuits, or sugary fruit juices, while nutritious alternatives such as fresh fruits, yogurt, or whole-grain sandwiches were rarely observed. Factors influencing children's food choices included parental awareness regarding nutrition, the family's socioeconomic status, and school nutrition policies. Additionally, unhealthy food advertisements in media channels played a significant role in shaping children's preferences. Family-school-community collaboration is vital in promoting healthy eating habits. Parents should serve as role models at home by explaining the importance of a balanced diet and providing nutritious foods. Schools should prioritize fresh fruits, vegetables, and whole-grain products in their cafeterias and implement regular nutrition education programs. Society and media organizations can contribute by organizing awareness campaigns to encourage healthy food consumption. In conclusion, healthy eating habits established at an early age not only reduce the risk of obesity and chronic diseases but also positively influence children's academic performance and future health outcomes. Therefore, healthy nutrition goes beyond being an individual responsibility, representing a strategic investment in the collective future of society.

Keywords: *Nutrition, Primary School, Child Development, Health.*

[1] Çocuk Gelişimci, İstanbul Gedik Üniversitesi, 0009-0009-0764-8778, oktaybehramozcan@gmail.com.

ERGENLERDE ADİL DÜNYA İNANCI, PROSOSYAL DAVRANIŞLAR VE AHLAKİ ÇÖZÜMLER ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

Şerife Çamurcu¹, Rüveyda Kurnaz², K. Büşra Kaynak Ekici³

Bireyler yaşamlarında beklenmedik bir olayla karşılaştıklarında içerisinde bulundukları durumu anlamlandırma ihtiyacı hissetmektedirler. Bu bağlamda, bireylerin iyi ya da kötü davranışlarının karşılığını alacağına yönelik bir inanç sistemi olan adil dünya inancı, bireylerin yaşadıkları olumsuzlukları anlamlandırmalarına yardımcı olmakla birlikte onlara güven hissi sağlamak ve prososyal davranışların gelişimine katkıda bulunmaktadır. Ancak bazı durumlarda bireyler, gerçekleştirdikleri olumsuz veya ahlaka aykırı davranışları meşrulaştırmak amacıyla ahlaki çözüm mekanizmasına başvurabilmektedirler. Bireylerin ahlaki normlardan sapmalarını haklı çıkarmanın yollarını açıklamak için kullandıkları ahlaki çözüm kavramı, çocukluktan yetişkinliğe kadar uzanan dönemde çeşitli antisosyal davranışlarla ilişkilidir. Bu doğrultuda sosyal ve bilişsel yönden hızlı değişimlerin yaşandığı ergenlik döneminde; adil dünyaya ilişkin inanç, prososyal davranışlara ilişkin yaklaşımlar, ahlaki tutum, davranış ve düşüncelerde meydana gelen önemli dönüşümler nedeniyle ilgili kavramlar arasındaki ilişkilerin ortaya konması önem arz etmektedir. İlişkisel tarama desenindeki bu araştırmanın amacı ergenlerin adil dünya inançları ve prososyal davranışları ile ahlaki çözüm düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminin kullanıldığı araştırmanın çalışma grubuna Ankara ilinin 7 farklı ilçesinde yer alan 14 liseden 504 ergen dahil edilmiştir. Araştırmanın verileri “Ergenler İçin Adil Dünya Ölçeği”, “Ergen Prososyallik Ölçeği”, “Ergenler için Kolektif Ahlaki Çözüm Ölçeği” ile araştırmacılar tarafından oluşturulmuş olan “Demografik Bilgi Formu” kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analiz süreci SPSS paket programı ile yürütülmekte olup hâlen devam etmektedir. Çalışma kapsamında ergenlerin adil dünya inanç düzeyleri, prososyal davranış eğilimleri ve ahlaki çözüm düzeylerinin belirlenerek açıklanması; elde edilen bulgular doğrultusunda ise ebeveynlere, eğitimcilere ve ergenlerle çalışan uzmanlara yönelik öneriler geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Adil Dünya İnanç, Ahlaki Çözüm Düzeyi, Ergen, Prososyal Davranışlar.

EXAMINING THE RELATIONSHIPS BETWEEN FAIR WORLD BELIEFS, PROSOCIAL BEHAVIOR, AND MORAL DISENGAGEMENT IN ADOLESCENTS

When individuals encounter unexpected events in their lives, they feel the need to make sense of their situation. In this context, the belief in a just world, which is a belief system that individuals will receive rewards for their good or bad behavior, helps individuals make sense of the adversities they experience, provides them with a sense of security, and contributes to the development of prosocial behavior. However, in some cases, individuals may resort to moral dissolution mechanisms to justify their negative or unethical behaviors. The concept of moral dissolution, which individuals use to explain how they justify their deviations from moral norms, is associated with various antisocial behaviors throughout the period from childhood to adulthood. In this regard, during adolescence, a period of rapid social and cognitive change, it is crucial to reveal the relationships between relevant concepts due to significant transformations in beliefs about a just world, approaches to prosocial behavior, moral attitudes, behaviors, and thoughts. The purpose of this correlational study is to examine the relationships between adolescents' beliefs in a just world, prosocial behavior, and levels of moral disengagement. The study, which used a maximum diversity sampling method, included 504 adolescents from 14 high schools located in seven different districts of Ankara province. The data for the study were collected using the "Fair World Scale for Adolescents," the "Adolescent Prosociality Scale," the "Collective Moral Dissolution Scale for Adolescents," and the "Demographic Information Form" created by the researchers. The data analysis process is being carried out using the SPSS software package and is still ongoing. The study aims to determine and explain adolescents' levels of belief in a just world, prosocial behavior tendencies, and moral disengagement levels. Based on the findings, recommendations will be developed for parents, educators, and professionals working with adolescents.

Keywords: *Belief in a Just World, Level of Moral Disengagement, Adolescents, Prosocial Behaviors.*

-
- [1] Arş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0002-7307-1235, scamurcu@aybu.edu.tr.
[2] Arş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0002-1310-455X, rkurnaz@aybu.edu.tr.
[3] Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, 0000-0002-2897-2018, kbkaynak.ekici@aybu.edu.tr.

2-6 AYLIK BEBEKLERDE ANNE-BEBEK BAĞLANMASI İLE ANNENİN BEBEĞİNİ BESLEMESİNE YÖNELİK TUTUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Fatma Büşra Yıldırım¹, Handan Doğan²

Bu araştırmanın amacı, 2–6 aylık bebeklerde anne-bebek bağlanma ilişkisi ile annenin bebeğini besleme tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İstanbul ili Şişli ilçesinde bir özel hastanenin pediatri polikliniğine başvuran 109 anne araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak için Demografik Anne Bilgi Formu, Bebek Bilgi Formu, Doğum Sonrası Bağlanma Ölçeği (DSBÖ) ve Iowa Bebek Beslenmesi Tutum Ölçeği (BBTÖ) kullanılmıştır. Anne-bebek bağlanma ilişkisi ve annenin bebeğini besleme tutumları; sosyo-demografik özellikler, gebelik-doğum süreci ve sağlık hizmetlerinden yararlanma durumu açısından değerlendirilmiştir. Veri analizleri istatistiksel yazılımla yapılmış, $p<0.05$ değeri anlamlı kabul edilmiştir. Araştırma, anne-bebek bağlanma düzeyi ile beslenme tutumları arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Ancak regresyon analizleri, bağlanma düzeyinin beslenme tutumlarını negatif yönde yordadığını göstermiştir. Bu durum, bağlanmanın temel bakım davranışları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bulgulara göre, annenin eğitim durumunun beslenme tutumlarını etkilediğini, ancak bağlanma ile ilişkili olmadığını göstermiştir. Annenin çalışma durumu ise bağlanma ilişkisi ve beslenme tutumları üzerinde belirleyici olmamıştır. Gelir düzeyi düşük ve geliri giderinden az olan annelerde bağlanma ve beslenme tutumları daha olumsuz bulunmuştur. Çekirdek aile yapısı, planlı gebelik, sağlık takibi ve emzirme eğitimi ise daha olumlu bağlanma ve beslenme tutumlarıyla ilişkilendirilmiştir. Emzirme eğitimi almayan annelerde reddetme ve sinirlilik düzeyleri yüksek, sosyal medya takibi beslenme tutumlarını olumlu etkilemiştir. Bebeğin cinsiyeti, emzik kullanımı ve ilk verilen besin bağlanma ve beslenme tutumlarında anlamlı fark yaratmamıştır. Erken işe dönen, bebeğinden ayrı kalan annelerde bağlanma düzeyi düşük; geç emzirmeye başlayanlarda beslenme tutumları olumsuz, doğum sonrası erken emziren ve kolostrum veren annelerde ise beslenme tutumları daha olumlu saptanmıştır. Sadece anne sütüyle besleyen annelerin beslenme tutumları daha olumlu bulunmuştur. Ek gıdaya başlamayan annelerde bağlanma puanı düşük, beslenme tutumu yüksek saptanmıştır. Bulgular, bireysel ve çevresel faktörlerin bağlanma ve beslenme tutumları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Araştırma sonunda, annelere doğum öncesi ve sonrası psikolojik destek ve emzirme eğitimi verilmesi önerilmiştir.

Anahtar sözcükler: Anne-Bebek Bağlanması, Beslenme Tutumları, Bebek Beslenmesi, Bebeklik Dönemi, Bağlanma, Emzirme.

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MOTHER-INFANT BONDING AND MOTHERS' ATTITUDES TOWARD FEEDING THEIR INFANTS AGED 2 TO 6 MONTHS

The aim of this study is to examine the relationship between mother-infant attachment and maternal feeding attitudes in infants aged 2 to 6 months. A relational screening model was employed in the research. The study group consisted of 109 mothers who applied to the pediatric outpatient clinic of a private hospital located in the Şişli district of Istanbul. Data were collected using the Demographic Information Form for Mothers, Infant Information Form, the Postpartum Bonding Questionnaire (PBQ), and the Iowa Infant Feeding Attitude Scale (IIFAS). The relationship between mother-infant attachment and maternal feeding attitudes was evaluated in terms of socio-demographic characteristics, pregnancy and birth processes, and access to healthcare services. Data were analyzed using statistical software, and a significance level of $p < 0.05$ was considered statistically significant. According to the findings, maternal educational level was found to influence feeding attitudes, although it was not associated with mother-infant bonding. Maternal employment status did not appear to be a significant determinant of either bonding or feeding attitudes. Mothers with lower income levels and those whose expenses exceeded their income exhibited more negative outcomes in both bonding and feeding attitudes. In contrast, a nuclear family structure, planned pregnancy, regular health monitoring, and participation in breastfeeding education were associated with more positive mother-infant bonding and maternal feeding attitudes. Among mothers who did not receive breastfeeding education, higher levels of rejection and irritability were observed. Additionally, following breastfeeding-related content on social media platforms was found to positively influence maternal feeding attitudes. Infant-related variables such as gender, pacifier use, and the type of first food introduced did not produce statistically significant differences in bonding or feeding attitudes. Mothers who returned to work early or experienced separation from their infants exhibited lower levels of mother-infant bonding. Delayed initiation of breastfeeding was associated with more negative feeding attitudes, whereas early initiation of breastfeeding and provision of colostrum postpartum were linked to more favorable feeding attitudes. Exclusive breastfeeding was positively associated with maternal feeding attitudes. Mothers who had not yet introduced complementary foods displayed lower bonding scores but higher feeding attitude scores. These findings highlight the influence of both individual and environmental factors on mother-infant bonding and maternal attitudes toward infant feeding. At the conclusion of the study, it was recommended that mothers be provided with psychological support and breastfeeding education during both the prenatal and postnatal periods.

Keywords: *Mother- Mother-Infant Attachment, Feeding Attitudes, Infant Nutrition, Infancy,*

Bonding, Breastfeeding.

¹Çocuk Gelişimci, Okan Üniversitesi, 0009-0003-5897-2945, cge.busradeligoz@gmail.com.

²Dr. Öğr. Üyesi, Maltepe Üniversitesi, 0000-0002-5776-8649, handandogan@maltepe.edu.tr.

LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN MİZAHİ TARZLARI, GELECEĞE YÖNELİK TUTUMLARI VE AKADEMİK BAŞARILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Fatma Akbulut Atakol¹, Cansu Furuncu², Hale Dere Çiftçi³

Mizah, öğrencilerin stresle başa çıkma, sosyal ilişkilerini güçlendirme ve öğrenme süreçlerini daha keyifli hale getirme açısından önemli olmaktadır. Bu bağlamda, bireyin kullandığı mizah türü —örneğin yapıcı ya da yıkıcı mizah — hem psikolojik iyi oluşunu hem de akademik motivasyonunu etkileyebilmektedir. Özellikle yapıcı mizah tarzları, öğrencilerin motivasyonlarını korumalarına, öğrenme süreçlerine olumlu yaklaşımlarına ve sınıf içi etkileşimlerini artırmalarına katkı sağlamaktadır. Buna karşılık, yıkıcı mizah türlerinin ise özgüven ve akademik motivasyon üzerinde olumsuz etkileri olabilmektedir. Aynı şekilde, öğrencilerin geleceğe dair tutumları (iyimserlik, belirsizlikle başa çıkma becerisi vb.) akademik hedeflerine ulaşmadaki kararlılıklarını ve performanslarını şekillendirebilmektedir. Geleceğe dair olumlu beklentiler taşıyan öğrencilerin daha yüksek akademik başarı gösterme eğiliminde oldukları çeşitli araştırmalarla desteklenmektedir. Dolayısıyla bu üç faktörün etkileşimini incelemek, hem eğitsel uygulamalar hem de öğrencilerin bütüncül gelişimi için önemli veriler sunabilir. Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin mizah tarzları, geleceğe yönelik tutumları ve akademik başarıları arasındaki ilişkileri incelemektir. Çalışma ilişkisel tarama deseninde planlanmıştır. Araştırma grubu amaçlı örnekleme yöntemiyle devlet veya vakıf üniversitelerinin Sağlık Bilimleri Fakültelerinde öğrenim gören 2, 3. ve 4. sınıf lisans öğrencilerinden oluşacaktır. Verileri toplamak için “Geleceğe Yönelik Tutum Ölçeği”, “Mizah Tarzları Ölçeği” ve araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik bilgi formu çevrimiçi ortamda hazırlanarak katılımcılar ile paylaşılacaktır. Araştırmanın verileri betimsel analizler, fark analizleri ve ilişki testleri kullanılarak analiz edilecektir. Elde edilecek bulguların üniversite öğrencilerinin mizah tarzları, geleceğe yönelik tutumları ve akademik başarıları arasındaki korelasyonel yapıyı ortaya koyarak, gelecekte yürütülecek nedensel modellere zemin sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademik Başarı, Mizahi Tarz, Geleceğe Yönelik Tutum.

AN EXAMINATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN UNDERGRADUATE STUDENTS' HUMOR STYLES, ATTITUDES TOWARD THE FUTURE, AND ACADEMIC ACHIEVEMENT

Humor plays a significant role in students' ability to cope with stress, strengthen their social relationships, and make the learning process more enjoyable. In this context, the type of humor an individual use — for example, constructive or destructive humor — can influence both their psychological well-being and academic motivation. Specifically, constructive humor styles contribute to students' ability to maintain their motivation, approach learning processes positively, and enhance their interactions in the classroom. In contrast, destructive types of humor may have negative effects on self-confidence and academic motivation. Similarly, students' attitudes towards the future (such as optimism, the ability to cope with uncertainty, etc.) can shape their determination and performance in achieving academic goals. Various studies have supported that students with positive future expectations tend to demonstrate higher academic success. Therefore, examining the interaction of these three factors may provide valuable insights for both educational practices and the holistic development of students. The purpose of this study is to investigate the relationships between university students' humor styles, attitudes towards the future, and academic success. The study is designed with a relational survey method. The research group will consist of undergraduate students from the Faculty of Health Sciences of public or private universities, specifically in their 2nd, 3rd, and 4th years, selected through purposive sampling. Data will be collected using the "Attitude Towards the Future Scale," the "Humor Styles Scale," and a demographic information form developed by the researchers, which will be shared with participants online. The data will be analyzed using descriptive analyses, variance analysis, and correlation tests. The findings are expected to reveal the correlational structure between university students' humor styles, attitudes towards the future, and academic success, which will lay the foundation for future causal modeling studies.

Keywords: *Academic Achievement, Humor Styles, Attitudes Toward Future.*

-
- [1] Bilim Uzmanı, Arş. Gör., İstanbul Arel Üniversitesi, 0000-0002-2971-0343, fatmaakbulut@arel.edu.tr.
[2] Bilim Uzmanı, Arş. Gör., İstanbul Arel Üniversitesi, 0000-0002-1629-1848, cansufuruncu@arel.edu.tr.
[3] Prof. Dr., İstanbul Arel Üniversitesi, 0000-0003-4524-4685, haledereciftci@arel.edu.tr.

TÜRKİYE’DE 2002-2024 YILLARI ARASINDA MOTOR GELİŞİM ALANINDA YAPILMIŞ LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Nida Nur Sevilmiş¹, Raif Zileli²

Bu çalışmanın amacı, 2002-2024 yılları arasında motor gelişim alanında Türkiye’de yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini motor gelişim alanında Türkiye’de yapılmış 25 yüksek lisans, 5 doktora tezi olmak üzere toplam 30 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Lisansüstü tezlerin ‘yayınlanan yıl, tür, üniversite, enstitü, anabilim dalı, çalışma grubu/örneklem, araştırma yöntemi, çalışma konuları, yöntem bakımından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel bir desenle yürütülmüştür. Doküman analizi yöntemi ve içerik analizi tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. Bu alanda yapılmış çalışmalar incelenerek literatürün gelişim sürecinin izlenmesi, araştırma eğilimlerinin ortaya konulması ve çalışmalarla ilgili toplu bilgi sunularak araştırmacı ve okuyuculara içgörü kazandırmak, araştırmacıların gelecekte yapacakları çalışmalara yön vermek istenmiştir. Ayrıca motor gelişimin diğer gelişim alanlarıyla (bilişsel, sosyal-duygusal, dil gelişimi vb.) hangi bağlamlarda ilişkilendirildiği ve bu ilişkiler sonucunda hangi bulgulara ulaşıldığı da belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda, motor gelişimle birlikte ele alınan diğer gelişim alanları incelenmiştir. Elde edilen bulgular tablo ve grafiklerle görselleştirilerek sunulmuştur. Bulgular araştırma yöntemleri bakımından incelendiğinde deneysel çalışmaların ağırlıkta olduğu, ancak karma ve nitel yöntem kullanımının sınırlı düzeyde kaldığı gözlemlenmiştir. Lisansüstü tezlerin çalışma grupları incelendiğinde ise sporcular, özel gereksinimli bireyler ve tıbbi durumu olan bireylerin sıklıkla tercih edildiği görülmüştür. Araştırma bulguları motor gelişim alanındaki lisansüstü tezlerin büyük oranda sağlık temelli ve spor temelli müdahalelere odaklandığını; diğer beceri ve gelişim alanlarıyla ilişkili çalışmaların ise sınırlı sayıda olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda, yapılacak yeni çalışmalarda motor gelişim alanında disiplinlerarası yaklaşımların benimsenmesi ve erken çocukluk dönemi ile ilgili çalışmaların sayılarının artırılması, çocuk gelişimi alanına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Motor Gelişim, Lisansüstü Tezler, Gelişim Alanları.

A REVIEW OF GRADUATE THESES ON MOTOR DEVELOPMENT IN TURKEY BETWEEN 2002-2024

The aim of this study is to examine graduate theses conducted in the field of motor development in Türkiye between 2000 and 2024. The sample of the research consists of a total of 30 graduate theses, including 25 master's theses and 5 doctoral dissertations, carried out in the field of motor development in Türkiye. The study aimed to analyze these graduate theses in terms of "year of publication, type, university, institute, department, study group/sample, research method, research topics and methodology." The research was designed using a qualitative approach and evaluated through document analysis and content analysis techniques. By examining the studies conducted in this field, it was intended to trace the development process of the literature, reveal research trends, and provide comprehensive information that would offer insights to researchers and readers, as well as guide future research. In addition, the study sought to determine in which contexts motor development was associated with other developmental areas (such as cognitive, socio-emotional, and language development) and the findings obtained from these relationships. Within this scope, other developmental areas addressed alongside motor development were also examined. The findings were presented in tables and graphs for visualization. When the results were examined in terms of research methods, it was observed that experimental studies predominated, while the use of mixed and qualitative methods remained limited. Regarding the study groups of the theses, it was found that athletes, individuals with special needs, and individuals with medical conditions were frequently preferred. The findings indicated that graduate theses in the field of motor development predominantly focused on health-based and sport-based interventions, whereas studies related to other skills and developmental areas were limited in number. In this context, it is thought that adopting interdisciplinary approaches in future studies and increasing the number of studies related to early childhood would make significant contributions to the field of child development.

Keywords: *Motor Development, Graduate Theses, Development Areas.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, 0009-0003-5902-7339, nidas719@gmail.com.

[2] Prof. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, 0000-0003-4178-5468, raif.zileli@bilecik.edu.tr.

ORTA ÇOCUKLUK VE ERGENLİKTE ADALET DUYARLILIĞININ GELİŞİMİ VE İLİŞKİLİ DEĞİŞKENLER

Pelin Erdem Çevikbaş¹

Adalet gerek bireyin yaşamında gerekse felsefe, psikoloji gibi alanlarda uzun zamandır temel bir mesele olarak yer almaktadır. Bu konunun bireye yansımaları ifade eden kavramlardan biri “adalet duyarlılığı”dır. Adalet duyarlılığı, bireyin sosyal etkileşimler sırasında adaletsiz (adil olmayan) durumları algılama ve bu durumlara tepki verme yönündeki eğilimini ifade etmektedir. Bu eğilim, bireyin sosyo-duygusal gelişimi, ahlaki akıl yürütmesi ve kişilerarası davranışları üzerinde merkezi bir rol oynamaktadır. Ancak adalet duyarlılığı, alan yazında yetişkinlerle yapılan birçok çalışmada incelendiği de, çocukluk ve ergenlikteki gelişimi az sayıda çalışmada ele alınmıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın amacı, “adalet duyarlılığı” kavramına dair mevcut alan yazını bu kavramın orta çocukluk ve ergenlikteki gelişimi, ilişkili olduğu düşünülen diğer bireysel, ailesel ve bağlamsal etkenler açısından inceleyerek haritalandırmaktır. Buradan hareketle, gelecekte bu kavramın gelişimini ve çocuk ve ergenler için önemli olabilecek diğer etkenleri dahil ederek yapılacak olan çalışmalara ışık tutmak amaçlanmaktadır. Bu çalışma, orta çocukluk ve ergenlik döneminde adalet duyarlılığının gelişimini ve bu kavramla ilişkili değişkenleri anlamaya yönelik literatürdeki mevcut bilgileri bir araya getirmeyi amaçlayan anlatı (narrative) türünde bir derlemedir. Anlatı derleme yöntemi, belirli bir konuya ilişkin geniş kapsamlı kuramsal ve ampirik bulguların bir araya getirilerek açıklayıcı ve eleştirel biçimde sunulmasını sağlar. Bu bağlamda, çalışma belirli bir sistematik protokole bağlı olmamakla birlikte, literatürün tematik olarak sınıflandırılması ve içeriksel olarak analiz edilmesini içermektedir. Literatür taraması, adalet duyarlılığını içeren çalışmaları kapsayacaktır. Taramaya, özellikle orta çocukluk (7–12 yaş) ve ergenlik (13–18 yaş) dönemindeki bireyler üzerine yapılmış nitel, nicel veya kuramsal çalışmalar dahil edilecektir. Aramalar, PsycInfo, ERIC, Scopus ve Web of Science gibi uluslararası veri tabanlarında ve TRDizin gibi ulusal kaynaklarda yürütülecektir. Derlemeye dahil edilen çalışmalar, çalışmanın amacına uygun olarak tematik başlıklar altında organize edilecek ve kavramsal bütünlük, metodolojik yaklaşımlar, kültürel bağlam ve yaş gruplarına özgü bulgular temelinde yorumlanacaktır. Bu sayede hem alan yazındaki genel eğilimler hem de daha derinlemesine analiz yapılabilecek araştırma boşlukları ortaya konacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Adalet Duyarlılığı, Orta Çocukluk, Ergenlik.*

DEVELOPMENT OF JUSTICE SENSITIVITY AND ITS CORRELATES IN MIDDLE CHILDHOOD AND ADOLESCENCE

Justice has long been a fundamental concern not only in individual lives but also across disciplines such as philosophy and psychology. One concept that reflects how justice is experienced at the individual level is “justice sensitivity”. Justice sensitivity refers to a person's dispositional tendency to perceive and respond to unjust (unfair) situations during social interactions. This tendency plays a central role in socio-emotional development, moral reasoning, and interpersonal behavior. Although the concept has been widely studied in adult populations, its development during childhood and adolescence has received relatively little attention. Therefore, this study aims to map the existing literature on justice sensitivity in terms of its development during middle childhood and adolescence, along with individual, familial, and contextual factors associated with it. The review also seeks to inform future research that explores this development further, particularly by incorporating other relevant variables affecting children and adolescents. This narrative review brings together the current theoretical and empirical literature to understand the development of justice sensitivity and its correlates in middle childhood and adolescence. Narrative reviews are designed to synthesize broad and diverse findings in a descriptive and critical manner. Although not based on a strict systematic protocol, the review thematically classifies and analyzes the literature in terms of its conceptual scope. The review will include studies focusing on justice sensitivity, especially those conducted with individuals aged 7–12 (middle childhood) and 13–18 (adolescence), encompassing qualitative, quantitative, and theoretical work. The literature search will be conducted across international databases such as PsycInfo, ERIC, Scopus, and Web of Science, as well as national databases like TRDizin. The included studies will be categorized under thematic headings aligned with the study's aims and analyzed based on conceptual consistency, methodological approaches, cultural context, and age-specific findings. This process will help identify both general trends and research gaps that warrant further investigation.

Keywords: *Justice Sensitivity, Middle childhood, Adolescence.*

[1] Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0001-5888-0440, pelinerdem@gmail.com.

BİREYCİLİK VE TOPLULUKÇULUK PERSPEKTİFİNDEN “BELİREN YETİŞKİNLİKTE ÖZGECİLİK”

Eda Akpınar Doğan¹, Asude Bayram², Eda Dönmez³

Bu araştırma, beliren yetişkinlik döneminde yer alan gençlerin bireycilik ve toplulukçuluk yönelimlerinin özgecilik düzeyleriyle olan ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Kültürel değerlerin bireylerin sosyal davranışları üzerindeki etkisi, bireycilik-toplulukçuluk çerçevesinde değerlendirildiğinde, özgecilik gibi toplum yararına yönelik davranışların bu kültürel eğilimlerden nasıl etkilendiği merak konusudur. Beliren yetişkinlik dönemi ise bireylerin kimlik arayışlarını yoğun bir şekilde deneyimlediği, değerlerini gözden geçirdiği ve sosyal bağlarını yeniden yapılandığı kritik bir gelişimsel evre olarak öne çıkmaktadır. Bu dönemde, bireylerin hem bağımsızlık ve özerklik ihtiyaçlarını hem de aidiyet ve toplumsal bağlılık gereksinimlerini dengeleme çabası, özgeci davranışların niteliğini ve yönünü belirleyici bir unsur haline gelebilmektedir. Dolayısıyla, beliren yetişkinlikte özgecilik olgusunu bireycilik ve toplulukçuluk perspektifinden ele almak, hem kültürel hem de gelişimsel süreçlerin etkileşimini daha derinlemesine anlamaya katkı sağlayacaktır. Nicel desenle yürütülen araştırmanın örneklemini, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nde öğrenim gören 519 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılara Kişisel Bilgi Formu, Bireycilik ve Toplulukçuluk Ölçeği ile Özgecilik Ölçeği çevrim içi ortamda uygulanmıştır. Verilerin analiz süreci devam etmekte olup SPSS programı aracılığıyla istatistiksel değerlendirmeler yapılmaktadır. Analizlerde öncelikle dağılım özellikleri, ardından değişkenler arası ilişkiler ve demografik değişkenlere göre farklılaşmalar test edilmektedir. Beklenen bulgular, toplulukçuluk düzeyi yüksek bireylerin özgecilik puanlarının daha yüksek olacağı; bireycilik düzeyi yüksek bireylerin ise özgecilik davranışlarını daha bireysel anlamlarla ilişkilendireceği yönündedir. Toplulukçuluk, bireycilik ve özgecilik düzeylerinin ise yaş, öğrenim düzeyi, lisans bölümü gibi demografik değişkenlere göre farklılaşacağı düşünülmektedir. Çalışmanın, beliren yetişkinlik dönemine ilişkin sosyal eğilimleri kültürel bir çerçevede değerlendirme noktasında önemli katkılar sunması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beliren Yetişkinlik, Bireycilik, Toplulukçuluk, Özgecilik, Kültürel Değerler.

“ALUTHISM IN EMERGING ADULTHOOD” FROM THE PERSPECTIVE OF INDIVIDUALISM AND COMMUNALISM

This study aims to examine the relationship between the individualism and collectivism orientations of young adults in the emerging adulthood period and their levels of altruism. When the influence of cultural values on individuals' social behaviors is evaluated within the framework of individualism-collectivism, it is interesting to see how behaviors that benefit society, such as altruism, are affected by these cultural tendencies. Emerging adulthood is a critical developmental stage during which individuals intensely experience identity searches, reevaluate their values, and restructure their social bonds. In this period, individuals' efforts to balance autonomy with social belonging shape the nature of altruistic behavior. Thus, examining altruism in emerging adulthood through the lens of individualism and collectivism offers valuable insights into the interaction of cultural and developmental processes. The sample of the quantitative study consists of 519 undergraduate students enrolled at the Faculty of Health Sciences at Bilecik Şeyh Edebali University. Participants were administered the Personal Information Form, the Individualism and Collectivism Scale, and the Altruism Scale online. The data analysis process is ongoing, and statistical evaluations are being conducted using the SPSS program. In the analyses, distribution characteristics are first examined, followed by relationships between variables and differences according to demographic variables. The expected findings are that individuals with high levels of collectivism will have higher altruism scores, while individuals with high levels of individualism will associate altruistic behaviors with more individualistic meanings. It is also expected that levels of collectivism, individualism, and altruism will vary according to demographic variables such as age, education level, and undergraduate major. The study aims to make significant contributions to the evaluation of social trends related to emerging adulthood within a cultural framework.

Keywords: *Emerging Adulthood, Individualism, Collectivism, Altruism, Cultural Values.*

[1] Arş. Gör., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, 0009-0000-4421-6880, akpinaareda@gmail.com.

[2] Arş. Gör., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, 0000-0003-1320-0776, asude.bayram@bilecik.edu.tr.

[3] Arş. Gör., Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, 0009-0004-9886-0216, eda.donmez@bilecik.edu.tr.

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERE VYGOTSKY’NİN KÜLTÜREL-TARİHSEL KURAMI BAĞLAMINDA “DİLİN KULLANIMINA” YÖNELİK SAĞLANAN MENTÖRLÜĞÜN ETKİSİ

Naşide Nur Karaman¹, F. Çağlayan Dinçer²

Araştırmalar, mentörlük programlarının öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklediğini, sınıf içi uygulamalarını iyileştirdiğini ve dolayısıyla çocukların öğrenmesine olumlu katkı sağladığını göstermektedir. Bu çalışmada, okul öncesi öğretmenlere Vygotsky’nin Kültürel-Tarihsel Kuramı bağlamında “dil kullanımına” yönelik sağlanan mentörlüğün etkisinin ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Bu amaçla araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden çoklu durum çalışması ile yürütülmüştür. Çalışma grubu, VÖSİP ve VÖMED gruplarından dörder öğretmen olmak üzere toplam sekiz öğretmenden oluşmaktadır. Çalışma grubunun tamamı, “Vygotsky Kültürel-Tarihsel Kuramı Bağlamında Öğretmen Davranışları Gözlem Formu” ile sınıf içi dil kullanımına yönelik uygulamaları ön gözlemler ve son gözlemlerle sistematik olarak izlenmiştir. VÖMED grubuyla mentörlük sürecine yönelik olarak ön-son görüşme ve geri bildirim oturumları gerçekleştirilmiştir. Her iki grupta VÖSİP Eğitimi almıştır. VÖSİP Eğitimi, kuramsal bilgilendirme, dilin kullanımı, potansiyel gelişim alanı, araçların kullanımı, paylaşılan etkinlik ve hâkim etkinlik olarak: oyun içeriğinde olmak üzere altı oturumdan oluşmaktadır. Öğretmenlerle üç hafta boyunca, haftada iki gün şeklinde eğitim yapılmıştır. VÖMED grubundaki öğretmenlere VÖSİP Eğitim Modülü ile birlikte dört hafta süren mentörlük desteği ve geri bildirim oturumları sunulmuştur. Sürecin sonunda son gözlemler yapılarak öğretmenlerin sınıf içi dil kullanımı uygulamaları betimlenmiş ve mentörlerle de son görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularının oluşturulmasında durum içi tema analizi ve çapraz durum tema analizi kullanılmıştır. VÖSİP ve VÖMED müdahaleleri frekans değerleri açısından tüm temalarda değerlendirildiğinde, son gözlemlerin ön gözlemlere göre daha yüksek frekans değerlerine sahip olduğu belirlenmiştir. Bu durum, Vygotsky’nin Kültürel-Tarihsel Kuramı’na dayalı her iki müdahalenin de öğretmenlerin sınıf içi dilin kullanımı uygulamalarında artışa neden olduğunu ortaya koymaktadır. VÖSİP ve VÖMED müdahalelerinin tüm temalardaki son gözlem frekansları kıyaslandığında, VÖMED grubunun daha yüksek frekanslara sahip olduğu tespit edilmiştir. Mentör desteğiyle sürekli geri bildirim döngüsü sağlanan öğretmenlerin, dilin kullanımı uygulamalarında daha belirgin ve kalıcı değişiklikler gösterdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel-Tarihsel Kuram, Dilin Kullanımı, Mentörlük, Okul Öncesi Öğretmenler, Sınıf İçi Uygulamalar.

THE IMPACT OF MENTORING PROVIDED TO PRESCHOOL TEACHERS ON "LANGUAGE USE" IN THE CONTEXT OF VYGOTSKY'S CULTURAL- HISTORICAL THEORY

Studies show that mentoring programs support teachers' professional development, improve classroom practices, and consequently contribute positively to children's learning. This study aims to reveal the effect of mentoring, provided within the context of Vygotsky's Cultural-Historical Theory, on preschool teachers' "use of language." For this purpose, a qualitative multiple case study was conducted. The study group consisted of eight teachers, divided equally into a training-only group, VOSİP and a training-plus-mentoring group, VOMED. Classroom language practices for the entire cohort were systematically monitored using the "Teacher Behavior Observation Form in the Context of Vygotsky's Cultural-Historical Theory" during pre- and post-observations. The VOMED group also participated in pre- and post-interviews and feedback sessions to explore the mentoring process.

Both groups received the VOSİP Training, a six-session module conducted twice a week over three weeks. This training covered theoretical information, language use, the zone of proximal development, mediator use, shared activity, and play content as the leading activity. Following the training, teachers in the VOMED group received four weeks of structured mentoring support, which included regular feedback sessions. At the conclusion of the process, final observations were made, teachers' classroom language use was described, and final interviews were held with the mentees. The research findings were generated using within-case and cross-case thematic analysis. When the interventions were evaluated based on frequency values, it was determined that final observations had higher scores than preliminary observations for both groups. This indicates that both Vygotskian-based interventions increased teachers' classroom language use. However, a comparative analysis of final observation frequencies across all themes revealed that the VOMED group had significantly higher frequencies. It was established that teachers provided with a continuous feedback loop through mentor support showed more pronounced and permanent changes in their language use practices.

Keywords: *Cultural-Historical Theory, Use of Language, Mentoring, Preschool Teachers, Classroom Practices.*

[1] Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-7980-9747, nasidenurkaraman@gmail.com.

[2] Prof. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, 0000-0001-5468-9155, caglayandincer@aydin.edu.tr.

ÖĞRETMEN DUYARLILIĞI İLE ÖĞRETMEN SABRI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Meltem Özdemir¹, Yasemin Yüzbaşıoğlu²

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin duyarlılık düzeyleri ile sabır düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmaya 2024-2025 eğitim-öğretim yılında görev yapan toplam 119 öğretmen katılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak Öğretmen Duyarlılığı Ölçeği ve Öğretmen Sabır Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen veriler Pearson korelasyon analizi ile çözümlenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, Öğretmen Duyarlılığı Ölçeği alt boyutları arasında anlamlı ve pozitif ilişkiler saptanmıştır. Özellikle kişisel duyarlılık ile duygusal duyarlılık arasında yüksek düzeyde bir ilişki bulunurken, tüm alt boyutların ölçek toplam puanı ile yüksek düzeyde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Öğretmen Sabır Ölçeği incelendiğinde, öğretim ve etkileşim boyutları arasında güçlü bir ilişki olduğu ve her iki boyutun toplam puan ile çok yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler gösterdiği ortaya çıkmıştır. Ölçekler arası ilişkiler değerlendirildiğinde ise öğretmen duyarlılığının özellikle duyarlı iletişim boyutunun, öğretim ve etkileşim süreçleriyle yüksek düzeyde ilişkili olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular, öğretmen duyarlılığı ve sabrı arasında anlamlı, pozitif ve güçlü ilişkiler olduğunu göstermektedir. Özellikle duyarlı iletişim becerilerinin sabırla doğrudan bağlantılı olması, sınıf içi öğretim süreçlerinde ve öğrenci-öğretmen etkileşimlerinde öğretmen duyarlılığının kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Bu bulgular, öğretmen duyarlılığının sabırlı sınıf ortamlarının oluşturulmasında önemli bir değişken olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, öğretmenlerin duyarlılıklarının sabırlı bir öğrenme ortamı oluşturmada temel bir değişken olduğunu, dolayısıyla öğretmen yetiştirme programlarında iletişim ve empati temelli çalışmaların güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Duyarlılığı, Sabır, Eğitim.

EXAMINING THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHER SENSITIVITY AND TEACHER PATIENCE

The purpose of this study is to examine the relationship between the sensitivity levels and patience levels of preschool and classroom teachers. A total of 119 teachers working in the 2024-2025 academic year participated in the study. The Teacher Sensitivity Scale and Teacher Patience Scale were used as data collection tools in the study. The data obtained were analyzed using Pearson correlation analysis. According to the analysis results, significant and positive relationships were found between the subscales of the Teacher Sensitivity Scale. In particular, a high level of relationship was found between personal sensitivity and emotional sensitivity, and it was determined that all subscales were highly related to the total scale score. When the Teacher Patience Scale was examined, it was found that there was a strong relationship between the teaching and interaction dimensions and that both dimensions showed very high levels of significant relationships with the total score. When the relationships between the scales were evaluated, it was seen that teacher sensitivity, especially the sensitive communication dimension, was highly related to the teaching and interaction processes. The findings indicate that there are meaningful, positive, and strong relationships between teacher sensitivity and patience. In particular, the direct connection between sensitive communication skills and patience reveals that teacher sensitivity plays a critical role in classroom teaching processes and student-teacher interactions. These findings show that teacher sensitivity is an important variable in creating patient classroom environments. These results emphasize that teachers' sensitivity is a fundamental variable in creating a patient learning environment, and therefore communication and empathy-based studies should be strengthened in teacher training programs.

Keywords: *Teacher Sensitivity, Patience, Education.*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, 0009-0000-1425-5571, meltemozdemir1516@gmail.com.

[2] Dr., KTO Karatay Üniversitesi, 0000-0002-2493-7784, yasemin.yuzbasioglu@karatay.edu.tr.

LÖSEMİLİ ÇOCUKLARDA TIBBİ ARAÇLARI TANIMA DÜZEYİNİN DURUMLUK KAYGI İLE İLİŞKİSİ

Melisa Akköse Kaya¹, Hümeysra Özsoy²

Lösemi, çocukluk çağında en sık karşılaşılan hematolojik kanserlerden biri olup, uzun süreli tedavi süreçleri çocukların psikososyal gelişimlerini derinden etkileyebilmektedir. Özellikle hastane ortamında geçirilen yoğun tedavi süreçleri, çocukların kaygı düzeylerinde belirgin bir artışa yol açmaktadır. Bu noktada, çocukların hastane sürecinde karşılaştıkları tıbbi araçları tanıma düzeyleri, onların duygusal tepkilerini ve uyum süreçlerini doğrudan etkileyebilecek önemli bir değişken olarak değerlendirilmektedir. Çocukların tanımadığı veya anlamlandıramadığı araçlar, korku ve belirsizlik duygularını artırırken; bu araçların işlevlerini bilmek, kaygılarını azaltarak tedavi sürecine daha olumlu yaklaşımlarını sağlayabilmektedir. Bu araştırma, İstanbul Çam Sakura Şehir Hastanesi'nde tedavi görmekte olan 40 lösemili çocuğun tıbbi araçları tanıma düzeyleri ile durumluk kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla planlanmıştır. Veri toplama araçları arasında sosyo-demografik bilgi formu, "Çocuk Durumluluk Kaygı Ölçeği (ÇAS-D)" ve araştırmacılar tarafından geliştirilen "Tıbbi Araçları Tanıma Formu" yer almaktadır. Elde edilen veriler, SPSS programı aracılığıyla betimleyici istatistikler ve korelasyon analizi kullanılarak değerlendirilecektir. Çalışmanın bulgularının, çocukların hastane deneyimlerini daha anlaşılır hâle getirecek ve kaygıyı azaltmaya yönelik uygulamaların geliştirilmesine katkı sunması beklenmektedir. Ayrıca, sağlık çalışanlarının çocuk dostu yaklaşımlar geliştirmelerine rehberlik edecek bilgiler ortaya koyacağı öngörülmektedir. Bu doğrultuda, araştırma yalnızca lösemili çocukların psikolojik iyi oluşunu desteklemekle kalmayacak, aynı zamanda pediatrik sağlık hizmetlerinin niteliğini artırmaya yönelik önemli bir adım niteliği taşıyacaktır. (Veriler toplandığından bulgu ve sonuçlar kongrede paylaşılacaktır)

Anahtar Sözcükler: Lösemi, Çocuk, Tıbbi Araç, Durumluk Kaygı, Hastane Ortamı.

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE LEVEL OF RECOGNITION OF MEDICAL DEVICES IN CHILDREN WITH LEUKEMIA AND STATE ANXIETY

Leukemia is among the most prevalent hematological cancers in pediatric populations, and prolonged treatment regimens can exert a substantial impact on children's psychosocial development. It has been demonstrated that intensive treatment processes, when undergone in a hospital environment, result in a considerable escalation in the anxiety levels experienced by pediatric patients. At this juncture, the degree to which children are acquainted with the medical equipment they encounter during their hospital stay is regarded as a salient variable that can exert a direct influence on their emotional responses and adaptation processes. Equipment that is unfamiliar or ambiguous to children has the potential to augment their feelings of fear and uncertainty. Conversely, a comprehensive understanding of the equipment's functions can mitigate these anxieties and foster a more favorable approach to the treatment process. The objective of this study was to examine the relationship between the level of familiarity with medical devices and state anxiety levels among 40 children with leukemia undergoing treatment at Istanbul Çam Sakura City Hospital. The data collection instruments encompassed a socio-demographic information form, the "Child State Anxiety Scale (ÇAS-D)," and the "Medical Device Recognition Form," which was developed by the researchers. The data obtained will be evaluated using descriptive statistics and correlation analysis via the SPSS program. The findings of the study are expected to contribute to enhancing the comprehensibility of pediatric hospital experiences and to the development of practices aimed at reducing anxiety. The objective of this study was to examine the relationship between the medical device recognition levels and state anxiety levels of 40 children with leukemia undergoing treatment at Istanbul Çam Sakura City Hospital. The data collection instruments encompassed a socio-demographic information form, the "Child State Anxiety Scale (ÇAS-D)," and the "Medical Device Recognition Form," which was developed by the researchers. The data obtained will be evaluated using descriptive statistics and correlation analysis via the SPSS program. The findings of the study are expected to enhance the comprehensibility of pediatric hospital experiences and contribute to the development of practices aimed at reducing anxiety. Moreover, it is anticipated that the study will furnish healthcare professionals with the necessary information to develop child-friendly approaches. In this regard, the research will not only support the psychological well-being of children with leukemia but also represent an important step toward improving the quality of pediatric healthcare services. The findings and results of this study will be disseminated at the conference once the data collection process is concluded.

Keywords: *Leukemia, Child, Medical Device, State Anxiety, Hospital Environment.*

[1] Öğr. Gör. Nişantaşı Üniversitesi, 0000-0001-6035-5039, melisa.kaya@nisantasi.edu.tr.

[2] Çocuk Gelişimci, Çam Sakura Hastanesi, 0009-0001-6104-1717, humeyraozsy123@gmail.com.

5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ İLETİŞİM BECERİLERİ İLE YARATICI EV ORTAMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Özden Kuşcu¹, Hande Kuyucu Kılıç², Elif Rumeysa Özgökmen³, Fatma Dilek⁴

Bu araştırmanın amacı okul öncesi dönemde bulunan 5-6 yaş grubu çocukların iletişim becerileri ile yaratıcı ev ortamları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışmada çocukların iletişim becerilerinin; cinsiyet, kardeş sayısı, ebeveynin eğitim düzeyi ve ailenin gelir düzeyi gibi demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı da analiz edilmiştir. Nicel araştırma yöntemiyle yürütülen çalışma, ilişkisel tarama modeli çerçevesinde tasarlanmıştır. Çalışmanın örneklemini, oranlı küme örnekleme yöntemiyle belirlenen Konya ili Selçuklu ilçesinde yer alan bağımsız anaokullarında eğitim gören 300 çocuk oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak “5-6 Yaş Çocukları İçin İletişim Becerileri Ölçeği” ve “Yaratıcılığı Destekleyen Ev Ortamı Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, kız çocuklarının iletişim becerilerinin erkek çocuklara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Buna karşılık; kardeş sayısı, ebeveynin eğitim durumu ve ailenin gelir düzeyi gibi değişkenlerin ise iletişim becerileri üzerinde anlamlı bir etkisinin bulunmadığı saptanmıştır. Ayrıca yaratıcı ev ortamı ile çocukların iletişim becerileri arasında pozitif yönde ancak düşük düzeyde ve istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir ilişki tespit edilmiştir. Sonuç olarak iletişim becerilerinin gelişiminde yaratıcı ev ortamlarının etkisinin sınırlı olduğu, cinsiyetin ise belirleyici bir faktör olduğu görülmektedir. Bu bağlamda erken çocukluk döneminde iletişim becerilerinin desteklenmesi için cinsiyet temelli farklılıklara duyarlı eğitim yaklaşımlarının geliştirilmesi ve yaratıcı ortamların iletişim dışındaki gelişim alanlarına etkisinin daha kapsamlı biçimde araştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *İletişim Becerileri, Yaratıcılık, Yaratıcı Ev Ortamı.*

THE RELATIONSHIP BETWEEN 5-6 YEAR OLD CHILDREN'S COMMUNICATION SKILLS AND CREATIVE HOME ENVIRONMENTS

The purpose of this study is to examine the relationship between the communication skills of 5-6 year old children in the preschool period and creative home environments. The study also analyzed whether children's communication skills differed according to demographic variables such as gender, number of siblings, parents' education level, and family income level. Conducted using quantitative research methods, the study was designed within the framework of a correlational survey model. The sample of the study consisted of 300 children attending independent preschools in the Selçuklu district of Konya province, selected using proportional cluster sampling. The "Communication Skills Scale for 5-6 Year Old Children" and the "Home Environment Supporting Creativity Scale" were used as data collection tools. The findings revealed that girls' communication skills were significantly higher than those of boys. In contrast, variables such as number of siblings, parents' educational status, and family income level were found to have no significant effect on communication skills. Additionally, a positive but low-level and statistically insignificant relationship was found between creative home environments and children's communication skills. In conclusion, it appears that the effect of creative home environments on the development of communication skills is limited, while gender is a determining factor. In this context, it is recommended that gender-sensitive educational approaches be developed to support communication skills in early childhood and that the effect of creative environments on areas of development other than communication be investigated more comprehensively.

Keywords: *Communication Skills, Creativity, Creative Home Environment.*

[1] Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0001-6155-1015, ozdenkuscu@hotmail.com.

[2] Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0009-0001-5219-7672, hndkuyucu@gmail.com.

[3] Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0009-0008-0203-6097, rumeysa_ozgokmen@hotmail.com.

[4] Yüksek Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0009-0000-2585-2486, fatmaadilek1@gmail.com.

ÇOCUKLARIN SOSYAL COĞRAFYALARI: AYRIŞMIŞ MEKANLARDA ÇOCUKLARIN KENT HAKKINA ERİŞİMİ

Ekin Özcan¹

Bu bildiri, Ankara'nın Kale Mahallesi'nde yaşayan çocukların gündelik mekânsal deneyimlerini inceleyerek çocukların kent/kamusal alan ile olan ilişkilerini, kent hakkına erişimlerini, mekânsal müzakerelerini ve bunlara bağlı olarak sosyal içerme/dışlanma pratiklerini ele almaktadır. Çocuklar, kentsel politika ve planlamada çoğunlukla görünür olmayan gruplar olarak konumlandırılrsa da, onların mekânsal pratikleri sosyal yapının işleyişine, kentsel düzenlemeye ve toplumsal eşitsizliklerin mekânda yeniden üretilmesine dair önemli bilgiler sunmaktadır. Bu çalışma, sosyomekansal olarak ayrıştırılmış çocukların bireysel ve kolektif kimlikleri ekseninde mekan kullanımı, kent hakkına erişimlerini ve bu pratiklerin özne olma, temsil edilme, dışlanma, aidiyet ve kapsanma dinamikleriyle nasıl ilişkilendiğini tartışmaktadır. Araştırma, katılımcı bir perspektiften çocuğu özne olarak konumlandırarak nitel yöntemleri temel alınmış; çocuklarla yürüyüş görüşmeleri, çizim etkinlikleri, haritalama çalışmaları, ev ziyaretleri ve gözlem metodu gerçekleştirilmiştir. Bunun için Ankara/Kale Mahallesinde yaşayan 11-14 yaş arasındaki Roman, Suriyeli mülteci ve Türk çocukları çalışma grubu olarak seçilmiştir. Veriler tematik ve yorumlayıcı yöntemle analiz edilmiştir. Çocukların sokak-ev- okul-oyun alanları arasındaki gündelik güzergâhlarına eşlik edilerek onların kentsel hareketlilik, sınırlar ve güvenlik algıları gözlemlenmiştir. Bu çok yönlü yaklaşım, çocukların kent deneyimlerini yetişkin merkezli anlatıların ötesine taşıyarak, kendi mekânsal bilgilerini görünür kılmayı amaçlamaktadır. Bulgular, çocukların kamusal alanda hegemonik ilişkiler ve yapısal eşitsizlikler nedeniyle temsil edilmediğini ve görünürlüklerinin sınırlandığını göstermektedir. Ancak öte yandan çocuğun eyleyen özne olarak kendi mahallelerindeki alanları, çocukluk pratiklerine göre dönüştürüp yeniden üretebildiklerini göstermektedir. Çocuklar gündelik mekânları oyun, sosyalleşme ve direniş alanlarına çevirerek erişim müzakereleri yapmaktadır. Bununla birlikte aynı sosyo-ekonomik sınıftan gelen çocukların yaş, cinsiyet ve etnik köken gibi değişkenlere bağlı olarak kamusal alan kullanımlarının farklılaştığı da bulgular arasındadır. Bu durum, kentsel mekânın çocuklar için eşitsiz dağılımını ve kent hakkının yaşla ve diğer kesişimsel kimliklerle koşullandığını açığa çıkarmaktadır. Çalışma, çocukluk çalışmaları ve eleştirel kentsel coğrafya literatürüne katkı sunarak, çocukların aktif kentsel yurttaşlar olarak görülmesi gerektiğini savunmaktadır. Daha eşitlikçi ve kapsayıcı sosyal bir kent yaşamı için çocukluk deneyimlerinin politika üretim süreçlerine dahil edilmesi gerekliliğini savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Kent Hakkı, Kamusal Alan, Çocukluk Coğrafyaları, Sosyo-Mekansal Ayrışma.

SOCIAL GEOGRAPHIES OF CHILDREN: CHILDREN'S RIGHT TO THE CITY IN SEGREGATED PLACES

This paper examines the everyday spatial experiences of children living in Ankara's Kale Neighborhood, focusing on their relationship with the city and public space, their access to the right to the city, their spatial negotiations, and the related practices of social inclusion and exclusion. While children are often positioned as invisible groups within urban policy and planning, their spatial practices provide critical insights into the functioning of the social structure, urban regulation, and the reproduction of social inequalities through space. The study discusses how socio-spatially segregated children use urban space in relation to their individual and collective identities, how they access the right to the city, and how these practices intersect with dynamics of subjectivity, representation, exclusion, belonging, and inclusion. Adopting a participatory perspective that positions children as subjects, the research employs qualitative methods including walking interviews, drawing activities, mapping exercises, home visits, and observation. The study group consists of Roma, Syrian refugee, and Turkish children aged 11–14 residing in Kale Neighborhood. The data were analyzed thematically and interpretively. By accompanying children along their daily routes between street, home, school, and play areas, the research explores their perceptions of urban mobility, boundaries, and safety. This multimethod approach aims to move beyond adult-centered narratives and make visible children's own spatial knowledge. Findings show that children remain unrepresented and their visibility is constrained in public space due to hegemonic relations and structural inequalities. Yet, they also act as active agents who transform and reproduce spaces in their neighborhood through childhood practices. Children negotiate access by turning everyday spaces into sites of play, socialization, and resistance. Moreover, the findings highlight that children from the same socio-economic background still experience differences in their use of public space depending on age, gender, and ethnicity. This reveals the unequal distribution of urban space for children and demonstrates how the right to the city is conditioned by age and other intersecting identities. The study contributes to childhood studies and critical urban geography by arguing that children should be recognized as active urban citizens. It emphasizes the necessity of incorporating childhood experiences into policy-making processes in order to achieve a more equitable and inclusive urban life.

Keywords: *Child, The Right to The City, Public Places, Geographies of Children, Socio-spatial Segregation*

[1] Yüksek Lisans Öğrencisi, Norveç Bilim ve Teknik Üniversitesi, 0009-0004-1202-9481, ozcan95.ekin@gmail.com.

AKRAN İLİŞKİLERİNİN BİR YORDAYICISI OLARAK SOSYAL DUYGUSAL ÖĞRENME: ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Merve Nur Akoğlu¹, Figen Turan²

Ergenlik döneminin en önemli gelişimsel görevlerinden biri olan sağlıklı akran ilişkileri kurma, bireyin okula uyumunu ve psikolojik iyi oluşunu etkileyen temel faktörler arasında yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin sosyal duygusal öğrenme yetkinliklerinin akran ilişkilerini anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığını belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu, toplam 374 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcıların %56.4'ü (n=211) kız, %43.6'sı (n=163) erkektir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu 6. sınıfta (%64.2; n=240) öğrenim görmekte olup, bunu %20.6 (n=77) ile 7. sınıf ve %15.0 (n=56) ile 8. sınıf öğrencileri takip etmektedir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu ile Sosyal Duygusal Öğrenme Yetkinlikleri Ölçeği ve Akran İlişkileri Ölçeği kullanılmıştır. Analize geçmeden önce verilerin normallik varsayımını karşıladığı görülmüştür. Verilerin analizinde çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda, sosyal duygusal öğrenme yetkinlikleri alt boyutlarının (sosyal farkındalık, sosyal izolasyon, öz denetim, sosyal anksiyete, ilişki kurma) birlikte akran ilişkileri toplam puanındaki varyansın %25.3'ünü açıkladığı ve kurulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($R^2 = .253$, $F(5, 368) = 24.869$, $p < .001$). Yordayıcı değişkenlerin katsayıları incelendiğinde, sosyal farkındalık ($\beta = .252$, $p < .001$) ve ilişki kurma becerilerinin ($\beta = .187$, $p < .001$) akran ilişkilerini anlamlı ve pozitif yönde yordadığı saptanmıştır. Diğer yandan sosyal izolasyon, öz denetim ve sosyal anksiyete alt boyutlarının akran ilişkileri üzerinde anlamlı bir yordayıcı etkiye sahip olmadığı görülmüştür ($p > .05$). Araştırma sonuçları, sosyal duygusal öğrenme yetkinliklerinin, ortaokul öğrencilerinin akran ilişkilerinin önemli bir yordayıcısı olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle, öğrencilerin başkalarının duygularını ve durumlarını anlama becerisi olan sosyal farkındalık ile pozitif ilişkiler başlatma ve sürdürme becerisi olan ilişki kurma yetkinlikleri, daha güçlü arkadaşlık ilişkileriyle doğrudan ilişkilidir. Bu bulgular, okullarda yürütülecek olan sosyal ve duygusal gelişimi destekleme programlarında, öğrencilerin akran ilişkilerini güçlendirmek amacıyla özellikle sosyal farkındalık ve ilişki kurma becerilerinin geliştirilmesine odaklanılmasının önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Duygusal Öğrenme, Akran İlişkileri, Ortaokul Öğrencileri.

SOCIAL-EMOTIONAL LEARNING AS A PREDICTOR OF PEER RELATIONSHIPS: A STUDY ON MIDDLE SCHOOL STUDENTS

One of the most important developmental tasks of adolescence is establishing healthy peer relationships, which are among the key factors influencing school adjustment and psychological well-being. The purpose of this study is to determine whether middle school students' social-emotional learning (SEL) competencies significantly predict their peer relationships. The study group consisted of a total of 374 middle school students, of whom 56.4% ($n = 211$) were girls and 43.6% ($n = 163$) were boys. The majority of the participants were 6th-grade students (64.2%; $n = 240$), followed by 7th graders (20.6%; $n = 77$) and 8th graders (15.0%; $n = 56$). Data were collected using the Personal Information Form, the Social Emotional Learning Competencies Scale, and the Peer Relationships Scale. Prior to analysis, the data were found to meet the normality assumption. A multiple linear regression analysis was conducted. The results revealed that the sub-dimensions of SEL competencies (social awareness, social isolation, self-control, social anxiety, and relationship skills) together explained 25.3% of the variance in the total peer relationship scores, and the overall model was statistically significant ($R^2 = .253$, $F(5, 368) = 24.869$, $p < .001$). Among the predictors, social awareness ($\beta = .252$, $p < .001$) and relationship skills ($\beta = .187$, $p < .001$) were found to significantly and positively predict peer relationships. On the other hand, social isolation, self-control, and social anxiety were not significant predictors ($p > .05$). These findings indicate that social-emotional learning competencies are important predictors of middle school students' peer relationships. In particular, social awareness—the ability to understand others' feelings and situations—and relationship skills—the ability to initiate and maintain positive relationships—are directly linked to stronger friendships. The results highlight the importance of focusing on the development of social awareness and relationship skills in school-based programs designed to support students' social and emotional development and to strengthen peer relationships.

Keywords: *Social-Emotional Learning, Peer Relationships, Middle School Students.*

[1] Arş. Gör., İstanbul Medipol Üniversitesi, 0000-0003-2556-5633, merve.akoglu@medipol.edu.tr.

[2] Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, 0000-0002-9785-105X, fturan@hacettepe.edu.tr.

OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUĞU OLAN ANNELERİN ÇOCUK BESLENMESİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Döndü Nur Aktaş¹, Beste Koçyiğit², Zeynep Fidan³, Gülperi Demir⁴

Tanımlayıcı tipte olan bu araştırma, okul öncesi dönem çocuklara sahip annelerin çocuk beslenmesine ilişkin tutumlarının ve bu tutumlar ile ilişkili faktörlerin incelenmesi amacıyla 1-6 yaş aralığında çocuğu olan 208 gönüllü anne ile yürütülmüştür. Araştırmanın verileri, anket formu ile çevrimiçi olarak toplanmıştır. Anket, anne ve çocuğa yönelik tanımlayıcı bilgiler ve annelerin çocuk beslenmesine yönelik tutum ve davranışlarını ölçmeye yönelik 27 maddeli, beş faktörlü Beslenme Süreci Anne Tutumları Ölçeği'nden oluşmaktadır. Ölçek puanları arttıkça annelerin beslenme sürecine dair göstermiş olduğu tutum ve davranışlar ile ilgili sorunların da arttığı bir göstergesi olarak yorumlanmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alpha değeri 0.91 olup bu çalışmada, güvenirlik katsayısı 0.89 bulunmuştur. Veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) 25.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov testiyle değerlendirilmiş ve gruplar arasındaki ortalama puan farkının analiz için Mann-Whitney U testi ve Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Nicel veriler arasındaki ilişkiler Spearman korelasyon analizi ile tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan annelerin ortalama yaşı 31.91 ± 6.07 yıldır. %93.8'i kent merkezinde yaşamaktadır. %97.6'sı evli, %86.1'i çekirdek aile yapısına sahiptir. %38.0'i lise, %46.2'si üniversite mezunudur. %63.0'ü ev hanımı olup aktif olarak çalışmamaktadır. Çoğunluğu (%85.6) orta gelir düzeyine sahiptir. %51.0'i normal ağırlıkta, %48.1'i hafif kilolu/obezdir. %36.1'i çocuk beslenmesi konusunda eğitim almıştır. Çocuk beslenmesi konusunda en fazla takip ettikleri bilgi kaynağı sağlık profesyonelleridir (%42.8). Annelerin ortalama ölçek puanı 65.73 ± 16.22 olup en yüksek puanı yetersiz/dengesiz beslenmeye yönelik tutumlar alt boyutundan (25.66 ± 6.94), en düşük puanı zorla besleme alt boyutundan (5.39 ± 1.97) almıştır. Değişkenlere göre; yaşı küçük olan annelerin çevrenin görüşlerine daha tepkisel yaklaştıkları, zayıf ve normal ağırlıkta olan annelerin çocuğun beslenmesi konusunda daha endişeli oldukları, ailedeki çocuk sayısı ve çocuğun yaşı arttıkça annelerin zorla besleme davranışlarının arttığı, beslenme eğitimi almayan annelerin zorla beslenme davranışlarını daha fazla sergiledikleri, geliri yüksek olan annelerin negatif ve zorla besleme davranışlarının daha az olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$).

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Çocuk, Beslenme, Tutum.

EXAMINATION OF THE ATTITUDES OF MOTHERS WITH PRESCHOOL CHILDREN TOWARD CHILD NUTRITION

This descriptive study was conducted with 208 volunteer mothers living in Konya who had children aged 1–6 years, with the aim of examining mothers' attitudes toward child nutrition and the factors associated with these attitudes. Data were collected online through a questionnaire. The questionnaire consisted of descriptive information about the mother and child, and the Mother's Attitudes Towards the Feeding Process Scale, which is a 27-item, five-factor instrument measuring mothers' attitudes and behaviors regarding child nutrition. Higher scores on the scale are interpreted as an indication of increased problems related to maternal attitudes and behaviors in the nutrition process. The Cronbach's alpha of the scale was reported as 0.91, and the reliability coefficient in this study was found to be 0.89. Data were analyzed using the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) version 25.0. The normality of the data distribution was evaluated with the Kolmogorov-Smirnov test, while differences in mean scores between groups were analyzed using the Mann-Whitney U test and Kruskal-Wallis test. Correlations between quantitative variables were determined by Spearman correlation analysis. The mean age of the participating mothers was 31.91 ± 6.07 years. Of them, 93.8% lived in the city center, 97.6% were married, and 86.1% lived in a nuclear family structure. Regarding educational status, 38.0% had completed high school and 46.2% had graduated from university. A total of 63.0% were housewives and not employed. The majority (85.6%) reported a middle-income level. Based on BMI, 51.0% were of normal weight and 48.1% were overweight/obese. In terms of nutrition knowledge, 36.1% had received training on child nutrition. The most frequently used source of information regarding child nutrition was health professionals (42.8%). The mothers' mean scale score was 65.73 ± 16.22 . The highest score was obtained from attitudes toward inadequate/unbalanced nutrition (25.66 ± 6.94), while the lowest score was obtained from force-feeding (5.39 ± 1.97). According to the variables, younger mothers were more reactive to the opinions of others; mothers with underweight and normal-weight status were more concerned about their child's nutrition; as the number of children in the family and the child's age increased, mothers' force-feeding behaviors also increased; mothers without nutrition education exhibited more force-feeding behaviors; and mothers with higher income showed fewer negative and force-feeding behaviors ($p < 0.05$).

Keywords: *Preschool Period, Child, Nutrition, Attitude.*

-
- [1] Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0009-0001-3420-6504, d.nur.aktass@gmail.com.
 - [2] Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0009-0005-0644-4379, bestekocyigit1@gmail.com.
 - [3] Lisans Öğrencisi, Selçuk Üniversitesi, 0009-0001-9312-3733, zeynepf157@gmail.com.
 - [4] Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, 0000-0002-7362-3335, gulperi@selcuk.edu.tr.

IRAK'TAN TÜRKİYE'YE GÖÇ ETMİŞ AİLELERİN ÇOCUKLARININ OKULA UYUM DENEYİMLERİ

Sebahat Aydos¹, Aysel Büyük², Aysel Er³, Feride Soğuksu⁴, Gülümser Uysal⁵, Kübra Akcan⁶, Özlem Çakırlı⁷, Seyhan Açaç⁸, Şüheda Ünal⁹

Bu çalışma, Irak'tan Türkiye'ye göç eden Türkmen çocukların okula uyum süreçlerini çocuklar ve annelerinin bakış açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji yöntemiyle gerçekleştirilen çalışmada, beş Türkmen çocuk ve anneleriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemiyle, Ankara'da yaşayan, tipik gelişim gösteren, 7-8 yaş aralığındaki 1. Sınıf olan Irak göçmeni çocuklar ile onların ailelerinden oluşan bir örneklem grubu seçilmiştir. Görüşmeler, araştırmacılar tarafından hazırlanmış ve uzman görüşü ile son hali verilen görüşme formları aracılığıyla gerçekleştirilmiş ve veriler gönüllü katılımcılardan ses kaydı alınarak toplanmıştır. Elde edilen veriler MAXQDA programı kullanılarak içerik analizi yoluyla değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, Türkmen çocukların okulun ilk günüyle ilgili duygularının genellikle olumlu olduğunu; ancak bazı çocuklarda utangaçlık ve kaygı gibi duyguların da görüldüğünü ortaya koymuştur. Okula uyumu kolaylaştıran temel etkenler arasında olumlu akran ilişkileri, destekleyici öğretmen tutumları, fiziksel ortamın cazibesi, okul öncesi eğitim geçmişi ve somut ödüller yer almaktadır. Çocukların okula yönelik beklentileri arasında eğlenmek, oyun oynamak, arkadaş desteği görmek ve ebeveyn katkısı almak gibi unsurlar bulunmaktadır. Sınıf içi katılımlarının genel olarak aktif olduğu görülmüştür. Akademik anlamda ciddi bir problem yaşanmazken, bazı çocukların İngilizce dersinde zaman zaman zorluk yaşadığı tespit edilmiştir. Anneler, çocuklarının dil açısından bir uyum sorunu yaşamadığını, öğretmen ve akran ilişkilerinin olumlu olduğunu ve herhangi bir ayrımcılığa maruz kalmadıklarını ifade etmişlerdir. Bulgular, göçmen çocukların okula uyum süreçlerinde bireysel faktörlerin yanı sıra sosyal çevre, öğretmen ve aile desteğinin de kritik bir rol oynadığını göstermektedir. Bu doğrultuda, okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması, kültürel duyarlılığı artırmaya yönelik çalışmalar yapılması, akran destek sistemlerinin kurulması ve oyun temelli öğrenme yaklaşımlarına yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Çocuk, Okula Uyum.

THE SCHOOL ADJUSTMENT EXPERIENCES OF CHILDREN FROM FAMILIES WHO MIGRATED FROM IRAQ TO TURKEY

This study aims to examine the school adaptation processes of Syrian children who migrated from Iraq to Turkey from the perspectives of the children and their mothers. Using a phenomenological approach within qualitative research designs, semi-structured interviews were conducted with five Syrian children and their mothers. Purposeful sampling was employed to select a sample group consisting of first-grade children with typical development, aged 7-8, living in Ankara, who migrated from Iraq, along with their families. The interviews were carried out through interview forms prepared by the researchers and finalized with expert opinions. Data were collected voluntarily from participants via audio recordings. The obtained data were analyzed through content analysis using MAXQDA software. The findings revealed that the emotions of Syrian children regarding their first day at school are generally positive; however, feelings such as shyness and anxiety were also observed in some children. Key factors facilitating school adaptation include positive peer relationships, supportive teacher attitudes, physical environment appeal, preschool experience, and tangible rewards. The children's expectations about school include having fun, playing games, receiving peer support, and gaining parental involvement. It was observed that classroom participation was generally active. While no serious academic problems were identified, some children occasionally experienced difficulties in English lessons. Mothers reported that their children did not face language adaptation issues, that teacher and peer relationships were positive, and that they did not encounter discrimination. The results indicate that individual factors, social environment, teacher support, and family support all play a critical role in the school adaptation process of migrant children. Accordingly, it is recommended to promote early childhood education, conduct activities aimed at increasing cultural sensitivity, establish peer support systems, and incorporate game-based learning approaches.

Keywords: *Migration, Child, School Adjustment.*

-
- [1] Öğr. Gör. Dr., Ankara Üniversitesi, 0000-0002-4587-3353, aydos@ankara.edu.tr.
 - [2] Çocuk Gelişimcisi, Ankara Üniversitesi, 0009-0004-8988-2042, ayselbuyuk2002@gmail.com.
 - [3] Çocuk Gelişimcisi, Ankara Üniversitesi, 0009-0004-7752-6710, eraysel231@gmail.com.
 - [4] Çocuk Gelişimcisi, Ankara Üniversitesi, 0009-0006-4742-4646, feridesoguksu@icloud.com.
 - [5] Çocuk Gelişimcisi, Ankara Üniversitesi, 0009-0001-0214-8880, uysalgulumser8@gmail.com.
 - [6] Çocuk Gelişimcisi, Ankara Üniversitesi, 0009-0005-3805-2732, eraysel231@gmail.com.
 - [7] Çocuk Gelişimcisi, Ankara Üniversitesi, 0009-0001-3891-8453, cakirliozlem@gmail.com.
 - [8] Çocuk Gelişimcisi, Ankara Üniversitesi, 0009-0003-7815-0877, acacseyhan@gmail.com.
 - [9] Çocuk Gelişimcisi, Ankara Üniversitesi, 0009-0002-4298-2009, edasuh7@gmail.com.